No 24.

47570/B

8

[illegible]

H. XIV
17/5

AMSTELAEDAMI
Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS
MDCCXLI.

42550

JOANNIS SCULTETI

Phyſici Ulmenſis olim feliciſſimi

ARMAMENTARIUM CHIRURGICUM,

Olim auctum

Triginta novem Tabulis, tam veteres quam recentiores machinas & operationes exhibentibus;

Nec non

OBSERVATIONUM MEDICO-CHIRURGICARUM CENTURIA COLLECTA

A JOH. BAPTISTA A LAMZWEERDE,

Ph. & Med. Doct.

&

OBSERVATIONIBUS

PETRI HADRIANI F. VERDUIN,

Studio JOHANNIS TILINGII M. D. editis.

Nunc vero

In meliorem ordinem redactum, ab innumeris mendis expurgatum, & locupletiſſimo indice proviſum ſtudio

JOHAN. CHRISTOPHORI DE SPRÖGEL,

Med. Doct. & Membri Acad. Nat. Curioſ. Nymphodorus dicti.

AMSTELÆDAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

MDCCXLI.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

LECTOR BENEVOLE.

QUam utilis, imo neceſſarius hic liber unicuivis artis Chirurgiæ cultori exſiſtat, longo ſermone vel commendatione haud indiget. Non enim tantummodo præcipuas operationes Chirurgicas, cum inſtrumentis ad illas rite inſtituendas neceſſariis, ut & varias obſervationes lectu digniſſimas, celeberrimi olim Phyſici Ulmenſis, *Joannis Sculteti*, continet; ſed & inſuper ante ſeptuaginta circiter annos *à D. Lamzweerde* Ph. & Med. Doct. Appendice eſt locupletatus, in qua varii novi cucurbitularum & machinarum luxatoriarum, balneorum, faſciarum, lectorum &c. apparatus exhibentur, multaque notatu digna ex obſervationibus præcipuorum Practicorum in Anglia, Italia, Gallia, Germania, Belgio, deprompta traduntur. Videlicet *Johannis Taliacotii*, *Roberti Loweri*, *Hippolyti Magnanimi*, *Joh. Danielis Majoris*, *Johannis Denys S. Dionyſii*, *Tardy*, *Thomæ Bartholini*, *Pauli Barbette*, *Regneri de Graaf*, &c. Præterea ante quinquaginta circiter annos *à Johanne Tilingio*, Med. Doct.

ultimò editus eſt cum Appendice ſeu Auctuario ſecundo Obſervationum notatu & lectu digniſſimarum *Petri Hadriani F. Verduin*, ex Belgio idiomate in Latinum traductarum.

Cum itaque hujus ultimæ editionis exemplaria fere omnia diſtracta eſſent, ſtuduerunt Bibliopolæ Amſtelædamenſes, *Janſſonio-Waesbergii*, illum librum denuo in lucem edere, meque adhortati ſunt, ut eum in meliorem ordinem redigerem, & ab innumeris, quibus adhuc ſcatebat, mendis liberarem. Hinc factum eſt, quod non ſolum ordinem Tabularum ita mutaverim, ut melius uſui practico reſpondeant, ſed etiam *Tabulas X. Auctuarii primi* in ſeriem primarum Armamentarii diſpertiverim, ita ut loco *priorum Tabularum* XLIII. (addita una Tabula 38. ex Belgico exemplari) jam ſint *Tabulæ* LIV. ipſius *Armamentarii Chirurgici*; reſtantibus in ſuo ordine *Tabulis XXIX. Appendicis Lamzweerdii*, hiſque in fine adjunctis *Obſervationibus Verduinii cum ſuis Tabulis* neceſſariis, quæ olim in Auctuario ſecundo continebantur.

Quod ad ſolæciſmos & barbaros loquendi modos, hinc inde in Appendice primo occurrentes, attinet, eos lubens attingere nolui, cum benevolus lector ſtylum unius auctoris ab alio differentem ipſemet judicare poſſit, & ſi hunc corrigere tentaſſem, certe ſenſum unius vel alterius mutaſſe viſus fuiſſem. Ut autem hic liber cuilibet Chirurgiæ ſtudioſo pro manuali practi-

practico poſſit inſervire, illum locupletiſſimo univerſali Indice omnium rerum memorabilium, Inſtrumentorum Chirurgicorum, Medicamentorum, & Morborum curationum, in eodem contentorum, quæ in priori editione in ſex diverſis indicibus diſperſa, & difficillima inventu erant, dotavi. Vale & fave.

Dabam *Amſtelædami*,
Calendis Maji, Anno
MDCCXLI.

amico tuo addicto

JOH. CHRIST. DE SPRÖGEL.

Med. Doct.

NOMINA

Tam Antiquorum quam Recentiorum

AUCTORUM.

Quorum Opera vel Obſervationes in Appendice exhibentur & citantur.

A.

ÆGineta (*Paulus*).
Ælianus.
Aëtius.
Alarbus Cyprianus.
Albucaſis.
Andreas Voëtius.
Antyllus.
Aquapendens (*Fabritius*).
Aretæus.
Argenterius.
Ariſtoteles.
Avenzoar.
Averrhoës.
Augenius.
Avicenna.
Aurelianus (*Marcus*)

B.

Barbatus.
Barbette (*Paulus*).
Bartholinus (*Thomas*).
Bilſius.
Blaſius (*Gerardus*).
Boilæus.
Bokelius (*Joh.*).
Botallus.
Burrhus (*Franc. Joſephus*).

C.

à Caſtro (*Petrus*).
Cauliacenſis.
Celſus.
Coiter.
Coluſzi (*Balthaſar*).

D.

Dalechampius.
Diemerbrœckius.
Dionyſius ſ. Denys (*Johannes*).
Dioſcorides.
Duncanus Liddelius.

E.

Eliodorus Soranus.
Emmereſius.
Eutyphron.

F.

Fabritius Aquapendens.
Fabritius Dantiſcus.
Fabritius Hildanus.
Fallopius.
Felix Platerus.
Fernelius.
Fienus.

Flo-

NOMINA AUCTORUM.

Florentinus (*Nicolaus*).
Foreſtus.
Frabaſſati.

G.

Gadroyſius.
Galenus.
Gerardus (*Blaſius*).
Goethuſius (*Julius*).
de Graaf (*Regnerus*)
Guenellon (*Petrus*)
Guidonius.
Guilhelmi (*Iſacus*)
Gurye.

H.

Halyabba.
Harveus.
Heghuſius (*Theodorus*).
Helmontius.
Hildanus (*Fabritius*).
Hippocrates.
Hippolytus Magnanimi.
Hollerius.
Horſtius (*Gisbertus*)
Hugo Senenſis.

I.

Joannes Paulus.
Jordanus Urſinus.
Julius Caſſerius.
Julius Goethuſius.

K.

Kingius.
Kopeus.

L.

Lamyus.
Lanfrancus.
Laurentius.
Lowerus (*Robertus*).

M.

Majoris (*Joh. Daniel*).
Manfredo (*Paulus*).
de Marchettis (*Petrus*).
Marcus Aurelianus.
Matthiolus Rochus.
Mereau.
Meſuë.
Michaël Bono.
Monſpolius.
Monmorius.
Montagnana.

O.

Otto Polius.

P.

Paræus.
Patinus.
Paulus Ægineta.
Paulus (*Joannes*).
Paulus Manfredo.
Paulus Pylius.
Petrus à Caſtro ſ. Caſtrenſis.
Petrus Guenellon.
Philippi.
Philippus Jacobus Sachſius.
Pigræus.
Platerus.
Plato.
Plinius.
Polius (*Otto*).
Pylius (*Paulus*).

NOMINA AUCTORUM.

R.

Regius (*Henricus*).
Regnerus de Graaf.
Riverius.
Rochus (*Matthiolus*).
Rolfincius (*Guernerus*).
Rondeletius.
Ronſeus.
Roonhuſius.
Rudingerus (*Chriſtophorus.*)

S.

Sachſius(*Philippus Jacobus*).
Sanctorius.
Schenckius.
Schottus (*Caſpar*).
Scribonius Largus.
Sennertus.
Septalius.
Severinus (*Marcus Aurelius*).
Stenonis.
Sturmius (*Rolandus*).

T.

Taliacotius (*Johannes*).
Tardy.
Tulpius.

V.

Valeſcus.
Verduin (*Petrus Hadr.*).
Vidus Vidius.
Voëtius (*Andreas*).
Urſinus (*Jordanus*).

W.

Williſius (*Thomas*).

Z.

Zacutus Luſitanus.
Zwalveus.

INDEX TABULARUM ET OBSERVATIONUM.

I. TABULÆ ARMAMENTARII CHIRURGICI D. JOANNIS SCULTETI.

Tabula I. *De Cannulis, ferramentis ſolidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli.* Pag. 1
Tab. II. *De Spatha Celſi, cultro raſorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; inſtrumento lenticulari, vecte debiliſſimo, membranæ cuſtode, inſtrumento decuſſorio; quibus Chirurgo opus eſt ad curandas fracturas cranii.* 3
—— III. *De Terebra triformi, vecte validiore, inſtrumento triploide, & elevatorio Paræi, quibus cranii puncturæ abolentur, ejuſdemque depreſſiones eriguntur.* 6
—— IV. *De Volſella & forcipe cum roſtro pſittaceo, atque vulturino, quibus oſſicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.* 7
—— V. *De Serrula verſatili, quâ duorum foraminum interſtitium excipitur.* 8
—— VI. *De Serrulis rectis, & variis ſcalpris, quibus cranium vel carioſum vel fiſſum abraditur.* 10
—— VII. *De variis ad parandum in nucha ſetaceum Inſtrumentis, forcipibus ſcilicet quatuor, acu, & ſetone armato.* 11
—— VIII. *De Inſtrumento crinali, acubus argenteis ad depoſitionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, ſpecillis, ſcalpello falcato, hamulo acuto, & vaſculo vitreo oculis imponendo.* 12
—— IX. (*Olim Tab. I. Auctuarii.*) *De Modiolo fœmina in latere pertuſo, ſcalpro inciſorio, ſcalpello acuto & ancipite, inſtrumentis variis ad uvulæ affectus varios neceſſariis.* 13
—— X. (*Olim Tab. IX.*) *De Forcipe ad polypum recta, & curva: cannulis, quæ naribus immittuntur, cum ſuo ſtylo: inſtrumento, quo abſcinditur uvula: cochleari uvu-*

læ relaxatæ admovendo, dilatatorio oris, & roſtro gruino obtuſo. pag. 17

TAB. XI. (*Olim Tab. X.*) *De Inſtrumento volſellæ ſimili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicano, roſtro corvino, vectibus trifidis, & infundibulo.* 19

—— XII. (*Olim Tab. XI.*) *De alia Forcipe cum roſtro pſittacino & corvino, ſpeculo oris, inſtrumento ad incidendas caruncula oris, & roſtro gruino recto.* 20

—— XIII. (*Olim Tab. XII.*) *De* Σκολοπομαχαιρίοις *ſeu Scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longiſſima, ſiphone aureo, ſcalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fiſtula aurea meatui urinario immittenda, & inſtrumentis, quibus hydropicorum venter & ſcrotum aperitur.* 21

—— XIV. (*Olim Tab. III. Auct.*) *De Inſtrumentis, quibus in caſtratione, calculi extractione, membri amputatione, digitorumque conjunctorum ſeparatione, Chirurgus utitur.* 23

—— XV. (*Olim Tab. XIII.*) *De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari: fiſtula enematum, pileolo argenteo, & candelis cereis.* 25

—— XVI. (*Olim Tab. XIV.*) *De Syringotomis, acu, quâ pertunditur ſcrotum poſt ſectionem herniæ* Nurſinam, *& fundus fiſtulæ declivioris: cathetere, itinerario, & duobus inſtrumentis, quibus glandes è ſclopetorum vulneribus extrahuntur.* 26

—— XVII. (*Olim Tab. XV.*) *De aliis Ferramentis ad globulos ſclopetorum eximendos idoneis, inſtrumento nempe* Alphonſino, *forcipe anſerina cum & ſine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & ſpatula, quæ roſtrum anſerinum refert.* 29

—— XVIII. (*Olim Tab. XVI.*) *De Cannula omninò ſolida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque ſtylo, quibus ano immiſſis exſiccantur & comburuntur hæmorrhoides, & ulcera inteſtini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papillæ in mammis occultatæ.* 31

—— XIX. (*Olim Tab. II. Auct.*) *De Inſtrumento fiſtulas thoracis ſubtercoſtales incidente, penicillo ligneo* Nic. Tulpii, *candelâ uterinâ, globiſque uterinis, nec non inſtrumento ad nutrimentum attrahendum utili.* 32

—— XX. (*Olim. Tab. XVII.*) *De Unco ad extrahendum fœtum mortuum, ſpeculis ani, dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe deceptoria.* 33

Tab. XXI. (*Olim Tab. XVIII.*) *De Inſtrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus ſenſim & ſenſim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & ſetaceum in nucha inciditur.* pag. 34

—— XXII. (*Olim Tab. XIX.*) *De ferramentis diverſis, quibus candefactis variæ corporis partes variis de cauſis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vaſa, aperiendos abſceſſus cutaneos, & perforandos meatus ani & penis, & præputii occluſos.* 35

—— XXIII. (*Olim Tab. XX.*) *De Forfice maxima, forcipe cartilagines incidente, cultro falcato, ſcalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, in amputatione membri ſphacelo correpti, indigemus.* 36

—— XXIV. (*Olim Tab. XXII.*) *De Machina tractoria Vitruvii, zonula & remora Hildani, & ſcamno Hippocratis.* 37

—— XXV. (*Olim Tab. XXI.*) *De Inſtrumento* τῆς ἄμβης *Hippocraticæ, Scala, Nilei Plintheo, Canali, & Gloſſocomo Galeni.* 38

—— XXVI. (*Olim Tab. IV. Auct.*) *De Præcipuis externorum affectuum, qui hodiè Chirurgiâ curantur, imaginibus.* 41

—— XXVII. (*Olim Tab. XXX.*) *De Apparatu & modo fonticulum ſupra ſuturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranii dubias abradendi.* 42

—— XXVIII. (*Olim Tab. XXXI.*) *De Apparatu & modo vulnera capitis in triangulum ſecandi, cranium perforandi, & caput faſciâ,* Cancro *dictâ, deligandi.* 45

—— XXIX. (*Olim Tab. XXXII.*) *De Ratione elevandi vectibus cranium depreſſum, abrumpendi forcipibus oſſicula membranas cerebri pungentia, excidendi ſerrâ verſatili foraminum modiolis factorum interſtitia.* 47

—— XXX. (*Olim Tab. VII. Auct.*) *De Ratione duram Matrem deprimendi, calvariam depreſſam elevandi, foraminumque duorum interſtitium ſerrulis excidendi, oſſicula cranii ſeparandi, vulneraque capitis (Olim Tab. XXXII.) curandi.* 48

—— XXXI. (*Olim Tab. XXXIII.*) *De Abraſione puncturæ cranii, ſectione vaſorum temporalium, curatione ancyloblephari, ſuffuſionis perfectæ, & ægilopis, ratione firmandi oculum.* 67

Tab. XXXII. (*Olim Tab. XXXIV.*) *De Abſciſſione uvulæ corruptæ, perforatione aſperæ arteriæ, inuſtione occipitis, & modo parandi acu ignitâ ſetaceum in nucha, & auriculæ lobo.* pag. 74

— XXXIII. (*Olim Tab. XXXV.*) *De Sectione ſetacei, evulſione pilorum oculos irritantium, exciſione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ ſuperioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, ſtaphylomatis, & pterygii, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplaſticis ad mutuum contactum adductione, & oris leporini correctione.* 79

— XXXIV. (*Olim Tab. VIII. Auct.*) *De curatione Ægylopis, labii inferioris deligaturâ, vinculi ſub lingua inciſione, uvulæ abſciſſæ inuſtione, laryngotomia, ſetaceique in auriculæ lobo inuſtione.* 86

— XXXV. (*Olim Tab. XXXVI.*) *De Dentis carioſi aduſtione, buccam offendentis exciſione, ægrotantium, ore validè conſtricto, nutritione, foraminis in palato p. n. facti obſtructione, liquoris in aures periculoſa infuſione, dentium conſtrictorum diductione, maxillæ inferioris depreſſione, vinculi ſub lingua inciſione, faucibuſque inhærentium exemptione.* 88

— XXXVI. (*Olim Tab. XXXVII.*) *De inuſtione narium in ozœna, præſertim & poſt exciſionem polypi, & ratione inſtituendi paracenteſin thoracis Paulinam & Hippocraticam, dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atque provocandi papillas lactantium.* 92

— XXXVII. (*Olim Tab. XXXVIII.*) *De abſciſſione Mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fiſtularum ſubter coſtas reptantium, conſtrictione umbilici Celſina, & cingulo umbilicali.* 102

— XXXVIII. (*Olim Tab. XXXVIII. & XXXIX.*) *De inciſione deceptoria abſceſſus mammarum, faſcia quadriga ſeu Cataphracta; Gaſtroraphia, & conſtrictione umbilici Celſina.* 105

— XXXIX. (*Olim Tab. XXXIX.*) *De Cingulo prominentiæ umbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fiſtulas thoracis externas, conſuendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & evocandi urinam ſuppreſſam.* 107

— XL. (*Olim Tab. IX. Auct. De cura Enteroceles,* &

& apparatu ad eam neceſſario. pag. 117

TAB. XLI. (*Olim Tab. XL.*) *De collocatione Ægri ad explorandum & eximendum calculum è veſica & meatu urinario; mitigatione ardoris urinæ chirurgica, exſtirpatione carunculæ in uretra p. n. enatæ, perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione teſticuli curatione, hymenis integri inciſione, vulvæ clauſæ apertione, uterique extra abdomen prolapſi & in ſuum locum repoſiti conſervatione.* 121

—— XLII. (*Olim Tab. X. Auct.*) *De Paracenteſi abdominis, apertione ſcroti, modo explorandi & extrahendi calculum veſicæ, bonaque deligatione ægroti, qui ſectionem ſuſtinuit: nec non de Partu Cæſareo.* 126

—— XLIII. (*Olim Tab. XLI.*) *De Clitoridis ſeu mentulæ mulierum inutiliter auctæ abbreviatione, metrenchyta, inſpectione ani & matricis, extractione fœtus mortui, & repoſitione inteſtini prolapſi.* 130

—— XLIV. (*Olim Tab. XLII.*) *De inciſione Fiſtularum ani, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchytæ, & duobus monſtris.* 132

—— XLV. (*Olim Tab. VI. Auct.*) *De modo cubitum cum vulnere fractum, fonticuloſque ſupra & infra genu inuſtos deligandi; ſinum in crure aperiendi, vulneris labia per fibulas adducendi, tumorem in femore tunicatum ſeparandi.* 140

—— XLVI. (*Olim Tab. XXVII.*) *De Oſſium tibiæ & cubiti ad medullam uſque corruptione; de tibia cum vulnere & prominentiis fracta, faſciis in circulum adductis obligata, deque manus aut pedis extremi reſectione.* 141

—— XLVII. (*Olim Tab. XXVIII.*) *De Ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali pedis, gangræna & ſphacelo.* 145

—— XLVIII. (*Olim Tab. XXIX.*) *De Apparatu ad deligandum crus fractum, & ipſa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis obſervanda.* 148

—— XLIX. (*Olim Tab. XXIII.*) *De Humeri fracti compoſitione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris reſtitutione.* 150

—— L. (*Olim Tab. XXIV.*) *De Luxationum cubiti, manus & juguli curatione.* 152

—— LI. (*Olim Tab. V. Auct.*) *De modo Humerum ſub axillam prolapſum extendendi, & extenſum reſtituendi,*

cubi-

cubitum ad anteriora prolapſum reponendi, mediaque brachii figura pro cura humeri fracti. pag. 153
Tab. LII. (*Olim Tab. XXV.*) *De Aſtragali luxati reſtitutione, cruris fracti extenſione, & ſpinæ ad exteriora prolapſæ directione.* 155
—— LIII. (*Olim Tab. XXVI.*) *De femoris fracti in diverſa extenſione & coaptatione; genu luxati repoſitione; totius brachii ac pedis in figura media depoſitione; & generali luxationum & fracturarum curatione (Olim ſub Tab. XXVIII.) explicata.* 156
—— LIV. (*Olim Tab. XLIII.*) *De Funda Galeni, cancro labiorum, arteriæ inciſæ compreſſione, pedis contracti diſtenſione, cubiti rigidi inflexione, ſinus in femore magni apertione, locis & faſciis fonticulorum, glandium è vulneribus ſclopetorum extractione, varicum ſectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ carioſæ abraſione, & deligatura pectoris, quam Galenus* Cataphractam *vocat.* 185

II. OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM CENTURIA.

Confirmans & dilucidans ea, quæ iu ſuperiorum Tabularum deſcriptione breviter dicta ſunt.

Observatio I. *Vulnus capitis cum depreſſione & rima cranii magna.* pag. 203
Obs. II. *Vulnus capitis cum inflammatione pericranii, & fiſſura calvariæ dubia.* 208
- - - III. *Vulnus capitis in muſculo temporali cum rima cranii latiſſima, & duræ matris inflammatione.* 210
- - - IV. *Vulaus capitis os frontis dividens periculoſum, & adhibito trepano curatum. Sequentem caſum ex* D. Gregor. Horſtii lib. poſteriorum Obſervat. p. 357. *tranſcribere non dubitavi.* 212
- - - V. *Vulnus capitis cum depreſſione cranii maxima.* 213
- - - VI. *Vulnus capitis aliud, cum introceſſione calvariæ permagna.* 215
- - - VII. *Contuſio capitis, ob intermiſſum trepani uſum, centeſimo die mortem inferens.* 220
- - - VIII. *Contuſio cerebri nona ſeptimana ex improviſo necem inducens.* 223

Obs. IX. *Introceſſio cranii, & punctura duræ matris, quæ ob denegatum inſtrumentorum apparatum, interemit ægrum.* pag. 225
- - - X. *Vertigo cujuſdam oviculæ, ex abſceſſu cerebri proveniens.* 225
- - - XI. *Contuſio capitis, cui ſucceſſit vertigo, & apoplexia.* 226
- - - XII. *Vulnus capitis cum inciſione falcis, membranæ craſſæ, & piæ matris.* 227
- - - XIII. *Vulnus capitis vigeſima nona ſeptimana per trepanum curatum.* 229
- - - XIV. *Rima & depreſſio cranii laminæ interioris, exteriore ſalva.* 230
- - - XV. *Vulnus capitis, poſt apertionem cranii, ex potu vini interdicto, lethale.* 231
- - - XVI. *Contuſio capitis, tribus menſibus, inſtante novilunio, convulſiones inferens.* 232
- - - XVII. *Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvariæ tabulæ.* 233
- - - XVIII. *Punctura cranii utramque laminam penetrans.* 234
- - - XIX. *Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.* 234
- - - XX. *Vulnus oculi, cum infixo fuſi aculeo.* 237
- - - XXI. *Convulſio oculi, ex concuſſione cerebri.* 238
- - - XXII. *Vulnus & Fractura naſi.* 240
- - - XXIII. *Tumor cum folliculo excisus in maxilla ſuperiore.* 243
- - - XXIV. *Excreſcentia carnis in palato.* 247
- - - XXV. *Sinus calloſus & corruptio oſſis palati.* 247
- - - XXVI. *Tumor alius cum folliculo in maxilla ſuperiore ſeparatus.* 249
- - - XXVII. *Vulnus maxillæ inferiori ſclopeto illatum.* 252
- - - XXVIII. *De dolore dentium periodico feliciſſimè curato.* 255
- - - XXIX. *Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.* 255.
- - - XXX. *Vincula linguæ unguibus malè diſrupta.* 256
- - - XXXI. *Scrophulæ totum collum occupantes.* 257
- - - XXXII. *Angina cum reſpiratione difficillima, & inhibita deglutitione.* 258
- - - XXXIII. *Facies pulvere tormentario ambuſta.* 259

Obs. XXXIV. *Gutta ſerena ſetaceo nuchæ inuſto curata.* pag. 259
- - - XXXV. *Excreſcentia carnis in naribus Gallica.* 260
- - - XXXVI. *Gutta ſerena utriuſque oculi incurabilis.* 261
- - - XXXVII. *Introceſſio cranii mollioris in adulta minimè fiſſi.* 262
- - - XXXVIII. *Fiſſura cranii capillaris & penetrans in puero & adulto curata.* 263
- - - XXXIX. *Contuſio occipitis ſcalpris deraſa.* 263
- - - XL. *Fiſtula thoracis, cum eroſione claviculæ.* 264
- - - XLI. *Vulnus thoracis cum fractura coſtæ.* 267
- - - XLII. *Vulnus thoracis periculoſum.* 269
- - - XLIII. *Vulnus thoracis paracenteſin requirens.* 275
- - - XLIV. *Fiſtula thoracis acu pertuſa.* 280
- - - XLV. *Empyema thoracis apertione curatum.* 281
- - - XLVI. *Materia Empyematis diureticis evacuata.* 281
- - - XLVII. *Vulnus thoracis penetrans per ſeptum tranſverſum in ventriculi fundum.* 282
- - - XLVIII. *Fiſtula thoracis exedentibus curata.* 283
- - - XLIX. *Vulnus thoracis ſcalpello dilatatum.* 284
- - - L. *Aliud Vulnus thoracis ſcalpello dilatatum.* 285
- - - LI. *Empyematis per diuretica felix curatio.* 290
- - - LII. *Cancer mammillæ exculceratus ſcalpello abſciſſus.* 294
- - - LIII. *Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.* 297
- - - LIV. *Cancer mammillæ malè inciſus.* 300
- - - LV. *Cancer mammæ parvus & occultus medicamentis reſolutus.* 301
- - - LVI. *Dolores Cancri mitigantur.* 302
- - - LVII. *Exulceratio pectoris, ejuſque dolor fonticulo in femore mitigatus.* 303
- - - LVIII. *Vulnus ſclopeti in dorſo.* 304
- - - LIX. *Vulnus pectoris ex neglecta paracenteſi lethale.* 309
- - - LX. *Exſtirpatio Penis.* 311
- - - LXI. *Cancri ex obſtructione veſiculæ felleæ, & ductus bilarii incurabiles.* 311
- - - LXII. *Oſſis ſcapulæ ſiniſtræ corruptio.* 312
- - - LXIII. *Lapis citra meatus urinarii inciſionem, vel ſpecilli admotionem exemtus.* 313
- - - LXIV. *Nervi punctim vulnerati.* 314
- - - LXV. *Gumma Gallicum Chirurgiâ curatum.* 314

Obs. LXVI. *Meliceris in humero & genu.* pag. 315
- - - LXVII. *Sterilitas ex malè repoſita hernia.* 315
- - - LXVIII. *Eryſipelata.* 316
- - - LXIX. *Vulnus ſclopeti cum gangræna.* 316
- - - LXX. *Herpes miliaris & exedens.* 317
- - - LXXI. *Eryſipelas exulceratum.* 318
- - - LXXII. *Tumores œdematoſi.* 319
- - - LXXIII. *Vomitus ſanguinis lethalis.* 320
- - - LXXIV. *Hernia carnoſa.* 321
- - - LXXV. *Fiſtula mammæ dextræ.* 321
- - - LXXVI. *Recidiva hæmorrhoidum ex ſcammoniatis.* 322
- - - LXXVII. *Anus non ſatis perforatus.* 323
- - - LXXVIII. *Fœtus mortui eductio.* 323
- - - LXXIX. *Gonorrhœa virulenta.* 324
- - - LXXX. *Eroſio ventriculi curata.* 325
- - - LXXXI. *Tibia corrupta.* 325
- - - LXXXII. *Excreſcentiæ carnium.* 330
- - - LXXXIII. *Perniones exulcerati.* 331
- - - LXXXIV. *Steatomata utriuſque manus.* 331
- - - LXXXV. *Fractura femoris cum vulnere.* 332
- - - LXXXVI. *Spina ventoſa.* 335
- - - LXXXVII. *Fractura cruris cum vulnere.* 335
- - - LXXXVIII. *Atheroma in femoris parte externa curatum.* 338
- - - LXXXIX. *Vulnus carpi cum læſione arteriæ.* 339
- - - XC. *Concuſſio cerebri.* 341
- - - XCI. *Manus ob ſpinam ventoſam amputata.* 344
- - - XCII. *Vulnus cubiti periculoſum.* 345
- - - XCIII. *Excreſcentia in femore magna.* 347
- - - XCIV. *Vulnus ſclopeti cum fractura tibiæ.* 348
- - - XCV. *Fractura femoris.* 351
- - - XCVI. *Tinea capitis, cubitus convulſus.* 352
- - - XCVII. *Lepra Græcorum.* 352
- - - XCVIII. *Inflammationes Erypelatoſæ & Oedematoſæ.* 356
- - - XCIX. *Os tibiæ corruptum & ſcalpris deraſum.* 356
- - - C. *Lepra ex eſu carnium leproſarum originem ſumens.* 357

III. APPENDIX INSTRUMENTORUM CHIRURGICORUM, ET OBSERVATIONUM, COLLECTARUM A JOH. BAPTISTA A LAMZWEERDE.

Tabula I. *De variis Cauteriis.* pag. 361
Tab. II. *De Scalpris raſoriis & machinamentis ad ſuturam plumbeam neceſſariis.* 364
- - - III. *De dentatis Roſtris corvinis, anſerinis, Terebellis veſicæ, & Fiſtulis pro veſicæ pure extrahendis.* 365
- - - IV. *De Diploide terebra una cum ſuo defenſorio, dentium limis, & uncis uterinis.* 366
- - - V. *De Antlia, balneo, & inſtrumentis ad ſectionem calculi neceſſariis.* 368
- - - VI. *De Faſciis & Machinis ad* luxationes *reſtituendas, haſtaſque extrahendas idoneis.* 370
- - - VII. *De Brachiis, Manibus, & Pedibus arte factis.* 371
- - - VIII. *De externis & internis Machinis automaticæ manus; de ocreis, erectore pollicis, & membro virili artificioſis.* 373
- - - IX. *De artificioſis Oculis, Naſis & Linguis.* 374
- - - X. *De Siphone quo unuſquiſque ſibi ipſemet Clyſterem poteſt injicere, ſiphonumque uſu in Anatomia.* 375
- - - XI. *De Transfuſione ſanguinis.* 377
- - - XII. *Alia Transfuſionis Inſtrumenta, novumque* Pauli Manfredo *Medici Romani, &* R. Loweri, *ſanguinem transfundendi apparatum exhibens.* 407
- - - XIII. *De perforatione Hypopyi.* 410
- - - XIV. *De Cataractis exſugendis, artificialium humorum in locum naturalium ſubſtitutione, & de medicamentis quoque purgantibus aliiſque venis injiciendis.* 413
Epiſtola Bartholini *ad* Burrhum *de Oculorum ſuffuſione.* 414
Epiſtola Burrhi *ad* Bartholinum *de artificio Oculorum humores reſtituendi.* 419
Epiſtola Bartholini *ad* Burrhum *de Cerebri Subſtantia pingui.* 428
Epiſtola Burrhi *ad* Bartholinum *de Cerebri Ortu, & Uſu Medico.* 429
D. Majoris *tractatus de Chirurgia infuſoria.* 435

Tab. XV. *De variis Machinis, in affectibus oculorum neceſſariis, & de Setone.* pag. 455
- - - XVI. *De Machinis ad inſertionem Naſorum, Labiorumque neceſſariis.* 459
- - - XVII. *Operationes in Naſorum, Labiorumque inſitione neceſſarias exhibens.* 462
Figurarum explicatio. 476
- - - XVIII. *De Siphonibus pus ex ulceratis auribus exantlantibus: de arteriotomia & deligatione arteriarum.* 479
- - - XIX. *De Paracenteſi abdominis & herniarum ſectione.* 485
- - - XX. *De conſuendis Vulneribus, & haſtarum, ſagittarumque extractionibus.* 493
- - - XXI. *De Labiis Leporinis reſtituendis, & methodo conſuendi vulnera arteriarum carotidum.* 502
- - - XXII. *De diverſis artis Luxatoriæ Machinis.* 507
- - - XXIII. *De noviter inventa Luxatoria Cochlea.* 508
- - - XXIV. *De Balneo, quo mediante æger lecto affixus ad ſudores moveri poſſit.* 510
- - - XXV. *De Balneatorio Inſtrumento ex corio, quo in ipſo lecto utimur, & Lecto artificioſo.* 511
- - - XXVI. *De Cucurbitulis corneis ad alimentum in partes attrahendum efficacibus; alioque Cucurbitulæ genere, quæ uno ictu variis foraminibus cutim pertundit.* 515
- - - XXVII. *De variis Faſciarum generibus.* 517
- - - XXVIII. *Certiorem Venam aperiendi & Narium Hæmorrhagiam ſiſtendi methodum exhibens.* 543
- - - XXIX. *De Laryngotomia & tribus Inſtrumentis ad dolores ſedandos.* 553

MEDICO-CHIRURGICÆ OBSERVATIONES.

Observatio I. *De mirabili ſeminum per alvum excretione.* pag. 567
Obs. II. *De multiplici Phlebotomia.* 587
- - - III. *De cartilaginoſa cornu inſtar excreſcentia, circa ſuturarum ſagittalis & coronalis concurſum.* 589
- - - IV. *De magno tumore ſarcotico oculum ad genas protrudente.* 590
- - - V. *De Meliceride ex majori oculi angulo feliciter ferro ſublata.* 591

Obs. VI. *De Fiſtula lachrymali operatione Chirurgica ſublata.* pag. 592
- - - VII. *De portione manubrii flabelli oculo inflicta, quæ tribus menſibus poſt curatum oculi vulnus, ſalva viſione, è palato educitur.* 593
- - - VIII. *Dc Capitis vulnere ad meditullium penetrante, omnium ſymptomatum ſyndrome comitato, illæſa cerebri membranarumque ſubſtantia, dehiſcente nihilominus lambdoides ſutura, & materia purulenta intra eas ſupraque meninges deliteſcente. Cui quædam in curatione vulnerum capitis cum fractura obſervatu digna adjunguntur.* 594
- - - IX. *De Cephalæa venerea, in ſene ſeptuagenario, Fonticulo, ſæpius terebra ſedato, tandem curato.* 598
- - - X. *De Muſculi temporalis Craniique vulnere, cum duræ meningis læſione, ſine terebra feliciter ſanato.* 600
- - - XI. *De gravi ſyncipitis contuſione, neglecta terebratione, lethali, purulenta materia per poros cranii tranſſudante.* 601
- - - XII. *De vulnere Capitis corpus calloſum penetrante, cum enormi hæmorrhaghia, feliciſſimè curato.* 603
- - - XIII. *De gravi Epilepſia ferro ignito curata.* 603
- - - XIV. *De Epilepſia in thoracis vulnere ex immiſſione turundæ orta.* 604
- - - XV. *De Aurium Polypo, ſurditatis auctore, ferro ſublato, cum reſtitutione auditus.* 605
- - - XVI. *De Meliceride ſublinguali, ſpiritum intercipiente, quolibet menſe renaſcente, ferro ſublata.* 606
- - - XVII. *De Linguæ tumore venereo, quatuor digitos tranſverſos extra os prominente, feliciter reſtituto.* 607
- - - XVIII. *De Muto ſurdoque caſu curato.* 608
- - - XIX. *De Fiſtula in anteriori colli parte, infra laryngem, ex tumore immaturè curato, feliciter ſcalpro abraſorio ſanata.* 608
- - - XX. *De Thoracis vulnere utrinque penetrante, ſine partium intermediarum læſione, facillimè ad felicem curam perducto.* 609
- - - XXI. *De Vulnere Hepatis feliciter curato.* 611
- - - XXII. *De Apoſtemate Hepatis inciſione curato.* 611
- - - XXIII. *De perforato Fiſtulis Veſicæ collo prope urethram, ex acrimonia puris venerei, in ſcrotum & inguina penetrantibus, præter ſpem reſtituto.* 612

Obs.

Obs. XXIV. *De morbo Gallico ſæpius cereveſia medicinali curato.* pag. 613
- - - XXV. *De inveteratis Tibiarum ulceribus empiricè curatis.* 614
- - - XXVI. *De mirabili Ulcere ſarcotico.* 615
- - - XXVII. *De ſarcotico Tibiæ ulcere, ex arteria alimoniam acquirente, ferro ſublato.* 615
- - - XXVIII. *De Sphacelo totius ſcroti feliciter regenerati.* 616
- - - XXIX. *De Hæmorrhagia aceto roſaceo in aurem inſtillato curata.* 617
- - - XXX. *De pyriformi Uteri excreſcentia filo ſublatâ.* 617
- - - XXXI. *De pectorum Hydropicis perperam pro pleuriticis judicatis.* 618
- - - XXXII. *De Capitis tinea ob remedia incongrua lethali.* 619
- - - XXXIII. *De Hydrocephalo externo ſectionibus curato.* 620
- - - XXXIV. *De fiſſura Cranii trepano reſtituta.* 620
- - - XXXV. *De Cranii depreſſione ſpiritu vini curato.* 621
- - - XXXVI. *De magna Cranii fractura & meningum ruptura ſine trepano curata.* 621
- - - XXXVII. *De Cranii fiſſura & duræ meningis gangræna trepano curata.* 622
- - - XXXVIII. *De occulta Cranii fiſſura, morâ trepani minitante lethum, inopinatò reſtituta.* 623
- - - XXXIX. *De affectu Soporoſo trepani ſublato uſu.* 624
- - - XL. *De contumaci Hemicrania infortunio ſublata.* 624
- - - XLI. *De vulnere Capitis, ubi globulus plumbeus cranii & meningis partem abſtulerat, feliciter conſolidato.* 625
- - - XLII. *De incurabili Raucedine.* 625
- - - XLIII. *De Vulnere thoracem & pulmones penetrante uſu lactis caprilli curato.* 626
- - - XLIV. *De inverſa Alvo.* 626
- - - XLV. *De Caruncula Veſicæ, meatum penitus obſtruente, cauterio actuali ſublata.* 627

Obs. XLVI. *De Meliceride librarum ſedecim febri, terrore exſtirpationis excitatâ, prorſus abſumpta.* pag. 628
- - - XLVII. *De Oculi ex orbita protruſione, corneæ exulceratione, & palpebræ gangræna, eryſipelate flatulenta, feliciter ſine viſionis læſione reſtitutis.* 628
- - - XLVIII. *De Trepano poſt trigeſimum ſextum caſus diem feliciter adhibito.* 629
- - - XLIX. *De Inteſtini recti ſphacelo.* 629
- - - L. *De membro virili circa pubem feliciter amputato.* 630
- - - LI. *De dolore Iſchiadico emplaſtro ſublato.* 630
- - - LII. *De magna Cranii fiſſura ſine trepano curata.* 631
- - - LIII. *De triplici pueri fiſſura trepano curata.* 631
- - - LIV. *De pertuſo Hypopyo.* 631
- - - LV. *De Carcinomate Linguæ feliciter exciſo, loquelâ illæſâ.* 632
- - - LVI. *De ſcirrhoſo Eparmate ovi magnitudine eradicato.* 632
- - - LVII. *De Mammæ dextræ Scirrho topicis diſcuſſo.* 633
- - - LVIII. *De Gutta Serena utriuſque oculi feliciter curata.* 633
- - - LIX. *De Empyemate paracenteſi feliciter curato.* 634
- - - LX. *De Humeri Gangræna ad digitos ambulatoria, ex nervi punctura, feliciter reſtituta.* 634
- - - LXI. *De majori Focili cruris contrito, ſerra tres digitos decurtato, illæſo inceſſu, curato.* 634
- - - LXII. *De Vulnerato, octo novemque dies ſenſu & motu privato, trepani uſu reſtituto.* 635
- - - LXIII. *De Anaſarca ſcroti ſetaceo curata.* 635
- - - LXIV. *De extracto Dente, qui redditus alveo firmiter coaluit.* 635
- - - LXV. *De Inteſtinis ulcere perforatis feliciter conſolidatis.* 636
- - - LXVI. *De Fungoſo Genu tumore pulvere ſublato.* 637
- - - LXVII. *De Capitis vulnere, negligentia prioris Chirurgi lethum declinante, præter ſpem curato.* 637
- - - LXVIII. *De inverſi Pedis reſtitutione.* 638
- - - LXIX. *De Oculo extra orbitam digiti latitudine pendulo reſtituto.* 638

Obs. LXX. *De Polypis vini ſpiritu curatis.* pag. 639
- - - LXXI. *De mirabili Uteri intumeſcentia, & prolapſu reſtituto.* 639
- - - LXXII. *De Vulnere venæ jugularis & aſperæ arteriæ curato.* 640
- - - LXXIII. *De enormi vulneris Hæmorrhagia, eſu piſorum & fabarum ſedata.* 640
- - - LXXIV. *De Gutta Serena utriuſque oculi, octo dierum ſpatio curata.* 641
- - - LXXV. *De Arteria pulſante in medulla tibiæ obſervata.* 642
- - - LXXVI. *De Pure ab arteriis Cerebri per cranii rimas ejecto, ſex ſeptimanarum ſpatio poſt conſolidatum vulnus.* 642
- - - LXXVII. *De Hæmorrhagiâ, ex excreſcentiæ linguæ eradicatione producta, poſt multa fruſtra tentata remedia, Aranearum telis ſedata.* 643
- - - LXXVIII. *De duro tumore Adami pomum Puerperæ ſubitò occupante.* 643
- - - LXXIX. *De externo pectoris Apoſtemate, errore Chirurgorum lethali.* 643
- - - LXXX. *De Errore reducendi Inteſtina in vulnere abdominis.* 644
- - - LXXXI. *De curata Tibiarum fractura, frigore pavimenti & cubiculi lethali.* 644
- - - LXXXII. *De luxatione Cubiti illæſo motu reſtituto.* 645
- - - LXXXIII. *De Apoſtemate totius corporis, é quo unà cum pure pinguedinis glebæ effluebant.* 645
- - - LXXXIV. *De vulnere Muſculi temporalis cum membranæ ſeparatione curata.* 646
- - - LXXXV. *De vulnere Capitis, in quo ſternutatio enormem excitabat ſanguinis fluxum.* 646
- - - LXXXVI. *De dolore Pollicis Puerperæ, febrim & delirium excitante, noſtro emplaſtro dialtheo curato.* 647
- - - LXXXVII. *De Anthrace in muſculis femoris, mira ſymptomata producente.* 647
- - - LXXXVIII. *De ingenti Apoſtemate patellæ.* 648
- - - LXXXIX. *De gravi Surditate inguinis bubonem comitante.* 649
- - - XC. *De Carie oſſis, poſt varia fruſtra tentata remedia, oleo ſulphuris ſeparata.* 649

Obs. XCI. *De Contuſione gravi, apoplexiam producente, ſine trepano in adulto curato.* pag. 650
- - - XCII. *De Tumore Frontis ſubitò vomitu excitato.* 650
- - - XCIII. *De Vulnerato, oris ſuctione ſervato, ſanguinem per urinas excernente.* 651
- - - XCIV. *De Hæmorrhoide pollicis longitudine & craſſitie, in ſeptuagenario ſene, ferró ignito ablato.* 651
- - - XCV. *De frontis Ganglio, ad Lunæ motum increſcente & decreſcente, curato.* 652
- - - XCVI. *De Morſu, febrim, convulſiones, delirium & gangrænam pariente, dentibus humanis inflicto.* 652
- - - XCVII. *De Coxarum fœminæ Apoſtemate, è quo menſtrua ſingulis menſibus profluebant.* 653
- - - XCVIII. *De inveterato Tibiarum Ulcere virginis, cujus menſtrua ex ulcere profluebant.* 653
- - - XCIX. *De Vitri fruſtis articuli digiti magnitudine, juxta majorem tendinem medii digiti, ſine dolore diverſis temporibus erumpentibus.* 654
- - - C. *De diverſis Hæmorrhagiis peculiari methodo ſedatis.* 655
- - - CI. *De Acu per ſeptennium ſine dolore aut moleſtia in articulo carpi deliteſcente.* 655
- - - CII. *De periculoſis Symptomatibus ex Percarum pinnæ punctura in pollice productis.* 656
- - - CIII. *De Meliceride quadrato circa medullam ſpinalem alienas materias ejiciente, & in quo ejectus liquor per urinas reddebatur.* 656
- - - CIV. *De Tumore thoracis, quo aperto effluebat potus.* 657
- - - CV. *De fractura Cranii in oppoſita parte Paralyſin excitante.* 658

IV. APPENDIX II. OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM PETRI HADRIANI F. VERDUIN.

Observatio I. *De incurabili ex levi cauſa oborto Carcinomate.* pag. 661
Obs. II. *De gravi & inveterato Capitis vulnere.* 661
- - - III. *De ingenti Scrophula manuali operatione ſublata. Cum* Tabula I. 663

Obs.

Obs. IV. *De Abſceſſu Abdominis feliciter curato.* pag. 666
- - - V. *De Abſceſſu Abdominis mortem inferente.* 667
- - - VI. *De Labiorum concretorum ſeparatione.* 669
- - - VII. *De Gangrænis ex frigore ortis.* 670
- - - VIII. *De ſtupendo inferioris Maxillæ Tumore calloſo & cartilaginoſo, exſtirpatione feliciter curato.* 671
Cum Tabula II.
- - - IX. *De exſtirpatione Mammæ.* 673
- - - X. *De Eryſipelate œdematoſo Brachium occupante.* 674
- - - XI. *De Nodulo inciſione curato.* 675
- - - XII. *De Tumore dorſi aquâ repleto.* 676
- - - XIII. *De exſtirpatione Scrophulæ infra aurem ſitæ.* 676
- - - XIV. *De recens nati infantis aure, ſarcomate maximam partem obſeſſa.* 678
- - - XV. *De Lapide ex orificio penis extracto.* 679
- - - XVI. *De Tumore aquoſo Scirrhum mentiente.* 679
- - - XVII. *De ingenti & inveterato dextræ Maxillæ tumore ſcrophuloſo, exſtirpatione ſublato.* 680
Cum Tabula III.
- - - XVIII. *De Bronchocele.* 683
- - - XIX. *De Arteriotomia.* 685
- - - XX. *De notabili dextræ Tonſillæ excreſcentia.* 686
- - - XXI. *De carnoſa in Femore excreſcentia.* 688
- - - XXII. *De utriuſque Mammillæ Sphacelo, ex ſubitanea menſium ſuppreſſione producto.* 689

ORDO

ORDO TABULARUM
PRIORIS EDITIONIS
ARMAMENTARII CHIRURGICI
JOANNIS SCULTETI,

Secundum ſeriem hujus Editionis adornatus.

TABULA I.	eſt	TABULA I.	TABULA XXIII.	eſt	TAB. XLIX.
II.		II.	XXIV.		L.
III.		III.	XXV.		LII.
IV.		IV.	XXVI.		LIII.
V.		V.	XXVII.		XLVI.
VI.		VI.	XXVIII.		XLVII.
VII.		VII.	XXIX.		XLVIII.
VIII.		VIII.	XXX.		XXVII.
IX.		X.	XXXI.		XXVIII.
X.		XI.	XXXII.		XXIX.
XI.		XII.	XXXIII.		XXXI.
XII.		XIII.	XXXIV.		XXXII.
XIII.		XV.	XXXV.		XXXIII.
XIV.		XVI.	XXXVI.		XXXV.
XV.		XVII.	XXXVII.		XXXVI.
XVI.		XVIII.	XXXVIII.		XXXVII.
XVII.		XX.			XXXVIII.
XVIII.		XXI.	XXXIX.		XXXIX.
XIX.		XXII.	XL.		XLI.
XX.		XXIII.	XLI.		XLIII.
XXI.		XXV.	XLII.		XLIV.
XXII.		XXIV.	XLIII.		LIV.

TABULA I.	Auctuarii I.	eſt	TABULA IX.
II.			XIX.
III.			XIV.
IV.			XXVI.
V.			LI.
VI.			XLV.
VII.			XXX.
VIII.			XXXIV.
IX.			XL.
X.			XLII.

D. JOANNIS

D. Joannis Sculteti, &c.

TABULARUM ARMAMENTARII CHIRURGICI DECLARATIO.

Tabula Prima.

De Cannulis, ferramentis ſolidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli.

Fig. I. eſt *Inſtrumentum ferreum*, quod *Hieron. Fabritius ab Aquapendente, de Fonticulo in ſutura coronali, Cannulam* vocat, & invento notatoque atramento fonticuli loco, ſiniſtra manu fortiter imprimit, ut ea impreſſione cannulæque frigiditate, calor ferri candentis (*Fig. II. ſubſequentis*) & dolor exinde ſubortus mitigetur, parteſque vicinæ ab ignis offendiculo defendantur.

Fig. II. eſt *Ferramentum ſolidum* & uniforme, ſine manubrio (cui tamen vel oſſeum vel ligneum, quale præcedens cannula obtinet, adaptari poteſt) quod bene ignitum, dextrâque manu ſuperiori cannulæ intruſum, fontanellam inurit. Duobus hiſce ferramentis fonticuli parantur in ſolis humani corporis artubus, videlicet quando ægri ferrum ignitum non formidant, aut Chirurgus capſulam *Julii Caſſerii Placentini*, quæ cauterium actuale abſcondit, non habet.

Fig. III. eſt *Cannula* quoque ferrea, ſuperiori tamen paululum profundior, ad recipiendum inſtrumentum proximè ſequens.

Fig. IV. eſt *Inſtrumentum ſimpliciter cavum & incidens*, quo candefacto, & antecedenti cannulæ immiſſo, fonticulum efficimus in ſuturæ coronalis & ſagittalis concurſu, non tantùm adurendo, ſed etiam incidendo;

 ob

ob inſtrumenti acumen, quod habet in extremitate. Hoc quando calvariam attingit, circumvolvendum eſt, ut cranio aliquod veſtigium imprimat. Hujus inſtrumenti uſum improbant multi, non ſolùm ob dolorem, quem inferre dicunt, verùm etiam ob periculoſæ inflammationis metum in pericranio, quæ poſtmodum ſubjectæ duræ matri, per ſuturarum conjunctionem facillimè communicari poſſet; unde hoc rejecto, ſolidum ei & uniforme (*Fig.* II. *hujus Tabulæ depictum*) recentiores ſubſtituunt: cavum tamen meo judicio huic præferendum eſt, quoniam ſolidum illud enarrata modò incommoda multò facilius inferre poteſt: addo quod inuſtio ſuturarum cum ſolido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite craſſitiem, ac denſitatem; adminiſtrationes autem chirurgicæ, imprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citiſſimè perficiendæ ſunt.

FIG. V. & VI. ſunt *Ferramenta* non ſimpliciter incidentia & cava, ſed prius *ſtellatum*, poſterius verò *dentatum* eſt: quorum illud propter ſtellam circumvolvi omnino nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter Chirurgi moderni, & inter eos ferè Princeps *Hieronym. Fabritius ab Aquapendente*, hæc duo inſtrumenta, tanquam ad operationem inepta, rejiciunt.

FIG VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. conjunctim conſideratæ, conſtituunt *Capſulam ſeu Inſtrumentum ad inurendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibuſque numeris perfectiſſimum*, quod excogitavit *Julius Caſſerius Placentinus*, ut tria illa incommoda (quæ maſculi timidioris animi, fœminæ ac pueri expaveſcunt) calorem ſcilicet, dolorem, & ignis aſpectum evitaret. Hoc *Placentini inventum* occultat cauterium actuale, ideòque (cùm eſcharam promptiſſimè inducat, ita ut ægri vix animadvertant) potentialibus ſi non præferendum, optimo ſaltem jure ſubſtituendum eſſe ſentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, graviorem depreſſionem, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam ſubuſtionis, percipitur; quam ob cauſam vicinarum partium læſio nullo modo metuenda eſt.

FIG VII. eſt *Lamina cannulata ferrea*, circularis & immobilis (*a. b.*), huic & laminæ ſuperiori itidem ferreæ,

reæ, circulari, in medio perforatæ & verſus inferiora mobili (*c*) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (*d*) infiguntur, ut *Stylus Fig.* VIII. *ex cupro ſolidus*; candefactus, prædictiſque laminis immiſſus (veluti *Fig.* IX. oſtendit) & in *Fig.* X. *Capſulam ligneam* repoſitus, *Operculo Fig.* XI. foraminato abſcondi, & beneficio *Claviculæ Fig.* XII. & XIII. umbellatæ, deprimi poſſit.

TABULA II.

De Spatha Celſi, cultro raſorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; inſtrumento lenticulari, vecte debiliſſimo, membranæ cuſtode, inſtrumento decuſſorio: quibus Chirurgo opus eſt ad curandas fracturas Cranii.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum*, quod ab *Hippocr. lib.* 2. *de morb. cap. de ſuppurata peripneumonia* μαχαιρὶς ςηθοειδὴς, à *Celſo* autem & *Paulo* paſſim *Spatha* appellatur: *Scalpellus* nimirum *anceps*, *utrinque acutus*; & in ſuperiore parte paululum latus; qui in extremitate ſua in unam cuſpidem coit. Hoc vulnera capitis in crucem vel triangulum dilatantur, & paracentheſis in thorace tutò peragitur.

FIG. II. eſt *Culter raſorius* ſive *Scalpellus rectus*, una tantùm parte incidens, altera verò obtuſus, quo utuntur, quando partium ſubjectarum non eſt habenda ratio, videlicet in cute capitis incidenda uſque ad cranium, & gummatibus Gallicis, in tibia præſertim vel alibi, aperiendis: deinde ubi utraque acies aliquid lædere poteſt, ut in fœtu mortuo intra uterum in plures portiones diſſecando, & vulvæ carunculis incidendis. *Italis* vocatur *Scodeghino*.

FIG. III. eſt *Modiolus mas*, ſeu inſtrumentum ex optimo chalybe paratum, cavum, teres, in margine ſerratum & quatuor alis præditum: illa ſcilicet pars *Trepani*, quæ circa os circumvolvenda eſt, & dicitur Græcis χοινίκιον, *Celſo* verò *l.* 8. *c.* 3. *Modiolus*: qui in medio clavum habet, ut, in principio circumvolutionis,

calvariæ, à pericranio denudatæ, firmiter inſiſtat, & partes circumpoſitæ, labia nempè vulneris & pericranium, ut maximè ſenſiles, ab offenſione tutiores reddantur. Quod ſi modiolus in principio adhibendus clavum non haberet, ſummo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio calvariæ.

FIG. IV. & V. ſunt *Modioli fœminæ*, ejuſdem magnitudinis cum præcedenti maſculo, neque aliter differunt hi & ille, niſi quod clavo careant, unde *fœminæ* nuncupantur. Antequam his fœminis utimur, beneficio maſculi cranio aliquod veſtigium imprimendum, ut ei fœminæ firmius inſiſtere poſſint. Pro perforatione autem Cranii adminiſtrator ad minimum tres, ſed exactiſſimè æquales modiolos in promptu habeat, unum nimirum maſculum & duas fœminas, ut aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum roſaceum immergi queant, ne vel ſcobe repleti operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium ipſique ſubjectas membranas inflammatione afficiant.

Inventio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam ſubſtantiam immergi prohibent, ſummum *Hieronymi Fabritii ab Aquap.* ingenium arguit: nam quamvis ex recentioribus nonnulli, ut *Vid. Vid. lib. Chir.* 4. *c.* 10. & *Joan. Andr. à Cruce l.* 7. *de inſtrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tàm exactè & accuratè fabrefieri curavit, quam *Fabritius.* His modiolis nunquam non felici ſucceſſu ſum uſus, utunturque hodierna tempeſtate (omnibus veterum inſtrumentis, quæ olim ad perforandam calvariam excogitaverunt, & quorum ſchemata apud citatos modo Autores, & *Paræum l.* 9. *c.* 19. inveniuntur, rejectis) Chirurgi, præcipuè *Patavini, Fabritiique* in praxi & profeſſione chirurgica ſucceſſores; inter quos ſuperſtes eſt celeberrimus ille Medicus, Chirurgus & Profeſſor Patavinus, *Petrus de Marchettis*, *Eques Divi Marci Venetorum*, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, reſpectivè condiſcipulus, cujus mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus *Italis* palmam præripit) tota non tantùm *Italia*, & undique concurrens ſtudioſorum cohors ſtupet, ſed eâ innumeri feliciſſimè reſtituti quaſi ad cœlos uſque extollunt.

FIG.

FIG. VI. eſt *Trepani* altera pars, quæ *manubrium* ſeu *vertibulum* appellatur, & exciſum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex goſſipio involutus* promptè excipitur & extrahitur, quotieſcunque commutatio τῶν χοινικίων fuerit neceſſaria. Hac ratione ex modiolo & vertibulo componitur *Trepanum*, quo citò, tutò & jucundè perforatur cranium.

FIG. VII. eſt *Inſtrumentum* (ob lenticulam in extremitate) *lenticulare* dictum, ex ſcalpro & vecte compoſitum. In fine perforationis cranii, hic *Vectis* labiis exciſi oſſis immittitur, ad oſſiculum hinc inde movendum, ut vacillet, & volſellæ *Tabul.* IV. *Fig.* I. parte dentatâ auferri poſſit: Confert quoque ad modicas cranii depreſſiones elevandas, firmitatem ſuam in manu ſola Chirurgi obtinens. Lenticula inſervit ad aſperitates (quæ poſt terebrationem, & oſſis exciſi remotionem relinquuntur) abradendas & lævigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis alliſæ offendantur.

FIG. VIII. eſt *Inſtrumentum lenticulare* ſolùm, quod oras facti foraminis, vel uti modò dictum, lævigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

FIG. IX. eſt *Lamina argentea* (ex ferro enim numquam parari debet, ob ipſi ingenitam frigiditatem, quæ tam craſſæ quàm tenui membranæ cerebri nocet) *firma*, paulum incurva, & ab exteriore parte lævis, quâ utimur in magnis cranii depreſſionibus, & fracturis, ubi ter, quaterve cranii os trepano perforare, atque foraminum interſtitia excidere neceſſarium eſt: tunc enim lamina inter calvariam & duram matrem demittitur, ut ejus pars exterior cerebro propior ſit, ne acumine forcipum & ſerrularum (*quarum delineationes videantur infra Tab.* IV. V. & VI.) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc *Celſo*, qui in deſcribendis ferramentis chirurgiciſque inſtrumentis, admodum ſedulus fuit, *l.* 8. *c.* 3. *Membranæ cuſtos* dicitur, Græcis μηνιγγοφύλαξ.

FIG. X. eſt *Inſtrumentum decuſſorium*, quo dura mater, modicè depreſſa, cranio exactè applicatur, ut purulenta materia, inter cranium & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facilè egrediatur.

FIG. XI. eſt *Malleus plumbeus*, quem olim uſurpaparunt, quando ſcalpris inciſoriis (*quorum imagines variæ reperiuntur apud Paræum lib.* 9. *c.* 5.) particulam cranii ſeparere voluerunt, ad vitandum ſtrepitum, & prohibendam cerebri commotionem: Recentiores, & hac ætate cautiores Chirurgi utuntur ad hanc operationem forcipibus & ſerrulis, de quibus pauló infra, *Tabul.* IV. V. VI. & VII.

TABULA III.

De Terebra triformi, vecte validiore, inſtrumento triploide, & elevatorio Paræi, quibus cranii puncturæ abolentur, ejuſdemque depreſſiones eriguntur.

FIG. I. eſt *Terebra triformis*, inſtrumentum ſcilicet merè ferreum, tribus iiſque diverſis terebris conſtans, quorum uſus in punctura cranii, quæ ambas laminas non penetrat, eſt neceſſarius, ut iis veſtigium calvariæ impreſſum deleatur. Hujus inſtrumenti pars triangularis etiam ſubſtitui poteſt terebello, quo *Guilhelm. Fabritius Hildanus* primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

FIG. II. eſt *Vectis*, quem in depreſſionibus cranii elevandis uſurpo: hic valentiore attollit robore, quam ille *Tab. II. Fig. VII.* delineatus, quoniam firmitatem ſuam non in manu tantùm elevatoris, ſed etiam in capite habet.

FIG. III. eſt *Inſtrumentum*, ob triplicem baſin, quam habet, *Triploides* appellatum: ſi depreſſio cranii tàm magna eſt, ut præcedentes vectes ob infirmatem non ſufficiant, *Triploidis vectem B.* (ſi ſpatium adeſt) ſubmitto, & os depreſſum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depreſſio, *Triploidis terebra* A. ultra diploidem perforari & dicto elevari modo debet, *unicè cavendo, ne terebra ambas cranii laminas perforet, & duram matrem pungat.* Vid. *Guil. Fabritium Hildanum, centur.* 2. *obſ.* 4. ubi modum depreſſiones elevandi accuratiſſimè docet, licet aliis inſtrumentis, quibus ego nunquam uſus, ſed hac triploide

de unam & alteram depreſſionem bono cum ſucceſſu repoſui.

Fig. IV. eſt *Vectis*, quo utuntur alii in maximis calvariæ impreſſionibus, imitando vietores, qui doliorum aſſulas intus depreſſas ſimili vecte ſolent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (*a.*) ſub os depreſſum, alterum vectis brachium (*b.*) rectum, oſſi ſano inniti debet, ut, dum manubrium dextra deprimitur, aduncâ inſtrumenti parte id, quod depreſſum eſt, erigatur. Hunc vectem adumbravit quoque & deſcripſit *Ambroſ. Paræus l. 9. c. 5.*

Tabula IV.

De Volſella & forcipe cum roſtro pſittaceo, atque vulturino, quibus oſſicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.

Fig. I. eſt *Inſtrumentum*, ad operationes manuales valdè neceſſarium, quod *Paulus Ægin. lib. 6. c. 32.* ἀκαντάβολον, *& C. Celſ. lib. 7. c. 30. Volſellam* vocat. Hujus parte duplicata & dentata A. fruſtulum oſſis corruptum ac mobile, ſpicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quæ id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragitur Inſtrumentis, *Tab. XII. Fig. III. & VI.* delineatis, quorum alterutrum pro opportunitate uſurpandum. Singulariter etiam hæc volſellæ pars inſervit ad pilos è palpebris evellendos, qui oculos irritant. Præter dictos uſus, quos præſtat, famulatur medicinæ comptoriæ, eâ namque fœminæ, præſertim regiæ, pilos in ſuperciliis, & aliis corporis partibus radicitus exſtirpant. *Notandum, ſi oſſiculum, aut aliud è faucibus extraneum eximendum, hanc Inſtrumenti partem altero tanto majorem debere confici, quam fuit depicta.* Latiore ſui parte B. ad ceratorum conducit extenſionem, ſupra linteamina vel corium, in defectu ſpatulæ, ad tutam pericranii ab oſſe ſeparationem, antequam modiolus & ſcalprum cranio admovetur, in defectu unguium manus, digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut ma-

manubrii illius ſcalpelli, qui infra *Tab. XIII. Fig. IV.* adumbratus eſt. Unguibus tamen illis longioribus, multò ſecurius pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio ſcalpelli citati, aut cultro ſeparatorio *Paræi*, aut hac volſellæ parte latâ.

Fig. II. eſt *Forceps exciſoria*, cum *roſtro pſittaceo*, (*a*) cui ſuperius cochlea umbellata (*b*) affigitur, quæ roſtrum ad duram matrem (*utor enim in fracturis cranii*) immergi vetat, undè non incommodè ἀβαπτίςη appellari poſſet: inferius habet manubrium (*c*) quod cochleæ (*d*) *Fig. III.* circumvolvitur.

Fig. III. eſt *Roſtrum pſittaceum*, extra ſuam cannulam (*e. Fig. II.*) poſitum, ut artifex cochleam roſtri evidentius cernere queat.

Fig. IV. eſt *Forceps* alia cum *roſtro vulturino*, cannulata, ad cujus cochleam circumducitur clavus.

Fig. V. eſt *Roſtrum vulturinum*, ſine cannula depictum. His duabus forcipibus, ut & illis, quas infra *Tab. XII. Fig. I. II. & Tab. XXIII. Fig. I.* depingi curavi, oſſis aliquod fruſtulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, aufertur: quæ omnes magnitudine ſaltem & formâ differunt, pro varietate oſſium, quæ removenda ſunt.

Tabula V.

De Serrula verſatili, quâ duorum foraminum interſtitium excipitur.

Fig. I. eſt *Serrula verſatilis*, tympanis duobus, iiſque dentatis prædita, utilis maximè ad intercidenda duorum vel trium foraminum, modiolis factorum, interſtitia: ubi enim vectes ſupra delineati & deſcripti, ob rimæ (*quæ impreſſionibus in adultorum craniis recens factis fere ſemper jungitur*) anguſtiam, ſpatium non habent, interdum opus eſt, ut in cranio duo vel plura foramina modiolis conficiantur, quorum interſtitium hac ſerrula, citra ullum læſionis periculum interciditur, quo vectis ad elevandum commodus ſubmitti, & oſſis fruſtulum, quod non raró membranas pungit, eximi poſſit. Hujus inſtrumenti, quod ego excogitavi, partes

tes conjunctæ literis minuſculis, ſeparatæ verò majuſculis notantur.

Fig. II. eſt *Lamina ferrea* A. in medio ſecundum longitudinem exciſa, quæ ſuperius manubrium B. habet, & foramen C. in flexura laminæ, inferius autem utrimque aciem acuminatam D. quibus firmiter cranio nudato inſiſtit.

Fig. III. eſt *Claviculus umbellatus*, qui aſteriſmo notatur, & per foramen C. *Fig. II.* tranſiens, capſulæ E. infigitur. Hæc Capſula E. laminæ ferreæ foramini A. *Fig. II.* beneficio orichalceæ lamellæ *Fig. IV.* regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capſula in parte adverſa obtinet, correſpondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, ut Chirurgus beneficio claviculi capſulam, in ipſo operandi actu, ſurſum & deorſum, pro lubitu movere valeat. Foramini H. axis rotula imponitur, ut ex *Fig. V.* & rotulæ centro apparet. Lamella I. ſuperius dentata eſt, & ibi excipit rotulam; inferius L. utrinque æqualis, ut ſerrula K. in capſula, & *Fig. V.* fiſſuris M. beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorſum & ſiniſtrorſum moveri apta ſit. Lamina Orichalcea N. in medio cava eſt, & duas habet cochleas O. Hujus laminæ beneficio ſerrula, cum inſtrumentum planè fuerit compoſitum, æqualiter hinc indè ducitur.

Fig. IV. eſt *Lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas ſuprà *nodulos* vocavi.

Fig. V. eſt *Rotula ſemidentata* P. & dimidia capſula Q. una cum tribus foraminibus R. quibus tres cochleas *Fig. III.* recipit, cum nodis ſeu materculis tribus S. firmatas.

Fig. VI. eſt *Clavis*, qua inſtrumentum in ſuas partes dividitur, & iterum ex iis componitur.

Lit. T. *Axin* notat, quæ capſulam & rotulam in parte averſa perforat: V. verò *Manubrium* indicat.

TABULA VI.

De Serrulis rectis, & variis ſcalpris, quibus cranium vel carioſum vel fiſſum abraditur.

FIG. I. & II. ſunt *Serrulæ rectæ*, quibus alii interſtitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, ſciſſuras capillares ac non penetrantes abolent, & cariem cranii abradunt.

FIG. III. *Galen. l. 6. meth. med. c. 6.* tria ſcalprorum genera deſcribit, *primum* cavum, *κύκλισκον* ſeu *Scalprum exciſorium* appellat, cujus delineationem ſupra *Tab. II. Fig. IX.* vidimus: *alterum*, quod in ima ſui parte *lenticulam* refert, quod *Φακωτὸν* vocat: Cujus uſum & delineationem, *Tabulâ modò citatâ Fig. VIII.* deſcriptam & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod Græci *ξυςέρα*, Latini *Scalprum raſorium*, & Barbari *Raſpatorium* nuncupant. Hoc tertio ſcalprorum genere recentiores utuntur, in tentandis & abradendis fiſſuris cranii capillaribus: ſeu de penetratione dubiis, ejuſque varias, pro ratione ſedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cavam ſcilicet, ut *Fig. III. IV. V. & VI.*, ſemilunarem ut *Fig. VII*, acuminatam ut *Fig. VIII* & denique planam *Fig. IX. & X. Chirurgus ſcalpra, cujuſvis formæ ad minimum quatuor, ſemper parata habeat, ne ex indigentia aliundè ea petere cogatur, aut occaſionem operandi, quam præcipitem eſſe nemo non ignorat, cum patientis periculo, & famæ ſuæ naufragio perdat.* Cum os carioſum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum eſt, ſcalpra his majora & validiora parari debent. Conficitur autem unumquodque ſcalprum ex Chalybe optimè depurato, ut aciem acquirat, qua promptiſſimè abradat. Scalpris veteres omnibus & ſingulis ſuum proprium manubrium adaptarunt: recentiores contra, *ſed meo judicio minus rectè*, unicum manubrium parant, ex ligno vel oſſibus, in cujus imo foramen cochleatum habet, quo omnium ſcalprorum caudas ſimilibus cochleis gaudentes excipit, ut ex *Fig. III.* & reliquis patet.

TABULA VII.

De variis ad parandum in nucha ſetaceum Inſtrumentis, forcipibus ſcilicet quatuor, acu, & ſetone armato.

FIG. I. eſt *Forceps*, quæ propè foramen ſuperius, quod neque nimis latum, neque nimis anguſtum eſt, *cavitatem habet amplam & circularem, annulumque ferreum*, qui inſtrumentum ſeu forcipem ex ſe ſtringit, tum neceſſarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui ſibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha ſetaceum, porrigit.

FIG. II. eſt *Forceps*, *quæ* ſuperius ſimilem habet cavitatem, *at ob defectum annuli, non ex ſe*, ſed à Chirurgo, quantum ſatis eſt, *ſtringitur.* His forcipibus utuntur, quando occiput perforandum venit valdè carnoſum & pingue: quibus cutis apprehenſa, cum craſſa ſit, circulum ingreditur, ut non elabatur.

FIG. III. eſt *Forceps*, *quæ neque cavitatem*, ut *Fig. I. & II. neque annulum* ut *Fig. II. habet*: eâ Chirurgus macilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à miniſtro porrecta, cutim perforarit.

FIG. IV. eſt *Acus* pro ſetaceo, quæ neque nimis longa, ne cuſpis foramen oppoſitum fallat, ſed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, ſed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus reſpondet: undè benè ignita & candens quam citiſſimè pertranſit, ſetaceumque ferè citra dolorem perficit.

FIG. V. eſt *Puntale* longum & anguſtum, ſetonem ſeu funiculum rotundum, ex ſerico purpureo adſtrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquitur. Puntali affixus eſt globulus cereus, ut ſine mora & dolore tranſeat.

FIG. VI. VII. VIII. & IX. ſunt *Ferramenta* ſine manubriis varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepſiæ, apoplexiæ, & vertiginis ſignum aliquod apparet), in Italia frequentiſſimè comburitur. Eadem inuſtio quandoque auxiliatur adultis, cum hujuſmodi affectibus corripiuntur.

FIG.

FIG. X. eſt *Forceps ex ſe ſtringens*, qua apprehenditur cutis, ſi ſetaceum ſectione parandum eſt: hoc inſtrumentum dimidia parte majus ſit oportet, quam hic depictum cernitur; ſcalpellus autem forcipi huic reſpondens, & juſta magnitudine depictus, videatur infra *Tab. XXI. Fig. VI.* & apud *Guilhelm. Fabritium Hildan. cent. I. obſ.* 40.

TABULA VIII.

De Inſtrumento crinali, acubus argenteis ad depoſitionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, ſpecillis, ſcalpello falcato, hamulo acuto, & vaſculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum crinale*, curvum & interius goſſipio & ſyndone nigra obductum, quod exterius præter duas fibulas & ligulas annexam habet claviculam umbellatam, qua ſinus in oculi majore angulo comprimitur. Hoc inſtrumentum excogitavit *Hieronym. Fabr. ab Aquapendente*, cujus mentionem facit, *de Ægylope per Chirurgiam curanda.*

FIG. II. duas monſtrat *Acus argenteas*, ad ſuffuſionem deponendam factas, quæ manubrio argenteo & octagono inſeruntur, quod utrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ tranſeunt.

FIG. III. eſt *Manubrium* illud apertum, cujus acus ex una parte inſeritur, ex altera cochlea non nihil conſpicitur.

FIG. IV. eſt *Acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

FIG. V. eſt *Annulus æneus* (alii laudant *plumbeum*) ad firmandum oculum pro exciſione Pterygii, aliiſque operationibus in oculo peragendis.

FIG. VI. eſt *Specillum* oblongum, teres & argenteum, ut pro neceſſitate poſſit inflecti: cujus alterum extremum latius eſt, alterum verò globulum habet rotundum & politum. Lata ſpecilli parte, quam *Celſus l. 7. c. 7.* de Ancyloblepharo oculorum vitio ſpecillum adverſum vocat,

tat, non ſolùm curatur palpebrarum coalitus, verùm etiam pulveres & plagulæ unguentis illitæ ulceribus applicantur: globoſam partem Chirurgi adhibent ad perſcrutandum vulnerum & fiſtularum ſtatum.

FIG. VII. eſt *Specillum compoſitum* ex lato ad dictos uſus, & cochlea acuminata quæ goſſipio obvolvitur, pro deterſione ſordium, in vulneribus, ulceribus ac præſertim fiſtulis.

FIG. VIII. eſt *Scalpellus falcatus*, ex una tantùm parte incidens, cujus mucroni argenteus affixus eſt globulus. Hoc ſcalpello utitur *Eraclides Tarentinus & Celſus* pro ſeparatione palpebrarum, quæ coiverunt cum tunicis oculi.

FIG. IX. eſt *Hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recurvatus, qui tàm ad palpebram attollendam, quam oculorum unguem levandum, maximè eſt idoneus.

FIG. X. eſt *Vaſculum oculare*, vitreum, oblongum & ex cryſtallo conficiendum, ita ut exactè orbitæ oculi reſpondeat, & medicamenta per infundibulum immiſſa contineat, ne defluant. Hoc inſtrumentum oculare invenit, & fuſius deſcripſit *Hieron. Fabritius ab Aquap. de ſuffuſione*, qui videatur.

TABULA IX.

(*Olim Tab. I. Auctuarii.*)

De Modiolo fœmina in latere pertuſo, ſcalpro inciſorio, ſcalpello acuto & ancipite, inſtrumentis variis ad uvulæ affectus varios neceſſariis.

FIG. I. eſt *Modiolus fœmina in latere pertuſus*, ut ſcobs immiſſo per foramen ſtylo extrudi poſſit. Modiolus mas tali foramine non indiget, quoniam tamdiu non circumducitur, donec ſcobem colligat.

FIG. II. eſt *Scalper inciſorius*, quo, ut & malleo plumbeo majores noſtri eminentias cranii acutas ſepararunt. Recentiores & hac ætate prudentiores Chirurgi loco

mal-

mallei & ſcalpri ad dictam operationem feliciter utuntur forcipibus.

FIG. III. eſt *Scalpellus acutus & anceps* ad exciſionem Ægyiopis paratus, habet etiam manubrium oſſeum, quo Unguis ab oculo & Tumores tunicati à partibus, quibus inhærent, commodè ſeparari poſſunt. Hoc manubrium *Corn. Celſus* intelligit, *l.* 7. *c.* 17. de tumoribus tunicatis dicens: *tum ſcalpelli manubriolo tunica* (quæ poſt inciſionem cutis protinus alba & intenta ſe oſtendit) *diducenda à cute & carne eſt, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet.*

FIG. IV. eſt *Canalis ex ferro obliquus* & ad extremitatem (*f*) perforatus, *qui faucibus immittitur*, ne partes vicinæ lædantur, qnando poſt abſciſſionem uvulæ corruptæ, vel nimium auctæ, ſanguis enormiter profluens inuſtione eſt compeſcendus.

FIG. V. eſt *Cauterium actuale*, quod præcedenti cannulæ immiſſum, *inſtar catenæ* pro Chirurgi lubitu & neceſſitate affectus poteſt incurvari, vel ad tangendam ſaltem uvulam corruptam, vel ad ſiſtendam diminutæ hæmorrhagiam.

FIG. VI. eſt *Manubrium oſſeum*, foramine præditum trochleato (*) quo catenæ caudam torculatam (*a*) recipere poteſt. Hoc cauterium, quod tribus deſcripſi figuris, Chirurgi inprimis *Patavini* ſubſtituunt fiſtulæ & ſtylo, quæ *Fabricius Hildanus* ad dictos uſus *cent.* 2. *obſ.* 21. commendat.

FIG. VII. eſt *Scalpellus ſeparatorius*, quo tumores in ore tunicati radicitus exſcindi queunt.

FIG. VIII. eſt *Inſtrumentum Hildani cent.* 2. *obſ.* 22. *aureum*, cui ſpongiola adnecti poteſt, ad obturandum eroſi palati foramen, quod in naſi cavitatem penetrans prohibet ſermonem articulatè & diſtinctè proferri. Vid. *Ambroſ. Paræus l.* 22. *c.* 4.

FIG. IX. eſt *Commune oris Speculum*, quo lingua à Chirurgis ſæpiſſime deprimitur ad affecti oris vitia ſaltem inſpicienda. Hujus ſpeculi annulus acie præditus eſt, qua abſterguntur craſſiora linguæ excrementa, quæ in febribus ardentibus ipſi ut plurimum tenaciter adhærent.

FIG. X. eſt *Inſtrumentum argenteum*, quo Chirurgi moderni *infantum recens natorum linguam facilè elevant*, ele-

vatæ-

vatæque majus vinculum acutiſſimâ forficulâ tutò incidunt.

FIG. XI. & XII. exhibent *Inſtrumentum chirurgicum pro Uvula abſcindenda* novum, quod *Thomas Bartholinus cent. 2. obſ. anatomic.* 88. deſcribit, & commendare videtur ſequentibus verbis: Incolis Norwegiæ familiaris eſt catharrus, qui hyemali tempeſtate ad fauces & uvulam deſtillans hanc in tantam molem extendit, ut ſuffocationis periculum afferat, niſi maturè huic malo ſuccurratur. Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad manuum operam, forficeque quocunque obvio tumentem prolapſamque uvulam abſcindunt ſine ullo aut vitæ aut vocis diſpendio. Sanguinem autem profluentem ſtatim ſedant pulte ex farina & aqua. Domeſtico morbo ut occurrant, nihil non tentant. In quem uſum Ruſticus quidam *Norwegus, Canutus, Thorberni in Diœceſi Bergenſi*, ingenio minimè plebeio, excogitavit nuper inſtrumentum ſingulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi uvulam tumidam exſcindens, quod ad *Wormium* noſtrum Magnum non ita pridem tranſmiſſum operæ duxi pretium, & Lectorum oculis depictum exhibere, & brevibus deſcribere.

Lamina ferrea, oblonga & anguſta, undecim unciarum longitudine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem apprehenſionem, paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum unciarum latitudinem acquirit, hinc adſcendens quadratam conſtituit capacitatem unius unciæ cum dimidia longitudine, cui inſeritur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum, dolatumque, tres circiter uncias longum, in extremitate rotundum, per ambitum circularem rima præditum profunda, pro ferro acuto & incurvo recipiendo, quod ferrum machinis quibuſdam ab altera parte laminæ extendi & exſeri pro lubitu poteſt, ac uvulam abſcindendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam. Altera hujus inſtrumenti facies clavum habet mobilem, qui ferreum funiculum una extremitate ſibi annexum extendit vel retinet retractum, donec laxari uſus poſtulat. Retinacula duo huic clavo adhærent, quorum unum extenſum firmat clavum, alterum compreſſum laxat.

Interiori facie machinæ bellicæ ſpeciem refert, exte-

teriore vero plana ſpatulæ ſimilis, quæ nonnihil incurva & linguam deprimit, & Chirurgi viſum non impedit, imo tegit ſubjectum machinæ clavum & retinacula, ut æger timidus nihil mali ſuſpicari poſſit. Commodum omnio Organon, & his aliiſque uſibus accommodum. *Celſus* Volſella utebatur, cujus incommoda recenſet *Aquapendens in oper. Chirurg.* qui Forficulam eligit. *Hildanus cent.* 2. *obſ.* 21. oneroſum inſtrumentum ad uvulam depinxit & deſcripſit, quô tardior fit operatio, ægro non ita jucunda, Chirurgo denique operanti moleſta.

Modus applicandi hic eſt. Primò clavo ſublato elevatur quoque ferreus funiculus clavo alligatus, hinc funiculus ſequax ſurſum pellitur, & ex extrema ligni rotundi rima potruditur, ſpatiumque relinquit pro excipienda uvula tumida. Hoc modo præparatum inſtrumentum aperto ore per Chirurgum linguæ ſuperponitur, planâ parte ſurſum vergente, aſperâ vero, ne machinas æger videat, deorſum ſpectante. In fauces eo uſque protrudatur organon, donec uvula inter ferreum funiculum incurvum acutumque & ligneum circulum comprehendatur. Apprehenſâ uvulâ, digito tangendum eſt retinaculum ſecundum, ut in locum clavus redeat, retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clavo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam ſuam repetendo uvulam comprehenſam reſcindit. Commodum inſtrumentum etiam aliis in corpore tumoribus & verrucis exſtirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nihil, omnia abſolvit breviſſimè, nihil minus quam rus olet. Ut rudi penicillo adumbraretur, ſculptorem advocavi. Prima figura inſtrumentum exhibet clauo adhuc laxato, & in rima ſua funiculo ferreo latente. Altera figura clavum elevatum monſtrat, funiculum ſurſum protruſum & ad excipiendam uvulam paratum. Singularum inſtrumenti particularum indicem ſignatæ literæ edicunt.

a a a a a Ferrea lamina.
b b Lignum rotundum.
c c Clavus machinæ.
d d d d d d d Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.

e e

e e Ferreus funiculus circa clavum alligatus.
ε Ferrei funiculi incurva pars, interius acuta.
f Spatium inter funiculum & lignum.
g g g g Retinaculum clavi primum, firmans.
h h h h h h Retinaculum ſecundum, retrahens.
i i Capulus organi ferreus.
k k Globulus extremus capulo appoſitus.
Vid. Tab. XXXII. *Fig.* I. II. & *Tab.* XXXIV. *Fig.* IV.

TABULA X.

(*Olim Tab. IX.*)

De Forcipe ad polypum recta, & curva: cannulis, quæ naribus immittuntur, cum ſuo ſtylo: inſtrumento, quo abſcinditur uvula: cochleari uvulæ relaxatæ admovendo, dilatorio oris, & roſtro gruino obtuſo.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum Hieronym. Fabritii ab Aquapendente, pro Polypo* extrahendo, *rectum*, ex chalybe confectum, extrinſecus convexum & intrinſecus concavum, quod aciem habet introrſum recurvatam, quâ nihil aliud valemus incidere, quam polypum jam apprehenſum; vel clitoridem, *Tab.* XLIII. *Fig.* I.

FIG. II. eſt *Inſtrumentum incurvatum*, quo inciditur & extrahitur polypus, qui per narium foramina in palato ad fauces tendit, & ſuffocationem minatur.

FIG. III. eſt *Cannula ex ferro ſolida*, quæ naribus tàm altè immittitur, ut ulceris, quod *Ozænam* vocant, adæquet longitudinem; poſtea cannulæ huic omninò integræ, nullibique perforatæ, inditur ſtylus ferreus & bene ignitus, quo cannula calefit, & ulcus exſiccatur.

FIG. IV. eſt *Cannula ad latus perforata*, pro callo perduro ulceris in narium latere exiſtentis, per cauterium actuale conſumendo, aut oſſe corrupto maximè exſiccando, idonea.

FIG. V. eſt *Cannula in ſummitate foramen habens*, quæ naribus inditur, quando poſt inciſionem, & extractionem polypi, ſanguis nimium profluens Chirurgiâ per inuſtionem ſiſtendus eſt: præterea uſurpatur, cum ſummitas

mitas narium, pro oſſis corrupti remotione, aduri debet.

Fig. VI. eſt *Stylus* ferreus, qui benè candens dictis cannulis immittitur, ſtatimque retrahitur: quæ immiſſio & retractio toties repetenda eſt, quoties neceſſarium fuerit. Ad operationem hanc citò perficiendam, Chirurgus ad minimum duos in promptu ſtylos habeat, quos alternatim candefactos cannulæ immittat. *Notandum* verò, quod vaſculum oculare *Tab.* VIII. *Fig.* X. atque hæ cannulæ naribus immittendæ, in juſta magnitudine depingi nequeant, quoniam pro ratione ægrorum & magnitudine locorum affectorum debent confici. *Vid. Tab.* XVIII. *Fig.* I. II. III. IV.

Fig. VII. eſt *Inſtrumentum, quo abſcinditur uvula, orichalceum*, quod in parte ſuperiore circulum habet nonnihil excavatum *A.* in inferiore fiſtulam *B.* per quam fili (poſtquam in ſeminodum circumvolutum *E.* & in concavum annuli, ne hinc inde vacillet, repoſitum fuerit) extremum *C.* mediante ſtylo ſuperius perforato *D.* trahitur: alterum fili extremum, per duos circuli annexos annulos F. C. ducitur, & inferiori fiſtulæ annulo H. alligatur. Hoc inſtrumentum primus invenit & deſcripſit *Guilhelm. Fabritius Hildanus cent.* 2. *obſerv.* 21. quo correcto uvulam militis Cæſariani, à Lue Gallica infectam & corruptam, abſque negotio ligavi, & bono cum ſucceſſu abſcidi, *Ulmæ die* 8 *Junii anno* 1637.

Fig. VIII. eſt *Inſtrumentum uvulæ relaxatæ admovendum*, pariter *orichalceum*, cochlear nempe parvum (*u*), (*dimidio autem majus debet parari, quam delineatum eſt*), cujus manubrium (*x*) fiſtuloſum, & novem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulveribus adſtringentibus & digerentibus mixtis repletur, & uvulæ relaxatæ ſubmittitur: deinde Chirurgus ore arripit fiſtulæ baſin, & inflando pulveres columellæ & palato undique aſpergit.

Fig. IX. eſt *Inſtrumentum oris dilatatorium* cum cochlea, ex *Paræi libr.* 9. *c.* 25. delineatum, quo dentes conſtricti, valideque commiſſi diducuntur, ut cibus præberi poſſit, ne fame pereat æger.

Fig. X. eſt *Roſtrum gruinum*, dentatum, & in angulum obtuſum directum, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum. *Vid. Tab.* XII. *Fig.* III. *et* VI.

TA-

TABULA XI.

(*Olim Tab. X.*)

De Inſtrumento volſellæ ſimili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicano, roſtro corvino, vectibus trifidis, & infundibulo.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum, Acantabolo Tab. IV. Fig. I. ſimile*, forceps nimirum in ſemicirculum recurvata, dentata, & in apice nodulo donata, qua oſſicula, ſpinæ, aliæve res extraneæ, imis faucibus infixæ, ſolent eximi. Quando *Clariſſ. Hieron. Fabritius ab Aquap. in faucium Chirurgia*, Acantaboli mentionem facit, intelligit inſtrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum *Tab.* X. *Fig.* X. adumbratum; alterum recurvum, quale hoc eſt: utrumque tamen ob arripiendi & extrahendi facultatem Volſellæ nomen meretur.

FIG. II. eſt *Cannula argentea*, ut faucibus immitti queat, *incurvata*, craſſitie pennæ oloris, & longitudine unius pedis cum dimidio, vel circiter. Eſt undique perforata, & in ſua extremitate ſpongiam, magnitudine avellanæ, novam & firmiter alligatam habet, quâ ad ſpinas è faucibus & medio œſophago trahendas felici ſucceſſu utitur *Guilhelm. Fabritius Hildanus Cent.* 1. *Obſ.* 26. ubi docet operandi modum per cannulam hîc depictam.

Sequentia ferramenta uſurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementiſſime per intervalla dolentes, ſub acerbiſſimo doloris paroxyſmo eximendos: unde

FIG. III. eſt Forceps, *Pelicanus* dicta, quoniam roſtro pelicani volucris aſſimilatur: eo autem utuntur ad extrahendos dentes molares.

FIG. IV. eſt *Forceps dentaria communis*, Italis *Cagnolo* appellata, quod firmum canis morſum imitetur.

FIG. V. eſt *Forceps, roſtrum corvinum* referens: qua dentium radices extrahuntur: de qua *Cornel. Celſus* (*quem veluti in omnibus Chirurgiis mirabilem, nocturna verſare manu, verſare diurna conſulit Fabrit. ab Aquap.*) *l.* 7. *c.* 12. *de dentibus* ita ſcribit: Quotieſcunque dente exempto radix relicta eſt, protinus ea quoque ad id facta forcipe, quam Græci ῥιζάγραν vocant, eximenda.

FIG. VI. & VII. ſunt *Forcipum dentariarum effigies*, quæ valent ad dentes evellendos, quibus neque pelicani, neque forcipis communis opera poteſt opitulari.

FIG. VIII. & IX. ſunt *Vectes*, *trifidi* appellati, quod plerumque tres cuſpides habeant, ad protrudendos & excutiendos dentes inciſorios, & caninos, qui maxillarum alveolis ſimplici radice infiguntur.

FIG. X. eſt *Dentiſcalpium*, quo ſeparatur gingiva à dentibus, ut minori cum moleſtia & periculo evellantur. Ut igitur dentis evulſio feliciter ſuccedat, obſervatis obſervandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum altius quaſi circumradat, ſeparando gingivam dentiſcalpio: qui ſi à gingiva liberatus vacillet, concutiendus, & ſubmiſſo vecte protrudendus eſt. At ſi tenacius hæreat, neque poſt concuſſionem moveatur, forcipibus dentariis (nunc hac, nunc illa, prout dentis magnitudo, figura & ſitus, poſtulare videbitur) excipiendus & evellendus. In harum forcipum dentariarum uſu (inquit *Ambroſ. Paræus l.* 16. *c.* 27.) exercitatum & induſtrium dentiſpicem deſiderem, his enim niſi qui ſolerter uti noverit, committere vix poterit, quin tres unica concuſſione dentes excutiat, eo ſæpe inconcuſſo & relicto, qui dolorem movet.

FIG. XI. eſt *Infundibulum* ſeu *fiſtula argentea*, cujus pars anguſtior inter gingivas ægri, qui arctè conſtrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad œſophagum demittit.

TABULA XII.

(*Olim Tab. XI.*)

De alia Forcipe cum roſtro pſittacino & corvino, ſpeculo oris, inſtrumento ad incidendas carunculas oris, & roſtro gruino recto.

FIG. I. eſt *Forceps alia cum roſtro pſittacino*, qua utimur in fracturis cranii, quando fruſtulum oſſis, quod membranas cerebri vel pungit, vel deprimit, auferendum.

FIG. II.

FIG. II. eſt *Inſtrumentum cum roſtro corvino*, in eundem finem affabre factum: *Notandum* verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte majores, quam depictæ ſunt, debeant confici.

FIG. III. quid ſit, ex *Tab.* X. *Fig.* X. conſtat.

FIG. IV. eſt *Speculum oris*, quo deprimitur lingua & maxilla inferior, ut oris vitia exactè perſpici, & idoneis tàm inſtrumentis quàm medicamentis tractari poſſint. In primis autem conducit, ut eo furioſorum & attonitorum dentes diducti ſerventur, donec cibus & potus ſufficiens fuerit deglutitus.

FIG. V. eſt *Inſtrumentum inciſorium* inſtar forcipis, quo exſcinduntur tumores & carunculæ oris.

FIG. VI. eſt *Forceps cum roſtro gruino*, dentata & recta, quæ Volſellæ vices agere poteſt, ut illa *Tab.* X. *Fig.* X.

TABULA XIII.

(*Olim Tab. XII.*)

De Σκολοπομαχαιρίοις *ſeu Scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longiſſima, ſiphone aureo, ſcalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fiſtula aurea meatui urinario immittenda, & inſtrumentis, quibus hydropicorum venter & ſcrotum aperitur.*

FIG. I. eſt *Scalpellus*, Σκολοπομαχαίριον à Græcis nominatus, ob roſtrum illius avis, quæ Latinis *Gallinago*, & Græcis Σκολόπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuſpidem paululum incurvatus veluti roſtrum ſcolopacis. Hoc ſcalpello dilatantur vulnera thoracis nimis anguſta, & aperiuntur abſceſſus magni. Eundem laudat *Fabrit. ab Aquap.* pro apertione abdominis hydropicorum infra umbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic ſcalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento ſcalpellus Tab. VIII. Fig. VIII. habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cuſpide ſcalpelli offendantur.

FIG. II. & III. ſunt *Scalpelli ad mucronem recurvati*, &

& ſcolopomachærii Græcorum formam referentes, quibus fiſtulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, unde etiam Συριγγότομοι appellari ſolent.

Fig. IV. eſt *Scalpellus falcatus*, qui Italis vocatur *Gammaut*, & incidit ex parte cava, retuſus in parte gibba eſt. Hoc frequentiſſimè utor ad omnem inciſionem, quæ paſſim fit in omni apoſtemate, præcipuè verò in parvis inciſionibus. Hic ſcalpellus habet manubrium oſſeum, quod commodum eſt, ad dividendum ac ſeparandum aliquid ab aliquo: unde *Celſus. l. 7. c. 17. de tumoribus tunicatis* dicit: tum ſcalpelli manubrio tunica (quæ poſt inciſionem cutis protinus alba & intenta ſe oſtendit) diducenda à cute & carne eſt, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & unguis ab oculo.

Fig V. eſt *Scolopomachærium* ſine manubrio.

Fig. VI. & VII. ſunt *Scalpelli ancipites*, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: iis utimur ad mammas mulierum cancro affectas abſcindendas.

Fig. VIII. eſt *Acus acutiſſima*, longa & anceps, quâ mammæ auferendæ trajciuntur in baſi.

Fig. IX. eſt *Canalis ex auro Ungarico* paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

Fig. X. eſt *Stylus* ex eâdem materiâ confectus, qui cannulæ priori immittitur, ut ex duabus figuris unicum fiât inſtrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone utiliter applicatur, & ſanguinem ex thorace non concretum, aut pus tenue, trahit. Inſtrumentum hoc tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraci per vulnus, caſu vel ſtudio factum, immitti poteſt, ut ſanguinem nondum concretum vel ſaniem contingat: Chirurgus extrahat ſtylum ex canali, & ſtatim profluet de canali materia in thorace contenta. Hic trahendi modus ex thorace materiam tenuem, ubi ſectio inter 5. & 6. juxta *Paulum*, vel inter tertiam & quartam coſtam juxta *Hippocr.* propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè ſuccedit.

Fig. XI. eſt *Scalpellus* ille *recurvus*, qui *annulo aureo* poteſt abſcondi: inciduntur hoc apoſtemata in facie aut gena pueorum, & in mammis fœminarum timidarum, ne conſpicientes ſcalpellum perterreſiant, & ita inciſionem abſceſſus prohibeant.

Fig.

FIG. XII. XIII. XIV. & XV. ſunt *Cannulæ* magnitudine differentes, *alatæ*, & pluribus foraminibus perforatæ, ut vulnus thoracis teneant apertum. Sunt alatæ, ne vulneri immiſſæ, dum æger ſpirat, thoracem ingrediantur: tot verò foramina habent, ut ex omnibus, prout opus erit, poſſit exire colluvies.

FIG. XVI. eſt *Fiſtula* ex auro Ungarico fabrefacta, *quæ* ante excretionem urinæ *meatui urinario immittitur*, ut per eam exeat urina, atque ita leniatur ſæviſſimus ille dolor & ardor, quem ſentiunt ægri, quando urinam ſine cannula reddunt, ob ulcus ex Gonorrhæa virulenta ſubortum in meatu urinario.

FIG. XVII. eſt *Inſtrumentum acu tricuſpide* (*a*) & *cannula alata* (*b*) conſtans, quo hydropicorum umbilicus, & in hernia aquoſa ſcrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc inſtrumentum intruditur uſque ad cannulæ aſteriſmum, poſtea acus retrahitur; & cannula ſola ad alam intruſa in abdomine relinquitur, abſque omni periculi metu.

FIG. XVIII. eſt *Cannula ſola*, & ſine acu depicta.

FIG. XIX. eſt *Acus ſola* extra cannulam poſita.

FIG. XX. eſt *Acus rotunda* cum ſuo *tubulo*, quâ, in defectu acus tricuſpidis, pari ſecuritate perforatur hydropicorum umbilicus, & hernioſorum ſcrotum aquâ repletum.

FIG. XXI. eſt *ſolus* acus rotundæ *Tubulus*.

FIG. XXII. eſt *ſola Acus rotunda*.

TABULA XIV.

(*Olim Tab. III. Auct.*)

De Inſtrumentis, quibus in caſtratione, calculi extractione, membri amputatione, digitorumque conjunctorum ſeparatione, Chirurgus utitur.

FIGURA I. eſt *Scalpellus rectus*, & inſtar novaculæ ex una tantum parte incidens, ex altera vero retuſus, quo ſolo Lithotomus Ulmenſis cutim inguinis & ſcroti, ad longitudinem duorum, trium, aut quatuor digitorum tranſverſorum, pro ſeparatione peritonæi, & extra-

tractione teſticuli peritonæo incluſi dextrè ſolet incidere. Nonnulli prædictam inguinis inciſionem ſcalpello falcato tentant, eamque, ſi nimis anguſta fuerit, rectà verſus ſcrotum ſufficienter producunt.

Fig. II. eſt *Inſtrumentum orichalceum*, quod Caſtratores non immerito *Retinaculum* vocant: prohibet enim, ne inteſtina extra abdomen in peritonæi proceſſum à ſcroto jam ſeparatum acu perforandum, filo conſtringendum & forfice abſcindendum, prolabantur.

Fig. III. eſt *Acus filum validiſſimum trahens*, quo Caſtratores, in cura Enteroceles herniarumque aliarum proceſſum peritonæi à ſcroto ſeparatum, ſufficienter attractum, & elevatum immediatè ſupra applicitum retinaculum tutiſſimè perforant. Funiculus hic (*a*) non eſt filum ſimplex, ſed ex viginti ad minium filis ſimplicibus compoſitus, & cera leviter obductus, quo proceſſus peritonæi perforatus ante abſciſſionem arctiſſimè conſtringitur.

Fig. IV. eſt *Forfex communis*, quo proceſſus peritonæi à ſcroto ſeparatus, acu perforatus, filoque conſtrictus, concluſo cum teſticulo abſcinditur.

Fig. V. & VI. *ſunt Unci*, *quibus in minori apparatu extrahitur calculus*, digitis ultra veſicæ collum protruſus, & ſcalpello detectus. Ambo ab externa parte, qua corpori junguntur, læves ſunt, ab interiore vero, qua calculum attingunt, aſperi. Poſterior in medio diviſus, poſt immiſſionem beneficio cannulæ (*f*) retractæ, dilatari poteſt, ut calculum eximendum melius comprehendat.

Fig. VII. eſt *Forceps*, *quæ* extra lævis, & intus aſpera eſt, & requiritur, quando vulgaris calculi extractio uncis modo delineatis perfici nequit.

Fig. VIII. eſt *Scalpellus inſtar ſpathæ anceps*, quo Lithotomus *C. R.* ſectionem ſuam ſupra calculum, digitis ultra collum veſicæ protruſum, inſtituere ſolet.

Fig. IX. eſt *Serra acutiſſimis dentibus prædita*, cujus aliquot tractibus os magnum, à mollioribus tamen partibus benè liberatum, Chirurgus exercitatus citò reſecat. *Notandum*, quòd ſerra hæc forfexque ſuperior multo majores parandæ ſint, quam hic depictæ fuerunt.

Fig. X. eſt *Novacula dorſum habens latiſſimum*, quâ pars amputanda in vivis infra ſtrictam ligaturam ut plurimum inciditur uſque ad os, ſerræ ſuperioris acie reſecandum.

Fig. XI. eſt *Scalpellus ex lamina* tenuiſſima, *æquali* & un-

undique acuta *confectus*, quo Chriurgi manus & pedis digitos, vel à natura conjunctos, vel ob ulcus malè curatum conglutinatos, facilè ſeparant.

TABULA XV.

(*Olim Tab. XIII.*)

De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari: fiſtula enematum, pileolo argenteo, & candelis cereis.

FIG. I. eſt *Sipho*, ad extrahendum & infundendum aliquid ſæpè neceſſarius; qui hic tubum curvum habet annexum, rectum verò FIG. II. poteſt recipere, quando curvus ad extrahendum aut infundendum non eſt aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus FIG. III. plurimis foraminibus perforatus, quem *Græci* & *Galenus l. 9. de compoſ. med. ſec. loc. c. 8. & l. 5. meth. med. c. 5. Metrenchytam* nominant. Hoc fœminæ, quæ negotium immittendi clyſierem in uterum aliis præ pudore non facile concedunt, ſibi ipſis liquores pro curatione variorum affectuum uteri, & ejus vaginæ, varios, commodè applicant.

FIG. IV. eſt Sipho auricularis, *Otenchyta* dictus, quo liquores in auditus organa, pro ulcerum deterſione & conſolidatione, infunduntur.

FIG. V. eſt *Enterenchyta*, Canalis nempe orichalceus in formam καθετῆρος recurvatus, quem parari curent illi, qui ſibi ipſis clyſterem applicare malunt, quam ab alio quovis accipere, præſertim, ſi ob inteſtinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum uſus requiritur.

FIG. VI. eſt dicti Canalis ſeu fiſtulæ incurvatæ *Clavis* B. *Fig.* V. cujus beneficio liquor Enematis in veſica quæ circa lit. A. *Fig.* V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

FIG. VII. eſt *Claviculus umbellatus*, C. *Fig.* V. qui clavi B. *Fig.* V. intorquetur, ne aliquid de clyſtere, in circumrotatione clavis, poſſit elabi, quod linteamina

inquinet. Hoc inſtrumentum, ut cuilibet aparet, multum differt ab eo, quod *Johann. Heurn. in ſua method. ad praxin medicam. cap. de Clyſteribus*, & *Guilhelm. Fabrit. Hildanus centur.* I. *obſervat.* 78. depingi curarunt, ad clyſteres in alvum injiciendos.

FIG. VIII. eſt *Pileus argenteus*, & ubique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, ut infantem nutrices abſque moleſtia lactare poſſint. Uſurpatur inſuper hic pileus in vulneribus thoracis; poſtquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immiſſa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, ſuperponitur pileus, ut materia, omni quaſi momento, per ejus foramina paulatim, & ſine virium jactura, tranſſudet.

FIG. IX. & X. ſunt *Candelæ, ex filo forti* duplicato & *Cera alba* (cui modicum *Terebinthinæ* additum ſit, ne tam facilè frangantur) *parandæ*, quæ uſurpantur ad ſuppreſſionem urinæ, ex caruncula in meatu urinario exiſtente, curandam. *Candela Fig.* IX. *fracta eſt, ne in extractione candelæ fruſtulum ceræ, quæ nonnunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & iſchuria augeatur*: quare portionem fractam ad ellychnii extremitatem Chirurgus forcipe abſcindat, deinde meatui urinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.

TABULA XVI.

(*Olim Tab. XIV.*)

De Syringotomis, acu, quâ pertunditur ſcrotum poſt ſectionem herniæ Nurſinam, *& fundus fiſtulæ declivioris: cathetere, itinerario, & duobus inſtrumentis, quibus glandes è ſclopetorum vulneribus trahuntur.*

FIG. I. eſt *Scalpellus recurvus*, qui parte interna (*a*) aciem habet, & externa (*b*) eſt retuſus, *Syringotomus* ſcilicet, ex altera extremitate (*c*) pungens & incidens, quo utimur in fiſtula quavis unum foramen habente, ut finis

finis fiſtulæ perforetur, & poſtea ab uno ad alterum foramen incidatur interſtitium: ad hujus cuſpidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fiſtulæ immiſſus ſcalpellus, ſine omni obſtaculo, dolore & noxa, ad fundum perveniat.

FIG. II. & III. ſunt *Scalpelli Syringotomi*, quorum uterque altera extremitate obtuſus eſt, & globulum ex ferro lævigatum obtinet: His inciditur fiſtularum penetrantium totus ductus.

FIG. IV. eſt *Scalpellus Syringotomus*, quo dilatantur *vulnera abdominis*, ut inteſtina prolapſa & flatibus turgida commodè reponi poſſint. Globum habet in altero extremo multò majorem, quam ſcalpelli duo priores, ne vulneri intruſus inteſtina lædat.

FIG. V. eſt *Acus*, *ſeu Inſtrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod *Nurſinii* meo tempore in *Italia* hac in Chirurgia (*quæ hernias curat cum exciſione teſticuli*) maximè exercitati, eoque nomine celeberrimi Caſtratores, per inguinis vulnus ad ſcroti fundum demiſerunt, quem inſtrumenti cuſpide (*cui perpetuò ceræ albæ exiguum globulum annectere oportet*, ob rationem ſupra allatam) peforant, quo purulenta materia, quæ per inguinis vulnus ad ſcrotum deſcendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniam ſatis eſt horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat, (*quod illius auctores optimè norunt, unde curandas ſuſcipiunt ut mortuos*), Chirurgiæ ſtudioſis alium eumque tutum hujus inſtrumenti uſum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines ſinuum declives, quorum cauſa fiſtulæ expurgari nequeunt, niſi æger ita ſituetur, ut pedes ſurſum & caput deorſum convertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim eſt, ſinus illos, qui callum nondum contraxerunt, de quibus etiam hic ſermo eſt, medicamentis ſolum agglutinantibus, & faſcia convenienti poſſe curari, modò materia in ſinu collecta exitum quotidiè habeat. Cum autem ſitus iſte ſurſum converſis pedibus & capite deorſum, inconveniens admodum eſt, hoc inſtrumento, cujus cuſpidi globulus ex cera debet annecti, ſinuum fundus perforatur (intacto foraminum interſtitio) ut pus per inferius foramen egredi ſinuumque parietes agglutinari poſſint.

FIG. VI. eſt *Catheter* ſeu *Syringa tentativa*, quâ in virgæ canalem & veſicam intromiſſâ exploramus intimos

veſi-

veſicæ anfractus, in quibus latitare ſolet lapillus, quo humana natura ſæpè numero cruciatur: Græcis appellatur *καθετήρ*, & uſurpatur ad urinam ſuppreſſam proliciendam. Eſt argentea, ut inflecti poſſit; omni aſperitate vacat, ne pars exquiſitiſſimo ſenſu prædita in tranſitu catheteris afficiatur, & ut ſine dolore veſicam ingrediatur. Pluribus in extremo foraminibus perforata eſt, ut retracto ſtylo, urina in veſica contenta, per fiſtulam liberè, & ſine difficultate exeat. *Notandum*, quod ſtylus fiſtulæ non immittatur eum in finem, ut quaſi inſtar emboli urinam attrahat, ſed ne urina ſtatim effluat, dum Lithotomus vel Medicus lapillum occultum expiſcatur. Magnitudinem Catheteris deſcribit *Celſus l. 7. c. 26. Vid. Tab.* XXXIX. *Fig.* IX.

FIG. VII. eſt *Stylus argenteus*, qui inflecti debet, ut fiſſuram, quam in medio ſui uſque ad extremum obtinet, in dorſo vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itinerarium*, eò quod virgæ immiſſum fideliſſimè collum veſicæ monſtret, & ſuper ipſum inciſio facienda ſit, pro extractione calculi veſicæ.

FIG. VIII. eſt *Inſtrumentum* orichalceum, *quo extrahitur calculus, qui in meatu urinario continetur;* ſpecillum ſcilicet, quod ea parte, quâ ad cochlearis auricularis ſimilitudinem excavatum eſt, in canalem colis demittitur, ita ut lapillum prætereat & ſuperet, ipſumque ſuo labro & cavo comprehendat: quo facto, per ſtylum ſpecilli cannulatum & lato orificio donatum, uretræ, ut lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, poſtea ſpecillum ſenſim extrahitur, & canalis poſt lapillum digito comprimitur, donec is è meatu urinario foras educatur.

FIG. IX. eſt *Inſtrumentum globulis ex vulnere trahendis* maximè idoneum, ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus conſtans partibus, duabus nempe *cannulis & terebello.* Cannnula externa (*a*) cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo diviſa eſt cochlearia (*b*) ſerrata, claudere poteſt, ut globulum firmet, ne cum terebello, quod ipſi infigendum eſt, circumvolvatur. *Terebellum* (*c*) acutiſſimum eſt: & duabus ſuis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli (*d*) cannulæ immiſſum cernitur.

FIG. X. eſt *Terebellum* extra ſuas cannulas depictum.

FIG. XI. eſt *Inſtrumentum idem* cum priore (niſi quod tere-

terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus conſtans partibus, cannula (*a*), & ſtylio (*b*) ſolido, qui in altera extremitate in duo cochlearia deſinit, quæ globulum in ſe recipere poſſunt. *Hoc inſtrumentum idem præſtat, quod* Alphonſinum *Tabulæ ſequentis.*

FIG. XII. eſt Inſtrumenti præcedentis *Cannula ſola.*

FIG. XIII. eſt *Inſtrumenti ſtylus*, ad dimidium ſolidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem, in altera cochleas, capulo & nodulo, diſtentas, referens.

FIG. XIV. eſt *Styli capulus* cum matercula, rotundus & cavus.

FIG. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. hujus Tabulæ tertia parte majores fieri debent, quàm hic depictæ videntur.

TABULA XVII.

(*Olim Tab. XV.*)

De aliis Ferramentis ad globulos ſclopetorum eximendos idoneis, inſtrumento nempe Alphonſino, *forcipe anſerina cum & ſine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & ſpatula, quæ roſtrum anſerinum refert.*

FIG. I. II. & III. eſt *Inſtrumentum Alphonſinum* dictum, ad extrahendas è vulneribus ſclopetorum glandes accommodatum, quod *Alphonſus Ferrius*, *Medic. Neapolitanus l. 2. de vulnerib. ſclopetor. c.* 3. *his verbis* deſcribit: Non involvendum tamen ſilentio eſt, gruinum roſtrum (ut vocant), utpote, quod & ipſum ad extrahendum inſtrumentum eſt excellentiſſimum, atque ab omnibus, cum veteribus tum recentioribus, commendatum: quo non ſolùm pilulæ è difficillimis locis, ſed & alia, ut armorum, & cæterarum rerum fruſtula, extrahuntur. Huic nos, ut commodius manu ac valentius teneri poſſit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adjicimus hoc pacto: *Figuræ primæ* annulus A. ad anteriorem partem miſſus, inſtrumentum claudit. *Figuræ ſecundæ* annulo B. ad manubrium retracto inſtrumentum aperitur. *Figura tertia* eſt inſtrumentum, quod globulum jam apprehendit.

Se-

Sequentium inſtrumentorum imagines deſumptæ ſunt ex *Barthol. Maggii tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & ſclopetorum globulis illatorum.*

FIG. IV. eſt *Forceps anſerina*, quæ circa manubrium cochleam habet, ut globulum firmiter comprehendat.

FIG. V. eſt *Hamulus ferreus*, educendis glandibus inſerviens.

FIG. VI. eſt *Forceps anſerina*, quæ ſi cochleam haberet, priori ſimilis eſſet.

FIG. VII. eſt *Terebellum acutiſſimum*, cannulâ munitum, quo educuntur globuli ſclopetorum.

FIG. VIII eſt *Terebellum* extra cannulam poſitum.

FIG. IX. eſt *Spatula roſtro anſerino* prædita, ad excipiendos & extrahendos globulos parata. *Inſtrumentum Alphonſinum & forcipes anſerinæ, tertia parte majores conficiantur, cannula verò cum terebello altero tantò major ſit.*

Plura quidem, ſed propoſitis haud præſtantiora ad vivum delineavit *Ambroſ. Paræus in ſua Chirurgia*, ubi de ſclopetorum vulneribus agit, & *Guilhelm. Fabritius Hildan. cent. I. obſ.* LXXXIIX. Inſtrumentorum igitur, quæ globulos è vulneratis partibus extrahere valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia ſunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus acuta globulis ſolum infiguntur *Figur.* VIII. vel quatenus ſerrata ſunt in extremitate, & alia figuram rectam *Tab.* IV. *Fig.* I. & *hac Tabulâ Fig.* I. atque alia recurvam habent *Tab.* X. *Fig.* X. prout iter globuli vel rectè vel oblique proceſſit. Quædam in ſe globulum recipiunt, quatenus latiora & cava in extremo ſunt *Fig.* IV. V. VI. & IX. Alia apprehendunt & recipiunt ſimul *Tab.* XVI. *Fig.* IX.

Quod ſi globulus, ſpecillo inventus, debet tenacula educi, ſummoperè cavendum eſt, ne labia vulneris, parteſque ipſius interiores (arterias puto, venas, nervos & tendines) lædantur & apprehendantur. Hoc enim ſi fiat, præter enorme ſanguinis profluvium, graviſſimi dolores, & inſignes inflammationes, cum magno vitæ periculo, excitantur. *Ad ea igitur præcavenda ſymptomata, nunquam dilatetur tenacula, niſi ejus extremitate ſentiatur globulus.* Tunc enim aperienda eſt tenacula, globuluſque eâ comprehenſus educendus eſt.

TA-

TABULA XVIII.

(*Olim Tab. XVI.*)

De Cannula omninò ſolida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque ſtylo, quibus ano immiſſis exſiccantur & comburuntur hæmorrhoides, & ulcera inteſtini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papillæ in mammis occultatæ.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum* ad exſiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel ſuperficialiter inteſtinum exulcerant, idoneum, *Cannula* nimirum *ferrea*, quæ ano inditur, alata, & in fundo occluſa, ne ferramentum candens *Fig.* IV. quod cannulæ cavitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quam oportet, perveniat.

FIG. II. & III. ſunt *Tubuli* pariter ano immittendi, ſed in latere (pro ſitu ulceris calloſi aut profundi, quod medicamentis non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum *Fig.* IV. His tubulis partes ſanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò ſolum ulcus tutiſſimè, bis vel ter, ferro ignito tangi poſſit.

FIG. IV. eſt *Stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac ſolidæ immittitur ad exſiccandas hæmorrhoides internas & tumentes, ſanandaque ulcera inteſtini recti, ſuperficialia & profundiora. Vid. hos tubulos & ſtylum, minoris formæ, *Tab. X. Fig.* III. IV. V. VI.

FIG. V. eſt *Vitrum* vacuum, longum & anguſtum, alterâ extremitate os habens, magnitudini papillæ reſpondens, alterâ verò foramen parvum cum fiſtula longa, per quam patiens ipſa ſuctu foràs trahit papillam occultam, ut ipſam infans ore apprehendere, & lac maternum ſugere queat.

TABULA XIX.

(*Olim Tab. II. Auct.*)

De Inſtrumento fiſtulas thoracis ſubtercoſtales incidente, penicillo ligneo Nic. Tulpii, *candelâ uterinâ, globiſque uterinis, nec non inſtrumento ad nutrimentum attrahendum utili.*

FIG. I. eſt *Cannula ex argento parum incurvata.* FIG. vero II. eſt *Acus ferrea*, cannula priore longior & in extremitate acuta filum ducens. Hæ duæ Figuræ conſtituunt inſtrumentum, quo *Hieronym. Fabritius ab Aquapend.* fiſtulas thoracis ſubtercoſtales in fundo perforat.

FIG. III. eſt ligneum *Inſtrumentum*, in tres circulos dexterrime tornatum, & ad *coërcendas hydropicorum in abdomine apertorum aquas*, ut *Tulpius* teſtatur, accommodatiſſimum, in cujus medio protuberat penicillum (*a*) foris quidem convexum atque obtuſum, ſed intus excavatum.

FIG. IV. eſt præcedentis *Inſtrumenti pars averſa*, & æqualis, quæ in medio (*c*) oſtendit penicilli foramen, operculo (*b*) ligneo obturandum.

FIG. V. *Candelam* oſtendit latiſſima baſi (*a*) præditam, ex cera flava & aſſa fœtida confectam, & craſſitie cervici uterinæ reſpondentem, qua uterus prolapſus citra violentiam reducitur.

FIG. VI. & VII. ſunt *Globuli ex ſubere facti*, qui in deploratis uteri procidentiis utiliſſimi ſunt, & non, veluti circuli ſequentes, *Tab.* XX. *Fig.* V. VI. VII. VIII. in cervicem uteri, ſed ejus fundum immittuntur. Globuli, ſphæricus & ovalis, annexum habent funiculum, ut urgente coëundi neceſſitate extrahi poſſint. De peſſariis uteri globoſis & ovalibus plura leg. apud *Franciſc. Rouſet. de part. Cæſar. ſect.* 6. *c.* 4. *&* 5. *Guilh. Fabrit. Hildan. cent.* 4. *obſ.* 61.

FIG. VIII. eſt *Cornicula*, ſeu Inſtrumentum parvum, excavatum & corneum, quod majoribus aridi membri vaſis adhibitum ſine igne, & ſolo oris ſuctu, ſeu ſpiritus per ſummum & exile foramen revocatione, nutrimentum

tum potenter attrahit. Vid. *Guilhelm. Fabrit. Hildan. cent.* 1. *obſ.* 80. & *Nicol. Tulp. l.* 3. *obſ.* 49.

TABULA XX.

(*Olim Tab. XVII.*)

De Unco ad extrahendum fœtum mortuum, ſpeculis ani, dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe deceptoria.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum duobus uncis* donatum, quo extrahitur fœtus mortuus, integer, vel in fruſta diſſectus, ex utero.

FIG. II. eſt *Inſtrumentum*, quod *Speculum ani*, & *vaginæ uteri* appellant, eò quod hujus beneficio ſpeculentur ulcera inteſtini recti, & vaginæ uteri, ad eorum quantitatem & qualitatem perquirendam. Pars ſpeculi A. notata, aperta, & *maſculus* dicta, maribus applicatur: pars verò clauſa, & B. ſignata, fœminis adhibetur, undè *fœmina* appellatur.

FIG. III. monſtrat *idem Speculum*, quod maribus convenit, clauſum; quod verò fœminis applicari ſolet, apertum.

FIG. IV. eſt *Speculum matricis* magnum, quod mulieribus adhibetur ſolùm, quando incidendus eſt fœtus mortuus, aut inſpicienda matricis exulceratio. *Hæ dioptræ tertia parte majores conficiantur, quam exſtant depictæ.*

FIG. V. VI. VII. & VIII. ſunt *Circuli uterini* ex ligno buxeo fabricati, qui poſt repoſitionem uteri prolapſi, vaginæ induntur, ne uterus iterum procidat. Ex una parte A. qua intus ſpectant nonnihil acuminati, ex altera verò B. obtuſi. Chirurgus vel Medicus ad minimum tres vel quatuor annulos uterinos, qui magnitudine ſaltem differant, ſemper in promptu habeat, ut iis, pro cervicis amplitudine & anguſtia, uti poſſit.

FIG. IX. eſt *Forceps deceptoria*, quod, ſi non ægrotum, Chirurgum tamen decipiat, in dilatandis ſinibus, juxta antiquorum ſententiam. *At meliora ſunt inſtrumenta inciſoria Tab.* XVI. *Fig.* I. II. III. IV.

TABULA XXI.

(*Olim Tab. XVIII.*)

De Inſtrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus ſenſim & ſenſim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & ſetaceum in nucha inciditur.

FIG. I. eſt *Inſtrumentum* ex ferro fabricatum, *incurvato & convulſo crure, genu adaptandum*, quod conſtat ex diverſis partibus, nimirum capſula A. A. ferrea, quam tranſit cochela B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem fabrefacto C. ut genu totum complectatur fibulis D. D. ut claudi & aperiri poſſit: foraminibus in extremitate E. E. ut goſſypio & linteo ſubducatur: & tandem clavicula ferrea F. cujus beneficio attrahitur annullus, & crus in rectitudinem tendit.

FIG. II. eſt dimidia & inferior pars *Cochleæ* B. *Fig.* I. depictæ.

FIG. III. eſt *Cochlea* B. *Fig.* I. extra locum, duabus conſtans partibus, quarum ſuperior (*a*) poſt attractionem annulo affixa relinquitur, altera (*b*) extrahitur. Hoc inſtrumentum non parùm differt ab eo, quod *Guilhelm. Fabritius Hildanus, in libello ſuo de combuſtionibus c.* 15. ſe inveniſſe ſcribit.

FIG. IV. eſt *Inſtrumentum* ex variis è ferro laminis confectum, plurimiſque foraminibus perforatum, ut goſſypio & linteo induci, ac cubito inſtar manicæ adaptari, claudi atque aperiri poſſit. *Cochleâ umbellatâ* E. quam habet inſtrumentum, *comprimitur arteria carpi*, aut ſtudiò, aut fortuitò aperta, ne vitam cum ſanguine profundat patiens.

FIG. V. eſt *Inſtrumentum* ferreum, quo utimur, quando cubitus inflecti nequit: hoc inſtrumento paulatim, mediante cochleâ, flectitur. *Hujus tabulæ inſtrumenta Fig.* I. IV. & V. *ad proportionem membri affecti debent parari.*

FIG. VI. eſt *Scalpellus anceps*, & folii myrtini formam referens, quo ſecatur ſetaceum in nucha: hujus ſcalpelli

pelli forceps delineatur & deſcribitur ſupra *Tab.* VII. *Fig.* X.

TABULA XXII.

(*Olim Tab.* XIX.)

De Ferramentis diverſis, quibus candefactis variæ corporis partes variis de cauſis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vaſa, aperiendos abſceſſus cutaneos, & perforandos meatus ani & penis, & præputii occluſos.

FIG. I. & II. ſunt *Ferramenta*, in ſumma parte *reflexa & lata*, quibus candentibus non ſolùm compeſcitur ſanguinis fluxus enormis, poſt abſciſſionem mammæ, aut membri ſphacelati, verùm etiam pars relicta roboratur, ne novum accipiat humorum affluxum. *Anno* 1635. tempore peſtis, *Patricius quidam Ulmenſis*, adhuc ſuperſtes, circa anum torquebatur anthrace peſtilenti, magno & nigro, qui interiora petens omninò evanuit, & mortem certiſſimam minatus eſt. Pro anthracis retractione, inſtrumenta *Fig.* I. & II. optimè ignita alternatim, propè anum, admovi, ut non irritaretur eorum contactu, ſed tantùm vim ignis perſentiret, ad bonam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Retracto Eſcharam induxi ferramento *Fig* III. ſequentis, ad Eſcharæ caſum applicui *Cataplaſma*, quod bidui ſpatio eam ſeparavit.

℞ *Salis commun.* ʒß.
Piperis. ʒj.
Caricar. ping. n. iij.
Fol. Rut. virid. Mj.
Ferment. veter. acid. ℥j.

Miſce omnia in mortario quàm diligentiſſimè, in formam cataplaſmatis, quod bis in die renovetur.

Hoc Cataplaſma deſcripſit *Sennertus*, & *Spigelii majores in Belgio* habuerunt pro ſecreto, eò quod eſcharam omnem optimè tollat. Eſcharâ ſublatâ ulceri impoſui ſuper filamenta carpta unguentum citrinum, quod vim habet digerendi, attrahendi, carnem generandi, & venenis reſi-

reſiſtendi: Circa ulcus adhibui emplaſtrum album coctum: Tandem ad cicatricem duxi emplaſtro diapalmæ.

FIG. III. & IV. ſunt *Cauteria actualia* rotunda, quibus tangitur os corruptum, ut à ſano ſeparetur.

FIG. V. & VI. *Ovalem* referunt *in extremitate formam*, quibus hæmorrhoides nimium fluentes ſigillatim comburuntur.

FIG. VII. VIII. IX. X. XI. & XII. ſunt *Cauteria* in extremo *rotunda*, quæ dentium cavitatibus immittuntur, ad eorum cariem prohibendam.

FIG. XIII. eſt *Scalpellus rectus*, & ex utraque parte incidens, *Lanceola* dictus: Hoc feliciſſimè *Galli* & *Itali* venas incidunt, pro emittendo ſanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in *Germania*, fonticuli artuum ſecantur.

TABULA XXIII.

(*Olim Tab. XX.*)

De Forfice maxima, forcipe cartilagines incidente, cultro falcato, ſcalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, in amputatione membri ſphacelo correpti, indigemus.

FIG. I. eſt *Forfex*, quâ abſcinduntur non ſolum oſſa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non poſſunt: verum etiam ea, quæ ſuo acumine cerebrum pungunt: hac forfice etiam abſcinduutur digiti manuum & pedum, ſuperflui, ſphacelo & carcinomate affecti: quæ altero tantò major paretur, quam hic delineata cernitur. *Vid. infr. Tabul.* XXIX. *Figur.* VI. & *Tab.* XLVI. *Fig.* XV.

FIG. II. eſt *Forceps inciſoria*, ad partes cartilaginoſas & calloſas facta. *Vid. Tab.* XLVI. *Fig.* I.

FIG. III. eſt *Cultellus falcatus*, quo caro uſque ad os ſerra reſecandum inciditur, ante amputationem cruris & brachii neceſſarius.

FIG. IV. eſt *Scalprum*, quo non tantùm digitorum, verùm

verùm etiam cubiti & radii capita amputantur.

FIG. V. eſt *Malleus* ex ligno duriſſimo fabrefactus.

FIG. VI. eſt *Truncus* ligneus rotundus & altus, in quo partes ſcalpro auferendæ collocari debent.

TABULA XXIV.

(*Olim Tab. XXII.*)

De Machina tractoria Vitruvii, zonula & remora Hildani, & ſcamno Hippocratis.

FIG. I. eſt *Machina tractoria* cum funiculo, qua utimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex *Vitruvii libr.* 10. *cap.* 4. deſumpta.

FIG. II. eſt *Zonula*, quâ brachium ſupra carpum vel cubitum, femur ſupra genu, & crus ſupra malleolos cingitur, *cum duobus hamulis.*

FIG. III. eſt Inſtrumentum, *Remora* dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ ſubjicitur, ut nodus humeri capiti reſpondeat & remoram clavus A. firmet. Quamvis hoc inſtrumentum, quod *Guilhelm. Fabritius Hildanus cent.* 5. *obſ.* 86. cum utendi modo depingit & deſcribit, à recentioribus ſummoperè commendetur: humeri tamen luxationes *ſpatha Hippocratis Tab.* XXV. *Fig.* I, II., multò felicius reſtituuntur, ſi manibus reponi nequeunt, quàm *remora*, & reliquis inſtrumentis.

FIG. IV. eſt *Scamnum Hippocratis*, ad luxata & fracta membra reſtituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. ſex cubitos longum, & duos latum: craſſitudine Æ. novem digitos obtinet tranſverſos. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in ſuperioribus partibus rotunda, duo ſcilicet, & iterum duo in utraque ſui extremitate B. Hujuſmodi ligna *Hippocrates* φλίας vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur perviis, quibus continentur axes C. penetrantes, qui in ſuis capitibus manubria ductoria D. habent, quibus circumvolvuntur. Totum lignum, à medio uſque ad extremum, cavitates obtinet E. quatuor digitos transverſos inter ſe diſtantes, quarum latitudo & altitudo pariter tres digitos transver-

ſos æquat, quibus ſcalmus ſeu priapiſcus F. recipitur. Foramina hæc impervia *Hippocrates* κατέτας appellavit. Scamnum hoc præter quatuor Φλίας B. extremas duas alias in medio habet G. quæ lignum tranſverſum H. in ſupremo foramine continent, ad reſtituendum femur in poſteriorem & exteriorem partem prolapſum: *de quo vid. Oribaſ. libr. de Machin. cap.* 37. *&* 38. Scamnum ſex pedibus inſiſtit, ut manibus elevari, & de loco in locum moveri poſſit. Rotulis ſcamni remoræ poſſunt adaptatari, quæ axes extremos contineant immotos. Uſum hujus *Scamni Hippocratici* infra *Tab.* LII. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore *Patavii, Medico & Chirurgo aliàs celeberrimo* eveniſſe ſcio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam ſcamno opus haberet, ſed mutuò accepto uti neſciret, magna cum ſui nominis infamia, modum utendi ſcamno erubeſcens didicit ab eo, qui ſcamnum, quaſi coactus, mutuò dedit.

TABULA XXV.

(*Olim Tab. XXI.*)

De Inſtrumento τῆς ἄμβης *Hippocraticæ, Scala, Nilei Plintheo, Canali, & Gloſſocomo Galeni.*

FIG. I. monſtrat *Inſtrumenti*, quod *Hippocr.* ἄμβην nuncupat, effigiem, cum ſuis additamentis.

FIG. II. eſt *Inſtrumentum*, *Ambi dictum*, in ſuas partes columnam ſcilicet A. Spatham ligneam ſeu ἄμβην propriè dictam B & clavum C. qui continet ἄμβην verſatilem B. in ſua columna A.) diviſum. Ambi *Hippocrates*, *ſect.* 6. *de articulis*, ita deſcribit.

Lignum B. eſto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, craſſitudinis verò duorum, aut etiam tenuius; longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cujus alterum extremum D. rotundum ſit & anguſtiſſimum ea parte, maximéque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in ſumma rotunditatis parte paululum exſtantem, qua non latus, ſed brachii caput attingit, ut huic ſuppoſita ala ad coſtas adaptetur. *Addo*: quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ traji-

jiciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

FIG. III. eſt *Scala*, cujus gradus ſuperior habet corpus quoddam E. rotundum, quod ſub alam ponitur inter coſtas & humeri caput: poſtea Chirurgus brachium luxatum (ſed ſpathæ non alligatum) deorſum trahit, alius miniſter apprehenſa cervice & ſummo humero, ſimiliter trahet ex alia parte: tertius apprehendit totum corpus, trahitque deorſum ex alia parte ſcalæ. Hujus operationis idea videatur apud *Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis*: habet etiam hæc Scala quatuor ſibi annexas trochleas F. F. F. F. pro uſu *Nilei Plinthei*, quod infra *Figur.* V. explicabitur.

FIG. IV. eſt formula *Inſtrumenti Gloſſocomi*, ad fracturas femoris & cruris (quando patiens ex ſuo lecto, in quo jacet, ut ſternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. Gloſſocomi hujus deſcriptio apud *Galenum comm. in libr. Hipp. de fracturis* talis eſt: Ad continendum autem firmiter, Gloſſocomum inſtrumentum à junioribus Medicis inventum eſt, ſeu femur ſeu crus fractum ſit, cujus ſtructuram uſumque ſubjiciam. Id autem non abs re mihi videtur fuiſſe excogitatum: & tàm ſi femur, quàm ſi crus comminutum ſit, ubi callus circumdatur, commodiſſimè adhibetur. Ab ima parte axem A. ad quem extremi laquei in diverſa extendentes deligantur, injiciantur laquei extremis partibus oſſis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. ſic, ut quatuor uterque capita habeat, bina à dextra parte F. totidemque à ſiniſtra G. Ex iis capitibus, quæ inferioris laquei B. ſunt, per foramina facta in inferiore parte D. gloſſocomi ad axem *A*. duci debent; quæ ſuperioris *C*, primò procedere ad ſuperiora, deinde ipſa quoque per latera gloſſocomi perforata trajici, quibus foraminibus cochleæ E. incluſæ ſunt: utrinque autem ab exteriore parte gloſſocomi F. & G. ſuperioris laquei C. capita ferenda ſunt ad axem. His enim ita conſtitutis, una axis A. converſio pariter ambos laqueos extendit, deorſum verſus illum, qui ad inferiora fracti oſſis alligatur, ſurſum verò alterum ſic, ut ubi crus jacet, liceat in poſterum quotidiè hanc laqueorum in diverſas partes intentionem corrigere, validius vel lenius extendendo. Laqueum B. igitur, qui in inferiori parte eſt, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in ſuperiori par-

te eſt, intercedente alio motu extendit, Græci διὰ τῆς μεληττικῆς τάρσεως dicunt. Schema oſtendit extenſionem femoris diminuti: Si autem ſit crus diminutum, laqueus ſuperior C. infra genu, inferior verò B. ſupra malleos alligandus eſt, atque ita crus in diverſa extentum conſervandum.

Fig. V. eſt *Organum* tractorium, *Nilei Plintheum* nuncupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ *tractoria oblonga* & *quadrata* dicuntur. Hoc inſtrumentum duo habet latera (*a*) quatuor palmas longa, & digitum tranſverſum craſſa, quæ extremis partibus tranſverſariis duobus (*b*) in medio foramen (*c*), per quod laquei (*b*) trajiciuntur, habentibus, inter ſe compacta ſunt. Eſt autem tranſverſariorum craſſitudo & latitudo, quanta laterum, ſed longitudo palmam implet. Meritò igitur talis compactio fit, ut latera (*a*) quatuor palmas, tranſverſaria verò (*b*) unam longa ſint. Totius organi ſtructura oblonga confecta eſt. Licebit autem, ſi quis voluerit, latera breviora, quàm dictum eſt, efficere, quandoquidem organum per unicum axim præſtat effectum. In medio itaque latera pertuſa ſint rotundis & perviis foraminibus, per quæ axis (*d*) trajicitur, cujus caput ſiniſtrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet (*e*). In hoc quoque organo quatuor ſunt annuli ferrei (*f*) cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini ab inferiore parte, totidemque à ſuperiore, ut Scalæ *Fig.* III. alligari poſſit. Axis extremitatibus ambabus additæ ſunt rotulæ (*g*) & his remoræ (*i*), ut axim manubriolo circumductum fimiter contineant. Quod ſi neque per faſciam alæ ſubjectam *Tab* XLIX. *Fig.* II. neque per linteum glomeratum *Tab.* L. *Fig.* I. cubitus luxatus reponi poteſt, hoc organum ſcalæ alligandum, cubituſque extendendus ea ratione & modo, ut in Schemate apud *Oribaſ. libr. de machin. c* 14. reperitur.

Fig. VI. eſt *Canalis longus, in quo reponitur vel crus vel femur fractum & luxatum*, ſtuppis replendus; canalem enim toti potius parti quam dimidiæ injicere oportet. *Hippocr. de offic. Medic.* Hæc capſula in fundo habet foramen G. quo recipit calcaneum, & ad extremitatem lignum oblongum, quo innititur planta pedis.

Fig. VII. oſtendit *omnium optimam per inſtrumenta humeri ſub axillam prolapſi reſtitutionem*, quam *Fabritius ab Aquap.*

Aquap. ita deſcribit: Spathæ *Fig.* I. extremitas inſerenda eſt ſub alam humeri luxati, inter coſtas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachii interni collocata, ligari debet, primùm quidem ſtatim ſub capite humeri luxati, deinde ſupra cubitum, poſtea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur ſupra ſedile *E.* & brachium tabulæ alligatum, trabi ſeu columnæ *Figur.* II. *A.* beneficio clavi *Fig.* II. *C.* adaptetur, ita ut columna ſit inter coſtas & tabulam brachio alligatam *Figur.* VII. *F.* Sic collocato ægro & columnâ, Chirurgus *G.* ex una parte brachium deorſum; ex altera verò miniſter *H.* cervicem & ſummum humerum amplexus, ægrum ſimiliter deorſum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorſum trahit, tabula etiam cum brachio ad coſtas trahitur: ubi verò inferior tabulæ extremitas ad coſtas adducitur, ſuperior rotunda pars facit motum contrarium, & ita movet caput luxatum ad partem anteriorem, quâ motione factâ facilè poſtmodum muſculi trahunt, aut ipſe Chirurgus impulſum faciens, reponit hoc modo caput oſſis humeri. Hic tabulâ utendi modus differt ab eo, quem *Paræus lib.* 15. *c.* 27. depingit. Quomodo humerus, per ſcalam & ſpatham ſimul, reponatur, iconem habet *Paræus lib. cit. c.* 26. Reliqui modi humerum luxatum reſtituendi, nempe per ſedile Theſſalicum, januam biforem, trabem tranſverſam & piſtillum, inveniuntur depicti apud *Galenum, in Comm. Hippocr. de articulis.*

TABULA XXVI.

(*Olim Tab. IV. Auct.*)

De Præcipuis externorum affectuum, qui hodiè Chirurgiâ curantur, imaginibus.

FIGURA I. eſt *Fœmina*, & oſtendit *in dextro oculo* pterygium, *in ſiniſtro oculo* ſtaphyloma. *Poſt dextræ auriculæ globum*, tumorem tunicatum cum tenui baſi. *In gena dextra* tumorem tunicatum. *In maxilla ſuperiore* dentem eminentem. *In ore* palatum eroſum. *In faucibus* delapſam uvulam. *In mamma dextra* cancrum exulceratum. *In mamma ſiniſtra* abſceſſum ſuppuratum. *In abdomine* tu-

morem aſcitis. *In pudendis* uteri prolapſum. *In humero dextro* fracturam ſine vulnere aſſeralem. *In dextra manu* cancrum non exulceratum. *In ſiniſtro cubito* prope carpum fracturam cum vulnere, & manus ſphacelum. *In pedis dextri genu* tumorem durum. *In femoris parte interna* vulnus magnum ſutura uniendum; & *in crure ſiniſtro* varices ſectione curandos.

FIG. II. Eſt *Vir*, & monſtrat *in ſiniſtra ſyncipitis parte* vulnus capitis cum depreſſione & fractura cranii. *In medio frontis* atheroma. *In dextro oculo* Ancyloblepharon ſeu palpebrarum coalitum. *In ſiniſtri oculi majore angulo* ægylopem. *In gena ſiniſtra* vulnus linteolis emplaſticis conglutinandum. *In narium dextra* polypum. *Infra auris ſiniſtræ lobum*, tumorem cum folliculo magnum & pendudulum. *In labio ſuperiori* os leporinum. *In labio inferiori* cancrum exulceratum. *In pectoris dextro latere* ſinum ſyringotomo aperiendum. *In pectoris ſiniſtra parte ſupra mammillam* vulnus penetrans anguſtum ſcalpello dilatandum. *In medio abdominis* prominentiam umbilici. *In abdominis ſiniſtro latere* infra umbilicum vulnus cum exitu inteſtinorum & omenti conſuendum. *In mentula* ardentis urinæ ſtillicidium. *In ſcroti dextra ſede* ſarcocelem ſeu herniam carnoſam. *In cubito dextro ad carpum* vulnus arteriæ. *In brachio ſiniſtro* contracturam cubiti à mala venæſectione ortam. *In femore dextro* locum fonticuli ordinarium. *In ſura dextri pedis* locum fonticuli iſchiadicis convenientem. *In femore ſiniſtro* tumorem tunicatum. Et *in extremo pede* luxationem tali cum vulnere.

TABULA XXVII.

(*Olim Tab. XXX.*)

De Apparatu & modo fonticulum ſupra ſuturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranii dubias abradendi.

HIc quidem declarandum eſſet, an cauterii actualis ſupra coronalem cranii commiſſuram uſus ſit opor-

portunus? quia verò hanc quæſtionem *Julius Cæſar Claudianus* 3. *Reſponſione medicinali*, *Thomas Fienus l.* 3. *de cauteriis c.* 22. & *Marcus Aurelius Severinus Pyrotechn. Chirurg. l.* 2. *p.* 2. *c.* 11. ventilarunt, actum non agam, ſed explicationem Figurarum hujus Tabulæ aggredior.

FIG. I. VI. & VIII. monſtrat *Apparatum* eorum, quæ ante, in, & poſt operationem requiruntur: Inſtrumenta ſcilicet varia, folium braſſicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & faſciam quatuor capitibus præditam.

FIG II. Aſteriſmus deſignat *Suturæ coronalis & ſagittalis concurſum*, quem capillitio, cute craſſa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter invenit. Ad hujus accuratiſſimam *inventionem*, tàm veteres, quàm recentiores Chirurgi, variis utebantur modis, quos omnes recenſet *Fabritius ab Aquapend. de operationibus Chir. fol.* 6. Ego modos Arabum Principis *Avicennæ*, & Latinorum *Celſi* in unum reducens, ſuturarum conjunctionem inquiro, ut ſequitur. Duco filum à medietate unius auris ad medietatem alterius, deinde aliud ab apice narium ad verticem *Fig.* III. uſque, ubi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui deraſis capillis, atramento ſcriptorio ſignandus, ſicuti *Fig.* IV. oſtendit.

FIG. V. docet *Modum operandi*, ubi Chirurgus ſiniſtra tenet inſtrumentum (*a*) minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas ſupra *Tab.* I. *Fig.* I. adduxi: dextra verò manu inſtrumentum (*b*) optimè candens cannulæ (*a*) immittit, quod, cum ſimul vim inciſoriam habeat, ſi ad cranium pervenerit, circumvolvendum eſt. Circumvolvitur autem non ſolùm, ut per poros oſſis materiæ detur exitus, verùm etiam, ne pericranium *inflammationem* concipiat, *quæ facilis eſt, ſi inſtrumentum non circumvolvitur.*

FIG. VI. eſt *Faſcia quatuor capitibus*, cujus anteriora (*h. i.*) ſub mento connectuntur: poſteriora verò (*k l.*) ad occiput filo conſuenda, *ne nodus, dum æger ſupinus jacet, compreſſione vigilias excitet, quæ ſæpiſſimè inflammationem pericranii lethalem inducunt.*

FIG. VII. cernitur conveniens *Faſciæ uſus* & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo ſupra ſuturarum concurſum inuſto applicantur.

Sed ad quid apparatus iſte *Figuræ primæ*, ſi duo tantùm

tùm inſtrumenta ad operandum ſufficiunt? ſervit ad fallendum patientem. Curo afferri ſellam humilem & articulatam, ut Barbitonſores in tonſtrinis habent, vertendo alterutrum latus, ſive dextrum ſive ſiniſtrum, verſus lumen atque feneſtras, dorſum verò verſus januam, idque ob hanc rationem, *ne æger in hac deſidens, ferrum candens ex culina afferendum videre queat.* Ægro recte collocato, depromo menſæ impoſita inſtrumenta (*c. d. e.*) *Ferramentum verò* (*a*) *in ſacco abſconditum ſervo*; Inſtrumentum (*b*) famulus *clam* ancillæ patientis tradit, & mandat ipſi, ut illud bene ignitum reddat, *nec afferat, donec carbones vivos apportare juſſa fuerit.* His paractis, famulus pro neceſſitate capillos abradit *Figur.* IV. ego autem faſciam *Fig.* VI. linteum duplicatum (*f*) *Figur.* I. & reliqua poſt operationem neceſſaria præparo, loquens interea cum patiente, de hujuſmodi Chirurgiæ præſtantia, & (ſi diſcendi cupidus, ut non raro fieri ſolet) de inſtrumentorum qualitatibus, & aliis, quæ animum ab ignis timore præſervare poſſint. His præparatis famulo clarè præcipio, ut ambabus manibus tempora firmiter teneat, vid. *Tab.* XXVIII. *Fig.* II. ut à tergo patientis me ſiſtens, ſuturarum junctarum filis *Fig.* III. invenire, inventamque *Fig.* IV. atramento notare poſſim. Dum locus ſignatur, voco ancillam, ut ignitabulum afferat, menſæ illud imponat, & unum ex ferramentis (*c. d. e.*) moderatè tantùm calefaciat; *& à prætereunte, atque ad menſam pergente ancilla clam recipio inſtrumentum* (b) *optimè candens, & ita ægro vix animadvertente* (credidit enim nondum calefactum eſſe ferramentum ad urendum neceſſarium) *ſuturæ fonticulum coronalis paro.* Hic decipiendi modus etiam obſervandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

FIG. VIII. eſt *Apparatus ad dilatanda capitis vulnera,* & abrandendas rimas, quæ utramque laminam non penetrant.

FIG. IX. In vulneribus capitis cum læſione cranii *ante omnia* capilli removeantur, & caput abradatur, illud cum oleo roſarum humectando, *cum tali tamen cautela, ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non convenit, vulnus ingrediatur*: deinde dilatetur vulnus in formam crucis, niſi ſuturæ prohibeant: altera poſt dilatationem die,

die, ſedes inſtrumenti atramento ſcriptorio denigretur.

FIG. X. Tertia poſt inciſionem die *nigredo* ex atramento contracta, ſcalpris raſoriis abradatur. *Nota, quod in abraſione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab. XXVIII. Fig. V.*

FIG. XI. oſtendit *Rimulam*, in medio ſedis abraſæ, adhuc ſcalpris delendam. Si Chirurgus certus eſt, rimulam non penetrare, deraſionem non repetit, ſed naturæ opus relinquit, *quæ interdum ſquammam cum rimula* (n) *ſeparare ſolet*: Si autem ſuſpicio eſt, rimulam hanc penetrare, illam abradat, ut omninò evaneſcat, & cranium ubivis æquale appareat, *Figur.* XII.

TABULA XXVIII.

(*Olim Tab. XXXI.*)

De Apparatu & modo vulnera capitis in triangulum ſecandi, cranium perforandi, & caput faſciâ, Cancro *dictâ, deligandi.*

FIG. I. eſt *Apparatus* inſtrumentorum, ad capitis vulnera dilatanda, craniumque fractum perforandum, neceſſariorum.

FIG. II. oſtendit dilatationem vulneris in triangulum, ſcalpello *Fig.* I. (*a*). *Cruciformem enim hic loci inſtituere ſectionem prohibet ſutura coronalis, & muſculus temporalis: ſectio incipit à fronte, ſecus enim inſtituta, inciderentur muſculi temporalis fibræ tranſverſim.* Triangulus quæritur in latere fiſſuræ cranii dextro, quo modiolus, quem ſutura coronalis lateris ſiniſtri non admitteret, abhiberi poſſit: caput manibus tenetur, & pulvinari ſuffulcitur, ut firmum permaneat.

FIG. III. videtur *Vulnus in triangulum dilatatum*, & cranium cum rima detectum, per quam materia, quæ ad membranas deſcendit, evacuari nequit: ad rimæ igitur latus, cranium trepano excidendum eſt, pro materiæ exitu.

Perforaturus cranium accedat patientem inſtrumentis *Fig.* I. *hujus Tabulæ* depictis, terebello ſcilicet, modiolo mare (*b.*) fœminis duabus (*c, d.*) ſpecillis (*e. f.*) vol-

ſella

ſella (*h.*) & inſtrumento lenticulari cum vecte (*i.*) inſtructus, deinde præparet, quæ diſco *Fig.* IV. ſunt appoſiſta, & faſciam *Fig.* IX.

FIG. IV. monſtrat *vitrum aqua roſarum plenum* (*a*) quâ imbuuntur linteola labiis vulnerum apponenda (*b*); linteolum ſericum rubrum, oleo roſarum imbutum, & filo appenſum (*c*); globulum (*d*) ex filamentis ſiccis, *ad obturandum foramen modiolo faciendum, ne materia vulneris ad membranas cerebri deſcendat*; globulos cranio denudato adhibendos (*e. e.*) ſiccis enim conveniunt ſicca; globulos item (*f. f.*) digeſtivo (*g*) illitos, ad digerenda vulneris labia; linimentum ſimplex linteo inductum (*h*) & linteum triplex vel quadruplex (*i*): oſſiculum (*k*) ſtylo ferreo (*l*) truditur ex modiolo fœmina.

FIG V. Præparatis præparandis, ſuffulto capite, & labiis per linteola munitis, Chirurgus modiolum clavo præditum & aſteriſmo *Fig.* I. notatum abhibeat, quo perforationem incipiat, *quam fœminis finire debet. Hic Chirurgiæ tyrones* Porralius *admonet*: *cum ſecundum* Hipp. Aph. 1. ſect. 1. *experientia ſit periculoſa, ut frequenter ſeſe exerceant in perforandis demortuorum craniis, ſupponentes, loco duræ matris, cranio chartam papyraceam.*

FIG. VI. oſtendit *Cranium* ad rimæ latus modiolis *exciſum.*

FIG. VII. *Ora foraminis* lævigantur ſcalpro lenticulari.

FIG. VIII. monſtrat *Linteolum* oleo imbutum, quomodo ſupra membranam demittatur, *filo alligatum, ut extrahi poſſit*: extracto ſubſtituatur novum quotidie.

FIG. IX. eſt *Faſcia*, quæ *Cancer* dicitur, in vulneribus capitis *ad continendum omnium optima* & accommodatiſſima, in medio lata A. & in utroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt â temporibus, & deſinunt in occipite conſuenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in ſyncipite B. duo poſt C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & ſub mento colligantur.

FIG. X. eſt *Caput faſcia* Cancro *obligatum*: combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. ſub mento, 3. B. in ſyncipite ſupra frontem, & 4. E. ſub mento: ligetur tamen caput leniter, *ita ut faſcia quidem contineat, ſed non comprimat.*

TA-

TABULA XXIX.

(*Olim Tab. XXXII.*)

De Ratione elevandi vectibus cranium depreſſum, abrumpendi forcipibus oſſicula membranas cerebri pungentia, excidendi ſerrâ verſatili foraminum modiolis factorum interſtitia.

FIG. I. *Depreſſiones Cranii*, quando ob rimæ anguſtiam elevari nequeunt vectibus, *Tab.* II. *Fig.* VII. *&* *Tab.* III. *Fig.* II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus ſanum calvaria bis *vel quoties neceſſarium erit*, modiolo perforatur, deinde foraminum interſtitia ſerrâ *Tab.* V. *Fig.* I. verſatili exciduntur, ut vectis neceſſarium genus cranio ſubmitti poſſit.

FIG. II. Attollitur *Depreſſio Cranii*, triploidis (*Tabul.* III. *Fig.* III. A) terebrâ.

FIG. III. IV. & V. monſtratur *uſus Forcipum*, quibus abſcinduntur partim, & partim abrumpuntur oſſicula, quæ cerebri membranas pungere poſſint. Vid. infra. *Obſerv. Martini Kunzii & Michaëlis Schneideri.*

FIG. VI. Oſſiculo forcipibus abſcindendo *Membranæ cuſtos* ſubmittitur, ne iis lædantur membranæ cerebrum inveſtientes.

FIG. VII. *elevatur Cranium* depreſſum *vecte Paræi* ſubmiſſo.

FIG. VIII. Quod ſi forcipes ſuperiores ad manum Chirurgus non habet, oſſiculum etiam *hâc* tutò apprehenditur, & abſcinditur *forfice*, ſubmiſſo prius membranarum cuſtode, ut *Fig.* VI. cernitur.

FIG. IX. Serra verſatili nondum inſtructus, duorum foraminum interſtitium *hâc ſerrulâ* *Tab.* VI. *Fig.* II. intercidere & eximere ſolitus ſum.

FIG. X. Interſtitio foraminum exciſo, *omne vectis genus* cranio elevando ſubmitti poteſt: eligitur autem illud, quod magis eſt idoneum. *Ad hanc Tabulam pertinet etiam Fig.* I. *Tab.* XXXI. *quæ indicat uſum terebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans, vel adhuc dubia.*

TABULA XXX.

(*Olim Tab. VII. Auct.*)

De Ratione duram Matrem deprimendi, Calvariam depreſſam elevandi, foraminumque duorum interſtitium ſerrulis excidendi, oſſicula cranii ſeparandi, vulneraque capitis curandi.

(*Quæ curationes olim recitabantur in Tab. XXXII.*)

FIG. I. Chirurgus *Inſtrumento decuſſorio* duram matrem deprimit, ut materia, ſub cranio collecta, ad foramen trepano factum pergat, & vel ſponte quærat exitum, vel goſſipio poſſit imbibi. Hæc autem operatio tunc ſaltem videtur neceſſaria, quum patiens delirat: conſtans enim mente facillimè procurat materiæ exitum, retinendo exſpirationem ore & naribus clauſis.

FIG. II. oſtendit *Cranium* à Chirurgo artificioſè *detectum*, & citra rimam conſpicuam depreſſum; dico conſpicuam, quia nonnunquam externa cranii lamina eſt integra, interna verò fiſſuram patitur.

FIG. III. Chirurgus foramini, quod in medio ſimplicis depreſſionis terebra triformi paravit, *triploidis terebram* infigit, cautè circumvolvendo ſuperiorem cochleam (*i*) quæ inferiora verſus eſt immobilis, ne terebra ambas cranii laminas perforet, & duram matrem pungat. Quod ſi terebra internæ cranii laminæ firmiter inhæret, Chirurgus os depreſſum perpendiculariter attollat, circumvolvendo inferiorem cochleam, quæ ſurſum & deorſum eſt mobilis (*k*) donec cranium fiat æquale. Elevata depreſſione quæritur, quomodo triploidis terebra cranio firmiter inhærens ſit eximenda? Removeantur primò ambæ cochleæ (*i. k.*), ſecundò tripes, tertiò ſtylus, quibus remotis, & clavo in foramen terebræ indito, terebra in contrariam partem (ſi prius verſus dextram, nunc verſus ſiniſtram) circumvolvenda, & communi modo extrahenda eſt.

FIG. IV. Oſtendit *Cranium detectum*, depreſſum & ad latus depreſſionis fiſſum, quod ob rimæ anguſtiam nullum adhuc vectem admittit.

FIG.

FIG. V. monſtrat idem *Cranium fiſſum & depreſſum*, quod ad rimæ latus duo habet foramina, quorum interſtitium convenienti inſtrumento excidendum. Tali autem rimâ in medio depreſſionis exiſtente dicta foramina ad depreſſionis terminos propè rimam fieri debent, ut *in Figura* III. *ſigno* ☿ notata videre licet.

FIG. VI. monſtrat *duo foramina rotunda*, ſerrulis antecedentibus in unum ſatis longum & latum conciſa, ut vel oſſi depreſſo idoneum elevatorium facilè ſubmitti, vel oſſiculum meninges lædens tutò extrahi, vel ſauciatæ cerebri membranæ melius tractari poſſint.

FIG. VII. ſeparatur *Oſſiculum cranii* modo veterum, quem recentiores Chirurgi meritò rejiciunt, quia ſcalper & malleus cerebrum nimis commovent.

FIG. VIII. monſtrat *Vulnus capitis* cum læſione cranii, quam *dedolationem* vocant.

Ut autem *hujus & præcedentium duarum Tabularum Figuræ*, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum uſum breviter ordine recolligam, morbos ſolutæ unitatis in cranio, membranis & cerebro percurrens.

De Vulnere capitis ſimpliciſſimo.

VUlnera capitis ex ſola & ſimplici cutis inciſione ad pericranium, *abſque tamen hujus detrimento*, deducta, omnique ſymptomate deſtituta, *vel uniuntur*, unitaque conſervantur, aut ſuturâ, aut medicamento agglutinante, *vel per carnis repletionem curantur*; Poſterior curandi modus priori tutior eſſe videtur, quoniam cute per integrum inciſâ, ferè impoſſibile eſt, quin etiam lædatur pericranium.

De Vulnere capitis cum offenſione pericranii, alteratione cranii, & ſede inſtrumenti.

REliqua vulnera cum læſione pericranii, aut ſede inſtrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non conſuuntur, nec agglutinantur tutò, ob tres cauſas, quas *Hieron. Fabrit. ab Aquap. l.* 2. *pentateuch. c.* 16. adducit; non hæc, ut operationes manuariæ, ſi fortè

fuerint neceſſariæ, abſque dolore inſtitui poſſint. Cum igitur, primâ læſionis horâ ad vulneratum, ex ſola pericranii inciſione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *ſtatim*, globulis ex ſtuppa cannabina confectis, & albumine ovorum conquaſſato imbutis, dilatet, quò ſanguinis fluxus comprimatur, vulneriſque labia disjuncta teneantur, inungat etiam partes vicinas cum oleis adſtringentibus calefactis, *ad præcavendam inflammationem*, applicetque convenientem faſciam (quæ *Cancer* dicitur *Tab.* XXVIII. *Fig.* IX. & X.) cum linteo triplici, ne partes læſæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis eſt adverſus, magis lædantur; aut medicamenta vulneri appoſita decidant. De faſcia hîc notandum, quod ejus capita D. in occipite colliganda, debent conſui, *quoniam nodus aliàs multùm lædit, & cum vigiliis dolores excitat.*

Secundâ poſt offenſionem die, ſtuppam omniaque extranea removeat, & conſtricto ſanguine, capilliſque in aream abraſis, vulnus linteis carptis, in globulos formatis, & digeſtivo illitis, tractet, deſuper applicando ceratum diapalmæ forfice perforatum, & unguento linimenti ſimplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & faſciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod eſt album & non fœtidum.*

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digeſtivo aliquid detergentis *quotidie* immiſceat, donec omninò mundum fuerit, continuando uſum lintei triplicis, & faſciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à ſordibus deterſo, carnis generationi ſtudeat; quapropter ſuper labia unguentum ſarcoticum (*non oleum roſarum, quo quidam imperiti Barbitonſores utuntur*) filamentis aridis inductum apponat, deſuper ceratum diapalmæ ſolùm, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adſtringentium expreſſum, & faſciam. His utendum uſque ad perfectam carnis generationem.

Quòd ſi os detectum ab aëre ambiente, vel alteretur tantum, (*ſi per duas ei horas modò exponatur*), vel etiam nigreſcat, (*ſi diutius ei expoſitum fuerit*), tunc demùm undique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec ſanguis ex eo dimanet, *quando ſcilicet apparet pus bonum, & vulnus deterſum.* Hoc tempus ſi obſervet Chirurgus, unica vice deraſum pulveribuſque cephalicis

inſper-

inſperſum, & filamentis aridis tractatum os, altera poſt derasionem die, carne obtectum inveniet. Neque enim audiendus eſt *Jacob. Berengarius Carpenſis*, qui *lib. de fractur. cran. c.* 42. ſingulis diebus os ſuperficialiter raſpatorio abradere præcipit; *quoniam deraſio dicto tempore peracta eſt ſufficiens; ante tempus verò debitum inſtituta ſæpius repeti debet, non ſine ægri periculo;* quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim devenit raſpatorium. Timidiores, deſquamationem oſſis alterati naturæ negotio relinquunt, & curationem protrahunt.

Vulnus carne repletum tandem cicatrice eſt obducendum, aut linteis aridis ſolùm, aut etiam ſuperimpoſito cerato divino. Hoc curandi modo tutiſſimo pariter ac certiſſimo, præmiſſis tamen univerſalibus, & regimine rerum non naturalium bene obſervato, innumeros feliciſſimè reſtitui. Ex quorum ordine adhuc in vivis ſunt, *Johannes Petrus Wils, Ulmenſis*, qui *An.* 1643. *die* 13. *Martii* præter aliquot fracturas cranii, tria pericranii vulnera fuſtibus accepit; *Dn. Joh. Rudolph. Straus à Kaſenburg, generoſiſſ. Comitis à Wallenſtein Oeconomus*, cujus pericranium propè ſuturam coronalem tranverſim inciſum reperi, *Anno* 1645. *die* 13. *Auguſti. Melch. Frick, Fullo Ulmenſis*, eodem anno & die vulneratus, *Joh. Bucher, Ruſticus Achſtettenſis*, qui prope muſculum temporalem *Anno* 1642. *die* 13. *Martii* vulnus pericranii accepit, & *Erhardus Vilſeker, Bambergenſis, Oeconomus Domini Præfecti N. Sals*, qui *Anno* 1645. *Menſe Junio* in capite læſus, à me apud Latrunculatorem Ulmenſem tandem curatus, adminiſtrante *Matthæo Stælzlino.*

Apparens inſtrumenti ſedes ſtatim poſt vulneris dilatationem, quæ ſcalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum, & cranium ſcalpris deraſum, medicamentis idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranii, & rima capillari non penetrante.

QUod ſi Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breve, cum denudatione cranii, vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & oſſis ſtatum quàm diligentiſſimè perquirat, *vel*

ſtylo exploratorio, vel oculis, vel utriſque ſimul, & ſi fracturam ſeu rimam invenerit, aut, ex antecedentibus & præſentibus ſymptomatis, fracturæ ſuſpicionem habuerit, aut ſaltem de fractura dubitarit, vulnus *ſtatim contra vulgarem Barbitonſorum conſuetudinem*, ſcalpello recto *Tab.* II. *Fig.* II. in crucem *Tab.* XXVII. *Fig.* IX. aut formam trianguli *Tab.* XXVIII. *Fig.* II. (ubi ſcilicet ſuturæ & muſculi, *temporales præſertim*, ſectionem cruciformem prohibent) dilatet, ut os nudatum operationes manuum neceſſarias (tutò, & citra partium ſenſibilium læſionem) per ſcalpra aut terebram, admittat. *Si tamen abraſio cranii, aut perforatio neceſſaria, ſine vulneris per ferrum dilatatione inſtitui poterit, à ſectione tunc planè abſtinendum erit.*

Vulnere *artificioſè* dilatato, Medicus quam primùm ejus labia & pericranium ſimul, *ungue pollicis & indicis digiti manus dextræ*, à calvariæ ſubſtantia ſeparet, ſuper os filamenta *arida* ponat; vulnuſque reliquum globulis ex ſtuppa cannabina confectis, ovi albumine madidis, & pulvere ſtegnotico aſperſis impleat, non ſolùm ut ſanguinem ſiſtat, verùm etiam ne vulnus concidat, ſed in *proximam diem* nullo negotio optimè pateat. Deſuper mittat linimentum ſimplex parvo linteo inductum (*ut vulneris labia tantùm comprehendat*) ſupra hoc Emplaſtrum ſeu cataplaſma Hippocratis, cum decenti per *Cancrum* deligatura, & partium vicinarum ex oleis adſtringentibus inunctione, ad præcavendam inflammationem.

Alterâ die, remotâ ſtuppâ, conſtricto ſanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, ſuper rimam pennâ atramentum ſcriptorium ducat, cranium filamentis aridis tractet, labiis verò digeſtivo quodam illitis, deſuper applicito linimento ſimplici, Emplaſtro *Hippocratis*, & faſciâ *Cancer* dictâ, cum prædicta innuctione.

Tertiâ viſitatione, religato vulnere, auribus ægri, *juxta quoſdam*, lanâ oppilatis, ejuſque capite bene collocato, & pulvinari fulcito, rimam, quæ atramentum ſcriptorium, aut potius typographorum (quod *Jul. Cæſar Arantius com. in Hipp. de vulnerib. capitis*, ſcriptorio propter calcanthum, quod mordax eſt, præfert) abſorpſit, ſcalpris raſpatoriis abradat *Tab.* XXVII. *Fig.* X. ſecundum longitudinem, *à latiori ſcalpro incipiendo, ac per gradus ad ſtrictius, inde ad anguſtius procedendo*, donec rima

rima penitus abraſa ſit, & os ſub ea album & ſanum appareat, *quod certiſſimum & demonſtrativum ſignum eſt, rimam deraſam non penetraſſe.* Inter operandum ſcobem ſæpius detrahat â ſcalpris, *& cautus ſit, ne iis cutim aut pericranium lædat:* quod evitabit, ſi caput patientis ſub operatione quietum perſtiterit, labiaque vulneris per linteola parva undique munita fuerint, *Tab.* XXVIII. *Fig.* V. Alii raſpatoria ſæpius oleo roſarum imbuunt, quò facilius currant: *at quia hujuſmodi inunctio ſcalprorum aciem retundit, illa mutare ſoleo.*

Oſſi decenter & ſufficienter deraſo filamenta arida apponenda, (*cranio enim nudato & deraſo non convenit digeſtivum, nec unguentum aut pingue quicquam*), labiiſque digeſtivum linteis carptis illitum admovendum, deſuper linimentum ſimplex, Cataplaſma *Hippocr.* & faſcia *Cancer* dicta, cum ſolita inunctione ex oleis, fluxionem arcentibus.

Apparente pure laudabili, digeſtivo aliquod detergens immiſcendum, donec omninò purum evadat vulnus. Vulnere deterſo, oſſi deraſo pulveres cephalici inſpergendi, filamentaque arida adhibenda, labiis verò unguentum ſarcoticum cum cerato diapalmæ, linteo triplici in vino decoctionis roborantium expreſſo, & faſcia, *omiſſis oleis.* Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendum. Hoc modo tractatus & curatus fuit *Johan Rudolphus Straus à Kafenburg*, & *Caſparus* Wirth/ *molitor Xenodochii Ulmenſis*, qui rimam capillarem non penetrantem paſſi ſunt, prope ſuturam coronalem.

Vulnus capitis cum fractura calvariæ capillari penetrante.

CUm autem, dum tentativè ſic ſcalpris operatur Medicus, inveniat rimam, quæ ſecundam laminam penetret, eam *nequaquam raſpatoriis delere tentet*, (*quoniam iis membranæ cerebrum inveſtientes facilè offendi poſſunt*), ſed relictâ omni Chirurgiâ, procedat exſiccantibus, quibus ſolis ſæpiſſimè ægrotantes curantur; nec enim ſi maturè inſtituitur deraſio, timendum eſt, quin natura materiam, quæ per rimulam ad craſſam cerebri membranam (*dubio*

procul in parva quantitate), deſcendit, poſſit reſolvere; neque etiam poſt deraſionem, dura mater per rimulam in ſecunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris, ad defluxum apta, filamentis aridis quotidie exſiccantur.

Interdum os ſcalpris deraſum, & exſiccantibus tractatum, ſquammam ſeparat, ut via, pro materiæ ſupra membranam collectæ exitu, ſit ſufficiens. Hanc ſeparationem obſervavi in *Georgio* Stürtzel / qui *Anno* 1639. in dextro ſincipite rimam capillarem, *quæ tamen utramque cranii tabulam penetravit*, perpeſſus, poſt deraſionem rimæ ad internam uſque laminam, & ſpontaneam deſquamationem, feliciſſimè curatus fuit, in Noſocomio patrio.

Quod ſi ſymptomata gravia rimam in ſecunda lamina comitantur, quæ materiam copioſam inter craſſam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis ſcalpris, cranium incunctanter* trepano perforandum eſt, juxta *Hippocr.* dictum *text.* 2. *de vulnerib. capitis*: poſtquam ſcalpro os deraſeris, ſi tibi exigere ſectionem videtur, ſecare debes, neque pati, ut res tertium diem excedat, priuſquam ſeces, ſed intra id ſpatium ſecabis.

Vulnus capitis cum evidente, ſed anguſta cranii rima.

QUando ictûs ratione, ex inſtrumenti qualitate, & accidentibus ſupervenientibus, certum eſt fiſſuram penetrare, tunc *magnâ ſanè diligentiâ* exploret Chirurgus & conſideret, an rima ſit ſatis lata pro evacuatione materiæ, quæ per ipſam ad membranam cerebri craſſam defluxit, nec ne? Non ſatis lata Chirurgiam trepano inſtituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *prædicat periculum, ut ſermones ſtolidorum vitentur*; anguſtiores enim cranii fracturæ majus habent periculum quàm latiores; nam rima fracta materiæ exitum prohibet. Deinde ſtatim vulnus ad operationem in cranio peragendam, nimis anguſtum, ſcalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam ſcilicet quam locus affectus permittit*) dilatet, labia vulneris, panniculumque cranii unguibus ab oſſe divellat; quo facto, oſſi filamenta ſicca, labiis verò ſte-

gnoti-

gnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *veluti in curatione vulneris pericranii.*

Secundâ, *vel ad ſummum* tertiâ poſt læſionem die (*in punctura præſertim duræ matris ab oſſiculo*) cranium modiolis, *dum vires adhuc conſtant*, perforandum: poſt triduum enim, & quamdiu adeſt aut imminet inflammatio, modiolorum uſus eſt periculoſus; neque audiendi ſunt, qui juxta ſententiam *Pauli lib.* 60. *cap.* 90. æſtate diem ſeptimam, & hyeme decimam quartam exſpectant, quoniam eo tempore inſtituta perforatio quandoque ſerum præbet auxilium, vires enim tunc debiles, & ſuſpicari licet, cerebri panniculos à materie jam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus acceleret, (fugiendo ſaltem, juxta quoſdam, plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranio appropinquat, ita ut Chirurgus modiolis ἀβαπτίϛοις non inſtructus, illud cum membranis facilè lædere poſſit), operationem, (*maximè verò in compreſſione & punctione panniculorum*, quia ad iſta citiſſimè ſequuntur apoſtemata, & accidentia mala, monente *Guidone de Cauliac, de vulner. capit.*), remotis è vulnere removendis, capite immobili reddito, labiisque per linteola *artificioſè* contectis *Tab.* XXVIII. *Figur.* V. (*ne vel ab ambiente aëre refrigerentur, vel ab inſtrumentorum contactu offendantur*) cranium aperiendum, & terebrâ propè rimam *Tab.* XXVIII. *Fig.* III. in loco decliviore, (niſi eum prohibeat ſutura, quæ certis de cauſis quantum fieri poterit fugienda eſt), pro faciliori exitu materiæ ſupra craſſam membranam collectæ perforandum. Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cujus medio clavus eſt, & debitè circumvolvendus, donec tale cranio impreſſerit *veſtigium, ut ei modiolus fœmina firmiter inſiſtere poſſit.* Dein remoto mare, trepani vertibulo modiolus *fœmina* dictus, eſt adaptandus, qui fortiter & æqualiter, ut *maſculus* circumvolvendus (*donec ad laminam vitream devenerit*). Immerſionem modiolorum in oleo recentiores reprehendunt, eò quod oleoſa oſſibus ſint inimica, & inſtrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream pervenerit, non ſolùm *cautiùs & mitiùs* terebra comprimatur, verùm etiam *ſæpiùs eximatur*, ad conjiciendum, quantum oſſis perforandi adhuc ſuperſit. Nec imitandus *Glandorpius*, qui perforando pergit, donec excifa pars cranii trepano adhæreat: ſed

ſi os ferè exciſum vacillare incipit, Chirurgus vecte omnium minimo, & debiliſſimo *Tab.* II. *Fig.* VII. (*inter os vacillans & firmum miſſo*), illud hinc inde moveat, & volſellæ parte dentata extrahat.

Nota: Propter ſanguinem inter operandum ex diploide promanantem, operatio non eſt differenda, *ſed cautè acceleranda.* Sanguis enim poſt perforationem & oſſiculi detractionem, ſupra membranam delapſus goſſipio ſpecilli cochleæ circumvoluto leviter abſtergendus, foramenque modiolis factum globulo ex filamentis aridis obſtruendum, & ſtatim fluxus iſte ſiſtetur.

Finitâ perforatione, & ſanguine firmiter ſubſiſtente, aſperitas foraminis inſtrumento lenticulari leviganda *Tab.* XXVIII. *Fig.* VII. Si unum foramen modiolo paratum nondum videtur ſufficiens, & alterum erit faciendum, *ut ex Hiſtoria Happelii, Hebichii & Schneideri infra patebit.*

His ritè peractis, ſupra membranam duram per foramen immittatur linteolum *ex ſerico rubro*, vel *lineo albo*, inſtar orbis rotundum, filo alligatum (*ut extrahi poſſit*) oleoque roſarum completo & calefacto immerſum *Tab.* XXVIII. *Fig.* IIX. ut materiam deſcendentem in pus convertat, & membranas ob motum, ab illiſione oſſis defendat. Linteolo immiſſo, foramini globulus ex filamentis ſiccis imponendus, ne pus in vulnere genitum ad membranam cerebri deſcendat: oſſi detecto filamenta arida, labiis digeſtivo quodam illita, adhibenda; deſuper linimentum ſimplex (ne pus includatur) perforatum, cataplaſma & faſcia, cum inunctione partium vulneri proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonem. Hic medendi modus ſtrictè obſervandus, donec periculum inflammationis deſierit; *& admonendus æger*, ut quotidie, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egreſſum, exſpiratione per nares, ore clauſo, promoveat.

Apparente pure laudabili, ſupra membranam craſſam, loco olei roſati, mel roſaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, eſt immittendum, oſſi filamenta ſicca, & labiis digeſtivo quodam detergente imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ craſſæ & vulneris: externè continuandus etiam uſus linimenti ſimplicis, emplaſtri *Hippocratici*, faſciæ & oleorum adſtringentium. Si

Si vulnus mundum, & membrana à ſordibus deterſa, conſpicitur, *omiſſo ſerico, vel lineo linteolo & melle roſaceo*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum pulvere cephalico aſpergendum; oſſi præterea filamenta arida, & labiis unguento quodam ſarcotico illita admovenda, atque deſuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expreſſo, & convenienti ligatura apponenda ſunt. His pergendum, donec os carne bonâ tectum, & vulnus eâ repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda eſt. Hanc medendi rationem optimam inveni in *Georgio Seiz, Ruſtico Idelhuſano*: de quo vide *Gregor. Horſtii obſervationem Chirurgicam XX.*

Vulnus capitis cum fiſſura cranii penetrante, & ſatis hiante.

SI fiſſura hiat, ut pus per eam liberè poſſit expurgari, neque perforatione cranii, neque dilatatione vulneris per ſcalpellum, (*quæ propterea unicè inſtituitur*), opus eſt: Unde eos animadverſione & reprehenſione dignos rectè judicat *Chalmetæus*, qui non tantum in parva cranii fiſſura (*tametſi non penetret*) verùm etiam in maxima rima *ſatis audacter* modiolum adhibent; quo errore non mediocri, curatio in longiſſimum tempus protrahitur, cum ſummo *ægrotantis damno, & famæ Medici naufragio*: quæ incommoda, an ignorantiæ, an avaritiæ medentium adſcribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fiſſura magna modiolum rejiciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in ſimili caſu, tentandum erit? ſequatur *ſtrictè* curationem fiſſuræ anguſtæ, *poſt* modiolorum uſum neceſſarium, & (*omiſſo tamen trepano tanquam ſupervacaneo & noxio*) ſupra membranam craſſam demittat linteolum oblongum, magnitudini fiſſuræ reſpondens, filo alligatum, & oleo roſaceo imbutum &c. Hunc curandi proceſſum extollet, adhuc ſuperſtes *Johannes Auwander / Ratiarius Kirchdorfenſis*, in cujus ſiniſtro ſyncipitis latere (*Anno* 1633 *Menſe Januario*) fiſſuram inveni (*tam latam, ut digitum majori proximum facillimè imponere potuiſſem*) cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmiſſis univerſalibus, ex olei roſati, cum linteolo ſe-

rico tepidè admoti & cataplaſmatis *Hippocratici* diligentiſſimo uſu, poſt triduum evanuit.

Vulnus capitis, cum læſione duræ matris.

SUpra vulnus duræ matris, cum rima cranii ſatis hiante, demittitur pariter linteum ſericum, oblongum, filo alligatum, & oleo roſarum imbutum: apparente pure bono, linteum novum melle illinendum roſaceo, & ſupra membranam demittendum; quâ deterſâ, vulnus ejus unguento de betonica liquefacto, & per foramen tepidè infuſo incarnandum. *Cæterum os & vulnus externum tractetur, uti ſupra in fiſſuræ cranii penetrantis, & ſatis biantis cura indicabam.* Cum verò fiſſura fuerit anguſta, ut ſolutæ membranæ craſſæ topica applicari nequeant, tunc vulnus ſcalpello debitè dilatetur, calvaria modiolo perforetur, omniaque obſerventur, *quæ ſupra de curatione rimæ anguſtæ leguntur.*

Vulnus capitis cum læſione piæ matris & ſubſtantiæ cerebri.

VUlnera piæ matri vix infliguntur, abſque offenſione ſubjecti cerebri, *quare abſtinendum ab omnibus oleoſis & pinguibus medicamentis, propter quæ ſubſtantiam cerebri facilè putreſcere verè ſcribunt*: quidam etiam mel roſaceum, ob ſuam acrimoniam & calorem, rejiciunt, & ipſi ſyrupum ex roſis ſubſtituunt: *in hujuſmodi tamen vulneribus, & ſyrupo & melle roſaceo ſæpius, & nunquam cum noxa aliqua uſus ſum.* Præ reliquis tamen remediis non ſatis laudare poſſum illud unguentum, quod *Hieron. Fabritius ab Aquap. l. 2. ſui Pentateuchi cap.* 20. deſcribit, & felici ſucceſſu ſæpius adhibuit: cujus & ego virtutem expertus ſum in *Michaële Schneidero*, de quo infra ſingularis exſtat obſervatio. *Vulneri & rimæ proſpiciendum, ſicut in vulnere duræ matris monitum.*

Vulnus muſculi temporalis, cum læſione pericranii & vaſorum.

VUlnerum capitis periculoſiſſima ſunt ea, quæ muſculi temporales patiuntur: velantur enim externa

ſui parte pericranio, quod ſuper ipſos vehitur eosque involvit: in interna verò parte nudi ſunt & nudo immediatè accumbunt oſſi: *Unde probè obſervandum*, ſi pericranium, (quod dictos muſculos involvit, ab interna cerebri craſſa membrana, per ſuturas cranii ortum), *vel leviter ſaltem* inflammabitur, quod ſtatim in conſenſum trahat membranam craſſam & tenuem, ipſisque ſubjectum cerebrum; periculoſa etiam ſunt muſculorum temporalium vulnera, *ob ſanguinis profluvium*, ex arteriis inciſis, quod ſelectiſſima nonnunquam vix ſiſtunt ſtegnotica. In ſimili caſu nihil præſtantius inveni emplaſtrô *Galeni* (*cujus encomium videatur apud Zacutum Luſitanum Prax. Med. admirand. l. 1. obſerv. 85.*) ex *aloë, thure, pilis leporinis exactisſimè trituratis, & cum ovi albumine mixtis*, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretioſisſimo remedio ſi ſanguis non ſupprimetur, ob crapulam aut furorem valdè ebulliens, optimo ſucceſſu exhibentur *gr. iiij. Spernioli compoſiti Crollii*, & circa collum applicatur emplaſtrum, (*cujus mentionem facit Ionſtonus in ſua Idea Medicinæ, c. de Hæmorrhag. narium*), ex *argilla furnacea, cum aceto roſarum acerrimo compoſitum*, & faſciæ quatuor digitos tranſverſos latæ inductum, & quoties exſiccatur renovatum, donec ſanguinis fluxus, *ferè poſt horam dimidiam, vel etiam citiùs*, mirabiliter conſiſtat. Hæc tria autem remedia hîc obiter annotare placuit, quoniam non ſolùm in ſiſtendo ſanguinis fluxu miram vim exſerunt, verùm etiam deploratam narium, vel gingivarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam ſequitur, *infallibiliter* compeſcit, ut teſtabitur *Johann. Jacobus* Mäyer / *textor Ulmenſis*, & *Gallus* Breittinger / *Ruſticus & Caupo Dornenſtattenſis. Pulvis* ore aſſumptus, ſanguinis ebullitionem refrænat, *Emplaſtrum vulneri* impoſitum, vaſorum inciſiones conglutinat, *& illud collo applicitum*, ſanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (ut & profundiores plagæ, *abſque tamen læſione cranii*) conſiſtente ſanguine per primam intentionem curari *minimè* debet, ſed, contra *Veſalium*, carne impleri, & dein cicatrice obduci, ſummoperè *cavendo*, ne ipſi inflammatio ſuperveniat, quæ emplaſtro *Hippocratis* arcenda & depellenda.

Vulnus muſculi temporalis ſuperficiale.

PRimò ſanguis ſiſtendus ſtuppis ovi albumine imbutis, & pulvere *Galeni* adſtringente aſperſis: alterâ die ablatis ſtuppis, labia vulneris ad mutuum contactum unienda, linteolis cerato diapalmæ obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo roſarum, ad arcendam phlegmonem: ſupra linteola emplaſtica etiam, *ne decidant*, ponendum eſt medicamentum, quod facultatem habet reprimendi humores, (quale eſt, linimentum ſimplex, vel album coctum), & faſcia *Cancer* dicta.

Vulnus muſculi temporalis, cum cranii rima anguſta.

CUm autem cranium ſub muſculo temporali rimam conceperit, *non ſtatim convenit carnem producere*, ſed rimæ quantitas expendenda, an ſit lata, vel anguſta, aut capillaris? Si capillaris eſt rima, & vulnus anguſtum, tunc illud globulis ex ſpongia paratis, *ſi modo poſſibile*, prout opus, dilatetur: ſin minus poſſibile, cutis ſcalpello uſque ad os cranii incidenda eſt, *cautè tamen, ne aut vaſa aut muſculi fibræ tranſverſim incidantur*. Si igitur Chirurgo vulnus in tempore dilatandum, cum rima cranii capillari, occurrit, ſtatim prædicat inflammationem & convulſionem partis oppoſitæ, dein illud (*fruſtra prius tentatâ dilatatione per ſpongiam*) ſecundum fibrarum ſeriem incidat, ne *ſymptomata prædicta*, ſi fortè ſupervenerint, *artificiali vulneris dilatationi adſcribantur*: quæ prognoſis, in *Germania* præſertim, ubi Chirurgicæ operationes non ſunt adeò conſuetæ, ſicut in *Italia* & *Gallia*, *diligentisſimè obſervanda.* Vulnere itaque ſecundum fibrarum ductus dilatato, carne muſculosâ ab oſſe ſeparatâ, rimâque diligenter derasâ, in reliquis procedat Chirurgus, *uti ſupra in curatione vulneris, cum rima capillari & anguſta, didicit.*

Vulnus muſculi temporalis, cum rima cranii ſatis patente.

CUm ſub muſculo temporali rima cranii ſatis hiat, ut materia, quæ ad duram membranam delapſa, ſufficienter poſſit expurgari, *tunc neque ſcalpello dilatandum vulnus, neque rima ſcalpris deradenda, neque cranium ad latus rimæ modiolis perforandum.* Recenſitæ enim operationes (ob rationes ſupra, in cura fiſſuræ magnæ, allatas) in rima magna improbantur.

Contuſio capitis ſine laceratione cutis, introceſſione cranii, & ſuſpicione alicujus fiſſuræ.

MIrabili ſucceſſu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præſertim verò canis vel muris, quæ contuſiones, dum adhuc calent, adhibitæ, *& per viginti vel plures horas relictæ*, *egregiè* diſſolvunt. Si contuſio unicâ pelle in totum non diſcutiatur, altera ipſi admovenda. Cum verò non cujuſvis ſit canem excoriare, ſemper elegi *pellem agninam*, quæ omnibus ferè horis poteſt acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc unico, & expertisſimo (*nunquam enim me fefellit*) remedio, præter multos pueros & adultos, curavi *puellam fabri lignarii* 4. *annorum*, quæ ob caſum ab alto, magnam ſupra bregma contuſionem paſſa eſt, quam Medicus quidam novaculâ aperuiſſet, niſi ego ipſi adjunctus apertionem diſſuaſiſſem *ex Hippocratis Sect.* 8. *Aph.* 7. quo docet, nullam hunc affectum requirere Chirurgiam, niſi medicamenta ipſi fruſtra fuerint applicita. Cum igitur ſymptomata ſectionem urgentia aberant, nec ullum remedium topicum adhuc fruſtra applicitum, ille, ſpretâ Chirurgiâ, pellem agninam appoſuit, ejuſque miram efficaciam (*non ſolùm in hac puella, verùm etiam poſthac in adultis non raro*) expertus, mihi ſæpisſimè gratias retulit maximas, pro dato conſilio & auxilio. *Quapropter Chirurgiæ Tyrones, ut nunquam contuſiones, aliosve tumores, ſcalpellis aperiant, niſi eos topicis rebelles inveniant.*

Depreſ-

Depreſſio cranii ſimplex, ſub integra cute, in pueris.

OB contuſiones, cranium, integrâ cute, patitur nonnunquam depresſionem ſimplicem, & citra rimam; interdum fiſſuram ſolam, quandoque fiſſuram & depresſionem ſimul. Depresſio citra fracturam in ſolis contingit pueris; rima verò tam ſimplex, quàm cum introceſſione, in adultis ſæpiſſimè evenit.

Cranium in pueris illæſis integumentis, & citra diviſionem depreſſum, ita ut tangentibus vel intuentibus fovea mediocris (*& quam nulla prava ſequuntur ſymptomata*) appareat, *Paræus l. 9. c.* 3. cucurbita communi in ſuum ſitum naturalem optimè reducit. Ingenioſiſſimus noſter *Hildanus*, in eundem finem, excogitavit duo præſidia, cucurbitam nimirum corneam, & emplaſtrum, quibus nihil conferentibus, ad ſectionem cutis, & elevationem osſis, per ſuam triploidis terebram, veniendum eſſe cenſet *cent.* 2. *obſ.* 5. quæ duæ tamen operationes mihi neque neceſſariæ, neque utiles videntur. *Non ſunt neceſſariæ*; quoniam depresſiones in pueris tales, quæ cerebrum ejuſque ventriculos comprimunt, quò minus ſpiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus diſtribui posſint, ſunt incurabiles. *Non utiles ſunt*; quoniam *primò, teſte Hippocrate*, vulnera capitis ſimplicia, ſola cutis inciſione, *Medico negotium, & ægrotis periculum* afferunt: abſque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando præter cutim etiam pericranium & os, *ex inſtituto*, inciditur. Quia *ſecundò*, dum elevatorium centro depresſionis infigitur, *fovea cranii facilè increſcit.* Quia *tertiò*, cum torcular cranio adhuc *tenero & molli*, ad diploidem uſque vi quâdam debeat infigi, certè timendum erit, (*quoniam elevatorii triploidis torcular ἀβάπτιςον non eſt*), ne internam cranii tabulam perforet, & cuſpide membranam craſſam lædat. Quia *quartò*, os tenerum aëri exponitur, unde nigredinem corruptionis notam concipit: quæ corruptio ſi naturæ ſeparanda relinquitur, non rarò interiora verſus ſerpit, ita ut deraſionem per ſcalpra, vel exciſionem cum modiolis, in hoc caſu periculoſam expoſtulet: neglecta vulneris curatio, *cum periculo patientis*, producitur. Qui autem os cranii pueri-

puerilis depreſſum ſuperficialiter corruptum ſcalpris abradere ſibi proponunt, incrementum foveæ exſpectent. *Hinc ſapientis eſt Medici, omnem potius operam manualem omittere, quum nihil prodeſſe poſſit, quàm rationales Medicæ artis adminiſtrationes aliquâ infamiæ notâ afficere.*

His ego rationibus motus, in depreſſionibus puerorum, ſine rima & gravibus ſymptomatibus, ab omni Chirurgia abſtineo, & crebrâ experientiâ ſuffultus, circa depreſſionem capillos abradi curo, & pellem agni calidam, cum decenti faſciæ *Cancer* dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præſertim, cum oleis adſtringentibus, ad impediendum huhumorum influxum, & præcavendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non conſumſerit, aliam applico, relinquendo eam per diem iterum naturalem. Diſcuſſo tumore, *ſi fovea tactu parva deprehenditur*, nullaque ſymptomata gravia adſunt, quæ partium ſub cranio noxam portendant, pelli agninæ ceratum diapalmæ *Galeni* linteo latiori inductum ſubſtituo, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutiſſimam eſſe, pluries mecum obſervarunt Chirurgi illi, qui mihi in ejuſmodi caſibus ſæpisſimè adſtiterunt, inter præcipuos Ulmæ ſunt, peritisſimi præ cæteris Chirurgi *Georg.* Riedlin/ *&* *Nicolaus* Reutte/ quos teſtimonii cauſa nominare placuit. Modum quoque medicamentis tutò, nec magno quidem negotio, graves colliſiones puerorum feliciter ad ſanitatem reſtituendi, invenient Chirurgiæ Tyrones apud *Julium Cæſarem Arantium, ad calcem doctiſſimi ſui commentarii in Hippoc. librum, de vulneribus capitis, &c.*

Contuſio capitis cum depreſſione, ſed ſine rima cranii, ſub integra cute, in adultis.

IN adultioribus ejuſmodi foveæ ſub integra cute, *rariſſimè* (in iis nimirum, quibus natura molle dedit cranium) *vel certè nunquam ſine rima*, in cranio reperiuntur: ſi enim poſt diſſectionem cutis rima in externa cranii lamina non apparet, *timendum erit, ne interior tabula fiſſuram patiatur*, per quam materia ad cerebrum quidem deſcendere, ſed iterum per eam evacuari minimè

po-

poteſt. Hujuſmodi fracturam obſervavi *Anno* 1632. *Ulmæ, in milite Suecico*, qui ob depreſſionem cranii, ſecundo decubitus die mortuus eſt. Ego ſciendi cupidus, quæ tam citæ mortis cauſa exſtiterit, cranium ſerrâ diviſi, & inveni ejus internam laminam non ſolùm fiſſam, ſed etiam oſſiculum (quod abſque dubio cerebri matres aſſiduè pupugit) de ſe remittentem, integrâ exſiſtente externâ cranii laminâ. Quoties igitur in adultorum capitibus talis apparet fovea, certiſſimum eſt, calvariam eſſe diviſam: Niſi enim fiſſum eſſet cranium, *inquit Hipp.* medium deſidere nequiret. *Sed poſito, nondum verò ſimpliciter conceſſo*, dari introceſſionem cranii ſiccioris ſine rimâ, illa ſoli naturæ negotio (*ut Felix Wurtzius præcipit*) committenda non eſt, ſed cutis *ſtatim* ſcalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium à cranio ſeparandum, vulnuſque hians globulis conſervandum, non ſolùm, ut Medicus certior fiat, an cranium ſit fiſſum, verùm etiam, ut, ſi depreſſionem comitetur rima, (*quod maximè timendum*), vectis convenientis inſtrumentum adhibere poſſit.

Alterâ, poſt inciſionem cutis uſque ad cranium, die, (*ſi rima nulla in externa lamina oculis conſpicitur, nulloque ſpecilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob ſymptomata ſuſpicari licet, hâc integrâ exſiſtente, internam calvariæ tabulam eſſe fractam*), ſumatur Terebelli *Tab.* III. *Fig.* I. pars triangularis aſteriſmo notata, quâ cranium, in centro depresſionis, *modò non ultra laminam externam*, leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis A. *Tab.* III. *Fig.* III. paulo altius eſt infigenda, beneficioque ſuperioris cochleæ tamdiu circumvolvenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depreſſum, inferiorem triploidis inſtrumenti cochleam deorſum volvendo, perpendiculariter erigendum. Cranio, quod erat depreſſum, elevato, inſtrumentum triploidis removendum, vulnuſque tractandum, *ut ſupra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranii & ſede inſtrumenti, legitur.*

Contu-

Contuſio capitis in adultis, cum depreſſione cranii & fractura laminæ internæ, citra vulnus cutis & rimam laminæ externæ.

CUm, cute capitis *artificioſè* inciſâ, exterior lamina apparet integra, & depreſſionem mala comitantur ſymptomata, dubitandum non eſt, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depreſſionis terebræ triploidis affixum non erigatur, ſed ad latus depreſſionis trepano perforetur, ut materia, quæ, per fiſſuram laminæ internæ occultam, ad cerebri craſſam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcesſit, neceſſarii vectis operâ elevari posſit.

In contuſionibus capitis, cum fovea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut ejus vulnus, pro trepano & vecte adhibendo non ſatis latum, ſcalpello dilatetur. In contuſionibus verò ſine fovea, *neque ſcalpello, neque trepano, neque vectibus quidquam eſt tentandum*, ſed ſola pellis agnina contuſioni apponenda, niſi ſymptomata ſuperveniant, quæ fracturam cranii indicant, ſcalpro vel modiolis opus habentem.

Introceſſio cranii, cum rima in medio depreſſionis lata.

SI depresſioni calvariæ jungitur rima (*quæ, niſi ſit ſatis hians, cranii denudationem à pericranio requirit*) evidens, ea eſt vel in medio depresſionis, vel ad latus. Quæ in medio depresſionis, ea vel eſt lata, vel anguſta. Si rima eſt lata, & depresſio modica, cranium elevetur vecte, *Tab.* II. *Fig.* VII. quando rima lata, & depresſio modicâ major apparet, ſubmittatur vectis robuſtior *Tab.* III. *Fig.* II. Quod ſi, cum rima lata, multùm introcesſit calvaria, tunc allegati vectes parùm valent, quare triploidis elevatorio *Tab.* III. *Fig.* III. B. erigenda eſt.

Introceſſio cranii; cum rima im medio depreſſionis anguſta.

AD depreſſionis terminos, cranium modiolis excidatur, dein duorum foraminum interſtitium *ferrulâ meâ verſatili Tab.* V. *Fig.* I. *ſine omni læſionis metu*, auferatur, non ſolùm, ut prædictorum vectium aliquis cranio ſubmitti, verum etiam, ut osſicula, quæ interdum ab interna cranii lamina ſeparantur, & inſtar aculei craſſam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, volſellâ eximi queant.

Introceſſio cranii cum rima, ad latus depreſſionis lata, & anguſta.

RIma in medio depresſionis vel eſt lata, vel anguſta. Si lata, tunc vectis conveniens cranio ſubmittatur. Si anguſta, ſimiliter ad rimæ latus ſanum & detectum calvaria modiolo perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis, per unum foramen ſubmiſſus, cranium attollere nequit, parctur etiam foramen ſecundum, dein foraminum interſtitium ſerrulâ verſatili ſeparetur, ut in quocunque fiſſuræ dilatatæ loco neceſſarium vectis inſtrumentum applicari, eoque cranium reduci posſit.

Vulnus capitis cum dedolatione cranii.

NUllam operationem manualem expoſcit, ſed carne obducenda, ut calvaria ſcalpris recens deraſa: vid. infra *Obſervation. Alphonſ. Schadæi, Patricii Ulmenſis.*

Contrafiſſura.

QUam *Hippocrates Calamitatem* appellat, inventa curatur, ut contuſio cranii cum fractura, ſub integra cute; inciſione nimirum cutis per ſcalpellum, ſeparatione pericranii ab oſſe, & (*ſi rima penetrans fuerit anguſta*) cranii perforatione, per modiolos, &c.

Punctura cranii non penetrans, & penetrans.

TErebellis deleatur *Tab.* XXXI. *Fig.* I. punctura, quæ non penetrat. Cum verò utramque perforat laminam,

nam, cranium modiolis aperiatur, adhibendo ipſi puncto clavum modioli maris, donec veſtigium aderit, cui fœminæ posſint inſiſtere; quæ duæ operationes, ut citò, tutò & jucundè peragantur, pericranium ab oſſe ſeparandum eſt.

Traditus curandi modus, fracturas & vulnera capitis, certè præſtantior eſt eô, quem *Felix Wurtzius l. de curat. varior. vulner. c.* 7. 8. *&* 9. commendat, noſtrique pasſim in *Germania* Barbitonſores, tanquam Apollinis oraculum ſequuntur, non rarò tamen cum magno ægrotantium vitæ periculo. Neque miror, quod curatio votis ſæpisſimè non reſpondeat, cum *citatus Wurtzii locus* multos errores contineat, quos Tyrones animadvertent, ſi brevem, & *Hippocraticam* operandi & curandi rationem, cum *Wurtziana* contulerint.

TABULA XXXI.

(*Olim Tab. XXXIII.*)

De Abraſione puncturæ cranii, ſectione vaſorum temporalium, curatione ancyloblephari, ſuffuſionis perfectæ, & ægilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. oſtendit, quomodo *Punctura cranium non penetrans*, poſt ſectionem cutis & detectionem oſſis, *Terebello Tab.* III. *Fig.* I. deleatur.

FIG. II. digitus, pilis deraſis, locum ſectionis vaſorum temporalium, *quæ fit inter verticem, muſculumque temporalem & frontis*, inquirit: explorat etiam, an vas ipſi ſubjectum ſit vena, vel arteria. Si maxillâ inferiore motâ, digito perſentitur muſculorum temporalium motus, in altiore loco vena vel arteria quærenda eſt: vas eſt arteria, ſi percipitur pulſus; vena, ſi nullus.

Alterâ manu curatur *Ancyloblepharon*. Palpebræ autem vel inter ſe, vel cum alba, aut cornea, aut utraque oculi tunica, coaleſcunt. Palpebrarum coalitûs inter ſe curatio, peragitur ſcalpelli falcati *Tab.* VIII. *Figur.* VIII.

(cujus apici annexus eſt puſillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, ubi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras, (ita ut partem retuſam oculo, & ſecantem palpebrarum commiſſuræ opponat), uſque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam ſecatur, quo percepto palpebrarum commiſſura incidatur. Sectione factâ, inter utramque palpebram linimentum interponatur, ne denuò coaleſcant.

Ubi palpebræ tunicis oculorum adhærent, adverſum ſpecillum (*quod nihil aliud eſt, quàm latior ſpecilli pars Tab. VIII. Fig. VI.*) magnâ moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quô ſeparentur ea, quæ cohærent, ſine læſione, ſi fieri poteſt, utriuſque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit neceſſe, potius palpebra adnata, quàm oculus inciſionem patiatur. Poſt liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam linteum mundum, ne iterum ſibi invicem agglutinentur.

*Aſteriſmus * penes aurem dextram* monſtrat *tumorem tunicatum*, velut ex tenui pedunculo ficus propendentem, de quo mentio fit *Tab.* XXXIII. *Fig.* II.

FIG. III. in dextro oculo exibet *ſuffuſionem* in *Figur.* IV. acu deponendam; inſuper *tuberculum tunicatum*, inter naſum & ſiniſtri oculi majorem angulum ſubortum, & ad interiora ruptum, quod *Ægylopem* vocant, & curari medicamentis nequit, unde tuberculum volſellæ dentibus apprehenditur, & in fundo circumciditur ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* I. ita tamen, ut aliquid de caruncula ſpongioſa relinquatur, ſecus enim perpetuum ſequeretur lachrymarum profluvium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depoſitionem ſuffuſionis perfectæ, oculus ſanus goſſipio & faſcia claudatur; locum quoque, ubi apponitur acus *Tab.* VIII. *Fig.* IV. quem deſcribit *Albucaſis. l.* 2. *c.* 23. *ſeqq. verbis: pone* acus extremitatem prope tunicam corneam, per craſſitiem radii (ſeu ſpecilli obtuſi) in ipſa albedine oculi, quæ reſpicit minorem ſeu externum angulum.

De Suffuſione.

CAtaractam perfectam, maturam & conſummatam, quæ in pelliculam, ut vocant, concrevit, ab ambitu

bitu pupillæ, cui accrevit, ſecernere, immiſſâ acu per tunicam corneam, ultimum eſt remedium: quod ſi feliciter ſuccedat, eo momento, quo detractio facta eſt, viſus reſtituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculiſta conſideret, an unus, vel uterque oculus, patiatur.* Quod ſi utroque oculo obducto patientes cæci penitus exſiſtant, facilior ſit ad operandum, quoniam pejus metuendum non eſt, licet non benè ſuccedat operatio. *Unico verò tantùm læſo, cum ſanus ad viſionem ſufficiat, minus temerè opus tentandum, præſertim ſi pellicula ſeu tela non omninò concreta, quæ interdum trium, quatuor, quinque aut plurimum annorum ſpatio vix perficitur.* Neque tamen materia pelliculam efficiens, ullo modo incraſſanda, veluti hanc quæſtionem *Johan. Baptiſta Silvaticus Controv. 56.* elegantiſſimè decidit. Et licet plerique Autores requirant mediocrem humoris concretionem, experientiâ tamen conſtat, *Cataractam facilius deponi, quando perfectè concreverit.* Nam quæ immatura eſt, mollis & mucoſa adhuc, apici acus non reſiſtit, nec integra removeri poteſt, ſed ſciſſa rurſum concreſcit, vel calloſior facta, vel aqueo humore perfuſa facit, ut ægri non tantùm nihil videant, ſed & omnis ſpes ſanationis, per reiteratam operationem (*quæ ſi bis inſtituatur, certè fruſtrà fit*) ipſis adempta; quod etiam accidere ſolet, ſi inſtrumenti acumine, humor vel cryſtallinus vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel ſolùm uvea in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedii genus valdè anceps ſit & dubium, &, ob ejuſdem ſummam difficultatem facilè error inemendabilis committi poſſit: unde ſanitas temerè, ut conſueverunt circumforanei, (*qui pudore, licet promiſſa non præſtent, minimè erubeſcunt, dummodò eos ſpes alat lucri*), nunquam eſt promittenda patienti, ſed diligentia. Ego, ut rem fatear, hanc chirurgiam nunquam tentavi, quamvis inſtrumenta parata habuerim, ſed eam vidi bis ab *Italo*, bono ſucceſſu adminiſtrari, in uno oculo Nobilis cujuſdam Patavini, & Monachi Veronenſis. Operator autem, qui erat *Patavinus*, Chirurgiam ſequenti inſtituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Divini auxilio, elegit conclave aliquod mediocri lumine perfuſum, & die ſereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, *ægrum adhuc jejunum*, in ſella prope lectum collocavit (à cujus tergo erat ali-

 quod

quod fulcimen & pulvinar) ita ut verſus lucem ſpectaret; ex oppoſito ſedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum ſella excepit, illiuſque manus utrinque femoribus ſuis innitentes ſuſtinuit: à tergo ægri, miniſter (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui ſanus erat, goſſipio & faſciâ obvolvit, *Tab. hujus Fig.* IV. Quo facto, inter Chirurgum & patientem pulvillos poſuit miniſter, ut operantis brachium firmiter ſuſtineri poſſit. Vid. *apud Guilh. Fabrit. Hildan. cent.* 4. *obſ.* 16. *inſtrumentum, cui cubitus Chirurgi, veluti baſi aut columnæ, firmiſſimè incumbit.* Hoc pariter peracto, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectum (*palpebras claudendo, moxque recludendo*) & maſticato prius ſemine fœniculi, halitu ejus fovit: Poſtea ſumpſit acum auream (quoniam ſuffuſio deponenda fuit alba, argenteum verò inſtrumentum requiritur, cum humor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio ſtriato & intorto, ad firmiorem apprehenſionem, verſuſque cuſpidem acutiſſima, & ſenſim attenuata ſit, *Tab.* VIII. *Fig.* IV. Hanc itaque manu ſiniſtrâ, prope oculi ſedem, innixâ in latere oculi externo, in albo parum ab iride diſtante, paulò altiore ſede quàm in medio, impreſſit, & quidem non violenter, ſed ſenſim eam contorquendo, donec corneam tunicam penetraret, intruſit: quod æger facilè tulit, cum minimo doloris ſenſu. Sic intruſam acum mox verſus pupillæ foramen, ubi tela accrevit, direxit, & uſque ad pelliculæ interiorem ſedem paulatim propulſit, quod commodius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuiſſet. Eo blandè adactâ, & ut telam ab ambitu foraminis removeret, aliquoties ſurſum & deorſum ductâ (*cum prima vice non ſemper ſuccedat*) depreſſit, & alicubi liberatam pelliculam, acu penitus, ubi adhuc adhærebat, ſeparavit, ac deorſum, in obſcuram oculi partem depoſuit: Cum pellicula infra pupillæ regionem deveniſſet, Chirurgus oculum clauſit, & acum per quadrantem horæ reliquit, ut tela in parte inferiore, in quam decuſſa eſt, permaneret, quod cognoſcitur, ſi ex oculi commotione pellicula non redeat. *Interim cavendum, ne in depoſitione cataractæ, illa in plures partes ſcindatur:* portiones enim illæ licet depreſſæ fuerint, facilè tamen rurſus in pupillæ ſedem deferuntur, & illic fluitando viſum

ſum obſcurant. His omnibus ritè peractis, etiam bene ſucceſſit depoſitio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrâ depreſſâ, oculoque clauſo, acum ſenſim rurſus extraxit, ne materia, ſuffuſionem quæ fecit, in priſtinam ſedem reflueret, aut humor vitreus, ſeu cryſtallinus, læderetur. Nec eſt aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in craſſa hac tunica factum, ſtatim poſt acus exceptionem, rurſus collabatur.

Operatione ſic finitâ, oculo reſtituto & ſano, attamen utroque clauſo per 6. dierum ſpatium, quotidie, ter aut quater, appoſuit goſſipium ex una parte imbutum aquâ roſarum & fœniculi, cui modicum croci & pulveris fœniculi addidit, pro corroboratioe: ad præcavendam verò inflammationem, fronti applicuit linteum unguento illitum ex ovi albumine conquaſſato, & pulveribus *Galeni* adſtringentibus, ſupra goſſipium & defenſivum modò dictum, aliud linteum & faſciam alligavit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, ſed tenuis ſolùm conceſſa. Et ne viſus, luce multâ nondum aſſuetus, obruatur, ut in tenebris, obſerratis undique feneſtris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & ſenſim luci aſſueſceret, præcipit. Ut etiam ſpiritus nullâ vi ad oculos ferrentur, præcavit omnem vehementem motum, utpote tuſſim, ſternutationem, clamorem, conatumque magnum in reddendis excrementis alvi & veſicæ. Supinus cibum & potum ſumpſit, neque ſurrexit ad alvum exonerandam, ſed vas ex ligno recipiens ano ſubmiſit: atque ita æger priſtinam lucem adeptus, diligenti prophylacticorum uſu, & geſtatione fonticuli, brachio inuſti, per plures annos incolumis vixit. In utroq; oculo ſuffuſionem juxta *Celſum*, me præſente, felici quoque ſucceſſu depoſuit *Ulmæ* 1637. *Menſe Decemb.* Domino *Tobiæ Neubornero*, & *Dominæ Kazenbœckin*, Opthalmiater inſignis *N. Maurianus, origine Romanus.* Atque hæc de ſuffuſione, feliciter depoſita, dicta ſufficiant: quæ ex obſervationibus meis ideo transtuli, ut Medicinæ ſtudioſi, ſi cicumforanei, quibus hodie utplurimum curandi concreduntur, ipſis præſentibus non ritè procedant, haberent, quod corrigere poſſint. Et cum ſuffuſionis Chirurgia omnium ſubtiliſſima ſit, eam *Celſus. l. 7. c. 7. de natura oculorum & eorum ſuffuſione* luculentis-

tiſſimè propoſuit, quem conſulat lector, & qui plura deſiderat, adeat *Platerum*, vel *Georgium Bartiſch*, Oculiſtam Dreſdenſem. Pro diſcusſione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores Collyriorum deſcriptiones, quibus præſtantiſſimi effectus ab iis tribuuntur: ego expertum habeo *Fel Lucii piſcis* modico ſacchari miſtum, quod poſt purgationem totius, & adhibitum veſicatorium retro aure ſiniſtro, oculo ex fratre nepotis inſtillatum, ſeptimanæ ſpatio ſuffuſionem, in principio exſiſtentem, reſolvit: quod remedium ſæpius feliciter uſurpavit *Adrianus Spigelius*, qui præter hoc mihi valde commendavit Oleum hepatis Muſtelæ fluviatilis, *de quo vid. Foreſtus l.* 11. *obſerv.* 35. & Aquam *Martin. Rulandi* Opthalmicam, & illam ſocialem, utpote valde utilem, & *Neapoli* in magno uſu. Hanc deſcripſit *Joh. Anglicus in Practica ſua*, quam *Roſam Anglicam* appellat, ejuſque mentionem facit *Sennertus Pr. l.* 1. *p.* 1. *ſect.* 2. omiſſâ tamem deſcriptione, quæ talis eſt: ℞. *Fœn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Veron. Roſ. Endiviæ ſylv. Calcatr. Anagall. Pimpin. Chelid. Papav. Pæon. Fol. vitis, Apii, Agrim. Caprifol. ana p. æq.* Terantur & pridie ponantur trita *in vino albo*: Secundâ die *in urina pueri Venerem non experti*: Tertiâ, *in lacte mulieris*; & quartâ *in melle optimo*, quo tempore deſtillentur & ad uſum reſerventur. Ambas has Aquas in uſum nunquam revocavi, eaſdem tamen juventuti ſtudioſæ, præter inſtitutum, proponere volui, ut effectus earum, qui mihi à celeberrimo Medico ſummoperè commendati fuerunt, datâ occaſione, explorarent.

FIG. V. monſtrat *Foramen poſt exciſionem tumoris in angulo majore tunicati*: ſupra hoc foramen ponitur cannula (*a*) *Tab.* I. *Fig.* I. ut oculum defendat, & compreſſione cutis vicinæ ſenſum obtundat, dum os nudatum vel carioſum, ferramento olivari (*b*) *Tab.* XXII. *Fig.* V. candente, & per cannulam immiſſo, aduritur. Oſſi aduſto filamenta carpta apponantur, donec ſquama oſſis abſcedat, dein ſinus fiſtuloſus ſpongiolâ, vino aluminoſo expreſsâ, & inſtrumento umbellato compreſſus, agglutinetur, quo agglutinato, ulcus ſarcoticis, & ultimò epuloticis, tractandum. *Vid. Tab.* XXXIV. *Fig.* I.

FIG. VI. monſtrat Oculum dextrum *annulo* (*c*) *Tab.* VIII. *Figur.* V. firmatum; *Polypum* de nare dextra propendentem; & *ſectionem tumoris* ſub cute tunicati in

maxilla

maxilla ſuperiore exorti: cujus folliculum imprudenter adamante ruptum, evacuatâ materiâ ſpecillo lato à cute, & ſubjectis muſculis, ſeparavi uſque ad radicem, quam ſcalpello *Tab.* XIII. *Fig.* II. præſcidi, & oſtiolum cauterio actuali *Tab.* XXII. *Fig.* VI. optimè candente tetigi: quo facto, vulnus linteolis emplaſticis ad mutuum contactum adduxi.

FIG. VII. exhibet *vaſculum vitreum* (e) *Tab.* VIII. *Fig.* X. oculo alligatum, per cujus infundibulum oculo affecto collyria guttatim inſtillantur; dein modum extrahendi è naribus *polypum* inſtrumento ab *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* invento: *polypum* inſuper forcipe comprehenſum, & extra forcipem collocatum. *Matthæus Glandorpius* elegantiſſimum tractatum conſcripſit *de natura & curatione polypi*, quem ejus curatores ſummo cum fructu perlegent.

FIG. VIII. oſtendit, quomodo inter exciſionem tumoris tunicati, (qui inter muſculos ſuperioris labii, ad magnitudinem ovi gallinacei, ſubortus, honeſtiſſimam & pulcherrimam matronam, non ſine dolore, planè deformem reddidit), labia pro exciſione tumoris à ſe invicem, *hamulis duobus*, fuerint diducta, *vid. infra ſing. Hiſtor.*

FIG. IX. monſtrat *excreſcentiam* carnis inſtar fungi, *in anteriore palati parte*, retrò dentes inciſorios, exortam, quæ magnitudine nucem juglandem ſuperavit, & quoties digito, vel etiam linguâ, leviter ſaltem, tangebatur, magnam ſanguinis copiam profudit: de quo caſu *vid. infr. ſingul. Obſ.*

TABULA XXXII.

(*Olim Tab. XXXIV.*)

De Abſciſſione uvulæ corruptæ, perforatione aſperæ arteriæ, inuſtione occipitis, & modo parandi acu ignitâ ſetaceum in nucha, & auriculæ lobo.

FIG. I. oſtendit medietatem *uvulæ ſphacelo correptam*, quæ, antequam corruptio ſerpat, & integram uvulam, cum vicinis partibus, afficiat, filo per annulum (*a*) *Tab.* X. *Fig.* VII. admoto & conſtricto præcidenda eſt.

FIG. II. præparato *annulo* (*a*) *Tab.* X. *Fig.* VII. miniſter ſpeculo oris *Tab.* XII. *Fig.* IV. linguam deprimat *Tab.* XXXV. *Fig.* VII. Chirurgus verò partem uvulæ corruptam, annulo apprehendat, dextrâque ſive ſiniſtrâ filum (*b*) notatum vehementer attrahat, & ſic uvulam arctiſſimè conſtringat. Facto ad uvulam nodo, filum (*c*) forcipe abſcindat, & extracto inſtrumento, utrumque filum extra os propendere relinquat, donec uvula ſecundo vel tertio die, decidat. *Vid. Tab.* IX. *Fig.* XI. XII. & *Tab.* XXXIV. *Fig.* IV.

Si uvula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo ſucceſſu pulvis, ex *alumine crudo* & *pipere albo* miſtus, inflatur. Modus autem ejuſmodi pulverem inflandi talis eſt: Lingua, ſpeculo oris (quod Chirurgus ſiniſtra teneat, vel potius ſpatula perforata *Tab.* IX. *Fig.* IX.) depreſſa, mox dextra cochlear (*d*) *Tab.* X. *Fig.* VIII. pulvere repletum uvulæ admoveat, deinde fiſtulæ baſin (*e*) ore arripiat, & inflando pulverem in cochleari admotum uvulæ undique aſpergat. *Vid. Guilh. Hildan. cent.* 2. *obſerv.* 21. *de uvulæ relaxatæ curatione.*

FIG. III. *Aſpera arteria* in affectibus laryngis, qui ſuffocationem minantur, à Chirurgo Anatomiæ non ignaro *tutiſſimè perforatur*, modo ſequenti; inclinato ægrotantis capite retrorſum, non ſolum ut aſpera arteria reddatur conſpicua, verùm etiam ut longior fiat, & ejus interſtitia membranoſa magis appareant, atramento du-

cenda

cenda eſt linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè uſque ad juguli cavitatem. Deinde digitis tangendum eſt caput aſperæ arteriæ, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirendus, quo invento deſcendere oportet, uſque dum tres aut quatuor aſperæ arteriæ annuli præteriti ſint,(tres quidem in brevi, quatuor in collo longo præditis, quem terminum cognoſcimus vel ſenſu vel ratione; ſenſu in collo macilento; ratione verò, imaginantes conjicienteſque latitudinem trium circulorum, quo in caſu contulerit, aſperam arteriam alicujus ſani videre), ut ibi ſectio fiat, non autem ſtatim ſub larynge, ne inflammatio, ſectioni facilè ſuperveniens, laryngi communicetur, antea plus quàm ſatis occluſæ. Inventus ita locus membranaceus, inter duos circulos cartilagineos medius, atramento ſignandus eſt ſecundum latitudinem colli: poſtea cutis cum ſubjecta membrana carnoſa, hinc inde digitis miniſtri, pollice ſcilicet & indice utriuſque manus apprehenſa, per longitudinem lineæ à larynge ad jugulum factæ, (*ſic enim nullum periculum eſt, ut vaſa, nervus aut muſculus, lædantur*) ſcalpello falcato (*f*) ſecanda, ita ut transverſa linea in medio ſectionis ſit, & ipſa ſectio tàm longa facienda, ut dilatata pollicis tranſverſi latitudinem contineat, & ſcalpelli ancipitis (g) uſum admittat.

FIG. IV. Sectione factâ digitis labia vulneris diducenda & ſanguis ſpongiâ (*i*) abſtergendus, ut muſculi duo, qui aſperæ arteriæ immediatè incumbunt, & ſternohyoidei appellantur, appareant. Tum muſculi, quos alba quædam diſtinguit linea, per longitudinem manubrio ſcalpelli (*b*) ut aſperæ arteriæ corpus in conſpectum veniat, diducendi ſunt.

FIG. V. Arteriâ apparente, ſpatium retuſo hinc inde hamulo conſervandum, donec ſectio per aciem ſphathæ dimidiæ (*g*) inter unam & alteram cartilaginem fiat tranſverſa. Scalpellus autem tam altè immittendus, ut ad cavitatem aſperæ arteriæ penetret: cujus penetrationis indicium erit, ſi ſpiritus cum murmure per vulnus exibit. Hinc cannula (*k*) argentea, foraminata, incurvata, magnitudine vulneri arteriæ exactè reſpondens, brevis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à ſpiritu intrò trahatur, filiſque duobus alligata, ut extrahi & firmari poſſit, vulneri arteriæ facto immittenda, in eoque tàm

diu

diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Poſtea extrahatur cannula, & renovato, ſi opus fuerit, cutis & membranæ carnoſæ vulnere per ſcarificationem, labia adducantur ſuturâ, adductaque conſerventur linteolis emplaſticis, & decenti ligaturâ. *Vid. Tab.* XXXIV. *Fig.* V. VI.

FIG. VI. oſtendit *Setaceum auriculæ ſiniſtræ lobo inuſtum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & aduſtam, quotidiè fluxit, ad nutriendum & augendum tumorem qui ex craſſiore baſi de collo propendens, ob venas jugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque à cute ſeparari potuit. Eſcharâ butyro ablatâ, ſetaceo immiſi annulum primò plumbeum, donec illud undique conſolidaretur: quo facto, plumbeo ſubſtitui aureum & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in utroque aurium lobo geſtare decorum exiſtimant. *Vid. Tab.* XXXIV. *Fig.* VII. Hâc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decrevit tumor, ut patiens nobilis, thorace induto, ipſum facili negotio occultare potuerit: De exciſione & amputatione tumorum cum folliculo *vid. Tab.* XXXIII. *Fig.* II.

FIG. VII. monſtrat *inuſtionem occipitii* adultorum ferramento, candente & rotundo, ubi apoplexiæ, aliorumque ſoporoſorum affectuum, eſt periculum. Solet autem occipitis cavitas ferramento candente aduri, potiſſimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris lactentibus, quos graviſſimus ille morbus, quem comitialem vocant, frequentiſſimè infeſtat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro hujus morbi tàm curatione quàm præſervatione, Medicina præſentaneum invenit auxilium, nempe occipitis inuſtionem, quæ ut tutiſſima eſt, ita etiam humores pituitoſos, qui caput aggravant, ſæpè numero, cum manifeſta utilitate, revellit, derivat, & evacuat. Hinc etiam occipitis inuſtio, in quibuſdam locis, tàm frequens eſt, ut *Florentiæ* nulli, vel certè pauciſſimi, inveniantur pueri, qui eam non ſtatim poſt baptiſmum ſuſtinuerint. Abraſis igitur capillis, ferramentum occipitis cavitati, quæ eſt inter primam & ſecundam colli vertebram, reſpondens, ovale & oblongum *Tab.* VII. *Fig.* VI. candefiat, quo cavitas in exiguo periculo, in te-

nella

nella ætate, & extra paroxyſmum, ſemel & leviter ſaltem tangatur. In majori verò periculo, provectiore ætate, ipſo paroxyſmo, & ubi per multos dies locus apertus conſervandus eſt, ferramentum, bis vel ter, altius adigatur. Poſtea loco adulto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel triapharmacum, ut eſchara decidat, quâ ablatâ, ulcus per aliquod tempus detineatur apertum & fluens, cerato ſacro aut diachylon; ultimò cicatrice obducatur cerato de ceruſſa, vel alio epulotico.

In eodem loco *ſetaceum* tribus inſtrumentis, forcipe nimirum, acu ignita, & ſetone paratum, evacuat humores, qui caput replent, revellendo ab oculis ad cervicem; derivat, qui ad partes oris & pectus defluunt, & intercipit, qui ad ſpinalem medullam artuumque juncturas deſtillant. *Cum autem tanta ſit ſetacei utilitas, viſum eſt ejus inducendi rationem & modum, in ſtudioſorum gratiam, verbis & figuris aliquot ſubjicere.*

Æger ſcabello humili inſideat, & Medicus digito indice locum pro ſetaceo aptum, ſeu cavitatem illam, quæ eſt inter primam & ſecundum colli vertebram, inquirat. Quâ perceptâ, capilli ſtatim abradantur, & locus perforandus atramento ſcriptorio per longitudinem notetur, ita ut linea in media cavitate fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam cervicem Chirurgo offerat. Mox Chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tùm à dextris, tùm à ſiniſtris, ſimiliter atramento ſcriptorio ſignet, ut utriuſque ſigni interſtitium ſit unius & dimidii tranſverſi digiti, plus minuſve, prout ægri cutis craſſa, aut tenuis fuerit.

FIG. VIII. Loco ſignato, atramentoque exſiccato, æger caput retrorſum ita inclinet, ut cutis panniculuſque carnoſus laxentur: hinc Chirurgus cutem, & membranam carnoſam, digitis primò à muſculis ſubjectis abducat, dictorumque integumentorum, quantum fieri poteſt (intactis tamen cervicis muſculis, ob convulſionis, aliorumque gravium ſymptomatum, timorem) tenaculâ (*l. vel. m.*) *Tab.* VII. *Fig.* I. II. & III. idoneâ comprehendat, ad ſe trahat, & arctè conſtringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, ut ſic conſtrictis nervis pars perforanda quaſi obſtupeſcat, & patiens ſenſum pyrotici, aliàs ſatis dolorifici, minus percipiat. Eâ autem ratione, cutem & membranam, for-

forcipe apprehendat, ut anterius linea per longitudinem cavitatis ducta, & utrinque foraminum notæ, per forcipis foramina oculis objiciantur. Deinde acum (*n*) *Tab.* VII. *Fig.* IV. optimè ignitam, ut facilius & citius penetret, per utrumque forcipis foramen, nictu quaſi oculi trajiciat, iterumque extrahat.

FIG. IX. Poſtea immotâ forcipe, puntale, quod in una extremitate globulum obtinet cereum, in altera ſericum funiculum habet adnexum *Tab.* VII. *Fig.* V. transmittat, funiculumque, ovi albumine imbutum, trahat uſque ad medietatem, butyro recenti illitum, ibique immotum relinquat.

FIG. X. His factis utrumque ſerici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquâ roſarum & albo ovi, ad prohidendam inflammationem, expreſſo, atque convenienti faſciâ, deliget. Sequentibus, plerumque uſque ad ſextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad ſiniſtram, paululum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti ſubmittenda, aliquo digeſtivo oblinat, & extra diploma quadruplex, dicto medicamento expreſſum apponat; quouſque ulcus bonum generet pus, & timor inflammationis præterierit. Tunc funiculum ſubmittendum ſequenti, vel ſimili, unguento illinat.

℞. *Terebinth. Venet. in aq. malv. lot.* ℥j.
Syrup. roſ. ℥ß.
Pulv. turbeth. & *Rhab. ana* ℈jß. *M. pro Ungu.*

Et deſuper emplaſtrum ad fonticulos *Tab.* LIV. *Litt.* L. deſcriptum, applicet, quam diu ulcus apertum tenere eſt animus. Ultimò funiculum, ſenſim & ſenſim, extrahat, & cutim muſculis ſubjectis adglutinet, impoſito cerato divino, plumaceolo quadruplici & ligaturâ compreſſivâ.

TABULA XXXIII.

(*Olim Tab. XXXV.*)

De Sectione ſetacei, evulſione pilorum oculos irritantium, exciſione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ ſuperioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, ſtaphylomatis, & pterygii, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplaſticis ad mutuum contactum adductione, & oris leporini correctione.

FIG. I. eſt modus parandi *Setaceum* cum forcipe, *Tab.* VII. *Fig.* X. & ſcalpello, *Tab.* XXI. *Fig.* VI. depicto, quem *Guil. Fabr. Hild. cent.* 1. *obſ.* 40. deſcribit, & priori, qui fit ferro candente, præferendum cenſet, propterea quod ignis tùm partem exſiccet & roboret, tùm etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam verò ſiccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multùm valent, ægrique à ſectione æquè abhorrent, quam ab inuſtione, neglectis *Hildani* rationibus, quam plurimis ſetaceum inuſſi, optimo etiam ſucceſſu, rationem decipiendi ægrum obſervans, quem *Tab.* XXVII. *Fig.* VII. tradidi.

FIG. II. monſtrat 1. *Evulſionem pilorum* in palpebris, *Paulinam:* Palpebra digitis inuertatur, pili oculum pungentes & irritantes volſellâ extrahantur, cutiſque globulo ſpecilli candente comburatur, ut condenſetur, ne pili in ea iterum renaſcantur. 2. *Exciſionem Atheromatis*, quod *in medio frontis* enatum, magnitudine nucem juglandem ſuperavit. Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, tranſverſim, ſcalpello aliàs falcato, *in* IV. *verò Figura* per longitudinem, ut integer abſceſſus cum ſua tunica, ſeparari poſſit. Inciſionem frontis tranſverſam conſiderabiles ſequuntur affectus. Inciſis namque per tranſverſum fibris muſculorum frontis, ſupercilia dependent, & palpebrarum apertionem

nem impediunt: ſuccedit etiam paralyſis palpebrarum incurabilis, ob inciſionem nervorum: quod expertus eſt *Adrianus Spigelius*, in levi tantùm vulnere nervi frontis, ut annotavit *in Fabr. corp. hum. l. 7. c. 2.* Quia tamen hujuſmodi tumor in medio muſculorum frontis oriebatur, ſectioque tranſverſa pauciſſimas muſculorum fibras lædebat, eam nulla ſequebatur aut paralyſis aut aliud vitium, quod palpebrarum elevationem impediret. Ut autem atheromatis hujus exciſio melius intelligatur, tumorum tunicatorum curam hîc breviſſimis deſcribam verbis.

Tumores tunicati, ut meliceris, atheroma & ſteatoma, *aut velut ex tenui pedunculo ficus propendent Tab. XXXI. Fig. II.* * *aut latiore baſi partibus quibuſvis inhærent.* Propenduli non exciduntur, ſed amputantur ad imum, in puſillanimis, filo ad ſtuporem partis conſtricto, & relicto, donec tumor decidat; in cordatis, ſcalpello. Quodſi, poſt tumoris propenduli abſciſſionem, ſanguis copiosè profluat, aut filum aliquid de radice relinquat, tunc, ne recidiva ſit metuenda, locus ferro candente leviter tangatur, eſcharâque ablatâ, cicatrice obducatur. Hic Chirurgiæ modus expeditiſſimus eſt, & ob ulcus parvum ac æquale, curatio compendio tranſigetur.

Qui latiore baſi partibus incumbunt, vel ſunt exigui, vel mediocres, vel majores, vel maximi: exigui nucem avellanam, mediocres juglandem, majores ovum gallinaceum, & maximi peponem magnitudine æquant. Maximi, ob venas & arterias, ſeparari nequeunt, hinc amputandi ſunt. Amputatio autem, ſeu abſciſſio, juxta *Hier. Fabrit. ab Aquap.* fit forcipe, qui recipit & conſtringit totum abſceſſum, ad ejus radices, qui poſtmodum, ad evitandum ſanguinis profluvium, ſcalpellis incidentibus ignitis, præſecatur totus ſupra forcipem (qualem depingit *Guilh. Fabr. Hild. cent.* 1. *obſ.* 2.) abſque eo, quod cutis à folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus, mundificantibus, ſarcoticis, & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur, non amputantur. Exciſio autem fit hoc modo.

Primò patiens, tum ad lumen illuſtre, tum ad Chirurgum, quàm commodiſſimè vel in ſella, vel in lecto, collocandus eſt; & ſi timidus ſit, ſive puer, ſive fœmina,

mina, ſive alius puſillanimis, ad dorſum retractis manibus ligandus, ne vel doloris impatiens ſectorem variè manibus impediat, aut pavens quaquaverſum agitetur, ut ex *Hipp. de offic. Medic. Marcus Aurel Severin. l. de abſceſſib. anom. c.* 23. monet. Collocato ægro, capilli (ſi tumor eſt in capite, aliàs opus non eſt) deradantur, atramentoque ſignetur ſectionis longitudo, quæ tanta ſit, quanta eſt tumoris rotunditas. Interdum tumor poſtulat duplicem & cruciformem cutis inciſionem, & tunc inciſio prima longior ſit, quàm ſecunda. Fit unica inciſio ſupra tumorem exiguum & mediocrem, præſertim cùm muſculo frontis, vel temporali inhæret, ne tranſverſim lædantur eorum fibræ, aut vaſa. Cruciformem ſectionem requirit mediocri proximus & major: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In ſimplici & cruciformi tamen inciſione cavendum, ne folliculus ſubjectus incidatur, præſertim in meliceride, evacuatur enim humor, & concidit tumor, ut folliculus difficulter ſeparari poſſit. Neceſſe enim eſt, tunicam, quæ materiam melli vel pulticulæ ſimilem continet, intregram auferri: nam ſi vel minima illius portio relinquatur, renaſcendi illius occaſionem præbebit. In ſteatomate autem, cùm adipoſa illa pinguedo, vel ſolidior ſevi ſubſtantia, difficulter effluat, in folliculi læſione adeò urgens periculum non eſt; quodſi non concidat abſceſſus, levi occaſione tunica poteſt diduci. Debet igitur ſcalpellus falcatus, quô ſola incidatur cutis, aciem exterius recurvatam habere *Fig.* II. Facta ſectione, vel una per longitudinem, vel duplici per crucem, latior ſpecilli pars *Tab.* VIII. *Fig.* VI. inter cutim & folliculum, qui diverſum à cute habet colorem, immittatur, quâ ſenſim folliculus apprehenſus à cute diducatur, quod facilè fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod ſi folliculus in circuitu cuti magis adhæreat, ſcalpelli obliqua manu detenti acie *Tab.* II. *Fig.* I. & ſubter manubriolo ſcalpelli *Tab.* XIII. *Fig.* IV. ſeparetur. Inter ſeperandum ſanguis effluens ſæpiſſimè ſpongia abſtergendus, ne ſectorem turbet. Si Chirurgus ad fundum folliculi pervenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, ſcalpelli acie, per tranſverſum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad unguem extracto,

F vul-

vulneris labia (ſi laxiora prius cutim redundantem reſecet) conjungat (omiſſâ ob patientes multis doloribus jam pertæſos ſuturâ) linteolis emplaſticis in crucem appoſitis. Hac ratione duo atheromata, ad magnitudinem ovi anſerini accedentia, in genu religioſi cujuſdam feliciſſimè curavi.

Quod ſi folliculus jam ſit ruptus, vel per ſe, vel per Chirurgi incuriam, tum neceſſe eſt, ut vel tumor revertatur, vel remaneat ulcus fœdum, & fermè incurabile. Ubi conſiderandum tempus ruptionis. Si modò ſit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior ſpecilli pars, vel ſcalpelli manubriolum, donec membrana tumoris in totum fuerit ſeparata. Quod ſi multò ante ſit ruptus, is vel ſepticis conſumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus: quo conſumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. *Vid. Aëtium Tetrab.* 4. *ſerm.* 3. *c.* 7. & 8. & *Celſum l.* 7. *cap.* 6. *de cura meliceridis, ſteatomatis, & atheromatis manuali*, quam his verbis deſcribit. Omnia deraſa ante, ſi capillis conteguntur, per medium *in longitudinem*, *vel crucem* oportet incidere: ſed ſteatomatis tunica quoque ſecanda eſt, ut effundatur quicquid intus continetur, quia non facilè à cute, & ſubjecta *muſculorum* carne, ea *tunica* ſeparatur. In cæteris, *ut meliceride, & atheromate*, ipſa tunica inviolata ſervanda eſt. Protinus autem *cute inciſâ*, *tunica* alba & intenta ſe oſtendit. Tum, ſcalpelli manubriolo *tunica* diducenda à cute & carne eſt, ejiciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ muſculus *firmiter* inhæſit, ne is lædatur, ſuperior pars illius *tunicæ forficulâ* decidenda, vel *reliqua portio* ibi relinquenda. Ubi tota *tunica* exempta eſt, ora *vulneris* committenda, fibulaque *ſeu ſutura* (*modò eam admittat æger*) his injicienda, & *deſuper* medicamentum glutinans imponendum eſt. Ubi vel tota tunica, *vel dimidia, quæ muſculo firmiter inhæret*; vel aliquid ex ea relictum eſt, poſt erodentia, *vel leviculum ignem*, pus moventia adhibenda ſunt.

FIG. III. oſtendit, in dextro oculo, *palpebræ ſuperioris relaxationem*, & in ſiniſtro ejuſdem *curationem*: quam *Hier. Fabritius ab Aquap.* crudeli & obſoletæ *Celſi* Chirurgiæ præferre, & ſequentibus verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum ſuperior palpebra operit, pono unum glutinum, (*ſeu linteum glutino meo imbutum.*

℞. *Sangu-*

℞. *Sangu. Dracon.*
Thuris.
Sarcocoll.
Maſtich. ana ℥j. *F. Pulvis*, *&* *cum ovi albumine agitato fiat mixtura*, *inſtar mellis*, *craſſa*) cum duabus *vel tribus* habenis ſupra totam ſuperiorem palpebram; alterum verò ſimile *priori linteo*, *quoad habenas*, ſupra ſupercilium in frontem, tum ambas, *vel omnes tres* habenulas ſuperiores attractas inferioribus *habenulis* alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, ut ſpatio temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adſtringentis & ſiccantis, *&* *palpebram ac frontem* contrahentis. Hæc curandi ratio optimè ſuccedit, quia non tantum exſiccat quod influxit, verùm etiam novum humoris affluxum prohibet, quam expertus ſum, in nobili quadam fœmina, teſte *Johann. Georgio Baulero*, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipſe effectum, cum admiratione, viderit.

FIG. IV. oſtendit in fronte *ſectionem cutis cruciformem* ſupra atheromatis folliculum, de quo ſupra *Fig.* II. Sectione per ſcalpellum falcatum cutis factâ, eam, ſi ſpecillo ſeparari nequit, Chirurgus à folliculo diducere incipiat ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* I. quod ut rectè aſſequatur, caute incedat, cultrumque tranſverſum potius quàm rectum adhibeat: *rectus enim nimis velociter incidit*, *&* *folliculum neceſſariò lædit.*

In dextro oculo vitium τȣ̃ λαγωφθάλμȣ (quod eſt, quando palbebra ſuperior oculum contegere neſcit) exhibet; in ſiniſtro curationem, ab *Aquapendente* inventam & propoſitam, quæ mitiſſima eſt, & ſi continuatur, feliciſſima. Applicetur linteum glutino antecedente imbutum, tribuſque habenulis appenſum ſuperiori palpebræ (*nr.* 1), & aliud genæ, ita ut ſuperiori linteo ex adverſo, cum ſuis habenulis, reſpondeat (*nr.* 2); Glutino exſiccato linteiſque cuti firmiter adhærentibus, eorum habenulæ invicem alligentur, valideque ſubinde adſtringantur. Quod ſi hæc duo lintea non ſufficiant, tertium cum ſuis habenulis, applicetur fronti ſupra ſupercilium (*nr.* 3), & quartum genæ infra ſecundum, & tertio ex adverſo reſpondens (*nr.* 4) apponatur, quibus ſimiliter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adſtringantur, ſic fiet, ut palpebra ſuperior diſtendatur, adque

que inferiorem perducatur palpebram, & oculum tegat. *Hunc curandi modum ipſe nunquam ſum expertus, ſed adminiſtrari ſæpius vidi.*

FIG. V. docet *Staphylomatis* (quod interdum latiorem habet baſin, quàm ſit ejus corpus reliquum, quandoque anguſtiorem reliquô) *curationem*, quæ fit per conſtrictionem ante dictam. Si ſtaphyloma fuerit in dextro oculo, commodiſſimè æger ad pedes Chirurgi collocatur, capiteque reflexo ipſius genibus innititur: Si vitium in ſiniſtro, patiens ſellæ Chirurgo adverſæ inſideat.

Staphylomatis, quod *anguſtum* obtinet *fundum*, conſtrictionem *Celſus lib. 7. c. 7.* deſcribit. Diductis palpebris ad ipſas radices, per *medium* ſtaphylomatis *fundum* tranſversè (*ab eo angulo, qui manui dextræ eſt commodus, ad alterum*) acu duo lina, *ſeu filum duplicatum*, ducente; deinde medio fili duplicati inciſo, acuque remota, unius lini, *ſeu fili ſimplicis*, duo capita ex ſuperiore parte, alterius ex inferiore *ſtrenuè adſtringere* inter ſe oportet, quæ paulatim ſecando id excidunt. *Chirurgia autem hæc, & ſequens, adhibetur, non ut viſus jam deperditus revocetur, (hoc enim impoſſibile eſt), ſed ut moderatus decor ægrotanti reparetur.*

Staphylomatis, quod *latiorem* habet *baſin*, curationem *Paulus Ægineta libr. 6. de re med. cap.* 19. tradit: Acum igitur *ſine filo*, ab inferna parte ſurſum, per ſtaphylomatis fundum trajicere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab *oculi* angulo, qui ad manum eſt *dextram*, ad alterum, per ſtaphylomatis fundum tranſigere, & manente priore acu, *quæ trajecta fuit ſine filo*, fili anſam *ſeu medium* ſecare & ablatâ acu, alteram ſtapylomatis partem ad ſuperna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. *Hieronym. Fabrit. ab Aquapendente* in utroque ſtaphylomate, utitur filo ſerico, ſimplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam ſtrictionem atque ſectionem adjuvat. Filis in utroque vitio conſtrictis album ovi concutiatur, lanâque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Alterâ die, poſt ſolutionem faſciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, unà cum ſtaphylomate decidant.

FGG. VI. oſtendit *curationem Pterygii*, quod ab interno

no oculi angulo obortum, ultra pupillam ſe extendit, & viſum impediens, operam requirit Chirurgicam, quæ quinque manibus peracta optimè ſuccedit, ſi eo, qui indicabitur, modo inſtituatur. Ægro, ut in ſtaphylomatis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tùm ſuperiori, tum inferiori linteum applicet glutinatorium, quorum utrumque habenulam longam habeat, quam miniſtri manus ab oculo longè diſtans apprehendat, atque ad ſe trahat, ut palpebræ diducantur, & abſque incommodo Chirurgi operantis, diductæ conſerventur. Alius miniſter oculum annulo *Tab.* VIII. *Fig.* V. firmet applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per annulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone ſuo modicè incurvatum *Tab.* VIII. *Fig.* IX. pterygio elevando circa medium pupillæ cautus ſubmittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex ſerico ſimplex, & rubro colore tinctum habet tranſmiſſum, ſub pterygio, per hamulum ſubmiſſum, elevato trajiciat, fili ambo capita manu ſiniſtra apprehendat, & pterygium, filo diſtentum, manubrio ſcalpelli *Tab.* XIII. *Fig.* IV. in dextra detento, à medio uſque ad extremum, ſenſim & ſenſim ſeparet. Quo facto, filum removeat, & partem unguis ſeparatam hamulo apprehendat, apprehenſam diſtendat, & ſeparationem pterygii manubriolo ſcalpelli continuet, donec ad majorem oculi pervenerit angulum, ubi unguis ſcalpello *Tab.* XIII. *Fig.* II. tàm accuratè excidendus, ut neque ex eo aliquid relinquatur, quod ulceratum vix ullam reciperet curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem ῥύαδα vocant, excitetur. Hâc paractâ Chirurgiâ, apponantur oculo exſiccantia, de quibus *vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celſus.*

FIG. VII. oſtendit *Vulnus genæ dextræ* cæſim inflictum, & labium ſuperius in medio ad dentes inciſorios, inſtar oris leporini, fiſſum.

FIG. VIII. monſtrat dictorum *affectuum curationem.* Vulneris labia ad mutuum contactum ducuntur, & appoſitis linteis emplaſticis adducta conſervantur, donec conſolidentur. *Os verò leporinum ſequenti modo corrigitur:* Labium fiſſum in utraque parte hamulis apprehendatur, & à gingivis ſcalpello idoneo *Tab.* II. *Fig.* I. ſeparetur; deinde linteum inter gingivas & labium, ne rurſus

rurſus invicem agglutinentur, immittatur, & glutinum utrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fiſſuræ forſice renoventur, & renovata ad mutuum contactum adducantur ſuturis, quæ, ne tàm citò abrumpantur, attractis glutini habenulis conſerventur, donec labia in totum, beneficio *Balſami Hiſpanici*, coaleſcant.

TABULA XXXIV.

(*Olim Tab. VIII. Auct.*)

De Curatione Ægylopis, labii inferioris deligaturâ, vinculi ſub lingua inciſione, uvulæ abſciſſæ inuſtione, laryngotomia, ſetaceique in auriculæ lobo inuſtione.

FIG. I. *monſtrat curationem Ægylopis*, inter naſum & oculi majorem angulum ſuborti, ad interiora rupti. Hoc tuberculum, quoniam ſolis medicamentis curari nequit, volſellæ dentibus apprehenſum in fundo circumciditur ſcalpello, ita tamen, ne ſimul tota abſcindatur caruncula illa ſpongioſa, quam non ineptè lachrymarum frænum appellant; ei namque omnino ablatæ ſuccedit perpetuus lachrymarum effluxus, ſeu incurabilis Rhæas. Poſt dictam tuberculi exciſionem, ſupra oſtioli foramen fortiter imponitur cannula, ut oculum ab igne defendat, cutiſque vicinæ ſenſum obtundat, donec os ſubjectum (*quod vel cariem patitur vel nudatum eſt*) ferramento ovali candente, & per cannulam ter quaterve immiſſo aduratur. Oſſi ſatis aduſto filamenta ſaltem carpta applicentur, donec ſquama ejus abſcedat. Oſſis ſquamâ vi naturæ ſeparatâ, ſinus tuberculi reliquus ſpongiolâ in vino aluminoſo expreſſâ, & inſtrumenti crinalis claviculo umbellato arcte compreſſus, facile agglutinatur, ut ulcuſculum deinde medicamentis ſarcoticis & epuloticis tutò tractari poſſit. *Vid. Tab.* XXXI. *Fig.* V.

FIG. II. exhibet *Labium inferius exulceratum*, & ad *Galeni* mentem deligatum faſciâ, in quatuor partes ſciſſâ, cujus deſcriptionem in gratiam tyronum Chirurgiæ, & Barbitonſorum, inprimis, quibus *Galeni liber*

de

de faſciis rarò eſt ad manus, tranſcribere volui, ut hanc faſciam, ejuſque applicandi modum ad curandos inferioris labii affectus (*præcipuè cancrum exulceratum*) utiliſſimum, pariter ac Chirurgiam exercentibus ſcitu ſummè neceſſariam addiſcerent. Medium fundæ, *inquit Galenus l. de faſc. c.* 62. quod integrum eſt (*g*) injicito ſuper labium inferius, ſuperiores verò partes (*h. i.*) ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in ſpeciem literæ X, altera ſub alteram excedente, ad ſummum caput, & inter ipſum & frontem trahito, miniſtroque tradito, reliquas verò partes (*k. l.*) ſub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad formam literæ X ad frontem attrahito, & has, & quæ à miniſtro continebantur, inter ſe devincito. *Vid. Tab.* LIV. *Lit.* A. & Æ.

FIG. III. monſtrat *Linguæ vinculi nimis ſtricti chirurgiam.* Attollitur enim lingua argenteo elevatorio *Tab.* IX. *Fig.* X. & vinculum nimis ſtrictum forfice inciditur. *Vid. Tab.* XXXV. *Fig.* VIII.

FIG. IV. docet modum applicandi *Cauterium*, *Tab.* IX. *Fig.* IV. V. quo bene ignito ſemel, bis, vel iterum tangitur uvula, ad comprimendum ſanguinis fluxum, roborandamque partem reſiduam, ſi vel ſtatim, *juxta Hieronymum Fabritium*, forficulâ, vel nictu oculi inſtrumento *Bartholini Tab.* IX. *Fig.* XI. XII. abſciſſa fuerit. *Vid. Tab.* XXXII. *Fig.* I. II.

FIG. V. *Laryngotomiâ finitâ*, vulneri aſperæ arteriæ immittatur *cannula foraminata*, & ex argento incurvata, ut pro neceſſaria patientis reſpiratione apertum conſervetur Hæc cannula magnitudini vulneris aſperæ arteriæ reſpondeat exactè, & non modo brevis, ne latera ejus attingat, ſed etiam alata ſit, ne à ſpiritu recipiendo ſimul attrahatur.

FIG. VI. *Cannula aſperæ arteriæ immiſſa*, ne excidat, & ut, metu inflammationis ceſſante, extrahi poſſit, duobus filis collo alligatur. Extractâ cannulâ, & renovato, ſi opus fuerit, cutis & membranæ carnoſæ vulnere per ſcarificationem, labia adducantur ſuturâ, adductaque conſerventur linteolis emplaſticis, & decenti ligaturâ. *Vid. Tab.* XXXII. *Fig.* III. IV. V.

FIG. VII. Habetur hæc Figura in *Tab.* XXXII. *Fig.* VI.

TABULA XXXV.

(*Olim Tab. XXXVI.*)

De Dentis carioſi aduſtione, buccam offendentis exciſione, ægrotantium, ore validè conſtricto, nutritione, foraminis in palato p. n. facti obſtructione, liquoris in aures periculoſa infuſione, dentium conſtrictorum diductione, maxillæ inferioris depreſſione, vinculi ſub lingua inciſione, faucibuſque inhærentium exemptione.

FIG. I. docet, quomodo *Dentes carioſi & perforati*, ad cariem ſiſtendam, ferramentis candentibus, *ex Tab.* XXII. *petitis*, & in foramen adactis adurantur.

FIG. II. monſtrat, quomodò *Dens* in alieno loco genitus, & *buccam offendens*, ferramento *Tab.* XII. *Figur.* II. excidatur.

FIG. III. exhibet applicationem *Infundibuli*, *Tab.* XI. *Fig.* XI. delineati & deſcripti: cujus extremitas intra gingivas extremas immittitur anguſta, latior cibum liquidum excipit, & per anguſtam ad œſophagum eorum, qui valdè conſtrictos habent dentes, demittit.

FIG. IV. monſtrat *palatum ex lue Gallica eroſum* adeò, ut foramen illud in naſi etiam cavitatem penetraret, & vocem articulatam pronunciari prohiberet: quod inſtrumento aureo, cui ſpongiola fuit adnexa, obturavi, ut patiens verba articulatè & diſtinctè proferre potuerit. Poſt uſum decocti, foramen illud ferramentis candentibus tetigi, quod natura, ſeparatis prius aliquot oſſiculis, carne replevit: ulcus carne repletum, collutionibus oris, & errhinis exſiccantibus, cicatrice obduxi.

FIG. V. admonet Chirurgiæ tyrones, ut in curandis *aurium affectibus* liquores convenientes blandè potius inſtillent, quam per ſiphonem auricularem violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditûs gravitas ſubſequatur.

FIG. VI. *Dentes conſtrictos* validèque commiſſos diducit

cit inſtrumento dilatatorio *Tab.* X. *Fig.* IX. adumbrato, ne æger fame pereat: ubi dilatatorii uſus non conceditur, feliciſſimo ſucceſſu clyſteres nutrientes in anum infunduntur, quod expertus ſum in *Melchiore* Frith/ qui ob vulnus ventriculi per 14. dies ſolis clyſteribus fuit nutritus.

FIG. VII. oſtendit applicationem *Speculi oris*, ad explorandos faucium affectus ſummè neceſſarii *Tab.* XII. *Fig.* IV. Deprimit enim prædictum inſtrumentum non ſolùm linguam, ſed etiam maxillam inferiorem depreſſam conſervat, donec loco affecto penitius perſpecto, medicamenta fuerint adhibita. *Spatulâ* (*) ad latus poſitâ, pluribuſque perforata foraminibus, ſolâ plerumque deprimitur lingua, ut oris vitia innoteſcant: ſpatulæ *annulo*, qui acie præditus, abſterguntur craſſiora linguæ excrementa, quæ ipſi, in febribus ardentibus ut plurimum, tenaciter inhærent. *Vid. Tab.* IX. *Fig.* IX.

FIG. VIII. docet modum incidendi *vinculum ſub lingua nimis ſtrictum*, & loquelam, ut putant, impediens: quod Obſtetrices paſſim ungue, & Barbitonſores noſtri imprudenter phlebotomo dilacerare ſolent, non rarò cum magno ſanguinis profluvio, & dolore, qui aliorum poſtea malorum cauſa exiſtit, quæ *Hier. Fabrit. ab Aquapend.* cum annexo Chirurgiam hanc debitè adminiſtrandi modo, verbis ſequentibus recenſet. *Præter linguæ depreſſionem*, *& deterſionem*, tertia linguæ Chirurgia eſt, quando ſubjectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitos velim, de obſtetricum *ubique locorum* temeritate, quæ paſſim, *& ſine diſcrimine*, in quocunque *recens nato* infante, *indicis* ungue, quem paratum & acutum ad id perpetuò geſtant, incidunt, ſub eorum lingua ligamentum, quod *inciſionis* opus niſi præſtarent, poſſe *in futurum* loqui infantem nequaquam credere poſſunt: quaſi verò natura (ô admirabilem *& nondum ſatis deploratam obſtetricum ferè omnium* inſcitiam) non poſſit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obtinet, ſine alicujus fatuæ mulierculæ operâ, quæ ipſi auxilietur, & præſidio ſit. Et ego vidi infantem nuperrimè natum, qui dum diutius detinebatur, ut exſpectaret ſecundinas, neque plorabat, nec quicquam moleſtum perſentiebat, poſtquam verò obſtetrix vincu-

lum ſub lingua imprudenter incidit ungue, ſtatim ex dolore ploravit. Sed hoc minimum eſt, illud certè longè majoris momenti eſt, videlicet propter eam unguium Chirurgiam, inflammatione oborta, ſæpè numero infantes papillam *genetricis vel nutricis conductæ*, apprehendere nequeunt, neque lac ſugere, propter quam cauſam ſæpiſſimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumeſcunt mammæ, quod adhuc longè peſſimum eſt, *parentes* etiam potius vel in partum *immaturum ac difficilem*, vel in ſimplicem impotentiam apprehendendi papillam, vel in quodcunque aliud *vitium*, quàm in obſtetricis *imperitiam*, culpam rejiciunt. Quæ cùm veriſſima, miror valdè, quod lege ſancitum cautumque non ſit, ut prohibeantur infantum neces, *ab obſtetricibus ſæpiſſimè illatæ*. Vos igitur moneo, ut præcipiatis, ne unquam obſtetrices filios, prolemque veſtram aut aliorum, *unguibus ad linguam* attingant. Quod ſi vinculum illud in lingua majus fuerit, poterit *quocunque ætatis tempore* exſcindi, quod ligamento tamen huic raro, imò rariſſimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, niſi etiam inſtrumenta ad id aptiſſima, conſtrueret concederetque. Quod ſi ex centum millibus unus naſcitur *infans*, cum *ligamento majore*, quod Chirurgiam expoſtulet, nihil intereſt, *ſive ſtatim poſt partum*, *ſive poſt lactationis tempus*, *ſive poſtea*, *à Chirurgo exercitato*, *incidatur*. Qod ſi hoc eveniat, ſolemus præcipere, ut æger linguam extra dentes exſerat, quam *Celſus* quidem volſellæ *dentatæ* parte, ſed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volſellâ, neque forcipe linguam apprehendere poſſumus, ut in infantibus aut pueris, qui linguam exſerere aut neſciunt, aut nolunt. In his curandum ut plorent, deinde poſito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem ſiniſtræ manus, linteo quodam tenui & aſpero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, ſurſum revellatur & incurvetur, ut vinculum appareat, quod dextrâ tandem manu excidimus. Sumptoque (*non phlebotomo barbitonſorum vulgari & inepto*, *ſed*) ſcalpello ad cuſpidem modicè recurvato, vinculum linguæ, *ſi majus*, *quàm par ſit*, tranſverſè ſecamus, ſemel, bis, iterumque, donec univerſum ſit diſſectum, magnâ curâ adhibitâ, ne ſubjecta vaſa, (*quorum inciſionem ſequitur ſanguinis fluxus*, *huncque aut ſuffocatio*, *aut ad minimum virium*, *in tam tenerrima ætate*, *diſ-*

diſpendium) violentur, quod Chirurgo Anatomiæ perito evenire non poteſt, qui vaſa ſub lingua exactiſſimè novit, & ſcalpello falcato evitat. *Huc uſque Hier. Fabrit. ad Aquapendente. Vid. Tab.* XXXIV. *Fig.* III.

FIG. IX. docet, quomodo *ſpina piſcis*, vel *oſſiculum angulatum*, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum deſcendens, convenientibus inſtrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea variis modis. Si ſint in conſpectu, volſellâ *Tab.* IV. *Fig.* I. rectâ apprehenduntur, & è faucibus extrahuntur, adhibito interim oris ſpeculo. Quod ſi ſpina, oſſiculum, vel alia, hiante ore, & linguâ ſpeculo oris depreſsâ, in conſpectum non veniant, cùm altius in guttur deſcenderint, tunc volſellâ recurvatâ *Tab.* XI. *Fig.* I. apprehendantur, apprehenſa verò inſtrumento *Tab.* XI. *Fig.* II. ſæpius gulæ immiſſo, impacta educantur. Alii, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demiſſis, ad vomendum irritant, ut unà cum cibo ſpina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cùm dictis modis & inſtrumentis, ſæpe fruſtra ſpinarum & oſſiculorum extractio tentatur. *Hieron. Fabr. ab Aquap.* ſumit candelam, ex cera alba ad craſſitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incurvatam patienti tradit, ut ipſe eam in fauces demittat, donec impulſum corpus extraneum in ventriculum deſcendat.

Nonnulli, in eundem finem, majores deglutire bolos jubent. Aliqui globulum plumbeum filo fortiter alligant, quo ſæpius deglutito & retracto, illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detruditur. Cum res gulæ infixa, nec inſtrumentis per os eximi, nec aliis modis in ventriculum deſcendere poteſt, *Fabritius ab Aquap.* ex *Paulo* & *Leonide*, totum negotium naturæ & tempori committit.

TA-

TABULA XXXVI.

(*Olim Tab. XXXVII.*)

De Inuſtione narium in ozæna, præſertim & poſt exciſionem polypi, & ratione inſtituendi paracentheſin thoracis Paulinam & Hippocraticam, dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atque provocandi papillas lactantium.

FIG. I. quomodo *Nares exulceratæ* ſolùm, vel *cum corruptione oſſis*, ferramentis candentibus, & per cannulas immiſſis, adurantur, docet. His adjungantur ea, quæ ſupræ *Tab.* X. *Fig*. III. IV. V. & VI. dicta ſunt. Curavi ſartorem Patavinum ozænâ Gallicâ domi detentum, quæ etiam, poſt internum decocti ex ligno Guajacino uſum, per duos annos continuos, à Barbitonſore ejuſdem loci primario fuit tractata medicamentis ex Antimonio & Mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per Chirurgum, *D. D. Spigelii* conſilium & operam petiit. *Spigelius* autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque viſitare non potuit, unde me Chirurgo illi ordinario adjunxit, mihique præcepit, ut turundam ex linteo puro conficerem, eamque nari læſæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, ut ozænæ ſitus, quantitas & qualitas addiſci poſſit. Mandatis obtemperavi & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatam, ſumméque fœtentem inveni, & *Spigelio* monſtravi, qui, hanc ſubitò atque vidit, dixit, ulcus eſſe in ſummo ferè naris loco, ſupra ſcilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, ſed cum oſſis corruptione conjunctum, quod inuſtionem poſtulet. Quærenti rationem dictorum, dedit ſequentem: quia turunda ferè in apice eſt contaminata, ulcus ſitum habet in ſummitate naris: quia eadem exterius eſt ſolùm commaculata, neceſſariò dextrum duntaxat latus afficitur; ulcere non adeò magno, quoniam

niam macula eſt parva; cum oſſe tamen corrupto, quia turunda eſt nigra, & valde fœtet; Chirurgiâ opus habet, quoniam huic effectui, uſque in præſens tempus, medicamenta talia fuerunt incaſſum abhibita, quæ, ſi os corruptum non fuiſſet, ulcus jam pridem ad cicatricem duxiſſent. Quam Chirurgiam, ſeu inuſtionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, utpote facilem, *quæ mearum operationum prima fuit*. Quare cannulam elegi (varias enim habebat *Spigelius*) idoneam, (eam ſcilicet, quæ in latere foramen habuit, *Tab.* X. *Fig.* IV. delineata) illamque linteo, quod vino nigro auſtero erat expreſſum, pro illæſarum partium defenſione, involvi, ac nari exulceratæ immiſi, ut foramen dictæ cannulæ ulcus æquaret; præparatâ & nari immiſsâ cannulâ, recepi ferrum *Tab.* X. *Fig.* VI. optimè candens, quod per cannulam immiſi uſque ad locum affectum, idemque ſtatim retraxi, repetendo ſtyli candentis immisſionem & retractionem ad ſummum quater vel quinquies, *quàm citiſſimè tamen, unde ad minimum duo ferramenta ignita, ut loco citato monui, requiruntur:* Poſt inuſtionem natura, (mitigato prius dolore, & eſcharâ ablatâ), medicamentis adjuta, intra 14. dies particulam osſis ſeparavit, & ulcus, applicitis exſiccantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc Chirurgiam poſthac in pluribus felici cum ſucceſſu expertus ſum, (quamvis Germani, & præcipuè Ulmenſes, ab inuſtionibus quibuſvis maximè abhorreant) utroque ægrotantium oculo, ad evitandum inſtrumenti igniti aſpectum, goſſipio, & faſciâ clauſo.

Ozæna narium cum vel ſine Venereæ luis ſuſpicione, absque tamen oſſis carie, ſi medicamentis curari nequit, expoſcit cannulam omninò ſolidam *Tab.* X. *Fig.* III. quam tamen nunquam, ut verum fatear, adhibui, neque unquam adhiberi vidi. Mihi autem narravit ſtudioſus quidam Mediolanenſis, ſe inuſtionem per cannulam omninò ſolidam ab Excell. *Hieron. Fabrit. ab Aquapendente* adhibitam feliciſſimo ſucceſſu admiſiſſe.

Modus abſque dubio fuit iſte, quem Autor ipſe deſcribit. Immittenda cannula ferrea, (*omnimò ſolida. Tab.* X. *Fig.* III. *nec linteo involuta, ſed albumine ovi probè agitato oblinita*) tam longa, ut ulceris longitudinem adæquet, nariumque cavitatem æmuletur, & per ipſam ferramen-

ramentum candens indendum, quod tamen non niſi cannulam attingat. Sic fiet, ut ferrum candens calefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, ut nares ex hoc calore doleant, ſed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, quâ perſpectâ cannula è naribus è veſtigio eximenda, rurſumque immittenda, totieſque ferramentum candens, quod tantùm calefaciat, repetendum, quouſque exſiccata ſufficienter pars exſtiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, ut ſine dolore iterata calefactio ſuppleat vicem aduſtionis, partem ſcilicet exſiccando, & corroborando & humores digerendo, atque ita ulcus ſanando.

FIG. II. oſtendit *Coſtas thoracis detectas*, ut ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, Chirurgiæ tyrones melius intelligant: *Signum* ♀ igitur locum *Paulinum*: ☉ *Paulino* inferiorem; & ♃ *Hippocraticum*. Locis enim aſſignatis thorax in quavis empyematis ſpecie ſolet aperiri.

FIG. III. *Signum* ☿ monſtrat filum triplicatum, quo *Paulinus*, ipſoque inferior locus invenitur: ♄ inciſionem ſolius cutis ſupra muſculos intercoſtales, quæ fit σκολοπομαχαιρίῳ.

FIG. IV. monſtrat 1) Quomodo in vulneribus, in thoracis cavitatem penetrantibus, ſanguis per canalem A. *Tab.* XIII. *Fig.* IX. deſcriptam, extrahatur. 2) Qualis, poſt ſectionem thoracis ♂ cannula B. *Tab.* XIII. *Fig.* XII. &c. pileolus argenteus C. *Tab.* XV. *Fig.* VIII. ſpongia D. & ſipho pro injiciendis in thoracem idoneis liquoribus neceſſarius ☾ *Tab.* XV. *Fig. II.* ſit adhibendus. 3) Quomodo thorax perforandus, & quid poſt thoracis apertionem, ſive *Paulinam*, ſive *Hippocraticam*, agendum. Ante apertionem verò thoracis quatuor conſideranda ſunt, 1. An Chirurgia ſit facienda nec ne? 2. quo tempore? 3. quo in loco? 4. quo pacto?

I. *An ſit facienda*? ſignificabunt quatuor: 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, ſeu quantitas humoris evacuandi.

1) *Morbus*: ſi ſcilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peripneumoniæ, aut pleuritide, vel bilioſus ichor ex eryſipelate pulmonum, vel aquoſus humor ex hydrope thoracis, vel ſanies cruenta, loturæ carnium ſimilis, vel ſanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoſcimus primò ex reſpiratione,

ne, quæ tantùm eſt difficilis in inſpiratione, ob pulmones liberè, propter materiam collectam, ſeſe expandere non valentes: non verò in exſpiratione, cum materia ſuo pondere pulmones comprimat. Secundò ex pulſibus celeribus, vehementioribus, frequentibus, parvis, inæqualibus, & inordinatis. Tertiò ex prægreſſa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quartò, ex decubitu in ſanum latus difficili, quod materia pulmonibus incumbat, & eos gravet, ne liberè huc vel illuc moveri poſſint. Quintò ab inundatione in thoracis cavo percepta. Quibus ſextò addi poteſt tuſſis, quæ tamen non eſt ſemper in omni empyemate, ſed tunc ſaltem, quando materia in bronchiis pulmonum continetur, quæ interiorem aſperæ arteriæ tunicam & ejus caput, *partes exquſito prædit as ſenſu*, ſuâ vel copiâ vel acrimoniâ irritat, atque ita tuſſim excitat.

2) *Anni tempus*: *Hippocrates* ſolſtitium hyemale & æſtivum evitare jubet, quod iis temporibus maxima & quaſi repentina fiat aëris permutatio: vel cum ſemper poſt ſectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præſertim verò, dum evacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta, quantum poſſibile, erunt fugienda.

3) *Vires*: Niſi enim vires bene aut mediocriter conſtent, intermittenda erit hæc manualis operatio, ne ſcilicet nobiliſſimum aliàs perforationis præſidium ægro mortuo diffametur. Vires autem metiuntur Medici plerumque à pulſibus, qui tamen illos in hoc caſu decipere poſſunt, quod talis materia in thorace collecta pulſus faciat parvos, celeres, frequentes & inordinatos. Certiſſimum autem earum, ſi conſtant, ſignum eſt, cum ægri vel ſedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ bene-valentis, aut ſubſidio ſcipionis alicujus.

4) *Quantitas*: Si enim pauca materia in thorace fuerit, non opus eſt apertione. Natura enim ipſam aut digeret, aut per urinarias vias, aliaque loca ſecernet; Si verò copioſa, ſine mora & incunctanter inſtituenda eſt apertio, ne quantitate materiæ ſuffocetur æger, aut ejus qualitate prava corrumpantur pulmones.

II. *Sed quo tempore*? Id nobis inſinuaſſe videtur *Hippocrates l.6. Epid. ſ.7. text* 9. inquiens: Hydropicos in thorace *τάσσον* ſecare oportet, Tabeſcentes verò *αὐτίκα* urere. Interpretes utrumque vocabulum verterunt ſtatim, ſed *τάσ-*

σον

σον hic minus ſignificat, quaſi *Hippocrates* dicat, Hydropicos minus citò, Tabeſcentes verò citiſſimè & ſtatim ſecandos eſſe, aut urendos. Ratio eſt, quia Hydropicis, cum materia colligatur ſenſim in thorace, non opus eſt, ut ab inito ſtatim fiat operatio; quia tum demum nocet collectio illa, ubi in magna quantitate fuerit. At Tabeſcentes & Empyematici, materiam unico quaſi tractu, ruptâ vomicâ, colligunt, unde ſtatim thorax aperiendus: 1. ne patiens ſuffocetur, propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulentæ quantitate impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, ulcus aliquod naſcatur, quod aut difficillimæ, aut nullius poſtmodum ſit curationis.

III. *Quo loco?* Debet eſſe locus talis, in quo tutiſſimè apertio fieri poteſt. Loca autem ſunt multiplicia, anterius, poſterius, ad latus, inferius, & ſuperius. Sed anterius, & poſterius neque benè, neque tutò fit thoracis apertio, propter muſculum pectoralem, & muſculos dorſi admodum nervoſos, qui valde periculosè incidun-tur. Ergo reſtat, ut apertio inſtituatur ad latus, & vel ſuperius vel inferius, nam in hoc muſculi pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione ſcilicet ſterni, ſi materia inter mediaſtinum fuerit collecta, fieri ſolet apertio. *Paulus* ergo *lib. 6. c.* 44. in ſuperiore lateris parte; *Hippocrates* verò *lib.* 2. *de morbis* in inferiore thoracem aperit. In ſuperiore quidem inter 5. & 6. coſtam numerando à ſupernis *Tab.*XXXVI. *Fig.* II. ♀. in inferiore inter 3. & 4. numerando ab infernis *Tab.* XXXVI. *Fig.* II. ♃.

Paulus locum ſuum invenit, numeratis vertebris thoracis, à ſupernis incipienddo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apice ſpinæ dorſi, & ad medium ſternum deducit: Deinde tertiam fili partem, eamque à ſterno ad ſpinam demetitur, &, quo extremitas fili triplicati pertingit, locum atramento ſignat; qui ita ſignatus rectam & perpendicularem cum papilla mammarum facit lineam *Tab.* XXXVI. *Fig.* III. ♄.

Hippocrates inter 3. & 4. coſtam pectus aperit, numerando ab infernis, & cauſa eſt, quia hâc ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, melius effluit; & eligit locum, ubi eſt eminentia illa & flexura coſtarum, quibus muſculi adnaſcuntur, non tamen ſuper illam, aut retroverſus

ſus deorſum, eo quod ibi muſculi nervoſi apertionem impediant, ſed paulò anterius verſus ſternum *Tab* XXXVI. *Fig.* II. ♃. Videtur quidem in hoc loco periculum eſſe propter diaphragma, ne lædatur; nullum tamen eſt, quia diaphragma, ubi coſtis adhæret, tam altè non aſcendit, (copiâ enim materiæ deprimitur), ut lædi poſſit. Ubi ergo materia collecta fuerit, ibi apertio molienda eſt. Si in parte ſiniſtra, in latere ſiniſtro aperiatur thorax: ſi in dextra, in dextro; ſi in utraque, utrobique. Ex his tamen recenſitis locis, *Hippocraticus* eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace colléčta, ob decliviorem apertionis ſitum, melius evacuetur, quàm in *Paulino*. Hic tamen non ſimpliciter contemnendus, ſiquidem, ſi re paulò diligentius conſideratâ, in latere dextro ſit adminiſtranda apertio, locus *Paulinus Hippocratico* præferendus, quod in dextro latere hepar gibbâ ſui parte diaphragma ſurſum pellat; in ſiniſtro verò *Hippocraticus*, quod diaprahma, ob humiliorem lienis ſedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi posſit. Unde *Hipp. lib.* 2. *de morb.* inquit: Optandum eſſet, ut in ſiniſtra parte materia evacuanda ſemper decumberet. Vel *Paulino* inferior, ſcilicet inter coſtam 6. & 7. ⊙ *Tab.* XXXVI. *Fig.* II. In vivis namque non ita altè aſcendit diaphragma, ut in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur ſine offenſione pericardii, pulmonum, & ſepti tranſverſi.

IV. *Modus* autem hic eſt: Thoracis apertio fit vel ſectione, vel uſtione, vel perforatione. Sectionis & uſtionis mentionem facit *Hipp. ſect.* 7. *aph.* 47. dum inquit: quicunque ſuppurati uruntur vel ſecantur, &c. uſtionis verò *l.* 2. *de morbis.* In omnibus tribus modis conſideranda ſunt, ægri decubitus, reſpiratio, inſtrumenta & operatio. 1) *Quod decubitum attinet*, ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne muſculi nimium contrahantur: Unde in modo *Pauli* ſupinus jaceat æger, in *Hippocratis* autem pronus. 2) *Reſpirationem* quod concernit, in modo *Hippocratico* æger debet exſpirare, ut pulmones concidant; in *Paulino* autem ſpiritum continere, ut diaphragma deprimatur. 3) *Inſtrumenta* pro diverſo operandi modo variant. In ſectione *Hippocr.* utitur ſcalpello *Tabul.* II. *Fig.* I. deſcripto, & *ſpatha* dicto. *Paulus* verò thoracem aperit σπο-

λοπομαχαιρίῳ, gladiolo ſcilicet longo, & ad cuſpidem paulùm recurvato, *Tab.* XIII. *Fig.* I. *Recentiores utroque ſcalpello.* In uſtione verò *Hippocrates* uſurpat ferrum oblongum, nec admodum craſſum, ut poſt inuſtionem foramen majus fiat, quàm inſtrumenti eſt craſſities. *Hippocrates* etiam coſtam terebrâ cavâ, in cochleæ formam fabrefactâ (*non ſolidâ, qualem habent ſutores, dum perforant calceorum ſoleas ad filum trajiciendum*) perforat. Hæ tres operationes, pro diverſitate materiæ in thorace contentæ, ſunt adhibendæ, nam cum alia materia craſſa ſit, & alia tenuis, illa foramen majus, hæc verò minus requirit. In craſſa itaque, ubi pus collectum eſt, debet fieri ſectio, in tenui verò & aquoſa veluti in hydrope thoracis, vel uſtione muſculorum, vel perforatione coſtæ pectus aperiendum cenſet *Paulus*, & *Hippocrates.* Recentiores uſtioni & perforationi præferunt ſectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, majorem in ſuppuratis, & maximam in materiæ pituitoſæ collectione.

4) *Sectio thoracis* ita peragitur; invento loco, atramentoque notato, æger in medio collocetur ſitu: deinde cutis ſcalpello *Tab.* XIII. *Fig.* I. & *Tab. hujus Fig.* III. ♄ obliquè poſteriora & ſuperiora verſus incidatur: hinc ſcalpellus *Tab.* II. *Fig.* I. panniculo albo obligatus (*ita ut ſumma ipſius pars ſaltem ad unguis magni digiti menſuram expedita reſtet, ne altius, quàm par eſt, intromiſſa aliquid lædat*) muſculiſque intercoſtalibus externis adhibitus, ſenſim & paulatim adigatur, donec in cavitatem thoracis penetret, *Tab. hujus Fig.* IV. ♂. Quod ſi vulnus hoc præter ſpem anguſtius fuerit, & materia craſſior, tunc vel illud ſcalpello, *Tab.* XIII. *Fig.* I. & *Tab. hujus Figur.* V. E. quod pulmones propter obſtaculum in extremitate poſitum offendere nequit, dilatandum: vel, ut materia liquidior reddatur, aqua mulſa per ſiphonem *Tab. hujus Fig.* IV. ☽ infundenda eſt in thoracem. *Factâ ſectione, emittatur quidem materia in thorace contenta* (non tamen tota unicâ vice, ne vires ægro deficiant, aut majus malum ſuccedat; ſi unicâ vice velimus evacuare, tunc natura, collectæ materiæ quaſi aſſueta, perſentit aliquod vacuum, pro quo evitando, in ſubſidium mittit omnes in toto corpore contentos humores, unde majus empyema, quam fuit antea, orietur) *quotidie ad*

℥vj.

℥vj. *vel libr.* j. *vel quantum vires ferunt.* Hâc materiæ quantitate emiſſâ, vulnus turundâ, ex ſtuppa, vel lino crudo confectâ, & filo alligatâ, ſingulis diebus obturetur uſque in decimum diem: ubi materia ferè omnis evacuata eſt, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fiſtulam *Tab. hujus Fig.* IV. ☽ infundatur, ne pulmones humectari ſoliti derepentè exſiccentur; deinde cannula argentea *Tab. hujus Fig.* IV. B. indatur, ut liquor, manè vel veſperi infuſus, emitti poſſit: *quod enim manè in thoracem infunditur, ad veſperam evacuetur, quod verò veſperi, manè.* Poſt decimum quintum ſectionis diem, cannulæ argenteæ ſubſtituetur turunda ex linteo cerâ albâ oblinito, cava, ne vulnus in fiſtulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat. Quando thorax omninò exſiccatus eſt, penicillus ex linteo incerato cavus in craſſitie & longitudine quotidie minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatrice poſſit obduci. In materia tamen aquoſa, vel pure tenui, ſtatim poſt apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè reſpondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenue totaliter effluat, & ægri moriantur, (*monente Hipp. ſect. 6. aphor.* 27.), ſed ut tantum materiæ, quantum virium ratio permittit, evacuetur. Quod ſi ob aëris frigiditatem, aliamque cauſam, conſultum non eſt, ut quotidie ſemel vel bis materiæ detur exitus, cannulæ ſpongiola *Tab. hujus Fig.* IV. D. imponatur, pileoluſque *Tab. hujus Fig.* IV. C. addatur, ut materia omni quaſi momento per ejus foramina, paulatim & citra virium jacturam tranſſudet.

FIG. V. Vulnerum thoracis & abdominis dilatationem exhibet, quæ ſcalpellis peragitur.

Vulnus cuicunque *thoracis* loco inflictum, vel penetrat, & pleuram perforat; vel non perforat. Illud iterum vel eſt anguſtum vel latum, & utrumque vel cum partium internarum læſione, vel ſine ea.

Vulnus thoracis infra 6. coſtam acceptum, in cavitatem penetrans, & ſine partium internarum læſione ſatis latum, nunquam conſuatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiæ, quæ in cavitatem thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus, ſed immittatur primùm turunda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inſpiratione in thoracem rapiatur) &

& ſanguinem ſiſtentibus imbuta, ut apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turundâ ex linteo parum detrito confectâ, & medicamento pus movente oblinitâ digeratur, & apertum conſervetur, ut materia collecta liberè poſſit exire.

Quodſi materia intra thoracem collecta fuerit craſſa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur injectis per aliquot dies lavacris, ex decoctione hordei, paſſularum & melle roſato, & vulneri imponatur cannula argentea, *Tab. bujus Fig.* IV. B. digeſtivo oblinita, ſpongiâque *ejuſdem Tab. Fig.* IV. D. obturata, & pileolo *ibidem* C. cooperta, ut pus injectaque decoctio ſenſim expurgetur. Quando purulenta materia convenienter expurgata fuerit, loco cannulæ ex argento alatæ, vulneri immittatur turunda ex linteo incerato cava, ſarcoticoque imbuta, quæ quotidie, ut ſuprà dictum, minor & brevior fiat, ne carnis generationem impediat. Quando prædictum vulnus fuerit anguſtum, ſtatim ſcalpello, E. *Fig.* V. *bujus Tab.* dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere ſupra quintam thoracis coſtam penetrante, ſive lato, ſive anguſto, turundâ foramen, ſtegnotico imbutâ, & filo alligatâ, apertum teneatur, ut eodem, vel ſequente die, ſanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem *Tab. bujus Figur.* IV. A. extrahi poſſit.

Quod ſi materia ob ſui craſſitiem, vel ſublimiorem vulneris ſitum, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adſtantibus conſanguineis conceſſa, peragatur, modo ſub explicatione *Fig.* III. & IV. *bujus Tab.* fuſius tradito. Hoc præſidio Chirurgiæ præſentaneo non admiſſo; cum materia per vulneris orificium, vel ex ſe ſatis latum, vel ſcalpello fruſtra dilatatum effluere nequeat, illa, prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis per os exhibitis tentetur potiùs evacuari, quàm eclegmatibus expectorari.

In vulneribus thoracis cum parva pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnoſam inciſione, non ſolum procuretur materiæ vel per vulnus ex ſe latum, aut ſcalpello dilatatum, vel per foramen novum, vel per vias urinarias excluſio, verùm etiam per ſiphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas ſanguinem fundentes conſtringens, ſecundò materiam craſſam atte-

tenuans, tertiò vulnus internum detergens, & denique quartò illud conſolidans.

Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel inteſtina. Si omentum prolapſum ſit, conſiderandum erit, an ſanum adhuc ſit, vel putrefactum. Si ſanum eſt, tunc ſtatim, vino calido lotum, blandè manuum digitis intro pellendum; deinde vulneris labia ad mutuum contactum ducenda, adductaque ſuturis, *Tab.* XXXVIII. *Fig.* III. & *Tab.* XXXIX. *Fig.* V. delineatis, conſervanda. Quod ſi omentum putrefactum ſit, erit extrahendum, & filo, ex ſerico ſimplici rubro, fortiſſimè conſtringendum; tum verò portio corrupta ſupra filum adſtrictum, ſcalpello amputanda, reliquum verò, quod ſanum eſt, vino calido abluendum, blandéque in abdomen reducendum, filo longo extrorſum propendente: deinde vulnus ſuturis modò citatis conjungendum, ſic tamen, ut aliquod ſpatium, ubi filum propendet, relinquatur. Quod ſi inteſtina fuerint prolapſa, ſtatim & antequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulſa, in abdomen recondantur. Si foramen, ſeu vulnus abdominis ſit anguſtum, & inteſtinum prolapſum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeò turgidum, ut manuum opera ipſum intromittere impoſſibile ſit, tunc diu foveatur ſpongiâ vino albo & calenti expreſſâ, *aut maſſâ lini crudi in lixivio acri* decoctâ, ut flatus diſſipentur, deinde reducatur, & vulnus abdominis debitè conſuatur. Si hâc ratione inteſtini prolapſi reductio non ſuccedat, vulnus ſyringotomo G. & F. *Tab.* XVI. *Fig.* IV. dilatetur, ut inteſtinum intromitti, & vulnus dilatatum, juxta *Galeni* regulam, conſui queat.

FIG. VI. H. Qod ſi ſub vulnere abdominis penetrante, *inteſtina* craſſiora *cæſim vulnerata* ſint, tunc blandè protrahantur, & *conſuantur*, eo modo, quo pelliones pelles conſuere ſolent, relictâ portione fili ex lino contorti, quæ extra vulnus abdominis propendeat; poſtea vino calenti abluantur, & ſenſim in ſuum locum reponantur; Ultimo repoſitorum ſuturæ inſpergantur pulveres ex thure, maſtiche, pyrethro, &c. vulnuſque abdominis fibulis uniendum.

Papillæ lactantium I. non rarò intra mammas ita occultantur, ut ipſas infans recens natus neque ore appre-

hendere, neque ex iis lac ſugere valeat. In ſimili caſu vel infantis nutrix, vitri, *Tab.* XVIII. *Fig.* V. depicti, baſin admoveat papillæ occultatæ, & orificium fiſtulæ ore apprehendat, ſuctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum oblongum K. papillæ applicet, & faſciâ mamillæ alliget: Quo facto, anguſtiorem vitri partem labiis apprehendat, pariterque ſugendo papillam evocet latentem. *Amatus Luſitanus* vitrum anguſtioris orificii L. ferventi aquâ implet, quam impensè calefactam, rurſus effundit, vitrique orificium ſtatim papillæ admovet: hoc namque ſubitò papillæ firmiter adhæret, eamque tam validè extrahit, ut ore infantis facillimè apprehendi poſſit. Dicta inſtrumenta non ſolùm papillas, verùm etiam lac evocant. Quod ſi igitur neceſſe non eſt, ut ſimul cum papillis lac extrahatur, tutiſſimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

TABULA XXXVII.

(*Olim Tab. XXXVIII.*)

De abſciſſione Mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fiſtularum ſubter coſtas reptantium, conſtrictione umbilici Celſina, & cingulo umbilicali.

FIG. I. oſtendit *Mammæ* dextræ, carcinomate exulcerato affectæ, *baſin* duabus acubus *Tab.* XIII. *Fig.* VIII. quæ filum ex lino contortum trahunt, *trajectam.*

FIG. II. monſtrat, quomodo Chirurgus *filorum tranſmiſſorum capita* collecta, manu ſiniſtrâ apprehendat, & dextrâ ſcalpellum *Tab.* XIII. *Fig.* VII. adigat, eoque *Cancrum radicitus abſcindat.*

FIG. III. exhibet *Cancrum* à pectore *abſciſſum*, qui ſex libras Medicinales pependit.

FIG. IV. docet, quomodo Chirurgus, poſt abſciſſionem mammæ exulceratæ, locum *ferramento candente* leniter adurat (*vid. inf. ſingul. hiſtor.*), ſaltem pro corroboratione partis.

FIG. V. eſt *Inſtrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap.* quo *pertunditur fiſtula thoracis*, quæ à ſpatio intercoſtali ſuperiore ſubtus coſtam unam vel alteram, vel etiam plures,

res, ſeſe inſinuat, videlicet inter pleuram & coſtas, donec in aliquod coſtarum ſubjectarum ſpatium terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incurvatæ (*a*) extremitas, uſque ad fiſtulæ fundum, vt exterius ſpectet: dein per cannulam fiſtulæ immiſſam impellitur acus (*b*) longa (quæ longè à cuſpide foramen habet, & filum ducit) fiſtulæ fundus perforetur, & filum per ſuperiorem & inferiorem ſinus portam exeat. Perforato fiſtulæ fundo, eximatur acus per novum ſinus foramen, & fili extremitates colligantur, ut fiſtulæ foramina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec ſinus ſubtercoſtalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fiſtulis vid. *infra Tab.* XXXIX. *Fig.* IV.

FIG. VI. eſt *Soſtrati vinculum*, quod maximè convenit, ubi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc *Galen. l. de faſciis. c.* 81. deſcribit. Maximè convenit, ubi medium pectus, vel dorſum, aut latera ſeu thoracem, *ob vulnus præcipuè thoracis, aut fracturam coſtæ*, volumus devincire: duas igitur faſciolas, tres digitos latas, juſtæ longitudinis, *ſummis* humerorum capitibus injicimus, earumque *ambo* capita recta ſinimus dependere: deinde faſciâ glomeratâ, *vel unius capitis*, thoracem totum & latera, ut contegantur, extremamque faſciam modò alligamus, capita verò, quæ & à priori & poſteriori parte pendebant, faſciæ circuitibus aſſuimus, ac ſi longiora fuerint, ſurſum converſa, qua jugulum cum lato ſcapularum oſſe committitur, inter ſe colligimus.

FIG. VII. oſtendit, quomodo *Celſus lib.* 7. *c.* 14. *prominentiam umbilici chirurgia curet.* Reſupinato corpore ægrotantis (ut ſive inteſtinum, ſive omentum, ſive utrumque, per umbilicum plerumque dilatatum prolapſum recondatur) umbilicum forcipe apprehendit, ad ſe trahit, & ad baſin acu (quæ duo fila ſerica, ſimplicia & infecta, ducit) trajicit: poſtea filorum anſam ſcalpello incidit, & ligatis utriuſque fili extremitatibus umbilici exaltati baſin validiſſimè conſtringit, ut id, quod ſupra vinculum eſt, emoriatur, & decidat. *Vid. Tab.* XXXVIII. *Fig.* IV. V. VI.

Quia tamen dictam *Celſi* Chirurgiam tam facilè non admittunt ægri, mitiorem & à me ſæpiſſimè expertam excogitavit *Hieron. Fabric. ab Aquapendente*, quam adminiſtrat medicamento & cingulo *ſequentis Figuræ* VIII. *hujus Tabulæ, & Tab.* XXXIX. *Fig.* I.

Occaſione hujus materiæ, rariſſimam in infante umbilici relaxationem, & inteſtinorum extra corpus propendentium p. n. prolapſum, ex matris repentina imaginationis impreſſione, mihi d. 14. *Januarii* 1643. à Clariſſimo Domino Doctore *Joann. Georgio Gockelio*, Reipub. noſtræ Phyſico ordinario, Medicoque aſſiduo, & collega meo plurimum honorando, communicatam non immeritò hic inſerere placuit. Villica (ita ſonabant verba) quædam Berenſtattenſis, Ulmanæ ditionis, *Jacobi Höckeri* conjux, præcedenti meſſis tempore, ſed primis geſtationis menſibus, ſuburbanis ruſticiſque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc inde ſparſos manipulos colligens, ſub eorundem unò, reptantium viperarum acervum ſubitò animadvertit, harumque & motum & figuram, umbilicali regioni ſuperimpoſitâ manu, ſtrenuè ſibi imaginata eſt. Interim toto geſtationis tempore, bene quidem habuit; aſt heri, circa crepuſculum veſpertinum, filiam, ſacrâ mox undâ *Barbaram* initiatam, vividam quidem, ſed, ex radicata illa imaginatione, non benè formatam, peperit, adeò ut omnia natæ hujus inteſtina, aliàs, ſecundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hîc, præter naturam, per relaxatum umbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, ſoloque peritonæo inveſtita, conſpicienda ſe præbuerint; quæ etiam extra jam uterum poſita, (materno videlicet & ſalutari calore deſtituta, à circumſtante inſuper aëre frigidiore læſa, & coarctata), nec hypocauſti calidioris beneficio, nec tegumentis, nec ullo Medici & artificio, & auxilio, in ſuo naturali ſtatu conſervari potuerunt: Hinc elapſo biduo, & ſequenti Dominico die, vix hunc ingreſſa mundum, ad beatorum iterum ſedes migravit.

FIG. VIII. A. eſt *Cingulum umbilicale* ex linteo duplici goſſipino paratum, quod ea parte E. quâ umbilicum contegit, ſcutum, veluti placentam, duriuſculum obtinet, in cujus centro globulus ex adſtricto linteo eſt, qui umbilici dilatationem ſeſe inſinuet, ut inteſtinum, aut omentum, vel utrumque, rurſus exire prohibeat: ſed prius ceratum conſtrictivum ſuper alutam extenſum, debet apponi, poſtea, cingulo applicito, abdomen conſtringi. Aliqui cingulo umbilicali A. addunt faſcias ſcapulares B. C. quæ tribus tranſverſis linteis D. ligantur & cingulum humeris annectunt, ne deſcendat, ſed firmi-

firmiter regioni umbilicali inhæreat. Sed eæ neceſſariæ non ſunt, quoniam oſſa Ilii deſcenſionem cinguli, ſubligamina F. G. verò ejuſdem aſcenſionem prohibent. *Vid. Tab.* XXXIX. *Fig.* I.

TABULA XXXVIII.

(*Olim ex parte in Tab. XXXVIII. & XXXIX.*)

De inciſione deceptoria abſceſſus mammarum, faſcia quadriga ſeu Cataphracta; Gaſtroraphia, & conſtrictione umbilici Celſina.

FIG. I. monſtrat, *quomodo Fœminæ timidiuſculæ circa inciſionem abſceſſuum mammarum decipiantur.* Licet enim mammarum abſceſſus ſæpiſſimè maturentur & per ſe aperiantur, interdum tamen pus adeò craſſum eſt, & profundius latens, ut maturatio, cum ſumma, ob dolores, virium proſtratione, nimis retardetur, & abſceſſus neceſſariò inciſionem requirat, qualem verò fœminæ meticuloſæ omnino prohibent. Hinc Chirurgus ſibi provideat in manus dextræ digito cum annulo aureo *Tab.* XIII. *Fig.* XI. quo ſcalpellus recurvus abſconditus eſt, ut præter opinionem ægrotæ & adſtantium, ſimulans quaſi aliud quid acturus ſit, abſceſſum dictum maturum ſcalpello in annulo occultato promtiſſimè incidere poſſit. Hic decipiendi modus non ſolum obſervandus eſt in aperiendis abſceſſibus mammarum, ſed etiam in aliis tumoribus exulceratis incidendis, ad minuendum infantibus & mulierculis timidis ferri pavorem.

FIG. II. oſtendit *Faſciam pectori accommodatam*, quam *Galenus lib. de faſc. c.* 79. *Cataphractam* ſeu *Quadrigam* vocat. Hæc vinctura nomen ducit à ſimilitudine vincturarum armatorum apud Romanos, quæ ſuper humeros decuſſatim per dorſum & pectus tranſeuntes loricam exhibent, & inſervit maximè ad thoracem cum ſcapulis, ſterno, dorſo & coſtis conſtringendum. Faſcia hæc, duobus capitibus conglomerata, ſequenti modo circum pectus deligatur: Medium faſciæ ſub alterutram axillam, verbi gratia, ſiniſtram (6.) injicitur, & bina capita ſurſum adducta, tranſverſis in humero ad Literæ

X ſimilitudinem factis ductibus (7), alter ſuper præcordia (2. 1.) alter ſuper dorſum ad alam oppoſitam (8.) oblique procedant; inde verò poſtea eadem, ut modo dictum eſt, ratione, humerum dextrum ſuſceptum (9.) ſimiliter, ut antea, & quidem caput anterius per viam anteriorem pectoris (5. 4.), poſterius verò per dorſum ad alam priorem (6.) redeant, & ſe invicem cum priori ductu decuſſent. His binis ductibus rite inſtitutis, quidque ex utriſque habenis faſciæ reliquum eſt, in ductus circulares (12. 13. 14. 15. 16. 17.) ſeu potius ſpirales obtuſos, juxta ſe invicem ſcilicet poſitos, atque ſenſim ſenſimque circum corpus deſcendentes, (quæ utrimque ſemper, vel etiam in anteriori & poſteriori thoracis parte, ut firmius ſternum comprehendant, decuſſantur), impenditur, donec nimirum pars thoracis afflicta probè tecta, atque ad ſimilitudinem loricæ involuta eſſe deprehenditur. Vid. *Tab.* LIV. *ſub Litt. S.* de faſcia cum uno capite deligata.

FIG. III. docet *modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur*, adductaque ſuturis ſeu fibulis conſerventur, ne inteſtina repoſita iterum prolabantur. In hac Figura peritonæum, juxta *Galeni lib. 6. meth. med. c.* 4. ſententiam, conſuitur cum muſculis, & muſculi viciſſim cum peritonæo: juxta *Albucaſin* acus, poſtquam labia vulneris transfixerit, extrahitur, & fila conſtricta abſcinduntur. Ægro itaque in dorſum depoſito, vel in latus oppoſitum vulneri, ne inteſtina nimis premant, vulnus conſuendum, & repoſitis inteſtinis, miniſter manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgo partem porrigat, quanta ad conſuendum eſt neceſſaria. Infigit autem 1) acum, quæ filum trahit ex lino contortum, ab infernis & externis (*u*) introrſum per cutem (*a*) & muſculos (*b*) ſubjectos, ad peritonæum (*c*) uſque, poſtea intacto peritonæo (*c*) hujus partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per muſculos, ab internis ad extra, acum tranſmittit, poſt, exemptâ acu, ambo fili capita conſtringit, facitque punctum. Hinc 2) interjecto ſpatio unius digiti tranſverſi, per abdomen ejuſdem partis, à ſupernis & externis (*x*) introrſum, intacto peritonæo acum transfigit, poſtea per peritonæum, muſculos & cutim, ab internis ad externa acum tranſmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modò perforando, modò prætereundo peritonæum, donec tot fiant puncta

cta (1. 2. 3. 4. 5.) quot ſunt neceſſaria ad perfectam abdominis ſuturam. *Vid. Tab.* XXXIX. *Fig.* V. *Hic modus conſuendi etiam obſervandus, quando abdomen, poſt partum cæſareum, fibulis uniendum eſt.*

Tres ſequentes Figuræ oſtendunt *Chirurgiam prominentiæ umbilici*, quam quidam Caſtratores, juxta *Celſi* doctrinam *in Tab.*XXXVII. *Fig.* VII. explicatam, commendant.

In FIG. IV. *Prominens umbilicus* ſiniſtrâ manu apprehenditur, & dextrâ mediante *ligamento ſuſpenſorio* (*e*) *exaltatur*, ut umbilicus eò ſecurius acu trajici poſſit.

In FIG. V. *Umbilicus* exaltatur, ſupra lingamentum ſuſpenſorium (*e*) acu, quæ duo fila ſerica fortia ducit, ad baſin *tranſfoditur.*

In FIG. VI. monſtratur Umbilicus transfoſſus, cum ligatis filis, quæ utrinque fortiter conſtringuntur.

TABULA XXXIX.

(*Olim Tab. XXXIX.*)

De Cingulo prominentiæ umbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fiſtulas thoracis externas, conſuendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & evocandi urinam ſuppreſſam.

FIG. I. oſtendit *Cingulum umbilicale*, *Tab.* XXXVII. *Fig.* VIII. *viro applicitum*: quo ſolo plurimas mediocres umbilici prominentias tàm in viris quàm fœminis, cùm in adultis tùm pueris, curavi, & majores, ne creverint, prohibui.

FIG. II. &. III. monſtrat *locum*, *modum* & *inſtrumenta paracentheſeos*, in abdomine hydropicorum peractæ. Circa hanc operationem Chirurgicam etiam quatuor conſideranda ſunt, primò an ſit facienda? ſecundò quo tempore? tertiò quo in loco? quartò quo modo?

I. *An facienda?* ſignificabunt morbus, & ægri vires. Morbus eſt Aſcites tantùm, aut cùm reliquis ſpeciebus Hydropis aqua permiſta eſt: ſi ſcilicet tumor abdominis, à copioſiſſimo præſertim aquæ potu, brevi temporis ſpatio ad inſignem

ſignem magnitudinem pervenit, & medicamenta per os exhibita non juvant, eò, quod virtus eorum, calore naturali humoris copiâ oppreſſo, in actum deduci minimè poſſit. Vires conſtantes ſint oportet: quas cognoſcimus; quando æger adhuc erectus ſtare, aut ſedili ſine incommodo inſidere poteſt. In malo itaque inveterato, viriumque debilitate (quam indicant ſenium, pueritia, tuſſis, ventris fluxus, cachexia, febris ardens prægreſſa, viſcerumque ſchirrhus & corruptela) operatio nullum habet locum.

II. *Tempus* eſt ſtatim, antequam ſcilicet in abdomine concluſus humor, viſceribus, & cæteris interioribus partibus, noxam notabilem inferat.

III. *Locus*, in quo fit paracentheſis, vel eſt in umbilico, vel ſub umbilico, tribus aut quatuor digitis ægri tranſverſis interpoſitis, idque vel in dextra, vel in ſiniſtra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Ubi umbilicus ita laxatus eſt aut tumens, ut inter exteriorem partem, ac internam cavitatem & aquam, tenuiſſima tantùm cutis intercedat, quæ vel ipſo tactu, digitique compreſſione & perſpicuitate deprehenditur, commodiſſimè in umbilico aperitur abdomen. Verùm ſi laxitas illa umbilici non appareat, tum abdominis pars umbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, ſiniſtra, ſi hepatis culpâ aſcites orta fuerit.

IV. *Modus* comprehendit ſitum patientis, inſtrumenta, & operandi rationem. Æger, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & diſtentum habet, ſupinus in lecto collocetur, vel ſcabello inſideat. Inſtrumenta, quibus hydropicorum venter commodiſſimè aperitur, ſunt duplicia, videlicet vel inſtrumentum ex cannula alata H. & acu I. compoſitum, *Tab.* XIII. *Fig* XVII. pro perforatione umbilici; vel ſcalpellus K. ad cuſpidem parumper recurvatus, & ex una tantum parte aciem habens *Tab.* XIII. *Fig.* I. pro apertione abdominis infra umbilicum. Umbilicus tutiſſimè perforatur, ſi inſtrumentum *Tab.* XIII. *Fig.* XVII. cannulatum faſciæ aſſuatur, illudque in medio ipſius adigatur L. uſque ad cannulæ aſteriſmum, poſtea acus è cannula eximatur, & cannula uſque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra umbilicum neceſſaria variat. *Fallopius* ſectionem adminiſtrat hac ratione: Secat prius cutem

per

per tranſverſum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuſo, quâ inciſâ, reliquum cautè perforat ſcalpello, quo Germani venas ad emittendum ſanguinem incidunt, phlebotomo nimirum vulgari. *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* eodem utitur gladiolo, quo *Fallopius*, ſed illud quadantenus obliquè in cutem demittit, donec ad cavam uſque regionem penetraverit, & peritonæum etiam perforârit. Ad cavitatem ſcalpellum penetraſſe, non ſolùm aquæ exitus indicio eſt, verùm etiam dignoſcitur à Chirurgo in ſectione abſceſſuum exercitato, quando prementi nihil renititur. Sectione factâ, gladiolum extrahit, & cannulam argenteam, terſam, alatam, à lateribus perforatam P. longiorem primâ vice, (*in poſterum breviorem N. quæ tantummodò in cavitatem pertingit*), ad extremum obliquam, *ſcalpello exactè reſpondentem*, & faſciæ O. annexam, ne extra foramen labi poſſit, intrudit. Per hanc cannulam humorem ſeroſum non confertim, ſed tantum emittit, quantum vires, qui ex pulſu rectiſſimè & certiſſimè cognoſcuntur, concedunt. Sero in debita quantitate evacuato, cannulam non extrahit, ſed in abdomine relinquit, & turundâ ex linteo P. claudit, poſtea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter cuſtodiantur, ne ipſis inſciis ſolvatur faſcia, procidat cannula, unicâ vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliàs unicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem *Fabritii Anno* 1625. *die* 7. *Auguſti* aperui *Vlmæ* abdomen Nobiliſſimæ virginis, quæ Aſcite, Anaſarca, & Tympanitide laboravit, & annum unum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, poſtea verâ tympanitide affecta obiit.

FIG. IV. oſtendit *Inciſionem fiſtulæ thoracis* S. citiſſimam & quaſi momentaneam, quæ fit ſyringotomo, qui in altera extremitate habet aciem Q. *Tab.* XVI. *Figur.* I. circa cuſpidem globulo cereo R. obvolutam, quominus in immiſione carnem laceret. Hinc in fiſtulam immittitur, & ubi ad fundum ejus pertingit, per carnem & cutem ſuperincumbentem dextrâ adigitur, ut globulo cereo in ulcere remanente cuſpis ſyringotomi per foramen factum exeat, quâ digitis ſiniſtræ apprehenſâ, amborum foraminum interſtitium, uno quo quaſi ictu, inciditur. *Vid. Tab.* XXXVII. *Fig.* V.

Mon-

Monſtrat præterea *ſub lit.* T. vulnus abdominis pro repoſitione inteſtinorum dilatatum, quod in ſequenti *Figura* V. juxta *Galeni* ſententiam, conſuitur, ut *in Tab.* XXXVIII. *Fig.* III. explicatum eſt.

FIG. VI. *eſt Bracherium, ſeu retinaculum herniæ, inguini adultorum* ſiniſtro applicandum. Bracherii cingulum (α) & ſubligaculum (β) multis foraminibus pertuſum, ut claudi rurſuſque aperiri poſſit, conficitur è corio levi, aut linteo xylino duplicato. Scutum (γ) pilis capreoli impletur, ut duriuſculum fiat, & inteſtini, vel omenti prolapſum impediat; habeat quoque pronexum (δ), ne tranſmiſſum ſubligaculum ab eo vacillet.

FIG. VII. eſt *Bracherium pueris adhibendum*, quod ex eadem materia concinnatum eſt, ex qua ſuperius: differt tamen in eo, quod hujus cingulum non in latere, neque ſubligaculum anterius, ſed utrumque ad poſteriora claudi debeat, ne tam facilè aperiri poſſit pueris.

FIG. VIII. monſtrat *Bracherium inguini dextro applicitum.* Repoſitis reponendis, & abhibito cerato ſuper locum affectum idoneo, ſcutum ſeu pulvillus pilis capreoli, aut lanâ, duorum vel trium digitorum altitudine infarctus apponitur, qui ut firmiter hæreat, nec loco facilè moveri queat, cingulo anterius inguini per lumborum regionem cincto & conſtricto ad latus (α) nec non ſubligaculo latiuſculo (β) quod poſterius cingulo annexum, deorſumque ductum, ſub crurum diviſione ſurſum denuò reflexum, per ſcuti (γ) medium permeans, & pronexum illum (δ) (*qui ſcuto propterea adjungitur, ne ſubligaculum ob eo declinet*) penetrans, cingulo anterius arcte alligatur, comprimitur.

Ratio curandi Enterocelem, à me ſæpiſſimè experta.

HÆc conſiſtit in tribus: 1) repoſitione inteſtini intra abdomen; 2) conſervatione repoſiti, ne rurſus per inguina ad ſcrotum deſcendat; & 3) peritonæi, vel relaxati conſtrictione, vel diſrupti conſolidatione.

Ante repoſitionem Chirurgus exercitatus diligentiſſimè conſideret, an hernia ſit parva, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam inteſtinum adhuc flaccidum, vel materiâ aliquâ repletum?

Si

Si *hernia parva ſit, & recens*, inteſtinumque vacuum, facillimè reducetur, ſi æger ſupinus in lecto collocetur capite paulum declivi, & pedibus elevatis, quoniam hac ratione inteſtina ad ſeptum tranſverſum ruentia, ſecum trahunt id, quod ad ſcrotum deſcendit.

Si autem hernia *magna ſit & recens*, Chirurgum oportet inteſtinum nullâ materiâ diſtentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis declivius poſito, ſenſim & ſenſim, tàm diu molliter circumagere, donec paulatim rurſus abdomen ingrediatur. Quod ſi Chirurgus manu laſſus fuerit, opus eſt, ut miniſtrum habeat cordatum, & in hujuſmodi operatione optimè informatum, qui ipſum adjuvet, & inteſtinum digitis ſimiliter tractet.

Herniæ cùm aſſociatur, aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris; *aut flatus*, quorum indicium eſt rugitus, & dolor extendens ſine gravitate; *aut fæces*, quæ cognoſcuntur ex biduana vel triduana alvi ſuppreſſione, magna ſcroti duritie, & dolore graviſſimo: tunc à reductione inteſtini deſiſtendum eſt, tàm diu, donec inflammatio abierit, fæces egreſſæ, & flatus diſſipati fuerint.

Inflammationi *confert ſequens Cataplaſma*,

℞. *Farin. hord.* ℔ j.
Furfur. tritic. ℔ ß.
Ol. roſ. compl. ℥ iij.
Vini rubr. q. ſ. Miſc.

Quod *calidè* ſcroto & inguini impoſitum valdè digerit, humores modicè repellit, & partes efficaciſſimè roborat. Si poſt 24. horas non receſſerit inflammatio, cataplaſma toties renovetur & applicetur, quoties ad curandam phlegmonem opus videbitur. Cataplaſmati, ob caloris vehementiam, nimis exſiccato, atquè ideò ſeparatu difficili, affundatur Oenelæum calidum. Inflammatus quoque locus, pari utilitate *ex Fallopio* fovetur lixivio calido, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Accipiantur igitur duæ fili crudi (*quod ſuam digerendi vim loturâ fullonum nondum amiſit*) maſſæ, indantur cacabo, & coquantur cum manipulo dimidio ſeminum cumini in lixivio acri; deinde maſſarum una extrahatur, inter duos diſcos exprimatur, expanſa calidè, quantum ferre poteſt æger, circa ſcrotum apponatur, tepeſcens removeatur,

veatur, & alia ſubſtituatur, eaque repetatur, donec inflammatio omninò ſublata fuerit. *Cùm dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplaſmati, vel fomento, aliqua vel major portio addatur olei roſati.*

Si cum inflammatione concurrant fæces, quæ repoſitionem inteſtini impediant, caſus quidem eſt maxime deſperatus: nihilominus tamen (*omiſſis purgantibus per os exhibitis, qui majorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum cauſarent, &, ut ipſa mors, teſte Fallopio, ægrotantibus acceleretur, efficerent*) fæcum tentetur eductio, balneis aut fomentis, diſtenſionem relaxantibus, & clyſteribus lenientibus, moderatâ quantitate injectis. Vitetur fæcum interim generatio; exhibitis patienti cibis boni ſucci & pauci excrementi, quales ſunt juſcula carnium tenuia, contuſa, ova ſorbilia &c.

Flatus etiam ſæpiſſimè abſque inflammatione inteſtinum replent, quo in caſu nihil præſtantius eſt fomento, quod ex decoctione lixivii acris, ſeminibus cumini & filo crudo, atque paucâ additione vini malvatici potentis paratur. Inflammatione curatâ, fæcibus excretis, & flatibus diſſipatis, reponatur inteſtinum in propriam ſedem, digitis ſenſim ac ſenſim impellendo.

Poſt repoſitionem inteſtini, *ob relaxationem peritonæi*, in ſcrotum prolapſi, ceratum conſtrictivum ab *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* commendatum, quod

℞ *Boli Armen.*
Sanguin. Dracon.
Maſtich.
Sarcocoll. ana. ℥j.
Biſling.
Tegul. pulv. ana. ℥iij.
Reſin. pin. ℔j ß.
Ovi album.
Ceræ. ana. q. ſ. M. F. Ceratum.

extendatur ſuper corium tenue & molle, ad magnitudinem loci affecti, ut eum non multùm excedat, ac, deraſis prius inguini pilis, applicetur, nec renovetur, niſi amplius cuti adhæreſcere nolit. Appoſito cerato, bracherium *Fig.* VI. inguini arctè adalligetur *Fig.* IIX. ut foramen peritonæi, per quod inteſtina prorumpunt, comprimat.

Si propter *diſruptionem peritonæi*, inteſtina ad ſcrotum

tum dilabuntur, adſtringentibus glutinantia immiſceantur, ut:

℞. *Cerat. conſtrict. Hier. Fabr. ab Aquap.*
Empl. Apoſtolicon Nicol. ana p. æq.
M. &. malax. cum ol. maſtichin.

extendatur in corium, & cum bracherio inguini applicetur, pro conſervatione inteſtini in ſuo loco & conſolidatione aperturæ, per quam ſibi viam ad ſcrotum parat inteſtinum. Præcipua enim cura conſiſtit in remediis externis, & exquiſito ſubligaculo.

His non conferentibus, neceſſaria eſt univerſa corporis expurgatio, ab humoribus ſeroſis præſertim & pituitoſis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, conſolidationem ac conſtrictionem, ex ſe difficilem impediunt: adde etiam, quod cum neceſſarium ſit, non modò externis uti adſtrictoriis, verùm etiam internis, ſi omiſſa univerſalium adminiſtratione, corpus excrementitiis humoribus ſcateret, & obſtructionibus viſcerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere poſſet. *Expurgatio autem fiat blandis medicamentis.* Præmiſſis univerſalibus, confugiendum erit ad conſtringentia interna & externa. Inter aſſumenda expertiſſimum habeo ſequens Electuarium.

℞. *Conſerv. Symph.* ℥ij.
Roſ. antic. ℥j.
Cortic. citr. cond.
Aurantior. cond. ana ℥ß.
Pulv. herb. perfol.
Herniar.
Ling. ſerpen.
Rad. conſol. maj. ana ʒjß.
Semin. plantag. ℈iv.
Cichor.
Fœnicul. ana. ʒj.
Corall. rubr. præp. ʒjß.
Marg. præp. ʒß.
Lapid. chryſol. præp. ℈j.
Syrup. myrtin. vel corall. q. ſ. M. F. Electuar.

De quo patiens, quatuor horis ante prandium, & tribus ante cœnam, deglutiat quantitatem nucis juglandis, & ſuperbibat ſcyphum vini *rubri auſteri, aut albi*, in quo infuſus ſit ſequens ſacculus,

℞. *Herb. Fragar.*
Conſol. med.
Vinc. pervinc.
Equiſet.
Ling. ſerpent.
Perfol. ana. Mj.
Rad. ſigill. Salom. ℥jß.
Conſol. Maj. ℥j.
Semin. plantag. ℥ß.
Cichor. ʒiij.
Fœnicul. ʒij.
Cumin. ʒj. *Inciſ. & contuſ. Miſc. ad ſacculum, qui in tribus menſ. vin. alb. infundatur.*

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud diluatur, & foliis alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præſtantiſſimus eſt *pulvis ſequens.*

℞. *Rad. conſol. maj.*
Herb. ling. ſerpent.
Perfoliat.
Herniar. ana. ʒj.
Semin. plantag. ℈iv.
Fœnicul.
Cichor. ana. ʒj.
Corall. rubr. præp. ℈ij.
Marg. præp. ℈j.
Lapid. Chryſol. præp. ℈ß.
Sacch. roſ. tab. q. ſ. ad grat. ſapor. M. F. pulvis.

De quo manè & veſperi exhibeatur cochlear parvum in pulmento. Aſſumpto pulvere infans bibat *de hac mixtura*, vel *ſequenti decocto.*

℞. *Aqu. plantag.*
Fragariæ. ana ℥vj. M. *& ſi lubet, edulcor. ſaccharo.* vel

℞. *Radic. conſol. maj.*
Herb. vinc. pervinc.
Conſol. med.
Semin. plantag. ana. ʒij. *Inciſ. Miſce ad chartam pro decocto.*

Inter uſum remediorem internorum, *Ceratum* etiam idoneum, *ſub bracherio accommodato*, inguini applicetur, & quotieſcunque renovandum, locus affectus, (*dum patiens reſupinus in lecto decumbit*) foveatur *ſequ. decocto.*

℞.

℞. *Rad. conſol. major.*
Tormentill. ana. ℥jß.
Herb. vinc. per vinc.
Fragar.
Ling. ſerpentin.
Biſling.
Herniar.
Perfol. ana Mj.
Flor. roſ. rub.
Balauſtior. ana. Mß.
Cortic. granat.
Cupul. gland.
Semin. Sumach. ana. ʒij. *Inciſ. decoq. in vino rubr.*

Novum poſtea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio, locique affecti fomentatio tàm diu repetatur, quouſque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura conſtricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tàm interna quàm externa remedia, minimè proderunt, niſi recta victus ratio obſervetur. Evitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & pravi ſucci, è quorum numero ſunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarii, lacticinia, & his ſimilia: Utendum pane probè cocto, addito aniſi vel cumini ſemine. Veſcendum præterea carnibus ſiccis ad conſtringendum, & viſcidis ad conſolidandum: illas ſuppeditant turdi, merulæ & perdices; has vitulorum, ac anſerum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quam aſſæ ſubminiſtrant. Potus ordinarius ſit vinum minimè dulce, nec album, ſed rubrum ſubadſtringens, aut ſaltem medii ſaporis. *Sed cibus & potus, in parva quantitate aſſumptus, ad maturam ſanitatis recuperationem plurimum conducit.* Æger ſupinus, & capite & pedibus elevatus, in lecto ſe contineat *ad minimum* per quadraginta dies, & ſummam ſubligaculi curam habeat, nec unquam ſine bracherio per breviſſimum temporis ſpatium ſurgat, multò minus ventrem exoneret, ne inteſtina procidentia, id, quod jam medicamentis conſtrictum vel conſolidatum fuit, rurſus aperiant. Opera etiam danda eſt, ut quotidiè alvus laxa ſit, ne, dum induratæ fæces cum labore exernuntur, conatus ille plurimum obſit. Ad leniendam alvum ſtrictiorem proſunt *Pruna laxativa Auguſtanorum*, ſi eorum quatuor vel

quinque horâ ante cibum, aſſumantur. Nec obeſt, cum ſemel in ſeptimana ſuperfluitates primæ regionis expurgentur, *pilulis Aloëticis Hieron. Fabrit.* ſcrupuli pondere horâ ante cœnam aſſumptis, vel *clyſtere* ad veſperam injecto, qui ſi componatur ex *decocto emolliente & refrigerante, melle roſato, elect. lenitivo & oleo chamomillæ*, per plurimos dies alvum lubricam relinquet.

Elapſis quadraginta diebus, æger ſurgat quidem, ſed ceratum cum bracherio geſtet, donec tutò removeri poſſe videantur. Etſi nullus caſtratorum hernioſos abſque periculoſiſſima illa teſticulorum exciſione *Tab.* XLI. *Fig.* IIX. &c. citra recidivæ metum curari poſſe credat: innumeros tamen, quorum cognomina ſilentio lubens prætereo, longo temporis progreſſu, & magnâ adhibitâ curâ, dictis remediis, victus ratione, atque bracherio, priſtinæ ſanitati tutiſſimè reſtitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diuturnitatem integrè ſanare non potui, eos ſaltem præſervavi, ne morbus adaugeretur.

FIG. IX. oſtendit, quomodo *Urina ſuppreſſa per catheterem Tab.* XVI. *Fig.* VI. *educatur*; quæ operatio chirurgica experto Medico eſt facilis, imperito è contra ſatis difficilis, & periculoſa. Hanc deſcribit *Celſus. l.* 7. *c.* 26. Res verò interdum cogit emoliri manuali *opera* urinam, cum illa non redditur, aut quia ſenectute ejus iter collapſum eſt, aut quia calculus, vel concretum aliquod ex ſanguine, intus ſe oppoſuit. At mediocris quoque inflammatio, *aut caruncula meatum urinarium obſtruens*, ſæpè eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in viris tantummodo, ſed in fœminis quoque interdum, neceſſarium eſt. Ergo æneæ, *vel potiùs argenteæ*, quas καθετῆρας appellant, fiſtulæ fiunt, quæ ut omni corpori grandiori minorique ſufficiant, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ ſunt. Ex virilibus maxima decem & quinque ſit digitorum, media duodecim, minima novem: Ex muliebribus major novem, minor ſex. Incurvas verò eſſe eas, muliebres ſcilicet, paulum, ſed magis viriles oportet, omneſque læves admodum: ac neque nimis craſſas neque nimis tenues. Homo æger, tùm reſupinus in ſubſellio, aut lecto, collocandus eſt, Medicus autem à dextro latere, ſiniſtrâ quidem manu, colem maſculi continere, dextrâ verò fiſtulam *argenteam oleo inunctam E. leniter demittere* in iter urinæ debet. Atque ubi ad cervicem veſicæ

ſicæ ventum eſt, ſimul cum cole fiſtulam inclinatam, in ipſam veſicam compellere, eamque, urinâ redditâ, recipere. *Huc uſque Celſus.* In hac Chirurgia maximè animadvertendum, ne in immiſſione fiſtulæ argenteæ, valvula carnoſa, quæ vaſorum ſeminalium orificia in meatum urinarium deſinentia claudit, violetur, quod cognoſcitur ex intruſionis difficultate, dolore, & ſanguine emanante. His enim ſignis apparentibus, retrahenda paulùm fiſtula eſt, rurſuſque leniter intrudenda, donec, valvulâ intactâ, veſicam ingrediatur, per eamque urina reddatur. Alii filo argenteo, fiſtulæ cavitati reſpondenti, goſſipii floccum alligant, in catheteris cavitatem immittunt, eumque cum fiſtula in veſicam impellunt. Ubi fiſtula in veſicam pervenerit, filum cum lana alligata è fiſtula retrahunt, & ita quaſi per ſiphonem eliciunt urinam. Sed neque goſſipium, neque filum eſt neceſſarium. Non goſſipium, quia per ſyringam ad latera perforatam liberè exit urina: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodeſt; dum enim filum è cannula trahunt, non raró fiſtulam ſimul educunt, cum majori difficultate iterum immittendam. Ubi urina ſupprimitur ob veſicæ inflammationem, catheteris immiſſio periculo non vacat, laceratâ enim cervice inflammatio augetur, & eâ ceſſante ſequitur inemendabilis quaſi urinæ incontinentia. Satius igitur eſt, parvâ candelâ cereâ. *Tab.* XV. *Fig.* IX. X. modicè inflexâ, oleoque communi illitâ, prius Chirurgiam tentare, quam catheteris uſu malum exaſperare. In Iſchuria quoque renum vitio ſuborta, fruſtra adhibetur ſyringa & cereolum, cum urina in veſica non contineatur.

TABULA XL.

(*Olim Tab. IX. Auct.*)

De cura Enteroceles, & apparatu ad eam neceſſario.

FIG. I. oſtendit *apparatum*, ad Chirurgiam Herniæ inteſtinalis neceſſarium, ipſamque ſecandi modum.

Apparatum quod attinet, ille requirit labrum (ζ) aquâ moderatè calidâ impletum, cui inſidere debet herniam patiens, antequam chirurgicæ operationi ſe ſubjicit; duas patinas (η. θ) quarum illa continet medicamentum ſtegnoticum, hæc verò aquam ſalitam; ſplenium (ι) quadruplex in aqua dicta expreſſum; plagulam rotundam (κ) ex lino pexo confectam, in medio perforatam, in aqua expreſſam, & ſtegnotico imbutam; turundam (π) cannabinam; globulos ex fomite paratos & medicamento ſanguinem ſiſtente infectos (λ) & inſtrumenta, *Tab.* XIV. *Fig.* I. II. III. IV. deſignata, videlicet acum (μ) novaculam (ν) caſtratorem ſeu retinaculum (ξ) & forficem (o) idoneam. Modus operandi includit primò collocationem ægri, & ſecundò ipſam Chirurgi operationem.

I. Implorato Divino auxilio, patiens A. in labro ſatis calefactus, ſuper Tabulam B. longam, linteo quadruplici (ρ) tectam, menſæque C. aut ejus trabi E. & ſcamno D. firmiter innixam collocatur ſupinus, ita ut pedes ejus ſurſum, & caput deorſum ſpectent. Hic patientis ſitus inteſtini prolapſi juvat repoſitionem, & reſtituti facilem aliàs recidentiam impedit. Collocatus ita patiens alligatur Tabulæ duabus faſciis validis, longis, & latis, ut, dolorificam ſectionem percipiens, corporis truncum & artus movere nequeat. Unus etiam ex tribus miniſtris Chirurgi F. gremio molli excipit ægri caput, & oculos ſtrophiolo tegit.

II. Ægro ritè collocato Chirurgus (poſtquam alteri miniſtro imperavit, ut operanti diligentiſſime intenderet, & mox petitum quodvis porrigeret) in dextro ſtans latere, manu dextrâ I. ſcalpellum tenens, & ſiniſtrâ K. dextram inguinis duplicati extremitatem apprehendens, imperat miniſtro tertio, ut, in latere ſtans oppoſito, manus ſiniſtræ digitis L. alterum duplicaturæ extremum apprehendat, & palmâ dextræ M. infimam abdominis partem fortiter comprimat, ne inteſtina inter operationem prorumpant. His dictis & factis, Chirurgus integumenta inguinis communia, & ſuper peritonæi proceſſum elevata, ſcalpello dextræ I. infixo, ſurſum verſus tutiſſimè incidit, tunicam vaginalem à darto ſeu carnoſa ſcroti membrana ſeparat, ulteriuſque procedit.

Hernia inteſtinalis recens quandoque ſolâ ligaturâ, interdum ligaturâ & medicamentis ſimul curatur. Invete-

veterata enterocele, quia ligaturam & medicamenta eludit, opus habet Chirurgiâ, vel pungente, vel ſecante. Puncti aurei celebrationem docet *Paræus l. 7. c. 16.* Punctum & ſectionem accuratiſſime tradit *Malchias Geigerus Kelegraphia c. 6. & 10.* Sectio autem duplex eſt, una fit citra extractionem teſtis, altera peragitur cum ejuſdem deperditione: illam veri cum Medicis Chirurgi, quibus hodie parum fidit ægrotus, benè proponunt; hanc verò circumforanei, quos æger, ſpreto melius ſentientium conſilio, facilè admittit, valdè commendant. Quamvis operatio per punctum facta aureum, & ſectio prior dolore & periculo non vacent, tutiores tamen & tolerabiliores crudeli ſunt caſtratione, cui Medicus nunquam debet ſubſcribere, niſi hernia fuerit carnoſa; quæ medicamentis fruſtrà uſurpatis, exciſionem teſtis requirit. *Ut autem Sarcoceles Chirurgia tyronibus magis innoteſcat, caſtrationis proceſſum, quâ circumforanei in cura herniæ inteſtinalis communiter utuntur, pauciſſimis docebo.*

Caſtratio ob enterocelem inſtituta, non modo aptorum inſtrumentorum apparatum, ſed etiam commodam ægri collocationem requirit. Præparatis igitur præparandis, ægro bene collocato, & inguinis duplicaturâ per longitudinem ſcalpello inciſâ, operator vulnus, ſi fuerit anguſtius, novaculâ verſus ſcrotum dilatet, tunicam vaginalem digitis à ſcroto ſeparet, ſeparatam extrahat, extractam validè extendat, extenſam, applicito prius retinaculo, acu tranſfigat, tranſfixam filo conſtringat, & conſtrictam forfice abſcindat.

Finitâ operatione, & ſanguine per ſpongiam abſterſo, vulnus inguinis obturet globulis ex fomite paratis, ſcroto imponat turundam cannabinam, & deſuper apponat primò plagulam rotundam, in medio perforatam, & in parte adverſa medicamento ſtegnotico, ſicut globuli & turunda, imbutam; ſecundò plumaceolos duos, tres, vel etiam plures aquâ ſalitâ probè expreſſos, & tertiò faſciam *Fig.* VIII. depictam. Bene deligatus æger defertur in lectum, in quo ſupinus per multos dies quietiſſime jaceat. *Vid. Tab.* XLI. *Fig.* VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV.

Sarcoceles Chirurgiam quod attinet, in omnibus cum prædicta quidem convenit, abdominis tamen infimi per miniſtrum compreſſio, & retinaculi uſus non videtur

 ne-

neceſſarius, niſi herniæ carnoſæ jungatur inteſtinalis. Nec opus eſt, ut operator proceſſum à ſcroto ſeparatum & extractum validè attrahat, niſi affectus inguen & ſcrotum occupet.

FIG. II. monſtrat, quomodo *vulnus inguinis*, ſi præter ſpem auguſtius fuerit, *dilatatur* novaculâ verſus ſcrotum, ut tunica vaginalis, quæ teſtem & vaſa ſpermatica continet, à membrana ſcroti carnoſa melius ſeparari, & ſeparata facilius eximi poſſit.

FIG. III. *Proceſſus peritonæi à darto ſeparatus*, è ſcroto exemptus, & ſurſum validè attractus (ſupra applicitum retinaculum acu validiſſimum trahente filum) *perfoditur.*

FIG. IV. *Proceſſus peritonæi tranſfixus* nodo fili gemino, ſupra retinaculum adhuc applicitum, arctiſſimè *conſtringitur.*

FIG. V. *Proceſſus peritonæi validiſſimè conſtrictus*, ſupra retinaculum & ligaturam forfice *abſcinditur.* Abſolutâ ſectione, ceſſat etiam retinaculi uſus, qui eſt retinere inteſtinum intra abdomen, ut proceſſus tutò perforari, conſtringi & abſcindi poſſit.

FIG. VI. oſtendit *Proceſſum peritonæi reſectum*, qui ſtatim, ac remittit valida illa extenſio, iterum contrahitur, indeque brevior & craſſior evadit.

FIG. VII. monſtrat *nodum ligaturæ*, ad interiora tractum, extremitates fili de vulnere propendentes, & turundam ſcroto immiſſam.

FIG. IIX. eſt *Faſcia*, quâ deligatur exſectus, ne medicamenta vulneri inguinis & ſcroti appoſita decidant.

FIG. IX. *Patientem* oſtendit *faſciâ* præcedenti *deligatum*: connectuntur autem cinguli extremitates (*) (*) in latere affecto, ſubligaculorum verò (*a. b.*) capita, factâ prius in peritoneo cruce, ſupra cingulum connectuntur.

FIG. X. oſtendit *Bracherium Tab.* XXXIX. *Fig.* VII. (*pueris commodum*) poſteriùs loris conſtrictum, ut ſolutu ſit difficilius.

TA-

TABULA XLI.

(*Olim Tab. XL.*)

De collocatione Ægri ad explorandum & eximendum calculum è veſica & meatu urinario; mitigatione ardoris urinæ chirurgica, exſtirpatione carunculæ in uretra p. n. enatæ, perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione teſticuli curatione, hymenis integri inciſione, vulvæ clauſæ apertione, uterique extra abdomen prolapſi & in ſuum locum repoſiti conſervatione.

FIG. I. docet *ſitum Ægri Calculo laborantis*: in hoc enim explorant calculum veſicæ cathetere A. *Fig.* II. per uretram immiſſo, & digito indice ano indito.

FIG. II. præter rationem *explorandi calculum*, oſtendit *inciſionem perinæi* B. ſupra itinerarium C. veſicæ immiſſnm, ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* II. factam. Sectione factâ, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, ut dilatatorium ſeu veſicæ ſpecillum ſuper ſyringam, ſine offenſione in veſicam perveniat. Specillo applicito catheterem extrahit, cervicem dilatat, inſtrumento idoneo calculum apprehenſum educit, &c. *Vid. Tab.* XLII. *Fig.* IV. V. VI. De extractione calculi legatur *Ambroſ. Paræus l.* 17. *à cap.* 35. *uſque ad* 48. & abſolutiſſimus tractatus *Guil. Fabrit. Hildan. de lithotomia veſicæ.*

FIG. III. *Calculus ex meatu urinario* ſine ſectione educitur, proptera, quod ſi ex anguſtiori loco lapis exivit, puta ex veſicæ collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetur, ut eſt canalis colis. Sumo ſpecillum *Aquæpendentis*, quod in cochlearis ſimilitudinem excavatum in extremo ſit D. ut auricularis ſcalper, quod in canalem dimitto, ita ut lapillum E. prætereat ac ſuperet, ipſumque quadantenus ſuo labro & cavo comprehendat: tum

per ſpecilli ſtylum cannulatum, uretræ oleum amygdalarum dulcium immitto, & ſpecillum ſenſim ad me traho, ita enim deducitur ſenſim foras lapillus, tùm ipſum digitis comprimendo, tùm ſpecillo cavo trahendo. *vid. Tab.* XVI. *Fig.* VIII. Imò ſæpiſſimè obſervavi, lapillos ejusmodi, qui in urinarium meatum prolapſi ſunt, ſine ſectione, & citra ſpecilli operam, exiiſſe: ſi patiens balneo emollienti frequenter inſederit, & lithontriptica moderata prius aſſumſerit, aut in canalem urinarium ſtillari permiſerit.

FIG. IV. *demulcet urinæ ardorem*, qui in Gonorrhæa virulenta, dum redditur urina, tam vehemens eſt, ut patientes potius velint mori, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor & dolor, qui nullis medicamentis, ſive aſſumptis ſive infuſis, poteſt mitigari, patiens glandis meatui immittat fiſtulam argenteam politiſſimam, filiſque alligatam F. quam manibus apprehendit, ne fiſtula, ab irruentis urinæ impetu, extra meatum colis pellatur, ſed ut firmiter maneat, donec per ipſam urina, abſque contactu meatûs aut doloris ſenſu, profluat.

FIG. V. Non raro *Caruncula ex ulcere in meatu urinario* oritur, atque ita interdum augetur, ut urinam ſupprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis exſtirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm ſola caruncula, in meatu erodantur, urinave medicamenta applicita profluens eluat, *Hieron. Fabr. ab Aquapend.* excogitavit inſtrumentum, cujus beneficio nihil niſi caruncula exeditur, prohibeturque, ne medicamentum carunculæ admotum ab urina, quæ ſæpius excernitur, elui poſſit. Fit autem cannula G. ex linteo, cerâ albâ oblinito, (longitudine digiti tranſverſi, & latitudine eâ, ut æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appenſum. Hæc cannula, prius tamen exterius idoneo medicamento oblita ſit, v. g.

℞. *Mell. in ciner. uſt.*
Tutiæ præp.
Butyr. recent. in aq. plant. lot.
Terebinth. ſimilit. lot.
Ceræ. flav. ana ℥ß.
Alumin. uſti. ʒß. *M. F. Linimentum.*

quod, crebrâ experientiâ teſte, carunculas meatus urinarii

narii abſque dolore & ſanarum partium excoriatione conſumit. Quidam experimentum *Rochi Cervieri* ſummis laudibus extollunt.

℞. *Merc. præcip.*
Virid. æris.
Antimon. crud. ana ʒiij.
Ceræ albæ ℥j.

Miſc. l. a. in mortario plumbeo ad formam unguenti. Cannula igitur Medicamentorum uno oblinita, ſtylo extra fiſtulam argenteam prominenti H. adaptetur, atque unà cum argentea fiſtula & ſtylo, in urinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculæ. Et cum jam eſt in loco carunculæ, argentea fiſtula cum ſuo ſtylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cerâ inducto parata & immiſſa, relinquatur in meatu, ut per eam urina excernatur, quæ ſimul prohibet, ne medicamentum carunculæ admotum ab urina elui poſſit.

FIG. VI. Evenit interdum, *ut infantes ſine foramine in glande*, per quod urinam reddant, *naſcantur*, cui ſtatim gladiolo acuto K. occurrendum, qui cuſpidem habet anguſtiorem. Æger ſupinus collocetur, & colis, propè glandem, ſiniſtrâ apprehendatur, ac, gladiolo in dextra detento, foramen clauſum aperiatur, quo facto, foramini immittatur penicillus ex plumbo, ſubtilis, ſolidus, & epulotico inunctus, qui dum æger mingit, debet auferri, poſtea iterum intrudi, idque per tres & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur. Quodſi naſcantur cum glandis foramine valdè ſtricto, illud quàm citiſſimè ampliandum, immiſſâ parvâ turundâ (quæ conficitur ex medulla ſambuci compreſſa, & unguento roſaceo oblinita) ut imbibitâ humiditate intumeſcat, & humefacta foramen dilatet.

FIG. VII. oſtendit *excreſcentias carnis, in glande & præputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodiſſimè vinculis procedit. Nam cum hæ carunculæ anguſtam habeant baſin, filo ſerico ſimplici, tenui, & rubeo, conſtringuntur, ut bidui ſpatio decidant. Utiliſſimè nonnunquam oleo Antimonii, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari ſucceſſu, verrucæ volſellâ apprehenſæ ſcalpello abſcinduntur, deinde locus ferro optimè ignito aduritur, ne ſanguis vicinas partes inficiat.

FIG. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monſtrant *Chirur-*

Chirurgiam horribilem, quâ *Nurſini*, meo tempore in *Italia* celeberrimi caſtratores, *hernias inteſtinales curarunt.* Æger ſupinus in Tabula ligatur, *Tab.* XL. *Fig.* I. tota deinde dilatatio in inguine obliquè ſignatur atramento, miniſter in imo abdominis inteſtina comprimit, ne foras prorumpant: hinc Chirurgus ſcalpello falcato, obliquâ factâ ſectione cutis *Fig.* VIII. (ut peritonæi proceſſus conſpici poſſit *Fig.* IX.) eodem gladiolo peritonæum incidit *Fig.* X. & per foramen *Fig* XI. teſtem ſurſum expellit, poſtea indice omnes membranas avellit, & à ſcroto ſeparat, inprimis vaginalem dilatatam *Fig.* XII. * teſtemque ſimul foras trahit: poſtea vaſa ſpermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatâ apprehendit, & ſuturâ ſimul jungit, inde ſupra ſuturam teſticulum ſcalpello excidit, & abjicit; (Alii vaſa ſpermatica & tunicam duobus in locis conſtringunt *Fig.* XIII. & apprehenſis inferioris fili extremitatibus interſtitium forcipe incidunt, teſticulumque abjiciunt); omnia vaſa verò ſanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & ultimò, per foramen inguinis, immittit ferramentum *L. Fig.* XIV. ad cuſpidem globulo cereo munitum, uſque ad ſcroti fundum, ut perforetur ad expurgandam materiam, quæ ex inguinis vulnere quotidiè in ſcrotum demittitur, perforatumque conſervat turundâ immiſſâ, uſque dum vulnus inguinis ſanatum fuerit.

TAB. XV. oſtendit membranam pudendo muliebri tranſverſim inductam, quam veteres pro *Hymene* habuerunt.

FIG. XVI. *Membrana Hymen* dicta, concubitum prohibens, at pro purgatione menſtrui ſuperius *perforata*, ſcalpello falcato *Tab.* XIII. *Fig.* IV. (*cujus apici cereus affigatur globulus*) inciditur, ut mulier viro aptiſſima reddatur. Quod ſi pellicula iſta uteri vaginam protinus obſtruat, eam ſpatha *Celſi Tab.* II. *Fig.* I. incidit *Paulus Ægineta l.* 6. *cap.* 27.

FIG. XVII. docet, quomodo *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* in *agglutinatis vulvæ labris* Chirurgiam, juxta *Paulum*, adminiſtret. Fœminam reſupinat, *Tab. hac Fig.* I. *et Tab.* XXXIX. *Fig.* IX. ita, ut crura ad ſummum ventrem contracta habeat, femora verò inter ſe diſparata; ſubjicit autem ulnas ipſius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervi-

cervicem deligat: deinde ſcalpello fiſtulis incidendis deſtinato, nempe vel ſyringotomo in altera extremitate acuto *Tab.* XVI. *Fig.* I. vel ſcolopomachærio *Tab.* XIII. *Fig.* I. II. III. & V. labra agglutinata, prius per longitudinem atramento ſignata incidit; labris ab invicem ſeparatis, & ſanguinis fluxu ſedato, fiſtula plumbea medicamento epulotico illinatur, & vulvæ immittatur, ad perfectam uſque curationem, ne labia rurſus concreſcant.

FIG. XVIII. agit de *Uteri extra abdomen procidentia*; quam patiuntur fœminæ, quando ipſis ligamenta uteri membranoſa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Hujus mali curatio tria requirit: 1) repoſitionem uteri prolapſi; 2) repoſiti in ſuo loco conſervationem; & 3) ligamentorum vel adſtrictionem, vel conſolidationem.

Ante repoſitionem conſiderandum eſt, an procidentia uteri ſit ſimplex, vel ipſi adjungatur inflammatio, aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repoſitio non tentetur, donec morbi evaneſcant. *Inflammationem* ſiſtet cataplaſma, vel maſſa lini cruda in lixivio acri decocta & expreſſa, de quibus videatur cura herniæ inteſtinalis *Tab.* XXXIX. *ſub. Fig. VIII. Tumorem frigidum* diſcutiet *fotus* ex *decoctione malvæ, altheæ, flor. chamomil. &c.* Tumoribus dictis curatis, evacuato per clyſterem ſtercore, & excretâ urinâ (ut undiquaque à compreſſione liber ſit uterus) Chirurgum vel expertam obſtreticem oportet ægrotantem ſupinam collocare, ita ut coxas altiores habeat & poplites incurvatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O. (quæ habeat baſin), ex cera & aſſa fœtida confectam, ſuâque craſſitie muliebri vaginæ reſpondentem, & eâ citra violentiam totum protrudere id quod procidit, donec tota moles ad ſinum reducatur. Hoc facto, patiens candelam linteo triplicato in vino rubro expreſſo, & faſciâ *Tab.* XLIII. *Figur* III. firmet, per octo vel novem dies decumbat, extentis & coaptatis inter ſe cruribus, ita ut alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus ſuaveolentia, niſi uterinæ ſuffocationi fuerit obnoxia, admoveat. Repoſito utero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à ſeroſis & pituitoſis humoribus expurgandum, & (poſt cucurbitularum citra ſacrificationem cum magna flamma ſub umbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adſtringentium internorum uſum) regioni

gioni uterinæ, & prope inguina ceratum conſtrictivum applicandum, circuluſque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibique ad perfectam uſque curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quovis die ceratum removeat, & metrenchytæ cannulam *Tab.*XV.*Fig.* III. uteri vaginæ immittat: deinde per horæ ſpatium balneo ex moderatè adſtringentibus (validiora enim menſes ſupprimunt) parato inſideat, & ceratum renovet. Rerum non naturalium regimen obſervet, quod herniofis loco citato fuit præſcriptum. Puerperis nondum probè purgatis adſtringentium uſus eſt maximè periculoſus. Ligamentis uteri membranoſis diſruptis, cerato conſtrictivo immiſcendum eſt *Emplaſtrum Apoſtol. Nicolai*, vel aliud conſolidans.

TABULA XLII.

(*Olim Tab. X. Auct.*)

De Paracentheſi abdominis, apertione ſcroti, modo explorandi & extrahendi calculum veſicæ, bonaque deligatione ægroti, qui ſectionem ſuſtinuit: nec non de Partu Cæſareo.

FIG. I. educitur *Hydropicorum aqua*, *ex vulnere umbilici*, per penicillum *Tulpii* ligneum *Tab.* XIX. *Fig.* III. IV. & *ex latere abdominis* aperto per cannulam (*c*) inſtrumenti (*c. æ*) *Tab.* XXXIX. *Fig.* II. III.

FIG. II. eſt *Bracherii Tab.* XXXIX. *Fig.* VI. VII. & *Tab.* XL. *Fig.* X. deſcripti *ſubligaculum*, quod in medio benè infarctum prohibet læſionem interfeminii, cum per crurum diviſionem reflectitur ad ſcutum, & ibi arctiſſimè adſtringitur.

FIG. III. docet rationem *aperiendi ſcrotum in Hydropicis* prope lineam intermediam, quæ ſcrotum in dextram & ſiniſtram dividit partem; infigitur inſtrumentum *Sanctorii Tab.* XIII. *Fig.* XVII. XX. uſque ad aſteriſmum, quo facto, acus extrahitur, & cannula uſque ad alam ſcroto intruditur. Emiſſâ ſufficiente ſeri quantitate, cannula ſcroto alligata obturatur penicillo lineo. Hanc Chirurgiam feliciſſimo ſucceſſu expertus ſum in *Samuele*

Aſchen/

Wſchen/ cive & textore Ulmano. *Vide Tab.* XXXIX. *Fig.* II. III.*et hujus Tab. Fig.* I. *de Paracentheſi agentes*, quia, cæteris paribus, eadem ſcroti & abdominis eſt habenda ratio.

FIG. IV. Perficitur hic *exploratio Calculi*, manu infimam abdominis partem comprimente, & digitis dextræ in inteſtinum intruſis. *Vid. Tab.* XLI. *Fig.* II.

FIG. V. docet rationem, quâ vulgaris Lithotomus *calculos* ſectione majores *eximit*, quando ſolis digitis foras expelli nequeunt: tunc enim immiſſis retro calculum uncis violentam extractionem tentat. *Vid. Tab.* XLI. *Fig.* II. Hujus inciſionis *apparatu parvo factæ* periculum & incommoda multa *Hildanus Lithotom. c.* 7. recenſet, quibus ex obſervatione mea addi poſſunt, quod calculus, licet membranis veſicæ incluſus, digitis ad collum uſque compelli queat, tamen, ſi ſupra hunc fiat inciſio, incurabile nonnunquam excitetur ulcus: quod etiam calculus magnus ad veſicæ collum non protrudatur, niſi violentiſſimâ abdominis compreſſione, cui facilè gangræna & ſphacelus inteſtinorum & veſicæ ſuccedit.

FIG. VI. monſtrat *deligationem* eorum commodam, quibus calculus è veſica fuit extractus: detinet enim hæc firmiter medicamenta vulnerato perinæo applicita, ne decidant.

FIG. VII. convenit hoc loco, *de eo Fœtum ex utero extrahendi modo* tractare, qui fit *ſectione abdominis & uteri.* Fit autem in tribus caſibus: Primus eſt, cùm fœtus mortuus eſt, & mater vivit. Secundus, cùm mater mortua eſt, & fœtus vivit. Tertius, cùm mater & fœtus vivunt: & qui hiſce ultimis modis vivi eduntur, *Cæſares*, quod ex utero exciſi ſint, nominantur, ipſaque illa actio, *Partus Cæſareus.* Fœtus mortui gratiâ raro ſectio iſta inſtituitur, ſed is vel medicamentis expellitur, vel Chirurgiâ extrahitur, aut naturæ opus relinquitur, quæ eum particulatim expellit. Interdum mortuâ matre fœtus vivi ex utero ſecto extracti, & inde *Cæſares* ac cæſones dicti ſunt. Ita enectâ parente *Scipionem Africanum priorem* natum fuiſſe, primumque *Cæſarem* à cæſo matris utero dictum, &c. Monet quidem *Roderic. à Caſtro, de morbis mulierum lib.* 4. *cap.* 3. Infantem ſupervivere non poſſe in utero, mortuâ matre, niſi in eodem ictu temporis, quo anima ex matris corpore migravit, ab utero extrahatur, aut paulò antè, dum in agone puerpera eſt,

præ-

præſentibus adhuc ſpiritibus vitalibus, idque ideò, quia vitâ & motu puerperæ ceſſante, ceſſet quoque infantis vita. Verùm vix poſſibile eſt, ut ictu temporis uno operatio iſta perficiatur: neque ſemper conſtat, quo momento anima è corpore emigret; neque ſemper, dum adhuc in agone mater eſt, ſectio iſta admittitur. Ratioque, quam adducit, falſa eſt, quod ceſſante vitâ matris ceſſet etiam vita infantis. Habet enim infans ſuam animam, & ſi tempus legitimum partus adſit, atque omnia corporis organa jam perfecta & abſoluta habeat, ſine matris beneficio vivere poteſt, mortuâ matre, eodem modo, ut in lucem editus ſine matris adminiculo vivit. Ne tamen in utero ſuffocetur, danda opera. Ideoque *Carolus Stephanus* monet, ut matre in agone conſtitutâ, aliquâ re inter dentes interpoſitâ, apertum morientis os ſervetur, & obſtetrix nunquam ab oſtio vulvæ manum dimoveat, & incurva ac diducta mulieris femora, quantâ poterit, diligentiâ contineat, donec chirurgicâ manu fœtus exſectus & extractus fuerit. Infantem autem matre mortuâ in utero ejus adhuc vivere, ex motu ejus & ſubſultatione quaſi cognoſcitur.

Tertius caſus eſt, cum fœtus vivus è viva matre ſectione extrahitur. Id quod faciendum, cùm partum amplius nullum ſecuturum certum eſt. Tum enim, ne vel mater, vel infans, vel mater & infans ſimul, de vita periclitentur, ad hoc extremum auxilium accedendum eſt. Poſſe autem hanc operationem ſalvâ manente matre & fœtu adminiſtrari, multæ hiſtoriæ docent, quarum plurimas peculiari *libello, de fœtus vivi ex matre viva ſine alterutrius vitæ periculo cæſura*, *Franciſcus Rouſſetus* collegit, in cujus *ſectione prima* neceſſitatem hujus operationis oſtendit: quod ſcilicet, ſi ob cauſas alibi enumeratas nullus fieri poteſt partus, hoc modo fœtus vivus ſervari poteſt, qui aliàs in utero materno ſuffocaretur, & ipſa mater ſervatur incolumis, cui aliàs etiam moriendum eſſet, & ita quidem, ut in poſterum quoque utero geſtando apta futura ſit.

Deinde poſſibilitatem hujus operationis probat hiſtoriis variis, primò *quatuor* ab aliis relatis: quarum *prima* eſt de muliere quadam, quæ ſexies, cùm aliter parere non poſſet, ſectione ejuſmodi fœtus viventes ſemper eſt enixa; ſeptimò vero gravida, cum Chirurgus, qui prio-

res ſectiones inſtituerat, mortuus eſſet, nec alius eſſet, qui ipſi ſubveniret, mortua eſt; *Secunda*, de alia, cui tres infantes vivi è latere extracti; *Tertia*, de *Johanne Maraſio Chirurgo*, qui è propriæ conjugis latere inciſo filium extraxit; *Qarta* ſimilem caſum recenſet. *Sex* vero hiſtoriis à ſeipſo viſis & notatis, quarum *prima* eſt de quadam muliere, in cujus latere cicatricem & factæ ſuturæ conſpicua puncta, quæ poſt apertionem abdominis manſerunt, vidit, quæ tamen amplius non concepit, etſi ipſa & maritus juvenes eſſent. *Secunda* de alia, cui ipſe ſectionem ſuaſit, & cum ſecaretur, adfuit, quæ poſtea rurſum concepit & peperit, hernioſa tamen manſit. *Tertia*, de quadam, è qua ſectione fœtus mortuus extractus fuit, quæ poſtea aliquoties peperit. *Quarta*, de quadam, quæ primò gravida feliciter ſecta fuit, & poſtea iterum concepit, ſed cum nec tum parere poſſet, & Chirurgus prior mortuus eſſet, alii verò idem audere nollent, mater unà cum prole miſerè periit. *Quinta*, de alia, quæ feliciſſimè fuit inciſa, & poſtea rurſum gravida reddita; naturali modo iterum enixa eſt. *Sexta*, de quadam, cui fœtus mortuus ſectione extractus fuit, quæ cum convaluiſſet, ſeptimanis quinque poſt rurſum menſtruas purgationes habuit, ſtatimque poſt concepit & peperit.

Sectione verò *ſecunda* ejuſdem operationis poſſibilitatem rationibus probat, dum docet, & muſculos abdominis, & peritonæum, & uterum poſſe abſque periculo vitæ incidi.

Sectione tertia id ipſum, quod rationibus probaverat, exemplis & hiſtoriis confirmat, variaſque hiſtorias adducit, quibus probat, vulnera muſculorum epigaſtrii, peritonæi, & uteri fuiſſe ſanata.

Sectione quarta caſus longè periculoſiores, quàm eſt ſectio Cæſarea, qui utero accidêre, qui tamen ſui reſpectu non fuerint lethales, proponit, quos in quinque claſſes diſponit: In *prima claſſe* agit de mulieribus, quæ ſe ipſis ignorantibus fœtum utero geſtârunt, in quibus fœtus mortuus ac putridus cauſa fuit, ut & uterus in corpore putreſceret, ita ut temporis progreſſu interierint, quæ tamen ſupervixiſſent, ſi malo cognito tempeſtivè ſectione hac ipſis auxilium latum fuiſſet. In *altera*, de mulieribus, quarum aliquæ puerperæ fuêre, aliquæ verò non, quæ apoſtemate uteri laborantes apertæ fuere, non

ſectione Cæſareâ, ſed cauterio actuali abdomini impreſſo, quæ tamen non modo non mortuæ, ſed nec facultate concipiendi privatæ fuêre: quæ tamen operatio, quàm ſit Cæſarea ſectio, longè periculoſior. In *tertia* de morbis uteri, circa interiorem partem fundi ipſius putrefacti, & quidem tanto cum ulcere, ut fœtus mortui è capacitate uteri ad inteſtina fuerint prolapſi, & inde per epigraſtrium extracti, (quo loci magnum ſolum apoſtema eſſe ſuſpicio erat), abſque tamen matris internecione, aut poſtmodum utero geſtandi facultate ablata, utero naturæ beneficio conſolidato. In *quarta* claſſe recenſet hiſtorias mulierum, quibus uterus prolapſus & putridus abſque vitæ periculo totus, & quidem ſectione, uſtione, aut ligaturis ablatus fuit. In *quinta* itidem hiſtorias mulierum, quibus uterus valdè abſumtus & putridus, tandem ſponte, abſque morte aut morbo ſubſequente, excidit, proponit.

Quinta ſectione idem eorum, qui bruta caſtrant, exemplo confirmat.

Sexta ſectione probat, ſectione hac fœcunditatem fœminis non auferri, ſed ubi poſt ſectionem convaluerint, iterum concipere poſſe.

Tandem Chirurgos, quâ ratione hæc ſectio inſtitui poſſit, inſtruit, qua de re videri poteſt *locus citatus*.

TABULA XLIII.

(*Olim Tab. XLI.*)

De Clitoridis ſeu mentulæ mulierum inutiliter auctæ abbreviatione, metrenchyta, inſpectione ani & matricis, extractione fœtus mortui, & repoſitione inteſtini prolapſi.

FIG. I. docet, quomodo *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* inſtrumento ad polypum accommodato, *Tab. X. Fig. I. Clitoridis inutile incrementum* (malum Ægyptiis & Arabibus endemium) *abſcindat*. A. monſtrat clitoridem forcipe comprehenſam. B. exhibet corpus clitoridis exciſum, & extra forcipem poſitum.

FIG. II. notat *Metrenchytam* ſiphoni *Tab. XV. Figur. I.* affi-

affixam, ut ſinui muliebri immitti poſſit, ad infundendos idoneos liquores.

FIG. III. monſtrat *Subligaculum*, quod detinet medicamenta externo uteri orificio appoſita.

FIG. IV. exhibet *applicationem Speculi uterini Tab.* XX. *Figur.* IV. depicti, quam *Paulus l. 6. cap.* 73 ſequentibus verbis deſcribit. Locetur fœmina ſupina in ſella, ita ut crura ad ſummum ventrem contracta habeat, femora verò inter ſe divaricata ſint. Subjiciantur autem ulnæ ipſius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervicem deligentur. Qui vero Chirurgiam exercet, à dextris ſedens, inſtrumento exploratorio, *Dioptra* appellato, pro ætate convenienti exploret, & per ſpecillum muliebris ſinus profunditatem metiatur, ne ſi longior ſit dioptræ fiſtula, uterum comprimi contingat. Et ſi longior ſinu reperta fuerit dioptræ fiſtula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo ſuper ipſa locetur dioptra. Oportet autem fiſtulam *calefactam, oleoque accommodato inunctam*, *blandè* immittere, ut cochleam ad ſupernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per miniſtrum *citra violentiam* obtorqueatur, quò fiſtulæ laminis diductis ſinus *muliebris* diſtendatur, *ad explorandum id quod curam manualem expoſcit.*

FIG. V. *extrahitur Fœtus mortuus uncis* (quando nimirum fœtus, ob ſitum præternaturalem, teſticulis equorum præparatis, quos nobis *Horatius Augenius* commendat, aut fœminæ alterius lacte expelli nequit) *Tab.* XX. *Fig.* I. ex *Andrea à Cruce* depictis, utroque oculorum cavitati immiſſis. Si integer hâc ratione educi nequit, ſcalpello C. *Tab.* II. *Fig.* II. incidatur, & obſervatis obſervandis fruſtatim eximatur. *Vid. plura apud Hieron. Fabr. ab Aquapend.*

FIG. VI. *Anus* recens natorum *occluſus* lanceolâ *perforatur*: poſt operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vulvæ dicta ſunt.

FIG. VII. monſtrat *repoſitionem prolapſi Inteſtini recti* blandam, & digitis Chirurgi (alii laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici D. & faſcia, ad retinenda medicamenta, & inteſtinum in ſuo loco conſervandum.

FIG. VIII. *Anus inſpicitur dioptrâ Tab.* XX. *Fig.* II parum calefactâ, & ut lubrica reddatur, oleo oblinitâ,

 ad

ad explorandam hæmorrhoidum qualitatem: ulcerum verò ſtatum exactiſſimè etiam cognoſcimus turundâ ano immiſſâ & per integrum diem relictâ, atque retractâ. Ulcera inteſtini recti perſpecta tutiſſimè curantur: Cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata *Tab.* XVIII. *Fig.* III.) linteo in vino auſtero expreſſo & perforato obducatur (ſolida enim cannula *Tab.* XVIII. *Fig.* I. albumine ovi ſaltem illinitur) & ano immiſſa, ter quaterque ſtilum optimè ignitum *Tab.* XVIII. *Fig.* IV. recipiat, veluti ſupra *Tab.* XXXVI. *Fig.* I. in ozænæ Chirurgia dictum. Operatione finitâ, locus affectus medicamentis infuſis & appoſitis tractetur, uſque ad perfectam curationem. *Vid. Tab. ſequentem* XLIV. *Fig.* VI. VII.

TABULA XLIV.

(*Olim Tab. XLII.*)

De inciſione Fiſtularum ani, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchytæ, & duobus monſtris.

FIſtulæ ani ſunt duplices; *quædam* excitantur ab ulcere inteſtini recti, quod varias habet cauſas, pituitam ſcilicet ſalſam, bilem acriorem, & morbum (*in Regionibus præcipuè calidioribus*) Gallicum, quæ erodendo fiſtulas ani producunt: *aliæ* ortum trahunt à tuberculo (*ob equitationem vel caſum*) exterius circa anum enato & ſuppurato, cujus ſanies, ſi exitum non habeat, ſinum efficit profundum.

Priores vel exedunt inteſtinum rectum, ſimulque perforant quatuor communia integumenta, ita, ut purulenta materia, vel potius ſanies, exterius per cutim egrediatur; vel circa partes muſculoſas & cutaneas conſiſtunt.

Poſteriores itidem, vel inteſtinum perforant, vel ad inteſtini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fiſtularum propoſitarum accuratè tractavit *Aquapend. lib.* 3. *Pentateuch. c.* 12. Harum ſingulas, ab Excellentiſſimo Medico & Chirurgo, *Adriano Spigelio*, præcepto-

ceptore meo plurimùm honorando (*cujus per ſeptennium, ab anno videlicet* 1616. *uſque ad annum Chriſti* 1623. *in antiquiſſima & celeberrima Univerſitate Patavina, quæ non modò per Italiam, ſed per totam etiam Europam, & ubique gentium, ob clariſſimorum Doctorum ſplendorem, vetuſtiſſimorum ſtudiorum auctoritatem, & ſyderea doctrinæ, ac virtutum omnium monumenta, inter Academias ferè principatum obtinet, Præparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adſtiteram*) ferramentis dextrè inciſas, & feliciſſimo ſucceſſu curatas vidi: Nec mihi deſunt magni nominis viri, animo forti militiam ſequentes, ex lue Gallica etiam ani fiſtulis vexati, quos, præceptoris crebrâ experientiâ fretus, in Patria curavi, modo ſequenti.

Fiſtularum ani penetrantium curatio.

FIſtulam, ſive ab ulcere inteſtini recti, ſive à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, ſpecillum depromo argenteum *Fig.* I. *Lit.* B. in utraque extremitate capitibus rotundis (*c. d.*) præditum, illudque pro neceſſitate incurvo. Hujus extremitati (*d*) & ſyringotomi *Tab.* XVI. *Fig.* III. globulo (*e*) filum ex lino duplicatum (*f*) alligo. His ritè peractis, fiſtulæ orificio (*g*) *lentè* intrudo ſpecillum, illudque ut & filum duplicatum, & globoſum ſcalpelli caput, per ani orificium A. traho, *ut ex Fig.* II. (*Lit. h. & i.*) *adumbratione conſtat.* Poſtea manu ſiniſtrâ arripio inſtrumenti ſyringotomi incidentis partem (*h*) dextra verò ejus partem (*i*) atque ſic inſtrumentum trahendo & impellendo fiſtulam *uno ictu, ne diu ægri doloribus torqueantur*, integrè incido. Quâ inciſâ ſanguis ſiſtendus, inflammatio prohibenda, callus *medicamento*

℞. *Mercur. præcip.* ʒß.
Mel. roſ. ℥ß. *M.*

abſumendus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hâc ratione, *abſque cauterio actuali*, quod ab aliis ad callos fiſtularum conſumendos maxime laudatur, fiſtulæ penetrantes facillimè, & *tutiſſimè* curantur.

Fiſtularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fiſtula ani, quæ originem traxit ab ulcere inteſtini recti, nec tamen integumenta communia perforavit, ad manum ſumo ſpecillum K. quod in una ſui extremitate capitulum rotundum, & pro trajectione fili ſerici foramine aliquo donatum (*l*) habet; in altera (*m*), pro inciſione fundi fiſtulæ, inſtar acus tricuſpidis acuminatum eſt; cujus apici affigatur pilula cerea M. quâ inſtrumenti acumen liberiorem tranſitum habet ad ſinus fundum, neque timor eſt, ut in latera ejus impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque ſpecillo incerato, ulceris inteſtini fundum inquiro, eoque invento, ſpecillum fortiter trudendo cutim perforo *Fig.* III. illudque totum per fiſtulam duco, propendente ex utroque foramine filo ſerico (*o*) *Fig.* V. Perrupto ſinu, *Cornel. Celſus l.* 7. *cap.* 4. *de ani fiſtulis*, & qui eum ſequuntur, utrumque filo contorto (*ſericum tamen ſimplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit*) extremum colligant, illud tranſverſo, & quodam parvo ligno (*n*) *Figur* V. arctiſſime ſtringunt, & univerſi ſinus inciſionem filo peragunt: quia tamen fiſtulæ totius per filum inciſio & curatio *Figur.* V. nimis tardè procedit, illamque aſſiduus comitatur dolor, (*omnis autem operatio citò & jucundè fieri debet*) meritò rejicit eam *Hieronym. Fabritius ab Aquapendente*, nec locum habere ait, niſi in iis, qui meticuloſè ferrum expaveſcunt. Unde ego ita me gero. Fiſtulâ ſpecillo perforatâ, & foraminibus (*beneficio ſerici feſtucâ arctè per biduum conſtricti*) pro uſu ſyringotomi *Tab.* XVI. *Fig.* II. quod altero extremo capitulum craſſius habet, ſufficienter dilatatis, feſtucam (*n.*) & ſericum *Fig.* V. removens, fiſtulam incido eum in modum, quem ſupra *Fig.* I. & II. deſcripſi. Hæc poſterior per filum, & aciem ſcalpelli, fiſtularum curatio, *Celſi & recentiorum opiniones conjungit*, & experientiâ teſte fidiſſimo, ſimplici per filum inciſione melior exiſtit, & tolerabilior, præcipuè verò, quando orificia, propter ſinus longitudinem, nimium diſtant. Si & hæc operatio æquo tardior videbitur, omnibus bonæ operationis conditionibus ſatisfaciet Chirurgus, ſi ſtatim fiſtulam inciderit illo ſyringotomo, quod

quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc inſtrumentum ſupra *Tab.* XVI. *Fig.* I. adumbravi, & *Tab.* XXXIX. *Fig.* IV. applicui. Si fiſtulæ tales à tuberculo externo & ſuppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo, ut *Fig.* IV. adumbrat.

Nota. Sphincter, ex *Hippocr. de Hæmorrh.* tutò poteſt incidi, quovis modo, ſine læſione ſui officii, ſi ſaltem octava ejus pars relinquatur intacta, aliàs ſequeretur involuntaria fæcum excretio, & tandem ipſa mors. Fiſtulæ in ſenibus, ex antiqua fluxione, tutò non curantur, niſi ante conſolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis ſupra genu, in parte domeſtica, pro evacuatione materiæ quotidie collectæ.

Hæmorrhoides, quæ manuum operationem poſtulant, vel ſunt internæ vel externæ, quas primus doctiſſimè ex Anatomia demonſtravit *Hieron. Fabritius ab Aquapendent. in operat. Chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ vero non niſi per abdominis compreſſionem, ſpirituſque retentionem, aut fæcum excretionem in conſpectum veniunt: ſi Chirurgiâ opus habent, utræque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

NOnnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio jungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, *unguento* nimirum *Linariæ Horſt. l.* 4. *obſ.* 42. vel aliis (pro quorum baſe conſtituatur *ſcrophularia*, quæ ſola à ſordibus repurgata, collo appenſa, & nudo corpore geſtata, ad miraculum uſque dolores hæmorrh. mitigat, vid. *Tabern. l.* 2. *fol.* 431. & *Craton. conſ.* 207.) tentanda, quàm malum Chirurgiâ qualicunque exaſperandum eſt. Si abſque doloris ſenſu, & ſine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ ſint, accipio ferramentum P. *Fig.* VI. *hujus Tabulæ*, latum (ex *Tab.* XXII. *Fig.* I. II. petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, ut illas tamen non attingam, hoc eſt, ut ignis tantùm calorem perſentiant, ad ægri bonam tolerantiam: ſi patiens, ut ſæpe fieri ſolet, Chirurgiam expaveſcit, bono etiam eventu hirudines ſingulariter

præparatas adhibeo; ſanguinem abundantem educo, poſtea turundam linimento ſimplici oblinito ano impono, & ſpongiam novam, ex vino nigro, aut in quo ebullierint adſtringentia, expreſſam applico, ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem, ad prædictam Chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo, quale illud, quod *Tab.* XXII. *Fig.* V. ad vivum depictum, & in *ſubſequ. Figura* VII. *Lit.* Q. ſignatum eſt, quo omnes ſigillatim reſiccat: latum tamen hic magis probandum judico, quoniam hôc citiùs finitur operatio; *Hippocratis* autem præſtat, quando vel altera tumentium fluit: quoniam hoc ſanguinem fundentes facilè præterit, illud latum verò, omnes fluentes cum occæcatis exſiccat, non ſine magno patientium detrimento; quod ex animadverſionibus *Spigelianis* monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumeſcunt, ob altiorem tamen ſui in inteſtino ſitum, nullo modo in conſpectum venire, multò minus ferramento ignito, ſive lato, ſive rotundo, tangi poſſunt. Tunc, ſi ex Chirurgia auxilium petitur, pro exſiccatione, neceſſaria eſt illa cannula, quæ ſupra *Tab.* XVIII. *Fig.* III. adumbrata, ano inditur frigida, & calefit ſtylo ignito *Tab. modo cit. Fig.* IV. ſæpius cannulæ immiſſo, ut calefacta paulatim exſiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio Chirurgica.

CUm ſanguinem immodicè profundunt, ferro punctuali *hujus Tabulæ Fig.* VII. omnes ſigillatim tangendæ, unicâ tantum relictâ, per quam ſanguis in poſterum redundans effluere poſſit. Earum fluxus interdum tam pertinax eſt, ut eum, factâ etiam revulſione medicamentis adſtringentibus, tàm ore aſſumptis, quàm adhibitis, ſiſtere peritiſſimo etiam Medico nonnunquam impoſſibile ſit. Hanc pertinaciam expertus ſum Venetiis (ubi Chirurgiam per integrum annum exercui, & Medicis hæmorrhoides ſæpiſſimè occurrunt curandæ) in Nobili Veneto, ex Contarenorum ſtirpe nato, juvene 26. annorum, temperamenti ſanguinei, tempore veris, labo-

rante

rante primùm (antehac enim nunquam) hæmorrhoidibus externis nimium fluentibus; ad quem vocatus, venam brachii dextri internam incidi, dorſoque cucurbitulas ſine ſcarificatione ſiccas, applicari juſſi, conſervam roſarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium ſuperiorum) per os ut ſumeret, exhibui, & medicamenta validâ adſtringendi facultate prædita, ovique albumine ſubacta, & goſſipio uſto excepta parti affectæ appoſui, nihilominus tamen fluxus ſemper vehemens duravit, ægerque rubicundus aliàs, in colorem pallidiſſimum fuit mutatus, ita ut de vita ſua periclitaretur. Nobili, & adſtantibus, ad inhibendum ſanguinis fluxum, & conſervandam vitam, venarum aduſtionem *juxta Hipp. l.* 2. *de hæmorrh. Aëtium Tetrab.* 4. *ſerm.* 2. *c.* 15. *& Sennert. pr. l.* 3. *p.* 2. *c.* 13. contra *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* propoſui, propoſitamque confirmavi *Hipp. Aph.* 6. *ſect.* 8. Quæcunque non ſanant medicamenta, ea ferrum ſanat: Quæ ferrum non ſanat, ea ignis ſanat: ſtudio verba illa omittens, *quæ ignis non curat, ea incurabilia judicare oportet;* ne patiens anſam caperet dubitandi de reſtitutione ſanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè diſtare, ſenis noſtri ſententiæ fidem adhibuit, mihique & adſtantibus, quod Chirurgiam adurentem, ſibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrectâ manu promiſit. Unde domum feſtinans, neceſſariis me inſtruxi inſtrumentis, punctalibus nimirum, *Tab.* XXII. *Fig* V. VI. quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, ut ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarum hæmorrhoidalium, quæ fluxerunt, oſtiola ſigillatim tetigi, cruſtamque induxi, à ſuperioribus incipiendo, ne ſanguis ex intactis defluens, ferramenta ignita exſtingueret. *Videatur Ludov. Septal. l.* 7. *Animadverſ.* 112. *lectu digniſſima.*

Sanguine Chirurgiâ ſuppreſſo, & optimâ victus inſtaurantis regulâ obſervatâ, Nobilis ille priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit, cui conſului, ut ſingulo trimeſtri cucurbitulas quatuor, ſcapulis & dorſo affixas & ſcarificatas, adhiberet, ne natura in futurum ſanguinis abundantiam per venas ani expellere aſſueſceret. His ritè obſervatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrima ſanitate vixit.

Quod ſi natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides an-

tehac ſæpius aperuiſſet, & quaſi aſſueta, ad hanc ſolam partem ſuperflua tranſmittere ſolita fuiſſet, unicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquiſſem, poſtmodum pulviſculis emplaſticis, & adſtringentibus, occludendam, ita ut spontè, vel arte, facillimè reſerari, & per eam ſanguis, qui in corpore indies aggregatur, ſtatiſque temporibus evacuari ſolet, purgari poſſit, ne affectus illi (*quorum Hipp. mentionem facit ſect. 6. Aphor.* 12. A diuturnis hæmorrhoidibus curato, niſi una quæpiam ſervetur, periculum eſt aquæ intercutem, vel tabem impendere; *Et Epidemior. l. 6. ſect.* 3. *text.* 33. & 34. Qui ſanguinem per ora venarum, quæ in ano ſunt, profundere ſolent, neque inflammatione pulmonis, neque ulcere exedente, neque furunculis corripiuntur, neque tuberculis, quæ à cicerum ſimilitudine *terminthi* dicuntur, ac fortaſſis ne lepra quidem, fortéque neque aliis id genus. Intempeſtivè tamen curati, multi brevi hujuſmodi morbis correpti ſunt, eamque ob cauſam perniciosè habuerunt) producantur.

Hæmorrhoides exulceratæ.

INternæ, ne in fiſtulas degenerent, exſiccandæ: Quapropter ano inditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, *Tab.* XVIII. *Fig* II. aut III. & huic immittitur ſtylus optimè candens, *Tab.* XVIII. *Fig.* IV. ac ſæpius extrahitur, quò hæmorrhoidum ulcera adurantur, & partes vicinæ defendantur. Dolore mitigato, & eſcharâ ablatâ, ulcus incarnandum, & conſolidandum medicamentis ſarcoticis & epuloticis.

FIG. VIII. monſtrat applicationem *Enterenchytæ* ſeu inſtrumenti fiſtularis, *Tab.* XV. *Figur.* V. ad infundendos clyſteres in anum.

Anno poſt Chriſtum natum MDCXXXIX. *Die* XVIII. *Junii*, conjux *Bartholomæi Abelini*, Textoris Ulmani, fœtum edidit mortuum, qui in partibus obſcœnis nullum ſignum habuit, ex quo cognoſci potuiſſet, maſculusne an fœmina fuerit. Neque etiam via apparuit ulla per quam fœtus urinam, aut fæcès alvi, excernere valeret. In perinæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis, quod, inſtar inteſtini cæci, perforatum non erat: Ab oſſe pubis uſque ad calcem ambo pedes arctiſſimè

ſimè cohærebant: in reliquis verò partibus fœtus pulcherrimè fuit formatus.

FIG. IX. *Anno poſt Chriſtum natum* 1651. *die* 5. *Julii* hora ferè ſexta poſt meridiem, in vico *Winterbach* Ducatus *Wurtenbergici*, conjux *Georgii Langii*, bubulci, *Anna*, partum edidit monſtroſum, atque ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duobus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachiis præditum. Hoc ſtatim atque naſcebatur monſtrum, Vir Reverendus, Dominus *M. Joan.* Kiepp / Parochus iſtius loci ordinarius, baptiſmo donavit, & ſubſequente 6. Julii in æde ſacra, nomine *Chriſtiani* & *Chriſtianæ* inſignivit. Fœtus hora 6. poſt meridiem ex hac vita diſceſſit. Septimo Julii, cadaveris abdomen & pectus in præſentia Domini *Chriſtophori* von Rueff / Schorndorffii Phyſico ordinario, *Jacobi* Gukkelin / Pharmacopæi ibidem, proprii genitoris, (ô durum pectus!) & aliorum, ſecundum artem aperui, & inveni, primum duos ventriculos, quorum unicuique annexa fuerint inteſtina tenuia, quæ tamen ad principium craſſorum in unicum inteſtinum cæcum, colon & rectum deſinebant. Extractis artificioſè inteſtinis, ſub dextro hypochondrio, in conſpectum venit unum ſolum parenchyma hepatis, in ſiniſtro unicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, totidemque ureteres magnitudine æquales, orificiis ſuis in unicam cyſtem urinariam hiantes. Generationis organa quod attinet, unicus aderat uterus, cum partibus omnibus ad generandum neceſſariis; pendulum illud poſt anum non erat perforatum, ſed inſtar inteſtini cæci occluſum. In capacitate thoracis duo reperi corda, totidem capſulis incluſa, unicum mediaſtinum, quod corda ſic ab invicem ſeparavit, ut unum in ſiniſtro, & alterum in dextro latere ſitum habuerit, cujus monſtroſi partus externam imaginem operi poſthumo adjunxit Autoris ex fratre nepos.

TABULA XLV.

(*Olim Tab. VI. Auct.*)

De modo Cubitum cum vulnere fractum, fonticuloſque ſupra & infra genu inuſtos deligandi; ſinum in crure aperiendi, vulneris labia per fibulas adducendi, tumorem in femore tunicatum ſeparandi.

QUatuor ſequentes Figuræ docent, quomodo Cubitus cum vulnere fractus, faſciis tribus, totidemque ſpleniis & ferulis, convenienter deligandus ſit.

FIG. I. Chirurgus (*præparatis omnibus ad deligandum neceſſariis*) dextrum cubitum extentum *faſciâ ſubligationis primâ* (*f*) involvit, faciens ſcilicet tres primas circumvolutiones circa fracturam, inciſiſque faſciæ ad quotidianam vulneris medelam tribus foraminibus, reliquas ad flexuram cubiti ſimpliciter adducens.

FIG. II. Chirurgus eundem cubitum *faſciâ ſubligaminis ſecundâ* (g) deligat, faciendo circa locum affectum unicam circumvolutionem, & parato in faſcia ad dictum finem unico foramine, reliquis ad carpum ſimpliciter pergendo, dein à carpo uſque ad cubiti flexuram remeando.

FIG. III. Chirurgus eidem cubito, faſciâ primâ & ſecundâ deligato, *plagulas* (□) *ſaltem tres, quia quartam quotidiana vulneris inſpectio prohibet*, faſciâ duobus capitibus præditâ, inque medio (*h*) perforatâ ſuperligat, caput ſiniſtrum (*i*) ad flexuram cubiti, dextrum verò (*k*) ad carpum uſque circumvolvens.

FIG. IV. Chirurgus in eodem cubito tribus ſpleniis (□) *ſub tertia faſcia* (*i k*) *prominentibus* totidem *ferulas* (△) appoſitas duobus tantum vinculis (*) alligat; ut membrum affectum ſuo canali commodè imponi, & vulnus quotidie, citra intempeſtivam partis elevationem faſciarumque ſolutionem, medicamentis neceſſariis tractari poſſit. *Nota*, quod medicamenta vulneri adhibita ſplenio quadruplici (*l*) contegenda, & faſciâ ſingulari (*m*) conſervanda ſint.

FIG.

FIG. V. VI. *Fonticulum* exhibent, femori ſupra & infra genu inuſtum, faſciâ (*b*) deligandum, faſciâ (*c*) deligatum.

FIG. VII. oſtendit uſum *Syringotomi*, quô inciditur ſinus in crure cutaneus, calloſus, & unicum foramen habens. *Nota*, ſi calloſus non eſſet, nullo etiam indigeret Syringotomo, quia beneficio ſolius faſciæ compreſſivæ, & pus expurgari, & ſinus conglutinari poſſet. Sinus enim ob materiæ collectionem, difficilemque expurgationem, in fundo tantum aperiantur, ob calloſos verò parietes integrè inciduntur.

FIG. VII. monſtrat *Vulnus* (*b*) acinace *femori* profundè inflictum, quatuor ſuturis aut fibulis unitum, & in decliviore loco foramen habens, cui turunda quotidie immittenda, ut pro purulentæ materiæ exitu apertum conſervetur.

FIG IX. oſtendit, quomodo *Atheroma* in femoris parte internâ cruciatim detectum, & hamo (*l*) apprehenſum, beneficio manubrioli oſſei (*m*), à ſubjectis muſculis ſit liberandum.

TABULA XLVI.

(*Olim Tab. XXVII.*)

De Oſſium tibiæ & cubiti ad medullam uſque corruptione; de tibia cum vulnere & prominentiis fracta, faſciis in circulum adductis obligata, deque manus aut pedis extremi reſectione.

FIG. I. oſtendit *corruptionem Oſſis uſque ad medullam tibiæ dextræ* Domini *Auguſtini* Mercken/ quam ſequenti modo curavi. Primo die trium digitorum tranſverſorum ſpatio infra patellam, ubi ſcilicet terminatur muſculus rectus tibiam extendens, crus ſecundùm longitudinem, uſque ad inferius tibiæ caput, ſcalpello recto *Tab.* II. *Fig.* II. delineato, incidi; Os calloſâ & mobili ſubſtantiâ obductum inveni, & vulnus medicamentis ſanguinem ſiſtentibus obligavi. Secundo, ſubſiſtente ſanguine, callum

lum ſeu cartilaginem, quæ oſſi tibiæ ſupercrevit, modiolis, *Tab.* II. *Fig.* III. IV. & V. depictis, perforavi tribus in locis, ſtatimque trium foraminum interſtitia forcipis, *Tab.* XXIII. *Fig.* II. deſcriptæ, operâ intercidi, & os tibiæ carioſum & integrè putrefactum inveni, quod à genu uſque ad inferius caput à ſano ſeparatum, volſellâ extraxi, deinde crus faſciis tredecim in crucem deligatum, in capſulam ſeu canalem ſtuppâ repletum repoſui, veluti *Fig.* X. *hujus Tabulæ* oſtendit. Paravi autem faſcias tredecim, longitudine quidem diverſas (*tenuior enim & inferior cruris pars breviores, craſſior verò longiores expoſcit faſcias*) ſed tres digitos tranſverſos latas, quas capſulæ cruri ſupponendæ appoſui, ita ut cujuslibet inferioris faſciæ portio medietatem quaſi ſuperioris contegeret. Hoc facto crus obligandum in capſulam faſciis coopertam repoſui, deinde infimæ faſciæ extremitates ſurſum verſus in crucem flexi, poſtea capita faſciæ, quæ proxima infimæ eſt, & ſic deinceps, donec aſcendendo ad ſupremam devenirem, cujus extremitates nodo gemino adduxi. *Vid. Tab.* XLVII. *Fig.* I. Hujuſmodi faſciis opus habemus, quando pars affecta crebram requirit inſpectionem, & ab humorum incurſu defenſionem.

FIG. II. monſtrat *Tibiam integrè putrefactam* & carioſam, ſicut erat poſt exciſionem calli, quo contegebatur.

FIG. III. exhibet *locum, in quo ſitum habuit os corruptum*, & volſellâ jam extractum: monſtrat inſuper foramen, in quo videtur caput fibulæ magis corruptum quàm tibia, quod modiolis excidi.

FIG. IV. oſtendit in tibia modò curata *aliam fracturam*, de qua infra integram hiſtoriam annotavi.

FIG. V. eſt *Os illud tibiæ corruptum*, quod patiens memoriæ cauſa repoſuit.

FIG. VI. eſt dextri *Cubiti os corruptum*, ac (veluti præcedens tibia) cartilagine quâdam obductum. Hinc cutim externi cubiti, à carpo uſque ad cubitum ſimiliter ſcalpello incidi, vulnuſque impoſitis ſtegnoticis dilatavi. Altero die, callum ſeu cartilaginem bis trepano *Aquapend.* perforavi, interſtitia foraminum forcipe *Tab.* XXIII. *Fig.* II. excidi, & os ſubjectum detexi.

FIG. VII. oſtendit *Os cubiti omninò corruptum & aſperum*, quod etiam volſellâ, ſed fruſtulatim, detraxi, ſine omni dolore & ſtrepitu.

FIG. VIII. indicat *locum* (in quo reponebatur os cubiti corruptum, & modò detractum) *quem natura callo replevit*, ita ut æger operationes ruſticanas abſque impedimento exſequi poſſet. Æger fuit ruſticus Pappalavienſis, cui anno 1636. miles quidam cubitum quatuor in locis ſine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & *Nicolaum* Reütten / quantum fieri potuit, fuit compoſita, noſtroque etiam judicio bene curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de novo intumeſcit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis conſumptione, ita ut de oſſis toties fracti corruptione ſuſpicari cœperimus, quam etiam poſt ſectionem cutis, & calli cum modiolis exciſionem invenimus, faſciis decuſſatis demum cubitum obligavimus, & remediis, quæ Domino *Auguſtino* Mercken fuerunt adhibita, curavimus.

FIG. IX. eſt *Fractura Tibiæ cum vulnere* & denudatione oſſis, adeò, ut ejus extremitates extra cutim proruperint, quæ ſi longæ ſunt, ſolâ extenſione ob doloris, convulſionis, & inflammationis, quæ imminent, metum, reponi nec poſſunt nec debent, ſed vel immiſſo (ſi fieri poteſt) inter extremitates oſſis inſtrumento, quod ſcalprum ſuâ figurâ inciſorium refert, dum crus ſine violentia extenditur, compelluntur; vel ſi prominentiarum aliqua ita promineat, ut neque per ſcalprum inciſorium *A.* reponi poſſit, ſed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, juxta *Hippocratem lib. tertio de fracturis*, *forſice Tab.* XXIII. *Fig.* I. abſcindatur, & fracta poſtmodum oſſa in locum compellantur. Cùm exſtantia reſecatur, ita ut os brevius fiat, prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras eſſe breviores: quæ prædictio ex *Galeno* & *Hipp.* vera eſt, quando femur vel humerus fractus particulam oſſis amiſerit: cum verò tibiæ vel cubiti (oſſibus ſociis nihil patientibus) portio quædam abſcinditur, brevitas membri ſemper timenda non eſt: os enim ſanum membrum conſervat diſtentum, donec natura defectum portionis abſciſſæ callo quodam compenſarit.

FIG. X. eſt *Tibiæ os cum vulnere & prominentiis fractum*, faſciis non in crucem, ſed in circulum adductis obligatum, & *intra capſulam debitè repoſitum.* Ligatura hæc *aſcialis*, quæ *Hippocrati* adſcribitur, infra in curatione

fra-

fracturæ cum vulnere clariſſimis verbis explicabitur.

FIG. XI. eſt *Manus, cancro occulto affecta*, quæ abſcinditur in parte ſana, circa capita ſcilicet radii & cubiti. Inciditur autèm ſubſtantia carnoſa ſcalpello falcato *B.* uſque ad oſſa, quæ poſtmodum unico ſerræ *C.* acutiſſimæ ductu reſecantur. *Nota*, ſupra inciſionis locum faſciâ cubitus non ligatur, ut ſanguis infectus ex vaſis effluat, ne retentus cubitum diſtendat.

FIG. XII. eſt *Manus ſphacelo tentata*, quæ in defectu ſerræ ſuper lignum *D.* poſita, in radii & cubiti capitibus ſanis ſcalpro *E.* contra *Hildan.* bono cum ſucceſſu, amputatur: cubitus ſupra carpum faſciâ ſtringitur, non ſolùm ut ſenſus minuatur, verùm etiam ut arteriæ, *poſt amputationem partis demortuæ*, conſtringi queant, citra magnam ſanguinis profuſionem.

FIG. XIII. eſt *Pelvis oxycrato repleta*, cui innatat veſica, quæ madefacta parti mutilatæ imponenda.

FIG. XIV. ſunt duæ *Faſciæ* glomeratæ *F.* & *G.* quarum quælibet duobus donata eſt capitibus, ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abſciſſa.

FIG. XV. notat *Pedem ſphacelo corruptum*, qui in parte mortua (juxta *Hieronym. Fabritium ab Aquapendente, lib.* 1. *pentateuch. cap.* 19. *oper. chirurg. titul. de ſphaceli Chirurgia*) propè ſanam, forcipe *Tab.* XXIII. *Fig.* I. aufertur. Remotâ parte mortuâ, putredinis reliquum ferramentis candentibus *Tab.* XLVII. *Fig.* IV. abſumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Poſtea plagulæ *H.* ungento Ægyptiaco *Hildani* illinuntur, quæ eſcharæ applicantur. Spleniis tandem ſuperpoſitis *I.* pes mutilatus faſciâ *K.* madidâ ad genu uſque obligatur, veluti manus *Tab.* XLVII. *Fig.* II. & III. uſque ad medium cubitum.

FIG. XVI. ſunt *Ferramenta* varia *Tab.* XXII. & ignita, tàm ad putridæ partis reliquias abſumendas, quàm ad ſanguinis fluxum ſiſtendum, idonea.

FIG. XVII. ſunt *Vaſcula duo* medicamentis repellentibus, vino nimirum rubro, albumine ovi & oleo roſarum repleta, quibus faſciæ (ſive in ſano, ſive in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

TA-

Tabula XLVII.

(*Olim Tab. XXVIII.*)

De Ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali pedis, gangræna & ſphacelo.

Fig. I. docet *Delegationem Cubitorum poſt abſciſſionem manus*, ſeu quomodo faſcia *F. Fig.* XIV. *Tab.* XLVI. cubitis *Fig.* XI. & XII. *Tab.* XLVI. in vivo truncatis adhibeatur. Poſtquam arteriæ ſanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque conſtrictæ, vel ferramentis candentibus tactæ fuerint, vulneri cum plagulis medicamentum ſtegnoticum, & ſuper has ſplenia oxycrato madefacta applicentur, deinde faſciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, uſque ad dimidium cubiti, brachium involvatur.

Fig. II. monſtrat primo *Veſicam oxycrato madefactam*, & priori faſciæ ſuperpoſitam; ſecundò alteram faſciam *G. Figur.* XIV. *Tab.* XLVI. quæ ut prior in crucem ſæpius adducta, uno capite ad flexuram aſcendat, ad prohibendum humorum affluxum.

Fig. III. eſt *Brachium, cui manus extrema fuit reſecta*, medicamento ſub plagulis ſtegnotico curatum, ſpleniis cruciatim appoſitis, primâ faſciâ, veſicâ oxycrato madefactâ, & ſecundâ faſciâ obligatum. *Hæc deligatio obſervanda eſt in quocunque membro mutilato, ſive in confinio vivi, ſive in loco vivo fiat operatio.*

Fig. IV. eſt *Pes ob ſphacelum* in parte demortua *truncatus*, in quo putredinis reliquum *ferramentis* optimè ignitis *Fig.* V. uſque ad patientis ſenſum, abſumitur.

Fig. VI. eſt *Pelvis poſcâ repleta*, quâ imbuuntur ſplenia, faſcia prima, & *ſpongia* nova *Fig.* VII. quâ irrigatur totum quaſi brachium, ad præcavendum ſanguinis profluvium.

Fig. VIII. eſt *Fractura dextri femoris cum vulnere*, quam paſſa eſt *Catharina* Böſin / *Giengenſis*, de qua infra ſingularis reperitur obſervatio, monſtrat inſuper, quomodo cruri cum vulnere fracto faſcia aſcialis *Tab.* XLVI. *Fig.*

 X. in

X. in circulum adducta, & de qua plura dicentur in fracturæ cura, ſubjiciatur.

FIG. IX. eſt *fruſtrum Femoris* è vulnere extractum, & dextra ſiniſtraque parte depictum, ut ejus caries melius videri ac conſiderari queat.

FIG. X. eſt *Femur fractum faſciâ aſciali* & in crucem adductâ *obligatum*, canalique *Tab.* XXV. *Fig.* VI. longo imponendum. Nam ſi quis canalem femori ſubjicit, qui poplitem non excedit, is potius lædit, quam prodeſt. Neque enim corpus, neque tibiam ſine femore moveri prohibebit: quin popliti adhibitus moleſtiam afferet, & ad id, quod minimè opus eſt, impellet. Genu namque flecti minimè opus eſt. Si quis enim aut femore devincto, aut tibiâ, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum neceſſe erit, ut muſculi alio atque alio habitu collocentur, & oſſa fracta dimoveantur. Imprimis igitur conandum, ut poples extendatur. Canalis ergo erit uſui, qui à coxa ad pedem ſuppoſitus ſimiliter contineat, præcipuéque, ſi ad poplitem cum canali faſcia laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis faſciari ſolent. Ubi enim femur in ſuperiorem partem, aut ad latus diſtorquebitur (*vel per ſomnum, vel dum æger ad deſidendum progreditur, aut ipſi ſtratum ſubſternitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à ſummo ad imum uſque pertingat, aut nullus adhibendus. Cæterum imo calci magna cura adhibenda, ut tùm in tibiæ tùm in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim ſi pes dependeat, tibiâ reliquâ obfirmatâ, oſſa in anteriore tibiæ parte gibba apparere neceſſe eſt, idque eò magis, ſi hominis calx ſuapte naturâ grandior fuerit. *Hipp. de fract. femoris. vid. Tab.* LIII. *Fig.* II.

FIG. XI. eſt *Brachium mutilatum*, in quo *arteria* inſtrumento extrahitur, ad ligandum, ne ſanguinem fundat.

FIG. XII. eſt *Pollex dextræ manus*, qui carpo prius faſciâ compreſſo, propter ſphacelum forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. in vivo abſcinditur.

Guilhelm. Fabritius Hildanus tractatum doctiſſimum conſcripſit *de cura gangrænæ & ſphaceli*, quem Tyrones attentè legant, ſæpiuſque magnâ diligentiâ perlegant, in quò (*præter modum faſciâ ligandi partes mutilatas, quem in ipſorum gratiam hic appoſui*) omnia ad reſectionem mem-

bri

bri neceſſaria invenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tutò, & jucundè abſcindi non poſſe, ſi putredinis aliquid relinquatur, ferramentis candentibus abſumendum: illæ tamen meo judicio non evincunt, amputationem membri affecti, juxta *Hieronymum Fabritium ab Aquapendente* inſtitutam, nunquam benè ſuccedere; *multo minus* demonſtrant, hanc illi, quæ peragitur in vivo, poſtponendam eſſe; conſiderando, amputationem in parte ſana inſtitutam, *jucundè fieri non poſſe*, ſive novaculâ, ſive cauterio cultellari incidantur partes molliores, *neque etiam tutò*, quoniam viva pars faſciâ conſtricta facili negotio emoritur, imò ſectio etiam in parte ſana ſemper accuratè inſtitui nequit, quin aliquando partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquantur, quod ſi fiet, vel nova ſectio tentanda, quæ eſſet horribilis, vel reliquæ ferramentis juxta recentiores comburendæ. *Non citò*, quia majus temporis ſpatium requiritur, ad extrahendas inſtrumento arterias, filoque conſtringendas, (*& ſi faſcia removetur, nonnunquam tale ſanguinis profluvium ſequitur, quod niſi vaſa cauteriis actualibus tangantur, mortis cauſa exſiſtit*), quàm ad vulnus ſtatim ferro ignito inurendum: ne dicam, magis protrahi operationem, ſi poſt reſectionem ab *Hildano* & veteribus præſcriptam, aliquid putredinis remanet. Unde rationibus & felici experientiâ fretus, *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* operandi modum, reſectioni veterum plerumque præferendum eſſe ſtatuo.

Quod ſi vires ægri, ob vapores putridos, & antecedentem ſanguinis fluxum, adeò debiles ſint, ut certi ſimus eum in ipſâ operatione defecturum; in eo caſu abſtinendum à ſectione, quoniam magis excuſabile eſt, ægrotantem relinquere, quàm ipſum ſcienter occidere. Cum autem nulla ſpes vitæ ſit reliqua, niſi pars abſcindatur, quid Chirurgo incumbit? partem demortuam manè & veſperi ferramentis optimè candentibus quotidiè tangat, ad imbibendos humores putridos, ne ſurſum verſus repat ſphacelus, patienti etiam medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant, ſpiritusque reficiendo vires inſtaurent, per os exhibeat, & externæ cordis regioni applicet. Viribus parumper refocillatis (priſtinæ enim cum certo vitæ periculo exſpectantur) cum prædictione periculi, operationem peti-

tam aggrediatur, nam ſatius eſt viribus ita ſe habentibus, anceps & miſerrimum hoc auxilii genus experiri, quàm nullum. Dum Patavii ſtudio medico operam dedi, Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri oſſa in medio fregit, cùm profuſione ſanguinis uſque ad ſyncopen, & ſuperveniente ſphacelo. Pedem ſphacelatum *Excellent. Petr. de Marchettis*, ob virium ex ſanguinis fluxu debilitatem, reſecare noluit, ſed ferramentis candentibus ſæpius adhibitis prohibuit, ne ſerperet putredo, & medicamentis internis & externis corroboravit, & ſpiritus, quantum poſſibile, refecit: Tandem, *inſcio patiente*, partem demortuam novaculâ circumirca incidit, quâ decidente, reliquum putredinis cauteriis actualibus abſumpſit, ad removendam eſcharam *unguentum Ægyptiacum ſimplex* apponens. Tertiâ (poſt abſciſſionem pedis extremi uſque ad fracturam) die, patienti conquerenti de inſigni dolore digiti maximi pedis dextri, Chirurgus ſubridens reſpondit, ſe mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit ſepultus: quibus æger ita fuit perterritus, ut ſtatim in graviſſimum animi deliquium inciderit. Ablatâ eſcharâ, muſculiſque, ut ſolent, ſurſum retractis, oſſa quatuor digitos tranſverſos prominebant, quæ filamentis aridis & pulveribus quotidiè ſiccantibus cooperta, duorum menſium ſpatio à ſanis ſeperabantur.

TABULA XLVIII.

(*Olim Tab. XXIX.*)

De Apparatu ad deligandum crus fractum, & ipſa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis obſervanda.

LIT. A. oſtendit Vitrum vino auſtero, &
B. Oleo roſato repletum.
C. tria Ova.
D. Agitationem albuminum ovorum.
E. F. duas Faſcias, de quibus *Hippocrates de offic. Med. text.* 30. Linteorum autem ſubligationes duæ cum ſint, una E. ex loco affecto in ſuperiorem partem deſinit, altera

altera F. ex parte affecta in inferiorem vergit.

G. Faſciam cum duobus capitibus.

H. Faſciarum madefactionem: non enim aridæ, ſed ſucco accommodato madefactæ ſint oportet, *Hippocr. de offic. Med. text.* 16.

I. Plagulas quadruplicatas, & ſucco expreſſas, *Splenia* dictas.

K. Ferulas in utraque extremitate ſimas.

L. Habenas, quibus alligantur ferulæ.

FIG. I. monſtrat, quomodo *Hippocrates*, dum membrum à duobus miniſtris tenetur extentum, *faſciam* E. verſus dextram ter volvat circa partem affectam, deinde ſurſum ducat, uſque dum ad ſanam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumvolutionibus perveniat.

FIG. II. docet, quomodo *faſciam ſecundam* F. quæ priore duplo longior eſt, contrario modo involvat, (prior enim verſus dextram, & ſurſum, hæc verſus ſiniſtram, & deorſum) ſemel ſcilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut ſæpius, infra fracturam, uſque ad aliquam membri partem: faſciæ reliquum, quod Chirurgus in ſiniſtra manu habet, ſurſum verſus circumvolvendum, quouſque perveniat ad finem primæ faſciæ.

FIG. III. explicat, quomodo *plagulas* I. inſuccatas per longitudinem apponat circa fracturam (ita ut ſpatium inter unam & alteram, unius digiti tranſverſi latitudinem non excedat) & faſciâ, duobus capitibus donatâ, *G.* firmet: caput *G.* * ſurſum volvendo, alterum verò *G.* deorſum, poſtea ſurſum, quouſque pervenerit, ubi illud terminatur.

FIG. IV. docet, quomodo poſt ſeptimam, quâ plerumque timor inflammationis ceſſat, *ferulas* plagulis, & ſuperligamini per faſciam *G.* facto, imponat, loriſque tribus L. alliget. *Hipp.* enim *de fract. Text.* 23. his verbis fractorum curam deſcribit: Tum demum (*præparatis prius neceſſariis, fracturâ coaptatâ, membroque adhuc in media figura extento*) linteo deligare oportet, initio *primæ faſciæ* ad fracturam injecto, ſic ut firmet quidem fracturam, non tamen vehementer comprimat. Ubi circa eundem locum, iterum iterumque *faſciam primam* involveris, ſurſum feratur, quò ſanguinis affluxus retineatur, ibique deſinat, eamque *reſpectu ſecundæ* minimè longam eſſe oportet.

Text. 27. *Altera faſcia* initio quidem ſupra fracturam injecta, ac ſemel circa eandem voluta, tum demum deorſum feratur, minuſque comprimendo longiora ſpatia tranſcurrat, quo poſſit ad eum locum, in quo prior finiit, recurrere.

Text. 32. Poſthæc *ſplenia*, modico cerato (vel alio convenienti medicamento) illita, ſuperinjicienda, ſic enim levius & firmius hærebunt. Quæ ita deinde faſciis (*faſcia autem duobus capitibus prædita, trium faſciarum officia abſolvit*) alligare oportet, permutato ordine inter ſe, modò quidem in dextra, modò etiam in ſiniſtra ferantur, ac plurimum ſanè ab inferiore parte ſurſum, interdum verò à ſuperiore deorſum ducantur.

Text. 41. Ubi verò (*poſt timorem inflammationis*) faſcias deligâris, *ferulæ* ſunt apponendæ, & quàm maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita ut quieſcant, neque quicquam ferularum appoſitio ad membri compreſſionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta ſufficiant.

TABULA XLIX.

(*Olim Tab. XXIII.*)

De Humeri fracti compoſitione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris reſtitutione.

FIG. I. docet *Humeri fracti extenſionem & compoſitionem*, quam *Hippocrat. ſect. 6. de fract. text. 9.* pulcherrimè deſcribit. Brachii igitur æquiſſima diſtantia hæc eſt. Lignum cubitale A. aut paulò brevius, cujuſmodi ſunt ligonum manubria, ab utraque parte fune B. deligatum & ſuſpenſum eſſe oportet. Homo autem alto quodam ſedili collocatus, manu ſuperincumbat, ſic ut manubrium ſub ala ita ponatur, vix ut ille conſidere poſſit, ſed propè ſuſpenſus maneat. Tùm ſuppoſito firmo aliquo pulvinari C. uno aut *pluribus*, eâ altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulum reſpondeat: Præſtiterit quidem ex corio lato & molli, vel faſcia lata ſuperinjecta D. grave aliquod pondus E. quod mo-

modicè intendat, ſuſpendere; aut alius vir robuſtus ſic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorſum deducat *Fig.* II. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationem, & manuum palmis os componat. Quod certè facilè fiet, hæc enim extendendi ratio laudadilis eſt, ſi quis eâ probè utatur. Alii laudant *Celſi* humerum intendendi modum, quem *lib.* 8. *c.* 10. verbis valdè obſcuris deſcribit: cujus clarum & integrum ſenſum appoſuit *Foëſius comment. in ſuperiora Hippocratis verba, quibus & ego ſubſcribendum eſſe cenſeo.*

FIG. II. eſt *reſtitutio luxationis Cubiti* ad mentem *Hippocratis.* Ubi cubitus in interiorem vel exteriorem partem prolabitur, diſtenſio ita adhibenda eſt, ut cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet faſciâ F. ſubjectâ, & cubitum ſuper rem aliquam collocare, ac articulo grave aliquid appendere *Fig.* I. aut manibus miniſtri deorſum urgere, ut *in hâc Figura.* Suſpenſo autem articulo, neceſſe eſt prominentioribus palmarum partibus adurgere. *Hæc figura convenit, dum deligatur, dum ſuſpenditur, & collocatur cubitus.* Ubi is in poſteriorem partem prolabitur, ſubitò extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in ſuam ſedem compellere, quod ſimiliter obſervandum eſt, in aliis reponendis. Ubi in priorem partem prolabitur, impoſito linteo in pilæ ſpeciem involuto, flectere ſimul & reponere neceſſe eſt *Tab.* L. *Fig.* I. Quod ſi in alteram ſeu poſteriorem partem vergat, cum reponitur, etiam utrumque fieri debet. *Vid. Tab.* L. *Fig.* I.

FIG. III. oſtendit *reſtitutionem Humeri ſub axillam luxati Hippocraticam.* Quamvis enim optimus reſtituendi modus ſit ille, qui ſupra *Tab.* XXV. *Fig.* III. fuit commendatus: huic tamen ſequens proximè accedit bonitate ſua, quem Senex noſter his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ii per ſe utplurimum in ſuam ſedem reponere poſſunt. Immiſſis enim ſub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum ſurſum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in ſuum locum compellet, ſi interiore articuli prolapſi parte, ſub alam immiſſis digitis, ipſe quidem capite ad ſummum

humerum obfirmato, à coſtis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad coſtas repellat. At qui reponit, manus eum habere robuſtas convenit, aut ipſe quidem manibus & capite id præſtet, alius verò quidam *miniſter* gibbum ad pectus adducat.

FIG. IV. eſt *repoſitio Femoris luxati*, quam *Hippocrates* deſcribit, ut ſequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, ſive in interiorem, ſive in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo inſidet integro & ſano crure leniter extento, & quâ commodè poterit alligato: vitiato verò cruri G. Calathus H. in quem conjecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aquâ plenum, cujus effigies videatur apud *Galen. comm.* 4. *in Hipp. de artic. text. l.* 4.

TBULA L.

(*Olim Tab. XXIV.*)

De Luxationum cubiti, manus & juguli curatione.

FIG. I. oſtendit aliam *reſtitutionem Cubiti luxati* ſecundum *Hippocratis* ſententiam. Expedit autem *faſciam glomeratam*, ſeu linteum durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curvatur, tranſverſum injicere, tum repentè cubitum flectere, & quantum maximè poteſt, manum ad humeri caput porrigere: hæc enim reponendi ratio iis, quæ ſic in priorem & poſteriorem partem luxata ſunt, reſtituendis ſufficit.

FIG. II. *Manus luxata reſtituitur.* Manus autem vel in interiorem vel exteriorem partem promovetur, ſed maxima ex parte in interiorem. Manifeſtum indicium, ubi in interiorem, quod curvari, ubi in exteriorem, quod digiti porrigi non poſſint. In reſtituendo collocentur digiti ſuper ſcamnum vel menſam, & in diverſa à duobus miniſtris diſtendantur. Quod exſtat ex oſſe, vel prominentiore Chirurgi palmæ parte, vel calce ſimul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: ſed ab inferiori juxta alterum os pila aliqua mollis ſubjiciatur, manui pronæ, ubi à ſuperiori eſt; ſupinæ, ubi ab inferiori.

FIG.

Fig. III. oſtendit *reſtitutionem Juguli*, quam deſcribit *Galen. comm.* 2. *in lib. Hipp. de artic. text.* 73. Si ea pars juguli, quæ cum pectoris oſſe committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait *Hippocrates*, commodè reſtitui, ſi homo reſupinetur, ſubjecto inter ſcapulas juxta ſpinam pulvinari, ſeu cervicali, ſeu tali quopiam, ut hâc via thorax totus recurvetur. Hoc autem expreſſit vocabulo περιῤῥηδὲς, quod Poëta etiam uſurpavit, quùm inquit: περιῤῥηδὲν δὲ τραπέζῃ κατέπεζε. Homine itaque ita figurato, præcipit, ut Medicus alterâ manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; ſic enim deductæ juguli partes, plurimum inter ſe recedent, recurvato pectoris habitu multùm ad eam rem conferente: alterâ manu componat, atque in unum adducat diductas juguli partes. Humerum verò juxta latus surſum compelli, interdum ſatis eſſe ex ſequentibus patebit.

Tabula LI.

(*Olim Tab. V. Auct.*)

De modo Humerum ſub axillam prolapſum extendendi, & extenſum reſtituendi, cubitum ad anteriora prolapſum reponendi, mediaque brachii figura pro cura humeri fracti.

Fig. I. monſtrat *Tertium* ſeu *Hildani* modum *reſtituendi Humerum ſub alam luxatum*, quem recentiores Chirurgi ſummoperè commendant. Hunc Autor *cent.* 5. *obſ.* 86. prolixè deſcripſit, & oſtendens ibi varios ſuæ remoræ, quam invenit, cingulique & machinæ tractoriæ uſus, depingi curavit. In reſtituendo humero ſub alam prolapſo, *Hildanus* collocat ægrum ſupra ſpondam, ego autem ſuper ſcamnum *Hippocratis Tab.* XXIV. *Fig.* IV. ut tyrones addiſcant, quomodo *Hildani* Remora *Tab.* XXIV. *Fig.* III. adhibenda ſit in ſcamno dicto, ex quo 1) removetur axis medius & priapiſcus; 2) Remora (*a*) cum ſuo globulo ſuavibus linteis involvitur, & ſcamno infigitur; 3) Æger ſupinus collocatur, & ad remoram ita adaptatur, ut e-

jus globulus alæ cavitatem repleat; 4) Cingulum (*b*) *Tab.* XXIV. *Fig.* II. carpo applicatur, ut unus hamulus ad internam, alter ad externam carpi partem ſpectet; 5) Hamulis cinguli injicitur laqueus validus, cujus extremitates circa apicem digiti medii conjunctæ recipiunt uncum ſuperiorem (*c*) machinæ tractoriæ *Tab.* XXIV. *Fig.* I. 6) Inferior machinæ tractoriæ uncus (*d*) annectitur clavo ſcamni annulato. *His omnibus factis, Chirurgus utraque manu (e.f) funem ductorum ad ſe paulatim trahendo, brachium rectiſſimè extendat, donec caput humeri in propriam ſedem inciderit. Tum machinam paulatim relaxatam removeat, ægrum erigat, cavitatem axillæ pilâ, quæ ex linteis fit convolutis, repleat, articulumque faſciis ita ſtabiliat, ne iterum ex loco ſuo prolabatur.* Meâ tamen experientiâ teſte, humeri luxationes ad inferiora factæ, ſi manibus reponi nequeunt, faciliùs *Spathâ Hippocratis Tab.* XXV. *Fig.* VII. quam *Remorâ Hildani* reſtituuntur.

FIG. II. Oſtendit *aliam reſtitutionem Cubiti ad interiora luxati*, quando ſcilicet per linteum glomeratum repentina flexione reponi nequit. Organum *Nilei Plintheum* vocatum *Tab.* XXV. *Fig.* V. quatuor loris ad infimos ſcalæ in terram defoſſæ gradus alligetur, & æger ſuper ſedile ſtans ſcalæ ita adaptetur, ut caput ſupremi gradus rotundum ſub alam veniat. Dein cubitus ſupra carpum vinciatur faſciâ, ad cujus extremitates duplices laquei capita, quæ per ſuperiores & inferiores trochleas ducta, duplici interveniente motu trahunt, annectantur. Quo facto, axis organi manubrio paulatim circumducatur, donec laqueus faſciæ annexus cubitum ſufficienter extenderit. Finitâ extenſione organi rotulis remoras injiciat Chirurgus, & prominentioribus palmarum partibus cubitum reponat.

FIG. III. Monſtrat eandem Brachii figurationem, qua humerus fractus extenditur, coaptatur, ligneoque canali impoſitus, de collo ſuſpenditur.

TABULA LII.

(*Olim Tab. XXV.*)

De Aſtragali luxati reſtitutione, cruris fracti extenſione, & ſpinæ ad exteriora prolapſæ directione.

FIG. I. docet *Tali* ſeu *Aſtragali reſtitutionem*, quam *Oribaſius libr. de machinamentis cap.* 40. deſcribit. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in poſteriorem quoque convertitur, in quas partes ubi venerit æquè (*ſuper ſcamnum Hippocratis*) reſupinare hominem convenit crure vitiato extento: ac cruri (*ſtatim infra genu*) carcheſium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, ejuſque capita à poſteriori parte ad axem, qui ſupra caput eſt, adducere. Talo autem draconem ſeu ſandalium B. injicere, ejuſque capita ad inferiorem axem alligare, tumque membrum vel in diverſa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: nervis quantum res poſtulat diductis, convenienter impellere, ubi in interiorem vel exteriorem partem eruperit, retro cogendo: ubi in poſteriorem, extrahendo.

Quod ſi in fractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel oſſis utriuſque ſimul, crus manibus extendi nequit, collocetur æger ſuper ſcamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carcheſius laqueus A. circumponatur, ſandalius verò B. ſupra malleolos alligetur: poſtea crus laqueis in diverſa diductis extendatur, fracturaque componatur.

FIG. II. *Spinæ dorſi ad exteriora luxatæ extenſionem* & impulſum monſtrat, qui facilè comparatur, ſi ex *Hipp. ſcamno Tab.* XXIV. *Fig.* IV. adumbrato mediæ φλίαι G. cum priapiſco F. removentur, & in foramen τῆς φλίας dextræ A. lignum aliquod B. dimittitur excavatum, quod recipiat ſpatham C. clavo D. firmandam, ne excidat. Hoc facto, collocetur patiens pronus ſuper ſcamnum: deindè duo laquei corpori circumdentur, unus ſupra E. alter infra gibbum F. quorum capita è regione ad axem ferantur, ut ſpinam circumvoluta æqualiter extendant.

Li-

Lignum illud, quod ſpatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, ut ipſis ſpatha, pro magnitudine gibbi in ſupremo, medio, vel infimo loco accommodari poſſit. Ultimò ſpathâ ſuper gibbum conjectâ, & magnâ vi Medici depreſſâ, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multùm differt ab eo, quem *Oribaſius libr. de machin c.* 35. figurâ & verbis nimium obſcuris deſcripſit.

TABULA LIII.

(*Olim Tab. XXVI*)

De femoris fracti in diverſa extenſione & coaptatione; genu luxati repoſitione; totius brachii ac pedis in figura media depoſitione; et generali luxationum & fracturarum curatione.

(*Quæ curationes olim recitabantur ſub Tab.* XXVIII.)

FIG. I. oſtendit *fracturam Femoris per habenas extentam.* Quum manibus extenſio fieri nequit, & ſcamnum *Hippocratis* ad manus non eſt, collocetur æger ſuper ſcamnum commune ſupinus, habena A. alligetur ſub axillis, aliaque B. ponatur in ſpatio illo, quod interjacet genitalia & anum: alia denique habena C. alliganda eſt ſupra genu & talum. Hæ habenæ à miniſtris robuſtis attrahantur, ſuperiores A. B. ſurſum, at inferior C. deorſum, donec Medicus fracturam compoſuerit. In repoſitione genu luxati, quando manibus extenſio fieri nequit, ſuperiores habenæ ſimiliter alligentur, inferior ſupra malleolos.

FIG. II. & III. oſtendit *figuram mediam* membrorum & muſculorum, *brachii & pedis totius*, quæ eſt neceſſaria in membri aut fracti aut luxati extenſione, coaptatione, deligatione & depoſitione. Schema autem hujus configurationis ideò appingi curavi, ut eam, cum infra ſæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones uno quaſi intuitu addiſcere, & in praxi imitari poſſint.

Ut præcedentes tabulæ, quæ de curatione fracturarum & luxa-

luxationum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabritio *ejuſque Præceptore* Fallopio, (*hos enim qui habet, omnes habet*) *pauciſſimis perſtringam.*

Curatio Luxationis ſimplicis.

FIt quinque modis: 1) Extenſione, 2) Repoſitione, 3) Deligatione, 4) Depoſitione partis luxatæ, & 5) Religatione partis.

Extenſio autem facilè fiet, ſi quatuor obſerventur, primò *tempus*, ſecundò *organa apta*, tertiò *modus*, & quartò *extenſionis quantitas.*

Tempus ab *Hippocrat. lib.* 4. *de art.* 64. proponitur, ut ſcilicet ſtatim poſt luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod ſi extenſio ob abſentiam Medici vel Chirurgi ſtatim fieri non poſſit, faciamus id die etiam ſecunda vel tertia, niſi cogamur ob inflammationem, quæ prius ſupervenit, deſiſtere; in *quarta verò propter exacerbationes nihil tentandum: obſervatum enim, quod, ſi tentetur extenſio, reſtitutio feliciter non ſuccedat*, ſed eam multa ſequantur incommoda. Unde *Fallopius de luxationibus cap.* 3. Moneo vos, inquit, ut habeatis ſemper rationem temporis, ad ſummum non excedentis diem tertiam, & ſi dies tertia eſſet jam præterita, exſpectandus eſt terminus inflammationis, & tempus, uſque quo periculum non ſit de inflammatione, eſtque *Hippocrat. lib.* 4. *de artic.* 65. monente dies ſeptimus, ad quem uſque æger (inediâ ſeu victu potius tenui) extenuandus eſt. Ergò ſi primis tribus diebus fieri non poſſit extenſio, exſpectate uſque ad ſeptimum. Tempus in quo poteſtis reſtituere, eſt prima, ſecunda & tertia, vel ſaltem 7. 8. & 9. in decima verò, undecima, duodecima, & reliquis, non eſt tutum, quia tum generatur callus. Sed antequam deveniamus ad extenſionem, præparandus eſt articulus ad indolentiam, & facilitatem reſtitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, ſcilicet muſculos, tendines & ligamenta: ſi enim emollitæ ſunt, facilius trahentur & ſine dolore. Calefactio autem & emollitio articuli fit, aut per frictiones, aut per affuſionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in aliis locis hydrælei, vel decoctionis malvæ, alth. &c. Frictione commodè utimur in locis, ubi

aqua

aqua non facilè poteſt affundi; debet autem fieri manu inunctâ materiâ aliquâ oleoſâ vel pingui, ut oleo communi, aut axungiâ porci minimè ſalitâ. *Spigelius* in publicis lectionibus narrrabat, ad curationem luxationis tantum poſſe balneum aquæ dulcis, ut eo nihil ſit præſtantius.

Organa extenſionis ſunt manus, vincula & inſtrumenta: Manus adhibentur, ſi luxatio ſit levis; vincula, ſi mediocris; inſtrumenta, ſi magna. Manus ergo ſint vel Medici, vel miniſtrorum, prout extenſione opus eſt levi, vel paululum majore: Vincula vero, ubi requiritur, ob contractionem muſculorum, extenſio validior, in quibus obſervanda 1.) figura, quomodo ſcilicet obvolvenda, de qua (quoniam verbis exprimi non poteſt) videatur *Oribaſ. liber de laqueis:* 2.) materia, quæ ſit valida, mollis & tractabilis. Talis eſt corium cervinum, molle & præparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde unguento pomato, ut tractabiles fiant. Nonnulli utuntur, in defectu corii, linteis parum detritis. 3.) ubi injicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne muſculi conſtringantur, aut validiori extenſione dilacerentur. Ubi infra luxationem duo adhuc ſunt articuli, *Hippocrates* utrique articulo adhibet vinculum. Vid. *Tab.* LIII. *Fig.* I. Inſtrumenta mechanica, quæ præcipuè neceſſaria ſunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repoſitis luxationibus, ſunt: 1.) Scala *Tabul.* XXV. *Fig.* III. 2) Gloſſocomum ſeu Ambi *Hippocrat. Tabul.* XXV. *Fig.* I. & 3) Scamnum *Hippocraticum Tabul.* XXIV. *Figur.* IV. dictum.

Modum extenſionis indicat *Hippocrat.* 1. *de fract.* 1. dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extenſiones (quæ per tractationem in diverſas fiunt partes) quàm rectiſſimas facere debeat. Oportet igitur ſervare rectitudinem, tum ratione oſſium, tum ligamentorum & muſculorum, propter fibras. Nam ſervata harum partium rectitudine, extenſio ſine dolore & difficultate ſuccedet.

Quantitatem extenſionis optimè ſciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egreſſum, & ad quem locum ſit progreſſum, in quo quieſcat. Extenſionem probè faciendam animi deliquium ægri vel adſtantium non impediat.

II. *Reponitur* os in ſuum locum manibus, vel Medici vel miniſtri, modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo roſarum. Fit autem repoſitio vel per circumgyrationem, vel per impulſum in oppoſitam partem illius, ad quam prolapſum eſt. Hi motus non ſemper neceſſarii, nam interdum, ubi extenſio facta, ſi muſculi prius contracti tantum remittantur, facilè ſua ſponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repoſiti membri ſunt: *primò* figura membri naturalis, quando nulla cavitas, nulluſque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante reſtitutionem, ſed in omnibus ſimilis eſt ſanæ parti, aut parum admodum abeſt, propter influxos humores. *Secundò* doloris remiſſio, quæ ſignum eſt inſeparabile, ſemper enim dolore ſedato, ſignum eſt reſtitutum eſſe os, non autem contra ſequitur, reſtitutum eſt os, ergo dolor ceſſat: poteſt enim interdum dolor remanere, quod priùs valde læſi ſint muſculi. *Tertiò* juxta nonnullos ſtrepitus, qui ſentitur ab ægris & adſtantibus, dum os in cavitatem ſuam redit, ſed ſignum hoc fallax eſt, & nunquam exoptandum, ſiquidem ſtrepitus iſte interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; ſæpè etiam ſtrepitus fit, cum oſſis ſupercilia rumpuntur, ex colliſione mutua oſſium, quam ſequitur motus difficilis.

III. In *deligatione* prima & reliquis obſervanda ſunt duo: Figura ſcilicet partis affectæ, & deligatura ipſa, quæ conſervabunt articulum in ſuo ſinu, & imminentem inflammationem prohibebunt.

In *Figura* oportet obſervare figurationem articuli, non ſolùm reſtituti, ſed etiam totius membri, nam ſicut figuræ quædam naturales, & indolentes; ita quædam nonnaturales & dolentes ſunt: Figura indolens brachii eſt flexa, ſicuti pedis in rectum extenſa *Tab.* LIII. *Figur.* II. & III. *Sed notandum, quod dicta figura articulo vel toti membro ante ligaturam tribuenda ſit, ne ſcilicet faſciæ nimis conſtringantur.*

Ligatura fit faſciis lineis, quia melius conſtringunt, quàm illæ, quæ ex lana conficiuntur; mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, ut æqualiter ubique conſtringant; & mundis, ut ex colore cognoſcantur humores, qui ex articulo exſudant. Latitudo faſciarum ſecundum partes deligandas variat: Partes enim craſſiores, requirunt

runt faſcias latiores, tenuiores verò anguſtiores. In craſſis (femore ſcilicet & genu) quatuor, in tenuioribus (ut tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuiſſimis (ut digitis) duorum ſaltem digitorum tranſverſorum ægrotantis habeant latitudinem. Faſciæ diſtinguuntur à *Galeno* in interiores, quæ ſub ſpleniis ligant articulum, & dicuntur ſubligamina; & in exteriores, quæ ſpleniis imponuntur: *Hippocrates* utitur duabus interioribus, totidemque exterioribus; quamvis interdum una ſufficiat faſcia, quando ſcilicet articulus non eſt facilis ad prolapſum.

Longitudo faſciarum ob varietatem partium deligandarum varia eſt: in cubito longitudo faſciarum debet eſſe trium cubitorum (per cubitum intelligo ſpatium ab apice digiti medii, uſque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor, in humero novem: in femore duodecim: & in digitis duorum digitorum. Faſciæ, ut præter conſtrictionem etiam inflammationem arceant, in miſtura vini auſteri, & oleo roſarum madefiant, quoniam ſiccæ multo tempore inter ſe non cohærent. Alii faſcias moderatè oblinunt, felici ſucceſſu, *cerato Hipp. humido*, quod deſcribit *Galen. l. 6. de compoſ. med. per gen. c.* 4. dicitur ceratum à cera, quam recipit, & humidum, quia ob oleum eſt molle. Proportio autem ceræ & olei eſt, ut ſumatur *una pars ceræ* & *duo olei* v. gr. ℥j *Ceræ albæ*, & ℥ij. *Olei roſacei.* Vitanda ſunt hîc illa medicamenta, quæ fiunt ex pulveribus adſtringentibus, & albumine ovi, quoniam articulum, vel nimis refrigerant & exſiccant, ut flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. Deligatio laxati articuli communis eſt fracturis, quo pacto autem facienda ſit, infra docebitur, in curatione fracturæ ſimplicis, & ſupra *Tabul.* XLVIII.

Depoſitio membri eſt triplex. Alligatio, ſuſpenſio, & collocatio. *Alligatio*, cum juxta *Paulum* thoraci alligatur brachium in luxatione & fractura humeri aut cubiti. *Suſpenſio*, ſi ſuſpenditur brachium de collo appoſitâ vittâ. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum ſupra aliquam partem corporis, ut brachium ſupra thoracem, vel ſupra ſtragulum aliquod capſulæ inditum. Alligatione & ſuſpenſione utimur in partibus ſuperioribus, collocatione verò in inferioribus. Depoſitio autem debet eſſe in figura partis media, mollis (unde canalis ſtuppa repletur, ne æger moleſtiam patiatur) æqualis

lis (maximum enim incommodum ex parva inæqualitate oriri poteſt) & ſurſum vergens, ne fluant humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant *Tab.* LIII. *Fig.* II. & III. Poſt bonam deligationem, & membri depoſitionem requiritur etiam quies, ita ut Antiquiores in luxatione & fractura femoris perforarint lectum & ſtragula, ut ægri per illud foramen excernant, ne moveri cogantur.

V. *Religatio* indicatur: 1) ſi membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, ſi nimis arctè conſtringitur, unde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id eſt, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor; 2) ſi pruritus aut dolor adſit. Pruritus ille fit vel à rebus ſecundum naturam, ut temperamento calidiore, vel à rebus præter naturam. Solutis dictam ob cauſam faſciis, affundatur membro aqua tepida pura, non ſolum ut mitigetur ille pruritus, & diſcutiatur humor ſeroſus, qui remanſit impreſſus ex ligatura, verùm etiam ut roborentur ligamenta, dum aqua ſiccat humiditates collectas. Niſi ergò deligatio ſit malè facta, nec pruritus infeſtet, ſolutio protrahatur uſque ad ſeptimum diem. Si autem nimis arctè, ſecundo; ſi nimis laxè, tertio; ob pruritum verò tertio vel quarto ad ſummum die ligaturam ſolvere oportet. Septima die, quæ eſt terminus tranſactæ inflammationis, deligatio iterum ſolvatur, & affundatur aqua tepida (*non nimis calida, quæ ligamenta laxaret*); ſed non amplius faſciæ ſupra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato roſaceo oblinendæ, quoniam inflammationi jam ſatisfactum eſt; ſed ſeptima dies indicat corroborationem & conſolidationem articuli, & ideò medicamento opus eſt ſiccante valdè & adſtringente. Si tamen ſeptimo die adhuc ſuſpicio eſſet inflammationis, tunc uſque ad undecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum appoſitio. Talia ſunt: 1) Medicamentum Catagmaticum *Moſchionis*, cujus deſcriptionem habet *Galen. l.* 3. *de comp. med. ſec. gener. c.* 9.; 2.) Ceratum *Diapalmæ*; 3) Ceratum *Barbarum*, quod optimum eſt hyemis tempore; 4) Emplaſtrum catagmaticum *Renodæi.* Hæc medicamenta, antequam apponantur, emolliantur vel cerato roſarum humido, vel myrtino, pro molli frictione partis affectæ. Factâ mol-

li frictione, articulus leniter movendus ad hanc aut illam partem, ut humor in articulo genitus exprimatur ſine dolore. Medicamenta (non diſſoluta) poſtmodum ſuper linteum extenſa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior ſit oportet. Poſt hanc deligationem membrum ſolvendum non eſt, uſque ad finem curationis. Ut cognoſcatur tempus, quo ſanantur luxationes, ſciendum eſt, quod tres dentur gradus articulorum; alii enim ſunt parvi, & ad reſtitutionem faciles: quidam mediocres & majoris momenti: nonnulli magni & ad reſtitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cujuſvis*) curæ terminus eſt dies decimus quartus: ſecundorum (*articulorum oſſium pedis & manus extremæ*) vigeſimus: tertiorum (*reliquorum*) quadrageſimus. Articuli ergò digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & proptera in luxatione talium articulorum à ſeptimo vel nono die, uſque ad decimum quartum non oportet unquam faſcias ſolvere: in reliquis exſpectandus eſt terminus ſanationis, niſi aut pruritus, aut ulcuſcula, aut humor inter caput articuli & ſinum collectus, laxarum faſciarum ſolutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum ſatis videatur robuſtum: quo tempore ſolvenda eſt ligatura, & pars luxata decocto fovenda, quod eam roboret,

℞. *Flor. Chamomil.*
Roſ. rubr.
Anth.
Stæchad.
Fol. Salv.
Beton.
Salic.
Chamædr.
Ivæ arthet.
Centaur. min.
Abſynth. ana M. ß.
Vini rubr. mediocriter auſteri ℔. vj.
Lixiv. dulc. Barbitonſorum ℔. iij.
Bulliant ad conſumptionem quartæ.

Poſtea, appoſito cerato, per aliquot dies abſque deligatione, in media figura *Tab.* LIII. *Fig.* II. & III. membrum reſtitutum eſt conſervandum; dein ægrotanti præcipiendum, ut operationes conſuetas moderatè exercere incipiat.

Cura-

Curatio Luxationis cum inflammatione, ante vel poſt reſtitutionem exorta.

SI inflammatio urgeat ante repoſitionem, aderunt duæ indicationes, altera luxationis, & altera inflammationis: ſed quia magis urget inflammatio, illi prius eſt incumbendum: nam ſi prius tentaretur reſtitutio articuli luxati, fieret convulſio, vel gangræna partis, quam ſequitur ſphacelus. Omittenda igitur in hoc caſu reſtitutio articuli, & ponenda pars in medio, miniméque doloroſo ſitu *Tab.* LIII. *Fig.* II. & III. Univerſalibus præmiſſis, rebus non naturalibus benè diſpoſitis, & alvo laxâ clyſteribus conſervatâ, parti affectæ apponatur lana ſuccida, & continuò ſuperaffundatur hydræleum calidum, quod recipit copioſam aquam calidam, & copioſum oleum roſatum. Aqua calida enim diſcutiet humores, laxabit partes, doloremque ſedabit: Oleum roſarum mitigabit dolorem, & repellendo impediet inflammationis augmentum: Lanâ ſuccidâ etiam mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, ſed quia, dum ceſſat inflammatio, humores collecti paulum incraſſantur, ideò ſub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde imponere *malagma vel Nili, vel Nilei, quæ Galen. l.* 8. *de comp. med. ſec. loc. cap.* 5. *deſcribit*, & præſtantiſſima ſunt in declinatione inflammationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, evacuandum & diſcutiendum nihil eſt præſtantius: ſed cum hæc non ubique habeantur in officinis, adhibeatur *Emplaſtrum oxycroceum Nicolai*, quod pariter emollit, diſcutit, & ex alto trahit, quare optimo eventu poteſt ſubſtitui: ſuperatâ inflammatione, extendatur, reponatur, deligetur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione ſimplici docuimus.

Si inflammatio poſt repoſitionem ſuccedat, quod crebrò fit, tùm ratione extenſionis violentæ, tùm doloris perpetui, inſtituendus eſt victus tenuis, ſecanda eſt vena, & purgatio inſtituenda, ſtatimque diſſolvenda eſt deligatio (*etiamſi ſit in prima vel ſecunda die*) & ſimiliter hydræleum tepidiſſimum affundendum, donec æger ex hoc juvamen aliquod percipiat. Poſtea deligetur

 mem-

membrum laxius, paucioribus faſciis hydræleo imbutis. Hoc ſingulis diebus faciendum eſt, uſque ad inflammationem, quæ fit die ut plurimum quintâ; declinante inflammatione, apponenda ſunt vel malagmata dicta, vel oxycroceum Nicolai, pro reſolvendis inflammationis reliquiis, cum ligatura adhuc laxiore. Ablatâ verò inflammatione, obſervetur curandi modus in ſimplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere, & oſſe, vel tantùm detecto, vel parùm etiam prominente extra cutim.

SI articulus luxetur, ita ut ſit vel detectus, vel extra pellem parùm protruſus, affectus eſt lethalis, & majoris periculi, ſi reſtituatur, quàm ſi non reſtituatur. Si enim non reſtituatur, 1) ſuperveniet inflammatio, convulſio, & interdum mors; 2) aderit turpitudo ipſius membri; 3) ulcus inſanabile, quod ſi fortè cicatrice aliqua obducatur, ob mollitiem facilè etiam ſolvitur. Si verò reponatur, maximum adducit convulſionis, gangrænæ & mortis periculum. Sed nonnulli hujuſmodi pericula timent ſolummodò in articulis magnis (*carpo* videlicet, *cubito*, *humero*, *talo*, *genu* & *femore*, quæ ob tendinum robur, ligamentorum & vaſorum magnitudinem, reſtitutionem prohibent, niſi eam æger & adſtantes, auditâ periculi prædictione, urgeant, quam Medicus die vel primo, vel ſecundo, vel octavo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorare videatur) non autem in articulis minoribus, *digitorum* nempe *pedis*, & *manus extremæ*, quos *Celſus* cum prædictione periculi pariter reponit, rationem habens primò inflammationis & convulſionis, deinde vulneris & luxationis. Ubi ergò articulus major reponi nequit, primùm habenda eſt ratio univerſalium & victus, membrumque ſine omni extenſione & deligatione, in media figura, vel è collo ſuſpendatur, vel in capſulam leniter collocetur, ut immobile maneat, & dolorem non ſentiat. Impedienda quoque inflammatio & convulſio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente, quale eſt, ex mente *Hipp. l. 4. de artic.*

tic. c. 6. Ceratum picatum, quod ſuper ſplenium, vino auſtero, nigro, ac tepido expreſſum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Convulſionis, poſt articuli reſtitutionem ſubortæ.

SI, oſſe reſtituto, ſupervenit convulſio, ſtatim articulus iterum luxandus, copioſâque aquâ, vel oleo tepido, optimè ac diu abluendus. Calefaciendum quoque totum corpus, ita ut ſudor excitetur, & omnes articuli calefiant, qnoniam inter ſe omnes conſentiunt. Inungenda ſunt præterea nervorum principia, nucha ſcilicet, ſpina dorſi, inguina & axillæ, oleis & unguentis, ad convulſionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo, qui impedit reſtitutionem & motum articuli.

IN articulis, ante vel poſt reſtitutionem, malè tractatis, facilè creſcit callus, præcipuè verò in iis, qui non multa carne ſunt circumvallati, ut cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, ſed non ita facilè patiuntur callum, quoniam carnoſiores ſunt, & humorem ſanguineum, qui pro alimento & faciliori articulorum motu illabitur, facilè diſcutiunt. Callus autem vel eſt durus, ut lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, uti lapidoſus. Signa calli lapidoſi ſunt quatuor: 1) articulus gracillimus & ſicciſſimus conſpicitur; 2.) articulus ab ægro moveri non poteſt, neque etiam violenta manu Medici; 3.) extenuatio & gracilitas membri eſt diuturna; 4.) adhibita fuerunt medicamenta nimium refrigerantia, vehementer adſtringentia & exſiccantia, quibus humor ſupradictus in lapidoſam abiit materiam. Signa calli ſimpliciter duri ſunt itidem quatuor: 1.) Si recens eſt affectus, dum enim antiquatur, fit lapidoſus; 2.) quamvis membrum ab ægro moveri nequeat, poteſt tamen à Medico; 3) ſi medicamenta idonea articulo fuerint appoſita; 4.) aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen oſſeus.

Callus lapidoſus curationem *Celſi* ſine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, ſeu minus duri, talis eſt: Primò evacuetur corpus purgatione & venæ ſectione; 2.) inſtituatur bona victus cæterarumque rerum nonnaturalium regula; 3.) emolliatur pars oleo, vel ſequenti medicamento.

℞. *Radic. alth.* ℥iij.
Cucum. aſinin. ℥ij.
Fol. Malv.
Bĭſmalv. ana. mij.
Semin. lini.
Fœnugr.
Caricar. pingu. ana ℥iij.
Capit. Vervec. no. j. M.

Coqu. in ſ. q. aq. ſimpl. donec caro capitis ab oſſibus ſeparetur: Cujus vapore per aliquot dies articulus calloſus foveatur; fotum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anſerina recenti mixtis. Factâ frictione imponatur *Malagma Nilei*, ſupra allegatum, vel *oxycroceum Nicolai*, pinguedine anſerinâ malaxatum. Poſt tres vel quatuor dies pro emollitione & diſcuſſione calli, laudatur fumus aceti. Unde *Galenus* accipit lapidem pyritem, (vel in hujus defectu molarem) quem ignitum facit, poſtea aceto perfundit, in quo macerata ſit portio quædam *Gummi Ammoniaci*, ut vapor inde ſublatus, & per 3. horæ partem ſuſceptus, non ſolum attenuet callum, ſed etiam emolliat: attenuatione factâ, cataplaſma imponendum eſt, vel ſequens, vel fortius. ℞. *Furfurum bordei & oxymell. ſimpl. ana. q. ſ. pro form. cataplaſmatis.* Notandum, ut æger (ſi articulus eſt reſtitutus) inter uſum emollientium & diſcutientium, articulum, quantum poſſibile, moveat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum reſtitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur, ut in luxatione ſimplici dictum eſt.

Curatio luxationis articuli, qui de ſua ſede, poſt reſtitutionem, ſponte recidit.

ARticulus recidit tribus de cauſis: 1) quando poſt violentam luxationem malè reponitur articulus, & liga-

ligamenta non benè exſiccantur; 2) quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in ſua ſede poſſit contineri; 3) cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima cauſa majora exſiccantia requirit: Secunda verò emollientia & diſcutientia indicat, de quibus ſupra: Tertia omnium eſt peſſima, quæ (poſt expurgationem corporis per pharmaca, venæſectionem & bonam victus rationem) poſtulat aduſtionem, quâ nihil eſt præſtantius. Nam hæc abſumet primò humiditates illas per cruſtam, quæ deinde cavum facit ulcuſculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inuſtionem enim calefacimus, ſiccamus & humores digerimus. Sed animadvertendum eſt: 1) ut uratur locus, ad quem cadit os, ut ſi humerus ſub alam cadat, ſub axilla uſtio fieri debet, ſi caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis urenda; 2) ne urantur partes nervoſæ, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis eſt inimicus, exoritur enim, ob ſiccitatem, convulſio incurabilis; 3) ut uſtio fiat ferramentis, quæ non magnas faciunt eſcharas, unde eligantur ferramenta parva, olivaria, acuminata, & optimè ignita; 4) ut poſt inuſtionem articulus quieſcat per multos dies, ſi enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

IN articuli elongatione ligamenta laxiora debent conſtringi, medicamentis non frigidis, (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt), ſed calidis. Cum autem non detur ſimplex, quod vim habeat calefaciendi & ſimul conſtringendi, apponendum eſt compoſitum, veluti eſt *emplaſtrum ex pelle arietina.* Si autem medicamentis non ſuccedat curatio, unicum ſupereſt remedium; nempe ut cutis externa ex utraque parte (cavendo tunc partes prædictas) inuratur ferramentis parvis, & optimè ignitis, deinde pars faſciis aptis deligetur.

Curatio Fracturæ ſimplicis.

TRanſverſæ & obliquæ quatuor abſolvitur: 1) Repoſitione; 2) Repoſiti conſervatione; 3) Calli generatione; 4) Symptomatum fracturæ ſupervenientium correctione.

I. *Repoſitio* duobus expletur, extenſione nimirum & conformatione, vel per impulſum, vel per coaptationem.

1) In *Extenſione* etiam conſiderandum: 1) ubi; 2) tempus; 3) modus; 4) inſtrumenta; 5) qualitas; & 6) quantitas.

Ubi: extenſione opus eſt, quando oſſis fracti partes nondum directæ, jacent, ſed una alteri adhuc ſuperimponitur.

Tempus: optimum eſt, ſi ſtatim cognitâ fracturâ inſtituatur extenſio; nam ſi id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & muſculi verſus ſua principia trahuntur, hinc extenſio difficilis evadit, & ſi inſtituatur, oſſa fracta adjacentes partes carnoſas pungunt, & conſequuntur convulſiones, inflammationes, aliaque mala ſymptomata. Poteſt tamen ante inflammationem, die ſcilicet ſecundo vel tertio, extenſio tentari: in quarta & ſequentibus (donec timor inflammationis præteriit) extenſionem *Hippocrates* prohibuit. Verum recentiores, ut inflammationem imminuant, dolorem mitigent, & muſculos verſus ſua principia contractos emolliant, aquâ calidâ perfundunt partem fractam. Alii ſumunt *hydræleum*, vel *decoctum malvæ, alth.* &c. horumque vapore membrum, per integrum horæ ſpatium, fovent. Ubi notandum, ab initio hujus fomenti, partem affectam quidem intumeſcere vehementer, ſed ubi paululum fomentatio perſeverarit, non modò tumorem vapore excitatum, verùm etiam priorem, qui extenſionem prohibuit, evaneſcere. Optimum quoque remedium eſt pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata, & per horas aliquot ſupra membrum fractum detenta; habet enim inſignem vim digerentem, emollientem, & anodynam.

Modus: Membrum fractum in media figura, ſupra & infra fracturam, inſtrumentis ad extenſionem neceſſariis, com-

comprehenditur, & in diverſa, ſurſum ſcilicet & deorſum, quàm rectiſſimè trahitur.

Inſtrumenta: interdum ſunt ſolæ manus duorum miniſtrorum robuſtæ, ubi mitius *Tab.* XLVIII. *Figur.* I. interdum habenæ ex linteo vel corio, ubi valentius *Tab.* LIII. *Figur.* I. interdum machinamenta, ubi vehementiſſimè extendendum *Tab.* LII. *Figur.* I.

Qualitas: pro varietate & præſertim magnitudine oſſium & muſculorum variat. Hinc minimam expoſtulat extenſionem radius; majorem oſſa, quæ in ſumma manu & ſummo pede ſunt; adhuc majorem cubitus & fibula; validiorem humerus & tibia; validiſſimam femur. Præterea in unoquoque oſſe validiorem extenſionem tolerat: 1) Corpus molle, quàm durum; 2) primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis; 3) fractura vetuſta, quàm recens.

Quantitas: Membrum in directum extenditur, uſque quo oſſa ponantur è regione invicem, at ſe mutuò non contingant.

2) *Conformatio* probè fiet, ſi, dum organa extendentia ſenſim & ſenſim remittuntur, & membrum in media figura conſervatur, partes oſſis fracti, quæ è directo nondum exactè jacent, in directum ex amuſſim ponantur, earumque eminentiæ in proprias cavitates, citra omnem violentiam, ſuaviter & blandè, manibus chirurgi recondantur *Tab.* LIII. *Fig.* I. Hæc operatio optimè ſuccedit, quando membrum conformatum ſano in figura erit ſimile, tactu nulla ſentietur inæqualitas, & dolor vehemens ſedabitur, vel miteſcet.

II. *Conſervatio* fracturæ, jam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit faſciis, ſpleniis, & ferulis.

Faſciæ Tab. XLVIII. *Fig.* I. *Lit.* E. F. G. autem parantur ex linteis vetuſtis, aliiſque uſibus ex parte attritis, ut ſint tractabiliores, validis tamen, ne extentæ lacerentur; nullas conſutiones aut exſtantias habeant, ut æqualiter, ac ſine dolore, conſtringant. *Latitudo* autem faſciarum magnitudine partis innoteſcit; pars enim craſſior latiores, tenuior anguſtiores requirit. *Longitudo* tanta ſit, quanta requiritur, ut ſcilicet deligatio, & ſupra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte ſana, debitis

 cir-

circumvolutionibus, quæ tot ſint, quot requiruntur ad firmamentum partis fractæ.

Splenia Tab. XLVIII. *Lit.* I. ſunt panni linei (antiqui parabant ex ſtuppa pexa) ſæpius complicati, ſicque dicuntur, quoniam imitantur ſplenes brutorum, qui ſolent eſſe oblongi & anguſti. Alii hos pannos vocant *Plagulas*: veteres appellarunt *Plumaceolos* aut *Pulvillos*, quoniam ex plumis, inter duos pannos conſutis, pararunt. Hæc ſplenia adeò longa ſint, ut totam deligationem comprehendant: breviora enim omnes faſciæ circumvolutiones non tuerentur: latitudo autem ipſorum ſit trium aut quatuor digitorum, ejus qui deligandus eſt. Quod verò ad craſſitiem attinet, ſint triplicia & quadruplicia etiam, ubi majori opus eſt firmitate: & cùm debeant totam partem circumdare, tot accipienda ſunt, quot poſſunt partem in orbem complecti. Unde *Hipp. libro de offic. Medic. Spleniorum longitudo, latitudo, craſſitudo & multitudo talis eſto*: *Longitudine deligationem æquent, latitudine trium ſint aut quatuor digitorum, craſſitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, ut in orbem convoluta, neque plura ſint, neque pauciora.* Et *Galen. in comm. hujus loci*: In hoc, quem nunc de fracturis *Hippocrates* inſtituit, ſermone, primum plagulas commemorat, ſplenia quoque à ſplenis ſimilitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, utpote quæ in ejus gratiam adhibeantur, videlicet, ut eam firmam & immotam ſervent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Craſſitudo ea ſit, ut triplicia vel quadruplicia ſint: Quadruplicia quidem, ubi deligatio majore eget cuſtodiâ. Verùm ubi minore, triplicia poſſe ſatisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem abhiberi conſulit, ut in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferulæ Tab. XLVIII. *Lit. K.* ſunt aſſulæ leves (quæ oſſibus fractis & luxatis apponuntur, poſtquam tranſierit inflammationis tempus, ut fracturam magis ſtabiliant) plagulis non admodum diſſimiles. Veteres, inter quos primus fuit *Hippocrates*, pararunt ferulas ex ligneo *ferulæ* fruticis cortice, aut ex ipſis ramis, per medium diviſis, unde & nomen habent *ferulæ*. Eſt enim hoc lignum aptiſſimum ad

hunc

hunc uſum, cum & duriſſimum, unde antiqui ex eo ſcipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu hujus fruticis (quandoquidem in *Germania* lociſque frigidioribus haberi nequit) optimo cum ſucceſſu paramus ferulas ex operculo capſularum, quibus utuntur Pharmacopœi & Mercatores ad merces recondendas. Si nec dicta opercula haberi poſſunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis enſium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, ſunt duræ, ſed ſimul læves. *Hipp. lib. de offic. Med. text.* 9. bonas ferularum conditiones expoſuit, dum ſcribit: *Ferulæ porrò læves,* (κεῖλοι) *æquales, circa extrema reſimæ ſint oportet, & ab utraque parte deligationis, paulò breviores, craſſiſſimæ verò, quâ parte fractura erupit.* Non aſperas, ſed læves vult, ut poſſint nunc ſurſum nunc deorſum, nunc in rectum nunc in obliquum, prout opus requirit, trahi: Non diſtentas, quæ deligationem & membrum diſtorquent, ſed æquales, ut æqualiter cingant. Simas juxta extremitates, hoc eſt, ex inferiore extremitate leviter deraſas, ut magis adſtringant in loco fracturæ, quam partes ſanas, quæ compreſſæ dolent, deinde inflammantur. Ab utraque parte deligatione factâ breviores, eâdem cauſâ, ne premant partes in extremo ſanas, atque adeò dolorem ac inflammationem inferant. *Galenus comm.* 3. *de Chirurg. offic. text.* 11. ſcribit: Fracturæ verò maximè conducit, ut ferulæ neque aſperæ, neque diſtortæ ſint, quippe quod utroque modo comprimant, ſed quæ diſtortæ ſunt, id inſuper habent, ut deligationem diſtorqueant, quâ diſtortâ, confracta etiam pars diſtorquetur. Conſulit præterea, ut illæ eligantur, quæ ab ipſis capitibus ſunt ſimæ, quæ enim eandem ſemper uſque ad extremum craſſitudinem ſervant, æqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præſtant: quod fieri minimè expedit, cum ipſe velit, ut ferulæ in media deligatione magis adſtringant, inde verò uſque ad extremas partes ſint magis laxæ, ubi & laxiſſimæ eſſe debent. Vult etiam ut longitudine ſint breviores, quàm ſit deligatio, ne cutim ultra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expreſſos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam craſſiores eſſe ferulas, ubi fracturæ inſident, quod locus is præ cæteris earum compreſſione indigeat.

Inflammatio imminens *prohibetur*, *medicamentis* anody-

nis

nis & repellentibus, parti extrinſecus appoſitis. Ego felici ſemper ſucceſſu utor medicamento, quod componitur ex vino auſtero, oleo roſarum & albumine ovorum ſpatulâ agitato, debita proportione mixtis. Si dolor urget, albuminibus omiſſis, vino oleum in majore quantitate immiſcere ſoleo. In hoc medicamento faſcias *Tab.* XLVIII. *Lit.* E. &. F. quæ dicuntur ſubligamina, imbuo & exprimo *Tab.* XLVIII. *Lit.* H. juxta admonitionem *Avicennæ*, qui *libr.* 4. *ſect.* 5. *tract.* 1. *c.* 5. *de curatione diſlocationis* præcipit, ut ſimus ſolliciti, ne imponantur calidæ & ſiccæ. Calidæ enim calefaciendo humores attrahunt; ſiccæ verò non cohærent inter ſe.

Factâ igitur extenſione, fracturâ compoſitâ, omnibuſque ad ligandum neceſſariis præparatis, membrum adhuc in diverſa extentum, eſt *immediatè* faſciis ſurſum & deorſum ductis involvendum. Initio autem, *faſciæ primæ* tres circumvolutiones ſupra fracturam facere oportet, & tantam facere compreſſionem, quanta ſufficiens eſt ad firmanda oſſa: hinc verſus ſuperiorem partem, ad ſanam ſcilicet ducenda eſt deligatio, *paulatim compreſſionem minuendo* *Tab.* XLVIII. *Fig.* I.

Ubi ſatis de ſana parte fuerit comprehenſum, ibi deligationem terminare oportet. Dein *alia faſcia* (primâ longior, ut ad eum locum pervenire poſſit, ubi prima deſiit) accipienda eſt, atque una vel altera circumvolutio (contrario modo, ſi prior verſus dextram, hæc verſus ſiniſtram) facienda eſt ſupra fracturam, atque ex ea verſus inferiorem partem, ducenda eſt deligatio, ſimiliter paulatim compreſſionem minuendo. Sed circumvolutiones hujus faſciæ non ſint adeò frequentes, quoniam non adeò timemus ab extremis partibus, & ubi ſatis de ſana parte fuerit comprehenſum, finem circumvolutionis ad inferiora facere oportet *Tab.* XLVIII. *Figur.* II. & reliquo faſciæ, rarioribus circumvolutionibus redire per ipſam fracturam, uſque tandem ventum ſit ad finem faſciæ primæ.

Quoniam verò hæ duæ faſciæ, jam circumvolutæ, ad fracturam continendam debiliores ſunt, *ſplenia* circa fracturam, & totum membrum, per ejus ſcilicet longitudinem adhibenda, ut unum alteri non ſuperponatur, ſed inter unum & alterum unius digiti tranſverſi, hominis ſcilicet deligandi, ſpatium intercedat, quæ firmentur

faſciâ

faſciâ tertiâ ex duplici capite, ita ut prima circumvolutio fiat ſuper fracturam, deinde alterum caput ducatur verſus ſuperiora crebrioribus circumvolutionibus, rarioribus verò alterum verſus inferiora, deinde ab inferioribus ſurſum, uſque in eum locum, in quo deſiit alterum caput hujus faſciæ, utrumque tamen caput toties circumvolvendum, ut plagularum extremitates utrinque parum promineant *Tab.* XLVIII. *Figur.* III. *Signum congruæ deligationis* erit, quando patiens ſe firmatum eſſe refert, non compreſſum, & magis ſuper partem læſam, quàm ſuper ſanas, minimè verſus extremas.

Congruæ deligationi ſuccedit bona membri *Depoſitio*, quæ eſt in media figura, mollis, æqalis & ſurſum vergens. Pars igitur deligata intra capſulam ligneam ſtuppâ pexâ, & linteo involutâ, repletam deponatur, atque ita uſque in tertium diem relinquatur, ſi patiens eo, quo deligatus eſt die, & ſequenti nocte, ſibi videtur magis compreſſus, ſecundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & parvus: major enim & durus, pravam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis ac gangrænæ periculum, unde æger ſine mora ſolvendus, atque denuò, ſed moderatè, deligandus eſt.

Si tertio, poſt primam deligationem, die, laxiores videntur faſciæ, reſolvantur (animadvertendum autem, ubi ſolvenda deligatio, antequam oſſa ſint aliquantulum firmata, circumvolutas ſpiras non eſſe paulatim ſolvendas, ſed pars cubet, atque lintea & faſciæ ſecentur, donec, detectâ ſuperiori parte, poſſis omnia detrahere, parte à proprio loco non elevatâ, ſic enim non eſt opus ad ſolvendam deligationem, partem elevare, atque ſuſpendere & contrectare, *ex quibus nulla poteſt utilitas ægrotanti contingere*, quouſque medicamenta adhibenda, membrumque denuò faſciis involvendum) parſque pruriens aquâ tepidâ ſæpius perfundenda, ut fuligines detentæ evaporent: poſtea membrum ligaturâ, quæ moderatâ paulò arctior ſit, conſtringatur, in capſulamque deponatur, uſque in ſeptimum diem, quo faſciæ iterum ſolvendæ, membrum aquâ perfundendum, & deligandum, faſciis adhuc arctius adductis, ita tamen ut vitam & alimentum permittant tranſire ad membrum extremum. Parti igitur

tur fractæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplaſtrum catagmaticum *Renodæi*, aut uni lato linteo aut pluribus anguſtioribus inductum, ſupra hoc faſciæ unum caput habentes, vinoque auſtero expreſſæ, & ſupra has plagulæ, prius in vino expreſſæ; deinde albumine ovi ſubacto imbutæ, denique faſcia ex duobus capitibus, eodem vino irrorata, ſuperimponenda.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque ceſſat inflammationis timor, ad fracturam magis ſtabiliendam *ferulæ* (*quæ niſi tranſactâ ſeptimâ, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, ut deligationem conſervent*) circumquaque plagulis in utroque ſuperfaſciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L. maximè laxis apponendæ, hoc ordine, ut primò ligentur in ſuperiore parte, ſecundò in inferiore, tertiò verò ſupra fracturam, ne validior fiat ſupra fracturam conſtrictio, & dolor excitetur *Tab.* XLVIII. *Fig.* IV. In appoſitione præterea ferularum, cavenda ſunt oſſa prominentia & excarnea, namque illis appoſitæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Unde aut ad latera apponantur, aut ſint breviores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capſula, uſque ad vigeſimum, niſi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, faſciarum reſolutionem & convenientem remediorum applicationem, deſiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, viſitet, & ferulas laxas leviter admodum, ſupra fracturam conſtringat, id ſemper præ oculis habens: quòd ferulæ circumponantur, non ut comprimant, ſed ut ſubjectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præteriit, ferulæ ac faſciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquâ calidâ (donec intumeſcat, nec ultra) fovenda, deinde appoſito catagmatico, faſciæ & ferulæ laxius adſtringendæ (ut humores callum generantes & nutrientes concreſcant) inque capſulam pars depoſita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religanda. Quinto quovis poſthac die faſciæ reſolvendæ, & membrum aquâ calidâ perfuſum, cerato, faſciis, feruliſque laxioribus tractandum, uſque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti oſſibus, triginta plerumque diebus,

bus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri ſolet: *Nihil tamen eſt perpetuum; nam & natura à natura, & ætas ab ætate plurimùm diſtat.*

III. *Callus* autem *generatur* ex ſanguine, qui ante ſeptimam attrahi non debet. Hinc Emplaſtrum oxycroceum primis diebus periculoſum, ob imminentem vel præſentem inflammationem. Ad calli generationem alii exhibent juſcula, in qua bullierint *folia agrimoniæ, & radices conſolidæ majoris.* Nonnulli viſcidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, invenerunt lapidem, qui in *Palatinatu* creſcit, & ad calli generationem, ab incolis iſtius loci, miris commendatur laudibus, unde ὀςεοκόλλον vel *oſteocollum* vocatur: de quo legantur *Guilhelm. Fabrit. Hild. centur.* 1. *obſerv.* 90. 91. & 92. & *Sennertus lib.* 5. *Inſt. part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 7. Extrinſecus tutiſſimè applicatur non modò *ceratum Barbarum*, & *diapalmæ Galeni*, verum etiàm *Emplaſtrum oxyroceum Nicolai*, & *catagmaticum Renodæi.* Barbarum & Oxycroceum apponantur hyeme, Diapalma tempore æſtatis, Emplaſtrum *Renodæi* mediis temporibus.

IV. Fracturas quandoque nonnulla ſequuntur *Symptomata*, utpote pruritus, excoriatio, callus major vel minor, dolor, gracilitas membri, & diſtorſio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus ceſſabit, ſi aquâ tepidâ pars religata foveatur, donec rubeſcat, & paulò amplius, ut attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affuſionem commodè non admittit, aquæ vapori ſatis utiliter apponitur. *Scalptura ob pruritum ægris probibenda, eò quod peſſima, & præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graves excitet.*

Excoriatio, quæ oritur non raro, quando faſciarum reſolutio diutius quàm par eſt protrahitur, deinde, quando patientes ex impatientia ſcalpunt; ſanatur affuſione tepidæ, ut in pruritus cura dictum, & adhibitione unguenti de ceruſſa, quod refrigerat & exſiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrælei, vel decoctionis capitis caſtrati cum floribus chamomillæ.

Callus juſto *major* generatur, quando æger pleniore, quàm decet, victu utitur, vel Medicus negligentior eſt in curatione, ſi manu ejus qualitatem non explorat, & faſcias

faſcias nimis laxè circumvolvit. Præcavetur, ſi victui detrahitur, qualitas calli aliquoties exploratur, & faſciæ paulo arctiùs conſtringuntur. Minuitur primò medicamentis emollientibus, poſtea emollientibus & diſcutientibus ſimul (in curatione luxationis cum callo propoſitis) donec ad mediocritatem veniat. *Callus minor* habet cauſas contrarias, unde præſervatur etiam contrariis. Augetur craſſiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractione, per affuſionem aquæ calidæ (eâ moderatione, ut, dum pars adhuc attollitur, priuſquam concidat, deſiſtamus) & faſciarum laxiore ligaturâ.

Extenuatio partis fit, vel propter faſciarum nimiam ſtricturam, vel inopiam alimenti viſcoſi Si ſtrictura extenuationem efficiat, faſciæ magis remiſſè ligentur: ſi alimenti inopia gracilitatis cauſa eſt, alimentum attrahatur fotu aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde Emplaſtrum aliquod picatum, linteo lato inductum, apponatur, multotieſque velociter detrahatur, cavendo poſtmodum ſtrictam faſciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterùm repelleret.

Diſtorſionis membri, vel malæ conformationis oſſium eſt cauſa, vel Medici incuria, dum aut extenſionem, aut coaptationem aut deligationem minorem, quàm par eſt, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem movet, aut ipſo innititur; vel fracturæ culpâ, quando præſertim femur rumpitur. *Nam oſſa femoris, neque, ſi diducta per vim extenſionis deligaris, ſic diducta vinculo contineri poterunt, ſed quamprimum extenſio remiſerit, inter ſe concurrent. Hîc enim carnes craſſæ ac validæ deligationem ſuperant, non ab ea ſuperantur, Hippocr. de fract.* Quod confirmare videtur *Celſus*, dum *lib.* 8. *c.* 10. *de crurum femorumque curatione* ſcribit: Neque enim ignorare oportet, ſi femur fractum eſt, fieri brevius, quia nunquam in antiquum ſtatum revertitur; & *Avicenna lib.* 4. *Fen.* 5. tradit, raram admodum eſſe femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, ut integram curationem femoris nunquam promittamus, ſed omnem potius diligentiam adhibituri claudicationem dubiam prædicemus, ne ex fracturæ natura, aut, quod ſæpiſſimè contingit, *ex ægrotantium impatientia, ſuperveniens*, noſtro adſcribi errori,

&

& præmii loco famam minuere poſſit. Fit etiam mala conformatio fracturæ culpâ, quando fruſtulum oſſis inter ambo oſſa fracta continetur, quod eorum mutuum contactum impediat. Oſſa Medici & ægrotantis vitio diſtorta nunquam rumpantur (niſi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus ſuis læſionem) ſi patiens ſenex, & debilis; callus vetuſtus & induratus, & os magnum, quale eſt femoris & humeri. At ſi læſio magna, patiens juvenis & robuſtus, callus recens, qui ſex menſes non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfuſionibus, balneis & emplaſtris: deinde membrum ab utraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout neceſſe fuerit, in diverſa extendatur, uſque dum callus frangatur, & oſſis fracti partes manuum palmis coaptari poſſint: poſtea fractura curetur, ut ſupra dictum. Si oſſis fruſtulum membrum totum diſtorqueat, ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* II. ſectio fiat uſque ad os fractum, & volſellâ oſſis portio, glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extenſionem coaptetur, deligetur & deponatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris diſtorſione os minimè rumpendum, magis enim conducibile eſt vivere cum claudicatione, quàm periculoſam operationem, non ſine torminibus & recidivæ metu, ſuſtinere. Femoris autem diſtorſio præcavetur, ſi membrum in, ante, & poſt deligationem inſtrumento gloſſocomo *Tab.* XXV. *Fig.* IV. quod huic uſui ſecundario deſtinatum eſt, conſervetur extentum, uſque ad perfectam fracturæ confirmationem.

Curatio Fracturæ aſſeralis.

IN fractura aſſerali, ſeu per longitudinem oſſis facta, faſciæ arctius ſtringendæ ſunt, quàm in reliquis, ut oſſa fracta, quæ per latitudinem â ſe invicem receſſerunt, ad mutuum contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, *Galen. l. 6. m. m. c. 5.* Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracturæ tranſverſæ & obliquæ dicta ſunt.

Atque iſta quidem de Fracturarum curatione ſimplicium, in quibus neque oſſa eminent, neque alioqui vulnus acceſſit, ſufficiant: nunc pauciſſima tradam, quomodo

fractura cum vulnere curanda ſit. Fracturarum cum vulnere variæ ſunt ſpecies, vel enim os à perioſtio & carne denudatum eſt, vel iis adhuc tectum: in utraque iterum vel oſſis portionem aut parvam aut magnam exſpectamus abſceſſuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere ſimplici.

IN quâ nec os à ſuis integumentis denudatum eſt, neque aliqua oſſis portio abſceſſum minatur, curatur, ut fractura ſine vulnere, nimirum: 1) congruâ extenſione, 2) debitâ coaptatione (*quam ſequitur labiorum vulneris ad mutuum contactum adductio, adductorumque conſervatio, per linteola emplaſtica cruciatim impoſita & faſciam*) 3) deligatione, & denique 4) depoſitione.

Hîc tamen circa curationem notandum: *Primò*, ut extenſio fiat à Chirurgo ſtatim vocato, primâ aut ad ſummum ſecundâ die, priuſquam ſcilicet parti gravis ſuperveniat inflammatio. Si Chirurgus opportunè non fuerit accerſitus, ſed tertiâ, quartâ aut quintâ die, in quibus inflammmatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non eſt extenſio, donec ſeptem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tam removendo cauſam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm reſpiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruâ, quantum licet, membri depoſitione, & vulnus ſuppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extenſionem ſolam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus faſciis, & ſufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, ut extenſio non ſit adeo valida, ut in fractura ſimplici, propterea, quia ſubſtantia carnoſa, muſculoſa, & nervoſa, jam lacerata, contuſa & attrita eſt: alioqui inſignes dolores & convulſiones excitarentur, cum maximo vitæ diſcrimine.

Tertiò, ut faſcia prima paulò latior ſit, quàm vulnus ipſum, præcipue circa principium, quo incipienda eſt circumvolutio, ut ora vulneris utrinque comprehendat: *Si enim faſcia anguſtior eſſet, tunc vulnus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò

Quartò, Faſciæ etiam minus ſtringantur, quàm in fractura ſine vulnere, ne compreſſo vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem cauſam ſint magis etiam molles, quàm in fractura ſimplici. Pars, tertiâ poſt extenſionem & directionem die, ſolvatur iterumque deligetur, ita tamen, ut deligatio aliquantum magis comprimat (*ad membrum gracilius reddendum*) quamdiu metus durat inflammationis, niſi dolor aliter ſuadeat. In ſecunda verò ſolutione, non arctior fiat deligatio, ſed potius laxior, ut detur exitus ſanguini, futuri materiæ calli.

Quintò, Ferulæ non apponantur ad vulnus, ſed ſi apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppoſitam, donec ſit ſanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura ſimplex, ſecundò vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel ſaltem carne non repleri. Sanato vulnere, ſi os nondum eſt confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura ſimplici.

Si autem interea (neque enim oſſis ſeparatio, niſi fracturâ conformatione fruſtratâ, aut oſſe diutius detecto ſemper ab initio poteſt perſentiri) die ſcilicet 18. vel 20. vel alio vulnus incrudeſcat, & fractura oſſis abſceſſum minetur, (*quem indicat ſanies multa, quæ vulneris magnitudini non reſpondeat, labia vulneris inverſa, & caro hebes in vulnere generata*) conſiderandum an oſſis fruſtulum ſit magnum, aut parvum? ſi magnum, ſigna propoſita erunt intenſiora, ſin parvum, remiſſiora; 2) an abſceſſurum à reliquo oſſe jam ſit ſeparatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoſcitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitivum percipit; Hoc quando patiens, neque latentem, neque manifeſtum ſentit motum.

Fractura cum vulnere, ubi os denudatum non eſt, oſſis tamen fruſtulum parvum receſſurum exſpectatur.

MOdus curandi, in fractura ſimplici adhibitus, nequaquam formidandus, ſed, omiſſis ferulis, continuandus, laxiori ſaltem deligatione, & crebriore (de ter-

tertio ſcilicet in tertium) reſolutione, opuſque naturæ medicamentis quàm citiſſimè juvandum, donec oſſiculum omninò ſeparatum volſellâ arripi, ac citra violentiam extrahi poſſit. Oſſiculo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec conſolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit confirmata, ferulæ undique erunt apponendæ, ſicut in fractura ſimplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os denudatum non eſt, magna tamen oſſis portio, vel plures (ut in vulneribus ſclopetorum) receſſuræ, vel ſtatim, vel poſtea cognoſcuntur.

SI *ſtatim*, aliam & à ſuperiore longè diverſam, pro citiſſima oſſis ſeparatione ligaturam expoſcit, ut membrum quotidie deligari & ſolvi queat, abſque eo quod fractura moveatur. Probatiſſimus autem deligandi modus eſt *Hippocraticus*, quo pus non intercluditur, fractura ſtabilitur, inflammatio arcetur, dolor non excitatur, & citiſſima oſſis receſſio procuratur. Ad hæc omnia præſtanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non anguſtiores, quàm ut labia vulneris ſufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quàm ut ſemel membrum circumeant, totque numero ſint, quot ad faciendam faſciam aſcialem *Tab.* XLVI. *Fig.* X. opus erit. Hæ œnœleo, ex vino nimirum auſtero & oleo roſarum compoſito, ut dolorem ſedent, & inflammationem prohibeant, imbutæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, ut media plagula ſibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant. His præparatis, fracturâ coaptatâ, vulnerique appoſito ſuppuratorio, tetrapharmaco ſcilicet *Galeni*, linteum illud, una cùm diſpoſitis plagulis, membro deligando ſubjiciatur, ita ut media plagula ſub fracturam veniat *Tab.* XLVII. *Fig.* VIII. (*nr.* 1.). Deinde miniſter alterum mediæ plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, ut longè ab extremitatibus ſeſe circulari modo interſecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula oſſis abſceſſura, licitum potius, quàm neceſ-

ceſſe eſt, partem læſam firment. Mediâ in circulum adductâ, adducatur etiam ſuperiorum prima (*nr.* 2.) *Tab.* XLVII. *Fig.* VIII. deinde ſecunda, poſtmodum tertia, & ſic deinceps (*nr.* 3. 4. 5.), donec ad partem illam perventum ſit, ad quàm faſcia prima *Tab.* XLVIII. *Fig.* I. ſi vulnus non adeſſet, aſcendere deberet. His ſuperioribus appoſitis, ſimiliter adducatur inferiorum prima (*nr.* 6.) *Tab.* XLVII. *Fig.* VIII. dein ſecunda, tertia & quarta, & ſic deinceps (*nr.* 7. 8. 9.), deſcendendo etiam uſque ad partem ſanam *Tab.* XLVIII *Fig.* II. Hæc medicamenta, cum ſua ligatura, (*quotidie faſcias cum œnœleo ſolum irrigando*) applicentur, quouſque tempus inflammationis præterierit, dein omni induſtriâ eo intendendum eſt, ut os recedens, quàm citiſſimè fieri poteſt, foràs extrudatur, naturam adjuvando injectione decocti divini, & appoſitione cerati ſacri *Galeni*, ſupra vulnus, (ut ejus tantùm oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam. *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ ſpleniis ſeptem (pluribus vel paucioribus) ſimplicibus, & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac poſtmodum aſcendendo & deſcendendo, ut cum plagulis duplicatis fieri ſolet. Spleniis ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino ſaltem auſtero imbutæ, ut melius inter ſe cohæreant, apponantur.

Oſſe in conſpectum detruſo, eoque volſellâ, ſi citra violentiam fiere poſſit, extracto, vulnus cerato divino conſolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conſervandum, donec fractura confirmetur, appoſitis undique ferulis. Obſervandum præterea, ſi faſcias, ob earum duritiem vel immunditiem, removeri neceſſe eſt, ut membrum elevetur quidem, ſed ſtatim iterum deponatur ſupra latius linteum, cui ordinatim linteola iſta duplicata jam fuerint appoſita *Tab.* XLVII. *Fig.* VIII.

Si non ſtatim, ſed demum poſtea, os abſceſſurum appareat, deligatio (quæ tribus peragitur faſciis & ſpleniis) mutetur in aſcialem, modò deſcriptam, donec os abſceſſerit. Oſſe ſatis magno (*qualia ſunt illa Tab.* XLVI. *Fig.* V. *& Tab.* XLVII. *Fig.* IX. *depicta*) receſſo, ſpleniorum circularis apparatus *Tab.* XLVII. *Figur.* VIII. *in crure*, in cruciformem *Tab.* XLVI. *Figur.* I. mutandus,

dus, deligatioque ab infima plagula incipienda, & ſupremâ finienda *Tab.* XLVII. *Fig.* X. ut humiditates in cavitate oſſis ſeparati collectæ (quæ plagulis deſcendentibus deorſum truſæ ſinum magnum efficerent) è vulnere exprimantur: Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fracturæ ferulæ apponi poſſunt.

Fractura cum vulnere, in qua os à perioſtio denudatum eſt, extra vulnus tamen non eminet.

CUratur primò moderatâ membri extenſione, ſecundò convenienti coaptatione, tertiò labiorum vulneris ad mutuum contactum adductione, quartò aptâ deligatione, & quintò congruâ depoſitione. In deligatione conſiderandum, an aliqua oſſis portio ſit receſſura, vel nulla? Nulla abſcedet, ſi os nudatum ſtatim cutis operculo fuerit retectum: Aliqua recedit, ſi os diutius aëre fuerit expoſitum. Si nullum aut parvum os eſt abſceſſurum, deligatio tribus faſciis & ſpleniis, eſt peragenda, velut in fractura cum vulnere ſimplici, & in qua oſſis brevi exſpectatur ſeparatio: ſi magnum eſt abſceſſurum, deligatione aſciali pars affecta vincienda eſt, ut modò dictum in fractura cum oſſe magno abſceſſum minitante.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

ANtequam reponantur, conſiderandum eſt, an os eminens in propriam cavitatem, beneficio debitæ extenſionis, citra violentiam, & convulſionis periculum, reſtitui poſſit, nec ne? Si enim poteſt citra periculum reſtitui, reſtituatur, ſin minus, non reſtituatur. Periculoſam reſtitutionem indicant, prominentia magna, inflammatio, & pars, ob muſculorum contractionem, dura: Facilem, os eminens parvum, abſentia tumoris inflammatorii, & partis mollities. Quod ſi ergo reſtitui nequit, è duobus malis minus eligendum, os (*cum prædictione futuræ membri brevitatis, ne ea Chirurgi adſcribatur*

tur errori) eminens & nudum, forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. præcidendum, & poſtea fractura, per modicam factam extenſionem, coaptanda. Melius enim eſt membrum paulò brevius reddere, quàm oſſa non coaptata relinquere, vel violenter extendere, quorum utrumque ægrotanti convulſionem, & mortem afferret. Si os imminutum modicâ manûs extenſione adhuc reponi nequat, illa adjuvanda eſt extenſio, juxta *Hippocratem*, vecte ſeu quodam ſcalpro inciſorio, inter oſſa fracta immiſſo, *Tab.* XLVI. *Fig.* IX. Fracturâ coaptatâ, membrum deligetur, ut in fracturâ cum vulnere ſimplici dictum, ſed faſciis & emplaſtris foramen ſupra vulnus incidatur, ad medicamenta vulneri magno quotidie applicanda. Ratio perforationis faſciarum hæc eſt: quia vulnus magnum & ideò per ſecundam intentionem curandum, copioſam generat ſaniem, indeque crebram inſpectionem requirit; os autem comminutum ob metum novæ muſculorum contractionis, frequentiorem membri elevationem, faſciarumque reſolutionem prohibet, unde media via, ut vulneri & fracturæ ſatisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo perplures curavi; inter præcipuos ſuperſtes vivit Juvenis quidam, qui circa vigeſimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pediſque ſiniſtri fiſtulam & tibiam in medio crure cum eminentia oſſis fibulæ magna fregit, quam niſi forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. abſcidiſſem, fracta oſſa minimè componere potuiſſem. Hic patiens ſpatio 4. menſium, beneficio ſcipionis ambulare cœpit, reliquo tempore ita incedens, quaſi crus nunquam fregiſſet, aut nullam oſſis portionem amiſiſſet, quod probè obſervandum, quia raro contingit, ut æger, ex duplici fractura cum vulnere & perditione oſſis reſtitutus, non claudicet. Hæc ligandi ratio, quamvis magnam requirat diligentiam Chirurgi, non raro tamen ingratos ſe exhibent curati: quare non ſemper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem, juxta *Hippocr.* dictamen, à mercede exordiuntur, illamque exigunt, dum dolor eſt, cum,

poſtquam pœna receſſit,
Audeat & ſanus dicere, Multa dedi.

Cum os eminens parvum, aliquando citra violentiam & periculum convulſionis reponi poſſit, primò membrum exten-

extendatur moderatè, deinde fractura componatur: quod ſi oſſa ſolâ extenſione difficulter coaptari queant, ob timorem magni doloris & periculoſæ convulſionis, validior ne fiat extenſio, ſed inter oſſis diviſi partes extentas latius & tenuius vectis extremum imponatur, ut depreſſiori oſſis parti ſubjectum, & eminentiori innixum extenſionem juvet, donec oſſa è directo collocata videantur: deinde paulatim extenſio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, fortè fortunâ, os, quo innititur vectis idoneus, in ſuperiore parte multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, ut vecti non detur commodus locus, illa ſcalpro raſorio *Tab.* VI. *Figur.* III. auferenda, hoc autem forfice *Tab.* XXIII. *Figur.* I. præcidendum, ut vecti tuta ſedes comparetur. Oſſe repoſito, conſiderandum eſt, an aliquid de oſſe receſſurum ſit, nec ne, ſi ſtatim facta erit repoſitio, nihil recedet; ſi verò non ſtatim, aliquid recedere poteſt. Si nihil eſt receſſurum, pars affecta (vulneri appoſito prius ſuppuratorio) deligetur, ut in fractura cum vulnere ſimplici dictum: Si verò aliquid receſſurum exſpectatur, deligatio inſtituenda erit, juxta modum in fractura cum magni oſſis ſeparatione adhibitum.

TA-

TABULA LIV. & Ultima.

(*Olim Tab. XLIII. ſeu Ultima.*)

De Funda Galeni, cancro labiorum, arteriæ inciſæ compreſſione, pedis contracti diſtenſione, cubiti rigidi inflexione, ſinus in femore magni apertione, locis & faſciis fonticulorum, glandium è vulneribus ſclopetorum extractione, varicum ſectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ carioſæ abraſione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam *vocat.*

A. Eſt *Funda Galeni l. de faſc. c.* 62. Faſcia ſcilicet in quatuor partes ſciſſa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cujus deſcriptionem in gratiam ſtudioſorum Chirurgiæ, imprimis verò Barbitonſorum, quibus raro iſte liber de faſciis eſt ad manus, tranſcribere volui, ut hanc faſciam, ejuſque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè verò cancrum exulceratum, utiliſſimum pariter ac Chirurgiam exercentibus ſcitu ſummè neceſſarium, addiſcerent. *Medium, quod integrum eſt, injicito ſuper labium inferius, ſuperiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in ſpeciem literæ X. altera ſuper alteram excedente, ad ſummum caput & inter ipſum & frontem attrahito, miniſtroque tradito, reliquas verò binas partes ſub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad formam literæ X. ad frontem attrahito, & has, & quæ à miniſtro continebantur, inter ſe devincito. Vid. Tab.* XXXIV. *Fig.* II.

Æ. Indicat *Labium exulceratum*, faſcià fundâ ad mentem Galeni deligatum. Patiens erat *Gallus Sigman*, Ruſticus Langenavienſis, ex Territorio Ulmenſi, cancro labiorum exulcerato affectus, qui poſtquam à multis Chirurgiæ peritis dolens percepiſſet, ſe ab iſto malo liberari non poſſe, niſi ſectione radicitùs exſtirpetur; patiens

ob difficultatem domeſticam, qua premebatur, ab Inclyto Reip. Patr. Senatu ſupplex impetravit, ut in Xenodochium reciperetur, & cancer ferro ac manu Chirurgi exercitati *Georgii* Riedlin abſcinderetur. Abſciſſione per forcipem factâ, & ulcere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulavit. Senatus Inclytus hujus recidivæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valde ſuſpectus, in Noſocomium Gallico morbo affectis deſtinatum tranſlatus, decoctum ligni Guajaci ſumpſit, unde dolores capitis & partium extremarum ceſſarunt. Cancer verò, interim topicis tractatus, nihilominus pauperculum vehementiſſimè cruciavit. Deinde corpus, per ſudorifera nimis calefactum, uſu ſeri caprini depurati refrigerandum, & ab atrabilariis humoribus per epicraſin purgandum exiſtimavi, decocto Magiſtrali ſequenti.

℞. *Aqu. fluviatilis libr.* xv.
Hord. integr. P. j.
Bulliant, in vaſe obturato ad crepaturam hordei, tunc adde
Fol. Borragin.
Cichor.
Beton.
Cardui Ben.
Sonch. ana Mj. *& iterum bulliant ad remanentiam libr.* xij. *abjectis herbis, in colatura infund. per* 24. *hor.*
Rad. Polypod. ℥iij.
Pulv. Colocynth. in petia ligat. ʒij.
Rad. Hell. nigr. præp. ℥ß.
Ireos noſtrat.
Agaric. crud. ana ℥j.
Uvar. paſſar. ʒvj.
Semin. aniſ. ʒß.
Miſce omnia & ebulliant ad conſumptionem medietatis, & in fine pro unica ebullitione adde
Cinnamom. optim. ʒij.
Nuc. Moſch. inciſ. ʒj.
Fol. ſen. ſ. ſtipit. ʒjß.
Colatura dividatur in x. doſes, ut una doſis ſint ℥vij. ſervabatur in phiola quadam, ſuperaffuſo oleo ad digiti latidinem, & dabatur alternis diebus ſummo manè, à qua pa-

patiens jacuit in lecto bene coopertus, donec madorem corporis ſentiret, atque poſt horam juſculum ſumpſit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariuſculum fuit, ſtatim poſt aſſumptionem deglutivit aliquid de pomo aſſo, aut ℥ß. paſſularum. Purgans hoc facilè trahit non ſolum humorem, qui influere poteſt, ſed eum quoque, qui jam influxit. *Et notandum, hujus ſolius decocti crebro uſu, multos ab exulcerati carcinomatis doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuiſſe curatos. Hæc obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperculi devictus labium forfice abſcidi, primò intuitu bono cum ſucceſſu. At ſequenti die obſervavi tuberculum, quod *forfex, utpote quæ ad talem chirurgiam valde eſt incommoda*, reliquit.

Hoc tuberculum pulvere illo cauſtico, quem ab Empyrico acceptum *Aquapend.* deſcribit *lib.* 1. *pentateuch. cap. de cancro*, conſumere fruſtra tentavi, indeque de certa curatione dubitare, & imminentem recidivam timere cœpi. Patiens autem meo juſſu, repetiit uſum decocti purgantis, ſingulis quaternis diebus, & cum ulcus beneficio *Ungu. de Tutia* ſequentis:

℞. *Ol. roſ. complet.*
Myrt. ana libr. j.
Sevi Vitul. caſtr. ʒvj.
Succ. Solan. hortenſ.
Plantag. ana. ʒx.
Vini granatorum ℥iv.

Bulliant ad ſucc. conſumptionem, facta colatura;

℞. *Ceruſſ. pulver.* ʒx.
Lithargyr. præp. ℥ijß.
Plumb. uſti & lot.
Antimon. præp. ana. ʒv.
Tutiæ Alexandr. ʒß.
Camphor. ℈ß.

Miſce omnia in mortario plumbeo, & F. Ungu.

fere ad cicatricem duceretur, (remanebat enim ſolùm illud tuberculum), bonâ victus regulâ, internis externiſque remediis inſtructus, ſpe citiſſimæ reſtitutionis lætiſſimus domum redire feſtinavit. At, quod ſupra timui, elapſo ſemeſtri etiam evenit; recidiva ſcilicet altera, malum prioribus multò pejus. Has recidivas autem forfici, quâ operatio peracta, unicè adſcribendas exiſtimo.

Hæc

Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptiſſima fuit: *Si igitur cancer totùm labium occupat, Chirurgi, meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abſcindere caveant, ferè enim impoſſibile, quin ea aliquod veſtigium relinquat, ex quo malum recrudeſcere queat.* Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentiſſimo *Adriano Spigelio*, hanc cautionem audiverim, quam tamen pro nihilo habui, uſque dum in ruſtico hoc & alio expertus, eâ non obſervatâ, patientes de vita, & de fama Chirurgum periclitari. Æger ſecundam recidivam paſſus, etiam tertiam chirurgiam à me petiit, quam moneta ex argento confecta, acuta, & aqua forti tincta, juxta *Aquapend.* placitum, adminiſtraſſem abſque dubio majori cum fructu, niſi vaſa circumcira maximè tumida, laborem fruſtraneum fore indicaſſent.

B. eſt *Uſus & applicatio* illius *Inſtrumenti*, quod *ſupra Tab. XXI. Figur. IV. deſcripſi, & depingi curavi.* Hoc in vulneribus, vel potius puncturis arteriarum carpi, quæ in duello facilè contingunt, pro ſiſtendo ſanguine utiliſſimum expertus ſum, ut infra ex ſingulari obſervatione patebit. Alii ſumunt monetam argenteam, quam vulneri ſuperligant: quia tamen ligatura iſta ſatis ſtricta eſſe debet (*laxior enim ſanguinis fluxum neutiquam cohibet*) ob imminentem manus extremæ gangrænam, & ſubſequentem ſphacelum (*comprimuntur enim vaſa, ut alimentum & ſpiritus vitales & animales influere nequeant*) valdè periculoſa videtur; unde hominum ſaluti melius proſpectum judico, ſi omnes Chirurgi ſimile inſtrumentum in promptu habeant, ut tempore neceſſitatis eo uti valeant. *Patavii*, ubi exercitium Anatomicum & Chirurgicum à plurimis ſeculis maxime floruit, meo tempore reperiebatur exercitatiſſimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrociſſimos dolores, ſuaſu Medicorum, arteriam carpi non rarò incidit, factaque ſanguinis evacuatione ordinata, vulnus prædicto inſtrumento ita compreſſit, ut ne gutta quidem ſanguinis citra Chirurgi voluntatem profunderetur, neque ullum ex compreſſione aliàs metuendum ſymptoma ſuperveniret. Sæpius *Ulmæ* accidit, ut ab imperitis Balneatoribus, & Chirurgi titulo certè indignis, pro vena baſilica arteria comes aperiretur, unde plerumque vel nimia ſanguinis profuſio, vel aneuriſma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in fu-

tu-

turum præter ſpem talis error committatur, pro correctione hujus (præter remedium, quod Clariſſ. Colleg. D. D. *Gregor. Horſtius Obſervationum Chirurgicarum primâ*, lectu certe digniſſimâ proponit) ſimile inſtrumentum, quod arteriam comprimendo ſanguinis fluxum ſiſtit, aut arteriæ cubiti læſæ adaptetur, meo judicio non erit alienum. In *Helvetia*, arterias temporum, caſu vel arte ruptas & inciſas, parte corticis mediæ nucis juglandis convexâ feliciter comprimunt.

C. Indicat *applicationem ferri* (quod *ſupra Tab.* XXI. *Figur.* I. adumbrari curavi ex *Guilhelm. Fabrit. Hildan. libello de combuſtionibus*) inſervientis ad genu contracti extenſionem. *Jacobus* Murdel *Jacobi Lanionis filius 5. annorum*, in terram ſilicibus ſtratam patrem currendo inſequens & ceſpitans cecidit, ſine doloris querela uſque in quartam diem ambulavit, quo claudicare, & de genu contuſo conqueri cœpit. Mater, de puero ſatis ſollicita, vocat Barbitonſorem, *Johann. Andream*, qui ſtatim cataplaſma contra cruorem *Felicis* Murzen alterâ die (pro diſcuſſione ut reor) linteum triplex ex vino calido expreſſum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutiſſima, quæ remediis convenientibus à Medico ritè adhibitis, die quodam critico per abſceſſum pedis affecti, inflammationem ſcilicet eryſipelatoſam ſolvebatur, quæ totum crus & femur ad inguina uſque occupavit calore, rubore, & dolore, puerum vehementer affligens. Curatâ inflammatione ſupererat in genu ante febrem contuſo tumor ingens, quem, cum omnia reſolventia exploſiſſet, ad ſuppurationem ducere tentarunt, & genu tam in parte domeſtica quàm externa medicamine cauſtico aperuerunt, materiâ nullâ, vel certe pauciſſimâ effluente. Re ita ſe habente, Medicus ordinarius diſceſſit, & totum curandi negotium *Andreæ* Barbitonſori reliquit, hic pro arte & Marte puerum tractavit, ulceraque cauſtico inuſta conſolidavit, & tumorem planè induravit. Mater magis quàm unquam ſollicita, & obſervans, bonum virum huic malo eſſe inſufficientem, & propterea etiam anxium, me conſilii cauſâ vocavit. Hæc ex relatione. Accedens inveni tumorem in genu haud abſimilem iis, quos vulgò Glidſchwam appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognoſtico, affectum hunc eſſe ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem ita

ita aggreſſus; pro emollitione & diſcuſſione tumoris; quotidie per quadrantem horæ cum ſpongia adhibui fomentationem ex ſequentibus:

℞. *Herbar. Malv.*
Verbaſci.
Beton. ana. M. j ß
Flor. malv. M j.
Semin. lini. ℥j.
Rad. Alth. ℥ij.
Inciſ. & contuſ. D. ad chartam.

Poſt fomentationem appoſui ceratum diaſinapi, quod *Hieron. Fabrit. ab Aquapend. cap. de meliceride* deſcripſit, & *D. Spigelius* ita correxit.

℞. *Salis gemm.*
Lithargyr. aur.
Ceruſſ. ana ℥*iv.*
Ceræ & Terebinth. ana. ℥ij.
Galbani.
Opopan. ana. ℥ß.
Sinapi pulv ℥ij.
Ol. veter. ℥*ix.*
Acet. acerr. q ſ. F. l a. Ceratum molle.

Sub poplite & ad latera inunxi genu ſequ.

℞. *Unguent. Evæ* ℥ijß.
Nervin. ℥*vj.*
Cerati citrini. ℥j.
Ol. lumbr. terr. ℥vj.
Vulpini. ℥ij. *M. pro Unguento.*

℞. *Ol. olivar. libr.* j.
Medul. crur. bovis.
Ceræ flavæ.
Reſin Pin. ana. ℥ij.
Butyr. rec. ℥iij.
M. F. Ungu. Evæ, ſeu Anodynum, quod Foſcarinus *ex Turcia ſecum attulit.*

℞. *Succ. Nicotian* ℥vj.
Ceræ citrin. recentiſſ. ℥iv.
Reſin. ℥iij.
Terebinth. ℥ij.
Ol. Myrtin q. ſ. F. Cerat. molle.

cujus deſcriptionem habeo ex *l.* 1. *Pentateuch. Chirurg. Hier. Fabr. ab Aquapend. cap. de herpet. miliari.*

Uſu

Uſu fomentationis & cerati continuato, genu detumuit: ex inunctione verò poplitis pro extenſione nullum juvamen patiens percepit; quare inſtrumentum hoc applicui, quo paulatim crus extendi poſſit, ferreum: quod patiens (prius applicato genu corroborationis ergo, cerato barbaro, cum Magiſtrali diaſinap. mixto, & facta inunctione poplitis, cum ſuperpoſito ſparadrapo ſequ.

℞. *Cerati citrini modò deſcr.* ℥ijß.
Ceræ flauæ noviſſ. ℥ij.
Reſin. Terebinthin.
Pin. ana. ℥j.
Miſce ad ignem & intingatur tela.)

continuè, noctes dieſque portavit, ſingulis diebus cochleam inſtrumenti parum attrahendo, donec crus in rectum duceretur, ut ſpatio unius anni patiens ſine baculo ambularet. *Cauſa contractionis erat mala pedis ſituatio, quam cavere debuiſſent capſulâ ligneâ, quam videre licet Tab. XXV. Fig. VI.*

Anno 1636. *die* 10. *Octobris* vocatus fui ad puerum *Martinum Gravium, Leipheimenſem*, qui mihi oſtendit crus *ex ganglio in genu* verſus poſteriora contractum, quod præmiſſis univerſalibus, eodem inſtrumento iiſdemque topicis, octo menſium ſpatio, in directum extendi.

D. *Inſtrumenti Tab.* XXI. *Fig.* V. deſcripti uſum oſtendit: Nam ſicut ad extenſionem brachii nil melius, quàm lapidis ponderoſi in manu geſtatio, ita ad flectendum illud paulatim nihil conducibilius ſum expertus, quàm hoc inſtrumentum: patiens erat puer militis, qui luxationem cubiti paſſus, ob malam ſituationem, eum flectere non potuit: hunc, ut pueros præcedentes, inunxi quotidie, ſparadrapum applicui, & inſtrumentum geſtare juſſi: hic duorum menſium ſpatio convaluit, & pro neceſſitate cubitum, ſine doloris ſenſu & impedimento, flexit. *Obſervent igitur juniores Chirurgi, ut membra fracta aut luxata commodé collocent*: non raró enim præter membri contracturam, ſequitur inflammatio malam figuram. *Vid. Tab.* LIII. *Fig.* II. III.

E. *Anno* 1626. *die* 19. *Novembris* me vocat frater meus *Martinus*, ad ſocerum *Joann.* Wolbenter/ Nautam Ulmenſem, & in Danubio navigando verſatiſſimum. Is ipſe, quem Clariſſ. Collega, *D. D. Greg. Horſtius in ſuar. obſerv. Chirurgic.* 9. curavit, oſtendit mihi *ſinum in femore*

more ſiniſtro (qui ex contuſione ad ſuppurationem ducta, & negligenter tractata, originem duxit) petiitque medelam. Ego ſinus magnitudinem ſpecillo explorans ſuperficialem tantùm, at ſatis longum & latum inveni. Cum autem hujuſmodi ſinus declives, ut notum, rarò agglutinentur, ſequenti die forcipe deceptoriâ, ſupra *Tab.* XX. *Fig.* IX. (nondum eo tempore Syringotomis *Tab.* XVI. *Fig.* I. *& ſeq.* deſcriptis inſtructus) inſcio patiente eum incidere tentavi, poſtea carne replendum: ſed cum nimis tardè per forcipem iſtam fieret operatio, nauta inſtrumentum animadvertens, femur movit, manibuſque mihi dextram repulit. Unde ſepoſitâ curatione, per ferrum parumper (*ut ex Figura patet*) dilatatum, albumine ovi conquaſſato & ſtuppâ pexâ, obligavi: ſubſiſtente ſanguine, tertio & quarto die per ſiphonem infundebam hydromel, pro eluenda cavitate: quinto, ſexto & ſeptimo vinum nigrum auſterum, in quo coquebantur *Balauſtia*, *cortices granator*, &c. injeci, & ſpongiam novam eodem liquore madefactam & expreſſam faſciâ longâ, & trium digitorum tranſverſorum latâ, (latior enim non ita ſtringit) ſuperligavi, ligaturam ab inferioribus incipiens, & ſupra ſinum in parte ſana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus poſita, & deligandi modo, intra ſeptimanam, fratris ſocer feliciſſimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deveni, niſi remedia pharmaceutica fruſtra fuerint adhibita:* Neque poſthac amplius *forcipe deceptoriâ* (quia Chirurgum, non ægrum decipit) ad ſinuum dilatationem ſum uſus.

F. Indicat *locum Fonticulorum in brachio.* Variis in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen brachiis inuſti reliquis utiliores, & accommodatiores eſſe videntur: Unde etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro evacuatione ſcilicet omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere ſolent; cùm inter partes inferiores ſuperioreſque exactè medium ſitum obtineant, humorum in caput aſcenſum impediant, eoſque influentes à capite, ob convenientem diſtantiam, commodiſſimè revellant, atque derivent. Nec ſolùm in capitis, oculorum, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitiis, verùm etiam in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præſtant auxilium. Quanquam autem hi fonticul-

culi in prædictis morbis multum juvent, & ægris ſint accommodatiſſimi, idque propterea, quod ipſos videre, propriiſque manibus gubernare poſſint. Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, ut qui diligentiam & laborem requirunt, ſpernendo ſanitatem, planè vituperant: alii ob fœtorem deteſtantur: reliqui verò ob timorem ignis ſibi inuri recuſant. His reſpondeo, quod neque veſtimenta ſine labore, manè & veſperi, induantur & extrahantur, neque excrementa abſque fœtore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam eſt neceſſarium; ita hi ad bene vivendum, & integrâ ſanitate fruendum, ſummè utiles. Et quemadmodum nullum pœnitet ullius laboris, quem induendo & exuendo impendet, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipſos tractat, magnam voluptatem ſentit, ſive propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, ſive quod de die in diem manifeſtè cognoſcit illius materiæ evacuationem, quæ ſecundum errores commiſſos genita, & in corpore retenta grave malum attuliſſet: aut potius, quod beneficio hujus ſanitatem amiſſam adipiſcatur Unde ſæpius uno fonticulo non contentus, ſibi facilè duos, interdum etiam plures, prout opus erit, parari curat: adde quod fonticuli, ſi arte regantur, non fœteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticulorum quatuor conditiones requirit: 1) ut patiens ipſum videat; 2) ut ad ligaturam ſit idoneus; 3) ut habeat venam; 4) ut ſit in muſculorum duorum interſtitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facilè motus.

Locus hic in brachio invenitur, ſi Chirurgus cubitum patientis, vario modo, volvit, flectit, & extendit, uſque dum debitam muſculi deltoidis & bicipitis ſeparationem invenit. Multi conficiunt fonticulum in ipſo deltoide, quidam in fine hujus, alii in parte poſteriore ipſius. Ego tamen, ob dictas conditiones, locum *Lit.* F. notatum eligo, interſtitium ſcilicet muſculi deltoidis & bicipitis, idque potius in parte ſuperiore, quæ minus ſenſibilis, quam inferiore, ad quam brevi temporis ſpatio decurrit.

Invento fonticuli loco, modus erit conſiderandus Paratur fonticulus ſcalpello, cauſtico potentiali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum hujus Chirurgiæ inventori-

toribus, magis uſitatum, cauſtica potentialia non probo, utpote quæ tardè, & ut plurimum cum dolore magno operantur; nec ita ſecurè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè eſt cognita, ſed interdum *præter exſpectationem noſtram efficaciora, non rarò impotentiora inveniuntur.* Miſſum quoque facio ferrum ſecans, ſive ſcalpellum, propter rationes modò recenſitas; quibus addo, quod ſectio fonticuli ſanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magnâ dexteritate veteres utebantur ferro ignito, quod erat incurvatum, & longum habebat manubrium *Tabul.* I. *Fig.* II. depictum; ſed cum vidiſſent, quod illud inſtrumentum non ſolùm carnem à Chirurgo ſignatam inurat, ſed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud inſtrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: *Vid. Tab.* I. *Fig.* I. Per cannulam hanc non ignitam, & cuti fortiter impreſſam, intrudunt ſolidum & candens ferrum, ut penetret ſecundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profunde. *Julius Caſſer. Placentinus* invenit inſtrumentum ſupra *Tab.* I. deſcriptum, & hîc *Lit. G.* ſignatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læſione defendit, & præ cæteris inſtrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatiſſimum & ſecuriſſimum eſt.* Hôc me plus quàm ſexcentos fonticulos, cum admiratione adſtantium, & riſu patientis feciſſe, teſtabuntur illi, qui adhuc vivunt, & fonticulos à me paratos geſtant.

H. eſt *Faſcia pro fonticulis in brachio* ligandis commodiſſima, quia facillimè ab ægro adaptatur; utiliſſima, quoniam conſervat fonticulum in ſuo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata poteſt lavari; neque hæc, ut reliquæ faſciæ, tam facilè viſus aut tactus ſenſu deprehenditur.

I. *Locus Fonticulorum in femore eſt* (quatuor digitis tranſverſis ſupra genu, inter muſculum ſartorium & vaſtum internum, quærendus) ad ligandum aptiſſimus, & comitem venam ſaphænam, ubi fonticulus in hyſtericis affectionibus efficaciſſimus, revellendo & derivando. Curavi eo mulieres quorum nomini parco, quæ ob ſuppreſſionem menſium, uteri furores, aliaque ſymptomata ſunt paſſæ: plures etiam quæ ul-

cera

cera in tibiis habuerunt dyſepulotica, illic revellendo, hîc intercipiendo & derivando.

K. eſt *Fonticulus*, quem mihi *inter principia muſculi gaſtrocnemii*, contra dolorem Iſchiadicum ſummo & feliciſſimo cum ſucceſſu paravi. Laudat quidem Excellentiſſ. *Adrian. Spigel. in hum. corp. fabric. l. 5. c. 9.* ob tranſitum venæ popliteæ inuſtionem fonticuli in ſura, ſeu muſculi gaſtrocnemii principiorum coitu, quem *Daniel Bucretius in Jul. Caſſer. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quas ego ære emi *Spigeliano ab Hæredib. Caſſerii*) *lib. 2. Tab. 2. lit. Græc. π. notavit.* At quoniam locus ille ob ſuam declivitatem ad deligandum valde eſt incommodus, ego juxta *Andr. Veſal. in corp. hum. fabric. l. 2. Tabul. 10. de muſculis*, locum paulò ſuperiorem elegi, eumque non ſine ratione: habet enim hujus loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas ſupra recenſui, conditiones: 1) Venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Iſchiade, aliiſque morbis pluribus, quos *Aurelius Severinus lib. de angeologia cap. 26.* collegit, magno certè cum ſucceſſu aperiebant; 2) Interſtitium principiorum gaſtrocnemii: neque enim metuendus ille nervus ſatis inſignis, qui ſub genu tranſcurrit, ut lædatur; nam ubi fonticulus conficitur, nervus progrediendo, jam jam profundiora petiit, ut ferro candente offendi nequeat; 3) Deligaturam firmiter conſiſtentem; 4) Patiens ipſe ipſum regere, & gubernare poteſt. Notiſſimum eſt, qui ſemel Iſchiadicis doloribus vexatur, non facilè ab iis liberatur, ita ut ſibi pollicere poſſit, ſe in poſterum ab ejuſmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen teſtari poſſum, memetipſum poſt uſum balnei *Thalfengenſis*, vulgò Geſundbrun/ in agro *Ulmano* ſiti, beneficio hujus fonticuli per novennium, à paroxyſmo præſervaſſe, & ſi vixero forſan ulterius, venæ Iſchiadicæ ſectioni, omnibuſque purgantibus, ſudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clariſſimorum Medicorum conſiliis, aſſumpſi & adhibui, valedicens. Quare ſi in futurum in tali cruciatu Iſchiadis diuturno, tam interna, quàm externa remedia ſine ſucceſſu uſurpata fuerint, meo conſilio & bonâ ſpe ſalutis ad hanc Chirurgiam, tanquam ad ſacram anchoram con-

fugiant, inuſtionem ſcilicet fonticuli in loco ſignato; non dubito enim, quin patiens ſanitatem, Chirurgus vero maximam laudem deportaturus ſit.

L. eſt *Faſcia, pro fonticulis in femore & ſura deligandis*, omnium optima.

Quomodo fonticnli jam parati conſervari, rectéque gubernari debeant, ex *ſcheda Aquapendentis*, qui ejus mentionem facit *in opere ſuo Operationum Chirurgicarum, & titulo de Fonticulis*, diſcere potuiſſemus, niſi illa incuriâ typographi, cui Author ſchedam tradidit, ut typis in lucem daret, amiſſa fuiſſet. Hâc igitur deſtituti legant elegantiſſimum tractatum, quem ſcripſit *Hieron. Capivacius, de recta cauteriorum adminiſtratione*, & *Dominicus Galvanus, Medicus Atheſtinus*, (cui acceptum refero *Sparadrapum meum*,

℞. *Cerati de ceruſſ. ſeu Albi cocti Aug.* ℥xij.
Pulv. ceruſſ. ℥iiij.
Thuris.
Tragacanthi. ana ʒvj.
Ireos. Flor.
Benz. ana ʒv.
Storac liquid.
Ol. ſpic. odorati. ana ℥ij.
Saponis Veneti. ℥ij.
Ceræ q. ſ. vel ℥ij.

(*Veronenſes Chirurgi*, in viris uſurpando, addunt parum moſchi, ad gratiorem odorem). *Miſce ſ. art. & cum tela nova F. Sparadrapum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille, ſumma cum utentium admiratione, ab omni ſymptomatum incurſu præſervavi*), *de fontanellis, lib. 2. cap.* 13. 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem *Aquapendentis*, ſui Præceptoris, accuratiſſimè ſcripta eſſe certus ſcio, ſtylo tamen Italico, qui dignus eſſet, ut Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo *Dux Hetruriæ* fonticulos ſuos ab omni ſymptomatum incurſu præſervat.

℞.

℞. *Succi Hederæ*, ℔iij.
Nicotian. ℔j.
Terebinthin.
Reſin. pin.
Ungu. roſ. Meſ.
Cer. citrin. ana ℔j.
Ol. Nuc. Moſch. ℥ij.
Pulu. Cyper. odor. ℥j.
Ceruſſ. elect. ℔j. *M. F. Ceratum.*

M. Forceps in vulneribus ſclopetorum, pro extrahendis globulis in profundo ſitis, affabrè facta, quam ſupra *Tab.* XVI. *Fig.* IX. ad vivum delineavi.

N. dictæ *Forcipis uſum*, & applicandi modum oſtendit, qui talis eſt: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur verſus cochlearia, ita ut inſtrumentum claudatur, & formam referat inſtrumenti *Tab.* XVI. *Fig.* XI. depicti: hoc facto exterior cannula oleo roſato inungatur, & inſtrumentum dextrâ Chirurgi vulneri clementer immittatur, uſque dum cochlearium extremitas denticulata globulum amplectatur: tunc pollice atque indice ſiniſtro, inſtrumentum Chirurgus teneat, eoque, quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat: poſtea digitis manus dextræ, terebellum, per foramen capuli rotundi immittat uſque ad globulum, illudque circumvolvat, & globulo paulatim infigat. Quamprimum verò Chirurgus terebellum globulo ſufficienter inhærere cognoverit, cannulam exteriorem ſurſum parumper & ſenſim trahat, eamque ſtatim deorſum remittat, ut cochlearia diviſa globulum recipiant, & receptum firmiſſime tenendo terebelli operam adjuvent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum inſtrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura deſignat.

Notandum, à pluribus allegari & commendari inſtrumenta, quorum imagines inveniuntur ſupra *Tab.* XVII. depictæ, quibus, ſi globulus cedit, facilè nervus, vena, & arteria læditur: quapropter, qui duo iſta inſtrumenta *Tab.* XVI. *Figur.* IX. & XI. (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum ſpatio, in pluribus

feliciter uſurpavi militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis roſtrum gruinum rectum *Tab.* XII. *Fig.* VI. vel in angulum obtuſum recurvatum *Tab.* X. *Figur.* X. ſubſtituunt, utpote quibus Chirurgi Patavini frequentiſſime, ſine noxâ, globulos à vulneribus trahunt. *Leg. omnibus numeris abſolutiſſ. tract. Franc. Plazzon. de vuln. ſclopetor.*

G. Indicat *Sectionem Varicum*, juxta *Aquapend.* ſententiam, quæ tamen, ut noſtris *Germanis* eſt horrenda, ita facile ex ea oriri poſſunt prava ſymptomata. Dum *Patavii* literis operam dedi, vidi ruſticum *in Noſocomio D. Franciſci*, ſub Excellentiſſ. *Spigelii* manu, ſumma cum utilitate, Chirurgiam delineato modo inſtitutam, ſuſtinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria ſemel tentavi: ſed errore patientis, motu ſcilicet nimio, *qui nullus eſſe debuiſſet*, ſequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, ut voto non potuerit reſpondere exitus: unde patiens cum ſuis parentibus, ea ut me corriperet & torqueret inflammatio, optarunt. Hoc famæ naufragium ſemel paſſus, varicibus in extremis affectos, deinceps ſolis topicis, ſubtibialibus ex pelle canina confectis, tractavi.

P. oſtendit *Vulnus* acinace *femori* profundè *inflictum*, *quatuor ſuturis ſeu fibulis unitum*, & in decliviori loco foramen habens, cui *turunda* Q. immittitur, ut, pro materiæ exitu, apertum conſervetur.

R. oſtendit modum deradendi *Tibiam carioſam* ſcalpris *Tabul. VI.* depictis.

Martinus Schmidt/ Oellingenſis, puer undecim annorum conqueritur de vehementiſſimo dolore tibiæ dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fœtidam fundentibus, quorum unum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affectum Barbitonſor pagi illius ordinarius tractavit pro luxatione pedis. *Anno* 1640. *Die* 16. *Decembris* æger receptus eſt in Xenodochium *Ulmenſe*, quem juſſu Inclyti Senatus viſitavi, & ſtatim animadverti affectum non eſſe luxationem, ſed corruptionem & eroſionem totius tibiæ, quam curare inſtitui. Primis diebus bonam

nam victus rationem præſcripſi, & ſequentem potiunculam.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥iß.
Elect. lenitiv. ℥vi.
Decoct. fl. & fr. q. ſ. M. *F. Potio.*

à qua quinquies dejecit materiam valde ſeroſam. *Die.* 22. *Decembris*, à tibiæ capite uſque ad malleolum internum, ſine læſione venarum, arteriarum, nervorum & tendinum, ſcalpello incidi crus, digitorum unguibus perioſtium à tibia ſeparavi, vulnuſque ſtuppâ cannabinâ, medicamento ſtegnotico (ex albumine ovi, aquâ roſarum agitato, & pulvere adſtringente Galeni) & faſciâ duobus capitibus præditâ obligavi. *Die* 23. ſubſiſtente ſanguine, vulnus religatum inſpexi & inveni, quod mea me opinio minimè fefellerit: nam non ſolum pars anterior tibiæ in ſuperficie, verùm etiam poſterior uſque ad medullam corrupta fuit: mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas volſellâ exemi, & vulnus denuò, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & faſciâ obligavi. *Die* 24. os corruptum ſcalpris deraſi, & caput tibiæ inferius integre corruptum, & valdè fœtens inveni. Quapropter os tibiæ *decocto divino* purgavi, ipſique *pulverem Ariſtolochiæ* & *Iridis Florentinæ* inſperſi, & vulnus cerato diapalmæ contectum faſciâ obligavi. *Die* 25. & 26. propter magnam corruptionem os deraſi, & multas corruptæ tibiæ partes volſellâ extraxi. *Die* 29. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corruptam forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. abſcidi. *Die* 30. fœtor oſſis ab uſu decocti divini nonnihil remiſit. *Die* 31. poſtquam dolor pedis & fœtor remiſit, ægrum glutinoſâ victûs ratione nutrivi ad generandum callum, & vulneri ceratum divinum applicui, ad inducendam cicatricem. Ab hinc uſque in *diem* 4. *Jan. Anni* 1641. ex inferiore tibiæ capite, ſeu malleolo externo effluxit materia purulenta. *Die* 6. circa hoc foramen apparuit caro ſolida. *Die* 7. vulnus bene habuit, & natura os tibiæ, à capite inferiore uſque ad mediam partem eroſum, inte-

integrè ſeparavit. Oſſe ſeparato, vulnus menſis ſpatio conſolidatum fuit.

De Gummate Gallico.

GUmmata Gallica ſi medicamentis ex *Sarſaparilla*, (quæ tophos & omnia luis Venereæ accidentia multò facilius & breviore tempore mitigat & abolet, quàm *Lignum ſanctum*), per os exhibitis non cedant, ceratum ſequens optimo juvamine ipſis applicatur.

℞ *Mercur. viv. ſaliv. hominis jejun. exſtinct.* ℥ß.
Pulv. Tab. Ind ʒß.
Empl. diachyl. c. gum.
Cerat. oxœlei.
Citrin. ana ℥j.
Ol. lign. Guaj. d. ʒj. *M. F. Cerat.*

Quod ſi ſub remedii uſu perpetuò doleant, nec diſſipentur, certiſſimum ſignum eſt, os gummati ſubjectum, pati cariem: unde neceſſum eſt, ut gumma per longitudinem tibiæ ſcalpello *Tabul.* II. *Fig.* II. incidatur, ac os detectum ac corruptum ſcalpris abradatur. Tales tophi, uti in *Germania* rariſſimè occurrunt, ita eorum curatio Chirurgica non, niſi efflagitantibus illam, in atrociſſimis doloribus, admittitur. In *Italia* verò frequentiſſimè & feliciſſimè, manuali operatione, curantur.

Quamvis igitur multos, nobiles & ignobiles, tophis gallicis cruciatos, ſub cura habuerim, manum tamen pauciſſimis adhibere fuit conceſſum. Quoniam verò *Patavii*, ubi ferè innumeri de perpetuis tibiarum doloribus conqueruntur, hanc operationem ſæpiſſimè vidi, non raró etiam ipſam ibidem adminiſtravi, modum operandi, *Patavinis* uſitatum, noſtro opuſculo pauciſſimis inſerere volui, ut ſtudioſi Chirurgiæ (in quorum gratiam hæc ſcribo) ægrotantibus, qui ad incitas quaſi redacti, & ab ipſis auxilium manuarium ſummè expetunt, promptè ſucurrere ſcirent. *Primo die* gum-

gumma venereum, ſcalpello citato, ſecundum tibiæ longitudinem uſque ad os incidunt, dein vulnus ſtuppâ cannabinâ, quæ ovi albumine agitato fuerit imbuta, dilatant, tibiamque convenienti faſciâ involvunt, ad arcendum humorum affluxum. *Secundo*, removent ſtuppam, & vulneri artificiosè exaltato, partibus vicinis & ſanis prius defenſivo, ne lædantur, optimè munitis, cauſtico quodam (mallem *Holoſericum*, quod *Ambr. Paræus l.* 25. *cap.* 32. deſcribit) replent, poſtea emplaſtro ſuper latum, & quod totam tibiam non circumit, linteum extenſo cooperiunt, pedemque iterum, ſecundum artis præcepta, faſciâ expreſſivâ deligant. *Tertio*, omnibus rejectis, eſcharam ſeparantia applicant, quâ ablatâ, cariem ad vivum uſque deradunt, deinde pulveribus exſiccantibus os carne obducunt. Gumma prius incidunt, ut cauſticum citius in actum ducatur: non tamen ſemper neceſſaria eſt inciſio, niſi in iis, qui Chirurgo cariem oſſis indicanti fidem haud exhibent, priuſquam ipſi aut videant, aut illam tangant.

S. monſtrat *deligaturam Cataphractæ*, quæ nomen habet à ſimilitudine *thoracis Romani*, & prodeſt iis, quibus deligare juxta jugulum convenit latum ſcapularum os, pectus, dorſum, aut latera. Faſcia autem unius capitis ita obvolvitur. Alæ primò circumdatur (*Galen. l. de faſciis c.* 79.) tum obliquè per pectus ducitur, prope illam regionem, ubi jugulum cum oſſe pectoris committitur, inde per cervicem, ad latum ſcapularum os humeri contrarii, atque ad alam ſubjectam, ab eaque ad cervicem ſuper partem prius injectam, ita ut prope cervicem ſimilitudo X. literæ fiat: Poſthac obliqua datur, ad latum ſcapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad cervicem, ut in vertebra colli X. literæ figuram accipiat; deinceps ſub ala, & oblique propè eam regionem, ubi jugulum cum oſſe pectoris committitur, ſic ut hîc quoque ſimilitudo X. literæ fiat, & juxta cervicem, & ſuper latum ſcapularum os, & ſub ala, ut quater X. literam repræſentet, nimirum ſemel à priore parte, ſemel à poſteriore, bis propè jugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus eſt, circuit, deinde

in orbem attrahitur circa pectus & latera ſic, ut tota junctura thoracem referat. *Vid. Tab*. XXXVIII. *Fig*. II. de faſcia cum duobus capitibus deligata.

Atque ita, divina permiſſione, in his 54. Tabulis, inſtrumentorum meorum Chirurgicorum & delineationem, & legitimum adminiſtrandi modum, eâ, quâ potui, dexteritate, infallibili experientiâ duce, omnibus informationem requirentibus ob oculos ponere, deſcribere, & publici juris facere volui.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM CENTURIA,

Confirmans & dilucidans ea, quæ in ſuperiorum Tabularum deſcriptione breviter dicta ſunt.

OBSERVATIO I.

Vulnus capitis cum depreſſione & rima cranii magna.

ANNO 1637. *die* 9. *Januarii*, *hora* 7. *pomeridiana*, *Johannes Happelius*, Ulmenſis, Metator equitum, temperamenti calidi & humidi, agens trigeſimum ſecundum ætatis annum, in duello à tubicine quodam ſauciatus fuit, & ſeptem vulnera accepit, quorum unum in ſiniſtri brachii radio externo prope carpum, reliqua verò ſex in capite. Primum ſcilicet poſt ſiniſtram aurem, ſecundum circa ſuturam coronalem, tertium prope ſagittalem, quartum & quintum ad frontem cruciforme: & hæc quidem omnia cuti ſuperficialiter, mucrone ſaltem gladii, inflicta fuerunt. *Sextum verò vulnus, in muſculo temporali dextri lateris, circa ſuturæ coronalis principium, ſatis periculoſum fuit:* inverſus namque gladius, ejuſque manubrii minor globulus uſque ad majorem penetrans, cranium cum quadam fracturâ depreſſit. Hæc omnia urbanus quidam Chirurgus tractavit, uti ſimplicia aliàs vulnera tractari ſolent.

Die 10. Dn. Conſulis mandato, ægrotum demum acceſſi, & omnia reliqua inſpecta vulnera parvi feci, excepto

cepto illo quod erat in muſculo temporali: nec mea me fefellit opinio, quia ſpecillo obtuſo & lato *Tab.* IIX. *Fig.* VI. cranium depreſſum deprehendi, unde ſtatim vulneri, ut dilataretur, *ſpongiæ novæ & contortæ particulam* impoſui, pulverem *Iridis Florentinæ* & *Ariſtolochiæ* oſſi inſperſi, labiis *digeſtivum* adhibui, deſuperque *diapalma* ac *cataplaſma* idoneum applicavi.

Vulnera illa circa ſuturam coronalem & ſagittalem nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digeſtivo oblitis dilatavi, deſuper apponens ceratum diapalmæ, & faſciam *Tabul.* XXVIII. *Fig.* IX. & X. Reliqua verò veluti ſimplicia tractavi. In victus ratione, cibus fuit panatella, cremor hordei, & pruna Damaſcena; potus, aqua hordei Magiſtralis

℞. *Hord. crud.* ℥ß.
Paſſ. min. ℥ij.
Semin. aniſ. ʒjß.

coqu. ſenſim, per duas horas, in trib. aqu. fontan. menſuris. Decoct. antequam refrigeſcat, add. cinnam. craſſiuſcule inciſ. ʒij. cum tinctura roſarum edulcorata, & vino granatorum attemperata. Veſperi uſus eſt ſequente Clyſtere, ad laxandam alvum, per quinque dies valdè adſtrictam.

℞. *Herb. Malv.*
Violar.
Beton.
Parietar. ana. Mj.
Semin. Lini. ʒvj.
Fœnicul.
Citr. ana ʒjß.
Rad. Alth. ℥ß. *coqu. in ſ. q. aqu. ad* ℥x. *Colat. adde*
Mell. roſ. ſol. ℥jß.
Elect. Lenit. ℥j.
Ol. violar.
Chamomill. ana. ℥jß. *M. ſ. a. F. Clyſter levis admodum, ne commoveat ægrum.*

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem, majoremque tumorem atque dolorem circa vulnus, indicavi patienti & adſtantibus opus eſſe, ut vulnus in muſculo temporali per ſcalpellum *Tab.* II. *Fig.* II. dilatetur: & vulnere dicta ratione obligato, patienti ob oris amarorem præſcripſi & exhibui ſequentem ſyrupum cholagogum.

℞.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Extract. Rhab. el. ʒjß.
Diacarth. ℈jß.
Mag. Tartar. ℈j.
Aqu. ceras. nigr. q. ſ. Miſc. pro ſyrup. liquido.

ex quo quinquies dejecit materiam bilioſam. *Die* 13. aliquantum melius habuit, quàm die præterito, & vulnus modo conſueto obligavi. *Die* 14. æger conqueſtus eſt de dolore vulneris temporalis. Ideò propter anguſtiam ego, & Chirurgus primâ læſionis horâ vocatus, deliberavimus, vulnus ſcalpello, ſecundum fibrarum muſculi temporalis ductum, in formam trianguli, aut literæ V. *Tab.* XXVIII. *Fig.* II. eſſe dilatandum, ut cranium depreſſum prope foveam, modiolis trepani debitè perforari, & vecte convenienti ſubmiſſo elevari poſſit *Tabul.* XXIX. *Die* 15. & 16. propter vulneris dolorem, & inſtans novilunium, vulnus obligavi, uti diebus antecedentibus. *Die* 17. æger ob dolorem, quem materia exitum non inveniens (*vulnus enim nimis fuit anguſtum*) induxit, uſus eſt enemate ſuo lenitivo. *Die* 18. horâ nonâ matutinâ, propter prægreſſam inquietam noctem, vulnus muſculi temporalis in formam lit. V. ſcalpello recto *Tab.* II. *Figur.* II. dilatavi, pericranium ab oſſe unguibus ſeparavi, cavitatem ſtuppâ cannabinâ in globulos formatâ, ovi albumine agitato humectatâ, & pulvere ſtegnotico aſperſâ, replevi, partes vicinas oleo roſato inunxi, & ſplenium *Tab.* XXVII. *Fig.* I. ex vino rubro expreſſum, cum faſcia modo citata, adhibui. *Die* 19. ſanguine poſt inciſionem integumentorum cranii firmiter ſubſiſtente, monſtravi adſtantibus prævifam cranii depreſſionem, ejuſque neceſſariam perforationem indicavi. *Die* 20. cranium, prope depreſſionem & principium ſuturæ coronalis, modiolis perforavi, oras foraminis inſtrumento lenticulari *Tabul.* II. *Figur.* IIX. lævigavi, ſubmiſſo vecte debiliſſimo *Tabul.* XXVIII. *Figur.* VII. cranii depreſſionem erexi, membranæ craſſæ ſericum circulare, rubrum, oleo roſarum tepido imbutum, filoque appenſum *Tab.* XXVIII. *Fig.* IIX. admovi; cranio pulverem cephalicum, & filamenta ſicca appoſui, labiis autem filamenta digeſtivo oblita, deſuper ceratum diapalmæ & cataplaſma *Hippocratis* applicui. *Die.* 21. vulnus

nus & æger melius habuit, totaque nocte ſe dormiviſſe confeſſus eſt, ideò membranæ craſſæ cerebri iterum adhibui ſericum rubrum, oleo roſato imbutum, & filo annexum; cranium pulvere ex *Ariſtolochia rotunda* & *Iride Florentina* conſperſi; labiiſque digeſtivum impoſui, quod

℞. *Reſin. Tereb. in Aqu. beton. lot.* ʒij ß.
Vitell. ovi. no. j. *Miſc.*

addendo deſuper ceratum diapalmæ & cataplaſma. *A die* 22. *uſque ad* 26. patiens ratione vulneris optimè habuit. *Die* 27. quatuor cranii particulas adhuc depreſſas, vectique *Tab.* II *Fig.* VII. depicto non cedentes, inſtrumento novo *Tab.* IV. *Fig.* II. excidi, & membranæ craſſæ, ob conceptam putredinem, ſericum linimento (*quod conſtitit ex ſyrupo de roſis ſiccis, guttulis aliquot ſpiritus vini, & terebinthina*) imbutum applicui, excreſcentiam carnis flaccidam pulvere Aluminis uſti exedens. *Die* 28. ad expurgandos humores bilioſos, & feroſos, quibus abundabat corpus, præſcripſi ſequens Infuſum:

℞. *Rhab. elect.* ʒj.
Agaric. rec. troch. ʒj ß.
Fol. ſen. Alex. ſ. ſt. ℥ß.
Gingib. optim.
Crem. Tartar. ana. ℈ß.
Flor. Borrag. p. ß.
F. Infuſ. per noct. in ſ. q. aqu. ceraſ. nigr. adde expreſſioni Mann. elect. ℥j ß. *M. F. Potio.*

quod magnam feroſorum humorum copiam eduxit. *Die* 29. & 30. vulnus & æger bene habuerunt. *Die* 3. *Februarii*, ob inordinatam victus rationem, paſſus eſt dolores colicos ita inſignes, ut ſpatio quatuor dierum nunquam dormire potuerit; poſt uſum tamen Enematis

℞. *Decoct. Carmin.* ℥x.
Mel. roſ. ſol.
Anthoſ. ana. ℥j.
Elect. lenitiv. ʒx
Ol. Amygd. dulc.
Rutac. ana. ℥j ß. *M. F. Clyſt.*

dolor remiſit, uſque ad veſperam, quâ iterum uſus eſt enemate præſcripto. Vulnus habuit, ut diebus antecedentibus, benè, & caro rubra, tam matri duræ, quàm cranii meditullio, increvit. *Die* 9. *Febr.* poſt aſſumptam potiunculam ex *olei amygdal. dulc.* ℥iij. *man-*

næ

næ ℥ij. & *aqu. chamomillæ* ℥j. paratam, dolores colici, qui ipſum valde cruciarunt, parum remiſerunt: noctem verò totam vigiliis conſumſit. Quare *die* 10. uſus eſt *balneo ex aqua dulci*, in qua coctus fuit ſacculus ſequens:

℞. *Herb. malv.*
Chamomil.
Parietar.
Veronic.
Semin. lini.
Carvi.
Furfur. ana Mjß. *Miſc. Inſuantur ſacculo.*

à quo æger bene habuit. *Die* 11. evomuit magnam bilis copiam: veſperi iterum injectus eſt Clyſter ordinarius, à cujus redditione vomitus, in vulneribus capitis non opportunus, & dolor circa præcordia ceſſavit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui *Laudani Opiati cum magiſteriis gr.* iiij. in *Conſerva roſarum*, à quibus per ſex horarum ſpatium quietiſſimè dormivit. Vulnus carne repletum optimâ, tractavi filamentis carptis, & cerato divino, ut cicatricem acquireret. *Die* 14. & 15. bene habuit, ob humoris tamen & pituitoſi & bilioſi in corpore abundantiam, ſumpſit pulverem cum vino Abſynthites purgantem.

℞. *Pulv. Rhab. el.* ℈ij.
Mech. nigr. ℈jß
Crem. Tartar. ℈ß. *M. F. Pulv.*

A quo ſepties dejecit materiam peccantem. *Die* 16. & 17. omnia rectè habuerunt. *Die* 18. Patiens in publicum prodiit ſine data venia, ipſique aëris ſumma frigiditas dolores colicos induxit, qui uſu balnei ſuperioris citiſſimè ceſſarunt. *Die* 19. vulnere cicatrice totaliter tecto, patiens à frigoris noxa optimè munitus, citra doloris colici recidivam, in publico ambulavit.

OBSERVATIO. II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranii, & fiſſura calvariæ dubia.

ANno 1638. *die* 15. *Octobris*, mandato Dn. Conſulis me in ædes *Johann. Jacobi Heckingi*, civis & ſutoris Ulmenſis, contuli, quem in lecto jacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: *quorum unum fuit in ſyncipite ſiniſtri lateris, cum magna pericranii, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura cranii*; reliqua autem tria fuerunt ſimplicia. Omnia quatuor Balneator quidam ſtatim curavit, ut ſimplicia aliàs tractari ſolent. *Die* 16. qui fuit *ſecundus* à læſione dies, ob majorem putredinem atque inflammationem pericranii, fiſſuramque cranii (quæ an penetraret, nondum ſatis conſtabat), vulnus, in ſyncipite, ſcalpello in crucis formam dilatavi *Tab.* XXVII. *Fig.* IX. ſtegnoticiſque medicamentis obligavi. *Tertio die*, ſubſiſtente ſanguine, fiſſuram cranii uſque ad ſecundam laminam ſcalpris deraſi *Tabul.* XXVII. *Fig.* X. *Quarto* rimam altius deraſi, nihilominus tamen veſtigium atramenti rimæ penna inducti relinquebatur, quod nullo ſcalprorum genere potui delere. Interea, ob alvi conſtipationem & humorum ad pectus defluxum, præſcripſi potionem blandam, ne humores agitarentur.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Elect. lenitiv. ℥j.
Aq. ceraſ. nigr. q. ſ. M. F. Pot.

à qua ſepties dejecit materiam bilioſam. *Quinto die* inſpecto vulnere, & ſpiritu patientis cohibito, ſeroſa quædam materia, cum aliquot ſanguinis guttulis, è fiſſura ſcalpris profundiſſimè deraſa promanavit. Rebus ſic ſtantibus, in memoriam mihi revocavi, aurea *Senis noſtri* effata, *libr. de vulnerib. cap. text.* 22. ſic dicentis: *Ubi rima altius deſcendit, neque radendo eximi poteſt, in hoc caſu ad ſectionem ſeu perforationem cranii deveniendum eſt.* Et *tex.* 28. *Quum quis os fiſſum, aut ruptum, aut contuſum, aut quocunque modo fractum intelligens, per errorem neque raſerit, neque perforaverit, ac ſi os non opus haberet &c.* Inter recentiores Anatomicos & Chirurgos *Hie-*

Hieronym. Fabrit. ab Aquapend. ejuſque præceptor *Fallopius* ſentiunt, ſæva ſymptomata non eſſe exſpectanda, *quæ Barbitonſores noſtri cum miſeri patientis periculo ſæpiſſimè imprudenter exſpectant. Fallopius* contuſiones in exteriore cranii lamina conſiſtentes parvi facit; eam verò, quæ ad meditullium cranii pervenit, periculo minimè vacare ſcribit, eò quòd ibi colligatur ſanies, quæ deſcendens craſſam cerebri membranam erodere poſſit. Unde *die* 6. ob prædictas cauſas cranium prope fiſſuram trepano perforavi *Tab.* XXVIII. *Fig.* V. & foramine per lenticulam lævigato *Tab.* XXVIII. *Fig.* VII. linteolum ex ſerico rotundum, oleo roſato imbutum, filoque alligatum *Tab.* XXVIII. *Figur.* VIII. membranæ duræ, pulverem & filamenta arida oſſi, digeſtivo verò oblinita labiis, & deſuper diapalma atque cataplaſma impoſui. Veſperi æger melius habuit, quàm manè: remiſit enim dolor utriuſque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranii valdè conquerebatur.

Die 7. benè habuit, & de nihilo alio conqueſtus, niſi de tuſſicula, & leviſſima adhuc gravitate circa oculos. Religato vulnere, & inſpectâ craſſiore cerebri membranâ, tantus, per foramen modiolis exciſum, fœtor exivit, ut præ illo vulnus vix tractare potuerim. Deterſo per lanam vulnere, membrana craſſa in ſuperficie erat aliquantulum viſcoſa, & ſemiputrida, ob quam putredinem oleum roſarum non videbatur ſufficiens, ſed medicamentum compoſitum, quod putredini membranæ valdè reſiſteret.

℞. *Syrup. de roſ. ſicc.* ℥ij.
Terebinth. lot. in aq. beton. ʒj.
Spir. vini gutt. vj. *M. in form. Linimenti.*

quo linteolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ impoſui *Tab.* XXVIII. *Figur.* VIII. oſſi filamenta & pulverem ex *Ariſtolochia rotunda* & *Iride Florentina* adhibui, labiis unguentum conveniens admovi, deſuper diapalmæ ceratum, & cataplaſma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino rubro & oleo roſato) faſciâ *Cancer* dictâ *Tab.* XXVIII. *Fig.* IX. *&* X. applicui. *Die* 8. benè habuit, & fœtor graviſſimus membranæ aliquantulum remiſit.

Die 10. æger denuò ſumſit potiunculam medicam, à qua ſex ſedes habuit. *Die* 12. membrana cerebri craſſa,

continuato linimenti uſu, ad rubedinem tetendit. *Die* 13. æger benè habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quàm die præterito, viſcoſam illam & ſemiputridam duræ matris particulam undique ſeparatam, volſellæ dentibus *Tab.* IV. *Fig.* I. arripui, & per foramen extraxi. *A die* 14. uſque *ad vigeſimum* benè habuit. *Die vigeſimo Novembris* cranium deſquamavit oſſiculum, quod, quia ab interna cranii lamina omninò ſeparatum fuit, volſellâ extraxi, vulnuſque beneficio cerati divini ad cicatricem deduxi. *Die* 27. æger priſtinæ ſanitati reſtitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO. III.

Vulnus capitis in muſculo temporali cum rima cranii latiſſima, & duræ matris inflammatione.

JOhannes Anwander / Ratiarius Kirchdorfenſis, *Anno* 1633. *die* 3 *Januarii* ad veſperam acinace quodam vulneratus fuit in ſiniſtro tempore, *cum fiſſura cranii adeò patente, ut digitum facillimè ipſi indicem imponere potuiſſem*: Patiens *ſecundo die* læſionis, delatus eſt in ædes *Chirurgi Iohannis Georgii Bauleri*, ubi duræ matri inflammatæ ſtatim impoſui ſericum *oblongum* & oleo roſaceo imbutum, oſſi, cum filamentis aridis, pulverem cephalicum, atque vulneri digeſtivum, ceratum diapalmæ, (profuiſſet etiam linimentum ſimplex), cataplaſma, & faſciam *Cancer* dictam. Digeſtivi & cataplaſmatis appoſiti hæc eſt deſcriptio.

℞. *Reſin. Tereb. lot. in aq. roſ.* ℥ij.
Ol. roſ. ℥j
Vitell. ovi num. j. *M. F. digeſtivum.*
℞. *Farin. Hord.*
Fabar ana. ℥vj.
Mic. pan. domeſt. ℥iiij.
Pulv. roſar. ℥ß.
Ol. roſac. ℥iij.
Oxym. ſimpl. & vini rubr. ana. q. ſ. M. ad ignem

gnem in formam cataplaſmatis.

Veſperi patiens ad revellendos humores, coactus admiſit ſequens Enema.

℞. *Decoct. herb. emoll.* ℥x.
Flor. caſſ. rec. extract. ℥j.
Mel. roſ. ſol.
Olei viol. & chamom. ana ℥iß. *Miſc.*

Tertio ſecta fuit vena mediana ſiniſtri brachii & emiſſus ſanguis ad ℥v. Victus erat tenuis, panatella ſcilicet & cremor hordei. Potus fuit aqua hordei Magiſtralis, cui ad levandam ſitim interdum immiſcuit cochlearia duo, vel tria ſequentis ſyrupi.

℞. *Syrup. Acetoſ. citr.*
Granator. acid.
Tinctur. Roſ. ana ℥iij. *Miſc. ad Ollam.*

Religatum vulnus, ob remiſſiorem membranæ inflammationem, iiſdem medicamentis & faſciâ obligavimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valde conqueſtus eſt æger, præſcripſi potionem laxativam.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥iiß.
de Mann. ℥j.
Elect. de ſucc. roſ. ʒij.
Aqu. ceraſ. nigr. q. ſ. M. F. Potio.

à cujus hauſtu patiens dejecit materiam bilioſam. *Quinto* patiens melius habuit & inflammatio meningis craſſæ omninò evanuit. *Sexto* membranæ linteum Syrupo de roſis ſiccis illitum adhibui, & digeſtivo, quod plagæ labiis applicandum, mel roſaceum addidi, iiſque vulnus & membranam quotidie tractavi, donec ambo ſatis munda apparerent. *Decimo* vulnus & membrana omninò pulchra fuerunt: quare, omiſſo linteolo, plagam unguento de betonica incarnavi, incarnatamque cerato divino cicatriſavi. *Die trigeſimo ſexto* æger conqueri cœpit de dolore pungitivo circa locum affectum, ob ſquamulam oſſis, quam natura ſeparavit, & ego volſellâ arreptam extraxi. His pauciſſimis remediis patiens lethaliter vulneratus, brevi temporis ſpatio, *abſque manuum opera*, feliciſſimè reſtitutus fuit.

OBSERVATIO IV.

Vulnus capitis os frontis dividens periculoſum, & adhibito trepano curatum. Sequentem caſum ex D. Gregor. Horſtii lib. poſteriorum Obſervat. p. 357. *tranſcribere non dubitavi.*

ANno 1626. die 11 *Octobris Georgius* Seitz in vico Edelhauſſen annor. 40. plus minus, nocturno tempore gladio graviter in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empiricum, qui pertuſionem (*ſeu rimam*) cranii non obſervans, adhibitis (*pro more ſuo*) ſarcoticis, vulnus externum conſolidare nititur. Cum autem indies graviora fierent ſymptomata, ſuaſu ſuorum Ulmam ſeſe confert, & 20. *Octob.* me, cum Clariſſ. Collega *Domino Johan. Sculteto*, in Chirurgicis operationibus exercitato, conſilii cauſa vocat. Conſideratis ergo circumſtantiis, anguem in herba latitare ſuſpicabamur, quam ob cauſam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipſum per utramque laminam diviſum deprehendimus, ſub eodem materiâ purulentâ collectâ, cujus egreſſus, *exſpiratione per nares ore clauſo*, promovebatur. Prognoſtico facto, trepanum adhibendum eſſe diximus, quam ob cauſam, viribus conſtantibus adhuc, ægrum benè ſperare juſſimus. *Die* 21. *Octobris*, cum Elect. Lenit. præcedente die evacuatus eſſet, recta ſectione cutim, ad rectitudinem fibrarum muſculi frontis, vel ſupercilii potius, dividendam eſſe ſtatuimus, ne per crucem, ut aliàs fieri ſolet, diviſione facta, læſis tranſverſim prædicti muſculi fibris, palpebra ſuperior poſtea deprimeretur, quod *Anno* 1614. 7. *Martii, Eiſenbachii* per lapſum ex alto, muſculo hoc contuſo, fœminæ cuidam accidiſſe memini. Factâ itaque ſufficienti inciſione, cutis à cranio digitis ſeparabatur, & linteolis raſis, pulvere ſtegnotico conſperſis, ac albumine ovi parumper exterius humectatis, vulnus ligabatur. *Die* 22. ſanguine firmiter ſubſiſtente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum *Tab.* XXVIII. *Fig.* V. cujus operatione peracta, dura mater etiam aliquantulum læſa & inflammata conſpiciebatur, ſanie tenui

per

per foramen ejus parvum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, ſaniemque quotidie detergere conati ſumus, non neglectis internis lenitivis evacuationibus reiteratis, tum etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione poſt elapſas ſeptimanas duas vel tres perfectè reſtitutus fuit æger, hactenus in annum tertium priſtina ſanitate gaudens. *Manifeſtum igitur non tantum in principio, ſed etiam in progreſſu morbi, trepanum concedi poſſe, modò laborantis vires adhuc conſtent.*

Observatio V.

Vulnus capitis cum depreſſione cranii maxima.

ANno 1634. *Menſe Aprili, Martinus* Kuntz/ Durcha-Miſnenſis, à Præfecto militum ſeu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè ſuturæ coronalis & ſagittalis concurſum, vulnus accepit craſſa compede, quæ non tantùm pericranium læſit, verum etiam magnum cranii ſpatium depreſſit. Hæc autem depreſſio, ob ſanguinis concreti copiam, à Barbitonſore, in principio morbi non fuit obſervata, ſed vulnus tanti momenti, veluti ſimplex, *uſque ad* 14. *læſionis diem* ab ipſo tractatum, cui ſæva ſymptomata ſupervenerunt. Rebus ita ſtantibus, ego cum Clariſſ. meo Collega, *Dn. D. Gregorio Horſtio* ad vulneratum vocatus ſum, & inſpecto vulnere, invenimus, circa ſuturam ſagittalem & lambdoidem, maximam depreſſionem cranii, quam communicatis conſiliis (ob febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius inciſa & cranio aperto, curandam eſſe ſtatuimus. Veſperi, ob conſtipationem alvi, æger uſus eſt Clyſtere refrigerante & humectante: *Die* 16. ablatâ faſciâ, & inſpecto vulnere, depreſſionem digito nonnihil tetigi, & æger ſtatim de punctorio dolore conqueſtus eſt. Itaque foveam cutis atramento in crucem ſignavi, ſignatam ſcalpello recto *Tab.* II. *Fig.* II. incidi, pericranium unguibus ab oſſe ſeparavi, & vulnus dilatatum ſtuppâ cannabinâ & medicamento (ex pulvere ſtegnótico *Galeni* & albumine ovi agitato) imbutâ obligavi. *Die* 27. ſanguinis fluxu reſtricto, ſtuppâque remotâ, invenimus tam magnam cranii depreſſionem, *ut coacti fuerimus*

rimus cranium ſepties modiolis in depreſſionis circumferentia perſorare, & foraminum interſtitia forfice inciſoria *Tab.* XXIII. *Figur.* I. excidere, quod adhuc in cranio *Tab.* XXIX. *Fig.* VI. videre licet. Hiſce peractis oras cranii inſtrumento lenticulari undique lævigavi *Tab.* XXVIII. *Fig.* VII. duræ matri pannum ex ſerico rotundum, oleoque roſarum madefactum; oſſi pulverem ex radicibus Ariſtolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ, & filamenta arida; labiis filamenta digeſtivo (*ex reſina terebinthinæ in aqua plantaginis lotæ, vitello ovi, & oleo roſato*) oblita, ac ſuper hæc diapalma impoſui, omniaque, adhibito prius cataplaſmate (*quod conſtabat micâ panis domeſtici, farinâ hordei & ſabarum, floribus ros. & betonicæ, oxymel. ſimplici & oleo roſato*) faſciâ *Galeno Cancer* dictâ obligavi. *Die* 28. miſſus eſt ſanguis è vena mediana ſiniſtri brachii ad ℥iiij. Victus fuit panatella, & aqua hordei, ſucco granatorum permixta. *Die* 30. propter amarorem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur), uſus eſt hoc ſyrupo:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Elect. Lenit. ℥j.
Semin. citr. ℈jß.
Decoct. fl, & fr. q. ſ. M. F. Syrup. liquid.

à quo quinquies dejecit materiam biliosam & ſpumoſam. *Die* 1. *Maij* æger placidè dormivit, & dura mater, circa ſuturam ſagittalem, viſcoſa & ſemiputrida fuit, ideò ipſi linimentum *ex ſyrupo de roſis ſiccis, ſpiritu vini & terebinthina*, panno ſerico inductum impoſui, atque vulnus reliquis remediis tractavi. *Die* 2. magnam ob ſitim, æger ſequentem ſumpſit ſyrupum.

℞. *Syrup. acetoſ. citr.* ℥j.
Acetoſell.
Oxyſacch. *ſimpl. ana* ℥ß.
Aqu. ceraſor. nigr.
Fragar.
Borrag. ana ℥ij. *M. F. Hauſtus.*

Die 3. cohibito, naribus occluſis, ſpiritu, copioſa & flava materia ex vulnere dimanabat: poſtea deterſo vulnere, fruſtulum oſſis nigrum propè ſuturam lambdoidem in conſpectum venit. *Die* 4. ſitis remiſit, & fruſtulum oſſis modo dicti volſellâ extraxi. *Die* 5. propter fœtorem oſſis, vulnus lavi decocto divino. *Die* 6. fœtor remiſit;

miſit; & ad majorem vulneris exſiccationem digeſtivum adhibui:

℞. *Tereb. lot. in aqu. ſcord.* ℥ij.
Pulv. myrrh.
Ariſtoloch. rot.
Irid. Florentin. ana ℈j.
Mell. roſ. colat. q. ſ. M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum alvus non eſſet ſatis lubrica, uſus eſt Enemate.

℞. *Decoct. commun.* ℥viij.
Elect. Diacatholic. ℥j.
Olei violar.
Chamom. ana ℥jß. *M. ſ. a. pro Clyſtere.*

à quo ter dejecit. *Die* 8. æger placidè dormivit. *Die* 9. dura mater fuit rubicundiſſima, ex qua, dum illam goſſipio abſterſi, aliquot ſanguinis guttulæ effluxerunt. *A die* 10. *uſque ad* 14. benè habuit. *Die* 15. ob conſtipationem alvi deglutivit bolos ex *elect. lenitiv.* ℥j. *& ſacch. ſ. q.* formatos, à quibus quater dejecit. *Die* 20. membranæ craſſæ & interſtitio laminarum cranii caro increvit rubra. *Die* 24. benè habuit, *at pro majore capitis robore, cataplaſmati ſuperiori vinum rubrum & parum furfurum tritici addidi. Die* 30. *Maij* facta eſt magna deſquamatio cranii, & vulneri carne ſolida repleto ceratum divinum appoſui, ad cicatricem comparandam. *Die* 10. *Junii* vulnus cicatrice tectum, & 11. patiens in publicum prodiit. *Die* 20. æger priſtinæ ſanitati reſtitutus, munus ſuum militare iterum cum laude obivit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud, cum introceſſione calvariæ permagna.

ANno 1636. *die* 18. *Nov. hora* 9. *antemeridiana, Ruſticus quidam Idelhuſanus*, temperamenti calidi, & humidi, circa 32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, neſcio ob quas lites de finibus agrorum, coram judice & arbitro, marrâ inverſâ in dextram ſyncipitis partem adeò percuſſus fuit, ut non tantùm retrò in terram caderet, & ſanguinem è naribus ſtillaret, verùm etiam ibi ſi-

ne ſenſu & motu jaceret inſtar mortui. *Hora* 10. læſi conjux vocavit quendam *Ulmâ* Chirurgum, qui vulnus pulvere adſtringente *Galeni* & albumine ovi agitato obligavit: *cùm tamen ſtatim conſiderando cauſam, quæ fortis erat, illud in crucem dilatare debuiſſet. Die* 19. *hora* 4. *poſt meridiem*, lecticâ delatus eſt *Ulmam*, & circa ſeptimam ipſum inveni cum inſigni capitis dolore, febre, animi deliquio, & tumore dextri oculi. Unde præſcripſi aquam corroborantem, quæ conſtabat ſequentibus:

℞. *Aqu. ceraſ. nigr.*
Acetoſ.
Borrag. ana ℥jß.
Spir. cephalic. Anhalt. ℈ij.
Marg. præp.
Corall. rubr. præp. ana ℈j.
Lapid. chryſol. præp. ℈ß.
Man. Chriſt. perlat. ℥ß. M.

de qua ſæpius cochlear unum atque alterum aſſumpſit. Ob ſitim & nauſeam veſperi uſus eſt dimidia parte hujus julepi.

℞. *Syrup. è ſucco viol.* ℥jß.
Tinct. roſ. cum julepo. ℥iv.
Aqu. Endiv. ℥ij.
Vini granat. ℥iv. M. *pro* 2. *doſib.*

Die 20. duabus horis ante meridiem, conqueſtus eſt de maximo capitis dolore: ſolutâ faſciâ, detecto & inſpecto vulnere, ſpecilli globoſa parte diligentiſſimè exploravi vulneris latitudinem & profunditatem, & cranium valde depreſſum eſſe deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus *ſpathâ Celſi*, *Tab.* II. *Fig.* I. in formam Litteræ X. vel crucis dilatavi, & membranâ unguibus à cranio diductâ, ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, & vulnus apertum conſervandum, appoſui ſtuppam cannabinam, ſubacto ovi albumine madefactam, & pulvere ſtegnotico aſperſam: ad prohibendam inflammationem, totum caput & collum oleo roſato inunxi, ſpleniumque quadruplicatum, & vino rubro expreſſum, partibuſque plagæ vicinis applicitum, faſciâ *Tab.* XXVIII. *Fig.* X. alligavi. Veſperi bibit ſyrupum refrigerantem, pro potu aquâ hordei, pro cœna verò panatellâ uſus eſt.

Die 21. *horâ* 10. *ante meridiem*, ſanguine ſuppreſſo, ſolvi

ſolvi faſciam, & remotis removendis, inſpexi vulnus, ac inveni non tantùm depreſſionem in oſſe ſyncipitis, latitudine unius pollicis tranſverſi à ſutura coronali, duorum verò tranſverſorum à ſagittali diſtantem, verùm etiam duarum rimarum diſperſionem vi contuſionis ſubortam, quarum anterior à modo dicta depreſſione per ſuturam coronalem ad dextrum oculum; poſterior verò ad ſiniſtram aurem tendit. Rebus ita confuſis, oſſi pulverem *Ariſtoloch. rotund.* & *Iridis Florentinæ*, labiis unguentum digerens, & deſuper ceratum diapalmæ applicui, ac propter tumorem inſignem dextri oculi adhibui ſequens *Cataplaſma*, quod conſtabat ex

Farin. bordei.
Fabar. ana ℥vj.
Mica panis domeſtic. ℥ijß.
Pulv. roſ.
Betonic. ana ʒvj..
Ol. roſat. ℥iij.
Oxymel. ſimpl. q. ſ. M. F. *Cataplaſma.*

Ante meridiem, horis duabus ante prandium, aſſumpſit bolos lenitivos ex *elect. lenitivi* ℥j *& ſacch. albiſſ. ſ. q.* formatos. *Die* 23. ob majorem capitis inflammationem, dolorem, vertiginem atque tumorem dextri oculi, coactus fui cranium depreſſum, prope ſuturam coronalem & ſagittalem, modiolis trepani perforare. Perforato cranio, & foraminis aſperitatibus inſtrumento lenticulari deraſis, vecte ſubmiſſo os depreſſum reduxi *Tab.* XXIX. *Fig.* II. duræ matri particulam ſerici oleo roſato imbutam, filoque firmiter annexam, impoſui, & reliquum vulnus pulvere noto, filamentis aridis, & digeſtivo oblitis, cerato diapalmæ & cataplaſmate obligavi, non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum, & colli. *Veſperi æger melius babuit, quàm tempore matutino ante cranii perforationem*, uſuſque eſt ſuo ſyrupo refrigerante. *Die* 24. hora decima ante meridiem, patienti, qui multo melius habuit, quàm diebus præteritis, revulſionis & refrigerationis gratia, inciſa fuit vena mediana dextri brachii, & emiſſus ſanguis ad ℥iv. *Die* 25. lenito dolore, exhauſit æger potionem, ob *conſtipationem alvi, in vulneribus capitis valdè noxiam.*

℞. *Elect. lenit.* ℥j.
Syrup. roſ. ſol. ℥ij.

Aqu. ceraſ. nigr. q. ſ.
M. F. Potio., omnis ferè caloris expers.

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuère: æger ad veſperam reaſſumpſit ſyrupum ſuum refrigerantem. *Die* 26. dixit patiens, ſe per totam noctem quietiſſimè dormiviſſe, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepiſſe. *Die* 27. iterum placidè dormivit, & nullam circa vulnus moleſtiam ſenſit. Ex dura cerebri membrana, guttulæ aliquot feroſæ materiæ effluxerunt. Ad majorem igitur exſiccationem, *linimentum ex ſyrupo roſarum, terebinthina & ſpiritu vini paratum*, & panno ſerico inductum, membranæ craſſæ appoſui. Cataplaſmati, loco oxymellis ſimplicis, vinum rubrum auſterum immiſcui, ad majus capitis robur. *Die* 28. æger tam benè habuit, quàm die præterito; ſed ego membranam cerebri ex contuſione ſuperficialiter denigratam conſpexi. *Die* 29. ob alvi conſtipationem, patiens aſſumpſit potiunculam ſuam laxativam, à qua tres habuit ſedes. Membrana vero, à linimento impoſito, ad ſuppurationem tetendit, ut poſt deterſionem goſſipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem ſanguinis effuſionem, rubra appareret. *Die* 30. iterum benè habuit, ſed circa frontem & muſculum temporalem conqueſtus eſt de dolore quodam pulſatorio. *Die* 2. *Decembris* dolor iſte ſponte ceſſavit, ægerque dixit, ſe ratione virium abſque baculo ambulare poſſe. Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen modiolis factum eo die effluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digeſtivi membranæ carnoſæ & labiis plagæ adhibui Unguentum de Betonica, cerato citrino permixtum.

℞. *Succi Betonic.* ℥iij.
Pimpinell.
Matris ſylv.
Conſol. maj. ana ℥ß.
Vini malv. ℥v.
Bulliant. ad conſumpt. vini, dein adde
Reſin. Tereb. ℥ij.
Sevi caſtrat.
Ol. roſ. ana ℥j.
Pulv. maſtich.
Myrrh.
Mum. ana ʒjß.

Virid.

Virid. ær. ʒij.
Cer. q. ſ. M. pro Ungu. de Beton.

Die 3. & 4. æger benè habuit, & ego ſeparatam duræ matris particulam volſellæ dentibus extraxi, eademque remedia, quæ diebus præteritis, impoſui. *Die* 5. dura mater undique carne rubra fuit obtecta, quod optimum ſignum eſt *Celſo*, qui *libr.* 8. ſcribit: *ubi benè res cedit, incipit ab ipſa membrana caro increſcere. Die* 7. ad majorem exſiccationem, duræ matri appoſui ceratum divinum. *Die* 8. 9. & 10. æger benè habuit. *Die* 11. nihil dormivit. *Die* 12. conqueſtus eſt de dolore capitis. *Die* 13. parum dormivit. *Die* 16. ſpecillo nonnihil incurvato, inter primam & ſecundam cranii tabulam perveni, & oſſis particulam lenticulâ undique ſeparatam volſellæ beneficio exemi. *Die* 16. aliud oſſiculum circa frontem deſquamatum ἀκανταβόλῳ extraxi. *Die* 19. 20. 21. & *vigeſimo ſecundo* bene habuit. At 23. conqueſtus eſt de dolore frontis gravativo, propter quem aſſumpſit ſupra deſcriptam potiunculam, à qua quinquies dejecit: ſed quia, poſt prandium, aquam frigidam copiosè bibit, de ventriculi dolore conqueri cœpit. *Die nativitatis Chriſti*, carnibus multis veſcebatur, unde novus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipſi eſus carnium interdictus, & ſola panatella pro cibo fuit conceſſa, ſic purgato leniter corpore, & obſervata ratione victus tenuis, excreſcentiam carnis nigram alumine uſto conſumpſi, & ſpatio quinque dierum æger melius habuit. *Menſe Januarii* vulnus cerato divino

℞. *Gumm. Ammon.*
Galb.
Opopan.
Bdell.
Pulv. myrrh.
Thuris.
Maſtich.
Ariſt. long.
Virid. æris.
Lapid. calam. præp.
Hæmatit. ana ℥j.
Lithargyr. aur.
Olei commun. ana ℔j.

Cer.

Cer. citrin.
Reſin. Tereb. ana ℥vj.
M. F. Ceratum, quod ulcera citiſſimè glutinat, neque in iis carnem inutilem gigni permittit, ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remediis priſtinæ ſanitati reſtitui.

OBSERVATIO VII.

Contuſio capitis, ob intermiſſum trepani uſum, centeſimo die mortem inferens.

R*Uſticus*, vir robuſtiſſimus, nunquam per dies vitæ ſuæ infirmus, quadragenarius, ab aliis pugnis exceptus, validè in nudo capite percuſſus fuit, crebroſque ac vehementes ictus ſuſtinuit: factum hoc 11. *Novemb. Anni* 1630. Æger non magni æſtimavit hoc, & per aliquot dies ſubſequentes conſueta munia obiit, quamvis dolores non parvos ex percuſſione ſenſerit. *Decimo octavo ejuſdem menſis die* magis infirmari, doloreſque majores perſentire cœpit. Maxillæ inferioris motus difficilis acceſſit, ita ut vix os aperire, ciboſque ingerere, tandem etiam os claudere, ſine manus ſubſidio maxillam comprimentis, non amplius potuerit. Barbitonſor villanus tunc vocatus, capitis plagas, neſcio quibus remediis curare cœpit. Cum autem omnia ingraveſcerent, Chirurgus quidam exercitatus poſt quatriduum, nempe *vigeſimo ſecundo ejuſdem menſis*, ex vicino oppido accerſitus fuit, qui caput ſubtumidum ab ecchymoſi reperit. Is variis externis adhibitis diſcutientibus tumores repreſſit quidem, aſt dolores non ſubmovit, qui totum caput & nucham etiam indies magis occupare cœperunt, & ita invaluerunt, ut nec caput movere, nec oculos attollere poſſet; acceſſerunt vertigines, pervigiliæ, levia deliria, membrorum debilitates, ita ut pedibus vix ſtare, minus ambulare, interdum etiam brachia ſuſtollere non potuerit. Medicus tandem vocatus *ſeptima die Menſis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & ſcamno aſſidentem, ipſum conſpexit, torvum vultum exhibentem, ita ut non parùm terreretur, & vel convulſiones, vel alia graviora ac periculoſiora accidentia jam jam imminentia metueret. In habita ſignorum ac ſymptomatum exploratio-

ratione, caput etiam, ut qua parte magis doleret, ſcire poſſet, manibus contrectando perquiſivit, & in poſteriore ac ſuprema parte mollitiem quandam digito cedentem, ad cujus compreſſionem cavitas conſpicua in cute manſerat, deprehendit, adeoque ſanguinis ſub cute muſculoſa jam concreti & putreſcentis effuſionem, & congeſtionem animadvertit, quem per cutis inciſionem, ne cranii os ab eo corrumpatur, vel pericranium inflammetur, vel ſupra enumerata accidentia intendantur, & tandem necem adferant, evacuandum judicavit. Factum hoc à Chirurgo præſente, & crucis in modum cutis novacula aperta eſt, & inciſio facta uſque ad pericranium, & effluxit ſanguis nigricans, concretus & ſeroſus. Ab apertione hac ſymptomata illa utcunque mitigata ſunt, & capitis dolores, magna ex parte, remiſerunt. De hac re alii, præſertim ii, qui damnum ægro intulerant, malè judicare cœperunt, ac ſi iſta inciſio non neceſſaria, ſed fruſtranea, majorque noxa capiti illata fuiſſet. Inde motus præſens Medicus, qui ex ſymptomatum pravitate, non parvum periculum imminere cenſuit, & inſuper in iſtam ſuſpicionem venit, ac ſi cranium rimulam ex ictibus contraxerit (nondum enim tunc ipſi certum eſſe potuerat, an arma vel fuſtes præter pugnos adhibita fuiſſent), vel ſanguis ſub cute collectus putreſcens cranium inficere cœperit, vel obortâ inflammatione in externa parte, ſuturæ ſagittali vicina, portio ſanioſi humoris per ſuturam intus deceſſerit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel ejus membranas contingunt, diſruptæ ſint, à quibus ſanguis effluens, inque ſaniem converſus, ſymptomata illa excitaverit; proptereaque, ut etiam pericranium à cranio revelleretur, imò etiam cranii perforatio, ſi ſymptomata non receſſiſſent, inſtitueretur ſuaſit, alium etiam Medicum in Chirurgicis exercitatiſſimum adeſſe voluit, qui vocatus, cum omnes circumſtantias probè examinaſſet, cum illo planè conſenſit, & ut pro abundantiori cautela pericranium ſolveretur conſuluit, alioquin certam ſecuritatem nunquam promitti poſſe, quod rationibus & exemplis confirmavit; ſed in hanc rem Medicus tertius & Chirurgus, qui ab adverſa parte huc ſubmiſſi erant, conſentire noluerunt: eò quòd graviora ſymptomata nulla amplius adeſſent, nec ſigna læſi cranii ulla apparerent, hinc ab omni periculo immu-

munem eſſe pronunciarunt, quapropter ut vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc ſervari poſſit, iterum conſolidetur, ſuaſerunt; reliqui, ne viderentur non neceſſarias afflictiones ſuperaddere velle, conſenſerunt: Factum ergo ut vulnus conſolidatum ſit. Ab hoc autem tempore denuò affligi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè ejus partis intimæ, quâ inciſio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, dieſque nocteſque: accedunt iterum vertigines & magnæ debilitates, noctes totas inſomnes ducit, cibos faſtidit, horrores & frigus partium inferiorum, ſuperiorum autem æſtus continuos, ſuſtinet. *Die* 5. *Februarii* defluxionem gravem ſenſit per ſiniſtram capitis partem, ac ſi aquâ calidâ perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi inſignem gravitatem, qua ſe ſuffocatum iri putabat, induxerunt; ſed poſt paucas horas iterum diſcuſſi ſunt. Medicus præſens denuò vulnus aperiendum & dilatandum exiſtimavit: Alter autem in id conſentire noluit, ſed omni periculo vacare pronunciavit.

Infirmior autem quotidie fit æger, corporeque ſuo indies conſumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæſtio: 1. An apertio vel inciſio cutis in capite à præſente Chirurgo inſtituta neceſſaria fuerit? 2. An percuſſiones in capite factæ, periculum & ipſam necem afferre potuerint? Ad primam reſpondetur, quod non ſolùm à Chirurgo tentata cutis in capite inciſio, verùm etiam ipſius pericranii diſſectio, & cranii per modiolos perforatio, ſummè fuiſſet neceſſaria, ob ſymptomatum urgentium præſentiam, quæ aliquam ſub cranio noxam indicarunt. Ad ſecundam, quod contuſiones cum vel ſine rima cranii, nunquam ſpernendæ, poſt centeſimum læſionis diem ipſam mortem inferre poſſint, præſertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam craſſam vel cerebrum paulatim deſcendit, modiolis non aperitur. *Has quæſtiones mihi propoſuit Clariſſ. D. D. Jac. Eggoldus, Phyſicus Memmingenſis, &* reſponſionem meam confirmabunt quatuor ſequentes obſervationes: quarum duas priores, ut communicatas, hîc inſerere viſum fuit.

OBSERVATIO VIII.

Contuſio cerebri nona ſeptimana ex improviſo necem inducens.

ANno 1636. *Menſe Decembri*, ex Clariſſimi Domini mei Collegæ, *Johannis Georgii Gockelii*, *Phil. & Med. Doct. & Reipubl. Ulmenſ. Ordinarii*, fidelisſima relatione accepi, funeſtiſſimi noſtri Teutonici belli occaſione (in quo utrinque fortiſſimi ſanguinis flumina effuſa piorum lachrymis anſam dederunt) Cæſareanum quendam militem, Auſtriacum, in exurſionibus illis, & *imaginaria quadam pugna*, in qua ad gladios uſque ventum erat, à Suecico quodam equite, ceſtrâ, duobus repititis ictibus, in capitis occipite ita mulctatum fuiſſe, ut expugnatus, humique proſtratus, captivus in adverſariorum ſuorum manus pervenerit, & receptui dato ſigno, cum aliis commilitonibus, ſemimortuus in Xenodochium Ulmenſe delatus fuerit.

Hos ergo omnes, Medicis, Ampliſſimi Senatus noſtri in ægros benignitate, conſtitutis (ex quorum numero *D. D. Gockelius* alter aderat) & Chirurgo ſuo traditos, alimentis neceſſariis enutritos, internis & externis medicamentis, ſecundum artem ita tractatos fuiſſe, ut plures illorum ad ſuos incolumes ſalvique pervenerint, hunc noſtrum attamen (ſed ſine cruento vulnere, abſque ulla cranii aut fiſſura, aut evidenti quadam depreſſione) percuſſum, elapſis circiter novem ſeptimanis, cum & expedite loqui & ingredi valeret, nulloſque amplius ex contuſione dolores ſentiret, & recreandi animi gratiâ ſæpiuſculè obambulando, genio ſuo indulgeret, de abitu, vel tandem etiam in patriam cogitare cœpiſſe; verum dum proxima quavis data occaſione, certo ſibi navigio diſceſſum decreverit, noctu ſalvus, ut quidem omnibus videbatur, ſomnum atque quietem capiens, ſubitò, in ipſo ſopore, exſtinctum eſſe.

Ne ergo omnino inſperati hujus ex vita diſceſſus cauſa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à Nobiliſſ. Xenodochii *Ulmani* Præfectis humillimè petiiſſe, ut apertâ per Chirurgiam calvariâ, ponderatis matribus, & inſpectâ ipſâ cerebri ſubſtantiâ, liberam ipſi indulgen-

gentiam & poteſtatem concederent, in fundamenta ulterius inquirere, & totam quaſi rem, ab ovo, ut dicunt, repetere: Dn. Prafectis lubentiſſimè annuentibus, ſe cruciformi cutis inciſione, pericranii ab oſſe ſeparatione, & ipſius cranii, juxta uſitatum modum, ſerrâ in orbem factâ diſſectione, partiumque omnium diligentiſſima inſpectione & coſideratione, ne minimam in cranio rimulam, nec ullum etiam leviſſimæ depreſſionis veſtigium animadvertere potuiſſe, verum in percuſſæ parti ſubjecta cerebri ſubſtantia, non ſecus ac in putridis pomis uſu venire ſolet, ad digiti craſſitiem, enormem & ad ventriculos ferè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem inveniſſe, reliqua autem cuncta omnino illæſa apparuiſſe.

Communicatis noſtris ſuper hunc caſum opinionibus, de externa cauſa & violenta percuſſione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit; ſed hoc nobis ſcrupulum injecit, & admirationi juſtæ fuit: I. Quod lædens illa vis non proximas potius, ſed interiores magis partes percutiendo læſerit; quamvis experientia plura talia obſervarit exempla. II. Quomodo in cerebro temperati illi & pellucidi animales ſpiritus tam graviter turbari poſſint, ut in momento quaſi, cerebri ſiderationem admittant, partibus exterioribus ſalvis? Et III. Quare putredo illa inſignis, in ipſo cerebro ſuborta, & piæ matri communicata, nullos unquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum ſenſuum depravationem induxerit, ſed ex improviſo omnem ſentiendi facultatem cum ipſa vita abſtulerit? *Hac igitur obſervatione Chirurgi notent, ut nullas capitis percuſſiones, etiamſi partes cerebrum continentes illæſas invenerint, leves judicent, in iis nunquam indubitatam ſalutem promittant, nulloſque, in diæta præſertim, errores concedant, ſed potius arte cauta, & prudente diffidentia ægrotantes ita tractent, quò ſacræ noſtræ artis vera lumina exiſtant.*

OB-

OBSERATIO IX.

Introceſſio cranii, & punctura duræ matris; quæ ob denegatum inſtrumentorum apparatum, interemit ægrum.

PRæfatus modò *Dn. D. Gockelius* mihi narravit, dum *Anno* 1633. *die* 23. *Februarii* ad Phyſicatum Biberacenſem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, ſpem inter & metum verſaretur, quod paganus quidam, ab invadente hoſte, ob ſpem prædæ, in privatis ſuis ædibus direptus, & enſis manubrio, ſed ſine cruento vulnere, ad verticem ita percuſſus fuerit, ut calvariæ os, ad inſtar foveæ, inſigniter depreſſum, duram cum pia matre vellicarit, atque febrim, cum mentis abalienatione, induxerit. Medicus ad ægrum vocatus, dato pharmaco laxativo, adhibita venæ ſectione in brachio, & præſcriptis alterantibus, febrem cum ſymptomatibus emollire tentavit, ac inſuper omnem lapidem movit, quo communibus & præſentibus inſtrumentis, depreſſionem elevaret attolleretque, & ad ſtatum naturalem reduceret; at omnia fruſtra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum inſecuritatem tam citò afferri non potuit, innocentiſſimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutavit, adeò ut defectus neceſſariorum ſupra depictorum & deſcriptorum inſtrumentorum, & debitæ manualis operationis denegata adminiſtratio ſalutis ſpem huic ademerit. Hîc notandum, ſi prima læſionis die cutis in crucem fuiſſet inciſa, & conſiſtente ſanguine eodem die cranium modiolo perforatum, ut oſſiculum membranas cerebri pungens eximi potuiſſet, æger forſan mortuus non eſſet.

OBSERVATIO X.

Vertigo cujuſdam oviculæ, ex abſceſſu cerebri proveniens.

ANno 1634. *die* 24. *Decembris*, cum eſſem in tonſtrina *Nicolai* Reutte / is mentionem fecit ſuarum *ovicu-*

larum, quarum una laboravit vertigine, Germanis Schwindel appellata. Hoc malum dixit pecoris magiſter, pulchrioribus ferè oviculis eſſe commune, ipſoſque, toto cerebro in aquam converſo, tandem ſubitanea morte perire. Chirurgus igitur oviculam vertigine & circumgyratione debilitatam mactari juſſit, mactatique caput ad ædes meas miſit, ut illud aperirem, & in veram hujus ſymptomatis cauſam diligenter inquirerem. Unde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri ſubſtantiam, ejuſque anteriores ventriculos perluſtrans, ne guttulam alicujus aquæ reperi. Hinc tertium quartumve ventriculum inſpexi, in quibus pariter nullum aquæ veſtigium invenire licuit, ſed tertius copioſo ſanguine repletus comparuit. Poſtea olfactus organa manubrio ſcalpelli anatomici oſſeo elevavi, & in ſiniſtro latere, inter cerebrum nempe & ejus piam matrem, inveni abſceſſum, inſtar veſicæ piſcium, aquâ limpidiſſimâ repletum, propeque oculum ſiniſtrum ſubſtantiam cerebri ſubnigram. Ego miratus fui, cum in hoc malo ipſiſſimum cerebrum afficeretur, cur ovicula non potius convulſionibus aut paralyſi, quàm vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contuſio capitis, cui ſucceſſit vertigo, & apoplexia.

A*Nno* 1645. *die* 25. *Januarii* ſecui caput oviculæ meæ, quæ ſimili vertigine interiit. Ablato cranio, ſubſtantiam cerebri cum ſuis communibus integumentis examinavi, ſtatimque in ſiniſtro occipitis quaſi latere ſub dura matre folliculum, inſtar piſcium veſicæ craſſum, aquâque & vermiculis, quales in caſeis generantur, repletum inveni; incipiebat enim ad fundum putreſcere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ovum gallinæ ſuperans, in cerebri ſubſtantiam ita ſe inſinuavit, ut tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ovicula, opilione teſte, toto ſui interitus die in dextram ſeſe partem circumgyravit. *Quod accidit ſuperioribus oviculis, illud etiam hominibus poteſt evenire.* Obſervavi namque ſimilem cerebri affectum cum Barbitonſore Johan-

ne Burauß / & Chirurgo Georgio Riedlin / in Maria Schmarhmännen / quæ poſt contuſionem ſyncipitis à me curatam, per integrum annum de ſola vertigine graviſſimas querelas habuit, remediiſque fruſtra uſurpatis, ad cænam aliquando ſedens apoplexiâ fortiſſimâ ſubitò obiit. Hujus parentes à me petierunt, ut cranium aperirem, ad levandam vel confirmandam illam veneni ſuſpicionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Apertâ igitur calvariâ, inſpectoque cerebro, in ſiniſtro latere reperi tumorem, quoad folliculum & materiam contentam, ſuperiori non abſimilem, qui magnitudinem ovi gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compreſſit. Quærentibus, quænam hujus tumoris tunicati cauſa exſtiterit; reſpondi, nec forſitan adeò malè, quod cerebrum ea parte vehementer percuſſum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, ſed modò oſtenſam ſubſtantiam, fuit converſum. *Ex his iterum patet, omnes capitis percuſſiones eſſe magni faciendas, quoniam nullus tam perſpicaci ingenio præditus, quin partes interiores ad interitum diſpoſitæ illud aliquando effugiant.*

OBSERVATIO. XII.

Vulnus capitis cum inciſione falcis, membranæ craſſæ, & piæ matris.

ANno 1635. *Michaël* Schneider / Miles Ulmenſis, & præſidiarius Elchingenſis, à milite Cæſariano in vertice & occipite acinace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat ſimplex, illud verò in vertice, non ſolum cum depreſſione & fiſſura cranii, verum etiam læſione membranæ cerebri craſſæ, & falcis, quæ ramos arteriæ carotidis & venæ jugularis admittit. Hæc duo vulnera Barbitonſor imperitus more ſuo tractavit, & per primam intentionem curavit. Quid fit, miſerrimus patiens abhinc atrociſſimos ſuſtinet dolores, quos ſequuta eſt phrenitis, convulſio totius, & tandem apoplexia. His ita ſe habentibus, ſextâ à læſione ſeptimanâ, ad veſperam, à conjuge ægri adhuc viventis in conſilium vocatus ægrum apoplexiâ correptum inveni, cujus cauſa fuit obſtructio

nervorum à copioſo pure, quod per vulnus expurgari debuiſſet, dependens, imo tanta erat puris nigri & fœtidi copia, ut etiam per nares & palatum exitum quæſierit, apoplexiam ſolverit, & mihi certiſſimam oſſis fiſſuram & læſionem internorum ſignificarit. Locum verticis conſolidatum digito tangens, inveni maximam foveam, quæ depreſſionem cranii evidentiſſimè ſignificat. Facto prognoſtico, ægrum in maximo verſari periculo, clyſterem laxativum injici, eoque rejecto venam cephalicam aperiri curavi. *Secundo die* cutem & pericranium in crucis formam ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* I. incidi, pericranium digitis ab oſſe vehementer depreſſo & multoties fiſſo diduxi, vulnuſque medicamentis ſtegnoticis dilatavi, ut in peragendis operationibus in hoc affectu maximè neceſſariis ſatis hiet. *Tertio die*, ſanguine firmiter ſubſiſtente, cranium quinquies ad depreſſionis circumferentiam *trepano Aquapendentis* perforavi; & per unumquodque foramen linteolum oleo roſaceo imbutum ad duram matrem demiſi, oſſi pnlverem notum inſperſi, vulneriſque labia digeſtivo, cerato diapalmæ, linteo triplici vino auſtero calido expreſſo, & faſciâ commodâ obtexi. *Die* 5. foraminum interſtitia ſerrulâ meâ verſatili *Tab.* XXIX. *Fig.* I. intercidi, cranium depreſſum, ſed dicta ratione ab integro & ſano liberatum, cujus interior lamina ad diploidem uſque fuit corrupta, volſellâ exemi, eminentiaſque, ſubmiſſo prius membranæ cuſtode, abrupi forcipibus *Tab.* XXIX. *Figur.* III. IV. & V. Hoc facto, inſtrumento decuſſorio *Tab.* II. *Fig.* X. cerebrum modicè depreſſi, & materia purulenta in maxima copia, per datam viam effluxit. Meningi deinde craſſæ, (cujus falx tranſverſim inciſa continuò ſtillabat ſanguinem), tenue linteum foramini reſpondens, & *unguento Hier. Fabrit.* imbutum appoſui, oſſi pulverem & filamenta ſicca, labiis digeſtivum, & deſuper ceratum diapalmæ, cataplaſma & faſciam. *Veſperi* patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatum expurgari deſiit. *Die* 6 iterum membranam, ejuſque falcem inſpexi, & deprehendi ſanguinis ſtillicidium, quod ob vaſis profundiorem ſitum compeſci non potuit. Vaſa namque inciſa immediatum adſtringentium & conſolidantium contactum, & aliqualem compreſſionem requirunt; quorum utrumque hic non

fuit

fuit conceſſum, ob novæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri conſanguineis & conjugi indicavi, virum citra vitæ periculum integrè ſanari non poſſe, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia exſtillans iterum in pus mutatur, & exitum per ſuperiora non inveveniens, prædicta ſymptomata excitare, & mortis cauſa fieri poteſt. Præmiſſa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractavi, & vulnus inſtar fonticuli in ſuturæ coronalis & ſagittalis concurſu inuſti apertum detinui, per quod materia ſenſim quoque & paulatim exivit, & inde patiens ſuo functus eſt officio per dimidium anni ſpatium. Hinc vino inebriatus ulcuſculum neglexit, ut ſpatio 24. horarum conſolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus præviſis non ſtatim occurrentibus, æger cum conjuge de tutiſſima ſanitate non dubitavit, donec poſt trimeſtre iiſdem ſymptomatibus correptus ſubitò obierit. Poſt obitum ægri, ſi cranium ſerrâ aperuiſſem (ſed conceſſum non fuit) citra dubium materiam ſub cranio inveniſſem. *Ex hac hiſtoria luculenter patet, perforationem non primis ſaltem diebus, verum etiam non raro longè poſt læſionis tempus, ſummo cum fructu inſtitui poſſe.* Conſtabit etiam ex ſequente, ſymptomata prava quandoque comparere ſtatim, quandoque poſt centeſimum diem, quæ, ſi cranium à principio, veluti ſupra *Obſ.* VII. monui, fuiſſet apertum, nunquam, omni procul dubio, ægros corripuiſſent.

OBSERVATIO XIII.

Vulnus capitis vigeſima nona ſeptimana per trepanum curatum.

ANno 1629. *Menſe Septemb.* Domini N. Tiſchlers/ Magiſtri Equitum agnatus, Mediolani, in capite accepit vulnus, quod Chirurgus ob ſymptomatum abſentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum ſpatium curavit *Anno* 1630. *Menſe Martio* curatus venit Ulmam, de ſummo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caligine, & paralyſi dextri brachii conquerens. Huic ego ob ſuſpicionem fiſſuræ cranii poſt vigeſimam octavam à læſione ſeptimanam, cutim &

pericranium in triangulum incidi, cranium modiolis *die* 13. *Martii*, in ædibus *Nicolai* Reutte/ ad latus rimæ anguſtiſſimæ, bis perforavi, foraminumque interſtitium ſerra verſatili excidi. Evacuatâ materiâ, quæ per rimam ſub cranium paulatim deſcendit, dicta ſymptomata ceſſarunt, ita ut æger menſis ſpatio unius priſtinæ ſanitati feliciſſimè reſtitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depreſſio cranii laminæ interioris, exteriore ſalva.

ANno 1626. *Menſe Julio*, Nobiliſſ. Inclytæ Reipublicæ Ulmenſis Duumviris ſcripto retuli, quod *Bartholomeum* Schäffer/ militem Cæſarianum, à ruſticis Altenſtattenſibus in capite læſum viſitare volens, jam mortuum invenerim, & præſentibus multis, in mortis, quâ vigeſimo die occubuit, cauſam diligentiſſimè inquiſiverim, quæ fuit occipitis circa ſuturam lambdiformem vulnus in dextra parte, cum læſione & introceſſione interioris ſolùm (exteriore ſalvâ) cranii laminæ, quæ cerebrum continuò compreſſit, à barbitonſoribus ſimpliciter curatum: cum enim in hac cranii noxa, materia, quæ per rimam occultam ad cerebrum delapſa, abſque Chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuò cerebrum deprimens, ſine idoneis inſtrumentis, elevari, ortus eſt abſceſſus, ſub calvaria, qui, introducta priùs febre & phrenitide, ruptus dextrum cerebri ventriculum replevit, & ſubitaneis convulſionibus necem intulit ei, cujus vita in principio læſionis, debita cranii perforatione & elevatione (quæ duæ operationes in Italia citra ullum lædendi periculum ferè quotidie inſtituuntur) procul omni dubio conſervari potuiſſet.

Et quia in noſtro territorio non hic ſolus, verùm ante hac plures, ob neglectum vel potius incognitum in cranio operandi modum, interierunt, Inclytus Senatus meritò decrevit, ut Barbitonſores quantum poſſibile informarentur, quomodo ſe in caſibus tam periculoſis gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præſidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OB-

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, poſt apertionem cranii, ex potu vini interdicto, lethale.

ANno 1634. *die* 19. *Maji Henricus* Hebich/ à victoribus vulneratus fuit, in capite circa ſuturam coronalem & muſculum temporalem, quem primis diebus tractavit *Nicolaus* Reutte/ qui me tertiâ die ad ægrum vocavit, è cujus vulnere ſtatim fruſtulum cranii undique ſeparatum volſellâ extraxi. *Die* 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, uſque in diem à læſione nonum, quo patiens de punctorio & gravativo capitis dolore cœpit conqueri, qui certiſſimum ſignum fuit, quod materia purulenta ſub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab oſſe pungerentur. *Die* 10. ægri parentes in conſilium vocarunt Clariſſ. & Excellentiſſ. Dominum *Gregorium Horſtium*, qui mecum conſuluit, ut cranium modiolis aperiretur, quò materia, quæ ſub cranium deſcendit, exitum habeat, & oſſiculum extrahi queat. Cranium *die* 1. *Junii* in præſentia *Domini D. Horſtii* perforavi, & ſtatim membranas cerebri inflammatas obſervavi. *Tertia* poſt apertionem *die*, *ob duræ matris inſignem inflammationem purulenta materia ſufficienter expurgari non potuit*: Quapropter cum conſenſu & in præſentia *Dominorum D. D. Gregorii Horſtii*, & *Johannis Reguli Villingeri*, modiolis aliud foramen paravi, amborumque foraminum interſtitia ferrula mea verſatili intercidi. Poſt ſecundam perforationem, oſſiculum ab interna lamina ſeparatum, quod cerebrum & ejus membranas aſſiduò pupugit, volſellâ exemi, quo exemto, dolor ille punctorius per aliquot dies omninò remiſit, donec *à largiſſimo vini potu* abſceſſus in ipſa cerebri ſubſtantia genitus, febrem ſymptomaticam, delirium, & convulſiones totius excitarit, & interitûs (nam *die* 20. *Junii* patiens vitam cum morte mutavit) cauſa exſtiterit.

 OB-

OBSERVATIO XVI.

Contuſio capitis, tribus menſibus, inſtante novilunio, convulſiones inferens.

MArcus Bock / *Ulmenſis, Danielis filius, Anno* 1629. *die* 15. *Novembris* delapſus eſt in caput, & ſtatim parentibus ecchymoſin, in dextra ſyncipitis parte propè ſuturam coronalem & ſagittalem, monſtravit, cui ſucceſſit primò dolor capitis, deinde convulſiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus convulſiones ceſſarunt, & tumorem admotâ recens mactati agni pelle ferè reſolvi. Nihilominus tamen circa novilunium puer conqueſtus eſt de capitis dolore, quem ſequebantur prædictæ convulſiones. Poſt duos menſes tumor capitis indies major factus eſt, ita ut eadem ſymptomata, tertio & quarto menſe circa novilunium puerum infeſtarint. A parentibus denuò accerſitus, inſpexi tumorem, & adſtantibus indicavi, hujuſmodi ſymptomata, meo judicio, excitari à materia acri, erodente & vellicante pericranium, neque etiam mea me fefellit opinio. Siquidem factâ per ſcalpellum *Tab.* II. *Figur.* II. cruciformi ſectione *Tab.* XXVII. *Figur.* IX. uſque ad cranium, & evacuata materia vulnus dilatavi. *Die* 2. ſubſiſtente ſanguinis fluxu, religavi vulnus, & reperi cranium ſubnigrum & aſperum. *Die* 3. cranio ad meditullium prius deraſo inſperſi pulverem cephalicum, & filamenta ſicca apposui, donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractavi primò digerentibus, ſecundò mundificantibus, tertiò incarnantibus, & denique quartò cicatriſantibus. Hac ratione puer ſeptennis vigeſimo poſt ſectionem, vel centenſimo & vigeſimo poſt morbi principium die, priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit, qui adhuc vivit, & veſtigia inciſionis monſtrare poteſt.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvariæ tabulæ.

ANno 1631. *die* 4. *Novembr.* Nobiliſſ. *Patricius Ulmenſis* in vertice & occipite læſus fuit, cum deperditione cutis & dedolatione cranii, ad magnitudinem illius monetæ, quam Thalerum Imperialem vocant. Vulnus hoc *Nicolaus* Reutte/ ſtatim replevit ſtegnoticis, & ego patienti, injecto prius rejectoque clyſtere laxativo, venam cephalicam incidi, & ℥vj. ſanguins educi curavi. *Die* 5. religato vulnere, oſſe ad meditullium uſque reſecto, inſperſi pulverem cephalicum, ipſique filamenta decerpta appoſui, labiis plagæ adhibui digeſtivum, & deſuper diapalma atque cataplaſma ad præcavendam inflammationem. *Die* 3. vulneratus ob amaritudinem oris aſſumpſit medicamentum cholagogum, â quo ſæpius dejecit materiam bilioſam, quæ ventriculum, œſophagum & os amarum reddidit. *Die* 5. æger melius habuit. *Die* 8. ob conſtipationem alvi patiens conqueſtus eſt de dolore capitis circa vulnus. Quare admiſit clyſterem laxativum, quo rejecto, dolor etiam remiſit. *Die* 9. vulnus coxit pus album & æquale, unde digeſtivo aliquod detergens immiſcui. *Die* 12. cranio cœpit caro increſcere: quamobrem labiis ſarcoticum ex unguento de betonica & cerato citrino applicui, donec cranium beneficio hujus ſarcotici & pulveris cephalici, carne ſolida obductum fuit. Vulnus carne repletum tandem cicatriſavi *cerato divino*, atque his levibus remediis (*quæ tamen Chirurgum rariſſimè fallunt, ſi modò, præmiſſis univerſalibus, bonam vivendi regulam præſcribat, diligenterque in id incumbat, ut patientes tenuiore victu ſint contenti, vino & Venere abſtineant, & alvum lubricam ſervent*) Nobiliſſ. Virum adhuc ſuperſtitem, alioſque plurimos citra deraſionem aut perforationem cranii feliciſſimè curavi.

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranii utramque laminam penetrans.

ANno 1631. Die 29. *Auguſti* Miles quidam Cæſarianus vulneravit inſtrumento quodam acuto *Jacobum* Wirth/ Aighenſem in vertice, quem Barbitonſor iſtius loci obligavit, & intra ſeptimanam curavit. *Octavo* poſt curationem die, æger conqueſtus eſt de inſigni tumore & dolore capitis circa locum affectum. *Nono* delatus eſt Ulmam, cui *decimo die* cutim & pericranium ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* I. in formam literæ X. incidi, & cranium denudavi. *Undecimo* inveni puncturam cranii, quam, eodem die, terebello *Tab.* XXXI. *Fig.* I. delere tentavi. Cum autem punctura iſta uſque ad ſecundam laminam pertingeret, atque de penetratione ſuſpicio eſſet; cranium *duodecimo* (*omiſſo terebello*) modiolis perforavi & materiæ, quæ ſub membranam deſcendit, exitum paravi. Expurgatâ materiâ, membranæ appoſui linteolum oleo roſato imbutum, oſſi pulverem cephalicum, labiis digeſtivum, & deſuper diapalma cum cataplaſmate noto atque faſcia *Cancer* dicta. *Die* 13. dolor remiſit, *decimo quarto* inflammatio declinavit. *Die trigeſimo* cranium ſe deſquamavit, *quadrageſimo* vulnus cicatrice obductum fuit.

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.

COnradus Scheiffelen Ulmenſis, miles Cæſarianus. 27. annorum, temperamenti calidi & ſicci, in cruento & acerrimo conflictu prope *Wittenweier die* 9. *Auguſt. Anno* 1638. acinace ſauciatus eſt, in parte poſteriore capitis, cum læſione oſſis. Hoc vulnus à principio tractavit quidam empiricus, quaſi ſimplex eſſet. *Die* 24. *Decembris* patiens *Ulmam* venit, & iterum in manus cujuſdam imperiti Balneatoris incidit, qui vulnus obligavit, veluti primus, uſque in 31. *diem Januarii Anno* 1639. quo fuit receptus æger in Noſocomium patrium, ubi

ubi Balneator iſte partim cicatrice, & partim excreſcentia carnis obductum vulnus, ſpecillo obtuſo & tenui exploravit, dictumque modò ſpecillum per tertiam ſuæ longitudinis partem recto tramite non tantùm in fiſſuram cranii, utraſque cerebri membranas, verùm etiam in ipſiſſimam cerebri (*heu quantus error!*) ſubſtantiam, ex qua puris copia effluxit immittens. *Die* 1. *&* 2. *Febr.* præparato & purgato corpore, patiens de oculorum gravitate conqueſtus eſt. *Die* 3. Balneator imprudens juſſu patientis, me, ut & Clariſſimum Collegam *Dn. D. Moyſen Heldium*, & peritiſſimum præ cæteris Chirurgum *Georgium* Riedlin/ in conſilium vocavit. Inſpecto vulnere, & conſideratis circumſtantiis, ob intromiſſionem imprimis ſpecilli tam profundam, anguem in herba latitare ſuſpicati ſumus. Unde cutim ſcalpello *Tab.* XXVIII. *Fig.* II. in trianguli formam ſtatim incidi, vulnuſque dilatatum ſtegnoticis obligavi. *Die* 4. ſubſiſtente ſanguine & inſpecto vulnere, rimam cranii magnam & ſatis latam, cum duobus fungis invenimus. Rebus ita ſtantibus, cranio pulverem cephalicum & filamenta ſicca, labiis digeſtivo quodam oblinita, & deſuper diapalma appoſui, cum *cataplaſmate Hippoc.* inflammationem prohibente, & *faſcia quatuor capitibus prædita Tab.* XXVIII. *Fig.* IX. &. X. *Die* 6. æger conqueſtus eſt de capitis vertigine, & dextri oculi dolore. *Die* 7. melius habuit, & ſumpſit bolos ex ʒvj. *Elect. lenitiv. &* ʒij. *Elect. de ſucco roſarum, cum ſaccharo*, à quibus quater dejecit biliosa. *Die* 8. ægrotus iterum conqueſtus eſt de oculi dextri dolore, & fungis impoſui *Unguentum Ægyptiacum Hildani*, pulvere aluminis uſti permixtum, quod tamen medicamentum prædictos duos fungos non conſumpſit, ſed ita optimè ſaltem deterſit, ut ſpecillum obtuſum *Tab.* VIII. *Fig.* VI. inter utrumque fungum intromittere potuerim. *Et cum rima ſatis longa & lata eſſet*, & tot errores à Barbitonſore commiſſi, ad trepanum, ſeu perforationem cranii pervenire nolui, ne operatio tam inſignis, & quæ plurimis fuit ſalutaris, infamaretur: ex relatis enim conſtitit, non duntaxat ambas cerebri membranas eſſe læſas, verum etiam ipſum pati cerebrum. Quare *die* 9. ob capitis dolorem patienti ſecta fuit vena mediana dextri cubiti, & emiſſus ſanguis ad ℥iiij. Veſperi melius habuit. *Die* 14. parum dormivit ob frigidum hypocauſtum, ſicut enim

enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris eſt adverſa. *Die* 15. bene habuit, labia vulneris recénter facti fuerunt rubra citra dolorem: fungi autem majores viſi. Pro exſiccatione fungorum uſus ſum *decocto divino*:

℞. *Vini Malvatic.* ℔jß.
Roſar. rub. p. jß.
Betonic.
Matris. ſylv.
Pimpinell.,
Centaur.
Stœch. Arab. ana p. ij.
Rad. ariſt. long.
Ireos Flor.
Cortic. thuris ana ℥ij.

Bulliant omnia ad conſumptionem duarum partium (*ſed roſæ bulliant ebullitione unica*) & *colentur. Colaturæ addantur mellis roſarum optimè deſpumati* ℥ij. M. abſque ullo fructu, quod tamen in aliis fungis ſæpius præſentaneum fuit remedium, ob id particulam majoris fungi in ſuperficie novaculâ abſcidi. *Die* 16. æger quidem bene habuit, ſed conqueſtus eſt de ratione victus admodum tenui. *Die* 17. conqueſtus eſt ægrotus de totius dextri lateris ſtupore, ac úterque fungus major apparuit, quàm diebus proximè præteritis. *Die* 18. patiens cibis à me præſcriptis non fuit contentus, unde ejus ſoror dedit panatellam, è pomis aliiſque rebus confectam, quam aſſumptam ſtatim evomuit, & quàm peſſimè indè habuit. *Die* 19. magna puris copia per fungorum interſtitium effluxit, & cranium nonnihil ad flavedinem, *cum depreſſis plagæ labiis*, tetendit. *Die* 20. dextrum latus omninò fuit paralyticum, patiens totâ nocte dormivit, & de nihilo conqueſtus. *Die* 21. fungus uterque planè albus, craniumque omninò lividum apparuit. *Die* 22. patiens loquelam amiſit, cerebrum carô correptum, & brachium dextrum motibus convulſivis agitatum. *Die* 23. horâ ante meridiem nonâ, patiens obiit. *Die* 24. *Feb.* inſpexi vulnus, in quo μύκητες ſeu fungi adeò ſubſederunt, ut digitum annularem facillimo negotio potuerim fiſſuræ inferre. Aperto ſerrâ cranio, ſuperficies oſſis læſi interna in tantum fuit corrupta, ut totum occipitis os uſque ad ſuturam lambdoidem tenuius eſſet, quàm os petroſum. *Hic notandum*,

dum, quod ad fracturam cranii cognoſcendam non opus ſit, ut æger frangat nuces, vel oſſicula alicujus fructus, quando non adeſt depreſſio cranii, quæ poſſit cerebri velamina pungere, atque adeò dolorem inferre gravem: fregit enim hic nuces avellanas & juglandes, oſſicula etiam ceraſorum & perſicorum, obivit officium militare, & nunquam conqueſtus de minimo capitis dolore. Mox ſpecillo obtuſo intra fungos poſito abſceſſum deprehendi magnum, qui in ſiniſtro cerebri latere latitavit, proprio folliculo circumſeptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ipſum cum abſceſſu tunicato monſtravi, & proceſſum duræ matris, *qui falx dicitur*, elevavi, ut ſpatium, quod eſt inter dextram & ſiniſtram cerebri partem, cum ſuis vaſis & ſpiris inſpici poſſet. Cerebro tranſverſim inciſo, & magna ejus portione, citra læſionem ventriculi ſiniſtri, ablata, abſceſſus in conſpectum venit, ex quo pus fœtidum in magna quantitate effluxit: deterſo per goſſipium abſceſſu, in circumferentia apparuit craſſa aliqua membrana, quæ materiam purulentam continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammationis vel corruptionis ſignum. His conſideratis ventriculum ſiniſtrum aliquantulum compreſſum; dextrum verò minimè depreſſum, ſed aquâ limpidâ diſtentum oſtendi. In ſiniſtro plexus choroides pallidus, in dextro rubicundiſſimus apparuit.

Ex his cauſam paralyſeos dextri lateris, vertiginis, doloris dextri oculi, & convulſionis dextri brachii habemus. Ideoque ubi læſum & fiſſum cranium, & fungoſa caro ſubcreſcit, quæ ſupra cranium & carnem eminet, certiſſimum ſignum eſt, quod, *ſi non ſubſtantia*, ſaltem cerebri membranæ contuſæ, vel laceratæ ſint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fuſi aculeo.

ANno 1644. *Die 21. Martii Roſina* Pfeifferin/ filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fuſi, qui non ſolùm palpebram ſuperiorem oculi ſiniſtri læſit, verum etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intruſus fuit, ut videri minimè potuerit. Hoc vulnus Barbiton-

bitonſor obligavit, & tanquam ſimplex conſolidavit: Inde oculus quotidie major factus eſt, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita ſtantibus, palpebras digitis nonnihil deduxi, & membranam ſpecillo lato ab oculo ſeparavi. *Vid. Tab.* XXXI. *Fig.* II. quo facto, *cataplaſma*, quod ex *pomo dulci*, *albumine ovi*, & *aqua ſequenti* erat confectum:

℞. *Aqu. Plantag.*
Roſar. ana ℥j.
Tut. præp. ʒj.
Lapid. chryſol. præp. ℈j.
Alumin. crud. ℈ß. M.

oculo tepidè adhibui, & *faſciâ ad oculum Galeni* obligavi. *Die* 22. aſſumſit *diacydon. laxativ.* ʒijß. à quo quinquies dejecit. Nuchæ applicari juſſi *veſicatorium*. Ab uſu horum medicamentorum dolor & tumor inflammatorius remiſit. *Die* 23. 24. benè habuit. *Die* 25. puella conqueſta eſt de magno oculi dolore. Ob id oculum ipſe religavi, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fuſi volſellâ extraxi, quo extracto, dolor omnis mox ceſſavit. Et hæc ſunt medicamenta, quibus filiolam militis ſanitati priſtinæ feliciſſimè reſtitui.

OBSERVATIO XXI.

Convulſio oculi, ex concuſſione cerebri.

ANno 1639. *die* 5 *Septembris*, *hora prima poſt meridiem*, *Georgius* Mercklen/ Miles Ulmenſis, à commilitone ſuo jactu raphani libram pendentis, in dextro oculo adeò læſus fuit, ut illicò humi proſtratus, inſtar mortui jaceret. Attonitus æger in Xenodochium delatus, cui ſequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras digitis diduxi, & oculum affectum inſpexi, quem (ut etiam ſanum) ſuperiora verſus omnino convulſum inveni. Rebus ita ſtantibus, mihi in mentem venit *Hipp. Aphoriſmus* 58. *ſect.* 7. *Quibus occaſione aliqua cerebrum fuerit vehementer concuſſum*, *mutos protinus fieri eſt neceſſe*: quod etiam in noſtro percuſſo evenit. Unde revulſionis gratia præſcripſi *Enema ſequens*:

℞. *Mell. roſ. ſol.* ℥ij.

Anthe-

Anthoſat. ℥j.
Elect. de ſucc. roſ. ℥ß.
Diacatholic. ʒvj.
Decoct. Carmin. ℥ix M.

Poſt rejectum clyſterem, ſecta fuit vena mediana utriuſque brachii, & emiſſus ſanguis ad ℥viij. Interim ſæpiſſimè exhibita fuit *Aqua confortativa*, *ſpiritu cephalico Anhaltino permixta*: *Die* 6. *Septembris*, qui ſecundus erat à læſione, apoplexiæ ſupervenerunt convulſiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulſus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus eſt *Clyſter*, & *ſpiritus cephalicus* diligenter exhibitus.

Rejecto clyſtere æger melius habuit, neque oculi amplius fuerunt convulſi, ſed in ſuo naturali ſtatu, & quod majus eſt, me & adſtantes denuò vidit & audivit; loqui tamen non potuit, procul dubio, propter compreſſionem aut obſtructionem nervorum recurrentium. *Die* 3. tota nocte dormivit, de nihiloque alio conqueſtus, quam de laryngis compreſſione. Quare ſumpſit potionem purgantem:

℞. *Syrup. roſ. ſol.*
Mann. elect. ana ʒvj.
Extract. Rhab. ʒj
Diacarth. ʒß.
Aqu. pimp. & veronic. ana q. ſ.
M. F. Syrup. liquid.

Poſt cujus operationem per intervalla uſus eſt ſeq. lambitivo:

℞. *Syrup. viol.*
Oxymel ſimpl. ana ℥j.
Flor. Benz. ℈ß.
Aqu. veron. ʒij M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitiſque monſtravit, ſe velle comedere ovum. *Die* 5. iterum benè habuit, petiit eadem ratione mellicratum, ſed ob loquelam nondum reſtitutam bibit *potionem medicam, hora* 1. *ante meridiem.*

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Elect diacathol. ʒvj.
de ſucc. roſ. ʒiij.
Decoct. fl. & fr. q. ſ. M. & F. Potio.

Hora quarta à ſumptione potionis Medicæ æger expe-

dite

ditè loquutus eſt. *Die* 7. pulcherrimè vixit, & priſtinæ ſanitati, citra topicorum auxilium, reſtitutus im publicum prodiit.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura naſi.

ANno 1644. *die* 22. *Aprilis* Nobiliſſ. & Strenuus Vir, Dominus *Wolfgangus* Bartenheim/ Teutonicus Ulmenſis, rura ſua viſitans decidit ex equo, qui ipſi naſum calcaneo fregit, & adeò laceravit, ut vulneris labia propter inſignem hæmorrhagiam & naſi frigiditatem ad mutuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte ſanguinis fluxum Chirurgus *Johann.* Riedlin/ medicamentis ſtegnoticis ſiſtit. *Die* 23. in ſubſidium vocatus, naſum omninò depreſſum, valdéque laceratum inveni. Rebus ſic ſtantibus ſeptum narium tranſverſum, oſſiculaque naſi depreſſa ſpecillo nunc lato, nunc obtuſo repoſui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac linimento ſimplici obductum impoſui, ut ſeptum & narium oſſa jam repoſita in loco conſervarentur. Vulneris labia ſine ſutura ad mutuum contactum adduxi, adductaque linteolis oblongis medicamento ſequenti imbutis,

℞. *Album. ovi optim. agit. n. j.*
Pulv. Tut. præp. ʒjß.
Lapid. chryſ. præp. ℈j.
Aqu. plantag. ʒß. M.

& in crucem adhibitis conſervavi, atque ſic membrum affectum *faſciâ Galeni* ad naſum obligavi. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui oxyrrhodinum,

℞. *Albumin. ovorum n.* ij.
Aceti Roſac. ℥ß.
Aqu. Roſar. ℥jv.
Ol. Roſac. ℥ij. *M. pro Oxyrrh.*

ſtuppâ cannabinâ exceptum. Collum oleis adſtringentibus inunxi, eique ſplenium cum vino rubro auſtero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præſcripſi aquam cordialem:

℞.

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.*
Pimpinell.
Fragar.
Roſar. ana ℥j.
Marg. præp. ℈jß.
Mag. corall. rubr. ℈j.
Man. Chriſt. perlat. ℥ß. *M. F. Aqu. cordialis.*

de qua ſæpius per intervalla ſumpſit patiens. *Horâ nonâ ante meridiem* uſus eſt clyſtere refrigante, alvum laxante, & per conſequens humores à capite revellente.

℞. *Herbar. Malv.*
Pimpinell.
Violar.
Borrag.
Nymph.
Flor. Chamomill. ana M. ß.
Semin. Lini.
Melon.
Fænicul.
Citri. ana ʒj.
Coqu. in ſ. q. aqu. font. & Colatur. ℥viij. *adde*
Mell. roſ. ſol. ℥jv.
Ol. Violar. ℥ij.
Chamomill. ℥j. *M. F. Enema.*

& inde bis dejecit materiam valdè craſſam & aduſtam. *Horâ decimâ* Chirurgus incidit venam medianam dextri brachii, & uncias quinque eduxit ſanguinis, qui biliofus & ſemiputridus fuit. *Veſperi* ſumpſit hauſtum *Acidularum Uberkingenſium vino granatorum permixtum* ad extinguendam ſitim intolerabilem. Victum ordinavi tenuem, pro cibo cremorem hordei, interdum panatellam, nonunquam juſculum carnis, in quo vitellum ovi fuit diſſolutum; pro potu *decoctum C. C. uſti, vino granatorum correctum.*

Die 24. Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis meliùs habuit, quam die præterito: vulnus linteolis emplaſticis tractavi, & patienti ob nimias vigilias, & totius incendium præſcripſi ſequens *pediluvium* & *emulſionem.*

℞. *Herbar. Beton.*
Lactuc.

Violar.
Flor. Nymph.
Roſar.
Papav. ana M. j. *M. pro decoct. pedum.*
℞. *Semin. melon.* ℥jß.
Papav. alb. ℥ß.
Aqu. Nymph.
Fragar.
Ceraſ. nigr.
Acetoſ. ana ℥jv. *F. Emulſ. cui adde*
Mag. corall. rubr. ℈jß.
Perl. præp. ℈ij.
Syrup. violar. ℥ij. *Miſce pro trib. doſib.*

quarum quælibet ſumatur poſt cœnam & pediluvium. *Die* 25. patiens interrogatus reſpondit, ſe aliquantulum dormiſſe, & conqueſtus eſt de ſummo calore & rubore oculi dextri, quem poſt reiteratum clyſterem, ſequens *cataplaſma* ſtatim mitigavit.

℞. *Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. no.* ij.
Album ovi conquaſ. no. j.
Pulv. Tut. præp. ʒjß.
Aqu. roſ. parum. M. F. Cataplaſma in oculorum inflammationibus, & epiphoris expertiſſimum.

A die 26. *uſque ad trigeſimum Aprilis* tubulos plumbeos *unguento de Tutia Magiſt.* obduxi, pulvereque carnis excreſcentiam prohibente

℞. *Pulv. Alum. uſti* ℈ß.
Tutiæ præp. ℈ij. M.

aſperſo, naribus indidi, exterius ceratum divinum applicui: quibus medicamentis vulnus intra & extra naſum conſolidavi. Poſt vulneris curationem patiens ipſe tubulos ſolo unguento de Tutia infectos naribus immiſit, & *faſciâ Galeni* firmavit, donec etiam oſſicula prius fracta & depreſſa callo quodam fuerint colligata. Iiſdem remediis externis curavi Dominum *Chriſtophorum Schleſcherum*, & *Melchiorem* Frict / qui præter vulnus in naſo, & capite acceptum, paſſus eſt vulnus thoracis cum læſione diaphragmatis & ventriculi, de quo infra ſingularis obſervatio.

OBSERVATIO. XXIII.

Tumor cum folliculo exciſus in maxilla ſuperiore.

ANno 1631. *Roſina* **Stenglerin**/ Gieglingenſis, temperamenti melancholici mihi narravit, quod ipſi ante quadriennium caruncula in oris ſede ſiniſtra, circa ſuperioris maxillæ dentes molares, enata fuiſſet, moles ſcilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moſchatam adæquans, quam ſeptimo menſe iſtius loci Barbitonſor, ante ullam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum uſum extraxit. Paucos poſt menſes denuo excrevit dura, rubra, venis obſita, maximè dolens, uſque in quartum annum, quo magnitudinem ovi anſerini ſuperavit, ita ut non tantùm prædictæ maxillæ, & dentibus molaribus, ſed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare ejus exciſionem à me inſtanter petiit. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, ſed aceti acerrimi, quo ſæpius os ob fœtorem colluit, aliquantulum exulceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non poſſe, quàm Chirurgia; ad corpus præparandum præſcripſi, *die* 4. *Octobr.* medicamentum, quod

℞. *Hydromel. Tartariſ.* ℥ij.
Aqu. Borrag. ℥iiij.
Cordial. Saxon. ʒij. M. *pro doſ.* j.

Hoc ſyrupo patiens uſa eſt per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & veſperi ante cænam. *Die* 8. deglutivit quinque horis ante prandium, ſequentes pilulas.

℞. *Maſſ. pilular. aurear.*
ſine quibus.
Extract. cochl. ana ℈j.
Mag. mech. nigr. gr. vij. *M. cum ſyrupo de betonic. form. pilul. parvæ, quæ deaurentur.*

à quibus decies dejecit materiam ſeroſam, bilioſam & aduſtam. *Die* 10. ad inſpiciendum ſanguinem ipſi ſecta fuit vena mediana ſiniſtri brachii, & emiſſus ſanguis ad

℥iiij. omnino ſeroſus & aduſtus. Unde ordinavi *ſacculum medicatum.*

℞. *Radic. Fœnicul.* ʒii.
Polypod. ℥ß.
Com. abſinth. pontic. p. j.
Herb. Beton.
Veronic.
Agrimon. ana p. ß.
Flor. Borrag. p. j.
Fol. Sen. Alex. ſ. ſtip. ℥jß.
Radic. mechoac. nigr. ʒij.
Rhab. elect. ℥iij.
Hermodact.
Turbeth. ana ʒjß.
Sem. cartham. excort. ʒvj.
Aniſ.
Fœnicul. ana. ℈jß.
Crem. Tartar. ʒiij.
Gingib.
Cinnam. ana. ℈j.

Inciſa & contuſa dentur ad ſacculum, in menſura vini Nicarini, per 24. *horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hauſit* ℥iiij. Ab uſu vini cathartici remiſit frequens illa ſalivæ exſpuitio, quæ ſanguinis inſpectionem & expurgationem indicavit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum Sarſaparillæ. *Die* 20. & 21. manè, veſperi & poſt cœnam ſumpſit ſequentis *conditi* tantum, quantum cuſpis cultri latioris comprehendit.

℞. *Conſerv. Borrag.*
Roſar. ana ℥j.
Cortic. citr. cond. ʒij.
Nuc. moſch. cond. ʒj.
Mag. corall. rubr.
Marg. præp. ana ℈j.
Lapid. Hæmatitid. ℈ß.
Syrup. acetoſ. citr. q. ſ. M. F. Conditum.

Die 23. cum ab uſu conditi patiens benè haberet, ad conſervationem virium ſæpius aſſumpſit cochlear unum atque alterum de ſequenti *Aqua corroborante.*

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.*
Borragin.

Ro-

Roſarum ana ℥j.
Spir. Cephal. Anhalt. ʒj.
Marg. præp.
Magiſt. corall.
Lapid. Hæmatit.
Chryſolit. præp. ana ℈j.
Man. Chriſt. perlati ℥ß. *M. D. ad Vitrum.*

Et ne aliquid deſit inter benè operandum, præſcripſi aquam hanc odoriferam.

℞. *Aquæ odorif. Fuchſii.*
Roſar. ana ℥j.
Aceti roſ. ʒvj. M.

His præparatis, ore patientis aperto, & ejus capite ab adſtantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & poſt molares dentes ſcalpello ſeparavi, & in medio forcipe *Tab.* XII. *Fig.* V. abſciſſum extraxi.

Poſt tumoris extractionem, patiens, ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, os ſæpius colluit mixtura:

℞. *Aqu. Plantag.*
Prunellæ.
Roſarum ana ℥iij.
Acet. roſ. ℥j. *M. pro Collutione oris.*

Cum autem, poſt repetitam oris collutionem, ſanguis non ſubſtitiſſet, venulas & arterias ferramentis è *Tab.* XXII. candentibus tetigi, ipſiſque ſpongiam uſtam, & pulvere adſtringente Galeni aſperſam, atque ſplenium albumine ovi agitato & vino rubro expreſſum, impoſui. Maxillam exterius linteo quadruplici expreſſo, & faſcià duobus capitibus præditâ obligavi. *Veſperi* patiens benè habuit, ſubſiſtente ſanguine, ſeroſi humoris magna copia ex ore defluxit. *Die* 24. patiens de inſigni capitis dolore conqueſta eſt, ſed medicamenra in ore relicta fuerunt, ob timorem novæ hæmorrhagiæ. *Die* 25. ſanguine firmiter conſiſtente, ſpongiolam aduſtam & ſplenium extraxi, & præſcripſi *gargariſma ſequ.*

℞. *Aqu. Plantagin.*
Prunell.
Veronic.
Roſar.
Quinquefol. ana ℥iij.
Mel. roſ. col. ℥ij.
Tinctur. roſ. ℥jß. M.

 Ore

Ore eloto, ulceri filamenta carpta unguento ex pulveribus Galeni adſtringentibus, & albumine ovi agitato oblita impoſui, faſciâque & linteo triplici maxillam exterius obligavi.

Veſperi ob ventris conſtipationem ægra admiſit *Enema laxativum.*

℞. *Decoct. carmin.* ℥viij.
Mell. roſ. ſol. ℥ijß.
Elect. Diacarth. ℥j.
Ol. Chamomil. ℥jß.
Amygd. dulc. ℥j.
M. *F. Enema, à quo ſexies dejecit.*

Die 26. per totam noctem ſe quietiſſimè dormiviſſe dixit, & quoad fauces benè habuit. *Die* 27. extractis medicamentis, quæ nudius tertius appoſui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viſcoſa, quam ſpecillo, lanâ ſpiritu vitrioli madefactâ involuto, aliquoties tetigi, oſque cum faucibus gargariſmate ordinario lavari juſſi. *Die* 28. extractis denuo medicamentis, omnia circa dentes molares atque palatum pulcherrimè habuerunt. *Die* 29. Eſcharâ, quam ignis induxit, ablatâ, ſæpius per diem lavit os medicamento hoc:

℞. *Mell. roſ. colat.*
Tinct. roſar. ana ℥jß. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetiit uſum pilularum cephalicarum, à quibus dolor omnino ceſſavit. *Die* 31. ulceri cicatrix induci, & patiens articulatè, citraque omnem hæſitationem linguæ, loqui cœpit. *Die* 1. *Decembris* æger benè quidem habuit, ſed ob majorem oris exſiccationem bibit decoctum Sarſaparillæ. *Die* 2. omnes oris partes cicatrice ferè obductas vidi, & ad præcavendam mali recidivam conſului, ut uſum vini medicati repeteret. *Die* 3. ulcus omnino conſolidatum apparuit, & patiens exinde lætiſſima in publicum prodiit.

OBSERVATIO XXIV.

Excreſcentia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes inciſorios, foramen eſt notatu digniſſimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula atque arteriola, unà cum tunica palatum ſuccingente, tranſmittitur. Ex hoc foramine, ante tres menſes, naſcebatur Nobili Matronæ, & conjugi Domini *Alberti* Sleichers / quædam excreſcentia carnis inſtar fungi, ex qua magna ſanguinis copia effluxit, quotieſcunque illam vel leviter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, ſeu excreſcentia carnis, ad nucis juglandis magnitudinem, ita ut loquelam interciperet, perveniſſet, uſa eſt conſilio Barbitonſoris, qui quædam medicamenta, at ſine fructu, abhibuit. *Anno* 1641. *die* 10. *Martii* vocatus, locum affectum inſpexi, ſpecilloque excreſcentiam circa baſin tetigi, ex qua ſtatim ſanguis copiosè effluxit. Hiſce conſideratis manifeſtum erat, malum hoc ex prædicto foramine originem traxiſſe; quapropter aliquoties uſa eſt pilulis *Aquapendentis*, quæ caput optimè purgarunt, & bonâ victus ratione. Excreſcentiam medicamento, quod conſtabat ſpiritu vitrioli rectificato, ſucco portulacæ, & tinctura roſarum tetigi, ac diminui: Denique inſtrumento, quo extrahere polypum ſoleo, reſiduum extraxi. Sic ſpatio 10. dierum, ſumma cum admiratione, ſanitati reſtituta fuit. Ante hujus mali invaſionem per biennium conqueſta eſt de inſigni dolore & gravitate auditus, jam verò poſt ſanguinis effuſionem, abſque dolore benè audit: Ideo arbitror per μετάςασιν eſſe factam morbi curationem.

OBSERVATIO. XXV.

Sinus calloſus & corruptio oſſis palati.

NObiliſſimus & reverendiſſimus Decanus, *Dn. à* Cronburg / *Anno* 1626. conqueſtus eſt per clariſſimum Medicum Auguſtanum, *Johann. Wolfgangum* Beer/ de

de periodico dentis dolore, & moleſtiſſimo quodam palati ſinu, petiitque a me conſilium & operam. Cum igitur hujuſmodi affectus primam ſuam originem traxerint à conſuetis hæmorrhoidibus ſuppreſſis, conſului, ut Reverendus admodum patiens, poſt ſufficientem ſanguinis è vena baſilica ſiniſtri brachii miſſionem, corpus vino medicato à ſuperfluis & excrementitiis humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque ſiniſtro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput aſcendentes, & ſinum cum dolore dentis foventes, ad inferiora quaſi revellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcavendum doloris impetum, propoſui Chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicus, ſcolopomachærio meo candente, dexterrimè inſtituit. His omnibus factis, dentem carioſum extrahi curavimus, quo injectiones ex decocto in curanda oſſium carie divino, per cavitatem evulſi dentis ad ſinum palati fiſtuloſum pervenirent. Cùm verò cavitas illa dentis, & calloſus palati ſinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari poſſet, quæſivi, utrum ignis efficaciam adhuc reſiduam, cum bona ſpe ſalutis, vellet experiri. Ægro annuente, *Domino Doctori* **Beern** / illud inſtrumentum *Tab.* I. *Figur.* IV. *Armamentarii* adumbratum, Auguſtam miſi, quo optimè ignito ſinum calloſum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ ſanguinis profuſionem incidit, uſque ad dentis cavitatem, eoque in orbem circumvoluto notabile veſtigium oſſi impreſſit. Eſcharâ ablatâ, in conſpectum venit palati caries, quam ter quaterve ferramentis candentibus *Tab.* XXII. *Fig.* VIII. & IX. tactam, naturâ medicamentis exſiccantibus aſſumptis & adhibitis adjutâ ſeparavit, & ulcere conſolidato patiens, priſtinam ſanitatem acquirens, fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conſervavit.

Observatio XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla ſuperiore ſeparatus.

EX conſiliis Medicis & *αὐτοψία* conſtat, mala, de quibus conqueritur Nobilis & honeſtiſſima Domina *Maria Cordula* Trappin/ eſſe Hemicraniam, & Steatoma vel Meliceridem ſuperioris maxillæ ſubcutaneam. Cauſa horum affectuum eſt materia pituitoſa, tenuis, bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet à caliditate hepatis, & obſtructione lienis; ſic illa partim ex capite, partim ex ventriculo, & utero provenit. Pro curatione affectuum neceſſe eſt, ut humores pituitoſi & bilioſi evacuentur, hepar refrigeretur, lien ab obſtructionibus liberetur, caput exſiccetur, ventriculus & uterus corroborentur, ne hujuſmodi humores in corpore generentur, colligantur, & poſtea in caput ruant. Hiſce indicationibus, ut prognoſticum attingam, credo nos ſatisfacere non poſſe, conſiderando talem capitis & inferiorum diſpoſitionem, quæ difficilis ſit curatu. Nihilominus tamen (ne paucorum menſium ſpatio malum pejus fiat, quod certe fiet, niſi primo quoque tempore idonea uſurpentur remedia) proponam, quæ in hoc caſu fieri debeant. Aperienda igitur, meo judicio, vena cephalica dextri brachii, & unciæ ſex vel ſeptem ſanguinis emittendæ. His peractis revulſionis & derivationis gratia, Domina patiens ſibi curet inuri ſetaceum, inter primam & ſecundam cervicis vertebram, vel loco hujus, ſingulis tribus menſibus nuchæ adhibeat veſicatorium, & quatuor digitis ſupra genu *Tab.* LIV. *Lit.* l. ſiniſtrum, atque in commodo brachii dextri loco *Tab.* LIV. *Lit.* F. inuratur fonticulus. Tumori duro, ante uſum acidularum, & decocti ſarſaparillæ, nullum topicum adhiberem. Corpus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Utatur igitur *ſyrupo cathartico*:

℞. *Syrup. de mann. lax.* ℥j.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacarth. ℈ijß.
Mag. Tartar. ℈j.
Aqu. ceraſ. nigr. q. ſ.

Ol. macis gutt. ij. *M. F. Syrup. liquid.*

Poſtea ſumat *Hydromel Tartariſatum*, & denuò purgetur *infuſione Agarici, Rhabarb. foliorumque Sennæ, ſyrupi roſ. ſolutivo* & *manna.* Hoc facto hepatis caliditas temperetur, lienque obſtructus aperiatur uſu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter hemicraniam, purgetur ſequentibus pilulis:

℞. *Maſſ. pilul. aurear.*
Cochiar. ana ℈jß.
Mag. Gialap. gr. vij.
Cum ſyrup. de beton. form. pill. no. xxj. deaurentur.

Poſtea caput expurgetur errhinis & maſticatoriis blandis, ne irritentur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur *ſpiritu cephalico*, cujus gutt. xv. manè & veſperi, in aliquot cochlearibus aquæ ceraſorum nigrorum ſumantur. Tempore autumni, poſt totius expurgationem, hepatis attemperationem, obſtructi lienis reſerationem, & capitis corroborationem, nihil præſtantius eſt ad diſſolvendum tumorem in maxilla ſuperiore durum, quam *decoctnm Sarſaparillæ*, quod habet hanc prærogativam, ut omnes tumores duros digerat & diſſolvat: ita tamen exhibeatur, ne ſanguinem calefaciat.

℞ *Radic. Sarſapar.* ℥ij.
Lign. Guajac. pro corroboratione ventric. ℥ß.
Aquæ fontan. ℔. viij.

Fiat infuſio per 24. *horas, dein coquantur ad conſumptionem medietatis, & colentur pro ſyrupo ſudorifero, de quo ſumat mane, quinque horis ante prandium,* ℥v. *& quatuor horis ante cœnam,* ℥iiij. *& ſingulis diebus, manè tantùm, hora una poſt aſſumptum ſyrupum, in lecto blandè & ſine vi ſudet per horulam.* Pro potu ordinario fiat ſecundum decoctum, *coquendo eandem materiam, primi decocti in* ℔ x. *aquæ ad conſumptionem tertiæ partis*, cui in fine ebullitionis addantur ℥ijß. *Uvarum paſſarum*: & ita decoctorum uſum per 30. dies continuet, renovando ſecundo quoque die decoctum ſecundum. Inter uſum ſudoriferi animadvertendum, ne alvus conſtipetur, ideoque alternis diebus utatur enemate, aut potione medica laxativa. Singulis quoque ſeptimanis ſumat ſemel præſcriptas pilulas, vel medicamentum æquivalens, & eo die, quo ſive pur-

gans ſive laxans per os aſſumit, à decocto primo abſtineat. Pro debilitate ventriculi recipiat ſemicochlear *ſpiritus maſtichini* ſequentis.

℞. *Maſtich.* ℥iij.
Galang. ℥j.
Cinnam. ʒij. *infund. in ſ. q. ſpir. vin. deſtill.*

Exteriori ventriculi regioni applicetur *Ceratum*, ex *Caranna* & *Tacamahaca*, aut aliud ſimile. Si his medicamentis tumor iſte non cedit, ad ſectionem deveniendum eſt. Et hæc ſunt pauca illa remedia, quibus Nob. patiens tutiſſimè poteſt uti: ea tamen omnia Clariſſ. & Excell. Medici præſentis judicio relinquo. *Ulm. Suev. die* 20. *Aug. Anno* 1642.

Curatio prædicti tumoris.

TUmor, cujus in præſcripto conſilio mentionem feci, fuit in dextra maxilla ſuperiore, & magnitudinem ovi gallinacei ſuperavit, albus, immobilis & durus. *Præterito autumno* (præparato corpore, & educto ſanguine) uſa eſt patiens decocto Sarſaparillæ, quo tumor ferè diſcuſſus, ut ex epiſtolis Dominæ patientis ad me datis patet.

Extractum literarum die 7. *Mart. Anno* 1643. *exaratarum Heilbrunnæ.*

TUmor in mala dextra poſt uſum decocti ſarſaparillæ minor factus eſt, ita ut ferè evaneſceret. Sic Deus Opt. Maximus direxit curationem. Ego putavi perfectè curatum eſſe tumorem. Quid fit? Infelix poſt Bachanalia, in balneum ordinarium conſilio & conſenſu Medici, ingreſſa ſum: & vix iterum egreſſa, animadverti alterationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidie majorem compreſſionem, non abſque dolore, ſentio, veluti tempore præterito, &c. *ex his patet fructus & utilitas decocti ſarſaparillæ.*

Sed poſt aliquot menſes, cum uteretur balneo, caput calefactum eſt, & tumor propter mœrores & continuas lachrymarum effuſiones ad priorem magnitudinem auctus.

ctus. Rebus ſic ſtantibus, patiens Heilbrunnâ venit Ulmam, ut ibi tumor Chirurgiâ curaretur. Communicatis cum Excellentiſſ. *Domino D. Chriſtophoro Eyſenmengero*, *Reip. Heilbrunnenſis Phyſico*, conſiliis, datoque prognoſtico, nos optimam ſperare ſanitatem, ſi modo os illæſum fuerit, præmiſſa purgatione & venæ ſectione. Dominam ægram *Anno* 1643. *die* 1. *Maji* in lecto, ligatis ad latera manibus, collocavi: deinde unus ex adſtantibus hamulo labium ſuperius nonnihil ſurſum traxit, ut commodè inter tumorem & muſculum primum, qui labium attollit, cultello ſeparatorio pervenire poſſem. Hoc cultello ſuperius uſque ad oſſis jugalis ſuturam perveni, & tumorem à prædicto muſculo ſeparavi. Inferius autem, prope dentes molares & gingivam, cartilagineam tumoris tunicam, quam ab oſſe quarto maxillæ ſuperioris eodem ſcalpello diducere fruſtra tentavi, inveni, ita ut coactus fuerim folliculum incidere, quo inciſo effluxit materia quædam craſſa & flava, inſtar mellis, tumorque ſubſedit. Effluxa materia, & cartilagine per forcipem exciſâ, vulnus *albumine ovi*, *pulvere chryſoliti præpar.* & *adſtringente Galeni* obligavi. *Die ſequente*, & ſubſiſtente ſanguine, prope muſculum ſecundum, qui labium abducit, inveni quoddam tuberculum, ſub quo erat foramen, per quod ſpecillo obtuſo, citra negotium, in cavitatem oſſeam perveni. *Die* 12. in præſentia D. D. *Eyſenmengeri* tuberculum illud incidi, & foramen illud dilatavi. *Die* 13. poſt abitum *D. D. Eyſenmengeri*, prope dentem caninum aliud tuberculum inſtar oſſis durum reperi, quod etiam forcipe *Tab.* XII. *Fig.* V. excidi. Interſtitium extracti folliculi, ab ultimo dente molari uſque ad caninum, ita conſolidatum fuit, ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conſervavi, donec oſſiculum beneficio decocti ſarſaparillæ deſquamaretur. Oſſiculo ablato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus maxillæ inferiori ſclopeto illatum.

ANno 1634. *die* 27. *Auguſti* Teſſerarius equitum Suecicus, in conflictu Nordlingenſi, in maxilla inferiori pau-

paulum infra dextram aurem, duobus ſclopeti globis ſauciatus eſt, quorum uterque linguam læſit, & oppoſitam maxillæ partem fregit, cum offenſione tonſillarum, omnium dentium molarium, inſigni fluxione ſanguinis, animi deliquio & febre. *Die* 5. læſionis ob inſignem ſanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui ſequentia:

℞. *Syrup. Acetoſ. citri.*
Julap. roſ. cum Tinct. ana ℥jß.
Aqu. Endiviæ.
Plantagin. ana ℥ij. M. *pro Syrup.*

Veſperi uſus eſt potione cordiali:

℞. *Margaritar. præp.*
Corall. rubr, præp.
Lapid. Chryſol. præp. ana gr. VII.
Aqu. Roſarum.
Plantagin.
Ceraſ. nigr. ana ℥j.
Syrup. corall. ʒij.
Acetoſit. Citri. ʒjß. M. F. *Potio.*

His peractis, revulſionis gratia, præſcripſi clyſterem refrigerantem.

℞. *Mell. roſ. ſol.*
Olei violat. ana ℥iij.
Decoct. emoll. ℥x. *Miſc.*

à quo ter dejecit materiam nigram, & ſanguine mixtam. Poſt uſum clyſteris, & ſanguinis fluxu compreſſo, religavi vulnus, & non ſolum inferiorem maxillam in utraque reperi parte læſam, verum etiam linguam, cum ininſigni inflammatione faucium & amiſſione loquelæ. Ideoque illico adhibui pro lotione oris gargariſmum adſtringentem. Elotis faucibus, tàm internè quàm externè impoſui *ſpongiolam combuſtam, albumine ovi agitato imbutam*, atque *pulvere ſtegnotico Gal. & lapid. chryſ. præp. aſperſam*, partibus vicinis *oleo roſato* inunctis faſciam adhibui: & hac ratione ſiſtebatur enormis ille ſanguinis fluxus. Die ſequente aliquantulum melius habuit, nihilominus tamen de inſigni dolore capitis, laterisque dextri pulſatorio conqueſtus eſt. Ob id ſecta fuit vena mediana ejuſdem lateris ad emittendas ℥iiij. ſanguinis. Poſt horam ſumpſit juſculum hordei, per infundibulum *Tab.* XI. *Fig.* XI. injectum. Tertio quoque die monſtravit digitis in-

inſignem dolorem muſculi temporalis. Quapropter adhibitum ſequens *cataplaſma.*

℞. *Farinæ hordei.*
Fabar. ana ℥vj.
Micæ panis domeſt. ℥iiij.
Olei *roſ.* ℥iij.
Vini rubr. &
Oxymel. ſ. ana q. ſ. M. *ad ignem in formam cataplaſmatis.*

Veſperi ſumpſit panatellam per ſiphonem, & parum aquæ hordei. Media nocte ſumpſit hauſtun *ſyrupi acetoſitatis citri, & vini Granator. ana* ℥jß. *cum Aqu. ceraſ. nig.* ℥ij. *Die quarto* monſtravit digitis & ſcripſit, ſe in faucibus, hoc eſt, circa columellam, ſeu plectrum vocis, inſignem dolorem pati. Subſiſtente ſanguine vulnus religavi, ex quo pus fluxit cum tanto fœtore, quem ferre non potui: elotis faucibus ſequenti *Gargariſmo*:

℞. *Aqu. Plantagin.* ℥ij.
Prunell. ℥j.
Bol. Armeni. ℈j.
Salis Prunell. ℈ij.
Aluminis. ℈j
Syrup. *Myrtini* ℥j. M.

Vidi circa columellam, & ſpecillo obtuſo tetigi quandam duritiem vacillantem, ſeu fruſtulum oſſis, quod partes circumſtantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc oſſis particulam volſellæ dentibus exemi. Veſperi, propter conſtipationem alvi, uſus eſt præſcripto clyſtere. *Die* 5. aliquantulum melius habuit, & religato vulnere magna puris ſemicocti copia exivit. *Die* 6. ſumpſit potionem medicam.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥jß.
Extract. Rhabarb. ʒj.
Aqu. Plantaginis. q. ſ.
Lap. Chryſol. præp. gr. VI. M.

à quo quater dejecit materiam flavam, vulnus obligatum fuit digeſtivo.

℞. *Terebinth. lot. in aqu. ſcordii.* ʒij.
Pulv. Iridis Florent.
Ariſtolochiæ rotund. ana ʒß.
Syrup. de roſ. ſiccis ʒij. *M. pro digeſtivo.*

Exterius applicata fuit turunda *oleo violato*, & *lumbrico-*

rum

rum terreſtrium oblita, ad linguam nihilo uſus eſt præter *Aqu. roſ. & gargariſmum. Die* 7. cœpit balbutire, dixit, monſtravitque digitis fauces iterum dolere, inſpexi & extraxi oſſis particulam, vulnus dein obligans, ut die præterito. *Die* 8. conqueſtus eſt de dolore colico, ſed poſt uſum clyſteris ordinarii, cui addita fuit portio quædam olei amygdalar. dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico feliciſſimè curato.

QUamvis *pilula D. D. Herlicii* in ore detenta omnem dentium dolorem mirficè ſedet, quæ conficitur ex *ſeminibus apii*, *opio*, *hyoſciamo*, & *ſyrupo papav.*

℞. *Semin. Apii gr.* ij.
Hyoſciam.
Opii. ana gr. IV.
Syrup. papav. q. ſ. M. F. Pilula no. j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem, quæ præſtantiſſima ſæpe eluſit remedia, curandam & præcavendam, *Dn. D. Spigelius*, ſcolopomachærio *Tab.* XIII. *Fig.* I. &c. candente, eam anthelicis partem, quæ ſuperiorem tragi immediatè contingit, feliciſſimo ſemper ſucceſſu incidit, vulnuſque deinde iterum conſolidavit. Hac nova Chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit tranſverſim inciditur, ita ut, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius revertatur. Hujus præſidii Chirurgici miram virtutem in ſe primùm expertus eſt Author, poſtmodum, me præſente, in non paucis aliis.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANno 1638. *Die* 27. *Februarii Hora noctis* 8. Illuſtris & Generoſi Baronis *Ferdinandi Geizkoffleri filius Ordolphus*, inter duodecimum & decimum tertium ſuæ ætatis Menſem, ob difficillimam dentitionem, apoplexiâ forti

forti mortuus. Quarto ante obitum die parentibus inuſtionem occipitis, *valdè proficuam, mihique pluries compertam*, propoſui, quam parentes recuſarunt, unde talia adhibui remedia, quæ in hujuſmodi magna intumeſcentia & gingivarum pruritu, febre & catharro non ſine fructu uſurpari ſolent. Nihilominus tamen ſine manifeſta membrorum convulſione, clamore & dentium ſtridore ſpes ultima totius familiæ univerſali apoplexiâ correpta è vita diſceſſit. Quod autem hoc tempore dentitio valdè periculoſa ſit, præſertim, quando pueri caninos accipiunt dentes, hoc eſt inter 12. & 13. à nativitate menſem, ex *Hipp. Aphor.* 25. *Sect.* 3. conſtat & proverbio: *Parentes de liberis ſuis gaudere non poſſe, donec dentes ſub oculis, canini dicti, editi fuerint.*

OBSERVATIO XXX.

Vincula linguæ unguibus malè diſrupta.

ANno 1628. *die* 2. *Martii* conjux *Jacobi* Zimmermans / peperit pulcherrimum filium, cui obſtetrix, cujus famæ parco, ligamentum linguæ unguibus more ſuo incidit, ut in futurum articulatè loqui poſſet. Huic operationi ſucceſſit dolor & inflammatio, quæ papillarum apprehenſionem, vel lactis potius ſuctionem infanti prohibuit. Parentes lactendi impotentiam linguæ vinculo adſcripſerunt, &, exiſtimantes, quod obſtetrix linguam nondum ſatis à vinculo liberarit, vocarunt Chirurgum, qui pari imprudentia, ligamentum & vaſa linguæ incidit, è quibus ſanguis in aſperam arteriam defluxit, & fœtum tertia die ſuffocavit. Extincto infante, mater cœpit conqueri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quorum dexter male tractatus tandem degeneravit in cancrum exulceratum, & fœminam, poſt perpeſſos graviſſimos dolores, enecavit. Fœmella quædam recens nata, poſtquam ipſi Chirurgus vinculum linguæ phlebotomo vulgari incidiſſet, propter dolorem linguæ parum lactis materni ſugere valuit. Lacte in mamma dextra concreſcente, mater fœtum admovit papillæ ſiniſtræ, qui, mitigato prius ſub lingua dolore, lac in utramque traxit mammam, ita ut tumor ex concreto lacte durus minimè emolliri, & reſolvi potuerit, niſi fœmella ablactaretur.

Quo

Quo facto mater in filiola obſervavit vertebras dorſi verſus dextram diſtortas, cui diſtorſioni vix emendabili anſam præbuit infantis unicæ ſolùm papillæ admotio. Ex his duobus ſaltem exemplis ſatis apparet, quàm periculosè vinculum linguæ unguibus Obſtetricum, & Chirurgorum phlebotomo non raró dilaceretur, & quanti facienda ſit legitima hujus vinculi Chirurgia, quam multis cum animadverſionibus nobis propoſuit *Hieron. Fabritius ab Aquapend.* de qua *vid. Tab.* XXXV. *Fig.* VIII.

Observatio XXXI.

Scrophulæ totum collum occupantes.

ANno 1631. *Menſe Januarii* chariſſima conjux *Joſeph* **Königs**/ ſcrophulis totum collum occupantibus obnoxia, me in conſilium vocavit, cui præſcripſi pulverem mixtum ex partibus æqualibus *ſacchari, gingiberis & turpethi*, qui pituitam, ſcrophularum conjunctam cauſam, ex profundioribus & remotioribus locis peculiariter expurgat, teſte *Avicen. l.* 4. *Fen.* 3. *Tract.* 2. *c.* 10. quia tamen honeſtiſſimæ hujus fœminæ natura ab uſu pulveveris in vino exhibendi abhorruit, ſequentem mixturam tribus vicibus, citra nauſeam, aſſumpſit.

℞. *Pulv. Turpeth.* ℈jv.
Gingib. Indic. cond. q. ſ. M. in form. Elect.

Corpore ab humoribus craſſis ſufficienter expurgato, parti affectæ appoſui *Ceratum oxæleum, oleo Logadorum* ſeu *de lacertis* emollitum, cujus deſcriptio hæc eſt: *Recipiantur lacertæ virides vivæ, quantum placet, coquantur in oleo communi, donec lacertæ comburantur, & oleum fiat nigrum. Colatura indatur vitro, & reponatur ad ſolem, uſque dum fæces ſubſideant, oleum clareſcat, & fuſcum colorem acquirat:* & exhibui per triginta dies ſingulo mane ʒvj. de Electuario, quod *Hercules Saxonia*, & *Joannes Prævotius*, tanquam longè certiſſimum ad curandas ſcrophulas remedium, pro ſecreto habuerunt, & ita pararunt.

℞. *Lacertarum ſive communium, ſive virid. No. Centum. Abſciſſis capitibus & caudis, exenterati infundantur in aceto vini albi per ſe acerrimo, & ſine pipere facto, per 4 dies: deinde exſiccentur, & macerentur in*

alio aceto, ſiccenturque iterum in umbra aut Sole, & in pulverem redigantur. Quo facto, pulveris ℥j. *admiſce mell.* ℥iiij. *Fiat mixtura, de qua per* 30. *vel* 40. *dies pueris dentur* ʒij. *adultis vero* ℥ß. ʒvj. *vel* ℥j. *ad ſummum.*

His remediis exhibitis & appoſitis noſtra patiens ſpatio menſis curata eſt. *Johan. Riol. l.* 2. *Anthropograph.* 15. *de meſenterio* ſcribit; ſcrophulas in corpore nunquam erumpere, niſi meſenterium ſtrumoſum fuerit, quod etiam teſtatur *Guido* & *Ingraſſias.* Ejuſmodi meſenterium innumerabilibus glandulis repletum inveni in Nobil. Dominæ Altesheimern cadavere, quod, quoniam totus corporis habitus ſcrophulis erat quaſi refertus, aperui, & in hydropis cauſam inquiſivi.

Mirificam unguenti, quod Fabritius ab Aquap. l. 1. pentateuch. c. 21. *ad ſcrophulas apertas commendat, virtutem expertus ſum in quadam monacha & puella, quarum illa ſcrophulas habuit exulceratas in mammis, & hæc in collo.*

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum reſpiratione difficillima, & inhibita deglutitione.

NObilis quædam fœmina Ulmenſis, *Anno* 1627. *Die* 7. *Julii,* menſtruis fluentibus, circa veſperam periculosâ anginâ fuit correpta, quæ reſpirationem valdè difficilem reddebat, deglutitionemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus ſubitò clyſterem laxativum injeci, & eo rejecto ſanguinis ℥jv. ex vena brachii mediana educi curavi. *Die* 8. *Julii*, hora ſexta matutina, Enema fortius fuit infuſum, quo reddito patienti in lecto erectæ Barbitonſor venas ſub lingua incidit, & cucurbitulas ſiccas femorum parti domeſticæ, cum multa flamma affixit, non ſolùm, ne purgatio menſtrualis impediretur, verùm etiam ne major ad partem affectam fieret attractio. Sanguine ſufficienter extracto, cucurbitulas removi, & patienti gargariſmum præſcripſi, qui in omnibus periculoſis anginarum ſpeciebus, cùm in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, ſi eo fauces inflammatæ ſæpius in die colluantur.

℞. *Pulv. ſinap.* ℈iß.
Acet. vin. acerrim. ℥j.
Aqu. plantag. ℥iij.
Sacch. albiſſ. ʒij. *M. F. Gargariſmus.*

qui ſpatio horarum quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos reſolvendo, patientem morti proximam ab angina liberavit.

OBSERVATIO XXXIII.

Facies pulvere tormentario ambuſta.

ANno 1634. *Menſe Novembri*, Aromatarii cujuſdam filius in taberna ſua depoſuit ollam vivis carbonibus repletam prope ſcrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ civiles pulveris tormentarii. Hinc Africus violentior ſpirans ſcintillam ex olla in ſcrinium nullo operculo contectum detulit, ex qua pulvis accenſus pueri manus calefacturi faciem ita combuſſit, ut neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuiſſet. Parentes de pueri reſtitutione valdè ſolliciti, meum conſilium primâ læſionis horâ petierunt, quibus, ut pro virili ſatisfacerem, præſcripſi ſingulare linimentum, quo ſolo Chirurgus partes læſas quater de die inunxit, & ſeptimanæ ſpatio ingentem illam ambuſtionem, nulla remanente cicatrice, curavit.

℞. *Butyri rec. novies, vel ſæpius liquefacti & in aqua ſpermat. ranar. diſtill. loti.* ℥vj.
Ol. de vitell. ovor. ℥ij. *M. F. Linim.*

Quod in quibuſvis ambuſtionibus empyreuma exſtinguit, inflammationem mitigat, puſtulas prohibet, ſimulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta ſerena ſetaceo nuchæ inuſto curata.

ANno 1639. *Maria* Rothin/ in Territorio Ulmenſi nata, circa vigeſimum ſextum ſuæ ætatis annum ob

ſuppreſſos menſes conqueſta eſt de utriuſque oculi vitio, quod vulgò gutta ſerena nominatur. Huic in Noſocomium ſuſceptæ circa novilunium venam ſaphænam dextri pedis incidi, & ſanguinis uncias ſex educi curavi. Deinde *pilulas uterino-cephalicas*:

℞. *Maſſ. pill. de caſtoreo.* ℈ij.
Extract. Cochiar. ℈j.
Mag. Gialapp. gr. vj.
Aqu. artemiſ. q. ſ. Form. pill. nº. *xxj.*

& *vinum medicatum* præſcripſi ad expurgandum totum ſanguinem & caput. Poſt catharticorum uſum fonticulum femori dextro quatuor digitis ſupra genu inuſſi. Elapſis quatuor ſeptimanis, menſes cœperunt fluere, ſed admodum diminutè: quapropter patienti exhibui doſin pilularum de Ammoniaco correctarum, à quibus purgatio ſatis evidenter fuit promota.

Circa tertium novilunium menſes apparuerunt, & fluxerunt, ſed adhuc diminutè: quamobrem patiens repetiit uſum pilularum menſes promoventium, à quibus ad nutum fluxere. Quarto menſe purgatio juſto tempore & quantitate reſpondit: nihilominus tamen, patiens triſtiſſima, inde viſum non recepit. Hinc, quia antehac in *Johann. Davidis Commerelii* chariſſima conjuge, & *Johanne Cunrado Ebingero* ſetaceum nuchæ inuſtum ad hujuſmodi nervorum obſtructiones præſtantiſſimum inveni, cervici ſetonem applicui, ulceraque per viginti dies aperta detinui, donec ægra priſtinum viſum lætiſſima receperit. Menſibus ritè fluentibus, fonticulum in femore conſolidavi, & ab eo tempore uſque ad annum 1645. incolumi ſanitate fruita eſt.

OBSERVATIO XXXV.

Excreſcentia carnis in naribus Gallica.

Ruſticus quidam Jungingenſis Ozæna Gallica laboravit, cujus excreſcentiâ nares ita fuerant obſtructæ, ut patiens per eos aërem inſpirare minime potuerit. Quapropter præſcripſi curam ex ligno ſudoriferam, eâque finitâ, excreſcentiam narium conſumpſi ſequenti unguento.

℞. *Linim. pag. 22. ad carunculas in meatu urinario auferendas, è* Prævotii medicina pauperum *propoſ.* ℥j.
Mercurii præcip. ʒiß. *M. in formam Unguenti.*
quo illinantur turundæ naribus immittendæ. Carunculis exeſis, naribus impoſui canales plumbeos, cerato divino obductos, donec conſolidarentur ulcera. In ejuſmodi ulceribus alii commendant mixturam ex *decocto ligni ſaſſafras, melle roſato, pulvere Mercurii præcipitati* & *aloës ſuccotrinæ*, quâ ſæpius in die nares lavant, & feliciſſimè curant.

Hoc unguento præſtantiſſimo nuper quoque Ulmanum textorem, poſt præmiſſam curam ſudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris ſenſum intra ſeptimanæ ſpatium liberavi.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta ſerena utriuſque oculi incurabilis.

ANno 1642. *Johannes* Hegelen/ Apparitor Ulmenſis, conqueſtus eſt de *Amauroſi*, quæ modernis *Gutta ſerena* vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accipit repetitis vicibus pilulas ophthalmicas.

℞. *Maſſ. pilul. Lucid.*
ſine quibus. ana ℈jß.
Magiſt. Gialapp. gr. vj.
Ol. fœnicul. deſt. gutt. ij.
Aqu. Euphraſiæ. q. ſ. Form. pill. no. xxvij.

quibus nil quicquam conferentibus, cervici primum veſicatoria imponi, & ſetaceum in nucha applicari juſſi, quod utrumque præſidium, cum cæcus ſine emolumenti perceptione admiſiſſet, revocavi in memoriam, quæ *Anno* 1620. obſervationibus meis inſerui. Cadaver pauperculæ cujuſdam Patavinæ (quæ per viginti annos amauroſi pedetentim invadente laboravit, & tandem cancro mammillæ ſiniſtræ occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cavitatem detruſo, miſerrimè obiit) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, ubi præſentibus multis ſtudioſis, in cauſam hujus cæcitatis legitimam inquiſivi. Aperto igitur cranio, inveni duos anteriores cerebri ventriculos ſubſidentiam paſſos, & conglutina-

tos, per quos ſpirius animalis ad oculos deferri non potuit. Unde nervis opticis ſenſim emarceſcentibus (apparebant enim duplo minores, quàm in aliis) amauroſis, illæſo undiquaque oculo, inducta fuit, benè enim adhuc nutriebatur venis, & arteria ad oculi radicem ingreſſa turgebat, adeoque inflammationem quandam, menſtruis nempe regurgitantibus, inſinuabat. Addebat *Excell. Spigelius* in lectione Anatomica, quam ſuper pauperculæ caput habuit, vitio huic minimè occurri potuiſſe, licet *Pauſanias* aliquando ex vulnere frontis talem guttam ſerenam ſublatam fuiſſe affirmet; inde quoque ſatis eluceſcere, guttam ſerenam non ſemper, imò rariſſimè ex obſtructione nervorum opticorum oriri, ſed plerumque ejuſmodi diſpoſitionem præſupponere. *Hinc etiam mirum non eſt, quando ejuſmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

OBSERVATIO XXXVII.

Introceſſio cranii mollioris in adulta minimè fiſſi.

IN generali capitis contuſionum curatione ſuprà *pag.* 63. annotavi, cranium in adultis rariſſimè deprimi citra rimam, ſive internæ ſive externæ laminæ, niſi in iis, quibus à natura mollius eſt cranium. Hoc confirmavit Ancilla *Mich.* Rietmans/ quæ trigeſimo ætatis anno, vas aqua plenum ſupra caput ferens, de ſcala decidit in ſynciput dextrum, cui tumefacto accerſitus *Nicolaus* Reutte/ pellem agninam calidè applicuit. Altera die, remotâ pelle, & foveâ digitis perceptâ, adſtantibus depreſſionem cranii, & neceſſariam cutis diviſionem, indicavi: quâ conceſſâ, integram cutim ſcalpello in crucem incidi, ſtatimque oculis, & ſpecillo rotundo, deprehendi parvam atque in exteriore lamina minimè fiſſam depreſſionem. Obligato vulnere, de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam caſus ab alto fuit vehemens, modiolorum operam propoſui, quam patiens admittere noluit. Facto itaque prognoſtico, quod vulnus hoc, vel potius depreſſio, laminâ interiore fiſſâ, citra cranii perforationem tutò curari nequeat, eâ vero integrâ exiſtente patiens minori cum periculo ſanari,

pla-

plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec unicum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel aliqualem cerebri noxam arguiſſet, per ſecundam intentionem curavi.

Observatio. XXXVIII.

Fiſſura cranii capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANno 1644. biga quædam deonerata tranſiit *Davidem* Hielbronner/ & ſynciput ſiniſtrum cum detectione oſſis & rima cranii læſit, quâ obſervatâ & parentibus monſtratâ, vulnus ſtuppâ ſtegnotico imbutâ dilatavit Chirurgus *Ezechiel* Vogel/ quò neceſſaria cranii deraſio tutiſſimè inſtitui poſſet. Altero mane acceſſitus reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fiſſurâ dubiâ fractum. Hinc rimam ſcalpris inſtructus ſtatim deraſi, & ultra meditullium perveniens, obſervavi interiorem cranii tabulam rimâ tantummodo capillari fiſſam. Quare remotis ſcalpris vulnus cum oſſe deraſo medicamentis ſolitis tractavi, puerumque viginti quatuor dierum ſpatio feliciſſimè reſtitui, qui neglecto ſcalprorum uſu, quod crebra teſtatur experientia, perire potuiſſet. Rationes, propter quas cranium haud perforarim, videantur ſupra *pag.* 53. *de rima calvariæ capillari & penetrante.*

Eodem modo reſtitui *Johann. Georgium* Hornung/ qui *Anno* 1635. *die* 28. Decembr. in muſculo temporali vulnus accepit, cum rima cranii penetrante, ſed capillari.

Observatio XXXIX.

Contuſio occipitis ſcalpris deraſa.

ANno 1637. *Menſe Septembri*, *Maria* Lutzen/ à militibus Bavaricis miſerrimè tractata, conqueſta eſt de vehementiſſimo occipitis dolore, cujus cauſa erat empiricus, qui medicamentis tumorem ſtatim ſuppurantibus maturavit, deinde reſolventia, per quatuordecim dies, adhi-

adhibuit, donec materia purulenta exitum, ob integumentorum craſſitiem, non inveniens, pericranium (unde vehemens dolor) & cranium corroderet, muſculorumque (qui caput extendunt, & ſplenii rectique vocantur) inſertiones ab oſſe diduceret. Patiens in Xenodochium Ulmenſe recepta, petiit auxilium manuale. Quare, præmiſſis univerſalibus, & ratione victus tenuioris inſtituta, occipitis exteriora, ut materiæ præcluſæ pararetur exitus, ſcalpello in triangulum, ne muſculorum dictorum fibræ tranſverſum læderentur, incidi uſque ad os, quod aſperum, & à materia corroſum, reperi. Evacuatâ igitur materiâ, vulneris labia medicamento ſtegnotico, ſatis noto, replevi, & altera die os aſperum ſcalpris undique deraſi: Operatione peractâ, cranio pulverem Cephalicum inſperſi, vulnerique digeſtivum adhibui, donec bidui ſpatio cranium ſcalpris deraſum, carne ſolida obduceretur. Oſſe carnibus contecto, vulnus beneficio unguenti de betonica incarnatum, cerato divino cicatriſavi. Poſt vigeſimum à deraſione diem, cranium aliquot ſquamulas protrudens, dolorem capitis renovavit, qui tamen, exemptis volſellâ oſſiculis, ſtatim ceſſavit. *Hîc obiter monendum, ne Chirurgiæ tyrones (ſi contuſiones in capite ſuppuratæ appoſitis medicamentis tam diu minimè cedunt) reſolventium uſum protrahant, ſed potius, citra moram & periculi metum, cranii velamenta debitè incidant, ne pus ſub craſſiſſima cute longiùs dimorans, pravam qualitatem acquirat, & cum pericranio ſubjectam calvariam erodat.* Vid. *Tab.* XXX. *pag.* 61. contuſio capitis ſine læſione cutis & cranii.

Observatio XL.

Fiſtula thoracis, cum eroſione claviculæ.

Anno 1627. *die* 10. *Novembris* ad me venit *Johannis Majeri*, civis & cupedinarii Ulmenſis *Uxor*, *Sabina*, monſtrans *tumorem cum fiſtula, ſupra claviculam ſiniſtram, cujus fiſtulæ orificium fuit tam anguſtum, ut vix alicujus aciculæ cuſpidem admitteret.*

Hujus cauſam quærenti reſpondit ægra, quod ante ſemeſtre, febre acutiſſima laboraſſet, quæ abſceſſum in hac parte excitaſſet. Hunc abſceſſum Medicus aliàs exer-

ercitatiſſimus, & *Mattheus Memmingerus* Barbitonſor, adhibitis ſuppurantibus, cauſtico medicamento, non jucundè (*eo quod per* 36. *horas applicitum atrociſſimos dolores, crebrumque animi deliquium excitavit*) aperuerunt, & eſcharam, quæ magnitudinem thaleri adæquavit, phlebotomo violenter detraxerunt, quâ ablatâ effluxit materia quædam fœtida & flava, at in pauca quantitate. Ulcus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem conſolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturæ negotio reſolvendam reliquerunt. Poſt menſem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò majorem excrevit, quem denuo maturantibus uſurpatis emollitum cultro raſorio inciderunt, ut materia excluderetur, quæ iterum pauca & bilioſa fuit: quâ excluſâ, vulnus iterum per primam intentionem conſolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abſceſſum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læſione oſſis ſuſpiciantes, quam tot recidivæ facillimè indicare potuiſſent, ita ut vel tandem abſceſſus in fiſtulam degeneraret, ob quam patiens, quotieſcunque brachium ſiniſtrum, vel etiam quemcunque pedem parùm movebat, atrociſſimos cruciatus, & ſyncopem paſſa eſt. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, præſcripſi medicamenta, quæ evacuarent bilioſos humores, in toto corpore abundantes; horum enim copiam demonſtrabant conſtitutio corporis calida & ſicca, febris acutiſſima antecedens, flavus totius corporis color, *& ipſa materia flava*, quæ per fiſtulæ orificium quaſi tranſſudavit. Corpore præparato, & repetitis vicibus cholagogo optimè expurgato, fiſtulam anguſtiſſimam dilatavi, non ferramentis inciſoriis (quibus non ſolum muſculus pectoralis, ex præcedentibus inciſionibus ſatis læſus, magis offenderetur, verum etiam timor eſſet, ne iis ſiniſtrè adhibitis vaſa jugularia diſſecta, vel parùm læſa, vitam cum ſanguine effunderent) ſed turunda ex radice Gentianæ præparata (hoc eſt in turundæ formam accommodata, ſupra fornacem exſiccata, & in altera extremitate filo alligata,) quam foramini impoſui, eam detinendo *Emplaſtro diapalmæ* ac *deligaturâ Cataphractæ Tab.* LIV. *Lit.* S. & relinquendo in fiſtula per diem naturalem. *Sequenti die* radicem ab ichore bilioſo tumefactam, & imo apice denigratam, volſellâ exemi, & ſpe-

cillo rotundo ſinus qualitatem, & coloris hujus cauſam inveſtigans, os aſperum reperi, & mobile. Quare pro majore foraminis dilatatione, radicem alterâ craſſiorem adhibui, cum *emplaſtro diachalciteos* & *dicta faſcia*, inunctis quoque partibus vicinis, ad detinendam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione ſubortus, licet vehemens non fuerit, facilè attrahere potuiſſet. *Tertia die* gentianam adhuc majorem intruſi, & ſic conſequenter, quotidiè auxi magnitudinem turundæ, uſque dum foramen pro remotione oſſis, jam ſeparati ferè, ſufficiens viſum fuerit.

Sexto die fiſtulam, globulis ex ſpongia paratis, filòque alligatis, implevi, ut extrahi poſſint, propendentibus filis de foramine, & ſuperimpoſito Emplaſtro cum faſcia Cataphractæ, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum eſt hæc: Sumatur ſpongia nova, & aquâ dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & reſinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, poſtea ſub prælo fortiter exprimatur, & in umbra ſiccetur: exſiccata conſcindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. *Septima die*, remotis ſpongiolis, fiſtulà fuit ampliſſima, per quam oſſiculum, volſellâ arreptum, abſque ſingulari dolore extraxi. *Octava die*, ſubſiſtente ſanguine, oſſi ſano & detecto pulv. ſequ. inſperſi:

℞. *Radic. Irid. Flor.*
Ariſtol.
Peuced. ana ℈jß.
Euphorb. ℈ß.
Myrrh. ℈j. *M. F. Pulv.*

quem filamentis carptis & ſiccis aſperſum appoſui, donec firmiſſima carne fuerit obductum: Ulcus verò ſacchari albiſſimi pulvere (*quod etiam bilis acrimoniam mitigat*) quotidiè inſperſo deterſi, & tandem Emplaſtro diapalmæ cicatricem comparavi. Duritiei remanenti applicui *Emplaſtrum Oxæleum*, cum linteo triplici vino decoctionis expreſſo, & ligatura conveniente, ut reliquiæ diſcuterentur, & novus ad partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hac ratione, intra quatuordecim dies, feliciſſimè mulierem, ab affectu periculoſiſſimo pariter ac moleſtiſſimo, liberavi, ut teſtabitur patiens adhuc ſuperſtes, quæ cum *Georgio Hebichio* Tin-

Tinctore, in altero conjugio, per decennium, integerrimè vixit.

Observatio XLI.

Vulnus thoracis cum fractura coſtæ.

JOhannes Van der Eiſen / Auguſtanus, ſculptor ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiaſtes, *Anno* 1628. Ulmæ in diverſorio ad Roſam, hora noctis undecima, vulnus accepit à piſtore quodam, in ſiniſtro hypochondrio, circa quartam coſtam ſpuriam (quæ in parte cartilaginoſa per tranſverſum erat diſſecta) cum exitu omenti, & magna ſanguinis profuſione, quam varia ſequebantur ſymptomata, animi videlicet deliquium, vomitus, dolor & tumor inſignis circa ſeptum tranſverſum. Vocatus ſtatim omentum adhuc integrum repoſui, & vulneri turundam, ex ſtuppa cannabina, albumine & vitello ovi concuſſis imbutam, pulvere ſtegnotico inſperſam, filoque alligatam indidi, ſuperimpoſito cerato diapalmæ, cum decenti per Soſtrati vinculum ligatura: repoſito omento, & exhibito medicamento corroborante. *Die quarto Januarii*, circa horam ſextam matutinam, ægrum acceſſi, ut vulnus religarem & inſpicerem; ac quoniam, propter virium debilitatem, & hæmorrhagiæ metum, non licuit, illi exhibui juſculum gallinæ adſtringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplaſma abdomini applicui, quod conſtabat ex digerentibus, reſolventibus, anodynis; pro virium reſtauratione & ſiſtendo ſanguinis fluxu, ſequ. Elect. præſcripſi.

℞. *Conſ. Roſ. antiq.*
Symph. ana ℥iiij.
Trochiſc. de charab.
Terr. ſigill.
Corall. rubr. præp. ana ℈j.
Marg. præp. ℈ß.
Syrup. Myrtin. q. ſ. pro Electuar. de quo ſæpius per diem ſumpſit. ʒj.

Ob pectoris anguſtiam, & reſpirationis difficultatem, ordinavi Eclegma ſequ. cujus crebro uſu craſſam & viſcidam materiam exſpuit.

℞.

℞. *Syrup. Capill. Ven.*
Liquirit. ana ℥vj.
Farfar.
Veron. ana ℥ß.
Tab. diatrag. frig. ʒiij.
Aqu. violar. q. ſ. M. F. Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus inflammatorium, applicui cataplaſma uſitatum. *Quinto menſis die*, dolor & tumor aliquantulum remiſêre, unde ſubſiſtente ſanguine, vulnus religavi, cui turundam, digeſtivo inunctam & filo alligatam, intruſi, ſuperpoſitis cerato, cataplaſmate, & faſciâ eâdem. *Eodem die* exhibui juſcula *Herb. Pimpinell. Tormentill. Conſolid. major. Saracen. Equiſet. Veronicæ, Fragariæ, & Sem. melon.* alterata, ut materia in abdomine contenta, per vias urinarias excerneretur: *addita ſunt adſtringentia, ne diuretica ſine his exhibita, novam hæmorrhagiam excitarent.* Sub noctem conqueſtus eſt de pruritu in meatu urinario, qui præſagiebat, materiam in cavum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per urinam expelli.

Sexto menſis die dolor omninò remiſit, tumorque circa vulnus evanuit: at patiens dixit, ſe majorem ſenſiſſe pruritum, dum urinam redderet, quam inſpexi, & copioſo pure permixtam inveni.

Septimo die, conqueſtus eſt æger de dolore circa humerum dextrum, ſub veſperam de dolore hepatis cum febre & tuſſi ſicca.

Cum igitur *octavo* prædicti dolores cum calore febrili increſcerent, ex vena baſilica dextri brachii miſi ſanguinem ad ℥iiij. quo evacuato, dolores poſt unam & alteram horam ceſſarunt, & febris denuò remiſit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & patiens in reliquum benè habuit, unde vulnus conſolidare cœpi, quotidiè turundam minuendo, donec cicatrix induceretur. Per noctem verò ſentienti, circa os ſacrum & veſicæ regionem, dolores colicis ſimiles, præſcripſi die decimo potionem ſequentem:

℞. *Ol. Amygdal. dulc. rec. expr.* ℥iij.
Mann. elect. ℥iiß.
Aqu. Chamomill. q. ſ. M. F. Potio.

Quâ aſſumptâ magnam bilis copiam evomuit, vigeſieſque per alvum excrevit materiam bilioſam, quæ huj-

juſmodi dolorum unica exſtitit cauſa. Hac evacuatione facta patiens melius habuit, remittentibus in totum doloribus, uſque in diem vigeſimum tertium, quo, ob errorem in victus regimine commiſſum, diarrhœâ bilioſâ fuit correptus, nam ſuaſu muliercularum aſſumpſit, & avidè comedit pruna ſylveſtria, à quibus etiam inſignis dolor colicus, cum teneſmo, oriebatur: quapropter die 24. exhibui *Rhabarb. pulv.* ad ʒj. in *Aqua cichorei*, & duabus poſt Rhabarbarum aſſumptum elapſis horis, potionem ſequentem:

℞. *Ol. Amygdal. dulc. rec. expr.*
Decoct. Chamomill. ana ℥iij.
M. F. *Hauſtus.*

Bile ſufficienter excretâ, circa horam undecimam ante meridiem cruciatus colici, cum teneſmo, penitus ceſſarunt. *Die vigeſimo octavo* vulnus cerato divino ad cicatricem fuit perductum, ita ut æger de nullo circa plagam dolore, de nullaque reſpirandi difficultate conquerens, *vigeſimo nono* in publicum prodiret, & cum ſociis ad mediam noctem perpotaret. *Die quarto Februarii* reſtitutus cum conjuge in patriam iter paravit, & illam ante diſceſſum fuſtibus egregiè excepit, ob leviſſimam cauſam excandeſcens. Cujus facti certior factus maritum admonui, ut ſibi inpoſterum, quantum poſſibile, ab animi pathematibus caveret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculoſum.

ANno 1633. *Die 9. Menſis Februarii*, Generoſus Dominus *Nicolaus Dietericus*, *dictus* **Spehrreiter**/ in monomachia ſauciatus fuit à Generoſo Domino **Rittwein**/ Præfecto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur ſiniſtro carpo, cum læſione venarum ac tendinum, ad manum extremam decurrentium, alterum dextræ mammillæ digito tranſverſo infra papillam, *quod in capacitatem thoracis penetrabat, cum vaſorum intercoſtalium læſione, & ſputo ſanguineo.* Hic propter ſæva ſymptomata, & animi præſertim deliquium, quadrigâ delatus eſt in ſuum hoſpitium, ubi vulneri omnia ne-

neceſſaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum eſſe judico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adſtantium dixerunt, ſe poſſe exſugere ſanguinem, qui in thoracem fluxit. Admiſſi ſuxerunt quidem, at non ſanguinem, ſed potius aurum: unus enim inter ſugendum vulnerato annulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, ſed proditus iterum reſtituit. Accerſitus vulnus thoracis inſpexi, & ſpecillo obtuſo per foramen in capacitatem thoracis miſſo, eam ſanguine repletam inveni. Ex ſputo ſanguineo ſuſpicatus ſum læſionem pulmonum, unde per vulnus albumen ovi, *pulvere adſtringente Galeni, Lapid. Chryſoliti præparati & pauca aqu. plantaginis* conquaſſatum per ſiphonem *Tab.* XXXVI. *Fig.* IV. ☽. injeci, immiſi dein vulneri turundam ex ſtuppa cannabina confectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam; inunxi partes vicinas oleo roſato, deſuper appoſui ceratum diapalmæ, partemque linteo triplici vino rubro expreſſo, & *Soſtrati vinculo Tab.* XXXVII. *Fig.* VI. obligavi. Vulneri in carpo eadem remedia, ad fluxum ſanguinis compeſcendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium, & ſiſtendo ſanguinis fluxu in thoracem, ſæpius uſus eſt ſequenti Aqua.

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.*
Roſarum.
Plantag.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥jß.
Cinnamom. ʒjß.
Spir. lilior. convall. ʒj.
Pulv. lapid. chryſol. præp.
Hæmatit.
Corall. rubr. ana ℈jß.
Marg. præp. ℈j.
Lap. Bezoar. gr. VII.
Man. Chriſt. perlat. ℥ß. *M.*

Ob ſitim bibit *aquam hordei, ſyrupo coralliorum & Tinctura roſarum permixtam,* ſtrictè obſervans tenuis rationem victûs.

Propter ſputum ſanguinis & febrim, revulſionis ſcilicet & ventilationis gratia, curavi venam jecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor uncias ſanguinis educi. Hiſce

Hiſce peractis, præter decoctum hordei, tincturâ de roſis alteratum, & ptiſanam hordei, pro cæna nihil aſſumpſit. *Secundo* mane conqueſtus eſt, ſe præterita nocte nihil vel parum dormiſſe, unde horâ octavâ matutinâ ſequentem admiſit clyſterem.

℞. *Rad. Acetoſ.*
Althææ. ana ℥ß.
Herbar. Pimpinell.
Agrimon.
Acetoſ.
Malv.
Violar.
Veronic. ana M. ß.
Semin. Lini ʒiiij.
Fœnicul.
Citr. ana ʒj.
Coqu. in ſ. q. ad ℥x. *colat. add.*
Mell. violat. ſolut. ℥iij.
Ol. Violar. ℥ij.
Chamomill. ℥j. M. F. *Clyſter.*

à quo ter dejecit. Poſt rejectum clyſterem religavi vulnus, ex quo parum ſanguinis effluxit. Eodem tempore conqueſtus eſt Generoſus patiens, de inſigni dolore & calore lateris vulnerati, ob ſanguinis fervorem in thorace collecti. Cum autem ſanguis iſte ob vulneris anguſtiam exitum nullum haberet (*etſi æger collocaretur in eadem figura, quâ læſus fuerat*) & febris nimium creſceret, neceſſarium planè fuit ſanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per ſcalpellum *Tab.* XIII. *Fig.* I. & *Tab.* XXXVI. *Fig.* V. E. vel nova ſectione inter tertiam *Tab.* XXXVI. *Fig.* II. 4. & quartam ab ultima enumerata coſtam, ſecundùm *Hippocratis* mentem inſtituta. Hîc enim obiter notandum, quod *Hippocrates* coſtas incipiat numerare ab infima ſeu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præſertim corpore optimè tangi queant, atque idem ſit, ac ſi dixiſſet, inter 9. & 10. coſtam inſtituendam eſſe ſectionem à ſuperioribus numerando. Dilatatio vulneris fruſtrà fuiſſet tentata, quoniam major ſanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracentheſi profeciſſem, ſive in dextro, ſive in ſiniſtro latere facta fuiſſet. In ſiniſtro non contuliſſet, quoniam in dextro colli-

ligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorſi jecoriſque inſignis dolor & intumeſcentia: ſupererat expurgatio per urinam & ſputum, quam tamen exſpectare nimis periculoſum erat, ob materiæ copiam, quæ nativi caloris ſuffocationem minabatur.

Quare obligavi vulnus, velut die præterito, & ad aliud auxilium deveniendum eſſe mecum concludens, mihi curavi fieri cannulam & obturatorem aureum *Tab.* XXXVI. *Fig.* IV. A. ut facili negotio vel in triangulum, vel ſemicirculum, inflecti poſſint. Hoc inſtrumento in triangulum curvato, & in capacitatem thoracis lentè impoſito, ſtyloque extracto, magna copia ſanguinis (ſine ſuctione, quæ fit ore) per cannulam effluxit. Poſt ſanguinis hanc evacuationem vulneri impoſui cannulam alatam & auream *Tab.* XIII. *Fig.* XII. *pulvere adſtringente Galeni*, *chryſoliti præp.* & *albumine ovi illitam*: deſuper applicui *Emplaſtrum diapalmæ*, ſpongiam novam in vino rubro expreſſam, & linteum duplex, cum *Soſtrati vinculo.* Ab hac evacuatione totâ nocte melius quàm præteritâ quieſcere potuit vulneratus. *Tertio* poſt læſionem *die* inſtrumentum prædictum thoraci adhibui, & libram iterum unam & dimidiam, cum admiratione non ſolùm adſtantium, verùm etiam cum bona virium tolerantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat ptiſana & decoctum hordei, aſſumpſit veſperi emulſionem:

℞. *Semin. Melon.* ʒiiij.
Papav. alb. ʒj.
Aqu. Fragariæ.
Pimpinell.
Veronicæ.
Nymph. ana ℥ij. *F Emulſio, cui addatur*
Lapid. chryſ. præparat.
Margaritar. præp.
Corall. rubr. præp. ana gr. v.
Syrup. violar. ℥j. M.

poſt cujus uſum tota nocte quietè dormivit. *Die quarto* læſionis, mingens acerbiſſimum dolorem in meatu urinario ſenſit: inſpexi igitur urinam, quæ omninò turbata & foetida mihi certiſſimum ſignum fuit, materiam in thorace contentam ad vias urinarias tendere.

Veſperi ob conſtipationem alvi uſus eſt *Enemate* ſequenti: ℞.

℞. *Sequent. Decoct.* ℥x.
Mell. viol. ſol. ℥ij.
Caſſ rec. extr. ℥ß.
Ol viol. ℥iij. M.
à quo bis dejecit.
℞. *Herb. Veron.*
Pimpinell.
Prunell.
Plantag.
Agrimon. ana M. ß.
Hord. integr. p. ß.
Coqu. in ſ. q. aqu. & vini oligophori ad ℔j. *Colaturæ adde Mell. roſ. col.* ℥ij. *Miſce pro injectione detergente & conſolidante.*

Hoc decocto per ſiphonem *Tab.* XXXVI. *Fig.* IV. ☽. depictum injecto, & denuo evacuato, cannulam ex auro perforatam *Tab.* XIII. *Fig.* XII. & digeſtivo oblinitam vulneri impoſui, ac deſuper ceratum diapalmæ, ut & ſplenium quadruplicatum vino rubro expreſſum, adhibui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, ſed alternis diebus ſuis remediis curatum & obligatum. *Die ſexto*, ob amaritudinem oris, exhibui potionem medicam ſequentem.

℞. *Syr. roſ. ſol.* ℥jß.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacarth. ℈j.
Cremor. Tart. ℈ß.
Aqu. Cichor. q. ſ. M. F. *Potio.*
Die ſeptimo potum ordinarium miſcui ſequenti decocto.
℞. *Herb. Veronic.*
Agrimon.
Vincæ pervinc.
Prunell.
Fragar. ana M. j.
Cin. Aſtacor. fluviat. ℥j.
Coqu. in ſ. q. vini oligophori ad ℔jß. *Colat. adde mell. roſ. ſol.* ℥ij. M.

Die octavo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus pulvere uſus eſt cordiali.

℞. *Pulv. lap. chryſ. præp.*
Magiſt. marg.
Corall. rubr. ana gr. IV.
M. *cum ſ. q. ſyrup. viol. & corall.*

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exivit: unde, omiſſo injectionis decocto, ſolam cannulam digeſtivo oblinitam vulneri impoſui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum divinum, ad inducendam cicatricem.

Die decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, ſed patiens conqueſtus eſt de tuſſicula, quæ ab uſu trochiſcorum pectoralium cum ambra & moſcho ceſſavit.

℞. *Spec. diair. ſimpl.* ℈ij.
Diambr. comp.
Pulv. Ireos Florent. ana ℈j.
Trochiſc. Gall. moſch. ver. gr. XXII.
Amyl. ʒj.
Sacch. albiſſ. ℥jß.
Candi alb.
Penid. ana ʒvj.
Ambr. grys. ver. gr. vj.
Mucilag. tragac. in aqu. roſar. diſſ. q. ſ. F. Trochiſci.

Urina adhucdum turbida & mictio dolorifica erat.

Die undecimo cum patiens optimè valeret, nihilque de cavitate thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fiſtulam, omiſſâ cannulâ, turundam filo alligatam, & unguento de betonica illitam, indidi, deſuper ceratum citrinum admovi.

Diem 12. 13. & 14. æger ſine querelis tranſegit & dixit, ſe ratione virium, citra ſcipionis beneficium, ambulare poſſe.

Cum *die* 15. 16. & 17. vulnus mundum & deterſum appareret, ipſi turundam quotidie breviorem impoſui, ut caro ab intra excreſcere inciperet. *Die* 17. vulnus carpi, cerato divivo adjutum, cicatricem acquiſivit.

A die 18. *uſque ad* 22. peroptimè patiens Strenuus valuit, unde extraxi turundam, & ejus loco plagulam ex filamentis carptis confectam, & unguento de betonica oblinitam vulneri appoſui, & partem affectam ſpongiâ novâ & vino rubro expreſſâ, ac faſciâ compreſſivâ, quam *Cataphractam Tab.* LIV. *Lit.* S. vocant, obligavi.

Die 28. vulnus cerato divino cicatrice fuit obductum, & patiens priſtinæ ſanitati reſtitutus.

Die 34. conqueſtus eſt de vehementiſſimo ſiniſtri pedis

dis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, ſed repurgato corpore à bilioſis humoribus, ceſſavit.

Observatio XLIIII.

Vulnus thoracis paracentheſin requirens.

ANno 1622. *Menſe Aprili*, *Antonius*, Auriga Patavii, ſauciatus eſt in dorſo, enſe ad ſiniſtram mammam penetrante, atque adeò duo vulnera efficiente, quæ inſequebantur præceps in terram lapſus, animi grave deliquium, aphonia, ſudores in toto corpore frigidi, pulſus intermittentes, & vomitus ſanguinis cum ſuſpicione cordis aut œſophagi vulnerati. Vulnus in utraque parte obligavi, ſed prius foramen in mamma ſcalpello falcato *Tab.* XXXVI. *Fig.* V. E. dilatavi, & utrique turundam, ex ſtuppa cannabina, albumine ovi oblinitam, filoque alligatam impoſui, nihilque omiſi, quod in ejuſmodi vulneribus fieri neceſſe eſt. Obligato vulnere ob ſummam virium debilitatem, patienti vinum fuit conceſſum, nullum tamen arteriarum in carpo pulſum per integrum diem digitis percipere potui.

Die ſequente, quamvis magna ſanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulſus deprehendi potuit, niſi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moveretur. *Eodem die* aſſumpſit panatellam, quam ſubitò revomuit, unde œſophagum læſum eſſe mecum concluſi.

Tertiâ die patiens difficulter reſpiravit, in latere affecto prope diaphragma inſignem ſenſit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, &, quod maximum fuit, pulſus omninò defecit. Hanc ob cauſam inter tertiam *Tab.* XXXVI. *Fig.* II. ♃. & quartam thoracis coſtam, ſecundùm *Hippocratem*, pectus fuit apertum, hac intentione, ut evacuaretur materia in thorace contenta, ne calidum innatum ſuffocaretur, & ſubſtantia pulmonum putrefieret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulæ ſanguinis de vulnere effluxerunt, *quod ideò notandum eſſe cenſeo, quia nonnulli ajunt maximum fieri ſanguinis fluxum, ob vaſorum intercoſtalium inciſionem: ſed non eo infi-*

cias, aliquando, & præcipuè in bilioſis corporibus, ſuccedere ejuſmodi in cavitatem ſanguinis profluvium, quando inciditur vena aut arteria, quæ tamen ſcalpello Tab. II. Fig. I. facillimè evitari poſſunt. Sit læſa vena aut arteria intercoſtalis, quid refert? parum, aut nihil: ſanguis enim ob vulnus inter tertiam & quartam coſtam recens factum, in cavitate thoracis retineri nequit; & ſi retineretur, ſequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis ſimillima, ad integram ferè libram: quâ evacuatâ manifeſtè percepi pulſum, & vulneri turundam, medicamento ex albumine ovi & pulvere adſtringente Galeni oblinitam, immiſi. Veſperi denuò religavi vulnus arte inciſum, rurſuſque integram libram ſanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: poſtea vulneri impoſita fuit turunda, ex linteo convoluto parata, & digeſtivo ſequenti oblinita:

℞. *Olei Hyperic.* ℥ß.
Reſinæ Terebinth. ℥j.
Mell. roſ. colat. ℥ß. *M. F. digeſtivum.*

deſuper *Ceratum diapalmæ*, linteum quadruplicatum ex vino rubro expreſſum, faſciaque conveniens.

Quarto die obligavi ſuperiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte ſanguinis mixti, extraxi. Circa labia vulneris novi apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vino, & præſcripſi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulſus manifeſtiſſimus fuit, & ex ſuperioribus vulneribus purulenta materia, in pauciſſima quantitate, effluxit: Unde patienti præſcripſi ſequentem ſyrupum, de quo ſingulis diebus, ſummo mane & veſperi duabus horis ante cœnam, uncias quatuor aut quinque per os aſſumeret.

℞. *Hordei decorticati.* M. j.
Folior. Fragar.
Vincæ pervinc.
Bugulæ.
Pimpinellæ.
Cichorei.
Farfaræ.
Piloſellæ.
Equiſeti.
Verbenæ. ana M. ß.

Rad.

Rad. Rub. Tinctor. ℥ij.
Liquiritiæ. ʒj.
Aqu. fontis. ℔. vj.
Vini albi. ℔. ij. *Bulliant ad conſumptionem medietatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati* ℥ij. M. *pro Syrupo vulnerario.*

Quinto die, per hoc effluxit denuò vitrum puris nonnihil fœtidi, magiſque ad flavedinem, quam ad albedinem tendentis. Ex utroque antiqui vulneris foramine exivit materia inſtar caſei mucoſa (ut in peripneumonicis ſæpiſſimè vidi) at in pauca quantitate. Labia novi vulneris fuerunt livida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris ſolito major facta.

Sexto die, mane & veſperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cujus maximum fœtorem nemo in cubiculo manere potuit, ſub plagulis quoque & ſpleniis humor verè melancholicus viſus fuit, hinc ſequens decoctum præſcripſi.

℞. *Herb. Scord.* M. j.
Mell. roſ. colat. ℔. ß.
Aqu. comm. ℔. vj. *Coq. ad tertiæ partis conſumptionem*, & de colatura injiciatur integra libra per ſiphonem *Tab.* XV. *Fig.* II. delineatum. Poſt injectionem immiſi turundam præſcripto digeſtivo oblinitam. Specillum argenteum puri immiſſum, & illico extractum, ſi nigrum fiat, ægrotum vix evaſurum, *Hippocrates* tradidit. Ego ad imitationem *Hippocr.* puri ſpecillum immiſi, quod cum nullam nigredinem contraxiſſet, ſed albiſſimum permanſiſſet, de reſtitutione benè ſperavi.

Septimo die, majorem febrem, quâm diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, ſed non adeò malum ſpirans odorem, ut die quinto & ſexto.

Octavo die, labia vulneris, inter tertiam & quartam coſtam facti, inflammationem conceperunt, cujus cauſa patiens majorem dolorem, & febrem vehementiorem ſenſit.

Nono die, fœtor purulentæ materiæ evidenter remiſit: *Veſperi* verò circa vulnus novum adfuit Eryſipelas, cum dilatatione foraminis & coſtæ tertiæ denudatione.

Decimo die, vulnus artificioſè inciſum adhuc latius com-

comparuit, quam die præterito, cujus dilatationis cauſa meo judicio fuit humor bilioſus, qui acrimoniâ ſuâ ſubſtantiam carnoſam corrodit. *Noctu* circa coſtas ſpurias, inſignem ſenſit dolorem propter eryſipelas, atque nervum intercoſtalem, qui muſculo abdominis deſcendenti inſeritur.

Undecimo die melius habuit, & tota nocte dormivit; ſiphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ ſuccingit coſtas.

Duodecimo die tam magnum dolorem mane ſuſtinuit, quam pridie, unde omiſſâ turundâ, vulneri tantummodo ſpongiæ particulam, decocto vulnerario expreſſam, impoſui: nocte toto corpore bis ſudavit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his caſibus nullum præſtantius remedium, quam non purgare corpus, quia ſi exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad inteſtina, & extenuaretur corpus, cujus extenuationem mala ſequerentur ſymptomata.*

Die decimo quarto tota nocte benè dormivit, pus etiam, in pauca quantitate, per vulnus exivit; veſperi verò illud in majori quantitate exiit, & pulſus vehementior ſolito fuit deprehenſus.

Die decimo quinto majorem febrem habuit, quam die præterito: quia æger in ſiniſtro & ſano potius, quam dextro & læſo decubuit latere, unde pus in thorace contentum febrem auxit. Veſperi vulneri laterali fuit impoſita turunda, quia caro nimium crevit.

Decimo ſexto patiens ſumpſit, ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies ſenſit, *Rhabarb.* à quo medicamento quater bilioſa egeſſit excrementa, deinde melius habuit.

Decimo ſeptimo præbui decoctum ordinarium. *Veſperi* pus album, in pauciſſima quantitate, exivit, ob id decoctum per ſiphonem non fuit injectum, vulneratus etiam non amplius tuſſivit. *Nocte* benè dormivit, febris vero nonnihil major fuit die præterito.

Decimo octavo neque injeci decoctum, neque vulneri turundam impoſui, ſed ſolummodo plagulas unguento de betonica oblinitas adhibui, deſuperque Ceratum Barbarum: pus ad viriditatem magis, quam ad albedinem tetendit. Nocte dormivit, ſed habuit rixas per ſomnum, quæ ſignificarunt pravorum humorum in corpore abundantiam.

De-

Decimo nono, tota nocte ſudavit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium ſumpſit *Caſſiam rec. extr.* ℥jß. *diſſolutam in juſculo decoctionis cichorei, borraginis, pimpinellæ, & veronicæ*, quæ ter ipſum purgavit; excrementa erant omninò bilioſa.

Vigeſimo die ℥ß. puris exivit, ob id vulneri arte facto, turundâ iterum dilatato, impoſui cannulam ſtanneam, cum ſpongia ex vino rubro expreſſa. *Vigeſimo die, tota nocte* non potuit dormire, quia cannula premebat coſtas, & membranam pleuræ.

Vigeſimo primo, nihil ex vulnere effluxit, nihilominus tamen cannula fuit vulneri impoſita, ut heri. Deinde ſumpſit *flores Caſſiæ* in prædicto juſculo alterato diſſolutas, una *cum pulvere Rhab. Mechoac. nigræ*, & *Cremoris Tartari.* In poſterum non ſumſit decoctum vulnerarium, ſed juſculum ex nonnullis herbis, *Cichorei ſcilicet, Borraginis, Sonchi, Fragariæ & Vincæ pervincæ* alteratum: foramen in mamma conſolidavit.

Vigeſimo ſecundo ſumpſit iterum prædictum juſculum alteratum.

Die vigeſimo tertio ſemel injectum fuit decoctum vulnerarium, & parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens denuò uſus eſt pulvere ſuo purgante.

Die vigeſimo ſexto, ſeptimo & octavo, non amplius injeci decoctum vulnerarium, ſemelque in die obligavi vulnus, & febris poſt duos dies remiſit.

Die vigeſimo nono patiens ſumpſit juſculum ſuum alteratum: pus fuit album, & patiens quaſi extra periculum.

Die trigeſimo ſexto cum reviſerem vulnus, ex eo magna puris copia effluxit, cum tumore labiorum, quod ſignum fuit alicujus erroris, quem in victus ratione commiſerat: interrogatus reſpondit, quod comederit de prohibitis lacticiniis, à quibus in poſterum abſtinuit, & brevi feliciter reſtitutus fuit.

OBSERVATIO. XLIV.

Fiſtula thoracis acu pertuſa.

Miles quidam Cæſarianus *Anno* 1630. lethaliter ſauciatus fuit tribus digitis tranſverſis infra claviculam dextram, & Ulmæ in caupona aratro inſignita ferè curatus, ob errores in victus ratione commiſſos corripitur inflammatione, quæ ſuppurata degeneravit in ſinum ſub cute latiſſimum, cujus fundus ad octavam uſque coſtam deſcendit, ita ut neque Chirurgus neque Medicus materiam in ſinu collectam expurgare potuerint, niſi ægrum quotidie in caput, pedibus ſurſum ſpectantibus, collocarent. Cum autem ſinûs conſolidatio protraheretur, patiens quotidiana corporis converſione multum perturbatus, me ſibi ab hoſpite commendatum vocari juſſit. Accedens, re percepta, propoſui ſinus inciſionem, quæ ſcolopomachærio peracta feliciſſimè ſolet ſuccedere. Hâc Chirurgiâ non conceſſâ, modum excogitavi, quo citra ſinus inciſionem materia facilem acquireret exitum. Quapropter immiſſo per ſinus orificium, gentianâ dilatatum, inſtrumento *Tab.* XVI. *Fig.* V. cujus apici globulus cereus erat affixus, inſcio patiente (credebat enim me ſinus qualitatem explorare) fundum citiſſimè perforavi, acumque detraxi. Evacuatâ per datam viam materiâ, vulneri inferiori indidi turundam integro ovo imbutam, ſuperiori unguento de betonica infectam, appoſitoque emplaſtro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus *Soſtrati vinculo* deligavi. Poſtea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cavo, per aliquot dies apertum detinui, donec ſuperius applicito cerato divino conſolidaretur, ſinuſque parietes mellicrato optimè deterſi, ſpongia nova in vino rubro expreſſa, & faſcia, quam *Galenus Cataphractam Tab.* LIV. *Lit.* S. appellat, arctè adhibita conglutinarentur. Sinu agglutinato, cannulam quotidie minui, tandem ulcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè ſuccedit, quando ſinus nullum contraxerit callum; ſecus voto non reſpondet curatio.*

Observatio. XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANno 1625. *Nicolao* Kohler / Civi & nautæ Ulmenſi, apertus fuit thorax in dorſo inter quartam & quintam à ſuprema coſtam cultro panario, qui pulmones læſit adeò, ut patiens ſtatim, præter ſanguinis ſputum, de magna reſpirandi difficultate conquereretur. Primâ læſionis horâ accerſitus, in cavitatem thoracis ſiphone injeci mixturam ſtegnoticam, & turundâ apertum conſervavi vulnus. Ad virium inſtaurationem, & ſanguinis compreſſionem præſcripſi *electuarium* (*cujus ingredientia videantur Obſervat.* 41.) & victum tenuem. Diſcedens adſtantibus indicavi, patientem certò periturum; niſi inferius ſcalpello novum vulnus quam primum pararetur. Adſtantes recuſarunt. Mane ipſi ægroto propoſui *Paracentheſin Hippocraticam*, qui ſtatim conſenſit, eaque mediante, aliiſque remediis non neglectis, feliciſſimè reſtitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

Observatio XLVI.

Materia Empyematis diureticis evacuata.

ANno 1631. *Valentinus* Dettelbacher / Piſtor Ulmenſis, in diverſorio ad Solem ſibi ipſi cultrum ſub papilla ſiniſtra in thoracis cavitatem adegit, citra tamen læſionem partium contentarum. Quapropter vulneri turundam ſtegnotico communi imbutam impoſui, ſpleniumque in vino nigro auſtero expreſſum *Soſtrati faſciâ* alligavi. Quo facto clyſterem laxativum injici, & ſanguinem è dextro brachio educi curavi. Deinde, materiâ partim per vulnus, partim per vias urinarias expurgatâ, plagam internis & externis medicamentis multoties propoſitis, injectionibus ſcilicet, unguentis, emulſionibus, & decoctionibus vulnerariis conſolidavi.

OBSERVATIO XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per ſeptum tranſverſum in ventriculi fundum.

ANno 1645. *die* 12. *Auguſti*, *Melchior* Frick / Fullo Ulmenſis, ab hortulano quodam vulneratus fuit, non ſolùm in capite & naſo, de quorum curatione ſupra *Tab.* XXX. & *Obſ.* 22. dictum, verùm etiam in thorace, quinque digitis tranſverſis infra ſiniſtram papillam. Vulnus capiti & naſo inflictum Chirurgus *Elias* Walther/ ſtatim ſtegnoticis debité obligavit, & tertium in pectore inveniens, me vocari juſſit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem ſpecillo exploraturus, in cavitatem pervenire non potui: *concidit enim vulnus*, *ob muſculorum ſitum mutatum*, *in quo patiens fuit læſus.* Inter explorandi actum vulneratus evomuit magnam ſanguinis copiam, ita ut, gravi Syncope correptus, divinis potius, quam humanis auxiliis indigere omnibus viſus fuerit. *Hic vomitus mihi læſionem ventriculi*, *& per conſequens diaphragmatis in parte carnoſa*, *atque perforationem pectoris indicavit.* Quare, prædicto adſtantibus vitæ periculo, vulneri turundam ſtegnotico uſitato imbutam impoſui, & applicito linimento ſimplici thoracem *Soſtrati vinculo Tab.* XXXVII. *Fig.* VI. deligavi. *Secunda die*, *horâ quintâ matutinâ*, patiens denuò vomuit duas menſuras ſanguinis mero diluti, & poſthac omne id, quod ore aſſumptum deglutivit. Quæſitum igitur fuit, cùm plaga naſi non in narium cavitatem penetraret, ita ut ſanguis per palatum ad fauces, & ab iis in ventriculum defluere potuiſſet, unde ſanguinis iſte & ciborum vomitus proveniret? Quærentibus reſpondi, quamvis vulnus collapſum, ſpecillo adhibito, introitum in thoracem non concedat, nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læſioni thoracis ſupervenientia, ſatis probare, gladium per muſculos intercoſtales, & diaphragmatis partem carnoſam, (*nervoſa enim ſubſtantia ſi eſſet læſa*, *graviora ſymptomata ægrum infeſtarent*) in ventriculum penetraſſe. Perforatam pleuram ſignificavit ſanguinis in thoracis cavum fluxus, & multò magis induſii puritas: ſi namque thorax uon fuiſſet apertus, ſanguis effluens, pro-

procul dubio, induſium rubicundiſſimo colore tinxiſſet. Nec obſtat, quod patiens de nulla unquam pectoris anguſtia aut tuſſi conqueſtus fuerit: ſanguis enim dicta ſymptomata efficiens, per vulnus ſepti tranſverſi deflu-xit in abdominis cavitatem, in qua ſuppuratus per alvum tandem exiit. Ventriculi vulnus indicavit ſanguinis & aſſumptorum vomitus, dejectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi ſolius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta conſolidantia, in pauciſſima quantitate crebrò exhibui, (*ne eorum copiâ vel diſtenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires injectis Clyſteribus quotidiè duobus, ex juſculo nempe carnium pingui & vitello ovi paratis, conſervavi: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò Conſerva roſarum antiquarum pulvere maſtichis permixta.

℞. *Conſ. Roſ. antiq.* ℥iiij.
Maſtich. elect. ſubt. pulv. ℥ß.
Syr. conſol. major. q. ſ. M. in form. Elect.

de quo, manè & veſperi, ſumpſit quantitatem nucis juglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adſtringentibus:

℞. *Ol. roſati.*
Maſtich.
Cydonior. ana ℥ß.
Abſynth. ʒiij. *M. D. ad ollam.*

& vulnus ſub papilla veluti ſimplex per ſecundam intentionem curavi. *Septima* decubitus die æger ſedem habuit purulentam. *Octava* in pectore vulnus fuit conſolidatum.

Decimo quarto, & reliquis, æger ore aſſumpſit liquores conſolidantes, eoſque citra dolorem retinuit.

OBSERVATIO XLVIII.

Fiſtula thoracis exedentibus curata.

ANnò 1643. *Johannes Jacobus Wolfius*, Adoleſcens Heilbronnenſis, paſſus eſt in dextro thoracis latere tumo-

morem durum, qui ad ſuppurationem ductus, & malè curatus, in fiſtulam degeneravit, quam Chirurgi Heilbronnenſes veluti deſperatam naturæ reliquerunt. Patiens Ulmam veniens, petiit conſilium & operam, quam etiam promiſi. Præmiſſiſque univerſalibus ad inquirendam fiſtulæ qualitatem, orificium anguſtiſſimum medullâ ſambuci vehementer contorti dilatavi, donec ſpecillum rotundum *Tab.* VIII. *Fig.* VI. admitteret, quo os aſperum tetigi. Ad conſumendum callum fiſtulæ immiſi penicillum ſequenti unguento imbutum:

℞. *Pulv. ſemin. Hyoſciam.* ℈j.
Alum. uſt.
Vitriol. uſt. ana ℈jß.
Butyr. in aqu. plant. lot. q. ſ. M. F. *Ungu.*

Exſtirpato callo, fiſtulæ turundam (*cujus apicem decocto divino madefactum, euphorbio pulveriſato aſperſi, reliquum verò unguento oblinivi:*

℞. *Ungu. de Betonic.* ℥j.
Ægyptiac. ſimpl. ℥ß.
M. F. *Ungu. quod calli generationem probibet.*)

impoſui, donec poſt duos menſes coſta ſquamulas aliquot protruſerit: quibus exemptis, turundam quotidiè minui, ſoloque betonicæ unguento infectam applicui, donec ulcus carne repletum, beneficio *Cerati divini*, inducendam cicatricem requireret. His topicis æger, & vino medicato, priſtinam ſanitatem conſecutus, Ulmâ diſceſſit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis ſcalpello dilatatum.

ANno 1631. *Die* 22. *Novembris Johann. Georgius* **Koſtnitzer** / Hippoporopæus Ulmenſis, in ſiniſtro latere inter ſextam & ſeptimam thoracis coſtam accepit vulnus, quod ſine partium internarum læſione penetrabat, anguſtiſſimum, ita, ut nullam turundam admitteret. Quapropter accerſitus, illud ſtatim dilatavi ſcalpello, *Tab.* XIII. *Fig.* I. ſeu *Tab.* XXXVI. *Fig.* V. E. quò ſanguis in cavitatem prolapſus, & pectoris anguſtiam efficiens, convenienter poſſit evacuari. Evacuato tantum per vulnus ſanguinis, quantum vires oppreſſæ con-

concedebant, vulneri impoſui turundam ex lino crudo confectam, remedio ſanguinem ſiſtente infectam, filoque longo alligatam, & præmiſſo clyſtere laxativo, ſanguinem è vena mediana ſiniſtri brachii Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, mane & veſperi, vulnus religavi, illique, emiſſâ priùs covenienti ſanguinis quantitate, turundam digeſtivo ſæpe jam propoſito imbutam immiſi, donec, evacuatâ omni materiâ, vulnus bonum coqueret pus. Ultimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cavam, & medicamento ſarcotico inunctam, quam quotidiè tenuiorem & breviorem paravi, uſque dum vulnus carne repletum cicatricem requireret, poſtmodum cerato divino inductam.

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis ſcalpello dilatatum.

ANno 1627. *Die 5. Decembr.* Barbitonſor *Adam N.* ad me venit, & mihi nunciavit, Reverendum Dominum Gallum **Schnitzer**/ Parochum in pago **Lingen**/ heri poſt cænæ tempus, à milite quodam Cæſareo læſum eſſe, duo vulnera accepiſſe, quorum unum in dextra inferioris maxillæ parte, alterum in dorſo propè vertebras, inter tertiam & quartam thoracis coſtam (*eo ſcilicet loco, quo Hipp. paracentheſin inſtituere ſolet*) lateris dextri in cavitatem penetrans, uſque ad ſupremam ejuſdem lateris coſtam: paulò inferius, quàm ubi clavicucula ſummæ oſſis ſterni extremitati annectitur, cum læſione pulmonum & vaſorum intercoſtalium, quam ſubſecuta hæc ſymptomata: Animi ſcilicet grave deliquium, magna reſpirationis difficultas, ſudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorſo Barbitonſor obligavit, turundâ albumine ovi oblinitâ, ſaltemque inter membranam carnoſam & muſculum, *ani ſcalptorem* dictum, impoſitâ, adhibitoque deſuper *Emplaſtro ſticctico Crollii*, vulgò **Stich=pflaſter.** Vulnus erat ſimplex in maxilla inferiore, cum magna reſpirationis difficultate, ſæviſſimis doloribus, tàm in parte anteriore, quàm poſteriore thoracis, ob vaſorum intercoſtalium læſionem. Vulnus, quod erat anguſtum, tentavi ſpecillo obtuſo, quo perveni in tho-

thoracis cavitatem, quod ſignificavit, magnam ſanguinis copiam in thorace fuiſſe collectam.

Quapropter ſtatim ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, ſiphone in capacitatem thoracis infudi ſequentem mixturam:

℞ *Pulv. adſtring. Galen.* ʒj.
Chryſol. præp. ℈j.
Albumin. ovor. n₀. IV.
Aqu. Plantagin. q. ſ. M. pro injectione.

& vulneri impoſui turundam filo alligatam, & ſpiſſiore ſtegnotico oblinitam, ut apertum conſervaretur: deſuper applicui linteum in vino rubro expreſſum, & faſciam, quam *Soſtrati vinculum Tab.* XXXVII. *Fig.* VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhagiam compeſcendam, & vires reficiendas uſus eſt *Condito*:

℞. *Conſerv. Symphit.* ℥vj.
Roſar. antiq. ℥j.
Troch. de terra ſigill.
Charab. ana ℈j.
Bol. armen. præp. ℈ij.
Marg. præp. ℈ß.
Sacch. roſ. rub. &
Syrup. granat. ana q. ſ.
M. F. Conditum, de quo æger ſæpius per diem ſumat aliquam portionem.

Ad ſitim levandam præſcripſi *julepum* refrigerantem & adſtringentem.

℞. *Syrup. Granat.*
Myrtin. ana ℥jß.
Aqu. Veronic.
Plantag.
Prunell.
Cichor. ana ℥iij.
Specier. diamarg. frig. ℈jß. M.

Hora 5. poſt meridiem ſumpſit grana aliquot *Laudani opiati cum Magiſteriis*, à quibus per quatuor horas placidè dormivit: *Die* 3. ob infimi ventris dolorem patiens admiſit *Enema anodynum, & laxativum*:

℞. *Rad. Alth.*
Tormentill. ana ℥ß.

Herb.

Herb. Malv.
Agrimon.
Veronic.
Violar.
Flor. Chamomill. ana M. j.
Semin. Lini.
Fœnugr. ana ʒiiij.
Aniſ.
Fœnicul. ana ʒjß.
Uvar. paſſar. ℥ß.
Coqu. in ſ. q. aqu. font. ad ℥x. *Colaturæ adde*
Mell. roſ. ſol. ℥iij.
Ol. violat. ʒijß. *M. pro Enemate.*

à quo bis dejecit materiam bilioſam & ſeroſam. Poſt Enematis rejectionem, inciſa fuit vena jecoraria lateris læſi, & eductus ſanguis ad ℥iv. Horâ 3. poſt meridiem, extraxi turundam, ſed nihil effluxit, ob vulneris anguſtiam, quod ſcalpello dilatavi *Tab.* XXXVI. *Fig.* V. E. ut materia in thorace collecta liberum haberet exitum. Poſt vulneris dilatationem ℔j. ſanguinis adeò calidi effluxit, ut profluens patientem magis ureret, quam candela accenſa. Sanguinis librâ evacuatâ, thoraci injeci iterum mixturam venas, ſanguinem fundentes, conſtringentem, & vulneri immiſi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento imbutam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinavi *Unguentum.*

℞. *Ungu. pectoral.* ℥j.
Ol. Amygdal. dulc.
Chamomill.
Lumbricor. terr. ana ʒjß. M. D. *ad ollam.*

Die 4. ob ſanguinem in thorace contentum, major fuit febris, quam diebus præteritis. Soluto Soſtrati vinculo, & turundâ extractâ, libra integra ſanguinis, veſperi hora 7. iterum libra j. & ſemis effluxit. Circa 10. noctis horam ſequentem aſſumpſit *Emulſionem*, à qua iterum tres horas dormivit.

℞. *Semin. Melon. excort.* ℥i.
Lactuc.
Papav. alb. ana. ℈j.
Aqu. Fragar.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥iv. *F. Emulſ. cui adde*

Spec.

Spec. diamarg. frig. ℈jß.
Syrup. violat. ℥ij. M. *pro duabus doſ.*

Ad difficultatem reſpirationis & dolorem pectoris (cujus cauſa erat magnus ſanguinis effluxus) ſæpiſſimè cochleare ſumpſit ſequentis mixturæ.

℞. *Aqu. Veronic.* ℥iij.
Pimpinell.
Cichor.
Plantag.
Ceraſ. nigr. ana ℥ß.
Lapid. Bezoar. gr. viij.
Hæmatit. ℈ß.
Terr. ſigill. ℈j.
Corall. rubr.
Magiſt. Marg. ana ℈ß.
Manus Chriſt. perl. ℥ß. M. D. *ad vitrum.*

Quinto die, religato vulnere, iterum ℔jß. ſanguinis effluxit. Reſpiratio facilior fuit, quàm diebus præteritis, ob id præſcripſi decoctum vulnerarium.

℞. *Hord. integr. p.* ß.
Fol. Fragar.
Vincæ per vinc.
Bugulæ.
Pimpinell.
Veronic.
Cichorei.
Farfar.
Piloſell.
Verben.
Equiſet. ana M. ß.
Rad. Rub. Tinct.
Torment. ana ℥ß.
Liquirit. ʒj.
Aqu. fontis. ℔. vj.
Vini alb. ℔. ij.

Coquantur ad conſumptionem medietatis & in fine ebull. adde mell. roſ. colat. ℥ijß. *Miſc. & col. pro ſyrupo, de quo quotidie manè horâ* 7. ℥jv. *& veſperi horâ* 4. ℥iij. *ſumpſit.* Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerariis decocta. *Die* 7. aliquantulum melius habuit, & ℔j. ſanguinis effluxit. *Veſperi*, ob dolorem circa regionem umbilici, injectus fuit clyſter ſupra deſcriptus. Turundam vulneri immittendam oblinivi digeſtivo: ℞.

℞. *Tereb. lot. in aqu. plant.* ʒjß.
Olei Lumbr. terreſtr. ʒj.
Vitell. ovi no j. M. *in form. linim.*

Septimo die pulſus fuit omninò æqualis, & tam manè quam veſperi ℥ix. puris ſanguine mixti effluxerunt.

Die 8. iterum ℔j. puris ſinceri effluxit, patiens conqueſtus eſt de tuſſi, propter quam præſcripſi Eclegma:

℞. *Lobocb. de pulm. vulp.*
Sani & expert. ana ʒvj.
Syrup. de Farf.
de Roſ. ſicc.
Veronic. ana ℥j.
Hyſſop. ℥ß.
Pulv. Hyſſop. ʒjß.
Flor. Sulphur. ben. purg. ℈ij.
Trochiſc. de Spodio. ℈jß.
M. *& detur cum baculo liquiritiæ.*

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ injectiones ex *decocto ſcordii, hordei, & mell. roſ. colat. Die* 10. ℔j. puris cocti ex thoracis cavitate fluxit, & æger melius habuit, quàm die præterito. *Die* 11. per vulnus effluxit ℔ß. puris optimè cocti, cum pulmonum aliquot particulis, in quibus aſperæ arteriæ ramos evidentiſſimè inſpicere licuit. *Die* 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Patiens propter tuſſim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium ſumpſit ſequ. bolum.

℞. *Flor. Caſſ. rec. extr.* ℥j.
Spec. diamarg. frig. ℈ß.
Agaric. trochiſc. ℈ij.
Rhab. elect. ʒj. *cum ſacch. F. Bolus.*

à quo ter quaterve dejecit. *Die* 14. melius habuit, quàm diebus præteritis. *Die* 15. ℥iv. puris fœtidi effluxerunt; quapropter cavitatem thoracis elui injectione prædicta. *Die* 16. in minore quantitate exivit, neque fœtor tam magnus fuit, ut die præterito. *Die* 17. urina non fuit amplius bilioſa, ut aliàs; ægro de tuſſi valdè conquerenti ordinavi lambitivum:

℞. *Rad. Symph. decoct. contuſ. & cribro traj.* ℥ij,
Spec. diatrag. frig.
Succ. liquirit.
Sacch. penid. ana ʒiv.

Syrup. Liquirit.
Viol. ana q. ſ. M.

Die 18. tuſſis, & fœtor remiſêre, ita ut tota injectio à calore non fuerit mutata. *Die* 19. æger benè habuit; urina quoque planè naturalis fuit. *Die* 30. æger conqueſtus eſt de dolore vulneris, quod inſpexi, & inveni cannulam à carne optima extruſam: ob id, & quia nihil materiæ effluxit, removi cannulam, & impoſui turundam, unguento de betonica oblinitam: & quotidiè bis de hoc decocto in cavitatem thoracis ſiphone injeci, ad conſolidandas & corroborandas partes internas.

℞. *Hord. integr.* M. ß.
Rad. Conſ. major.
Tormentill. ana ℥iv.
Herb. Veronic.
Pimpinell.
Piloſell.
Alchimill.
Conſolid. Sarac.
Bugulæ.
Verben.
Equiſet.
Vincæ pervinc.
Fragar.
Scord. ana M. ß.
Semin. Cichor. ℥ß.
Aqu. font. ℔vj.
Vini alb. ℔j.
Coq. ad tert. part. conſumptionem, in fine add.
Mell. roſ. col. ℥jß. M. *pro injectione.*

Die 36. vulnus omninò conſolidatum fuit, & patiens priſtinæ ſanitati reſtitutus, in publicum prodiit.

OBSERVATIO LI.

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANno 1638. *die* 24. *Junii, Divi Johannis Baptiſtæ, hora* 7. *veſpertina*, Dominus *Joannes Maſque*, Capitaneus benè potus, in monomachia vulneratus eſt à Domino de Grien/ Legato ſeu Vicario militum in dextro muſculo

ſculo pectorali, duorum tranſverſorum digitorum infra claviculam, vulnere penetrante (*per venam cephalicam & thoracicam*) in capacitatem thoracis, cum inſigni hæmorrhagia, animi deliquio, convulſione, ſtertore, ſudore frigido, ἀσφυξία & riſu Sardonico. Et ſic ultra dimidiam horam ſine ſenſu & motu jacuit. In quo periculoſo caſu, ob prædicta ſymptomata, patientis & conjugi & filiæ chariſſimis dixi, hæc eſſe præludia mortis. In mentem mihi venit *Aphoriſm. Hippoc.* 9. *ſect.* 7. *A ſanguinis profluvio deſipientia, aut etiam convulſio, malum.* Nihilominus tamen hæc medicamenta ſunt adhibita.

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.* ℥iiij.
Spir. Cephal. Anh. ʒj.
Lapid. Bezoar. ℈ß.
Corall. rub. præp. ℈jß.
Lapid. Chryſol. præp. ℈j.
Sacch. perlat. ℥ß. M.

Revulſionis gratia ano inditum fuit acre ſuppoſitorium, naribus verò & pulſibus admota Aqua ordorifera Fuchſii & acetum rutaceum. Vulnus turundâ ex lino crudo confectâ, ovi albumine imbutâ, pulvereque ſtegnotico aſperſâ, linteo in vino rubro expreſſo, & faſciâ ad claviculam *Galeni* obligavi. Et ſic deligatus totam noctem quietè tranſegit, & crapulam edormivit. *Secundò*, ob anguſtiam dextri lateris, & dolorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana ejuſdem lateris, & emiſſus ſanguis ad unicas quatuor. *Veſperi*, ob ardorem urinæ, ſumpſit dimidiam partem emulſionis:

℞. *Sem. Melon.* ℥j.
Aqu. Pimpinell.
Fragar.
Veronicæ. ana ℥ijß.
Ceraſ. nigr. ℥ij.
Corall. rub. præp.
Marg. præp. ana ℈jß.
Lapid. Chryſ. præp. ℈ß.
Sacch. cand. & Syr. viol. ſimp. ana. ℥j. *M. pro Emulſione.*

Plagæ impoſui turundam *digeſtivo* oblinitam (*quod conſtabat ex Vitello ovi, Terebinthina lota in aqua roſarum*) & *pulvere Lapid. Chryſ. præp.* aſperſam: deinde appoſito ſplenio in vino rubro calidè expreſſo *faſciam dictam Galeni* ad-

adhibui. Tertio die alvus mota eſt ſequenti clyſtere:

℞. *Herb. Malv.*
Violariæ.
Parietariæ.
Veronicæ.
Flor. Chamom.
Malvæ. ana M. ß.
Sem. Lini. ʒiiij.
Melon.
Citri. ana ʒiij.
Coqu. in ſuffic. q. aquæ ſ. ad ℥viiij. *Colaturæ adde*
Mellis. viol. ſol. ℥ij.
Elect. lenit. ℥j.
Olei violat.
Chamom. ana ℥jß. *M. F. Clyſter.*

à quo quater dejecit. Vulnus tractavi propter fluxum ſanguinis medicamento ſtegnotico (*quod ex albumine ovi, Lapid. Cryſ. præp. & pulv. adſtr. Gal. paratum erat*) & æger ob animi deliquium, ſæpius per diem grana aliquot de confectione Alkermis ſumpſit, à qua melius habuit.

Veſperi, poſt emulſionis uſum, conqueſtus de ardore urinæ, ideóque vitro excepta eſt, in cujus fundo purulenta materia apparuit. Dolor & gravitas circa diaphragmatis & hepatis regionem deſiit, & totam noctem placidè dormivit. *Die* 4. propter abſentiam febris, & quia materia in capacitate thoracis ad urinarias vias tenderet, operæ pretium duxi præſcribere decoctum vulnerarium:

℞. *Ciner. Aſtacor. fluv.* M. jß.
Herb. Pimpinell.
Vincæ pervinc.
Veronicæ. ana Mij.
Aqu Fragariæ. ℔j.
Vini oligophor. ℔vij.
Bulliant ad tertiæ partis conſumptionem, addend. in fine Mell. roſ. col. ℥ij.

Hoc decoctum mane & veſperi mixtum fuit emulſioni, quod mirificè ſanguinem in thorace contentum ad vias urinarias deduxit. Ex vulnere ſanguis fluxit grumoſus, quapropter cavitati thoracis decoctum adſtringens & conſolidans per ſiphonem injeci, quod deſcribitur Obſervatione 50.

Deinde

Deinde vulneri cannulam, ex linteo & cera flava confectam, impoſui. Deſuper ceratum diapalmæ, & ſpongiam vino rubro expreſſam, cum faſcia adhibui *Die* 5. & 6. æger iterum meliùs habuit. *Die* 7. verò nihil dormivit, & conqueſtus eſt de dolore vulneris & totius lateris. Inſpecto vulnere cannula ſive turunda, ex linteo incerato cava, extra vulnus poſita erat, unde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum. Evacuatâ materiâ remiſit dolor, ſed patiens conqueſtus eſt de oris amaritudine, propter quam præſcripſi ſyrupum:

℞. *Mann. el.* ℥jß.
Extr. Rhab. ʒj.
Cremoris Tart. ℈ij.
Aqu. Veronicæ. q. ſ. M. F. Syrup. liquid.

à quo ter dejecit materiam bilioſam. Veſperi cum dolor in partibus pectoris ſuperioribus & inferioribus, hoc eſt, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remiſiſſet, inſpeximus & tetigimus infimum ventrem, qui flatibus erat diſtentus. Quare uſus eſt præſcripto Enemate, quod ipſi optimè conduxit, & inde tota nocte placidè dormivit. *Die* 8. urina erat turbida & catarrhoſa, unde heſternus dolor à defluxione capitis potius, quàm ab ipſo vulnere originem traxiſſe videtur. *Die* 9. uſus eſt Emulſione cum decocto vulnerario. Vulnus obligatum fuit uti præteritis diebus, niſi quod ſola turunda perforata oblinita erat digeſtivo antea præſcripto, & aſperſa pulvere ex *Aloë*, *Thure*, *Lap. Chryſolito*, prius decocto vulnerario per ſiphonem injecto. *Die* 10. 11. 12. & 13. optimè valebat. *Die* 15. urina fuit clara, & tota nocte optimè quievit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, ſeu turundam ex linteo incerato cannulatam, extraxi, eamque unguento de betonica oblinitam impoſui. *Die* 16. ſurrexit & pauliſper ambulavit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. *Veſperi* uſus eſt decocto vulnerario, & emulſione ſeminum melonum. *Die* 17. & 18. iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exivit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalmæ impoſui, & ſpongiam novam vino rubro expreſſam ſuperligavi. *Die* 20. & 22. vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mammillæ exulceratus ſcalpello abſciſſus.

RElgioſiſſima Domina *Anna Sibylla*, Abbatiſſa Urſpringenſis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum ſicci, ante quinque annos, ex menſium ſuppreſſione laborare cœpit, ex qua in mamma ſiniſtra tuberculum ipſi ortum eſt durum, nigrum & doloroſum, ita ut Barbitonſoris opem implorare cogeretur, qui tuberculi iſtius duritiem, non intellectâ cauſâ, emollientibus & humectantibus reſolvere conatus eſt, ſed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miſeram mulierem in majorem calamitatem præcipitavit: Scimus enim ex noſtro *Sennerto*, cancrum emollientibus tractatum exaſperari. Dum his emollientibus tuberculum non ceſſit, Balneator illius exciſionem proponit, & dum ſecat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferèque mortuam Abbatiſſam dereliquit, ita, ut, propter balneatoris aufugium, ſorores monaſterii præ anxietate fuerint coactæ, ſanguinem fluentem ſiſtere, & ægram aquis corroborantibus reficere. Ab hac inciſione integra mamma exulcerari cœpit, & in horrendam magnitudinem excrevit, cum fœtore, ac ſi acetum cum carne mixtum eſſet, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutiſſimo dolore, quem longius perferre non potuiſſet. Sefflingam venit & meum & Clariſſ. viri D. D. *Johan. Reguli Villingeri*, Affinis mei plurimum honorandi, conſilium & auxilium imploravit. Nos primo intuitu & viſitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, judicavimus eſſe cancrum, cui cum aliter, niſi totius mammæ abſciſſione, mederi non poſſit, de hac Abbatiſſam admonuimus, ut illam cum forti animo & ſpe certiſſimæ ſalutis, (cum radices profundas nondum habuerit, & tempus menſtruorum jam præterlapſum fuerit) ſuſtineret.

Qua igitur conſentiente, mammam exulceratam, ob ſummum fœtorem, putredinem & dolorem, lavi *decocto divino*, ipſi *pulverem ex alumine uſto, tutia præpar. lapide Chryſolito*, & *ſcordio* paratum inſperſi, & deſuper *ceratum oxœleum* linimento ſimplici mixtum,

(℞.

(℞. *Cerati oxœlei.*
Liniment. ſimpl. ana ℥j.
Ol. myrtin. ʒij. *M. in mortario plumbeo.*

Linimenti ſimplicis deſcriptio:

℞. *Succ. Solan. rec. expr.*
Ol. roſ. ana ℥xx.
Coq. ſecund. art. ad conſumptionem ſucci, colaturæ adde
Litharg. aurei.
Ceruſſ. ana ℔j. *Miſce ſec. art. in formam Ungu.*

Ceratum verò oxœleum paratur è ſequentibus.

℞. *Ol. comm. vetuſt.* ℔j.
Acet. vin. acerr.
Litharg. aur. ana ℔ß. *Miſceantur ad ignem lentum, donec cerati conſiſtentiam acquirant.*)

applicui. Præſcripſimus vinum laxativum ex hydragogis & melanagogis, quo corpus per Epicraſin è vitioſis humoribus expurgaretur. Dein Dominæ Abbatiſſæ ſecta fuit vena mediana brachii ſiniſtri, at emiſſus ſanguis in pauciſſima quantitate, eum modò in finem, ut ejus ſubſtantiam & qualitates inſpicere potuerimus, fuit autem ſanguis adhuc ſeroſus & ſemiputridus, abſque omni ferè fibrarum concretione. Quapropter uſa eſt *Condito ex Trochiſc. viperinis.*

℞. *Conſerv. Borraginis.* ℥jß.
Trochiſc. de viperis. ʒiiij.
Syrup. Corall. q. ſ. F. Condit.

ut materia ſeroſa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentiſſimo uſu patiens melius habuit, fœtorque cum putredine omninò ceſſavit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatiſſa, mammæ abſciſſionem inſtanter rogavit: unde, ne longiore procraſtinatione ulcus profundiora peteret, *Anno* 1641. *die* 25. *Junii*, omnia ad operationem neceſſaria præparavi, & ſequenti die ſectionem ita inſtitui. Exhibitâ patienti potiunculâ ex Confect. Alkerm. aquis cordialibus & cinnamomi, ad Chirurgiam perveni: Etſi verò in totius mammæ abſciſſione accipienda ſit acus oblonga, anceps, acutiſſima, duo fila trahens & trajicienda per infimam mammillæ baſin: deinde fila utrinque alliganda & conſtringenda firmiter, ac ſi non ſufficiat, tranſmittenda alia acus ſit, & ſimiliter fila liganda, ut ex

Tab. XXXVII. *Figur.* I. patet; ad evitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus trajectione ſuboritur, ego (fretus cognitione anatomica) ſine tranſmiſſione acuum mammam novo vinculo, variis capitibus donato, quod excogitavi, ligatam, in circumferentia tumoris eroſi, atramento ſcriptorio notavi, hinc unico tractû, mammillam, acutiſſimo ſcalpello, à muſculo pectorali radicitus, (*ne mihi accideret, quod poſthac cuidam lithotomo eveniſſe ſequens Obſervatio* 54. *docet*) abſtuli, & hæmorrhagiam non ſtatim ſtiti, ſed poſtquam omnis ſanguis atrabilarius & aduſtus ex venis proximis effluxerit: quare venas & arterias, ſaltem corroborandi gratia, cauterio ignito leviter inuſſi, deinde loco affecto pulverem adſtringentem *Galeni*, & lapidis Chryſoliti præparati, albumine ovi conquaſſato exceptum, & filamentis carptis illinitum impoſui, & ligaturâ, quam *Galenus* & alii *Græci Autores Cataphractam* appellant, commodè firmavi. *Die* 27. *Junii*, ſanguinis fluxu ſubſiſtente, mammæ decurtatæ digeſtivum non adhibui, ſed ceratum divinum, ob partis humiditatem. *Die* 28. nullus aderat dolor, nullumque inflammationis ſignum, nihilominus tamen 29. ſumpſit hauſtum vini laxativi, & 30. portionem de condito viperino, ad vitioſorum humorum reliquias educendas, & diſſipandas. *Trigeſimo Junii* Ulmam vecta, *uſque ad* 4. *Auguſti* optimè patiens habuit, & nunquam conqueſta eſt de ullo ſymptomate. *Die ſexto* obſervavi aliquot carunculas albas in mamma, & interrogavi Dominam Abbatiſſam, an errorem in victus ratione commiſerit; reſpondit, ſe juſſu œconomæ hauſtum vini, quod tamen interdictum fuit, bibiſſe *Die* 8. fuit vox aſpera, & ſtatim mihi in mentem venit *Hippocratis dictum, libr. de glandulis*: *Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, vox ferox efficitur. Die* 9. iterum uſa eſt vino laxativo cum manna permixto, ob conſtipationem alvi. *Die* 13. cum animi gratia, goſſipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum brachii motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter hujuſmodi exercitium interdiximus, & patienti præſcripſimus vinum medicatum, ut materia bilioſa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moveretur. *Die* 14. *Auguſti*, ne hujuſmodi humores acres in princi-

cipa-

cipales corporis partes incurrerent, ipſi fonticulum paravi, revulſionis gratia, in ſiniſtro pede ſupra genu, & brachio dextro. *Die* 16. ob ſummum aëris calorem maximumque herpetis pruritum, facta eſt excreſcentia carnis, unde per os ſumpſit Syrupum.

℞. *Syrup. Roſ.* ℥ij.
Extract. Rhab. ℈iijß.
Diacarth. ℈ij.
Mag. Tartar. ℈j.
Aqu. Cichor. q. ſ. M. pro Syrup. liquido.

à quo novies copioſiſſimam bilem egeſſit: Excreſcentiæ carnis pulviſculum ex *Tutia & lapid. Chryſol. præp. ana* ʒj. & *Alum. Roch.* ℈iiij. paratum; & filamentis carptis aſperſum, applicui, & Herpeti miliari ob inſignem pruritum, poſt fomentum ex *decocto malvæ & aqu. fluviali*, *Ceratum citrinum* appoſui: à quorum remediorum uſu excreſcentia fuit conſumpta, & *herpes miliaris*, *cum ſuo pruritu*, omninò evanuit. *Die* 7. *Septembris* uterque fonticulus ſuum officium fecit: *à nono uſque ad* 15. *pilulas Aloëticas Hieron. Fabrit. ab. Aquap.* uſurpavit, propter dolorem Capitis & adſtrictionem alvi; poſtea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. *Die* 28. *Septembris* ipſi ſecta fuit vena pro exploratione ſanguinis, qui bonus & rubicundus abſque omni putredine erat. *Die* 6. *Octobris* lætiſſima & ſaniſſima Ulmâ diſceſſit.

OBSERVATIO. LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANno 1633. *Menſe Julio* N. N. Vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, ſclopeti globulo, in femore dextro propè inguen, meatu urinario & crure ſiniſtro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus urinarii longitudinem excurrens, ſiniſtrum etiam læſit crus. *Tertio* læſionis *die* vocatus, ægri (qui de inſigni meatus urinarii laceratione, peniſque inflammatione, & priapiſmo conqueſtus eſt) alvum ſubduxi, propter gangrænæ metum, clyſtere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcavendis & curandis quibuſcunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus

inguinis dextri, penis, atque cruris ſiniſtri oleum violatum, aquis cardui benedicti & malvæ ſepties lotum, & parva quantitate mellis roſati colati permixtum, per ſiphonem injeci, & turundas eodem medicamento oblinitas impoſui, deſuper unguentum linimenti ſimplicis & cataplaſma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxymelle ſimplici, oleoque roſato & violato compoſitum adhibui, atque partes læſas convenienti faſcia deligavi.

Die 4. ob inſignem inflammationem penis & febrim, Barbitonſor incidit venam jecorariam dextri cubiti, & ℥vj. ſanguinis emiſit. Poſt prandium ejuſdem diei aperuit venam Saphænam dextri pedis, & ℥v. ſanguinis eduxit. Veſperi ob inſignem penis dolorem, & ſemi-ſuppreſſionem urinæ, uſus eſt hâc emulſione.

℞. *Semin. Melon.* ʒvj.
Lactuc.
Papav. alb. ana ʒj.
Agni caſti. ℈ij.
Aqu. Nymph.
Fragar.
Acetoſæ. ana ℥iij. *F. Emulſio, cui adde*
Syrup. viol. ℥jß. M.

Die 5. conqueſtus eſt de maximo inter mingendum dolore: & eſchara tam in meatu urinario, quàm in reliquis vulneribus ſeparari cœpit.
Ob id per ſiphonem injeci ſequentem mixturam.

℞. *Aqu. Roſar.*
Malv.
Card. ben. ana ℥ij
Boli Arm. præp.
C. C. uſt. præp. ana ʒj.
Lapid. Chryſ. præp. (ob ſanguinis fluxum) ℈jß.
Olei violati. ℥j. M.

Vulneri meatûs urinarii, loco turundæ, immiſi, per glandis orificium, catheterem aureum *Tab.* XIII. *Fig.* XVI. linteo obductum, & linimento ſimplici oblinitum: inguinibus oleo roſato inunctis adhibui lanam ſuccidam, lumboſque hoc unguento obliniri juſſi.

℞. *Ungu. infrigid. Gal.* ℥ij.
Comitiſſ. ℥ß.
Ol. roſ. ʒij. M.

Die

Die 6. propter meatus urinarii obſtructionem ab eſcharæ particula, patiens urinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipſam volſellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. *Die* 7. dolor remiſit, ægerque paulo melius habuit, quàm diebus præteritis. *Die* 8. patiens bibit vinum, & luſit cum ancillis. Veſperi conqueſtus eſt de priapiſmo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob ſanguinis profuſionem, æger uſus eſt ſuo Enemate & emulſione: Lumbos inunxi unguento adſtringente, penique injeci mixturam, & meatui urinario impoſui fiſtulam modò citatam, linteo obductam & linimento ſimplici oblinitam. Vulneri cruris & inguinis, poſt injectionem, oleum violatum & roſatum adhibui. *Die* 9. propter inflammationem adhuc durantem, iterum ſecta eſt vena ſaphæna ſiniſtri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ die præterito. *Die* 10. æger melius habuit, eſcharâque ablatâ, meatui urinario per ſiphonem injeci liquorem ſequentem:

℞. *Aqu. Plantag.*
Prunell.
Roſar.
Card. bên. ana ℥j.
Tutiæ præp. ʒij.
Lapid. Hæmatitid. ℈j.
Bol. Armen. præp. ℈jß. M.

Vulnus inguinis & cruris digerentibus, detergentibus, ſarcoticis & epuloticis tractavi. *Die* 11. totam diem & noctem ſine omni dolore & moleſtia tranſegit. *Die* 12. ob ventris conſtipationem aſſumpſit bolos:

℞. *Flor. Caſſ. rec. extract.* ℥j.
Mann. elect. ʒij.
Pulv. liquirit. ℥j.
Sacch. albiſſ. q. ſ. F. Boli.

à quibus quater dejecit. *Die* 13. ob Gonorrhœam non virulentam, præſcripſi conditum:

℞. *Conſerv. Malv.*
Violar.
Fl. Cichor. ana ℥j.
Semin. Agni caſt. ʒjß.
Lactuc. ʒj.
Papap. alb. ℈iv.
Syrup. papav. q. ſ. Miſce. F. Cond.

De

De quo mane, & veſperi ante introitum lecti, & emulſionis uſum, magnitudinem nucis caſtaneæ aſſumpſit. *Die* 14. viſcida quædam materia penis meatum propè glandem ita obſtruxit, ut urina per vulnus inguinis effluxerit. Quapropter particulam viſcidam volſellâ extraxi, & fiſtulam linimento ſimplici obductam, poſt liquoris poſtremò præſcripti injectionem, meatui immiſi, &, ne excidat, filo alligavi. *Die* 15. 16. 17. 18. *&* 19. ab uſu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leve, atque æquale, in pauciſſima quantitate, è vulneribus effluxit, quibus incepit caro rubicundiſſima increſcere. *Die.* 22. *&* 23. loco canaliculi *Tab.* XIII. *Fig.* XVI. candelam ceream cerato divino oblinivi, eâque impoſitâ meatum urinarium conſolidavi. Interea tamen ſemper uſus eſt victu non admodum craſſo, & refrigerante emulſione. *Die.* 27. meatus urinarius conſolidatus, vulneraque externa, cruris & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mammillæ malè inciſus.

ANno 1643. *Die* 9. *Decembris*, Inclyti Senatus decreto, cum Chirurgis, *Georgio* Riedlin / & *Joann. Georgio Bauler*, viſitavi *Matthiæ N.* chariſſimam conjugem, quæ ſiniſtro brachio maximè dolente nobis retulit, quod *Lithotomus N. N.* ipſi tertiâ poſt partum ſeptimanâ, cancrum mammillæ ſiniſtræ occultum, in præſentia cujuſdam Medici Ulmani, citra antecedentis cauſæ præparationem & evacuationem, novaculâ abſciderit, duoſque tumores ſub axilla inſignes quidem, muſculis tamen non adhærentes, topicis reſolvendos reliquerit. Elapſis duodecim diebus tumorum anteriori Chirurgus appoſuit cauſticum ex arſenico paratum, quod eum radicitus non exedit, ſed tantos dolores excitavit, ut humores è toto accurrentes brachium enormiter diſtenderent. Rebus ita habentibus, adſtantibus & marito ſignificavimus, miſeram mulierem neque ferro neque medicamentis reſtitui poſſe, ſed ob relictos tumores certò perituram; quod etiam breui evenit, vires enim doloribus exhauſti nulla purgantia conceſſerunt, neque dolores ullo medi-

medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tàm Medicus, quàm Lithotomus. I. quod cancri curam tempore puerperii, quo corpus ab atrabilariis humoribus expurgare non licuit, aggreſſi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro exſtirparint, (ignorantes *Hipp. Aphoriſm.* 13. *ſect.* 12. *quæ in morbis relinquuntur, recidivas facere conſueverunt*), ſed potius arſenico periculoſo, retractiſque uteri purgamentis exaſperarint. III. quod petitam curationem Anatomiæ peritis (qui præmiſſis univerſalibus, tumores haud profundè radicatos, citra vaſorum læſionem, aut recidivæ periculum, excidere potuiſſent) non commiſerint, excuſantes ſe, *Hipp. Aphor.* 38. *ſect.* 6. *quibus occulti cancri fiunt, non curare melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.*

OBSERVATIO LV.

Cancer mammæ parvus & occultus medicamentis reſolutus.

ANNO 1634. *Menſe Septembri, Barbara* Hepleren/ villica Bermaringenſis, mihi monſtravit in ſiniſtra mamma tumorem, qui à ſuppreſſis menſibus ſubortus, nullis remediis, ſed ſola ſectione exſtirpari poſſe videbatur: Habebat enim omnia cancri ſigna, duritiem ſcilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, lividitatem, calorem, vaſorumque nigricantium protuberantiam. Propoſitam Chirurgiam patiens recuſavit, cancrumque medicamentis externis attingere prohibuit *Amatus Luſitanus.* Nihilominus tamen, quoniam quoſdam novi, qui ſelectorum remediorum uſu, à cancris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem melanagogam:

℞. *Confect. Hamech.* ℥vj.
Extract. Hell. nigr. ℈j.
Crem. Tartar. ℈ß.
Decoct. fl. & fr. q. ſ. M.

& doloribus in dorſo ingruentibus ℥vj. ſanguinis, è vena ſaphæna ſiniſtri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilariis quaſi tinctum, *decocto Magiſtrali Tab.* LIV. *ſub. liter. Æ. propoſito* expurgavi, deinde poſt exquiſitam corporis expurgationem mammillæ applicui *Ceratum Joannis Prevotii:*

℞.

℞. *Farin. milii.* ℥ij.
Ol. roſ. compl. in mortar. plumb. duct. ℥j.
Plumb. crud. pulv. ℥ß.
Pulv. Virg. aureæ.
Sonch.
Solan. ana ʒij.
Cer. nov. ʒxxij.
Reſin. Pin. ʒx. *M. F. Ceratum.*

quod, trimeſtri ſpatio, tumorem inſenſibiliter roſolvit. Interim, cum menſes, per biennium ſuppreſſi, medicamentis exhibitis promoveri non potuiſſent, patienti in utrâque femoris parte internâ, inuſſi fonticulum, ea intentione, ut inter curandum materia peccans ad inferiora revelleretur, quos, tumore reſoluto, per annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuò collecti, aliam partem, vel externam vel internam, offenderent. Anno elapſo, mulier infelix, quæ ſibi ipſi ſaniſſima videbatur, fonticulos conſolidavit, & exinde de novo tumore in mamma dextra conqueri cœpit, quo, per ferrum, radicitus exſtirpato, repetiit decocti uſum, & fonticulos renovavit, quos ad vitæ terminum conſervare juſſi; quod utrum fecerit, neſcio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores Cancri mitigantur.

CHariſſima *Petri* Hielbronners / conjux, in dextra mamma habuit cancrum parvum & occultum, in ſiniſtra magnum & exulceratum. Occultus, finito decocti magiſtralis uſu, ceratum oxœleum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrociſſimos præſtantiſſimum cancri anodynum, mixtura ſcilicet ex linimento ſimplici, cerato oxœleo, & oleo myrtino, ad obitum uſque mitigavit. Eadem patiens ſingulis annis conqueſta eſt de moleſtiſſima intertrigine Iliorum, quam cauſavit obeſitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præſertim in æſtate, ſudante corpore, partes modo dictæ fuerunt colliſæ, attritæ, excoriatæ, & inflammatæ. Hanc excoriationem ipſa patiens crebra per diem lotione aquæ dulcis, in qua decocta

coćta fuerat herba malvæ, & euporiſti inſperſione pulveris, bidui ſpatio curavit.

℞. *Flor. Balauſt.*
Roſar. rubr.
Santal. rubr. ana ℥iij.
Camphor. ℈jß. *M. F. Pulvis.*

qui etiam infantum phlogoſin & excoriationem, ab acidiuſculo laćte provenientem, quàm citiſſimè ſanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pećtoris, ejuſque dolor fonticulo in femore mitigatus.

NAuta quidam oćtogenarius, conqueſtus eſt de inſigni anguſtia, vehementiſſimoque dolore, ac puſtulis in dextro pećtoris latere ſubortis, quibus exulceratis dolor & anguſtia receſſit. Patiens accerſivit chirurgum, ipſumque etiam atque etiam rogavit, ut ulcuſcula illa ſibi ſatis moleſta conſolidaret. Ulceribus cicatrice denuò obdućtis, rediit dolor & auguſtia circa pećtus, ita ut æger multas ſeptimanas inſommes habuerit. Rebus ita ſtantibus, in conſilium vocatus interrogavi ſenem, an ulcera in pedibus diuturna habuerit? Ad hæc reſpondit, ſe, per integrum decennium, ulcus maximum in tibia dextra, ſine motus impedimento, circumgeſtaſſe, & ab eo tempore, quo illud ſanaretur, primò anguſtiam, ſecundò dolorem, tertiò puſtulas, & tandem pećtoris ulcuſcula percepiſſe. Ad humores igitur revellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ *fonticulum* paravi *inſtrumento Julii Caſſerii Placentini*, cui altera die ſucceſſit aliqualis inflammatio, cujus ratione patientem de recuperanda ſalute ſperare juſſi. Eſcharâ ablatâ, fonticuloque ſuum officium faciente, dolor pećtoris & reſpirandi difficultas paulatim remiſit, ita ut æger triginta dierum ſpatio à dićtis ſymptomatibus liberrimus evaſerit, & per multos abhinc dies ſenili gaviſus ſanitate citra ullum obſtaculum negotia ſua obierit. Ex his Chirurgiæ tyrones ut diſcant volo, quanto cum periculo ulcera diuturna, in ſenibus præſertim, conſolidentur, & quanta cum utilitate fonticuli inurantur, ſi vel ex erro-

re patientis aut Chirurgi ejuſmodi ulcera, quæ totum corpus ab impuritatibus evacuant, cicatrice obducuntur.

OBSERVATIO LVIII.

Vulnus ſclopeti in dorſo.

ANno 1644. *die* 27. *Januarii*, *horâ* 3. *poſt meridiem*, *cum Balthaſarus* Steiger/ ruſticus Gegglingenſis, cum uxorem ſuam Ulmâ domum vehere voluiſſet, miles quidam, bene potus & tumulentus, ſclopetum ejaculavit, & unica vice non ſolùm villanum, ſed etiam ejus uxorem ita graviter læſit, ut Ulmam reduci fuerint coacti, ubi vulnera uſque in ſequentem diem obligavit Chirurgus. *Die* 28. *Januarii*, propter inſignem vulnerum dolorem, à molitore patientis in ſubſidium vocatus, villanum tribus globulis læſum inveni, quorum primus circa ſuturam occipitis lambdoidem obliquè inhæſit: Secundus circa octavam thoracis coſtam fuit extractus: Tertius verò, paulùm ſupra os ſacrum, ita fuit immerſus, ut nullo modo extrahi potuerit. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis nonnihil dilatavimus; vulnus autem thoracis, cum ferè nullius eſſet momenti, tractavimus ut ſimplex. Vulnus prope os ſacrum, vehementiſſiméque dolens, inflammationem adeò inſignem cauſavit, ut etiam partes obſcœnas corriperet. Huic, propter ſanguinis affluxum, per ſiphonem injecimus albumen ovi ſpatulâ agitatum, *pulveremque adſtringentem Galeni*, ac *Lapid. Chryſolit. præp. cum aqua Plantaginis.* Revulſionis gratiâ adhibitum fuit Enema refrigerans, & emiſſus ſanguis è vena brachii dextri mediana. Veſperi æger ſumpſit non ſolùm aliquot cochlearia Aquæ cordialis:

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.*
Pimpinell.
Roſ. ana ℥j.
Cinnam. ʒiij
Spirit. Cephal. Anhalt. ℈ijß.
Corall. rub. præp. ℈iß.
Lap. Chryſol. præp. ℈ß.
Manus Chriſt. perl. ʒiv. M. D. *ad vitrum.*

verum etiam Syrupum refrigerantem:

℞. *Syrup. acetoſ. ſimpl.* ʒj.
Acetoſ. citr.
Aqu. Endiv.
Nymph. ana ℥j.
Pulv. Marg. præp. ℈ß. M. *pro doſib.* ij.

Villani conjux quinque globulis fuit læſa, quorum unus infra ſiniſtram aurem intravit, ſub cute repens circa os inferioris maxillæ exiit, ſecundus tertius & quartus in dorſo inter ſcapulas hæſit, quintus verò intravit circa internam humeri partem, & exiit circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter ſcapulas, tractavimus ut ſimplicia, illud verò, quod erat in cubito, ut compoſitum. Itaque ob inſignem totius brachii inflammationem, vulneri turundas ſequenti digeſtivo:

℞. *Reſin. Tereb. lot. in aqu. plantag.*
Olei Lumbric. terreſt. ana ʒj.
Vitell. ovi parum. M. *pro digeſtivo.*

oblinitas impoſuimus, injecto prius per ſiphonem oleo violarum & lumbricorum terreſtrium, deſuper diapalma ſtrictiori linteo inductum & linimento ſimplici obductum adhibuimus, & totum, appoſito *cataplaſmate* (quod conſtabat *ex farina hordei & fabarum, micâ panis, oleo. Roſ. Chamom. atque Lumb. terreſt. & vino rubr.*) brachium faſciâ obligavimus. His medicamentis uſi ſumus uſque in ſeptimum diem, quo decidit eſchara; interim obſervata fuit optima victus ratio, unà cum præparantibus & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra benè habuit, & dolor & inflammatio totius brachii ceſſavit. Hanc ob cauſam vulneribus turundas linimento:

℞. *Reſin. Tereb. lot. in aqu. plantag.* ʒj.
Pulv. myrrh.
Aloës, ana ℈j.
Lapid. Chryſol. præp. ℈ß.
Mell. roſ. col. ʒjß.
Balſ. Peruvian. ℥ïß.
Syrup. de roſ. ſicc. q. ſ. M. *pro linimento.*

oblinitas immiſimus, & ceratum diapalmæ appoſuimus, ſpongiamque in vino rubro expreſſam, faſciâque duobus capitibus præditâ nonnihil expreſſivè ſuperligavimus. Vulnera ſimplicia jam ad cicatricem tetenderunt. *Die* 14. tam vulnus brachii appoſitum, quam reliqua ſimplicia cicatri-

 cem

cem habuerunt, & patiens feliciter reſtituta Gegglingam properavit.

Die 3. licet ſinus ægri in occipitio major fuerit, quam die præterito, illum tamen ſpongiolâ contortâ magis dilatavimus, vulnus ob fœtorem eluentes decocto divino. Circa os ſacrum inflammatio & dolor, beneficio cataplaſmatis ſupra deſcripti, & repetito Enematis uſu, remiſit. *Die* 5. pus vulneris circa os ſacrum inflicti fuit album & coctum. Vulnus in occipite ſatis fuit profundum, & patiens conqueſtus eſt de inſigni dolore capitis circa frontem. *Die* 7. tumor & dolor circa os ſacrum omninò evanuit, & propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem ceſſavit. *Die octavo* vulneri circa os ſacrum turundam unguento, quod paratum fuit ex pulvere ſequente:

℞. *Lapid. Chryſol. præp.*
Hæmatit.
Aloës.
Bol. Arm. præp. ana ℥iß. M. F. *Pulv.*

& albumine ovi ſubacto imbutam impoſuimus, & emplaſtrum album coctum ſuperligavimus. *Die* 9. dolor omnis intermiſit, & patiens tota nocte quietè dormivit: turundam breviorem vulneri circa os ſacrum impoſuimus, & ad latera ſpongiam vino rubro tepido expreſſam faſciâ expreſſivè ſuperligavimus: Vulnus occipitis, adhuc ſinuoſum exiſtens, abſque dolore ſeroſam materiam emiſit.

Die 10. vulneratus dixit, ſe noctem placidè tranſegiſſe: vulnuſque circa os ſacrum benè habuit, pus enim album & coctum in pauciſſima quantitate generavit. Circa oculos æger ſenſit dolorem gravativum, quem poſt aliquot horas ſecuta eſt hæmorrhagia narium, à qua gravitas illa iterum remiſit: patienſque hunc ſanguinis fluxum ſibi proprium eſſe dixit.

Die 11. vulnus circa os ſacrum cicatrice fuit obductum. *Die* 12. vulnus occipitis ſpecillo obtuſo exploravi, & obliquè inter cucularem & patientiæ muſculum deorſum perveniens, prædixi Chirurgo & vulnerato, vulnus hoc, ob inſignem contuſionem, adhuc eſſe periculoſum. Cum iterum tota nocte placidè dormiviſſet, *die* 13. propter milites in ſuis ædibus hyemantes domum equitavit, ſinu in capite nondum conſolidato. Interim Chirurgus ſingulis diebus ipſum viſitavit, & ſinum curavit. *Poſt* 10. *dies* Chirurgus à me, ut vulnerato præſcriberem potionem

nem medicam, petiit: præſcripſi, à qua aliquot ſedes habuit. *Sequenti die* Chirurgus iterum me acceſſit, dicens, cogi ſe ſinum aperire; cujus operationis modum optimè norit. His ita peractis, *die* 28. *Febr.* ſinum aperuit, ſed quo ſcalpello neſcio. *Die* 29. ægrum invaſit febris. *Die* 1. *Martii* patiens ſumpſit ſyrupum purgantem.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥iß.
de Mann. ʒvj.
Extract. Rhab.
Diacarth. ana ℈jß.
Mag. Tart. ℈j.
Aqu. Ceraſ. nigr. q. ſ. M. F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu ſtatim rejecerit, ne ſemel quidem fuit purgatus. *Die* 4. cum æger pejus haberet, Gegglingam vocatus inveni ipſum valde debilem, vulnus totum Eryſipelate inflammatorio obſitum, ſinumque in ſuperficie vix ad tertiam partem à Barbitonſore inciſum, paulò enim inferius magnus ſinus adhuc ipſum latuit, quem ſcalpello intacto reliquit: pericranium adeò putrefactum erat, ut facilè ſpecillo obtuſo à cranio potuiſſet ſeparari. Obligato idoneis vulnere & refectis viribus, inciſa fuit ejus lateris vena cephalica, ex qua ſanguis fluxit ſeroſus & ſemiputridus. Cum res ita ſeſe haberent, ſuaſi, ut patiens iterum in civitatem lectica veheretur. *Die* 4. lectica in civitatem lati vulnus religavi, & inveni Eryſipelas, quod non ſolum vulnus, verùm etiam poſteriorem & anteriorem capitis partem ita occupavit, ut patiens, de dolore capitis vehementius conquerens, oculos nullo modo aperire potuerit, &c.

Die 5. ob inſignem dolorem & calorem internum uſus eſt Enemate refrigerante;

℞. *Radic. Acetoſ.*
Alth. ana ℥ß.
Herb. Nymph.
Violar.
Malv.
Beton,
Flor. Cham. ana M. ß.
Semin. Lini ʒiiij.
Citri.
Fœnicul. ana ʒj.

Uvar. paſſ. ℥ß.
Coqu. in q. ſ. aqu. font Colatur. adde
Mell. roſ. ſol. ℥iiij.
Ol. Violar.
Chamomill. ana ℥jß. M. *pro Enemate.*

Veſperi ſumpſit ſyrupum refrigerantem. *Die* 6. noctem quietam habuit, & conqueſtus eſt de cardialgia, & magna virium debilitate, idcircò præſcripſi:

℞. *Conſ. Roſ. vitriol.*
Violar. ana ℥j.
Conf. Alkerm. compl.
Cortic. citr. cond. ana ʒj.
Syrup. acetoſ. citr. q. ſ. M. F. *Condit.*

de quo ſæpius per diem pauxillum ſumpſit. Vulnus fudit pus ſemicruentum, & pericranium apparuit ſemiputridum: quamvis autem vulnus hoc majorem dilatationem requiſiverit, ratione ſinus, propter virium tamen debilitatem illud dilatare non licuit. Interea ob anguſtiam pectoris & vigilias uſus eſt emulſione:

℞. *Sem. melon.* ℥ß.
papav. alb. ʒj.
Amygdal. dulc. ʒij.
Aqu. Ceraſ. nigr.
Nymph.
Frag. ana ℥iij. *F. Emulſ. cui add.*
Magiſter. Corall. rub. ℈jß.
Sacch. perlat. ℥ß. *Miſc. ad vitrum.*

Die 7. æger melius habuit, totumque caput & facies detumuit; vulnus pus coctum fudit, & labia fuerunt ſordida, quapropter ipſis adhibitum unguentum Ægyptiacum compoſ. Cum pericranium adhuc eſſet ſemiputridum, impoſuimus ipſi ſyrupum de roſis ſiccis, cum ſpiritu vini mixtum. Ob ſitim & capitis dolorem patiens admiſit Enema heſternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remiſit, at quia æger conqueſtus eſt de dolore & incendio vulneris, circa os ſacrum, cicatrice jam jam obducti, uſus eſt Enemate & Emulſione melonum ordinariis, vulneri adhuc ſordido adhibuimus unguentum Ægyptiacum compoſitum, & pericranio ſemiputrido ſyrupum de roſis ſiccis, cum ſpiritu vini permixtum, atque decocto noſtro divino. *Die* 9. dixit,

9. dixit, ſe ſex horas dormiviſſe: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate, effluxit Veſperi benè habuit, & calor totus omninò remiſit.

Die 10. veſperi conqueſtus eſt de ſummo calore dorſi, & vehementi dolore capitis, dicens, ſe non poſſe dormire propter inſomnia, quæ ipſum territent. Quapropter uſus eſt enemate ſuo ordinario, à quo dejecit ter materiam bilioſam. *Die* 11. benè habuit, & totam noctem placidè conſumpſit. *Die* 12. 13. 14. & 15. rectè habuit, & ſinus internus parum puris cocti generavit. *Die* 16. benè habuit, ſed ob bilis in corpore abundantiam, uſus eſt ſyrupo ſequenti:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Extr. Rhab. el. ℈iiijß.
Diacarth. ℈j.
Magiſt. Tartar. ℈ß.
Aqu. Ceraſ. nig. q. ſ. M.

Die 23. cum ſinus inferior propter foramen ſuperius nullo modo conſolidari potuit, ſuaſi apertionem ſinus, ut materia haberet exitum. Ab hac ſectione, propter antecedentem fruſtra adhibitam, valde abhorruit. Quapropter veſperi candelam ceream uſque ad fundum ſinus impoſui, & per noctem reliqui: Mane extraxi candelam & ejus loco acum *Tab.* XIII. *Fig.* VIII. quæ ex una parte trahit funiculum ſeu ſetonem *Tab.* VII. *Fig.* V. & ex altera acuta affixum habet globulum cereum, ſinus fundo appoſui, & cutem ægro inſcio citiſſimè perforavi, & funiculum in ſinu, velut in ſetaceo reliqui. *Die* 30. purgato iterum corpore, & ſectâ venâ medianâ dextri brachii, patiens rectè habuit, foramenque ſuperius uſque ad funiculum conſolidatum fuit. *Die* 6. *Aprilis* optimè habens, Ulmâ diſceſſit. *Die octavo* extractus eſt funiculus, & *die* 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracentheſi lethale.

ANno 1645. *Die* 10. *Martii*, horâ octavâ poſt meridiem, *Juvenis quidam* vulnus accepit in dorſo anguſtiſſimum, duobus digitis tranſverſis infra ſcapulam dextram, & quatuor à ſpina, in cavitatem penetrans, quod

Barbitonſor, aliàs non imperitus, (quem primo læſionis quaſi momento, acceſſit vulneratus), tractavit, ac ſi vulnus ſimplex eſſet, & minimè penetraret. Hinc ſanguis, è vaſis intercoſtalibus inciſis, defluxit in thoracis cavitatem, qui tantam cauſavit pectoris anguſtiam, ut parentes ægri etiam me vocari juſſerint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religavi, quod propter gladii qualitatem, ſitum thoracis mutatum, & appoſita medicamenta conſtringentia, adeò anguſtum erat, ut neque ſpecillo in cavitatem pervenire, neque ſanguinem ſiſtentia, aut per ſiphonem injicere, aut ſub turunda applicare potuerim. Quapropter adſtantibus patientis de vita periculum indicavi, & Paracentheſin *in loco Hippocratico Tab.* XXXVI. *Figur.* II. ♃. ſine mora adminiſtrandam propoſui, quâ materiæ, certam ſuffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc abſque dubio ſalutiferam, in hoc ſubjecto, Chirurgiam parentes concedere noluere, & materia, exhibitis diureticis, per vias urinarias tam ſubito expurgari minimè valuit, æger die ſexta ſuffocatus obiit, qui forſan dilatatione in principio non neglectâ conſervari potuiſſet, circa læſionem partium internarum decumbens. Illæſi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam exſpuit ſanguinem. Non læſus œſophagus, quia ſine ulla difficultate cibum & potum deglutivit. Non offenſum cor: non vena cava, aut arteria magna: quoniam æger tam diu poſt acceptum vulnus non ſupervixiſſet, ſed citius obiiſſet. Integra cordis capſula, quoniam cor humido ſuo privatum citiſſimè deficit. Non offenſum diaphragma, ob abſentiam eorum ſymptomatum, quæ omnes Chirurgiæ Scriptores ejuſmodi vulnus comitari tradunt: ſed æger conqueſtus eſt de ſolâ pectoris anguſtiâ, quam induxit copioſi collectio ſanguinis. Hic admonitos volo Chirurgiæ tyrones, ut ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentiſſimè ſpecillo inquirant (ægro prius, ſi fieri poteſt, eâ figurâ in qua læſus fuit collocato) an illud in thoracis cavum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculoſum pronuncient, *& ſi anguſtum*, conſenſu patientis & adſtantium obtento, dilatent ſcalpello *Tab.* XXXVI. *Fig.* V. E. ut materia in thorace collecta vel ſponte effluere, vel impoſito canali *Tab.* XXXVI. *Fig.* IV. A. educi poſſit. *Si verò latum*, turundâ, ob rationes modò dictas im-

miſſâ

miſſâ apertum conſervent. Cum autem materia neque per vulnus propter altiorem affectus ſitum, ſpontè expurgari, neque ob ſui craſſitiem per applicitum canalem extrahi, neque, ratione copiæ, per vias urinarias expelli poſſit, ſtatim (dum ſcilicet vires ægri adhuc conſtant) perforationem thoracis adhuc reliquam *cautè* proponant, ſive concedatur, ſive recuſetur, *ne ipſis vel patientum, ſi ob affectus vehementiam moriantur, conſanguinei, vel ii ipſi, qui vulnus inflixerunt, negligentiæ, aut occiſionis crimen inferendi cauſam habeant.*

OBSERVATIO LX.

Exſtirpatio Penis.

ANno 1635. *Menſe Julio*, civi cuidam Ulmano, penem ſphacelo corruptum, in confinio vivi, ſcalpello *Tab.* XIII. *Fig.* VI. abſcidi, venas & arterias, ad ſiſtendum ſanguinem, ferramentis ignitis tetigi, iiſque putredinis reliquum abſumpſi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, Syringâ *Tab.* XIII. *Fig.* XVI. meatui urinario impoſitâ, loco aduſto adhibui *unguentum Ægyptiacum Meſue*, cum filamentis carptis, ad removendam eſcharam, quâ ablatâ ulcus ceratum divinum brevi conſolidavit, & æger ſalvus evaſit. Novi ſenem, cui ordinarius Noſocomii Patavini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputavit, ulcuſque convenientibus medicamentis applicitis, cicatrice obduxit.

OBSERVATIO LXI.

Cancri ex obſtructione veſiculæ felleæ, & ductus bilarii incurabiles.

ANno 1622. aperui cadaver Nobilis cujuſdam Galli, qui atrociſſimis inteſtini coli doloribus conſumptus obiit, & inveni *inteſtinum colon cancro occulto affectum*, cujus cauſa, meo judicio, fuit obſtructio pori bilarii. Hic enim ea parte, qua duodeno inſeritur, lapillo, piſum

magnum adæquante adeò obſtructus fuit, ut ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad univerſum corporis habitum, ut plerumque ſolet, ad colon depoſuit. *Anno* 1624. *Die* 24. *Jan.* in cadavere *Dn. Catharinæ* N. Venetæ, quam cancer uteri exulceratus è medio ſuſtulit, reperi veſiculam felleam calculo inſtar cryſtalli pellucido, repletam & diſtentam, ut nihil quicquam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidie genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, ſed ad uterum. Ex duabus hiſce hiſtoriis etiam duo notanda videntur: 1) quod ad obſtructum porum bilarium, & cyſticum, non ſemper ſequatur icterus, ſed bilis aliquando expellatur vel ad inteſtina, vel uterum, vel aliam partem nobilem. 2) Lectio, quam habuit *Excellentiſſ. Spigelius* ſuper hæc: *Si Venetæ & Gallo exortus fuiſſet cancer in mammis, aut artubus, ulcus, poſt radicalem ferro reſectionem, vix cicatrice potuiſſet obduci: vel eo curato, materia illa maligna invaſiſſet partes principales, ægriſque, poſt tres vel quatuor annos, mortem intuliſſet. Ratio eſt in promtu, quia non potuit tolli cauſa, quæ fuit obſtructio veſiculæ felleæ pertinax.* Lienis obſervavi obſtructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum viveret, per aliquot annos paſſa eſt ulcus in pede dolorificum, quod quotieſcunque ſanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cujus collectio prohiberi non potuit, per inuſtum femori fonticulum quotidiè evacuaretur, atque hac ratione, febris quartanæ, ut & ulceris in pede valdè dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Oſſis ſcapulæ ſiniſtræ corruptio.

ANno 1632. *Menſe Martio* curavi ſcapulam ſiniſtram valdè corruptam, filii Prætoris Burlenſingenſis, injiciendo quotidiè, per duo ſinus foramina, turundis unguento de betonica illitis conſervata, decoctum:

℞. *Radic. Irid. Florent.*
Ariſtoloch. rotund.
Conſol. major. ana ℥j.

Herb.

Herb. Veronic.
Piloſell.
Pimpinell.
Verben.
Vinc. perv.
Fragar. ana M. j.
Semin. Plantag.
Cichor. ana ℥ß.
Aqu. Font. ℔vj.
Vin. alb. ℔ij.
Coqu. ad conſ. tert. partis. Colat. adde
Mell. roſ. col. ℥iiij. *M. pro injectione.*

donec ſcapula tam magnam oſſis ſquamam ſepararet, quam mihi ob foraminum anguſtiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interſtitium ſcalpello *Tab.* XVI. *Fig.* II. vel III. intercidi, ſquamâque ſeparatâ per volſellam exemptâ, ſinus parietes, appoſitâ ſpongiâ novâ, in vino rubro expreſſâ, atque *Cataphractâ Tab.* LIV. *Litt. S.* arctè adhibitâ, oſſi ſcapulæ agglutinavi.

OBSERVATIO LXIII.

Lapis citra meatus urinarii inciſionem, vel ſpecilli admotionem exemtus.

ANno 1639. *Menſe* Februario, *Juvenis quidam Leipheimenſis* receptus fuit in Noſocomium Ulmenſe, laborans urinæ incontinentiâ ex laceratione cervicis veſicæ, à calculo uncias ſex pendente, quem inſignis *Auguſtanorum Lithotomus Angelus Marianus* forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medicamentis, quæ urinæ acrimoniam mulcerent, & intertriginem partium prohiberent, inſtructus Ulmâ diſceſſit. *Menſe ejuſdem Anni Majo*, is ipſe laboravit Iſchuriâ ex calculo meatum urinarium obſtruente, meumque conſilium & quidem literis mandatum percipiens, manè & veſperi, ſumpſit doſin ſequentis Julapii:

℞. *Syrup. de Alth. Fernel.* ℥iiij.
Aqu. Malv. ℥viij. M. *pro duabus doſibus.*

& ſæpius inſedit balneo ductum relaxante, donec calcu-

lus rotundus, inſtar ſilicis durus, & tres ferè drachmas ponderans, ad colis orificium, ab urina, protruſus, volſellæ dentibus arripi, atque ſic citra uretræ inciſionem (quem *Sennert. inſtit. l. 5. part. 1. ſect. 2. c. 13. ex Fabrit. Hildan. Tractatu de lithotomia veſicæ. c. 27. proponit*) aut ſpecilli *Tab.* XVI. *Fig.* VIII. operam, eximi potuerit.

Observatio LXIV.

Nervi punctim vulnerati.

IN nervis punctim & cæſim vulneratis, poſt univerſi corporis procurationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angulos rectos, ut ſanies liberè exeat, & medicamenta topica ad puncturam uſque nervi penetrent. Alii, facta cutis ad angulos inciſione, etiam nervum tranſverſim diſſecant bono ſucceſſu, antequam remedia externè adhibent, ut humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem auget, inflammationem efficit, ac convulſionis cauſa fit. Quia tamen hanc cutis inciſionem, vel etiam nervi punctim læſi diſſectionem, ægrotantes rarò vel nunquam concedunt, in Barbitonſorum gratiam (*qui non rarò, dum venas phlebotomo incidunt, nervos vicinos, vel venis ſubjectos imprudenter lædunt*) topicum ſæpius expertum apponam:

℞. *Euphorb. optim.* ℈j.
Reſin. Tereb. ℥ß.
Cer. par. M. F. *Ungu.*

extendatur ſuper linteum, & calidè applicetur. Hoc ſolo, ſtatim adhibito, plures ejuſmodi puncturas tutiſſimè curavi, ut teſtabitur Clariſſ. & Chariſſ. meus Affinis & Collega *Dn. D. Johann. Sebaſtianus Bloſius*, & Chirurgus *Nicolaus* Reutte/

Observatio LXV.

Gumma Gallicum Chirurgiâ curatum.

MArtinus Fiſcher/ conqueſtus eſt de Gallico ſiniſtri pedis gummate, quod neque curæ ſudoriferæ, neque

que *Cerato*, *Tab.* LIV. *ſub Lit. R. commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem cauſtico detexi, ipſamque ſcalpris, ad vivum uſque deraſi. Operatione finita, oſſi appoſui pulverem exſiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Ulcus tandem incarnantibus & epuloticis tractavi notiſſimis. Hâc Chirurgiâ, hiſque remediis æger feliciſſimè reſtitutus, per plures annos optimè valuit, & poſtmodum violenta morte vitam finiit. Nonnunquam tanta luis eſt virulentia, ut oſſa tibiæ ad medullam uſque corrodat, hincque ſcalprorum uſus ſufficiens non ſit, ſed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel conſumendum cariei reliquum, quod Euphorbii prius pulvere inſperſo ſeparari nequivit. Hujuſmodi virulentiam obſervavi Patavii in vetula quadam octogenearia, è cujus ſiniſtra tibia ſæpè oſſa ad indicis digiti magnitudinem accedentia *Fabritius* extraxit.

Observatio LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANno 1629. *Andreas* Fiſcher/ Bigarius Ulmenſis, conqueſtus eſt de moleſta meliceride in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, reſolvi appoſito *Cerato diaſinapios* Tab. LIV. *ſub Lit. C. deſcripto*. Hujus quoque cerati peculiarem contra melicerides efficaciam, nuper experta eſt *Waldburga* Hegelerin / quæ meo conſilio, meliceridi in dextro genu enatæ, & ovum anſerinum ſua magnitudine adæquanti, applicuit idem ceratum, quod menſis ſpatio tumorem, & quicquid primis diebus, ob neglecta univerſalia, fuit attractum, integrè diſcuſſit.

Observatio LXVII.

Sterilitas ex malè repoſita hernia.

ANabaptiſtæ in Moravia herniam inteſtinalem curantes, poſt reductionem inteſtini prolapſi foramen peritonæi teſticulo obturant. Hunc autem curandi modum peri-

peritiores Chirurgi minimè laudant, tum quia teſticulus, ſi eo majus fuerit foramen, facilè excludetur, ut æger antiquum obtineat: vel quia teſticulus, ſi major fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel ſterilitas, vel ipſa mors. Probè igitur obſervent Chirurgiæ tyrones, ut in repoſitione inteſtini teſticulum in Scroto relinquant, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Novi enim quoſdam, qui ex hac unica cauſa ſterile & rixoſum habuerunt conjugium*, ut & piſtoris filium, qui quale habiturus ſit conjugium, tempus edocebit.

OBSERVATIO LXVIII.

Eryſipelata.

USu linimenti ſimplicis, nondum rancidi, & frequenter immutati (*cujus deſcriptio videatur ſupra Obſervatione* 52.) innumera extremorum eryſipelata feliciſſimè curavi, non neglectis tamen univerſalibus & refrigerantibus internis. In hujus linimenti defectu nihil præſtantius ſum expertus, quam *oleum Amygd. dulcium recens, aqua Solani in phiola vitrea novies lotum*, quo frigidè iniungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alii commendant *Balſamum Saturni oleo lini paratum*, & ſæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus ſclopeti cum gangræna.

ANno 1634. *Johann. Philippus* Schmid / Præfectus Vigilum Ulmenſis, in conflictu prope Nordlingam ſauciatus fuit glande ſclopetaria humerum perforante, Ulmamque veniens incidit in manus Chirurgi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, ſed trajecto ſetone, medicamentis internis neglectis, aperta detinuit, eoque tantos dolores exitavit, ut inflammationi ſuccederet gangræna, cui fortunâ ſuperveniens, ſtatim, remoto prius ſetone, applicui *Cataplaſma ex farina malvarum & aqua roſacea confectum*, & alvo per clyſterem leni-

lenitivum recluſo, è ſiniſtro brachio, revulſionis gratia eduxi ℥vij. ſanguinis, qui bilioſus valdè, & ſeroſus fuit. Quapropter, altero die, gangrænâ remittente, æger ſumpſit potionem hydrocholagogam, à qua decies dejecit:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Extract. Rhab. ʒj.
Cnicop. ℈ij.
Mag. Tart. ℈ß.
Aqu. Borrag. q. ſ. M. *F. Potio.*

Die tertio gangræna omninò evanuit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas unguento Ægyptiaco Hildani ſeparavi, vulnuſque tandem per ſecundam intentionem, menſis ſpatio, feliciter curavi. Miras hujus cataplaſmatis vires, reſtitutus adhuc ſuperſtes, ſatis laudare non poteſt, eique brachii conſervationem unicè adſcribit.

OBSERVATIO LXX.

Herpes miliaris & exedens.

VAria herpetis tam exedentis, quàm miliaris ulcuſcula, poſt totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus aſſumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, malvarum, in plurimis, brevi temporis ſpatio ſanavi, præſtantiſſimo *Nicotianæ cerato*, cujus deſcriptionem, ex *Hier. Fabrit. ab Aquapend. pentateucho Chirurgico*, *Tabulæ* LIV. *ſub Litera* C. inſerui. Quod ſi ulcuſcula nimis in altum ſerpſêre, ceratum modo allegatum redigatur in formam Unguenti:

℞. *Cerati Citrin.* ℥j.
Olei myrth. q. ſ. M. F. Unguentum.

quod filamentis aridis inunctum admoveatur, & appoſito cerato de ceruſſa conſervetur, ne decidat.

OBSERVATIO LXXI.

Eryſipelas exulceratum.

ANno 1645. *Die* 24. *Auguſt.* Generoſus *Dn. Nicol.* Dietrich / vulgò Spehrreiter dictus, conqueſtus eſt de eryſipelate utriuſque cruris exulcerato, cum ſummo pruritu, & acris materiæ per poros cutis effluxu. Cum autem affectus iſte, ab efferveſcentia ſanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmiſſo clyſtere laxativo & refrigerante:

℞. *Specier. decoct. carm.* ℥j.
Herb. Violar. M. j.
Coqu. in. ſ. q. aqu. ſimpl. Colatur. ℥ix. *adde*
Mell. roſ. ſol. ℥ijß.
Flor. caſſ. rec. extr. ℥j.
Ol. violat. ʒij. *Miſc.*

per venam jecorariam ℥vj. ſanguinis educi curavi, & ad temperandum calorem veſperi exhibui julepum.

℞. *Brod. de rad. cich. condit.* ℥viiij.
Aqu. Cichor. q. ſ. M. *pro duab. doſib.*

Potus fuit *Aqua hordei Tinctura roſ.* permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis Chirurgus miliaris ſæpius per noctem applicuit linteum triplex in decocto ſequenti calidè expreſſum, ad mitigandum pruritum & impediendum acris materiæ effluxum:

℞. *Herb. Malv.* M. j.
Veronic. M. ß.
Alum. crud. pulv. ʒj.
Coq. in ſ. q. Aqu. fluvial. Colatur. ſerv. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus ceſſavit. Quapropter tibiis exulceratis appoſui *Emplaſtrum de Saturno Mynſichti* Linimento ſimplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores ſeroſos & bilioſos hauſit potionem ſequentem.

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥iij.
Extract. Rhab.
Diacarth. ana ℈ij.
Aqu. Endiv. q. ſ. M. F. Hauſtus.

A quo decies dejecit. *Die* 26. ob nimias animi commotiones crura invaſit inflammatio vehemens, quæ certiſſimam gangrænam minata eſt. Ad eam igitur præcavendam,

dam, expertiſſimum meum *Cataplaſma* (*de quo Obſerv.* 69.) calidè adhibui, & quoties exſiccabatur, aliud applicari juſſi. *Die* 27. inflammatio remiſit, & *die* 28. ceſſavit: Quapropter ulceribus iterum adhibui mixturam:

℞. *Empl. de Saturno Mynſ.*
Linim. ſimpl. part. æqu. M.

donec 9. *Septembr.* conſolidarentur, & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcavendam recidivam, præſcripſi vinum medicatum, à cujus uſu felici, brachio dextro fonticulum inuſſi, & dentifricium Electuarium ordinavi, ad dentium radices obfirmandas, eorumque ſordes detergendas:

℞. *Pulv. Porcellan.* ℥iiij.
Lign. Aloës.
Santal. citrin. ana ℥j.
Moſch. ℈ß.
Rad. Ireos. ℥ijß.
Alum. crud. ʒij.
Mellis roſ. optim. deſp. ℔ij.
M. *ad ignem in form. Electuar.*

OBSERVATIO LXXII.

Tumores œdematoſi.

NObiliſſimâ Calcis aquâ, per aliquot dies uſurpatâ, multos tumores œdematoſos jam conſiſtentes diſcuſſi. Sumitur autem fruſtulum calcis vivæ, ad quantitatem nucis juglandis, & in aquam ferventem immittitur, donec diſſolvatur, quo facto calx cum aqua agitatur, & poſtea ſpontè reſidere permittitur. Hinc clarior aqua, per inclinationem, in aliud vas transfunditur, in qua ſpongia nova, & quæ nitroſæ qualitatis adhuc particeps, exprimitur, calidèque parti affectæ ſuperligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium, vel axungia porcina veteri, debeat inungi: facilè enim fieri poteſt, ut portio quædam calcis, quæ eſt acerrima & corroſiva, in aquam transfuſam abierit, quæ cum ſpongia applicita erodere, partemque mordicare poſſet. Idem encomium meretur ſpongia in oxycrato madefacta, ſi œdema vel in principo, vel in augmento fuerit.

OBSERVATIO LXXIII.

Vomitus ſanguinis lethalis.

VIr 40. annorum, temperamenti calidi & ſicci, conqueſtus eſt, quod ante quatuor menſes febricitans magnum habuerit ſanguinis vomitum, qui adhibitis in extremis frictionibus, & aſſumptis medicamentis, quæ reſpiciebant hepatis calorem, ceſſavit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam evomuit prius ſanguinem, deinde cœnam. Huic exhibui pulverem in aqua plantaginis ſequentem:

℞. *Pulv. Radic. Pimpinell.*
Conſolid. major. ana ℈ij. *Miſc. pro doſi.*

Sequente die patienti, cum iterum evomuiſſet ℔. x. ſanguinis, applicari juſſi artubus & dorſo, cucurbitulas ſine ſcarificatione ſiccas, & clyſterem domeſticum infundi.

℞. *Decoct. Herb. Mercurial.* ℥x.
Mell. crud. ℥ij.
Elect. lenitiv. ℥j. M. F. *Enema.*

Tertio die conqueſtus eſt de oris amarore, & poſtea evomuit bilem in magna copia, & intorrogatus, an nunquam ulcera in pedibus habuerit, reſpondit ſe in utraque tibia exulcerationes perpeſſum, quæ medicamentis potius externis curatæ fuerint. Poſt ulcerum conſolidationem, utrumque pedem infeſtavit Eryſipelas, quod aſſumpto Ligni decocto evanuit. Cauſa vomitus ſanguinei procul omni dubio fuit ulcerum conſolidatio, quare ad revellendos humores utrique femori quatuor digitis ſupra genu juſſi fonticulum *Cauterio Placentini.* In his enim meo judicio conſiſtebat conſervatio vitæ patientis, alioquin brevi perituri. His tamen fonticulis nulla ſupervenit febris, ut ſolet, nullaque inflammatio aut leve eryſipelas, quæ ſignificare potuiſſent materiam à centro ad circumferentiam & extrema revelli. Si horum morborum fonticulum nullus comitatur effluxus, ſignum eſt certiſſimum, materiam in corpore eſſe fixam, & ægrum interiturum. *Quinto die* iterum evomuit ſanguinem copioſum, *Sexto* convulſionibus obiit.

Observatio LXXIV.

Hernia carnoſa.

ANno 1634. *Menſe Auguſto, Generoſus quidam Nobilis* conqueſtus eſt de magna ſiniſtri teſticuli ſarcocele, quam (præmiſſis univerſalibus & bona victus ratione) ſequenti emplaſtro, & pulvere radicum Ononidis, quem *Petrus Mathiolus comm. in Dioſcorid. l.* 2. *c.* 18. nobis commendat, inſenſibiliter reſolvi.

℞. *Gummi. Ammoniac.*
Galban.
Bdell. ana ℥ß.
diſſolutis in aceto adde
Adip. Anat. liquat. & col. ℥iß.
Ceræ citrin. ℥ij.
Ol. lilior. albor.
Medull. Crur. bovis ana ʒx. *M. in form. Empl.*

quod linteo inductum ſcroto applicetur & quarto quoque die renovetur.

Ononidis pulveriſatæ ſumpſit ſingulo mane ʒj. in hauſtu vini abſynthites. Dextro femori, quatuor digitis ſupra genu ſibi inuri paſſus eſt fonticulum ad derivandos humores, dictorumque præſidiorum uſum continuavit, ita ut quatuor menſium ſpatio priſtinam ſanitatem conſecutus fuerit. *Anno* 1641. in Xenodochium Ulmenſe receptus fuit *Georgius* Klarer/ Reichenbachenſis, qui iiſdem remediis in ſimili caſu feliciſſimè curatus fuit. Præter hos & plures alii beneficio ſolius hujus pulveris, ſenſim & ſenſim convaluerunt, quorum tamen nomina, cum reliquis, qui in obſcœnis partibus laborarunt, quod eorum plurimi adhuc in vivis ſint, lubens meritoque ſilentio involvo.

Observatio LXXV.

Fiſtula mammæ dextræ.

VIllica quædam puerpera, ex concretione lactis in mamma dextra, paſſa eſt inflammationem, quæ

nimiis reſolventibus indurata, adhibitis inconvenientibus remediis degeneravit primo in abſceſſum, & tandem in fiſtulam, cum callo, anguſti orificii, profundam. Quapropter Chirurgo patientis ordinario conſului, ut purgato per panchymagogon aliquod corpore, fiſtulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, ſufficienter dilataret, poſtea callum ſemel impoſitâ turundâ lineâ, & medicamento ſequenti imbutâ, conſumeret:

℞. *Mercur. præcip.*
Alumin. uſt.
Virid. æris.
Sal. Nitr. ana part. æqu.
Album. ovor. q. ſ. M. F. *Unguentum.*

quod fiſtularum callos citò quidem, ſed in partibus præcipuè nervoſis, & exquiſito ſenſu præditis, non adeò jucundè & tutò exſtirpat, eoque conſumpto ulcus *Unguento Ægypt. Meſ.* mundificaret, mundificatum *Unguento de Betonica* incarnaret, incarnatum *Cerato divino* conſolidaret, tumoriſque duri reliquias *Cerato oxœleo* reſolveret. Chirurgus dato conſilio obtemperavit, & patiens exinde ſanitatem exoptatiſſimam brevi recuperavit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiva hæmorrhoidum ex ſcammoniatis.

LAnius Ulmenſis, adhuc ſuperſtes, à diuturnis hæmorrhoidibus cannula & ſtylo *Tab.* XVIII. *Fig.* III. & IV. tandem liberatus, toties recidivam paſſus eſt, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia ſennæ, vel ſcammonium, ore aſſumpſit. Quapropter ego, ut & Clariſſ. alii Medici, ægrotanti interdiximus uſum ſennatorum & ſcammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, ſaluberrimè vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non ſatis perforatus.

ANno 1640. *Jacobo* Neubronner/ Civi & Pannitonſori Ulmano, natus eſt filius cum ano nan ſatis perforato, ſed adeò anguſto, ut vix aciculæ communis cuſpidem admitteret. Vocatus propoſui Chirurgiam *Tab.* XLIII. *Fig.* VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter neceſſariam ani ſtrictiſſimi dilatationem tentavi *penicillis ex radicibus gentianæ paratis*, quos oleo prius imbutos ani orificio impoſui, ibique reliqui, donec tumefacti anum ſufficienter dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur ſupra *Obſervat.* 40. & ratio deligandi, ne turundæ decidant, *Tab.* XLIII. *Fig.* VII. *Novi obſtetricem Patavinam, quæ anum totaliter occluſum aciculâ communi perforare, factumque foramen impoſitis ex gentiana turundis ampliare ſolita eſt.*

OBSERVATIO LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

CUm *fœtus mortuus*, remediis internè prius aſſumptis, quorum *Tab.* XLIII. *Fig.* V. facta eſt mentio, expelli nequit, commendatur ſuffumigium ex uvis putridis à vulvâ aliquoties de die exceptum, cujus efficaciam admiratus ſum Ulmæ in honeſtiſſima quadam matrona adhuc ſuperſtite, quæ tum temporis libentius mori, quàm tutiſſimam aut manus Chirurgi, aut unci, aliorumve inſtrumentorum operam, mihi ſæpius viſam (quam tamen ipſe in vivis, ut fatear quod res eſt, nunquam adhibui) concedere voluiſſet. Fœtum tamen mortuum, ex cujus retentione parturientes occumbunt, è tribus cadaveribus uncis *Tab.* XX. *Fig.* I. depictis, citra tantillam uteri & vaginæ lacerationem, integrè detraxi, in iiſque obſervavi, quod vera ſit illorum ſententia, qui oſſa pubis in difficili partu à ſe invicem diduci ſcribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhœa virulenta.

NObilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamenti calidi & ſicci, poſt tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cœpit de gonorrhœa virulenta, pro cujus curatione corpus bolo, repetitis vicibus aſſumpto expurgavi:

℞. *Terebinth. Venet. aqu. malv. lot.* ℈iiij.
Flor. Caſſ. rec. extr. ʒvj.
Mercur. dulcif. gr. xjv.
M. c. ſacch. & F. Bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præſcripſi decoctum aliquod appropriatum:

℞. *Hord. integ.* p. j.
Semin. melon. contuſ. ℥j.
Fol. Equiſet. M. ß.
Aqu. fontan. ℔. viiij.
Bulliant ad conſumptionem medietatis & in fine add.
Liquir. minut. inciſ. ʒj.

Pro lumborum, ad veſperam, fervore mitigando, refrigerans ſequ. ordinavi:

℞. *Cerat. Santal.*
Ungu. roſ.
Comitiſſ. ana ʒvj.
Ol. Nymph.
Violar. ana ℥ß.
Camph. pulu. ℈ß. M. *pro Ungu.*

Et ſingulo mane tribus horis ante prandium, exhibui mixturam, quam *Johann. Petrus Faber* commendat, ex *ſucci limonum* ℥j. & *ſpiritus camphoræ* ℈j. Quibus remediis æger ſexto curationis die citra injectiones (*quos alii miro ſucceſſu ex plantaginis ſucco, melle roſato, mercurio dulcificato, aloëque ſuccotrina conficiunt*) feliciſſimè reſtitutus fuit. *Aquâ ad Gonorrhœam Quercetani*, præmiſſâ per Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibitâ, quàm plurimos curavi.

OBSERVATIO LXXX.

Eroſio ventriculi curata.

ANno 1622. aperui cadaver *Monachi Patavini*, qui doloribus colicis obiiſſe ferebatur, & in cauſam mortis inveſtigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum, verùm etiam ad mediam uſque tunicam corroſum. In tali curanda ventriculi inflammatione & eroſione, dixit Excell. *Spigelius*, quod nihil præſtantius fuiſſet terrâ ſigillatâ ore ſæpius aſſumptâ, ut quæ, ob viſciditatem ſuam, ventriculi tunicis eroſis tenaciter adhærendo (non aliter, quam ceratum diachalciteos inflammato pedi applicitum) eroſiones exſiccet. Hujus effati dignitatem poſtea ſumma cum admiratione, bis expertus ſum in enormibus ventriculi doloribus, qui neque aſſumptis neque adhibitis ullis aliis remediis, mitigari potuerunt, niſi *terrâ ſigillatâ, ſyrupo conſolidæ majoris attemperatâ.*

OBSERVATIO LXXXI.

Tibia corrupta.

ANno 1634. *die 9. Junii, Dn. Auguſtinus* Mercken/ mercator Ulmenſis, conqueritur de inſigni exulceratione, doloreque magno dextræ tibiæ, ac totius corporis atrophia. Inſpecto ulcere non ſolùm os tibiæ à ſuperficie ad medullam uſque corruptum, verum etiam inferius fibulæ caput læſum invenimus, & communicatis conſiliis Clariſſimor. & Excellentiſſimor. Virorum *Domini D. Gregorii Horſtii*, *ac Domini D. Johann. Reguli Villingeri* ſtatuimus, totum os tibiæ removendum eſſe. Cum autem corpus ratione atrophiæ eſſet exſangue, de inducenda cicatrice dubitavimus. Quamvis, ad petitionem Domini ægroti, abraſione & uſtione, ad removendam cariem, periculum fecerimus, ob defectum tamen alimenti, quod oſſa ex ſanguine & medulla habent, omnia fruſtra tentavimus: *Os enim deraſum vel inuſtum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque ſquammas ſeparare*

re poteſt. Ob id unanimi conſenſu pro rato habuimus, ut totum tibiæ os corruptum, fruſtrà hactenus abraſum & inuſtum, excideretur. Præparato igitur corpore *die* 6. *Julii*, ſecui cutim (crure prius ſecundum rectitudinem collocato, & ab adſtantibus utrinque detento) ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* II. ferè uſque ad inferiorem appendicem tibiæ *Tab.* XLVI. *Fig.* I. & oſtendi Dominis meis collegis & adſtantibus tibiam valdè corruptam, & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibiæ supercrevit cartilago quædam, ut os ſub illa, tanquam gladius in vagina, trahi poſſet; ob id vulnus filamentis carptis, *pulvere adſtringente Galeni*, & *albumine ovi agitato* obligavi. *Die* 7. *Junii*, ſubſiſtente ſanguine, vulnus religavi, & tibiam corruptam in ſua vagina cartilaginea (quam modiolis *Tab.* II. *Fig.* III. & IV. bis vel ter ad corruptum uſque os tibiæ *Tab.* XLVI. *Fig.* I. perforavi, & poſtea foraminum interſtitia forcipe *Tab.* IV. *Fig.* II. & *Tab.* XXIII. *Fig.* I. excidi) monſtravi. Hoc facto tibiam corruptam *Tab.* XLVI. *Fig.* II. extraxi, & caput fibulæ magis corroſum *Tab.* XLVI. *Fig.* III. vidi, & modiolo quoque excidi, atque ad inferius caput abſtuli. Hoc peracto, utrique tibiæ capiti pulverem (*ex rad. Ariſtoloch. long. Irid. Flor. & Lapid. Chryſoliti præp.*) inſperſi, deinde filamenta carpta, ceratum diapalmæ, ſpleniumque ex vino rubro, oleoque roſarum expreſſum adhibui, crus faſciis decuſſatis *Tab.* XLVI. *Fig.* I. in crucem *Tab.* XLVII. *Fig.* X. obligavi, & in ſuum canalem *Tab.* LIII. *Fig.* II. depoſui. *Die tertio* poſt ſectionem dolor aliquantulum remiſit, & patiens ob conſtipationem alvi uſus eſt ſequ. Enemate refrigerante & humectante.

℞. *Decoct. Acetoſ.*
Mercurial.
Parietar.
Borrag. & Sonch. ℥viiij.
Mell. roſ. ſol. ℥iijß.
Ol. viol. ℥ij. M. F. *Clyſt.*

Victus fuit tenuis & refrigerans, ex ptiſana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. *Die* 4. ob putredinem carnis ab oſſe relictam, vulnus decocto divino lavi, eoque eloto filamenta carpta digeſtivo:

℞.

℞. *Reſin. Terebinth. lot. in aqu. plantag.*
& ſcordii. ℥ß.
Pulv. rad. Irid. Flor.
Ariſt. long.
Scord. ana ʒj.
Thuris.
Aloës. ana ℈j.
Syrup. de roſ. ſicc. q. ſ. M. *in form. digeſtiv.*
oblinita appoſui, deſuper ceratum diapalmæ, faſcias decuſſatim adducendas, ſuperinduxi.

Die quinto præſcripſimus ſacculum purgantem:
℞. *Lign. Lentiſcin.*
Rad. Acetoſ. ana ʒiij.
Sarſapar. ʒvj.
Fol. ſen. Alex. ſ. ſt. ℥jß.
Rad. mechoac. nigr. ℥ß.
Turbith.
Hermod. ana ʒij.
Semin. Cartham. contuſ. ʒvj.
Aniſ.
Fœnicul. ana ℈j.
Crem. Tart. ℥ß.
Gingib.
Galang. ana. ʒß. *Inciſ. & cont. D. ad ſacculum, infundantur in menſura* j. *aquæ hordei, & fiat Claretum.*

De hac infuſione ſumpſit æger alternis diebus, tribus horis ante prandium, ℥iiij. *Die.* 6. ab hauſtu clareti melius habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem tetendit, fœtorque oſſis omninò remiſit: quare vulnus, ſeu potius ulcus, quotidiè modo dictis medicamentis obligavi, *uſque ad diem* 12.

Expurgato ab humoribus vitioſis corpore, *die* 13. præſcripſi ſequens decoctum.
℞. *Rad. Sarſap.* ℥jß.
Chin. ℥j.
Lign. Santal. rubr. ℥ß.
Cortic. Lign. Sanct. ʒj. *inf. q. ſ. aqu. font. & coque ad conſumptionem tertiæ partis, ſub finem decoctionis adde*
Uvar. paſſar. ℥j. *Col.*

De hoc decocto mane & veſperi, quatuor horis ante cibum,

cibum, ℥iiij. ſumpſit. In prandio & cœna bibit ſecundum decoctum. Vulnus benè habuit, & in cavitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine unius digiti immiſimus: caro cœpit in extremitatibus tibiæ tam inferius quàm ſuperius creſcere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. *Die* 15. 16. & 17. patiens pulchrè habuit, & circa extremitatem cavitatis ſuperioris fruſtulum oſſis nigrum & adhuc ſemiputridum volſellâ extraxi. *Die* 20. alvus laxata eſt Enemate, ulcus fudit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad majorem exſiccationem, *pulverem ex rad. Ariſt. long. Irid. Florent. Scordio, Thur. & Sacch. albiſſ. partib. æqualib.* adhibui. Capiti fibulæ increvit caro rubra, & labiis ulceris, ad majorem exſiccationem, impoſitum fuit Ceratum divinum. A decocti ſupra præſcripti uſu patiens quidem benè habuit, & atrophia totius corporis nonnihil remiſit, nihilominus tamen alternis diebus, *à die* 24. *uſque ad* 30. uſus eſt *Clareto laxativo*, & *Decocto Chinæ præſcripto.*

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla fruſtula oſſis dentibus volſellæ extraxi, foramini fibulæ, ob excreſcentiam carnis & vulneris ceratum divinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, & faſciis decuſſatis, deligavi, & pedem canali ſuo impoſui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit uſque ad diem quadrageſimum primum. *A die* 42. *uſque ad* 50. æger optimè valuit, & tarſum, metatarſum, ac digitos pedis huc & illuc movit: nam muſculi pedem flectentes, ut tibiæus anticus, peronæus ſecundus, eumque extendentes, ut gaſtrocnemius internus, in prima ſectione illæſi manſerunt: ne tamen aliquis miretur, & ſine fulcimento impoſſibile fuiſſe putet, ſciat, ſpatio hujus temporis callum genitum & fibulam tibiæ ſuſtentaculum fuiſſe. *Die* 60. inquietè noctem tranſegit, & conqueſtus eſt de amaritudine oris & pedis dolore, quapropter ſumpſit pulverem ſequentem in juſculo cichorei alterato:

℞. *Pulv. Rhab. el.* ℈iij ß.
Cinnam. ℈ß.
Crem. Tart. ℈j. *Miſc*-

à quo quinquies dejecit materiam bilioſam. Vulnere religato rectè patiens habuiſſet, niſi oſſiculum, quod natura ſeparavit, cutim pupugiſſet: ſed extracto oſſiculo, plus

plus quam benè valuit. *Die* 70. natura ex foramine fibulæ exiguum oſſiculum expulit, totumque foramen optima carne replevit. Capiti tam inferiori quàm ſuperiori tibiæ caro rubicunda innaſcitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes unà cum digitis huc & illuc ſine impedimento potuit moveri. *Die* 81. adhibitum fuit ſequens unguentum:

℞. *Olei Lumbric. terreſtr.*
Chamomill. ana ℥ß.
Unguent. nervin. & Evæ. ana ℥j. M.

Die 84. curavimus fieri inſtrumentum ex lamina ferrea, quod ſuperius ſpathæ, inferius ſtapedis formam repræſentavit. Hoc inſtrumento, quod goſſypio & linteo fuit obductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima vice cœpit ambulare. *Die* 94. optimè valuit, & grallâ depoſitâ, ſiniſtra manu nixus, ſine impedimento domo exiit, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob eryſipelas, cui erat obnoxius, ſingulis menſibus ſumpſit *pulverem Rhabarb.* in juſculo radicum cichorei alterato:

℞. *Pulv. Rhab. el.* ʒj.
Gialapp. ℈j.
Crem. Tart. ℈ß. *Miſc.*

Die 120. benè valuit, ſed ob defatigationem pes Eryſipelas contraxit: quod ſumpto *pulv. Rhab. præſcripto*, & pedi linimento ſimplici adhibito, *quarto die* evanuit, & patiens iterum ſine baculo ambulavit, & optimè habuit *uſque in diem* 200. quo cùm forum piſces emptum peteret, neſcio quo inceſſu callum tibiæ fregit: inſpectâ fracturâ, vulnus adhuc apertum ſcalpello citra dolorem dilatavi, & inveni duas fiſſuras, inter quas particulam mediam, magnitudine unius digiti tranſverſi fractam, ſpecillo huc & illuc moveri potui. His rebus ita ſtantibus, cum nullus adeſſet dolor, & nulla inflammatio, modiolo fractam particulam perforavi, & interſtitium inſtrumento *Tab.* XXIII. *Fig.* I. ſecui, & fruſtulatim extraxi: deinde utramque tibiæ partem, tam inferiorem quàm ſuperiorem ſcalpro deraſi, & *pulv. Ariſt. & Irid. Flor.* partibus calloſis impoſui, vulnus cerato dia-

chalciteos & faſciis decuſſatis obligavi, & pedem in ſuum canalem collocavi, ita ut, obſervatâ optimâ victus ratione, & uſu *pulv. Rhab.* iterum callus pedi inductus, & priſtinæ ſanitati reſtitutus fuerit, ut in *Annum uſque* 1645. quo hæc ſcripſi, ſine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excreſcentiæ carnium.

EXcreſcentiæ carnis in ulceribus digitorum manus & pedis, citò conſumuntur, pulvere cum filamentis carptis appoſito:

℞. *Capit. mort. Vitriol.*
Spongiæ combuſt. ana ℨj. *M. F. Pulvis.*

quibus conſumptis, ulcus cerati divini auxilio cicatricem acquirit. Adoleſcens octodecim annorum conqueſtus eſt de magna gingivæ ſuperioris excreſcentia, quam, poſt totius procurationem, filo tenui paulatim adſtricto excidi. Ablatâ carne æger per octiduum ſingulo mane fricavit dentes *pulvere Magiſtrali (cujus* ℥j. *addita fuit* ℨj. *Aluminis crudi)*

℞. *Terræ porcell.* ℥iiij.
Lign. aloës.
Santal. citrin. ana ℥j.
Moſch. ℈j.
Ireos. Flor. ℥j. *M. F. Pulv. dentifric.*

& lavit os ſequ. decocto:

℞. *Alum. Roch.* ℨij.
Balauſtior.
Roſar. rubr.
Myrtill. ana p. ß.
Bugul. p. j.
Bulliant. in ſ. q. Vini rubri ſtiptici ad ℔.jß. *& colentur pro collutione oris.*

OBSERVATIO LXXXIII.

Perniones exulcerati.

INnumeros à pernionibus exulceratis curatos vidi, ipſeque permultos curavi *linimento ſequenti*, quod *Johannes Prevotius*, *in ſua Medicina pauperum*, meritò commendat:

℞. *Fol. Tabac.*
Cortic. med. ſamb. ana Mj.
Rad. Aſphod. alb. minut. inciſ. ℥j.
Ol. communis. ℔j.

Coquantur lento igne, ad conſumptionem totius humiditatis, & factâ forti expreſſione, adde

℞. *Thur. ſubtiliſſ. pulv.* ℥ß.
Cer. flav. ʒvj. *M. F. Linimentum.*

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulceratos citiſſimè ſanans.

OBSERVATIO LXXXIV.

Steatomata utriuſque manus.

ANno 1628. *Joanni*, *Fratris mei Martini filio*, in externo ſiniſtræ manus metacarpo propè indicem exortum eſt tuberculum, cui primo, cum *ganglii* figuram referret, at ſine omni fructu, arctè ſuperligavi laminam plumbeam. *Anno* 1629. puer tempore Bacchanalium ſudavit in Balneo publico, & veſperi domum veniens correptus eſt ingenti manus totius inflammatione, quæ ſub calida agni pelle, efficaciter aliàs reſolvente, ad ſuppurationem venit, & ſcalpelli *Tab.* XIII. *Fig.* IV, operam requiſivit. Abſceſſu debitè aperto, materiâque purulentâ & ſebaceâ expurgatâ, vulnus per carnis generationem curavi. Autumno ejuſdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, ſed propè carpum, qui paulatim crevit, & reſolventibus tractatus, ſimiliter degeneravit in abſceſſum ferro incidendum, quo inciſo, prodiit materia ex ſevo & pure pariter commixta, & vulnus medicamentis dein ſarcoti-

cis

cis & epuloticis appoſitis brevi curatum fuit. *Anno* 1630. circa æquinoctium Vernale, in utriuſque manus metacarpo ſuborti ſunt tumores ſebacei, qui aſſumpto decocto ſudorifero, *cujus baſis erat radix Salſæparillæ*, inſenſibiliter, & citra topicum, fuerunt reſoluti. *Anno* 1631. tumores exorti ſunt in carpi & metacarpi utriuſque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis juglandis excreſcentes, inflammationem cauſarunt, & abſceſſus, qui, ſcalpello factâ viâ, materiam ſuperioribus ſimilem profuderunt. *Anno* 1632. tumores illi invaſerunt cubitum utrumque: quapropter demum ſuaſi curam ſudoriferam, à qua patiens ad ſudandum valdè difficilis, planè adhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiâque ſenſibiliter eductâ, vulnera per duos menſes aperta detinui, impoſitis turundis, lavando interim manus quotidiè per horam in aqua *ex puteo villæ, propè Ulmam, Stribelinæ*, calefacta, eaſque ſpongiis involvendo, donec reliquiis diſcuſſis membra affecta priſtinum robur acquirerent. Hâc aquâ puer, in cujus manibus extremis viginti quatuor abſceſſus ſcalpello allegato incidi, plurimaque oſſicula corrupta Acantabolo exemi, ab ulteriore recidiva præſervatus, omnes manuum functiones, citra ullum impedimentum, obiit, ſingulo trimeſtri pulverem phlegmagogum aſſumens.

OBSERVATIO. LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANno 1642. *Die* 22. *Octobris*, Ulmæ ſaccus tritico repletus ex altiſſimis ædibus viri Nobiliſſimi Dn. Erhardi Schadæi decidit, prætereuntis *Catharinæ* Becfhin / Giengenſis femur in medio fregit, ita ut inferior oſſis pars per cutim prorumperet, & patiens ob inſignem, cùm femoris tum dorſi, dolorem animo linqueretur. Ægra in Xenodochium delata, viribus per medicamenta interna & externa:

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.* ℥iij.
Roſar.
Borrag. ana ℥j.
Cinnam. ʒij.

Spir.

Spir. Cephal. Anhalt. ʒj.
Magiſt. corall. ℈jß.
Man. Chriſt. perlat. ℥ß. *M. ad vitrum, & ſign.*
Aqua corroborans.
℞. *Aqu. Odorif. Fuchſii.* ℥j.
Roſ. ℥ß.
Acet. rutac. ℥ij. M. *Pro aqua naribus & pulſibus admovenda.*

collectis, & factâ femoris in diverſas partes extenſione *Tab.* LIII. *Fig.* I. partes fractas citra ſcalpri beneficium compoſui.

Fracturâ compoſitâ, oſſi fracto admovi pulverem ex radicibus Iridis Florentinæ & Ariſtolochiæ rotundæ: vulneri impoſui turundam ex ſtuppa cannabina confectam, & unguento ſtegnotico (*quod paravi ex pulvere adſtringente Galeni, & albumine ovi ſubacto*) imbutam, ad ſiſtendum ſanguinis fluxum. Exterius femur obligavi tribus faſciis & ſufficiente ſpleniorum numero, *vid. ſupra Tab.* XLVIII. munitum in canalem depoſui *Tab.* LIII. *Fig.* II. Membro bene compoſito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorſi, & imminens inflammationis periculum, Chirurgus Xenodochii patienti venam medianam ſiniſtri brachii incidit, & ℥iiij. ſanguinis emiſit. *Die ſecundo & tertio* conqueſta eſt de dolore dorſi & ardore urinæ. *Die* 4. & 5. patiens ſine querelis ad interrogata reſpondit, ſed quia corpus fuit conſtipatum, Medicus Xenodochii ordinarius præſcripſit aliquot bolos ex *elect. Lenitiv.* ℥j. qui dum formabantur, menſes fluere cœperunt. *Die* 6. 7. 8. & 9. nihil quicquam circa fracturam ſenſit doloris, de leviſſima ſaltem tuſſicula, & maximo circa partes obſcœnas pruritu, conquerens. Quapropter uſa eſt ſæpius de die mixturâ ex ſyrupo violarum, de liquiritia, & tinctura roſarum. Dorſo & partibus obſcœnis prurientibus, poſt fomentationem ex aquâ dulci, adhibui empl. album coctum & liniment. ſimplex. *Die* 10. religatum femur, cerato diapalmæ perforato, tribus faſciis pertuſis, & ſufficienti ſpleniorum (*faſciæ prius ex vino rubro exprimebantur*) ac ferularum numero iterum involvi; ut hac ratione vulnus, citra faſciarum ſolutionem, urgente neceſſitate, quotidiè inſpicere potuiſſem. Venter infimus maximè fuit tumidus, & ab umbilico uſque ad pubem valde durus, cui per triduum appli-

applicui cataplaſma ex pulvere malvæ, mica panis, lacte & butyro non ſalito paratum. *Die* 14. tumor & durities infimi ventris decrevit & remiſit. Patiens, ob abſceſſum in clunibus ſuppuratum, conqueſta eſt de ſtranguria & atrociſſimo dolore circa os ſacrum. *Die* 20. rupto abſceſſu, & deterſo ulcere ſtranguria & dolor prædictus evanuit: ſed quia ulcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in ſua quiete permanere minimè potuit, *uſque in diem* 30. quo patiens benè habuit, planè de nihilo conquerens. *Die* 40. novus ſuboriebatur abſceſſus ſub poplite, qui ad ſuppurationem vergens maximè doluit, ruptuſque fœtidiſſimam materiam effudit. Qua de cauſa per ſiphonem injeci decoctum ex *radicibus Iridis Florentinæ & Ariſtolochiæ rotundæ, herba Scordii, Veronicæ, Cardui benedicti, & Melle roſato deſpumato*, à quo dolor vehemens, & fœtor graviſſimus, omninò ceſſarunt. Fracturam iterum tractavi medicamentis oſſi & vulneri convenientibus, *Cerato diapalmæ*, feneſtratis faſciis, ſpleniis oblongis, ac ferulis. *Die* 60. de tali tantoque circa vulnus dolore punctorio conqueſta eſt, ut præ lachrymarum effuſione vix loqui potuerit, dixitque ſe ſpectrum, quod in Xenodochio verſari falſò creditur, non ſolùm per plures noctes vidiſſe, atque hinc totum corpus cum lectica tremuiſſe, & dolorem originem traxiſſe. Sed ego exiſtimo, ortum eſſe dolorem partim ex ulcere clunium, quod quotidie debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compoſitum in quiete non permanſit: partim, ob portionem oſſis, quæ in hujuſmodi caſibus, circa hoc tempus, ſolet abſcedere. *Die* 18. *Jannuarij Anno* 1643. conqueſta eſt de acerbiſſimis doloribus circa vulnus femoris. Religato femore, inſpectoque vulnere, ſpecillo obtuſo inveni fruſtulum oſſis acutum, quod carnem perpetuò pupugit, & dolores acutiſſimos excitavit. Ideò ſtatim vulnus ſcalpello ſufficienter dilatavi, & *die* 19. ſeparatam oſſis partem volſellæ dentibus arripui, & apprehenſam extraxi *Tab.* XLVII. *Fig.* IX. *Die* 20. totum crus minus erat, quàm diebus præteritis, & dolor pungitivus omninò intermiſit. Poſt oſſis abſceſſum femur faſciâ in crucem adductâ *Tab.* XLVII. *Fig.* X. deligavi, uſque ad perfectam vulneris ſanationem. *Menſe Februario*, ulcere poplitis nondum conſolidato, patiens

me-

mediante inſtrumento ferreo claudicans ambulare cœpit. *Die* 18. *Martij* 1645. abſceſſit oſſis portio ad magnitudinem digiti annularis. *Die* 30. ulcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO LXXXVI.

Spina ventoſa.

EXcellentiſſimus *Spigelius* Monacho cuidam Bononienſi, pollicem ſiniſtræ manus, ſpina ventoſa corruptum, forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. & *Tab.* XXIX. *Fig.* VIII. adſcidit, manuique mutilatæ, ad ſiſtendum ſanguinem & prohibendam inflammationem, plagulas ſtegnotico imbutas, & veſicam oxycrato expreſſam applicuit, cubitumque faſciis, ad flexuram uſque involvit. Conſiſtente ſanguine, ulcus medicamento detergente mundificavit, & epulotico divino conſolidavit.

OBSERVATIO LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANno 1643. *Die* 5. *Decembris*, hora ſeptima, poſt meridiem, *Matthæus* Ritter/ Junior, Ulmæ cecidit ex hypæthro penſili, & fregit tibiam ſiniſtram, ſpatio 4. digitorum tranſverſorum ſupra caput inferius, cum vulnere, oſſiſque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Repoſitâ per ſolam extenſionem fracturâ, dolor antea vehementiſſimus ſtatim remiſit. Crus itaque affectum & fractum tribus faſciis *Tab.* XLVIII. E. F. G. ſpleniiſque ejuſdem *Tab.* H. deligavi, & in canalem *Tab.* LIII. *Fig.* II. ritè depoſui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium, ſæpius cochlear aquæ corroborantis, quod conſtabat ex ſequentibus, aſſumpſit.

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.* ℥ij.
Pimpinell.
Roſar. ana ℥j.
Cinnam. ʒj.
Spirit. Cephal. Anhalt. ʒß.
Pulv. Magiſt. Corall. rubr. ʒß.

Mar-

Margar. præp. ℈j.
Lapid. Chryſol. præp. ℈ß.
Manus Chriſt. perlat. ʒiij. *Miſc. D. ad vitrum.*

Die 6. *Decembris* ob medicamentorum uſum, dolor ex fractura omninò evanuit, & patiens uſque in quartum decubitus diem benè habuit. *Die* 9. religato & inſpecto vulnere, nullum aderat inflammationis ſignum, nulluſque dolor: quapropter oſſi tibiæ filamenta arida, labiis plagæ digeſtivum:

℞. *Reſin. Therebinth. lot. in aqu. plantag.* ℥ß.
Pulv. rad. Ariſtol. long.
Irid. Florent. ana ℈ij.
Syrup. de roſ. ſicc. ʒij.
Vitell. ovi q. ſ. Miſc.

deſuper *ceratum diapalmæ*, faſcias & ſplenia adhibui. *Die* 10. æger uſus eſt Enemate laxativo, & abhinc uſque in ſeptimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nulluſque dolor aut inflammatio, quæ aliàs hujuſmodi fracturas concomitari ſolent, ægrum affecit: unde fracturam iiſdem medicamentis curavi, atque crus cerato dicto, faſciis, plagulis & ferulis (quia timor inflammationis jam præteriit) *Tab.* XLVIII. *Fig.* IV. deligatum, in canalem depoſui. *Die* 16. iterum religato & inſpecto vulnere, omnia rectè habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit, & ex vulnere pus laudabile in parva quantitate emanavit: quapropter oſſi à membrana ſua detecto inſperſi pulverem *ex radicibus Ariſtolochiæ longæ & Iridis Florentinæ*, vulneri ſarcoticum adhibui, & crus diapalmâ, faſciis, ſpleniis, feruliſque iterum involvi. Hoc die luſit chartis, canalem huc & illuc movit, atque totam tibiam in ſiniſtram partem diſtorſit. *Die* 17. manè conqueſtus eſt de compreſſione canalis ſub genu in parte exteriore, infra caput fibulæ. Inſpecto crure extuberantiam aliquam animadverti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inveni, quam procul dubio natura conſolidaſſet, ſi tibiam ſemper immotam ſervaſſet æger.

Die 20 adhibui laminam ferream, quæ protuberantiam fibulæ aliquantiſper ad tibiam pelleret, quod etiam præſtitit, ſed fruſtulum oſſis abſceſſurum eſſe prædixi. Fracturæ

ćturæ tibiæ, quæ benè habuit, *pulverem Iridis Florentinæ* cum filamentis carptis & aridis impoſui, totumque pedem cerato diapalmæ, faſciis, ſpleniis ac ferulis obligatum in canalem depoſui. *Die* 25. patiens conqueritur de fractura fibulæ, quâ inſpectâ invenio oſſiculum, quod cutim nonnihil pupugit, unde ceratum, ſplenia & faſcias, aliquantillum in dextram partem abduxi, ut dolor ex oſſiculo pungente remitteret. *Die* 6. *Januar. Anno* 1644. fractura tibiæ confirmari cœpit, & fibulæ oſſiculum in conſpectum venit, cui *pulverem Iridis Florentinæ & Ariſtolochiæ longæ*, cum filamentis carptis, adhibui, atque crus cerato diachalciteos, ſpleniis, lamellâ ferreâ, & faſciis obligavi, ut pes priſtinam rectitudinem acquireret. *Die* 16. *Januar.* vulneri tibiæ applicui filamenta carpta, ceratum diapalmæ, faſcias, ſplenia & ferulas. Fractura fibulæ pus album & coctum fudit, aſperum oſſiculum forcipe abſtuli, & crus velut diebus præteritis obligavi. *Die* 5. *Februar.* natura fibulæ ſeparavit oſſiculum, & ſubſtantiam carne jam obduxit, quapropter ulcus filamentis carptis, cerato divino & faſciis laxè obligavi, partemque affectam in canalem debitè repoſui. *Die* 25. ob excreſcentiam carnis ulceri inſperſi pulverem aluminis uſti, quâ conſumptâ, *die* 4. *Martij* aliud fruſtulum oſſis extraxi, ulcus filamentis ſiccis & cerato divino tractavi, partemque integram, ut diebus præteritis, obligatam depoſui. *Die* 24. ob inordinatam victus rationem pus fuit viride, & ulcus ſerpſit: unde ſequens vinum laxativum ordinavi:

℞. *Radic. Gramin.*
Irid. Flor. ana ℥jß.
Herb. Beton.
Veron.
Cent. min.
Borrag.
Abſynth. ana p. ß.
Fol. Senn. Alexandr. ſ. ſt. ℥j.
Rhab. elect. ʒiij.
Agaric. troch. ʒij.
Hermodactylor.
Turbith. ana ʒjß.
Semin. Carth. cont. ʒiijß.
Aniſ.

Fœnicul. ana ℈jß.
Crem. Tart. ʒiij.
Gingib.
Galang. ana ℈j.

Inciſa & contuſa indantur ſacculo, qui in vini albi Menſura ʒ. infundatur: de hac infuſione patiens alternis diebus, duabus horis ante prandium, ſumpſit ℥iijß. Ab uſu hujus vini medicati æger benè habuit, & ulcus pus coctum, album, ac minimè fœtidum generavit. *Die* 14. *Aprilis* patiens optimè habuit, atque vulnere cicatrice obducto grallæ operâ ſubnixus ambulare cœpit. *Die* 4. *Maij* æger lætiſſimus grallam depoſuit, & minimè claudicans inceſſit.

OBSERVATIO LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

HOneſtiſſima virgo *Margaretha*, cujus cognomen honoris gratiâ ſilentio involvendum exiſtimo, triginta annorum, temperamenti calidi & ſicci, conqueſta eſt undecim annos de tumore citra dolorem duro, qui ſua magnitudine ovum gallinaceum ſuperavit, in femoris dextri parte externa, inter muſculum *Glutæum* appellatum & cutim exortus. Hic autem cum eſſet tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere vellet, facto prognoſtico, quod hujuſmodi tumor non niſi Chirurgiâ feliciter curari queat, ideoque corpore ab humoribus purgato, *Anno* 1641. *die* 26. *Maij* tumorem ſequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem ſignavi, deinde atramento exſiccato ſuper lineam cutim in quatuor angulos rectos ſcalpello *Tab.* II. *Fig.* I. ſecui, donec folliculus in conſpectum veniret. Sectione ſolius cutis in crucem facta, & ſanguine ſpongiâ nonnihil deterſo, quatuor cutis angulos, à ſubjecta tunica paulatim ſpecillo ſeparavi uſque ad baſin, ubi erat vena, quam abſcidi, & tunicam tumoris integram volſellâ extraxi: remoto citra læſionem folliculo, vulneris labia ſtatim ad mutuum contactum adduxi, & albumen ovi agitatum cum pulv. adſtringente *Galeni* appoſui. Obligato vulnere, follicu-

lum diſſecui, & in eo materiam pulticulæ ſimilem inveni. *Die* 28. *Julij.* vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens priſtinæ ſanitati reſtituta.

OBSERVATIO LXXXIX.

Vulnus carpi cum læſione arteriæ.

ANno 1631. *Menſe Decemb. Johannes* Moſer / Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidi, circa carpum & radium ſiniſtræ manus, à diſcipulo ſuo adeò vulneratus eſt cultro, ut non ſolum vena, ſed etiam arteria per tranſverſum inciſa fuerit, quam magnus ſanguinis fluxus, & alia ſæva ſymptomata, ſubſequebantur. Hoc vulnus ſtatim Chirurgus *Nicolaus* Reutte juxta præcepta Chirurgica obligavit. *Secundo die* ſanguis tàm copioſe effluxit, ut totum ægroti corpus, ob ſpirituum vitalium defectum, motibus convulſivis agitaretur. Ad veſperam ipſi ſubducta fuit alvus, injecto clyſtere leniente, à quo ter dejecit. *Tertio die* inciſa fuit vena jecoraria dextri brachii, & eductus ſanguis ad ℥iv. *Quarto* dum obligaretur vulnus, nihil ſanguinis ex ipſo manavit. *Quinto* ob oris amaritudinem æger uſus eſt ſequenti ſyrupo cathartico:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ijß.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacarth. ℈jß.
Mag. Tartar. ℈ß.
Aqu. Cichorli q. ſ. M. F. *Syrup. liquid.*

à quo duas ſedes habuit. *Sexto die* conquerebatur de cardialgia & capitis vertigine, unde aſſumpſit Syrup. Acetoſ. citri. & Granat. dulcium Vino Granatorum, & Aqua Pimpinell. ac Ceraſorum permixtum; in lypothymia magnum habuit levamen, ab uſu Vini Granatorum. *Septimo die* noctem inqvietam habuit, dixitque ſe tota nocte per ſomnum cum puero, qui ipſum fauciavit, pugnaſſe: &, quod majus eſt, conqueſtus eſt de ſumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, ut huc & illuc in hypocauſto curreret, à quo motu ſanguis ebulliens ex arteria læſa, in omnem dimenſionem exſiliit, ut nullo modo ſiſti potuerit. Itaque digitis compreſſâ arteriâ, in me-

dia radii parte extraxi magnam ſanguinis concreti copiam ex vulnere. Tandem arteriæ ſauciatæ *ſpongiolam combuſtam, & pulvere lapid. Chryſol. præp. atque adſtring. Gal. aſperſam, & albumine ovi agitato oblinitam* impoſui, conveniente faſcia vulnus obligavi, & inſtrumentum ex bractea confectum *Tab.* LIV. *Litt. B.* adhibui, quod obſerari, & cochleâ arteriam comprimere citra incommodi metum poſſit.

Octavo & 9. die, quia manus uſque ad mediam cubiti & radii partem inflammata erat, veſperi admiſit Enema. *Decimo die* melius habuit, & pus flavum per faſcias ſudavit. *Die* 11. per totam noctem benè dormivit. *Duodecimo die* religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob ſanguinis concreti extractionem (ut in aneuriſmate fieri ſolet) & impoſitam ſpongiam. Tendines quoque perforantes in conſpectum venerunt inflammati, & ſummo cum dolore, ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra ſpongiolæ extractionem, deterſo, arteriæ medicamenta prædicta impoſui, vulnuſque faſciis obligatum iterum inſtrumenti clavo obturavi.

Interim non neglecti fuerunt *Syrup. refriger. & humectantes. Emulſiones ex Aqu. & Seminibus appropriatis, Magiſt. Corall. rubr. & Syrup. violar. paratæ.*

Die 13. & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manûs læſæ aliquantulum remiſêre. *Die* 15. pus album è vulnere exivit, manûs dolor remiſſior viſus, & tumor ejuſdem minor factus fuit, tendineſque colorem naturalem acquiſiverunt. *Die* 16. dimidiam ſpongiolæ, quæ arteriæ inciſæ orificio adhæſit, partem volſellâ extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ. *Die* 17. extraxi reliquam ſpongiæ partem, vulneri applicui modò dicta medicamenta, & *ceratum citrinum linimento ſimplici obductum*, carpo faſciis convenientibus obligato adhibui etiam inſtrumentum. *Die* 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne ſolida coopertos reperi. *Die* 24. & plaga per *ceratum divinum* conſolidata, patiens priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit.

Observatio XC.

Concuſſio cerebri.

ANno 1627. *Menſe Novembri, Johannes* Semlin/ Oppingenſis ex agro Ulmenſi, cujuſdam ruſtici famulus, temperamenti calidi & humidi, ante menſem in ædibus *Marci* Feyelg fuit, in quibus more loci juvenculæ, ſive ancillæ filum duxerunt penſumque ſuum abſolverunt. Hic vero noſter *Johannes*, tum temporis in illo hypocauſto cum aliqua illarum juvencularum luſit, quod ipſi à reliquis præſentibus interdictum fuit, ut nugas relinqueret, cujus proceſſus hic eſt: Detinent aliquem corpore inverſo, ut capite reſpiciat terram; pedibus verò ſuſpendunt, & ſubitò iterum remittunt, ut terra capite quatiatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, uſque dum ſanguis è naribus & auribus defluxerit, atque humi proſtatus mortui inſtar jacuerit. Videntes prædictæ juvenculæ dubium hunc actum, ipſum illicò aquâ frigidâ aſperſerunt, quo revocentur illius ſpiritus. Hic aquâ perfuſus, quaſi à morte revocatus, ſurrexit, magnoque ſiniſtri brachii, ac totius capitis dolore diſceſſit. *Secundo die,* præſente hoc capitis ac brachii dolore, æger nihilominus frumentum ventilavit. *Tertio & quarto* pejus habuit, ita ut propter febrem & motus convulſivos lecto decumbere coactus fuerit. *Sexto morbi die*, curru petiit Oppingam. *Septimo* mater accerſivit Chirurgos. *Decimo*, 11. 12. 13. & 14. antedictis convulſivis motibus vexabatur. *Die* 15. mater decumbentis urinam tranſmiſit Clariſſ. *D. D. Klebſattelio*, Medico Geſlingenſium indefeſſo, qui præſcripſit *pulverem contra caſum*, ad diſſolvendum ſanguinem grumoſum, *cum ſyrupo acetoſitatis citri, acetoſæ, & aqua pimpinellæ.* Hinc mutus & ſurdus, *uſque ad vigeſimum quartum diem*, laboravit comate, de qua aphonia ita vaticinatus eſt *Hipp. ſect.* 7. *aph.* 58. *Quibus occaſione aliqua cerebrum fuerit vehementer concuſſum, mutos protinus fieri neceſſe eſt.* Loquendi audiendique impotentiæ ſupervenit diarrhœa, quæ per triduum durabat, ubi denuò loquentes alios audivit, & ipſe loquens conqueſtus eſt de dolore

lore vehementiſſimo ſiniſtri brachii circa muſculum deltoidem. *Die* vero 29. Inclytæ Reip. Ulmenſis decreto contuli me Oppingam, ubi *Johannem* inveni valdè conquerentem de magno capitis dolore circa ſuturam ſagittalem & coronalem, ſiti & febre inſigni, ardore & nigredine linguæ, totius brachii prædicti paralyſi & tumore œdematoſo & ſcirrhoſo, qui circa muſculum deltoidem ad ſuppurationem tendens ægrum maximè torſit. Qua de cauſa ſtatim revulſionis gratia præſcripſi Enema ſequens.

℞. *Decoct. commun. pro clyſter.* ℥ix.
Mell. roſ. ſolut. ℥ijß.
Elect. Diacathol. ℥j.
Ol. Chamomill. ℥ij. M. *pro Clyſt.*

à quo æger quinquies dejecit excrementa bilioſa & pituitoſa.

Capitis bregmati tumefacto applicui cataplaſma digerens & roborans:

℞. *Mic. panis domeſt.* ℥iij.
Furf. Tritic.
Farin. hord. ana ℥ij.
Pulv. flor. Roſ.
Beton. ana ℥ß.
Ol. roſat. ℥iij.
Vini rubr. q. ſ.
Salis commun. ʒj. M. *ad ignem in form. Cataplaſm.*

Scirrho œdematoſo brachii impoſitum fuit *cataplaſma*, quod conſtabat ex

Pane domeſt.
Farin. ſem. lin.
Herb. Malv.
Alth.
Lacte & Ol. Chamom.

Pro ſiti uſus eſt:

Syrupo Acetoſitat. citri.
Acetoſæ ſimpl.
Granat. ana ℥ij. *cum. aqu. hord.*

Manè & veſperi ſcyphum ſeri caprini depurati exhauſit. Cibus fuit cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, juſculo carnis, & butyro. Potus fuit aqua hordei. Suppuratâ, poſt aliquot dies, ma-

materiâ in brachio, quod facilè ex tactu deprehendi potuit, abſceſſum inter muſculum bicipitem & deltoidem ſcalpello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas effluxit. Foramini inciſo, ad mitigandum dolorem, turundam ovi vitello & albumine oblinitam impoſui, & deſuper Diachylon ſimplex adhibui, ad ſuppurandas reliquias. Sequenti die religato vulnere, ſpecilli globoſa parte ulcus exploravi, & humeri os corruptum inveni. Ideò foramen ſpongiâ contortâ nonnihil dilatavi, & dilatato turundam digeſtivo:

℞. *Tereb. lot. in aqu. ſcord.* ℥ijß
Ovi vitell. parum.
Pulv. Ariſt. rot.
Irid. Flor. ana ʒß.
Mell. roſ. col. q. ſ. Miſc.

oblinitam impoſui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, ſacculo ſequenti:

℞. *Rad. Polypod. querc.* ℥ij.
Irid. Flor.
Cichor. ana ℥ijß.
Herb. Agrimon.
Beton.
Veron.
Prunell.
Abſynth. ana p. ß.
Fol. Senn. Alex. ſ. ſt. ℥jß.
Rhab. elect. ʒß.
Agaric. rec. troch. ʒiij.
Sem. Cartham. excort. ʒß.
Aniſ.
Fœnicul. ana ℈jß.
Crem. Tart. ʒiijß.
Cinnam.
Gingib. ana ℈jß.
Uvar. paſſ. ʒiij.

Inciſa & contuſa D. ad ſacculum, qui infund. in ℔iiij. *aquæ mulſæ*, de qua alternis diebus ſumpſit ℥iiij. duabus horis ante prandium. Pro majore oſſis exſiccatione vulneri per ſiphonem injeci *decoctum divinum, pulverem Ariſtolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ.* Exterius aliquoties brachio ſpongiam ex aqua ſalſa & vino rubro expreſſam ſuperligavi.

Die vigeſimo propter dolorem capitis uſus eſt ſequentibus catapotiis:

℞. *Maſſ. pilul. aur.* ℈ij.
Extract. cocb. ℈j.
Mag. mecb. nigr. gr vij.
cum Syrup. de beton. F. Pilul. parv. deaurentur.

à quibus decies dejecit. *Die* 60. fruſtulum oſſis protruſum, & volſellâ arreptum extraxi, ulcusque poſtea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCI.

Manus ob ſpinam ventoſam amputata.

DUm *Patavii* ſtudiis Medicis operam dedi, & Chirurgiam exercui, Nobilis quidam ſtudioſus laboravit per aliquot menſes *œdemate manus ſiniſtræ*, quod, poſt univerſalium uſum, ſub præſtantiſſimis topicis nunquam diminui, ſed tandem in vola exulcerari cœpit. Quapropter adhibuimus in conſilium Excellentiſſimum *Spigelium*, qui, poſtquam ulceris qualitatem ſpecillo exploraſſet, & os corruptum tetigiſſet, ſtatim tumorem vocavit *Spinam ventoſam*, quæ malum eſt incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Provenit autem ſpina ventoſa ab humore, qui occulta & infenſa ſua qualitate oſſa primum citra omnem perioſtii læſionem atque doloris ſenſum corrodit, deinde œdema efficit minime dolens, & poſt aliquot menſes partem exulcerat. Conſenſu ægri obtento, manum extremam ſupra radii & cubiti appendices ſcalpello falcato ac ſerrâ reſecui *Tab.* XLVI. *Fig.* XI. XIII. & XIV. cubitoque ſpleniis, veſica & faſciis *Tab.* XLVII. *Fig.* I. II. III. IV. V. VI. & VII. obligato, in parte amputata reperi oſſa metacarpi quidem corrupta, ſed perioſtio undique (præterquam in illo loco, ubi ulcus) adhuc contecta.

OB-

OBSERVATIO. XCII.

Vulnus cubiti periculoſum.

ANno 1638. *Die* 14. *Jun. in Feſto Divi Johannis Baptiſtæ*, horâ ſeptimâ poſt meridiem, Nobiliſſimus Dn. *Fredericus à* Degenaw/ vulneratus eſt in duello, à Nobiliſſ. Dn. N. de Betendorff/ duorum digitorum tranſverſorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & muſculorum tendines, cum inſigni dolore, & ſanguinis effluxu. Primò vulnus Chirurgus non imperitus, *Johan. Georgius* Bauler/ obligavit. Die ſecundo ante & poſt religationem faſciæ, nobiliſſ. patiens conqueſtus eſt de vehementiſſimo dolore circa foramen vulneris tàm internum, quàm externum, ſicut in omnibus articulorum vulneribus fieri ſolet. Ob id revulſionis gratia uſus eſt ſequenti Enemate:

℞. *Decoct. emoll.* ℥viiij.
Elect. lenitiv. ℥j.
de ſucc. roſ. ʒij.
Ol. Chamomill.
Viol. ana ℥jß. M. F. *Clyſter.*

à quo duas ſedes habuit. Tribus horis à rejecto clyſtere aperta fuit vena mediana brachii ſiniſtri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento oblinitam, cujus deſcriptio hæc eſt, impoſui:

℞. *Aloës ſuccotr. Thur.*
Bol. Armen.
Lapid. Hæmatit.
Chryſ. præp. ana ℈jß.
Terr. Lemniæ.
Tutiæ præp. ana ℈ij.
Sanguin. dracon. ʒj. *Pulveriſata miſceantur cum albumine ovi ſubacto in formam unguenti.*

ac brachium oleo roſarum & lumbricorum terreſtrium calidè inunctum, ſplenio ex vino rubro expreſſo, faſciâque duobus capitibus obligavi. Denique *unguentum defenſivum Fernelii* (quod omnium optimum eſt) ſummo humero applicui, & duabus elapſis horis integrum brachium poſcâ irrigari curavi. Potus fuit aqua hordei, vino granatorum gratior redditus; cibus autem cremor hordei, & gelatina ex pe-

pedibus vitulinis. *Tertio die* melius habuit æger, vulnusque propter novæ hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, ſed totum membrum poſtea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. *Die quarto* religavi faſcias, turundam verò è vulnere non extraxi, ſed appoſitis filamentis carptis & unguento, quod conſtabat ex albumine & vitello ovi, pulvereque ſupra præſcripto oblinitis, brachium inunxi, ipſique ſplenium ex vino auſtero expreſſum, & faſciam adhibui. *Veſperi* benè habuit æger, & pro cœna ſumpſit cremorem hordei, & Endiviam vino granatorum, oleoque communi conditam. *Die* 5. de nihilo conqueſtus eſt patiens, vulnus religavi & turundam extraxi. Sanguine ſubſiſtente aliam turundam, eamque breviorem, vitello ovorum imbui, & pulvere prædicto aſperſam, foraminibus impoſui, alæ & ſummo humero defenſivum applicui, brachiumque oleis inunctum, & ſplenio madefacto involutum, faſciâ duobus capitibus donatâ obligavi. *Die* 6. patiens, ob alvi conſtipationem, & dolorem circa flexuram cubiti aſſumpſit ſyrupum laxativum;

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Flor. Caſſ. rec. extract. ℥j.
Sem. Citr. pulv. ʒß.
Aqu. Cich. q. ſ. M. F. *Syrup. liquid.*

A quo quinquies dejecit materiam bilioſam & feroſam. Vulnus fuit tractatum veluti die præterito. *Die* 7. parum puris cocti circa vulnus apparuit: quapropter unguento ſanguinem ſiſtenti addidi dimidiam partem thuris pulveriſati, ut vulneri caro increſceret.

℞. *Pulv. ſupra præſcript.*
Thuris. ana ʒß.
Vitell. ovor. q. ſ. M. F. *Unguentum.*

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. *A die* 8. *uſque ad* 10. æger perbellè habuit. *Die* 11. dixit ſe præterita nocte nihil dormiviſſe, brachiumque propter inſomnium grave huc & illuc moviſſe, ita ut externum foramen aliquid ſanguinis denuò effudiſſet. Subſiſtente autem firmiter ſanguine, vulnus tractavi ut die præterito, patientique ordinavi ſequentem ſyrup. purgantem;

℞. *Syrup. ſol.* ℥ijß.
Extract. Rhab. ʒjß.
Mag. Tart. ℈j.
Aqu. Ceraſ. nigr. q. ſ. M. F. *Syrup. liquid.*

Die

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormivit, de nulloque amplius circa flexuram dolore conqueſtus eſt, & foramen illud externum, quod ob nimium brachii motum ſanguinem funderet, generavit pus coctum. *Die* 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & ſicca appoſui, ſpongiamque novam & ex vino rubro calido expreſſam ſuperligavi faſciâ duobus capitibus præditâ. *Die* 19. foramina cicatrice obduxi.

Observatio XCIII.

Excreſcentia in femore magna.

Joanni Ferher/ Hamburgenſi, militi Suecico, circa vigeſimum quartum ſuæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum eſt tuberculum, quod biennii ſpatio in tantum increvit, ut ſua magnitudine facillimè tria capita humana æquaret, & ægri inceſſum impediret. Hanc excreſcentiam empiricus quidam cauſtico corrodit, ut materiæ exitum procuraret, ulcus poſtmodum epuloticis conſolidaturus, ſed cum nullam inveniſſet materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio deſtitutum reliquit. Patiens *Anno* 1634. *Ulmam* venit, ibique Chirurgi *Johan. Georgii Bauleri* operam imploravit, qui cum nullis medicamentis ulcus fœdum conſolidare potuiſſet, meo *Georgiique Riedlini* conſilio, nattam exulceratam & valdè dolentem forfice apprehendit, & cauteriis cultellaribus abſcidit, eſcharâque ablatâ ulcus cerato divino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. *Vid. Tab.* XXXIII. *Fig.* II. Inſpectâ nattæ reſectæ ſubſtantiâ, quæ omnino erat carnoſa, ſuiſque venis & arteriis prædita, quæſivimus ex patiente, an à natura tam macilentus fuerit? hic reſpondit, ſe ante hujus nattæ exortum & augmentum corpus habuiſſe mediocriter craſſum. Ex qua reſponſione fuimus edocti, quod excreſcentia omne ferè alimentum quo totum nutriri corpus debuiſſet, per venas & arterias obſervatas attraxerit. Reſtituto jamjam Vlmâ diſceſſuro conſului, ut moderato victu uteretur, ſingulisque menſibus dorſo ſex cucurbitulas ſcarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum aſſueſce-

ret

ret ſanguinem ſibi aſſimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris tranſmittere conſueverat. Hoc conſilium juvenis per ſemeſtre diligenter obſervavit, & poſthac incolumis vixit *uſque ad Annum* 1644. quo ſub exercitu Bavarico militans me iterum viſitavit, & pro datis conſiliis magnas retulit gratias.

Observatio XCIV.

Vulnus ſclopeti cum fractura tibiæ.

ANno 1644. *Die* 31. *Maij.* horâ 6. poſt meridiem *Leonard.* Henſeler/Bubulcus Vlmenſis, læſus eſt plumbeâ ſclopeti glande, quæ non ſolum ſiniſtram tibiam paulo infra genu fregit, ut os extra vulnus promineret; verum etiam crus dextrum ſine oſſium læſione perforavit. Rebus ita ſe habentibus, prima viſitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) ſequentia fuerunt adhibita. Dextro cruris vulneri oleum violarum, albumine ovi mixtum, ſiphone injeci, turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas impoſui, deſuper ceratum diapalmæ, cataplaſma (ex farina hordei & malvarum, mica panis, & lacte paratum) & faſciam duobus capitibus præditam adhibui. Siniſtram deinde tibiam, quantum poſſibile fuit, compoſui, & albumen ovi oleo violato concuſſum infudi, & foraminibus turundam ex filamentis aridis contortam immiſi, deſuper diapalma atque prædictum cataplaſma applicui, pedemque faſciis ſerratis *Tab.* XLVI. *Fig.* I. & *Tab.* XLVII. *Fig.* X. obligatum, in canalem ritè depoſui. *Die* 1. *Junii.* fruſtulum oſſis, qnod carnem & cutim pupugit, & ægrum tota nocte inquietum reddidit, forfice *Tab.* XXIII. *Fig.* I. abſcidi: Oſſe abſciſſo, foraminum interſtitium cutaneum ſyringotomo *Tab.* XVI. *Figur.* II. incidi, vulnuſque hac ratione dilatatum digeſtivo replevi:

℞. *Reſin. Terebinth. lot. in aqu. Plantag.* ℥iij.
Olei. lumbricor. terreſt. ℥jß.
Vitell. ovi. n°. j.
Mell. roſ. col. q. ſ. M. *pro digeſtivo.*

℞. *Radic. Ariſtol. rotund.*
Iridis Florent. ana ℥j. M. F. *Pulvis.*

Oſſibus

Oſſibus aſperſi pulverem, & filamenta arida apposui; carni vero filamenta digeſtivo oblinita: deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi, pedemque cataplaſmate & faſciis ſerratis obligatum, denuò in ſuum canalem depoſui. Interim patiens ob animi deliquium per intervalla ſumpſit cochlear unum vel alterum ſequentis aquæ cordialis:

℞. *Aqu. Ceraſ. nigr.* ℥ij.
Borrag.
Roſar. ana ℥j.
Cinnam. ʒij.
Spir. Cephal. Anhalt. ℈jß.
Magiſt. Corall. rubr. ℈ij.
Man. Chriſt. perlat. ℥ß. *Miſc.*

Ad exſtinguendam ſitim præſcripſi Syrupum refrigerantem:

℞. *Syrup. Acetoſ. ſimpl.* ℥ij.
Granat. acid.
Acetoſitat. citr. ana ℥jß.

quo miſcuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter præſentem dolorem, atque inflammationem imminentem, uſus eſt Enemate refrigerante & humectante: quo rejecto, Barbitonſor venam medianam dextri brachii incidit, & ſex uncias ſanguinis emiſit. *Die* 2. *Iunii*, æger aliquantulum melius habuit. *Die* 3. *Iunii*, cum præterita nocte ob aliud oſſis fruſtulum, quod carnoſas partes maximè pupugit, inquietè dormiviſſet, illud modiolis exſcidi, oſſi reliquo pulverem præſcriptum inſpergens, & labiis digeſtivum apponens. Æger eodem die, ob conſtipationem ventris, & maximum humorum ad partes læſas decurſum, aſſumpſit potionem medicam:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Elect. lenitiv. ℥vj.
de ſucc. roſ. ʒjß.
Decoct. fl. & fr. q. ſ. M. F. ſec. art. Potio.

à qua quinquies dejecit bilioſam & ſeroſam materiam. *Die* 4. melius habuit, quam die præterito. *Die* 5. conqueſtus eſt de doloribus colicis, quare ipſi exhibui *Ol. amygd. dulc.* ℥ijß. *cum brodio florum chamomillæ*, à quo dolor ceſſavit. *Die* 6. cum alvus denuo eſſet conſtipata, aſſumpſit potiunculam nuper præſcriptam, unde patiens optimè dormivit. *Die* 7. poſt eſcharæ caſum, vulnus obligavi *digeſtivo ſine oleo*, & loco cataplaſmatis, ferè integrum

grum crus cerato diapalmæ perforato, & faſciis ſerratis involvi. *Die* 8. vulneribus impoſui ſequens digeſtivum.

℞. *Reſin. Tereb. lot. in Aqu. ſcord.* ℥iij.
Pulv. radic. Irid. Flor.
Ariſtoloch. rotund. ana ℥j.
Aloës.
Myrrh.
Thur. maſcul.
Bol. Armen. præp. ana ℈j.
Balſam. Peruvian. ʒj.
Syrup. de roſ. ſicc. &
Mell. roſ. col. ana q. ſ. M. in form. linimenti.

Die 9. Patiens, quod pedes attinet, benè habuit, ſed iterum conqueſtus eſt de dolore colico, qui, poſt ſpontaneam bilioſæ materiæ per alvum evacuationem, ceſſavit.

Propter vulneris fœtorem ſiphone decoctum divinum injeci. *Die* 10. æger benè habuit, & vulnus tibiæ ſiniſtræ fudit pus coctum, ſub tibia fracta obſervavi particulam oſſis putridam, quam decocto divino lavi & pulvere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præſcripto, & cerato diapalmæ obligavi. *A die* 15. æger benè habuit *uſque ad trigeſimum*, quo ſiniſtræ tibiæ os in ſuperficie & externa ſui parte ſeſe deſquamavit. Vulnus dextræ tibiæ ad cicatricem tetendit. *Die* 27. *Julii*, fruſtulum oſſis ſeparatum volſellâ extraxi. Vulnus tibiæ dextræ cicatrice fuit obductum. *Die* 15. propter inordinatam victus rationem conqueſtus de inſigni dolore ſiniſtri pedis, duorum tranſverſorum digitorum ſupra genu. Religato vulnere, deprehendi abſceſſum, qui digitis preſſus magnam puris quantitatem effudit. *Die* 26. patiens ſumpſit pulverem, propter amaritudinem oris.

℞. *Rhab. elect.* ʒj.
Mechoac. nigr. ℈j.
Crem. Tart. ʒß. *M. F. Pulvis.*

à quo ſæpius dejecit materiam bilioſam, & inde melius habuit. *Die* 25. *Auguſti* extraxi fruſtulum oſſis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. *Die* 14. *Septemb.* ſub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit ſinus, quem, cum per foramen ſuperius expurgari non potuit, inſtrumenti *Tab.* XVI. *Fig.* V. cuſpide incerato perforavi, &, evacuatâ prius materiâ, ſpongiâ ex vino expreſſâ, faſciâque duobus capitibus agglutina-

tinavi. Poſt agglutinationem ſinus, vulnus pauciſſimis diebus cerati divini operâ cicatrice obduxi, ita ut patiens *die* 4. *Octobr.* ſine grallis ambulare, & *menſe Decembri* ſuo citra impedimentum officio fungi cœperit.

OBSERVATIO XCV.

Fractura femoris.

ANno 1644. *Die* 24. *Decembris Joanni* Krieſinger/ Cauponi Grimmelfingenſi, dum ligna ex ſylvis veheret, plauſtrum lignis onuſtum femur ſiniſtrum cum vulnere fregit. Æger rheda delatus eſt *Vlmam*, vbi Chirurgi, *Joh.* Meckenried/ & *Georgius* Riedlin/ femur vulneratum obligarunt. *Die* 27. ob maximum femoris dolorem atque inflammationem in ſubſidium vocatus, primo ad ægrum ingreſſu quæſivi, utrum vulnus ab oſſe fracto, an verò à ſtipite proveniat. Patiens & Chirurgi vulnus ſtipiti adſcripſerunt. Cum autem indicaſſem, hoc plurimum ad curationem femoris facere, & ex femoralibus addiſci poſſe: ſi enim perforata fuerint, vulnus proficiſci ab extra; ſin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum foramen invenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vulnus à fracto femore fuiſſe inflictum. Itaque femoris extenſi fracturam compoſui, integrum femur tribus faſciis perforatis (ut vulnus magnum quotidiè expurgari poſſet) & medicamento idoneo (*oleo ſcilicet roſarum*, *albumine ovi agitato*, & *aqua roſarum*) ad inflammationem depellendam & dolorem nimium mitigandum inſuccatis obligavi, & in ſuum canalem depoſui. *Die* 28. ob inquietam noctem, & amaritudinem oris, æger uſus eſt ſyrupo liquido:

℞. *Syrup. roſ. ſol.* ℥ij.
Extract. Rhab. ℈jv.
Diacarth. ℈ij.
Mag. Tart. ℈j.
Aqu. Cichor. q. ſ. M. F. *Syrupus.*

à quo aliquoties dejecit materiam bilioſam. *Die* 29. ſecta fuit vena mediana ſiniſtri brachii & eductus ſanguis ad ℥vij. Veſperi patiens ſumpſit hauſtum emulſionis ſyrupo violaceo edulcoratæ. Illam noctem quietiſſimè patiens tranſegit, & inflammatio cum dolore ceſſavit. Curata in-

inflammatione, calli generationem ligaturis, medicamentis externis, & convenienti victus ratione, procuravi: patiens tamen claudicat in hunc uſque diem, quoniam naturâ valdè iratus pedem canali impoſitum in quiete nunquam detinuit, ſed nunc huc nunc illuc movit. Nec mirum eſt, quoniam, ut in fracturarum cura monui, adultiores in femore fracti, etiamſi obedientiſſimi fuerint, rariſſimè (& quidem tunc, quando femur beneficio inſtrumenti *gloſſocomi Galeni Tab.* XXV. *Fig.* IV. non ſervatur extentum, ſi non per totum curationis tempus, ſaltem, dum excrementa alvi deponit æger, aut ipſi ſternitur lectus) citra claudicationem curantur.

Observatio XCVI.

Tinea capitis, cubitus convulſus.

V*Irgo quædam Ulmenſis*, anno ſuæ ætatis duodecimo, ob conſuetam narium hæmorrhagiam ſuppreſſam, nimio menſium fluxu laboravit, eoque reſtricto de horrenda capitis tinea & moleſtiſſima ſiniſtri cubiti convulſione (quem extendere minimé potuit) valdè conqueſta eſt. Purgato igitur corpore per *pilulas de nitro Tralliani*, repetitis vicibus aſſumptas, & promotis iterum menſtruis, caput inunxi quotidie ſemel *linimento de Amiantho* (quod *ex hiſtoria lapidum & gemmarum Anſelmi Boëtii l.* 2. *c.* 204. ipſe paravi) cubitum verò bis *unguento Evæ* ſeu *polychreſto Spigelii*, cujus deſcriptio videatur ſupra *Tab.* LIV. *ſub Litt.* C. quibus unguentis ægra brevi feliciſſimè curata fuit.

Observatio XCVII.

Lepra Græcorum.

A*Nno* 1641. *Die* 17. *Decembris* ego & Clariſſ. *D. D. Joan. Regulus Villinger*, chariſſimus meus affinis, nobilem quandam Ulmenſem viſitavimus, adeò miſeram & adſpectu horrendam, ut verbis ſufficienter exprimi nequeat. Primó enim non potuit ſtare pedibus, niſi à duabus ancillis

cillis firmata: facie pallida, fronte rugoſa & ſquamoſa, oculis concavis, glabris ſuperciliis: naribus internè à cruſtis totaliter obſtructis, externè verò ſquamis obſitis, ore tumido & labiis lividis: inclinato capite, thorace incurvato, atrophia laborante, & craſſiſſimis cruſtis undique obtecto. Sub axillis non aderant pili. Sic quoque diſpoſitum fuit abdomen, ſeu infimus venter. Artus etiam macilentiſſimi, ſquamis cruſtiſque omninò cooperti. Apices digitorum, tam manuum quàm pedum, nullum habuerunt ſenſum, propter inſignem eroſionem & cruſtarum craſſitiem. Ultimò totum corpus fœtidiſſimum ſpiravit odorem. His ſymptomatibus omnibus probè conſideratis, affectum nobilis, *non Elephantiaſin*, *ſed Lepram Græcorum* appellavimus, & de reſtitutione multum ſperavimus, propterea quod ſumptus hîc non deeſſent, neque etiam de obedientia patientis, (quæ ſanitatem avidè expetebat), quicquam dubitaretur. Quare ad purificandum ſanguinem præſcripſimus ſequentem ſacculum catharticum.

℞. *Rad. Polyp. querc.*
Enul. camp.
Cichor. ana ℥ß.
Herb. Fumar.
Veronic.
Borrag.
Scolopend.
Dentis Leon.
Beton. ana p. j.
Fol. Sen. Alex. ſ. ſt. ℥j.
Rhab. elect. ℥ß.
Agaric. troch. ʒiij.
Mechoac. nigr. ʒij.
Rad. Helleb. nigr. ʒjß.
Semin. Carth. ℈iiij.
Gingib.
Cinnam. acut. ana ℈j.

Inciſ. & contuſ. M. ad ſacculum, qui per 24. horas infundatur in menſura majori *Mellicatris*, de quo poſtea ſumat mane 2. horis ante prandium ℥vij. per biduum: tertio die abſtineat à medicamento purgante, & quatuor horis ante prandium, tribuſque ante cœnam, ſumat portionem conditi:

℞. *Conſerv. Borrag.*
Enul. campan. ana ℥vj.
Pulv. marg. præp.
Corall. rubr. præp. ana ℈jß.
Trochiſc. de viper. ℥ß.
Syrup. corall. q. ſ. M. *pro Condit.*

& ſuperbibat hauſtum ſeri lactis caprini optimè depurati. Poſt reiterationem ſacculi purgantis, uſa eſt balneo aquæ dulcis, herbis alterato, v. gr. *Fumar. Malv. Veronic. Enulæ campan.* per horam; poſtea, deterſo prius corpore, ſe ipſam inunxit ſequenti unguento:

℞. *Ungu. Pomat.* ℥ij.
Balſam. Peruv. ʒij.
Flor. ſulphur. ʒijß.
Olei Tart. ℈ij. M. F. *Ungu.*

Ab uſu dictorum medicamentorum fœtor ille magnus, & pruritus totius corporis continuus, aliquantulum remiſerunt; & cruſtæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis novæ generationem, quæ fuit eroſa in apicibus, admovi unguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorſum ancillæ inunxerunt pinguedine viperina.

Pro potu ordinario bibit *decoctum Chinæ.* Hîc poſſet aliquis objicere: hæc patiens laboravit atrophia totius corporis, cur uſa eſt carne viperina? Reſpondemus, morbi totius ſubſtantiæ non curantur, niſi medicamentis tota ſubſtantia ſeu occulta qualitate agentibus: Lepra Græcorum eſt talis morbus: Ergo non curabitur, niſi medicamentis occulta proprietate pugnantibus, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. *Die 6. Jan.* 1642. aperta fuit vena communis ſiniſtri brachii, & unciæ quatuor emiſſæ ſanguinis, qui in ſuperficie viſus eſt albus, ſemiviridis & putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbitonſor, qui venam incidit, ſe magnum fœtorem percepiſſe, dum ſanguinem emitteret. Hiſce peractis, tertia vice uſa eſt ſacculo laxativo, & condito, in quo trochiſcorum de viperina carne quantitatem adauxi:

℞.

℞. *Conſerv. Borrag.* ℥x.
Trochiſcor. de viper. ʒiiij.
Corall. rubr. præp.
Marg. præp. ana ℈jß.
Syr. corall. q. ſ. M. pro Condit.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficaciſſimè expellit. Cum jam ſitis remiſiſſet, & ægra dormire incepiſſet, poſt aſſumptionem conditi non amplius bibit ſerum caprinum depuratum. Spatio quatuordecim dierum bis uſa eſt ſequentibus pilulis:

℞. *Maſſ. pilul. aurear.* ℈ij.
Extract. cochiar. ℈ß.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
Extr. Helleb. nigr. ℈ß.
cum Syrup. de beton. F. Pill. no. xxj. deaurentur.

à quibus decies dejecit. Poſt repetitum pilularum uſum, pili in ſuperciliis, ſub axillis, & in pube recreſcere cœperunt. Rebus ita ſe habentibus, ob inſtans menſium tempus, patienti ulteriorem medicamentorum uſum interdiximus, & conſuluimus, ut in poſterum menſes diminutè fluentes, vel præter ſpem retardantes, ℥j. *Pilularum de Ammoniaco Magiſtralium* promoveret.

℞. *Extract. Aloës cum aqu. Endiv.*
Gumm. Ammon. aceto. ſquillit. diſſol.
Myrrh. præp. ana ℥j.
Maſtich.
Spec. diatrion. ſantal. ana ℈j.
Sal. Abſynth. ℥j.
Syrup. de ſucc. roſ. q. ſ. M. F. *Maſſa pill.*

His remediis ægra nobilis priſtinæ ſanitati fuit reſtituta.

Observatio XCVIII.

Inflammationes Erypelatoſæ & Oedematoſæ.

IN *Inflammationibus Eryſipelatoſis* & *Oedematoſis ſimul*, quæ ut plurimum artus invadunt, & magnum ſæpè tam Medicis quàm Chirurgis negotium faceſſunt, nihil præſtantius unquam expertus ſum ſequenti remedio, quod Excellentiſſimo *Spigelio* Chirurgus quidam Germanus, pro ſummo ſecreto, ut certè eſt, communicavit:

℞. *Lixiv. ex ciner. ſarment. vit. mediocr.* ℔j.
Nitr. ʒjß.
Salis commun. ʒj.
Aceti ex vino optim. ℥j. F. *Mixtura.*

quæ, poſt univerſalem curam, ſplenio duplici tepidè excepta, locoque affecto faſciis ſtrictè ſuperligata, ſpatio trium dierum, vel ad ſummum quatuor, inſignes tumores, qui etiam periculoſam minantur gangrænam, mirè diſcutit, atque abſorbet.

Observatio XCIX.

Os tibiæ corruptum & ſcalpris deraſum.

MIles quidam Gallus, laboravit gonorrhœâ virulentâ, eâque intempeſtivè per injectiones ſuppreſſâ, aliquando ex equo decidit in ſilices, & crus ſuperficialiter excoriavit. Ulcuſculum remediis vulgaribus tractatum malignitatem acquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam ſudoriferam propoſui, eâque finitâ crus

ſe-

ſecundùm longitudinem ſcalpello incidi, vulnus ſtegnoticis dilatavi, os ſcalpro deraſum pulveribus cephalicis obtexi, ulcus *unguento citrino* (*quod in ulceribus præſtantiſſimum eſt, & mirè operatur*) incarnavi, & *cerato* notiſſimo ad cicatricem perduxi. *vid. Tab.* LIV. *ſub Litt.* R. *Obſervat. Martini* Schmidt/ qui ejuſmodi quoque cruris & oſſis tibiæ corroſionem atque deraſionem felici ſucceſſu ſuſtinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex eſu carnium leproſarum originem ſumens.

ANno 1637. *tempore Autumnali*, *Ulmenſis Lanio*, in medio fermè Viennenſi itinere, in diverſorio demortui cujuſdam leproſi carnem coctam, menſæque ab hoſpita venefica appoſitam comedit, unde tota ipſius ſanguinea maſſa infecta brevi temporis interſtitio, malignas puſtulas cum defœdatione capitis imprimis, ad ſuperficiem corporis expulit. Hinc percepto rumore, quod ſceleſta illa fœmina, ob plura alia & varia delicta, publicè flammis combuſta fuerit, patiens de ſanitatis ſuæ reſtitutione deſperare cœpit. Nihilominus tamen ne ſibi ipſi deeſſe videretur, Chirurgum aliàs exercitatum in conſilium vocavit, qui, re non ſatis ponderatâ, ſolis externis unguentis eundem, ſed inani ſpe, reſtituere tentavit, uſque dum aliquoties in noſtris obſervationibus citatum Clariſſimum Dominum, meum Collegam, Doctorem *Johannem Georgium Gockelium* (ex cujus communicatione & hanc curationem habeo) ſummis precibus exoravit, ut hac in parte ſibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro ſua humanitate, & ægro & Chirurgo ſolidis rationibus demonſtrans, abſque jugi internorum remediorum uſurpatione, ſanguineæ maſſæ per præpa-

rantia, purgantia & venæ ſectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus ſudoriferis diſcuſſione; hepatis corroboratione, & externorum debita inunctione, huic, etſi nondum radicato, malo, occurri minimè poſſe. Quare patienti omnem in curando aſſiduitatem, & diligentiam promiſit, modò patiens ſe in omnibus morigerum præſtare vellet, quod dum ſanctè ſponderet, curam ſequenti methodo aggreſſus eſt.

I. Ordinata victus ratione, præſcribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acredine deſtitutos, ut in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu *decoctum ligni Guajaci & Saſſafras cum ſeminibus aniſi & fœniculi* debitè præparari curavit. *Primo, ad ſudorem movendum, reſervato, altero vero tanquam debiliori ad ſitim compeſcendam conceſſo.*

II. Corpus per biduum digeſtivo hoc ad expurgationem præparavit.

℞. *Syrup. de duab. radic.* ℥j.
Mell. roſ. col. ℥ß.
Crem. Tart. pulveriſ. ℈j.
Aqu. Aſparag.
Fumar. ana ℥ij. M. *pro doſi una.*

III. Vitioſam ventriculi ſaburram ſequenti medicamento, cum vino aſſumpto, removit.

℞. *Mercur. opt. dulcif.* ℈j.
Croc. metall. gr. vj.
Gutt. Gamandr. gr. vij. M. F. *Pulvis.*

IV. Hinc medianam dextri brachii primum aperiri, detractis ℥v. ſanguinis, juſſit.

V. Per aliquot dies conceſſa quiete, rurſus ad corporis præparationem, quater cum juſculo repetitam, acceſſit.

℞. *Pulveris Tartari vitriol.* ʒß.
dentur doſes quatuor & quælibet ad ſingularem chartam.

VI.

VI. Feliciſſimè ſanguinis mundificationem molitus eſt per appoſitas pilulas.

℞. *Extr. Panchymag. Croll.* ℈ij.
Mercur. dulcis. ℈j.
Gutt: Gamandr. gr. vij.
cum aqu. Ceraſ. nigr. form. pilul. communes, pro una doſi.

VII. Acceſſit ad ſudorifera, ubi æger maximè obediens quotidie in prioris *decocti ſaſſafrati* hauſtu, doſin ſequentis medicamenti aſſumpſit.

℞. *Sulphur. Aurat. diaphor. à gr. xij. uſque ad gr. xv.* F. *pulvis ad chartulam.*

Quare, ad quatuor ſeptimanas, tempore matutino ſolum, in lecto per duas horas commorando, largiſſimum ſudorem movit, excepto ſeptimo quovis die, in quo ſuperius notatas pilulas reiterando aſſumpſit.

VIII. Siniſtri hinc lateris venâ tactâ ſanguis emanans priori longè purior inventus eſt.

IX. Sordium recrementa Laconico abſterſa, & caput appropriatis alterato lixivio mundificatum fuit.

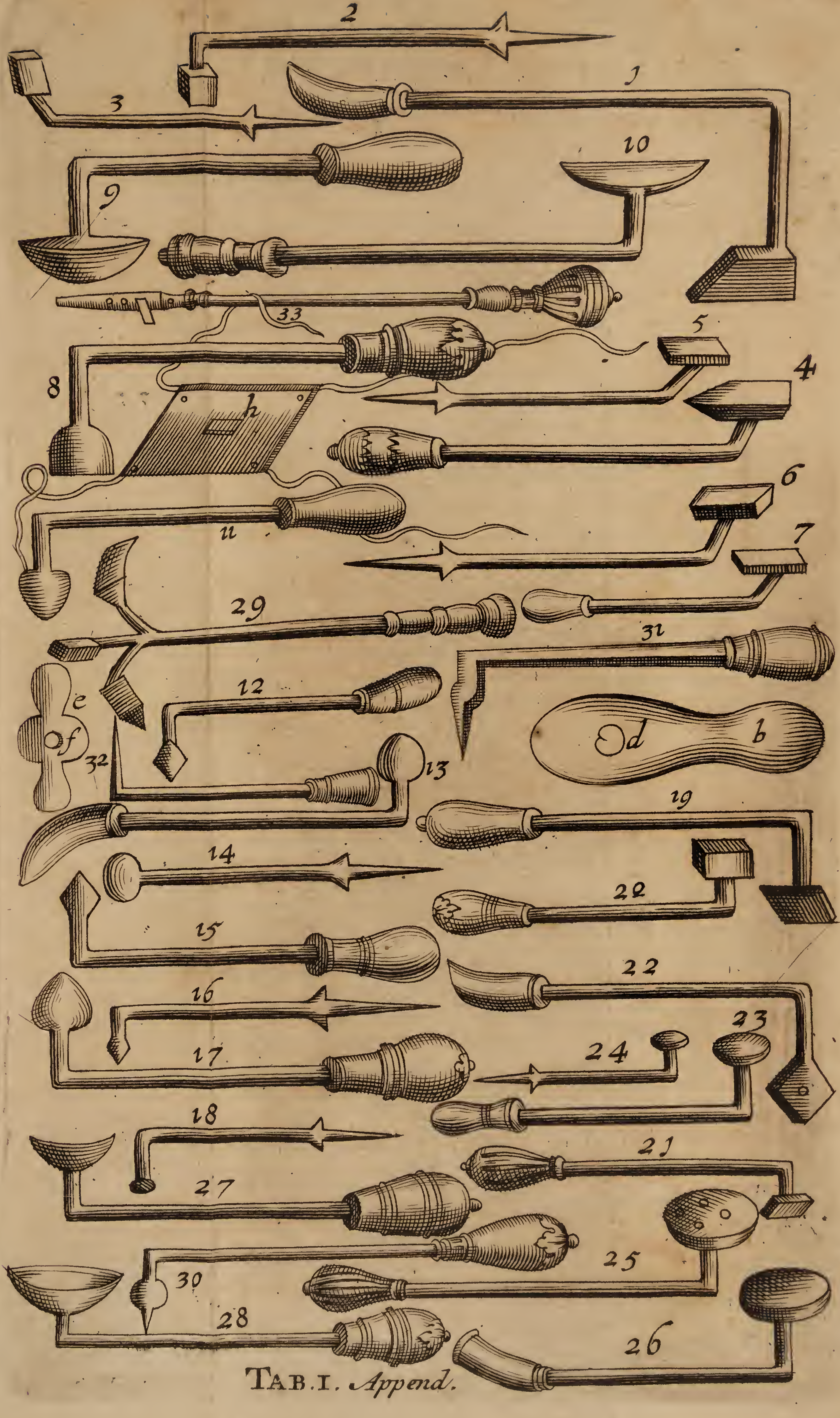
℞. *Radic. Bryon.* ℥j.
Lapath. acut. ℥ß.
Herb. Marrub.
Menth. criſp.
Origan.
Beton. ana M. ß.
Flor. Chamomill.
Rad. Aſar. cum toto. ana p. ij.
Agaric. crud. ℥ß.
craſſiuſculè l. a. conciſa coquantur in lixivio communi.

X. Remanentes quædam puſtulæ, in quibuſdam corporis partibus & capite, depulſæ, & omnia externa inquinamenta ſequenti unguento in fine ſublata fuerunt.

℞. *Unguent. alb. camphor.* ℥j.
Mercur. dulc. ʒij.
terendo probè M. D. *ad vaſculum.*

Sic divino favore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomadibus feliciſſimè reſtitutus, aliquamdiu *decoctum ſaſſafras* pro potu ordinario uſurpavit, ita ut per dies vitæ non amplius malum hoc repullulaverit.

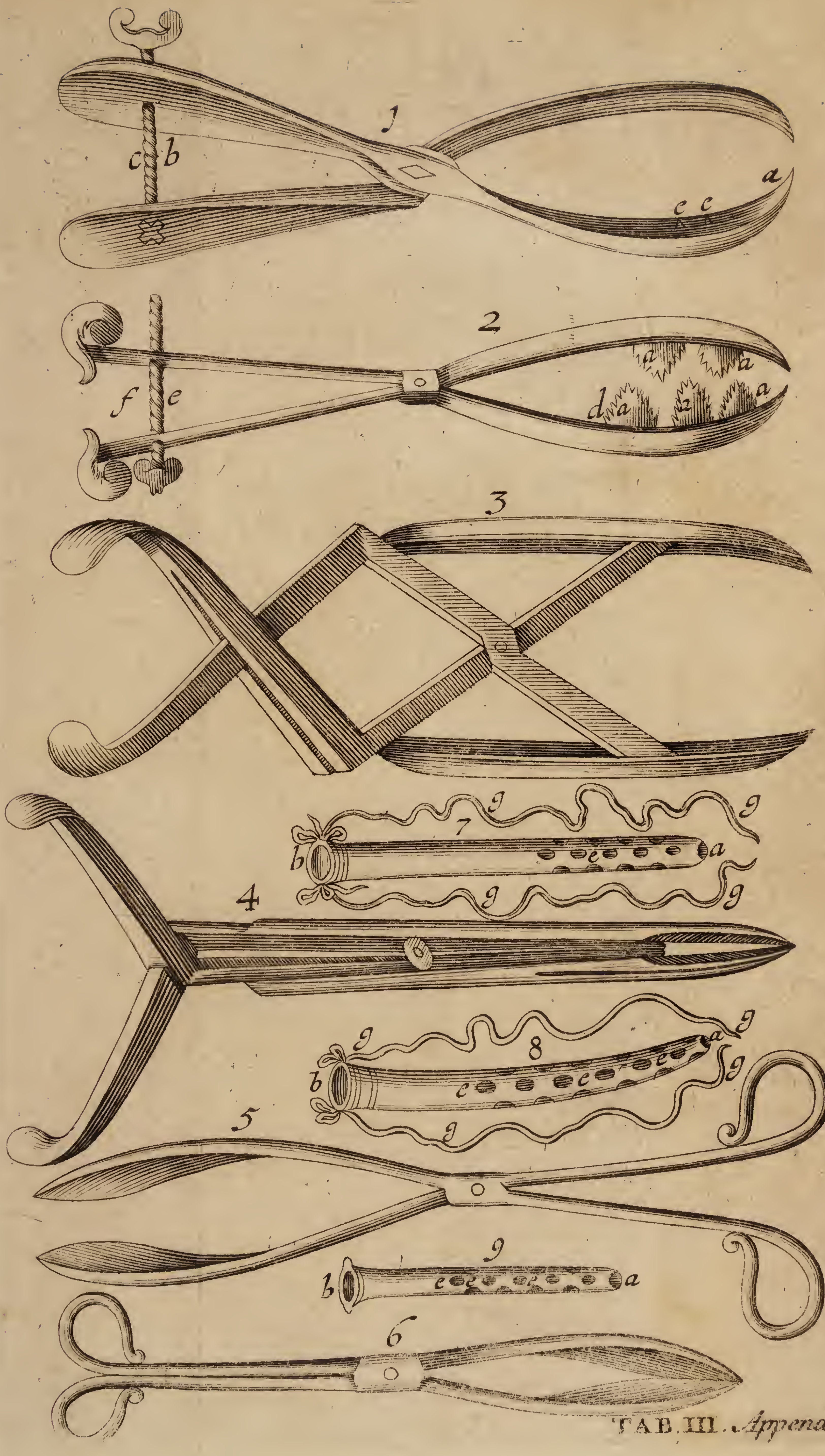
A P-

2
1
3
10
9
33
5
4
8
h
6
7
11
29
31
12
e
f
d
b
32
13
19
14
20
15
22
16
23
24
17
18
21
27
25
30
28
26

Tab.I. *Append.*

TAB. II. *Append.*

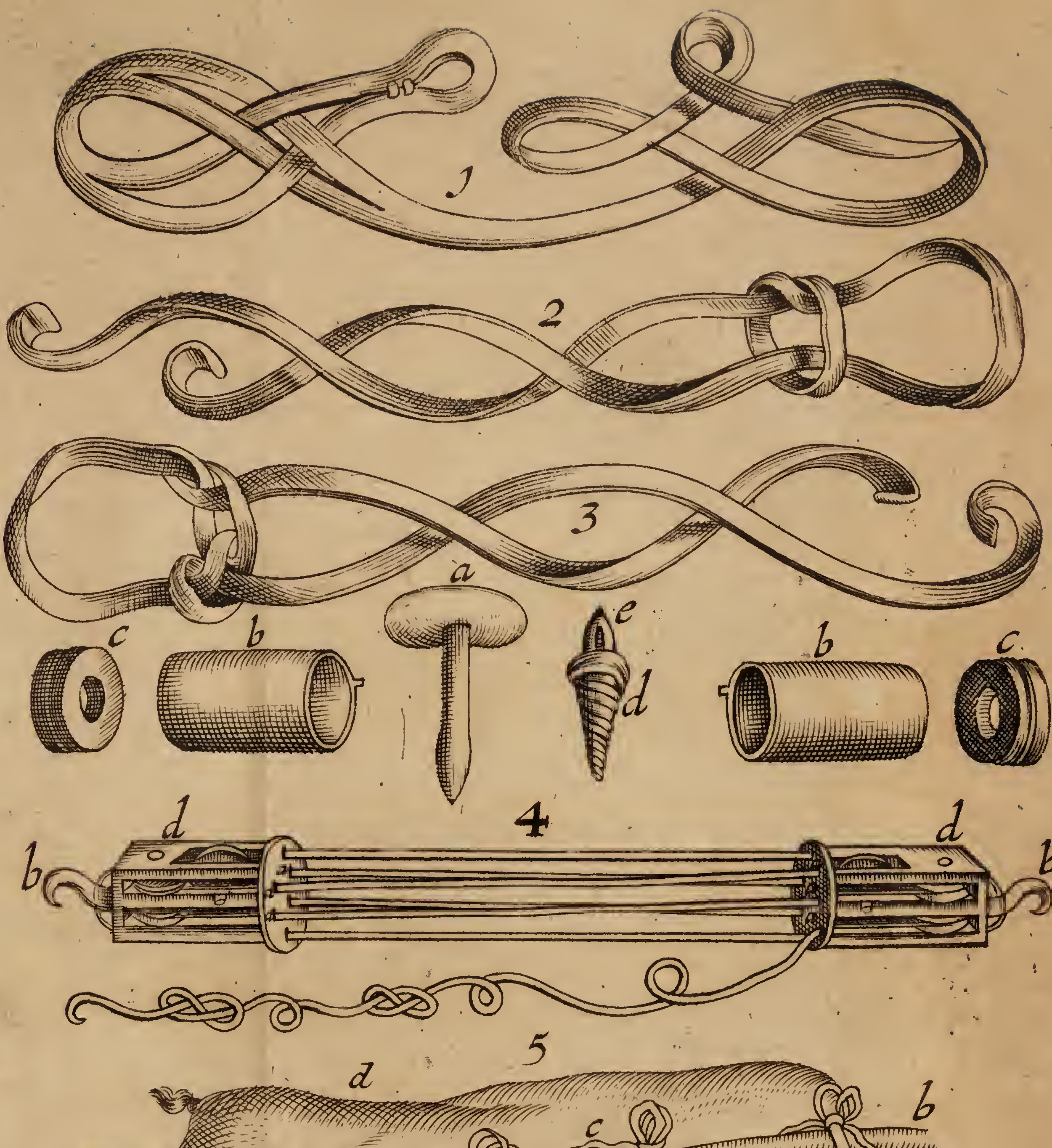

TAB. III. *Append.*

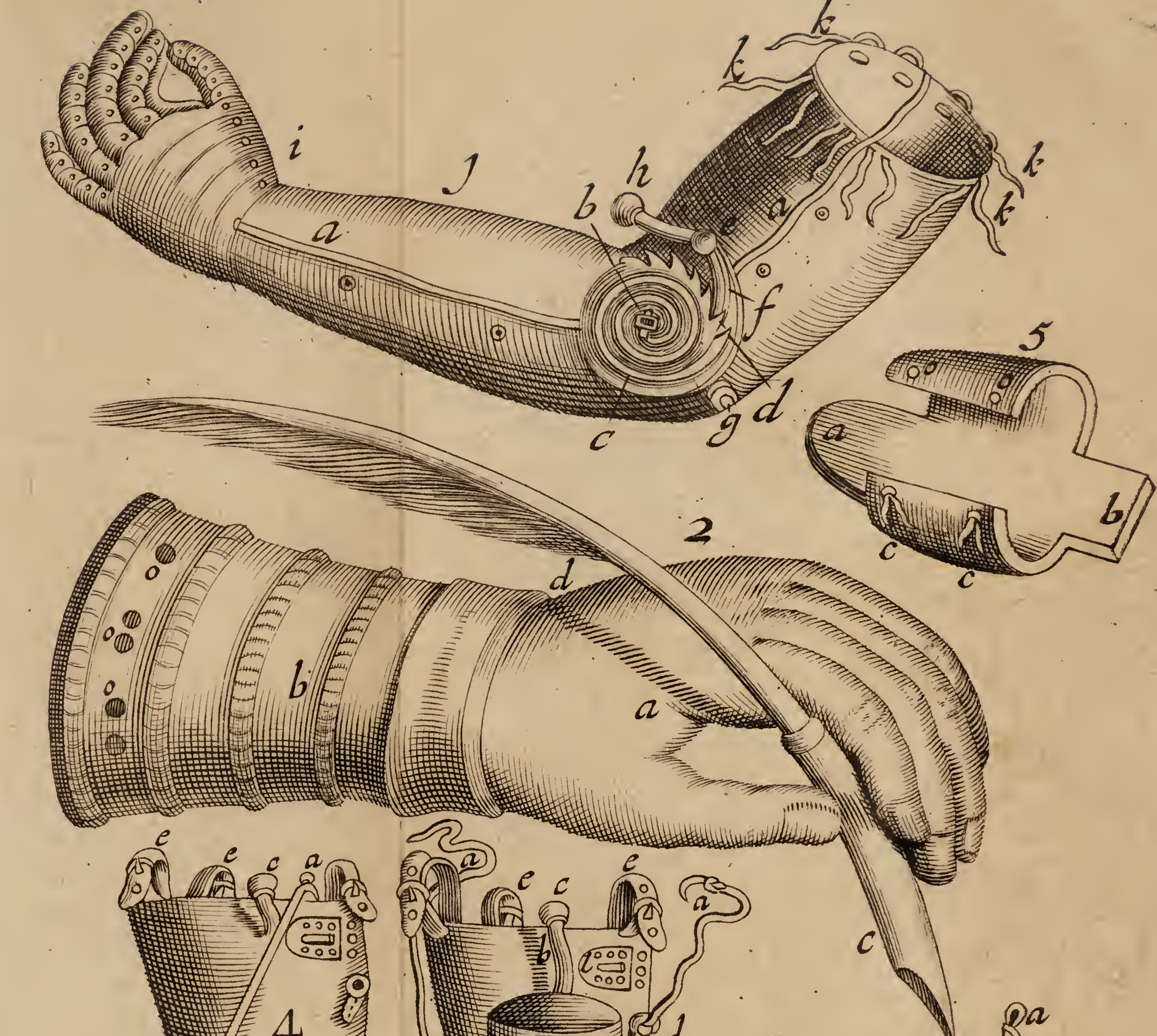

TAB. IV. *Append.*

TAB. V. *Append.*

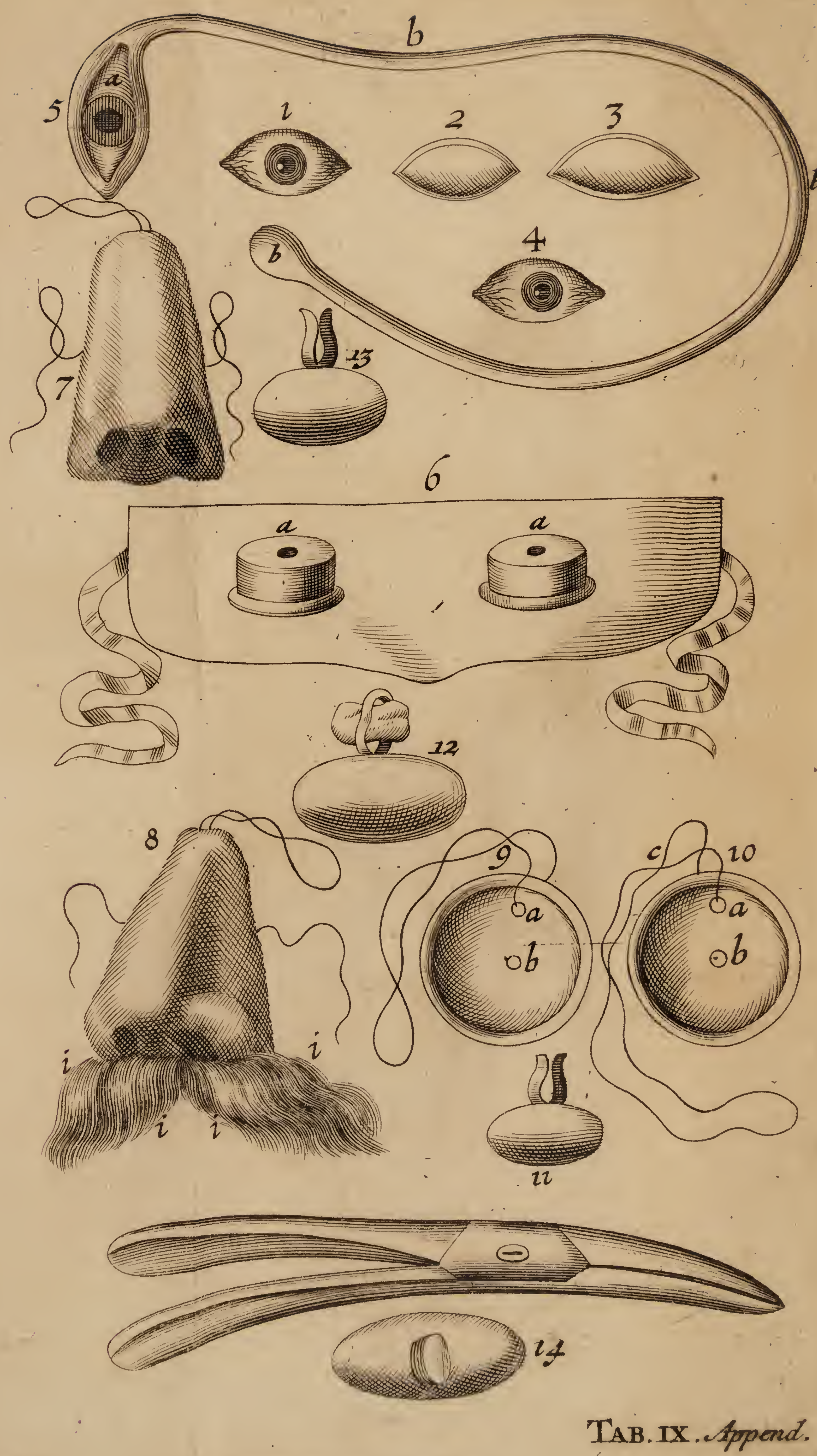

TAB. VI. *Append.*

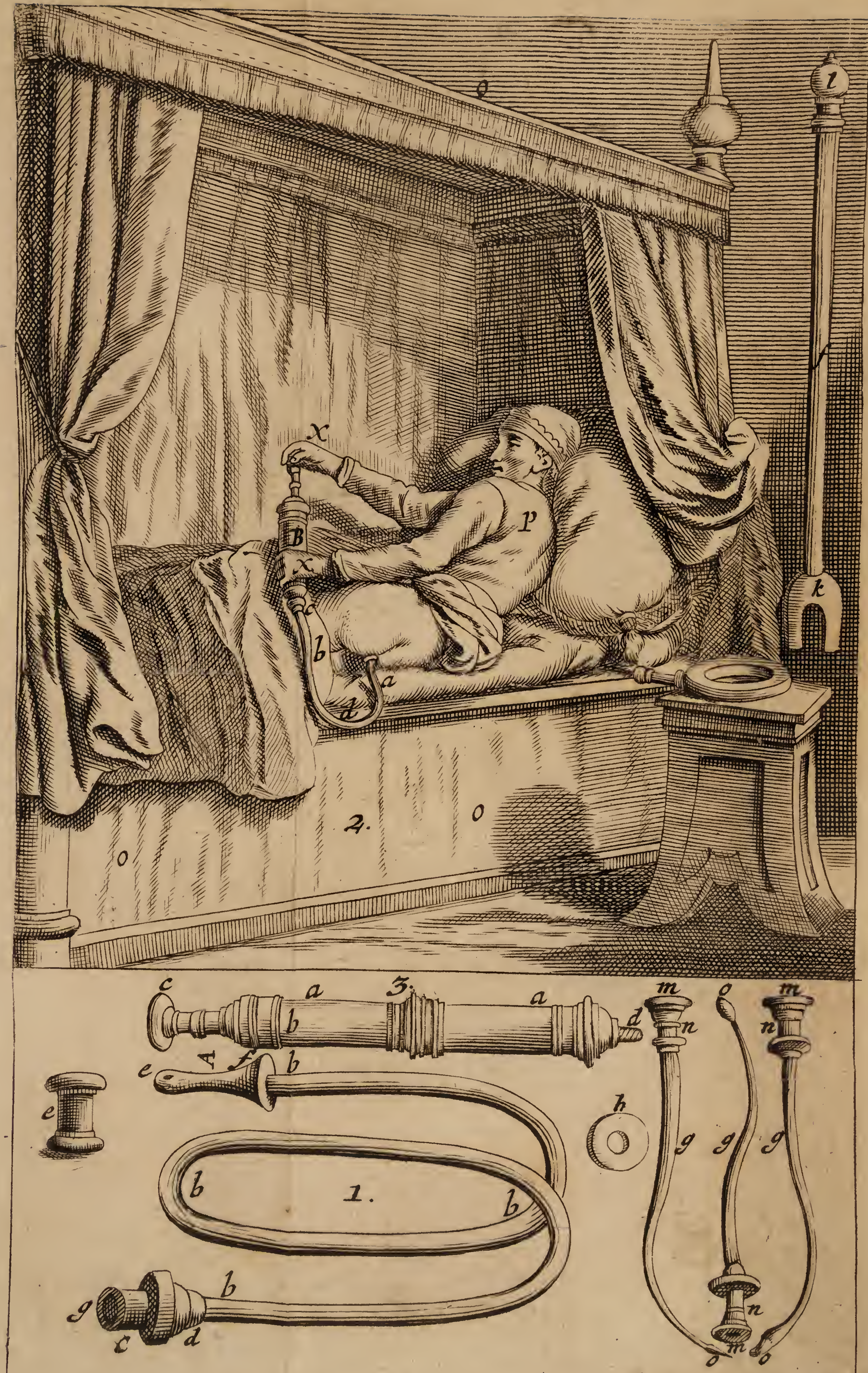

TAB. VII. *Append.*

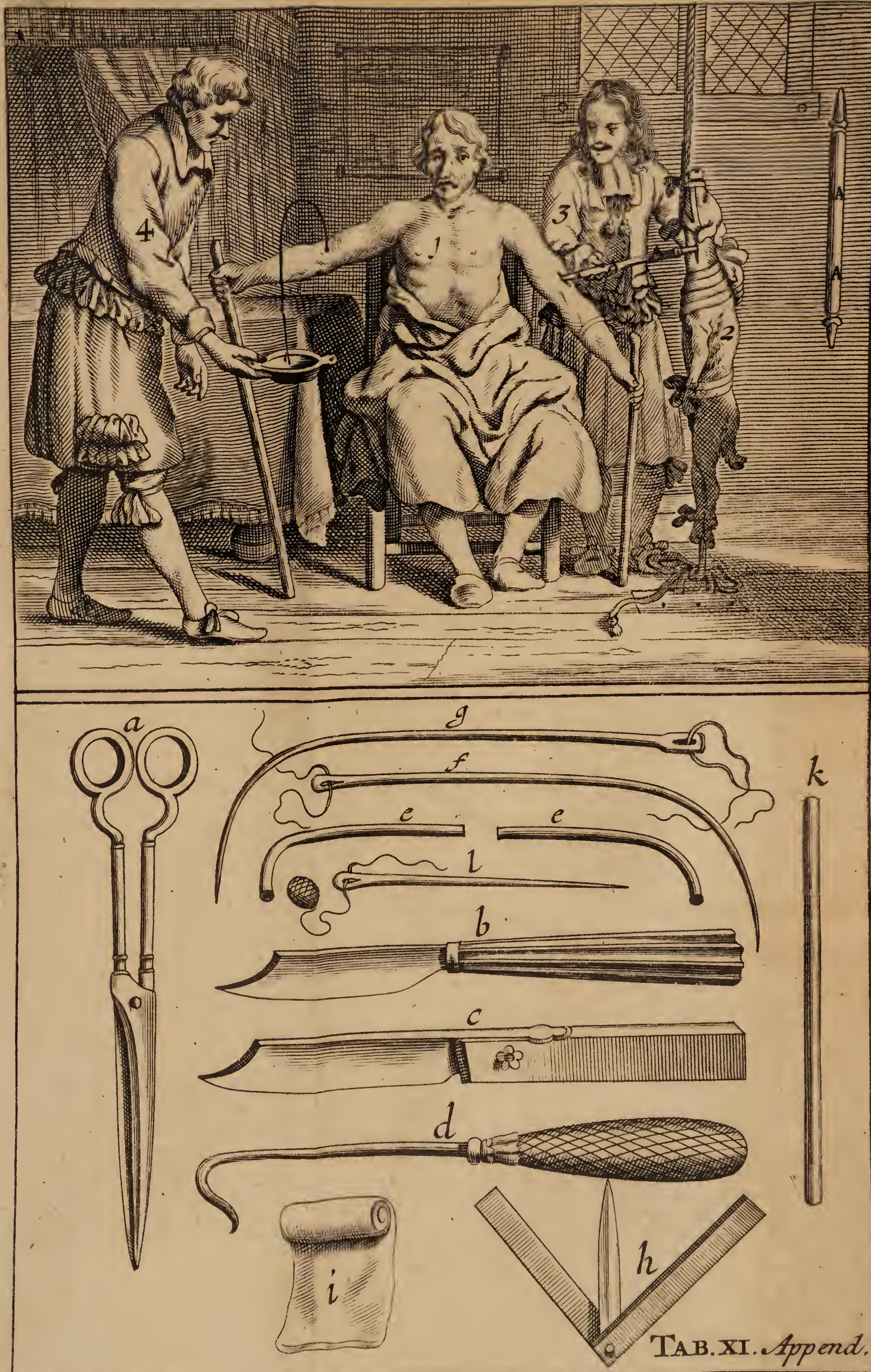

TAB. VIII. *Append.*

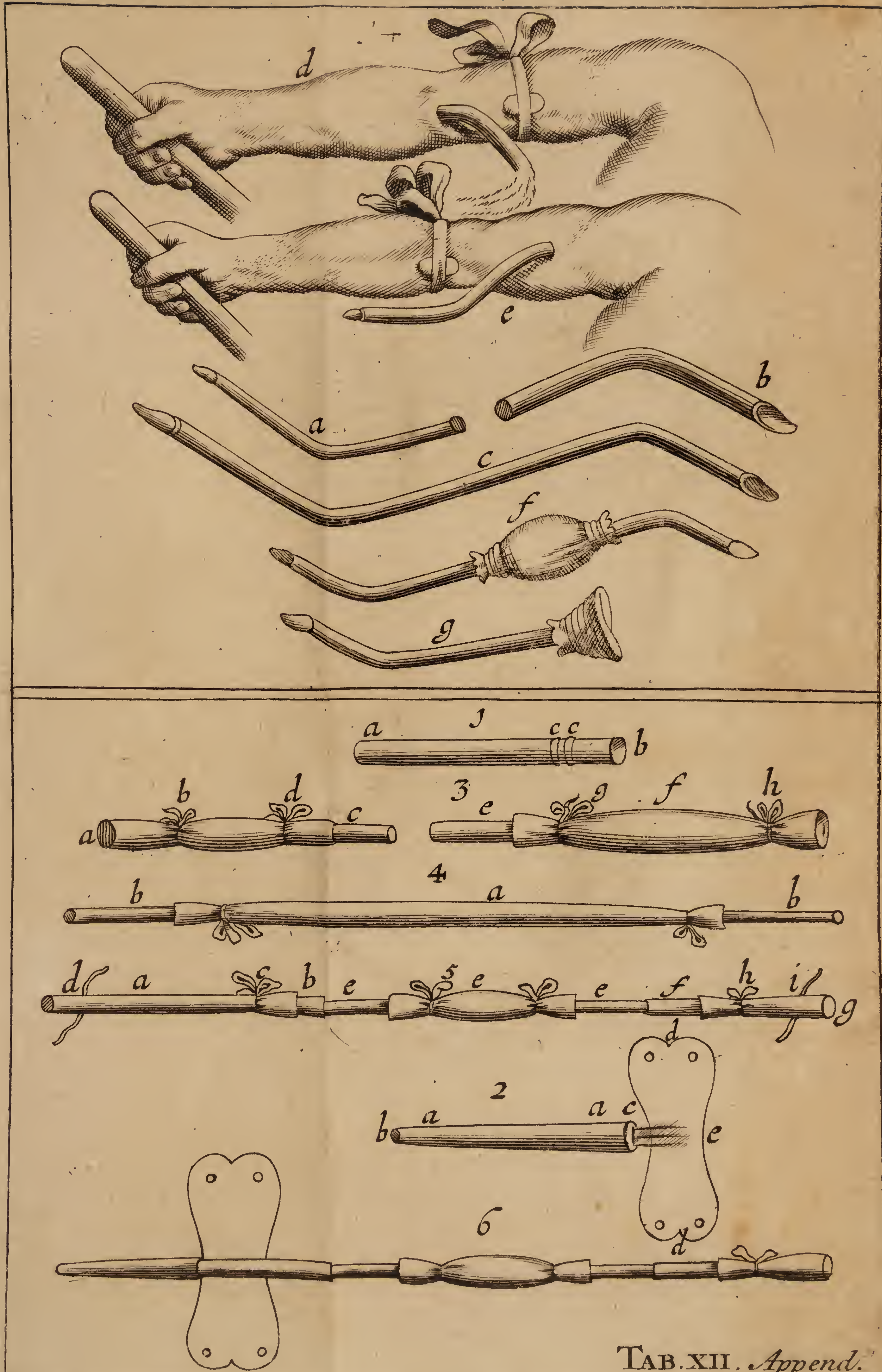

Tab. IX. *Append.*

TAB. X. *Append.*

TAB. XI. *Append.*

TAB. XII. *Append.*

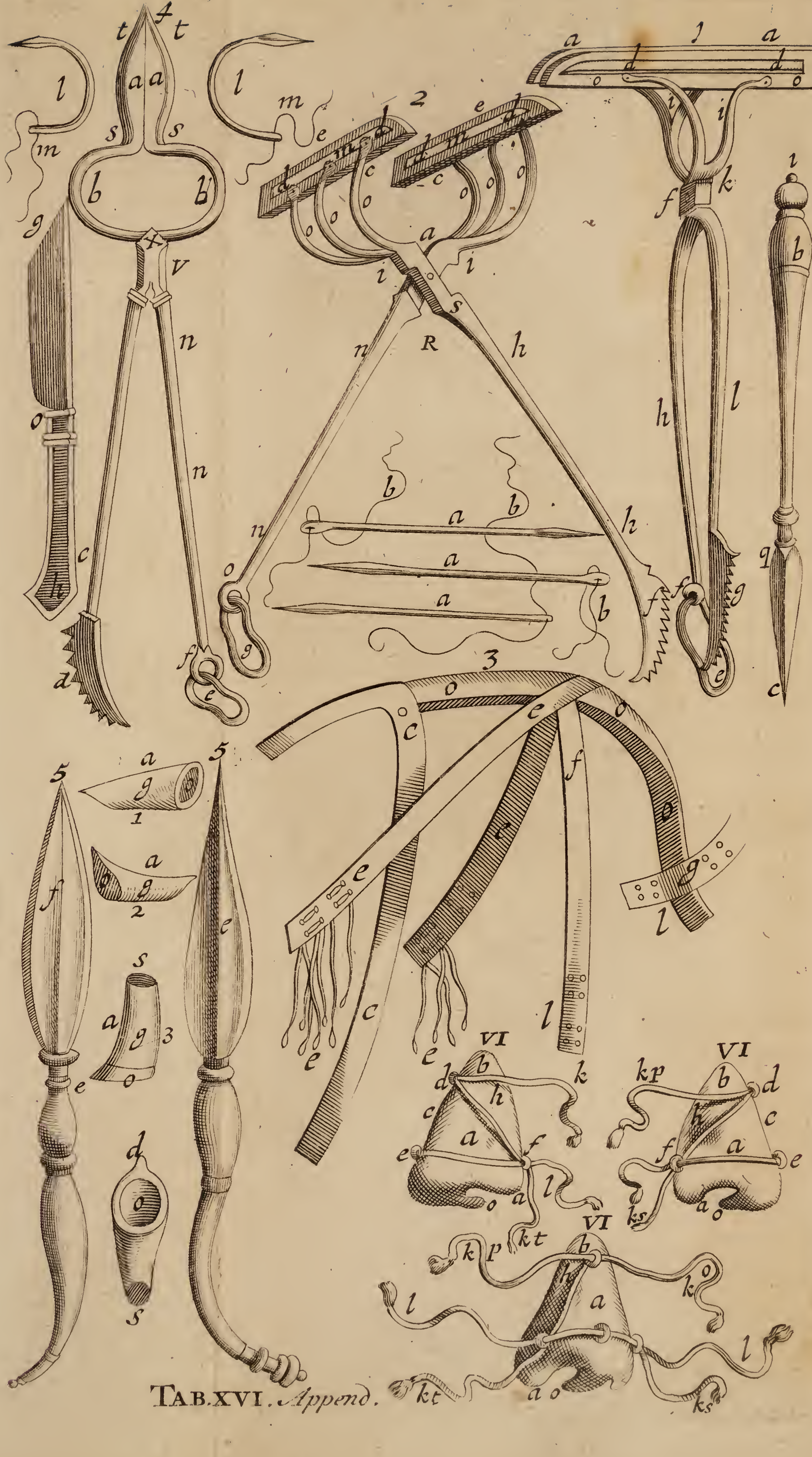

TAB. XIII. *Append.*

TAB. XIV. *Append.*

TAB. XV. *Append.*

TAB. XVI. *Append.*

TAB·XVII·*Append.*

TAB. XVIII. *Append.*

2
h
g
l
a
k
3
b
c
a
e
b
1.
a
c
d
h
e
o
g
f
f
TAB. XIX. Append.

TAB. XX. *Append.*

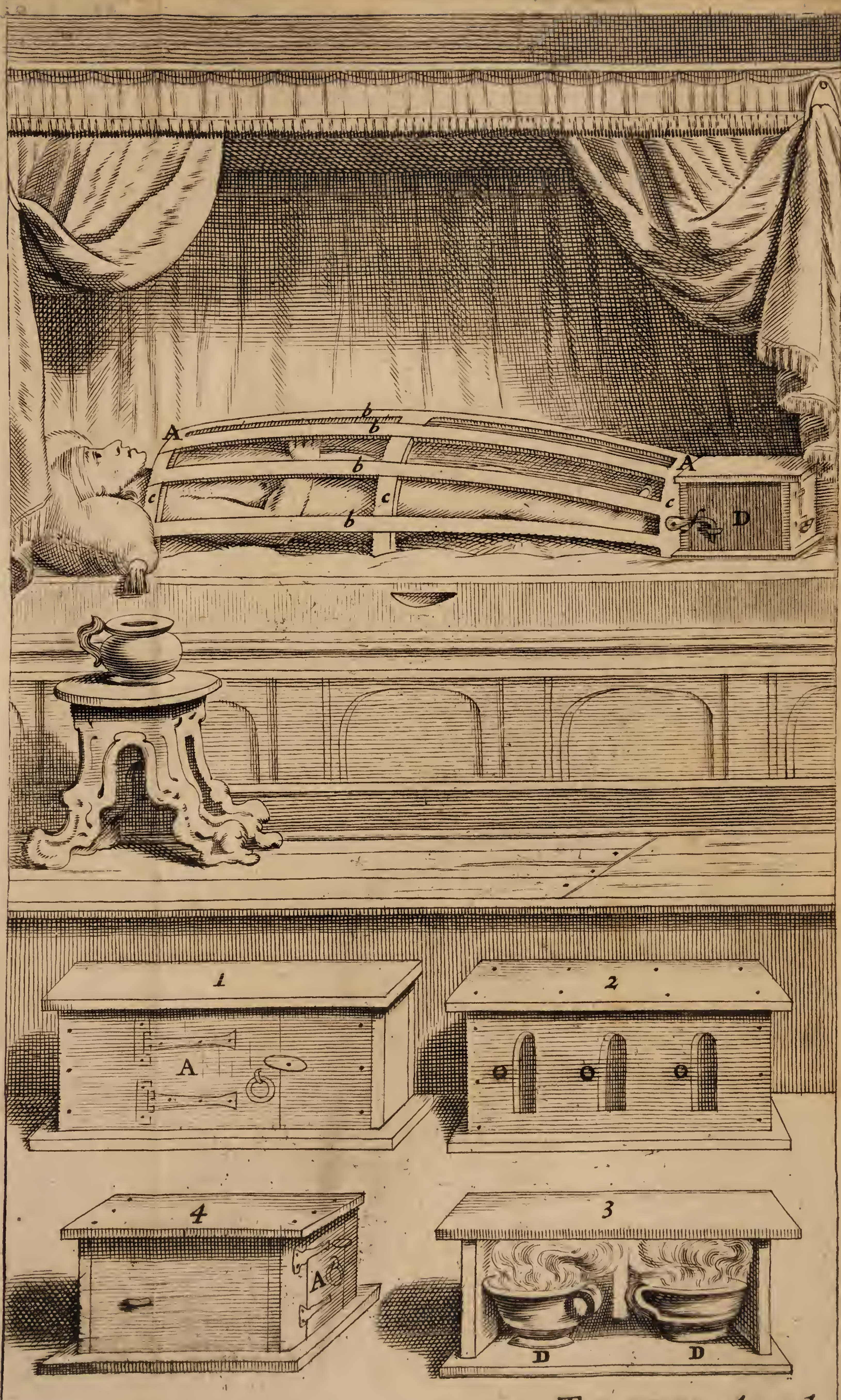

TAB. XXI. *Append.*

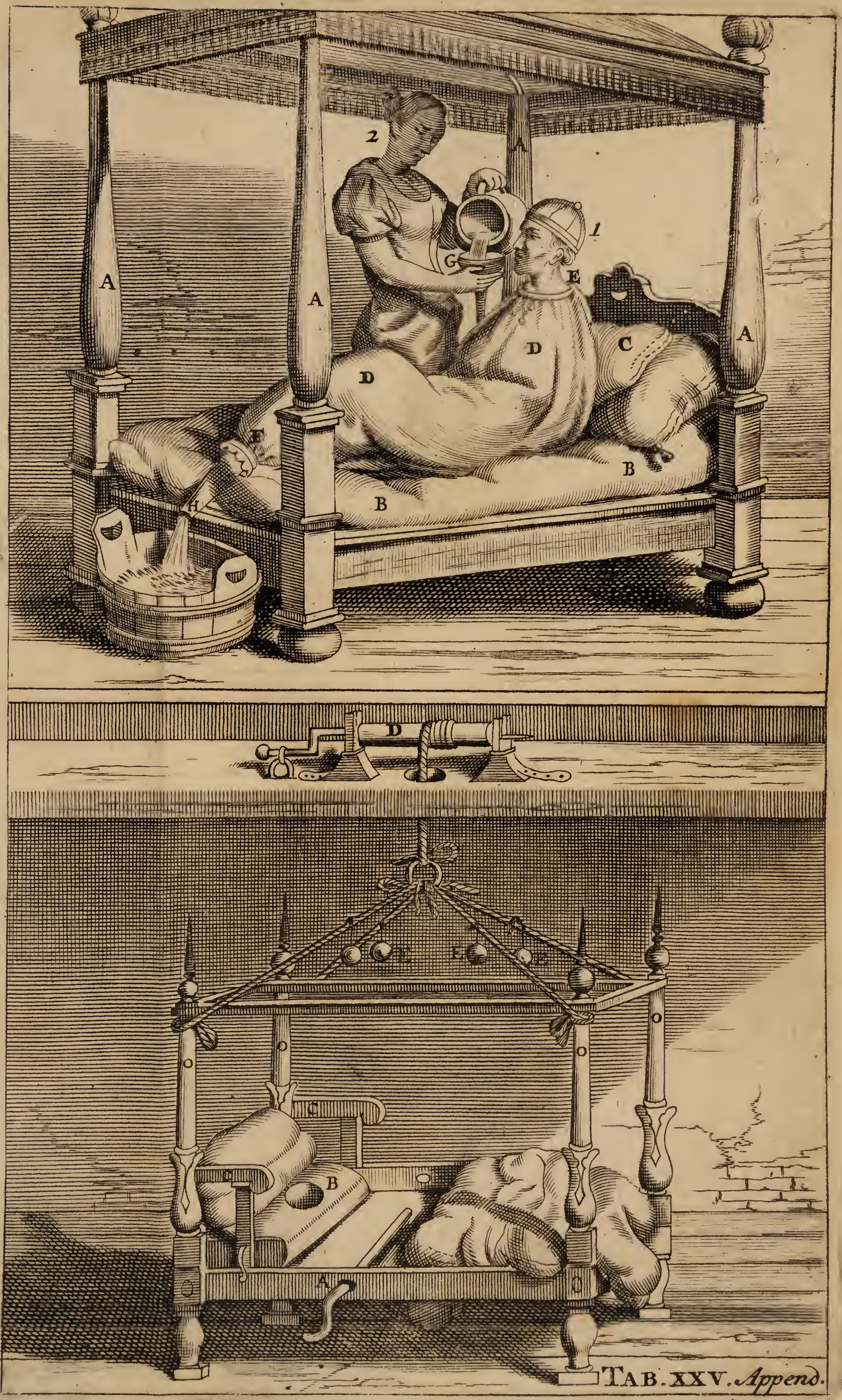

Tab. XXII. *Append.*

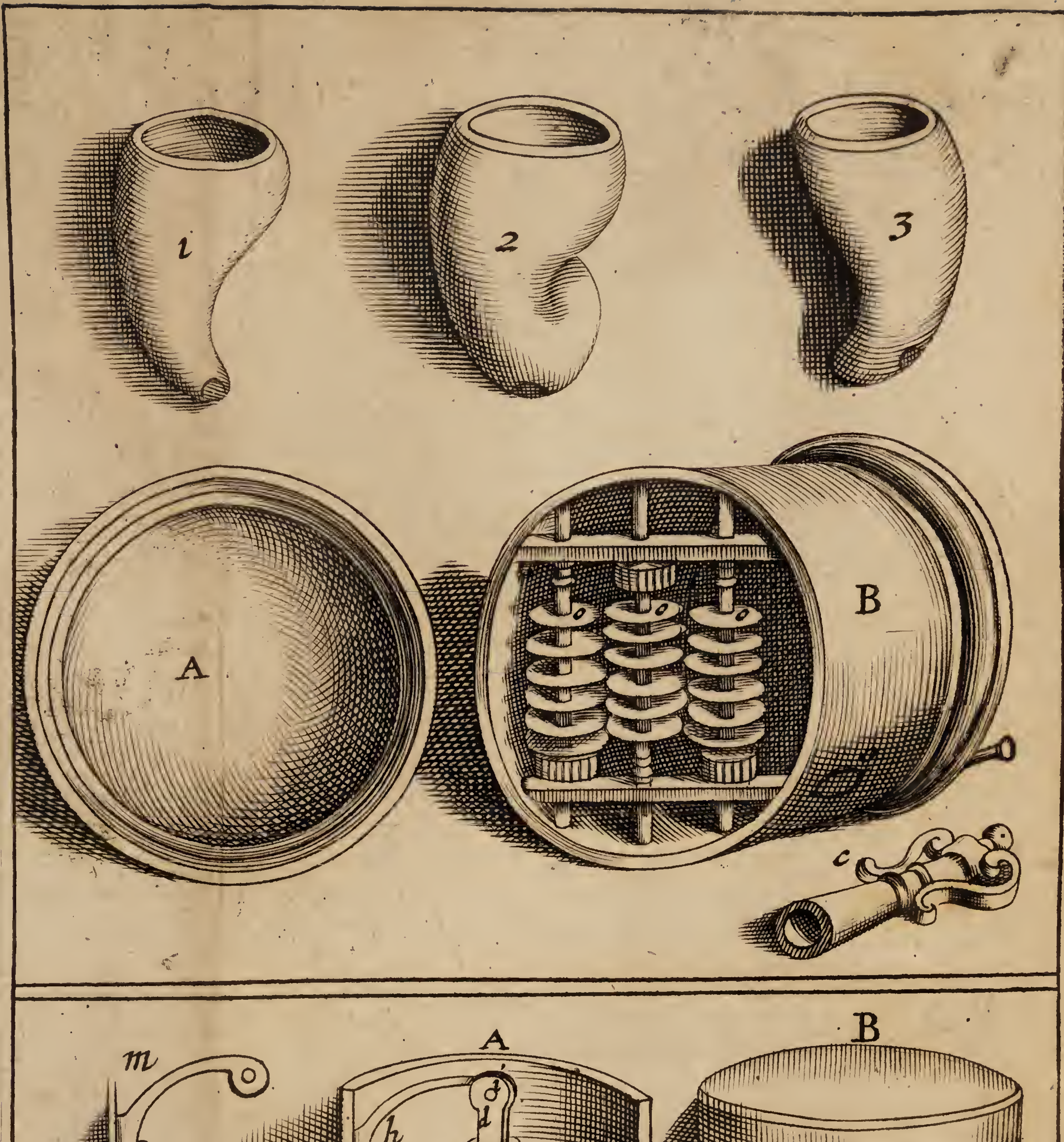
TAB. XXIII. *Append.*

TAB. XXIV. *Append.*

TAB. XXV. *Append.*

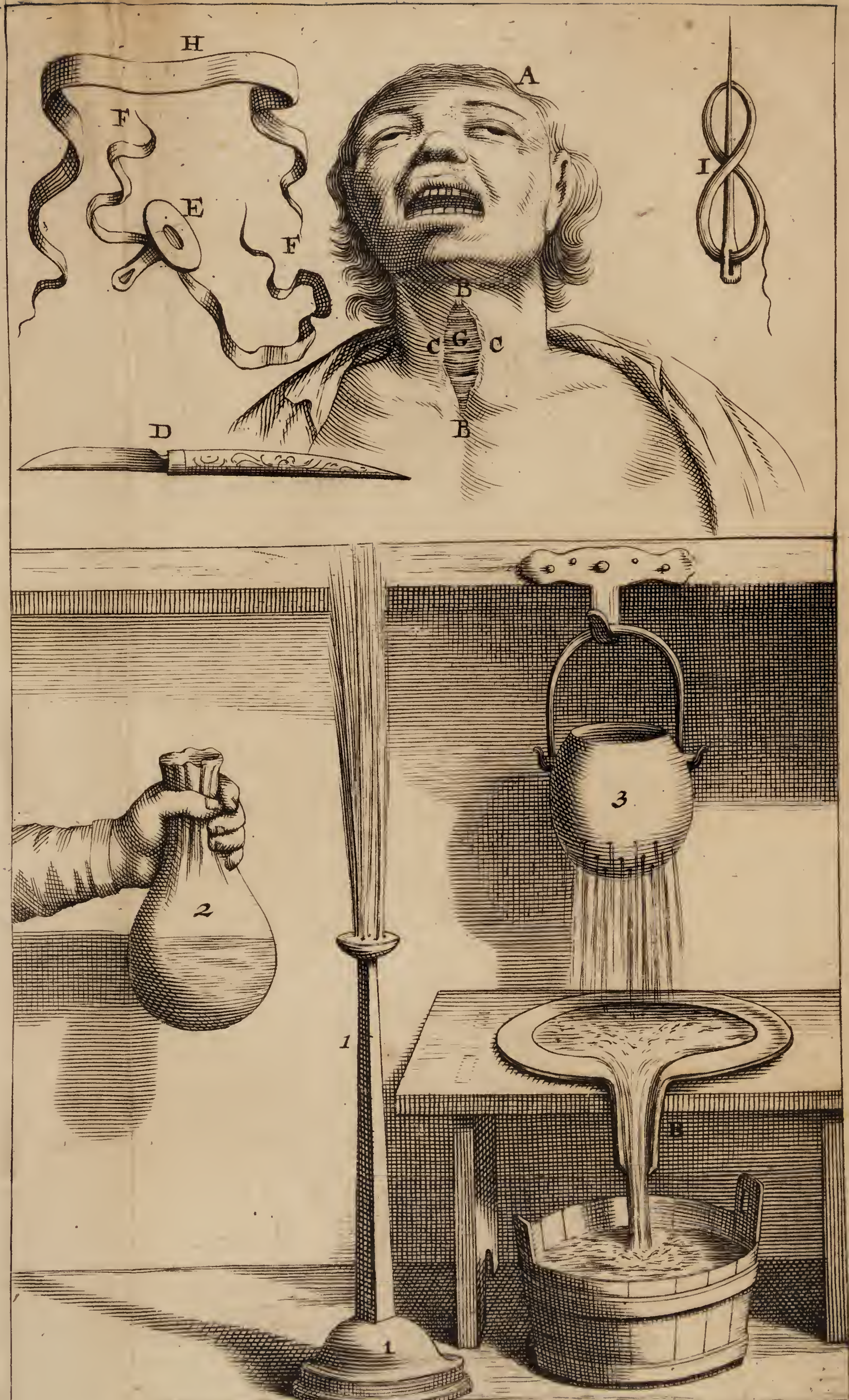

TAB. XXVI. *Append.*

TAB. XXVII. *Append.*

TAB. XXVIII. *Append.*

TAB. XXIX. *Append.*